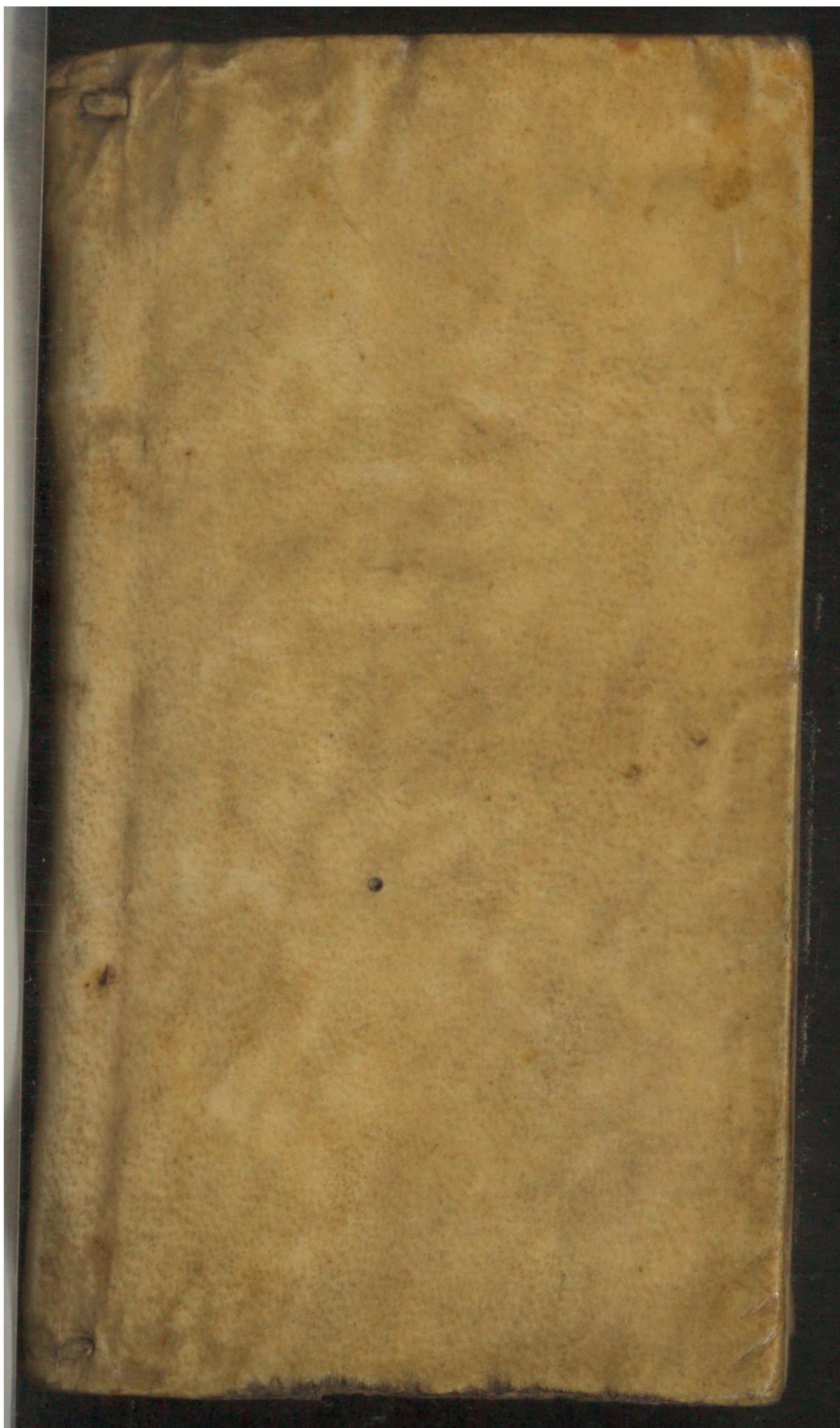
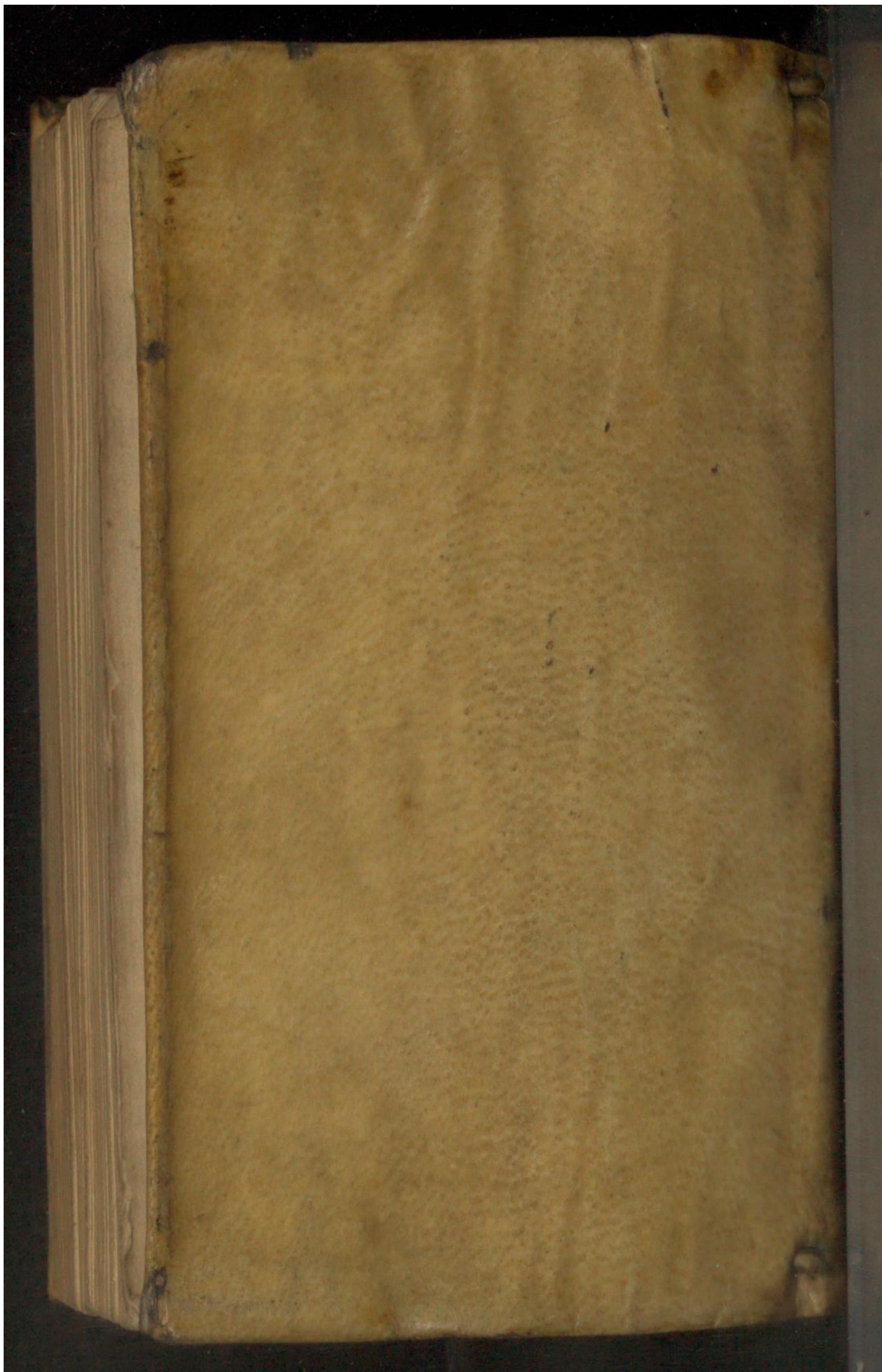

Cordi.
1627

LXXXIII

42296

VALERII CORDI Dispensatorium,

SIVE

PHARMACORVM CONFICIENDORVM RATIO;

Cum PETRI COVDENBERGII, *&* MATTHIÆ LOBELII *Scholiis, emendationibus, & Auctariis.*

Accessit hac editione, præter GVILIELMI RONDELETII de Theriaca tractatum, emendatiorem; & FORMVLAS SELECTIORVM PHARMACORVM, quorum post Val. Cordum vsus passim receptus est, auctiores; alius FR. DISSALDEI eiusdem argumenti Libellus.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Officina IOANNIS MAIRE.
clↄ. Iↄ. c. XXVII.

LECTORI.

Scias, benigne Lector, asteriscos sparsim in hoc libello obuios, loca emendata, mutata, vel restituta denotare: Notis item his [] inclusa, illustrando contextui addita esse à P. Coudenbergio, & aliis.

Virtutum omni genere
Clariſsimo viro,

D. GERARDO GRAMAIO,
Domino Veſaliæ Comitis,

ac Ærarii bellici Quæſtori Statuum
digniſſimo,

PETRVS COVDENBERGIVS S. P.

CVM VALERII CORDI *de conficiendis Pharmacis libellum Chriſtophorus Plantinus prælo ſuo eſſet commiſſurus, rogauit me, vt, ſi quid haberem quod editionem iſtam iuuare poſſet, cum ſtudioſis communicarem. Fuit enim optimo viro ſemper propoſitũ, vt quos libros imprimit, non niſi emendatiſſimè è ſua officina prodire ſinat. Quamobrem, vt de ipſius incredibili taceam diligentiâ & ſumptu; in omni diſciplinarum genere doctiſſimorum virorũ operâ vtitur. Ego verò, etſi quæ iam olim in hunc Cordi libellũ (quem ego, quicquid dicat præfatio anonyma, poſt obitũ auctoris in lucẽ prodiiſſe, hæredũ vel amicorum curâ, certis de cauſſis perſuaſum habeo) annotauerã,*

non essent apud me tanti momēti, vt vel semel de illorū editione cogitauerim; tamen nō potui nō homini mihi amicissimo & honesta petenti morem gerere. Quare vespertinas aliquot hac hieme horas; quæ solæ me quid scribere vel legere permittebāt, libelli huius correctioni dedi; & maximo mendorum numero sublato, in suū quæque ordinem restitui; multis interim ipsius auctoris adiectis medicaminibus, quæ hactenus hîc fuerunt desiderata; ita vt operā me meā non malè posuisse cōfidam: vbi à nonnullis haud immeritò notatur, explicatè subiunctis id rationibus doceo; & nonnumquā ineptas quorundā reprehensiones refuto, quæ solo nouitatis studio sine vllis rationibus videtur inuecta. Si quid autē à me erit omissū, copiosè & diligēter excutietur in magno meo huius farinæ opere, quod fortasse aliquādo medicis & pharmacopœis non minorem voluptatē quàm vtilitatem adferet. Quòd verò illud nondū perficiā & publicē, maximas habeo & grauissimas consilii mei caussas, tū quòd eorū fauore nō subleuer,

quorum

uorũ intererat curare vt tale quid dili-
gẽter præscriberetur; tũ quòd tẽpora sint
eiusmodi, vt plures fiãt aliptæ, quàm ex-
perti Medici & Pharmacopœi. Qua de
re cùm mecũ cogito, nihil fero molestiùs,
quàm gentis nostræ inscitiam; quæ cùm
in aliis ferè rebus omnibus nulli sit natio-
ni secunda, nusquam æquè peccat, quàm
quòd nostri ordinis hominib. sit iniquior.
Id verò pluribus verbis aperire non est
necesse. Quis enim est vel mediocriter in
pharmacopoliis versatus, cui hoc non sit
notissimum? Magna spes erat præterea,
IOANNEM GOROPIVM BECANVM, non tã-
tùm rei Medicæ, sed vniuersæ Philoso-
phiæ & antiquitatis peritissimum virũ,
aliquid de Pharmaceutice scripturum.
quod vtinam fecisset, Sed quia nunc om-
ni doctrina refertum opus, quod verè ve-
nerandæ antiquitatis plaustrum quis ap-
pellet, præ manibus habet, nostris certè
rebus vacare non potest: ideóque nec hor-
tum, vt constituerat, colere. Id quidẽ ego
totis ferè viginti annis feci sedulò: & qui-
dem nũc maximis laboribus & impensis,

ad ſexcenta exoticarum ſtirpium genera in meo florere hortulo quotidie, etſi rei familiaris cum iactura & diſpendio, maxima tamen cum voluptate cerno. Et niſi cultor pauperis horti eſſet pauperior, darem operā, ne quid mihi deeſſet, quod noſtra ſaltem tellus, licet ſumma cura, ferre poſſet. Interea id quod poſſum ago, quando quod volo non licet. Sperandum, inquit Euripides, & ferendum. Ceterùm, vt ad inſtitutum redeam, quæ in hoc opuſculo præſtiti, illa tibi, Gerarde Gramaie, ſingularis omnium bonarum artiū patrone, dico dedicóque; partim vt obſeruantiam erga te meam teſtificer, partim vt hæc qualiacumque nominis tui auctoritate munita, inuidiam & calumnias tanto faciliùs ferant. Suſcipies ergo hæc, quæ tua eſt humanitas, benigno vultu, quo Petrum Coudenbergium in tuā iam pridem clientelam recepiſti, & receptum conſtanter tueri pergis. Vale, Mæcenas optime. Ex officina noſtra pharmaceutica, Antuerpiæ, Kalend. Martiis cIↄ. Iↄ. LXVIII.

PRÆFATIO PRISCÆ EDITIONIS, AD LECTOREM.

CVM Valerius Cordus, Euritii illius celeberrimi Medici filius, studiorum gratia Italiam petiturus, obiter ad vrbem nostram Norimbergam peruenisset, atque cum doctis quibusdam ac bonis viris, præcipuè Medicis, mutuam notitiam, amicitiam, familiaritatemque studiosè contraheret; inter cetera, quæ de bonis litteris atque re Medica, vltrò citroque inter eos familiariter, vt fieri solet, agitata sunt; mentio incidit Dispensatorii, quod ipse ex omni genere bonorum auctorum, cùm veterum, tum recentium, de Pharmacorum omnium, quatenus in vsu sunt, conficiendorum ratione collectum, diligenter & emendatissimè conscripserat. Cùmque constaret, illud iam anteà in aliquot Saxoniæ vrbibus, præcipuis Medicis approbantibus, in vsum publicum fuisse receptum, interimque tamen ab eo & locupletatũ, & annotationibus eruditis magis atque magis illustratum; rogatus fuit à compluribus, vt illud ipsum etiam nostris Pharmacopolis impertiret. Cordus autem, etsi ad iuuandam rem Medicam iam tum mirificè esset

accensus, pro sua tamen modestia atque prudentia, nonnihil subuerebatur, priuatam suam auctoritatem ad Pharmacopolas permouendos, ponderis haudquaquam satis esse habituram. Itaque librum suum Senatui potiùs offert, tum demum in vsum publicum assumendum, cùm esset illius iudicio & auctoritate comprobatus. Senatus verò, pro sua in studiosos omnes propensione, ac reipublicæ omni ex parte iuuandæ diligentia ac solicitudine, officium illud Cordi perquàm gratum habuit; librũque collegio Medicorũ, Cordo præsente, perlegendum & examinandum tradidit: vt si quid mutandũ, adiiciẽdúmve arbitraturi essent, id auctore non modò sciente, verùm etiam consentiente fieri posset. Quod cùm sedulò ac magna diligentia factum esset, Senatusque ex Medicorum censura iam intellexisset, nihil hactenus absolutius aut emendatius in hoc descriptionum genere typis inuulgatum esse; librum non solùm in publicum edendum, verùm etiam Pharmacopolis, vt eum veluti lumen quoddam deinceps sequantur, offerendum esse decreuit. Cuius quidem editioni, hac quoque de causa studiosiùs inuigilatum est, vt auctore interim in Italia, dum ad metam studiorum suorum quàm acerrimè contendit, immatura morte sublato, aliquid tamen illius exta-

extaret, quod ingenium eius & industriam posteritati testaretur, eumque ab obliuione vindicaret.

Hoc igitur Valerii Cordi, candidissimi & diligentissimi iuuenis monumentum qualecunque, certè non pœnitendum, studiose lector, obuiis vlnis amplectere: & & si quid ex eo iuuaberis (iuuaberis autem, nisi fallor, quàm plurimùm) amplissimo Norimbergensi Senatui, cuius liberalitate tibi cõmunicatur, gratias habe. Sin autem aliquid in eo displicuerit, ne Auctorem mortuum inhumaniter calumniis impete: sed absolutiore opere in publicum edendo, illum vincere, & nomen eius obscurare contende. Bene vale.

IOANNES POSTHIVS D. MEDICVS GERMANVS.

Pharmaca quæ Cordus variis collegit in hortis,
Lætus agens æui tempora verna sui,
Post obitum in multos transcripta fuêre libellos;
Verùm his errores non tolerandi inerant:
Quos gelido veniens Petrus de monte remouit,
Miscendo fidâ pharmaca cuncta manu.
Dii tibi, Coudenberge, senis dent Nestoris annos,
Vt quod habes, ingens perficiatur opus.

INDEX SECTIONVM.

Pharmacopœum qualem virum esse deceat.
Confectiones aromaticæ.
Confectiones Opiatæ.
Condîta. Conseruæ.
Syrupi. Rob. Lohoch.
Lenitiua & Solutiua.
Pilulæ. Trochisci.
Olea. Vnguenta.
Cerota. Emplastra.
Præparationes quorundam simplicium.
Ponderum ratio & notæ.
Accesserunt Valerii Cordi De purgantium medicamentorum extractione, ac Oleorum artificiosa distillatione (præter nonnulla pharmaca locis suis inserta) libellus.
Epitaphium eiusdem Valerii Cordi.

APPENDICIS INDEX.

De Delectu, Collectione, Repositione, & Duratione Simplicium, ex Iacobo Siluio.
De Adulterationibus Simplicium medicamentorum cognoscendis, ex eodem Iacobo Siluio.
Simplici aliquo absolutè scripto, quid accipiendum, ex eodem Iac. Siluio.
Diarium Pharmacorum parandorum, & simplicium legendorum, à Matthia Lobelio collectum.
Nonnulla purgantia medicamenta composita, Matthiæ de Lobel.
Succedanea, Quid pro Quo, vt vocãt, ex Iac. Siluio.
De Succedaneis, Lobelii, imitatione Rondeletii.
Guilielmi Rondeletii de Theriaca tractatus, emendatior & auctior.
Formulæ Selectiorum Pharmacorum, post Cordum vsitatorum, auctiores.
Pharmaconetes siue Pharmacitis Biblos, Fr. Dissaldei, Liber continens Pharmaca tam simplicia quàm composita, quæ in Officinis parata habere debent Pharmacopœi.

VALERII CORDI SIMESVSII PHARMACORVM CONFICIENDORVM RATIO.

Qualem virum Pharmacopœum esse deceat.

MAGNVM præsidium humanæ imbecillitati in Medicina situm eſt, vt Homerus, omnium poëtarum præſtantiſſimus, Medicum non ſine cauſa πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων pronuntiaſſe videatur. Verùm huius laudis, vt nunc quidem Medicina adminiſtratur, non exiguam partem Pharmacopœus ſibi vindicat, cùm ſit Medici quaſi dextra manus; pericliteturque ipſius culpâ ſæpè, non ſolùm ægri valetudo, verùm etiam Medici, quantumuis præſtantis, fama & exiſtimatio; cùm ea quæ Medicus rectè præſcribit, parum dextrè exequitur, aut materia vtitur exoleta, aut adulterata. Inde enim frequenter accidit, vt æger vel non iuuetur omnino, vel, quod multo peius eſt, etiam lædatur. Medicus autem, præterquam quòd pro imperito habetur, etiam in errorem ducitur, dum ſe

aut de morbo non rectè iudicasse, aut non debitam medicinam administrasse suspicatur. Quare non temerè quemlibet ad huius muneris functionem admittere deberent, qui ad gubernacula rerum publicarum sedent. Verùm illi vt volent, suo fungantur officio, nos idoneum Pharmacopœum paucis delineabimus, vt ineptos & improbos à functione tam periculosa submoueamus, idoneos autem ad hoc munus capessendum alacriores reddamus.

Principio, Latinæ linguæ non vulgariter tantùm, sed ad munditiem & proprietatem vsque peritum esse oportet, vt ea quæ eruditi Medici, vel in genere, vel in specie ipsi præscribunt, rectè & exactè intelligere possit. Neque confidat se satis instructum esse, si semel vulgarem quandam viam functionis suæ, quasi artificium manuarium perdidicerit. Namquum multa quotidie noua conficiendarum medicinarum ingenia inueniantur; multa etiam veterum, obliuione sepulta, iterum in lucem eruantur, noua illi itidem quotidie discenda erunt; neque semper habere poterit aliquem, qui ea ipsi quasi per manus tradat, & ad oculum demonstret, ex eruditorum virorum descriptionibus ea vt discat necesse est. Quare si Latinæ linguæ probè peritus non fuerit, fructus nouorum ingeniorum, aut omninò,

aut

ut magna ex parte expers manebit.

Deinde opus est illi etiam cognitione rerum minimè vulgari, aut protrita, earum præsertim quę propriè adfunctionem eius pertinent: cuiusmodi sunt Simplicia omnia, quorum descriptiones ex pręstantissimis auctoribus petitas, ad res ipsas cōferre debet, donec exactam illorū cognitionem hauriat, & prorsus imbibat. Cognita verò, visu, gustu, olfactu, tactu, & aliis debitis modis sæpe ac diligēter examinet, non solùm vt falsa à veris, & adulterata à sinceris; verùm etiam vt præstantissima à mediocribus, & mediocria à degeneribus discernere consuescat.

Est & alia causa cur tā diligenti examine opus sit. quædā enim alioqui grata, & salubria, ob insignē tamēacrimoniā invasculis æreis decocta, aut instrumentis ferreis diu tractata, tam tetrū ac horribile virus inde cōtrahūt, vt gustu fiāt abominānda, & quāuis valenti vētriculo intolerabilia. Quare hoc quoque scire debet, quo genere vasculorū & instrumentorū, vnaquęque medicina sit coquenda, tractāda, & conseruanda.

Hanc curam, alia quasi huic connexa sequitur, scilicet, vt herbas, flores, fructus, semina, radices, debito tempore colligat, & ritè reponat; ne vel parum efficacia sint, vel putrescant, aut nimis arefacta virtutem omnem amittant.

Habeat etiam ædes ſalubri loco ſitas, ac variis reponendis conſeruãdisque accommodas. nonnulla enim humido, pleraque calido, quędam ſicco, quędam etiam frigido loco rectiùs conſeruantur: quam varietatẽ non quælibet domus præſtare poteſt.

Facultates quoque ſaltem mediocres adſint oportet; in primis autem animus liberalis, ab auaritia ſordibusque alienus. Diuitiæ enim hoc præſtare poterunt, vt cõmodè habitet, & Medicinas, quæ emendæ ſunt, ſuo tempore quam-optimas coëmat. Animus autem liberalis, minimeque auarus, cauebit, ne cõpendii, aut lucri ſui cauſa, deteriores vili pretio libentiùs, quàm præſtantiſſimas, paulo largiore cõmparet.

Iam ſimplicibus medicinis omnibus diligenter collectis, coëmptis & repoſitis, ſuccedit induſtria compoſitarũ ritè diſpenſandarum; vbi eum in primis vigilantem & circumſpectum eſſe oportet. Nec temerè confidet ingenio ſuo in ſuccedaneis eligẽdis, ſed peritum Medicũ conſulet: quem etiam omnino in conficiendis Opiatis, & ſimilibus præſtantibus, ac magni momenti medicinis, vt præceptorem & iudicem adhibebit: cui adiunget, ſi commodè fieri poterit, vnum & alterum bonum atque doctũ virum, vel Senatorii ordinis, vt eos habeat veluti teſtes ſuæ diligentiæ, induſtriæ ac fidei. Deinde quamque medicinam ſic ritè

præpa-

præparatam, debito ac præſcripto tempore fermentari ſinat, antequàm eam in vſum publicum expendat.

Nec minor in eo fides requiritur in reiiciendis ſimplicibus atq. cõpoſitis, quàm in iiſdem reponẽdis & componendis. Debet enim ſingulis menſibus, aut ſæpiùs etiam, omnia luſtrare, & diligenter conſiderare, vt corrupta, putrida, mucoſa, exoleta, & quouis modo inutilia, vel inefficacia reddita, reiiciat bona fide; nec in iis quærat ſuũ lucrũ, quibus ægroto crearetur vitæ periculũ: ſed ſit, vt diximus, animo liberali & magno; cogitetq́. paruũ illud damnũ, fide ſua iam perſpecta, maioris ſibi lucri cauſam fore.

Hæc omnia cùm indefeſſam diligentiã & animum ſibi ſemper præſentem requirant: hoc quoque obſeruare conuenit, ne ſit aleæ aut ſimilibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinoſus, vel ebrioſus, neque fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit: ebrietas, errores, obliuionem & ſtuporẽ inducit: turpis verò amor, etiam veneficia illi extorquere poſſet.

Quare omninò, ſi fieri poteſt, maritus ſit, cui cum vxore rectè conueniat; liberosq́ue habeat, quos honeſtè educare ſtudeat: huiuſmodi enim pignoribus obſtrictus, vagas libidines deteſtabitur, neq. illis fomẽta ſciens ſubminiſtrabit: & poſteritati ſuę conſu-

cõsulens, bonam conscientiã seruare adnitetur; nec metu, nec gratia, nec prece, nec pretio, ad vllum veneficium impelletur.

Quòd si accesserit vera pietas, hoc est, timor Dei, & fides in Christũ, charitas erga proximũ, & spes futuræ vitę, omnia erunt tutiora, illustriora & feliciora. Tum enim cogitabit: Si cùmquid per negligẽtiam in vitam aut valetudinem proximi peccauero, iudiciũ Dei non effugiã: quanto minùs effugiam, si sciens ac prudens venenum dedero, aborsum procurauero, aut aliquod aliud ingẽs atque insigne flagitiũ designauero? Et si humanitas eorũ qui infirmos & ægrotos tantùm visitare solent, Christo adeò grata est, vt illud beneficiũ in seipsum collatum esse affirmet; quantò gratior erit illi mea cura & solicitudo, dum studeo illis Medicinas rectè cõponere, tempestiuè exhibere: & non propter lucrum tantùm, verũ etiam humanitatis respectu operam dare, vt meliùs habeant & conualescant?

Hęc & similia si cogitabit, vltrò, ac sua spõte, erit humanus, placidus, affabilis, benignus, alacris, inprimis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos; nõ enim in eorũ ineptias, sed in necessitatem ægroti respiciet, ac Deũ omniũ inspectorẽ ac iudicẽ prę oculis habebit: qui rectè agẽti longè maiora & beatiora pręmia largietur, quàm ab vllo mortaliũ persolui possint.

CON-

CONFECTIONES AROMATICÆ.

*

Aromaticum Garyophyllatum, descriptionis Mesuæ.

℞. Garyophyllorum ʒ vij.
Macis Zedoariæ Galangæ
Santali Machoziri Trochiscorũ Diarhodõ
Cinnamoni Ligni Aloës Spicæ Indicæ
Piperis longi Cardam. minoris ana ʒ j. *
Rosarum ʒ iiij. Glycyrrhizæ rasæ
Galliæ moschatæ veræ ana ʒ ij.
Folii [*Sumatur eius loco Casia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi.*]
Cubebarum ana ℈ ij. Ambræ ʒ j. *
Moschi ℈ ß. Sacchari optimi.

VAL. CORDI ANNOTAT.

IN *confectionibus aromaticis ad sacchari libram vnam, pendentem ℥ xij. accipiatur ℥ j. specierum.* *

MYROPOLÆ *accipiant in confectionibus libram continentem ℥ xij. & secundum hanc diuidantur unciæ, dragmæ & scrupuli. Scrupulus verò pendat grana electa xx. Nicolao præsertim.* *

GALANGÆ, *id est, minoris Galangæ & rufæ, saporis aromatici: nam affertur hodie noua*

que-

quædam Galanga, magna crassa, foris subrufa, intus Zingiberis palliditate & filis, gustu acerrima, sine aromatica aliqua gratia: hæc in nullas confectiones Galangæ nomine iniciienda est. Quod semel dixisse satis sit. *

A SANTALUM *Machoziri, est species citrini Santali, odoratissima, & valdè aromatica, tam gustu, quàm odore: & affertur ad nos cum Santalo albo, & citrino vulgari.*

GLYCYRRHIZA *est dulcis radix, quam hodie usitato nomine Liquiritiam appellant.*

B FOLIUM *nondum allatum est ad nos in Germaniam; quare cùm eo careamus, necesse est eius loco aliquod succedaneum accipere. Est autem eius succedaneum, ut Galenus nobis reliquit, Spica Indica, aut Casia lignea vera. Cùm autem hæc confectio alioquin capiat Spicam Indicam, Folii vice Casiam ligneam veram accipiendam esse censeo.*

MOSCHI *scribendum est: nam Musci appellatione, arborum villosa canities dicitur.*

PETRI Coudenbergii Scholia.

A Santalum Machoz. est species, &c.] *Santali citrini duas reperiri species, cùm Cordum dicere Franciscus Alexander in suo Apolline miretur, nos easdem quoque iisdem aceruis à Lusitanis Antuerpiam aduectas interdum obseruauimus. Unam nempe (Santali albi corde ad rufedinem accedente, ignaris quandoque imponitur) inter vulgarem optimam, ex pallido rufescentem, odoratam ac aromaticam: Alteram verò prorsus*

luteam,

team, aut quasi croco tinctam, odoratissimam, & valdè aromaticam tam gustu quam odore, ut & Cordus ait; atque insuper unguinosam, sed eam admodùm raram. De hac itaque specie tùm Cordum hîc locutum esse existimem: non eà propter tamen idipsum quartum Santalum dici debere putamus, ut Franciscus sinistrè colligit: haud secus atque nigri Piperis species plures cùm sint, magnitudine, duritie, pondere atque acredine differentes, illorum aliquod quartum Piper esse dici non possit. Ceterùm de Santalis plura, eaque magis indubitata, quàm à quoquam hactenus scriptitatum est, qui cupit, Garciæ ab Horto de Aromatibus Indicis libellum, nuperrimè ex Lusitanico in Latinam linguam à Carolo Clusio conversum, consulat.

Folium.] Foliū tribus neruis distinctū, laurino simile, quod Folii Indi nomine in officinis passim prostat, Folii in medicamentis locum non incommodè obtinere possit, dum genuinum adferatur, haberique abundè queat. De hoc quoque pluribus Garciæ libellus. B

VENTRICVLVM & cor cōfortat: nauseam & vomitum sedat; & valet contra putrefactionem in partibus ventriculi. Membra verò nutritionis calefacit, ac ventositates dissoluit & carminat.

Aromaticum Rosatum Gabrielis, descript. Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ℥ xv.

Gly-

Glycyrrhizæ raſæ ℥ vij.
Ligni Aloës Sãtali Machoziri ana ℥ iij.
Cinnamomi electi ℥ v.
Macis Garyophyllorum anà ℥ ij. ß.
Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ℥ ij. ℈ ij.
Nucis moſchatæ Cardamomi
Galangæ ana ℥ j.
Spicæ Indicæ Ambræ griſeæ ana ℈ ij.
Moſchi ℈ j. Sacchari.

CARDAMOMI, *videlicet minoris: nam cùm ſimpliciter Cardamomum ſcribunt auctores, minus Cardamomum, id eſt, vſuale intelligunt.*

MOSCHI, *hoc eſt, vt vulgò dicitur corrupto vocabulo, Muſci; pus illud aromaticum.*

VENTRICVLO imbecillo, aliiſque nutritioni deſeruientibus inſtrumentis ſuccurrit. Ventriculi humiditatem, omnemque in eo putredinem emendat: concoctionem iuuat; & ex morbo conualeſcentibus auxiliatur.

Dianiſum D. Meſuæ.

℞. Aniſi electi ℥ xx.
Glycyrrhizæ raſæ Maſtiches ana ℥ j.
Carei [*i. Carui*] Macis Galangæ Fœniculi
Zingiberis Cinnamomi ana ℥ v.
Macropiperis Melanopiperis Leucopip.
Calaminthæ Pyrethri
Caſiæ ligneæ veræ ana ℥ ij.
* Cardamomi minoris Garyophyllorum

Cubæ

Cubebarum Spicæ Indicæ
Croci ana ʒ j. ß. Sacchari.

MASTICHES, *hoc est, vt vulgò dicitur, Masticis.*

CASIA *lignea vera debet accipi, quæ nuper cœpit afferri; figura Cinnamomi, gustu aliquantulum lubrica, & Cinnamomi æmula: at non ille paruus cortex saporis insipidi ac styptici, vt hactenus factum est.*

CRASSIS flatibus in ventriculo natis, eiusdemque perfrictioni succurrit. Pituitam in eo crudam absumit; tussique diuturnæ potest.

Diambra D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Doronici
Garyophyllorũ Macis Nucis Moschatæ
Folii [*aut succedanei eius*] Galangæ ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ Cardamomi maioris
Cardamomi minoris ana ʒ j.
Zingiberis ʒ j. ß.
Santali citrini Ligni Aloës
Piperis longi ana ʒ ij. Ambræ ʒ j.
Moschi ʒ ß. Sacchari albissimi.

CONTRA omnem corporis imbecillitatem efficax est; omnemque corporis perfrictionem discutit: natiuum suscitat calorem, & rediuiuum recreat; resarcitque eos qui frigido torquentur humore. Iuuat articulos, & membris omnibus mirificè

ficè ſubuenit. Ventriculum faſtidientem, quique cibum continere non poteſt, roborat: & inappetentiam cibi ſummè corrigit. Coripſum roborat.

A Diathamaron D. Nicolai.

℞. Anthophyllorum
Zingiberis ana ℥ v. ℈ j. Ġ xvj.
Cinnamomi
Garyophyll. ana ℥ iiij. ℈ j. Ġ iiij.
Carnium dactylorum ℥ iij. ß. Ġ viij.
* Galangæ Spicæ Indicæ Zedoariæ
Coſti Pyrethri Coralli rubri
B Rheupontici [*accipiatur eius penuriâ Rhabarbarum ſic vocatum*]
*
Saliuncæ Tragacanthę Anacardii
Oſſium dactylorũ Carpobalſami Aniſi
* Baccarum Iuniperi ana ℥ ij. ℈ ij. Ġ viij.
Leucopiperis
* Macropiperis ana ℥ j. ℈ j. Ġ ij.
Limaturæ auri puri
Limaturæ argenti meri
* Oſſium è corde cerui ana ℈ ij. ß. Ġ vj.
Raſuræ Eboris Moſchi ana ℈ j. Ġ vij.
Ambræ ℈ j. Sacchari.

THAMAR *Arabibus dactylum, palmæ arboris fructum ſignificat; vnde confectioni nomen*
* *Diathamaron: corruptè Diacameron.*

ANTHOPHYLLI *ſunt grandes Garyophylli, qui ad maturitatem peruenerunt, nucleo*

intus

...tus duro bifidoque; sapore non tam acres ut Garyophylli, praeterquàm in superficie.

COSTI, videlicet albi, feruidum & aromaticum saporem habentis. Non vulgaris illius grani, qui teterrimum & rancidum saporem habet, adulterinus est, atque ex Heluetiorum alpibus Italia ad nos affertur.

CARPOBALSAMI. Non habentur Opobalsamum, Carpobalsamum, & Xylobalsamum, secundum eorum veram descriptionem: verum cùm experientia didicerimus, quòd olea Cinnamomi & Garyophyllorum secundum nostram artem distillandi, veteribus ignotam, parata, in probis Balsami veri, & virtutibus similia sint (quare etiam pro Opobalsamo, oleum Garyophyllorum in Theriacam nostram accepimus:) non inconsultum esset, si quis pro Carpobalsamo acciperet Cubebas, aut Caryophylla, siue etiam Cardamomum, aut aliud semen, quod haberet mordacitatem in gustu, cum quadam redolentia, secundum Carpobalsami descriptionem, si horum nullum anteà esset in descriptione.

SALIVNCA Germanicum est vocabulum, quo significatur Spica Celtica vera, quam in Pharmacopoliis Spicam Romanam appellant. Sed in Nicolao Alexandrino Graeco, inuenitur loco Saliuncae Elelisphacum, id est, Saluia, praesertim in Aurea Alexandrina.

LIMATVRA auri & argenti. Cùm aurum sit metallicum & valdè ponderosum corpus, limatura eius vel scobs semper fundum petit, nec aequa-

æqualiter confectionibus commiſcetur : quare hi
& reliquis omnibus locis, ſumantur folia auri.

P. C. SCHOL.

A *Pondera apud Cordum hacce in compoſition*
deprauatiſsima reſtitui : ſed non veluti L. Fuch
ſius ex ſuo Myrepſo vult, hocce in medicamento
innumeriſque aliis corruptiſsimo.

B *Corallium album, quod à Cordo perperam*
appoſitum erat, deleui.

EFFICACITER prodeſt difficulte ſpirantibus, arteriacis, tuſſientibus, ta bidis & omni thoracis & ſtomachi offen ſę : Aquæ ſubter cutem fuſæ, renun doloribus. Voluptatem parit, corporaqu ſaginat.

Diacalaminthon D. Meſuæ.

℞. Calaminthæ montanæ
Calaminthæ campeſtris Seſelios
Petroſelini Macedonici ana ʒ vj.
Zingiberis ʒ iij.
Seminis Apii
Comarum Thymi ana ʒ ij.
Liguſtici ʒ vj.
Piperis ʒ xij. Sacchari albiſſimi

CALAMINTHA *montana naſcitur copio ſiſsimè in montibus circa Confluentiam vrbem ad Rheni & Moſellæ confluentes.*

CA

CALAMINTHA *campestris, hoc est, vsualis Calamintha, quæ in aruis nascitur (Mesue fluuiatilem requirit:) hæc enim efficacior est, quàm in humidis locis nata. Germanicè Kornmyntz vocatur.*

SESELIOS, *id est Siselios, quod etiam Siler montanum vocatur.*

COMARVM *Thymi, id est, summitatum foliorum, & florum Thymi.*

PETROSELINVM *Macedonicum non est Olusatrum, vel, vt corruptè pronuntiant, Olixatrum, aut Alexandrum; semine oblongo, magno, nigro, amaro, ac Myrrham æmulante sapore. Sed quia iam vero Macedonico Petroselino caremus, licet nobis eius loco Olusatri semen accipere (quod vulgò in Pharmacopoliis Petroselinum Macedonicum, falsò tamen, appellatur;) donec aliquando verum nobis contingat.*

PIPERIS, *id est, Piperis nigri: nam cùm Piper simpliciter pronunciamus, semper nigrum intelligimus.*

AVXILIATVR iis quos cibi fastidiũ vrget, appetentiam reuocans: ægrè quoque spirantibus, ventriculo refrigerationem sentienti, & flatibus distento; confert.

Diacalaminthon Galeni, Sanitatis tuendæ lib. 4.

℞. Calaminthæ Pulegii Petroselini Seselios ana ℥ j.

Apii Cacuminum Thymi ana ℥ ij.
Liguſtici ſeminis ℥ viij.
Piperis ℥ xxiiij. Sacchari.

CRASSA ac lenta attenuat & diſcutit: vrinas mouet, ac mulieribus menſes.

Diacuminum D. Nicolai.

℞. Cumini præparati [*id eſt, pridie in aceto infuſi, & iterum exiccati*] ʒ viij. (*id eſt*, ℥ j.) ℈ j.
Cinnamomi
A Garyophyllorum ana ʒ ij. ß.
Melanopiperis
Zingiberis ana ʒ ij. G̈ v.
Galangæ
Thymbræ [*eius loco ſume Satureiam*]
Calaminthæ ana ʒ j. ℈ ij.
Ammios
Liguſtici ana ʒ j. G̈ xviij.
Macropiperis ʒ j.
Spicæ Indicæ Cardamomi
Nucis Moſchatæ ana ℈ ij. ß.
Sacchari.

THYMBRA *eſt propriè Satureia ſilueſtris, circa quam naſcitur Cuſcuta Epithymo ſimilis, quæ Epithymbrum appellatur. Affertur iam ad nos ex Orientalibus partibus; verùm rarò: ideóque in defectu eius ſatiuam Thymbram, hoc eſt, Satureiam accipere nobis licet.*

P. C.

P. C. SCHOL.

Ana ℥ ij. ß.] *Caecutit Fuchsius, ℥ iij. ℈ ij. ex Pseudomyrepso suo legendum existimans.*

ARTERIACIS, difficultati spirandi, tussiculosis, inflationibus efficaci est adiumento. Noxam ventriculi corrigit, concoctionem iuuat, adstrictionum vitia sanat.

Diacinnamomum Mesuae.

℞. Cinnamomi tenuis ℥ xv. A
Cinnamomi crassi boni
Enulae ana ℥ iiij. B
Galangae ℥ vij.
Garyophyllorum Piperis longi
Cardamomi maioris Cardamomi minoris
Zingiberis Macis
Nucis moschatae
Ligni Aloës ana ℥ ij. Croci ℥ j. *
Sacchari tabarzeth ℥ v.
Sacchari albissimi.

SACCHARI *tabarzeth, id est, purissimi atque optimi Sacchari, cuius ℥ v. miscentur speciebus: idq; ideò hoc loco accipitur, vt species eò meliùs conseruentur ad vsum. Vltimùm Saccharum additur, cùm vis rotulas facere ex speciebus.*

P. C. SCHOL.

Cinnamomi tenuis, Cinnamomi crassi.] A *Per Darseni, vel potiùs Darchini, lignum Chinense, seu lignum odoratum, hoc est, Chinamomum,*

momum, tanquam Chinæ amomum, siue Cinamomum intelligunt Persæ atque scriptores Arabes; cortices quandoque ligna appellantes, vt Xylocinamomum Græci. Quod interim crassi corticis est, Cinnamum vocant. Per Darseni Cinami igitur, Cinnamomum crassi corticis, tamquam ligneum significare volunt: est enim & in genere crassioris Cinamomi, quod & valdè bonum est, hoc est, acre, odoratum ac aromaticum. Nec caret hæc Mesuæ mens, vbi crassum Cinamomum requirit, suis rationibus: quas perpendat Francisci Alexandri Apollo oportet. Itaque Cinnamomum tenuis corticis electum, per se, æquè atque per Darseni Cinnami, crassi corticis Cinamomum bonum, distinctim cum Cordo hîc interpretandum, intelligendum atque legendum existimo: vtrumque tanquam in suo genere optimum. De Cinnamomo autem & Casia, Garçiæ de Aromatibus librum quem dixi, consule: vbi doctissimorum etiam hactenus virorum de hisce rebus altercationes, aniles, prorsúsque futiles esse animaduertes.

B *Cyminum, à Cordo huic medicamento temerè impositum, hortante & id quoque Fuchsio, Monachis id priùs monstrantibus, expunxi.*

EST medicina salubris ad humorositatem ventriculi, & putrefactionem in eo. Phlegma digerit, & digestionem adiuuat.

Dian-

Dianthos D. Nicolai.

℞. Florum Rorismarini ℥ j.
Violarum Rosarum
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Nucis moschatæ
Galangæ Cinnamomi
Zingiberis Zedoariæ
Macis Ligni Aloës
Cardamomi Anisi
Anethi [*videlicet seminis*] ana ℈ iiij.
Sacchari.

PRODEST præter rationem tribulatis, cardiacis : animi lętitiam auget. Eos roborat qui à longo morbo debiles adhuc sese recolligunt. Ventriculum perpulchrè emendat.

Diamargariton frigidum D. Nicolai.

℞. Nucleorum sem. Citrulli
Cucurbitæ Melonis Cucumeris
Seminis Portulacæ
Papaueris albi
Santali albi
Santali moschatellini [*id est, Citrini, boni odoris*]
Ligni Aloës Zingiberis

Rosarum rubrarum
Florum Nymphęę albæ [*id est, Nenupharis*]
Florum Boraginis
Myrtillorum verorum ana ℥ j.
Corallii albi
Corallii rubri ana ʒ ß.
Margaritarum ʒ iij.
Sacchari.

NVCLEVS *seminum, est ipsa in medio seminum medulla. Sunt autem eximendi horum seminum nuclei, cùm iam præparanda est confectio hæc, aut alia, quæ durare debent: nam diu antè exempti rancidi fiunt.*

OMNEM virium imbecillitatem firmat: iis quos animus deficit, siue à corde siue à stomacho deliquium originem ducat, omnem noxæ causam vitalium partium discutit. Insuper asthmaticis, tussientibus, tabidis auxiliatur. Longo morbo deiectos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum robur conducit.

Diamargariton calidum D. Auicennæ.

℞. Margaritarum non perforatarum
Pyrethri ana ʒ j. Zingiberis
A Masticches ana ʒ iiij.
B Zedoariæ Doronici
* Seminis Apii Casiæ

Carda-

Cardamomi Nucis moſchatæ C
Macis Cinnami ana ʒ ij. *
Been albi Been rubei D
Piperis *
Macropiperis ana ʒ iij.
Cinnamomi ʒ v.
Sacchari.

P. C. SCHOL.

Zedoariæ.] *Auicennæ exemplaria editionis pænultimæ, Zurumbet; poſtrema autem, à Valgriſio inquam exhibita, Zedoariæ legunt, vt hinc vocum harum & rerum vicinitatem atque ambiguitatem (de quibus à pleriſque concertatur) tibi expendendam nunc relinquam.*

Doronici] *L. Fuchſius Doronicum hîc expungit, quod tamen omnia Auicennæ exemplaria aptiſſimè etiam recipiunt.* B

Caſiæ.] *Cùm Cordus huius loco rad. Tapſiæ peſſimè haberet, correctiora Auicennæ exemplaria Seitaragi legunt, nonnulla Capſiæ, quod non niſi Caſia eſt. Nam ineptiores Itali etiam Caſiam addita p ante ſ Capſiam ſcribere ſolent. Seytaragi autem cùm plura ſignificata habeat, litteræ vnius forſitan aut carentia, aut mutatione (vt in plurimis dictionibus vſu venit) quandoque Lepidium deſignat, quandoque Caſiam: quam hîc intelligendam, commodiſſiméque indendam dico. Quare Franciſci Alexandri Apollinis ſtupidam pertinaciam,* C

Fuchsio etiam mihi astipulante, demiror, Tapsiam hîc (medicamento huic adeò iniquam) sumendam esse mordicus defendentis. Interim non tantùm quomodo C in T mutata, sed Radicis vox accedere quî potuerit, forsan exclamabitur: verùm Lacones habeo hîc mihi imperantes.

D Cinnami.] *Hac voce Cordus carebat æquè atque Been albi. In Auicenna Cherfe legitur, quod Cinnamum interpretantur.*

VALET mulieribus: rectificat enim dispositionem matricis, & ventriculorum earum.

Diamoschum dulce, D. Mesuæ.

℞. Croci Doronici
Zedoariæ Ligni Aloës
Macis ana ʒ ij.
* Margaritarum albarum Serici crudi tosti
Charabæ [*id est, Succini*]
* Corallii rubri ana ʒ ij. ß.
Galliæ moschatæ veræ
* Ocimi citrati ana ʒ j. ß.
Been albi Been rubri
Folii [*aut succedanei eius*] Spicæ Indicæ.
Garyophyllorum ana ʒ j.
Zingiberis Cubebarum
Piperis longi ana ʒ j. ß.
Moschi ℈ ij.
Sacchari albi.

OCIMVM *citratum non est Melissa, sed species quadam Ocimi siue Basilici, odore Melissæ aut Citrei mali: cuius defectu, garyophyllatum Ocimum sumi potest.*

PRODEST contra cordis palpitationem: ei quoque cui tumultuosa insomnia obuersantur, item iis qui incertis timoribus corripiuntur. Malis cerebri frigidis, vertigini, comitialibus, & difficulter spirantibus succurrit.

Diamoschum amarum, D. Mesuæ.

℞. Croci Doronici
Zedoariæ Ligni Aloës
Macis ana ʒ ij. *
Margaritarum albarum
Serici crudi tosti Charabę A
Corallii rubri ana ʒ ij. ß. *
Galliæ moschatæ veræ
Ocimi citrati ana ʒ j. ß.
Been albi Been rubri
Folii [*aut succedanei eius*]
Spicæ Indicæ
Garyophyllorum ana ʒ j.
Zingiberis Cubebarum
Piperis longi ana ʒ j. ß.
Moschi ℈ ij.
Absinthii
Rosarum ana ʒ iij. *
Aloës lotæ ʒ iiij. *

Castorei
Ligustici ana ʒ j.
Cinnamomi ʒ ij. ß.
Sacchari.

* SERICVM *crudum tostum significat Sericæ bombycis vellus, nullo colore tinctum, nullique humori aut succo qui tingendo sit, incoctum: sed tale quale natura est, fictilique inditum, ac donec conteri possit tostum aut assatum: vulgò dicitur Sericum vstum; quamuis comburi non debeat, sed torreri aut assari tantùm.*

P. C. SCHOL.

A *Setam pro Serico Cordus vndiquaque barbarè legebat.*

Hæc confectio valentior est ad ea quæ suprà dicta sunt: & propriè ad exiccandum humiditates ventriculi, & putrefactiones eius.

Diagalanga D. Mesuæ.

A ℞. Galangæ.
Ligni Aloës ana ʒ vj.
Garyphyollorum Macis
Ligustici ana ʒ ij.
Zingiberis Macropiperis
Leucopiperis Calami aromatici
Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Calaminthæ siccæ Menthæ siccæ

Carda-

Cardamomi maioris
Spicæ Indicæ   Seminis Apii
Seminis Fœniculi   Seminis Anisi
Seminis Carui   ana ʒ j.
Sacchari albissimi.

P. C. SCHOL.

ʒ vj.] *Legendum esse ʒ vj. Fuchsius rectè monet, non ʒ vij vt Cordus malè habebat.*

VALET aduersus crassiores flatus, acidos ructus, prauamque concoctionem: item actiones ventriculi & iecoris à frigiditate impeditas, robustiores reddit, easdemque emendat.

Diapenidion D. Nicolai.

℞. Penidiarum ℥ ij. *
Pinearum
Amygdalorum dulcium A
Papaueris albi   ana ʒ iij. ℈ j.
Cinnamomi
Garyophyllorum
Zingiberis   Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ   Gummi Arabici
Amyli candidissimi
Seminis enucleati Gucurbitæ
    Citrulli
    Cucumeris
    Melonis   ana ʒ j. ℈ ij.
Camphoræ ℈ ß. *

Sacchari albissimi.

AMYLVM *hodie corrupto vocabulo dicitur Amydum.*

P. C. SCHOL.

A *Deleui Amygd. amaras, quas Cordus perperam addiderat.*

VALET aduersus omnem thoracis noxam, tussim à frigore contractam, vocis iacturam: tabidis denique & purulenta exscreantibus succurrit.

Diairis simplex.

℞. Ireos ℥ ß. Sacchari candi
Specierum diatragacanthi frigidi ana ʒ ij.
Sacchari albissimi.

* POTEST ferè eadem quod sequens, licet imbecillius.

Diairis Salomonis, ex Nicolao.

℞. Iridis ℥ j.
Pulegii Hyssopi
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
* Tragachanthæ
Amygdalorum Pinearum
Cinnamomi Zingiberis
Piperis ana ʒ iij.
Caricarum Passularum enucleatarum

Car-

Carnium dactylorum ana ʒ iij. ß.
Styracis calamitæ rubeæ | *potius rufæ, legit* P. C.] ʒ ij. ℈ j.
Sacchari albiſſimi.

Tuſſiculoſis, difficulter ſpirantibus auxiliatur: abſciſſæ vocis iacturam reſarcit, quæ refrigeratione contracta ſit.

Diatragacanthum frigidum, D. Nicolai.

℞. Tragacanthæ albiſſimæ ℥ ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ ij.
Amyli ℥ ß.
Glycyrrhizæ
Nucleorum ſeminum Cucurbitæ
Cucumeris
Citrulli
Melonis ana ʒ ij.
Camphoræ ℈ ß.
Penidiarum ℥ iij.
Sacchari albiſſimi.

Medetur omnibus pulmonum & thoracis vitiis aridis, maximè tabidis, macie confectis: Inflammatione lateris laborantibus, omnibusque tuſſibus calidis & ſiccis, exaſperationi linguæ & faucium. Deuoratum tamdiu ægrotans in ore contineat, quòad liquefactum perfectè exugatur.

Diatragacanthum calidum D. Nicolai.

* ℞. Gummi Tragacanthæ ℥ iiij.
* Hyſſopi Pineorum nucleorum
Amygdalorum amborum purgatorum
Seminis Lini ana ʒ vj. Sem. Fœnigręci
Cinnamomi ana ℥ ß.
Glycyrrhizæ raſæ Succi Glycyrrhizę
Zingiberis ana ʒ ij.
Sacchari albi.

Valet tuſſientibus ex frigido phlegmate, & non valentibus eiicere; aſthmaticis, empyicis, anheloſis, ſuſpirioſis, peripneumonicis, phthiſicis, & ad omnem coarctationem pectoris: ſtomachum confortat, digeſtionem procurat.

Manus Chriſti perlata.

℞. Sacchari clarefacti ℔ j.
Aquæ Roſarum ℔ ß.

Concoquantur dum aqua roſacea igni euaneſcat, & ſaccharum iuſtam craſſitiem conſequatur. In fine margaritarum minutiſſimè tritarum ℥ ß. addatur, atque ſuper marmor aqua roſacea inſperſum infundatur, & fiant rotulæ.

P. C. SCHOL.

Quantis cachinnis Cordus, & tanquam caci

raci cæco duce Fuchs. Colonienses medici, ac Francisci Alex. Apollo, vel pueris Pharmacopœorum, hoc scripto sese deridendos exhibuerint, vix exprimi possit: vt hinc non tractari à fabris fabrilia, lucidè cerni queat. Eo pacto quòd huiuscemodi imaginariis, extraq; arenam Medicorum quorundam scriptionibus, nullam debitam miscendi conficiendiq; rationem, vt neque modum; & ex consequenti parum aut nihil artis suæ frugis, operisq; manuarii commodi, haurire discere vos possint Pharmacopœi: ni margaritas, oleum & operam omnem frequentissimè perdere, ac vitiatas materias porcis obiicere velint.

MEDETVR deiectis viribus, ardentibus febribus; & imaginationes falsas abolet.

Diahyssopum D. Nicolai.

℞. Hyssopi Ireos Thymi
Melanopiperis ana ʒ xxx.
Pulegii
Thymbræ [*eius loco sume Satureiam*]
Rutæ Cumini ana ʒ xx.
Carnium dactylorum
Tragacanthæ Glycyrrhizę
Caricarum pinguium Passularum enucleatarum
Fœniculi ana ʒ x.
Zingiberis Sem. Anisi

Carui

Carui
Ligustici ana ℥ v.
Sacchari.

Accommodatum est ad capitis querelam ex frigido: vuam exiccat, arterias purgat, tussim compescit, omnes frigiditates pectoris & stomachi emendat; digestionem procurat; pleuriticis & empyicis mirabiliter opitulatur.

Diacostum D. Mesuæ.

℞. Costi candidi, aromatici, amari
Casiæ ligneæ veræ Cinnamomi ana ʒ v.
Seminis Apii Seminis Anisi
Schœnanthi
Rhabarbari ana ʒ iij.
Asari ℥ iiij.
Croci Aristolochię
Myrrhæ ana ʒ ij.
Sacchari.

SCHOENANTHI. *Hodie corrupto nomine dicunt Squinanthum.*

COSTI AMARI. *Cœpit hisce annis afferri loco veri Costi adulterinus quidam: qui nequaquam accipiendus est, vt suprà dictum est, sed candidus, amarus & aromaticus.*

ASARI, *id est, radicum eius. sola enim radices ad medicinam accipi debent.*

VALET ad dolorē viscerum & oppilationem in eis, & ad principium hydropisis.

Diarhodon Abbatis, ex Nicolao.

℞. Santali albi
Santali rubri ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ
Gummi Arabici
Spodii ana ℈ ij.
Asari Masticbes
Spicæ Indicæ Cardamomi
Succi Glycyrrhizæ Croci
Xyloaloës [*id est, Ligni Aloës*]
Garyophyllorum
Galliæ moschatę Nicolai ✱
Anisi Fœniculi
Cinnamomi Rhabarbari
Seminis Ocimi
Berberis [*id est, acinorum eius*] A
Seminis Scariolæ Seminis Portulacæ B
Nucleorum seminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis
Seminis Papaueris albi ana ℈ j.
Margaritarum
Ossis è corde cerui ana ℈ ß.
Sacchari Candi [*vt eò meliùs species conseruentur*]
Rosarum ana ℥ j. ʒ iij.
Camphoræ G̈ vij.
Moschi G̈ iij. ß.
Sacchari albissimi.

B SCARIOLA *propriè eſt Endiuia illa vulgaris, quæ in dorſo foliorum eſt ſpinoſa. Quid autem vera ſit Endiuia, vbi locus poſtulauerit, dicemus.*

P. C. SCHOL.

A Berberis.] *acini ſunt hîc fructus Berberis integri.*

B Scariola.] *Cordum non nouiſſe Scariolam, hoc nomine vulgarem admodùm plantam, monente & id Franciſco Alex. ſatis liquet; ex eo quòd in Foliorum dorſo eam ſpinoſam faciat, vt Sonchum præ oculis habuiſſe videatur.*

VALET aduerſus ventriculi calorem, iecinoris, lienis, pulmonumq́ue: contra viſcerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiſcentem.

Dialacca maior, D. Meſuæ.

℞. Laccæ præparatæ [*eius præparatio in fine habebitur*]
Rhabarbari ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ
Maſtiches Apii
Coliculorum Schœnanthi Abſinthii
Succi Eupatorii Meſuæ
Ammios Sabinæ
Amygdalorum amarorum
Coſti Myrrhę
Rubiæ tinctorum Fœniculi

Aniſi

Anisi Asari
Aristolochiæ rotundæ veræ A
Gentianæ Croci
Cinnamomi Hyssopi
Casię ligneę verę Summitatū Schœnanthi
Bdellii ana ℥ j. ß.
Piperis
Zingiberis ana ℥ j.
Sacchari albissimi.

COLICVLORVM *Schœnanthi.*] *Herba hac aromatica à Græcis dicitur* Σχοῖνος *, id est, Schœnus , & significat Iuncum aromaticum, qui hactenus impropriè dictus est Squinanthum. Nam Schœnanthum siue* Σχοίνου ἄνθος, *significat Iunci huius aromatici florem, qui non affertur ad nos. In hanc autem compositionem ingreditur bis Schœnanthum; hoc quidem loco coliculi aut stipites eius , inferiùs verò summitates eiusdem.*

SVMMITATVM *Schœnanthi , id est, florum eius : nam flores in summitate huius herbæ constituti sunt , & propriè Schœnanthum appellantur : sed quia flores non ad nos feruntur, cogimur tenerrimas eius partes in cacumine decerptas, eorum vice medicamentis miscere.*

SVCCI *Eupatorii.*] *Hic succus non debet* B *fieri ex vulgari Eupatorio, neque ex Eupatorio Græcorum, id est, Agrimonia falsò hodie vocata, sed ex Eupatorio quod Mesue describit. Est autem Eupatorium Mesuæ ea herba,*

qua

quæ ab Italis dicitur Gratia Dei, siue Gratiola; cuius magnus est prouentus Wittembergæ in pratis ad Albim fluuium sitis.

P. C. SCHOL.

A *Aristolochiam longam, erroneè in contextum à Cordo intrusam, deleui.*

B Succi Eupatorii.] *Gratiola vocata, purgatoria herba, foliis Hyssopi, Eupatorium Mesuæ haud dubio, vt & L. Fuchsius, Matthiolus, ac Franciscus Alex. rectè monent, esse non potest. Satius igitur erit, Ageratum Dioscoridis, quod & hodie Eupatorii Mesues nomen obtinuit, in eius locum substituere, donec melius doceatur.*

VALET aduersus frigus ventriculi: obstructiones, inflationes iecinoris, & renum duritias sanat. aquę inter cutem causas omnes discutit. menses ciet: flatuosos spiritus ab alto corpore abigit.

Diacurcuma, id est, Διὰ Κρόκου *maior, D. Mesuæ.*

℞. Croci Asari
Petroselini Macedonici
Dauci Anisi
Apii ana ℥ iiij.
Rhabarbari Meu
Spicæ Indicæ ana ℥ vj.
Costi Myrrhæ

Casiæ

Casiæ ligneæ veræ Schœnanthi
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, vt superiùs significatum est*]
Rubiæ tinctorum
Succi Absinthii
Succi Eupatorii Mesuæ [*i. Gratiola*]
Opobalsami [*aut aliquod succedaneum, siue oleum Garyophyllorum, aut aliud crassum odoriferum oleum*] ana ʒ ij.
Calami aromatici
Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Scordii [*videlicet veri*]
Scolopendriæ [*Ceterach intellige*]
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ ʒ j.
Sacchari albissimi.

Confert ad ægritudines antiquas, & cachexiam: & ad hydropisim iuuamentum est manifestum, & eradicat ægritudines hepatis & lienis chronicas, quæ iam induratæ sunt: & confert ad corruptionem stomachi, & humiditatem frigidam, & ventositates grossas in eis, & ad dolorem renum & vesicæ; & vrinam prouocat.

Diaprassium D. Nicolai.

℞. Prassii ʒ v. ß.
Tragacanthæ Pinearum mundatarum
Amygdalorum dulcium

Piſtaciorum Carnium dactylorum
Caricarum pinguium
Paſſularum enucleatarum ana ℥ iij. ß.
Cinnamomi
Garyophyllorum
Nucis Moſchatæ
Macis Ligni Aloës
Galangæ Spicæ Indicæ
Zingiberis Zedoariæ
Glycyrrhizæ Rhapontici
Anacardii Styracis calamitæ
Galbani Terebinthinæ
Maſtiches Myrrhę
Ireos Ariſtolochiæ rotundæ
Corticum radicum Capparis
Gentianæ Melanopiperis
Aniſi Fœniculi
Anethi Apii
Petroſelini Macedonici
Saxifragiæ ana ʒ ij.
Hermodactylorum
Origani Peucedani
Schœnanthi Cardamomi
Leucopiperis
Carui Liguſtici
* Vincetoxici ana ʒ j. ß. G j. ß.
Balſamitæ Pulegii
Dictamni Cretici
Coſti Pyrethri
Thymbrę Baſiliconis
Pæoniæ [*videlicet radicis eius aut ſeminis*]
Macro-

Macropiperis Amomi Sinoni
Orobi veri ana ʒ j. Ǧ ij. ß.
Xylobalsami [*aut succedaneum aliquod simile descriptioni Xylobalsami*]
Casiæ fistulæ
Corallii rubri Rasuræ Eboris
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, ut suprà*]
Dauci Cretici ana ʒ ß.
Moschi Ambræ
Ossis è corde cerui ana Ǧ xiiij.
Sacchari albissimi.

SAXIFRAGIA *in Italia dicitur ea herba, quam in Germania Pimpinellam vocamus. Itali habent diuersam Pimpinellam.*

BALSAMITÆ.] *Nicolaus Alexandrinus Latinè impressus, non Balsamitam habet, sed Balsamum: significat tamen Balsami vox, nonnunquam etiam Mentham; cuius species est Balsamita, hoc loco recipienda: nam si Balsami liquorem intellexisset Nicolaus, non simpliciter Balsamum, sed Opobalsamum posuisset.* A

SINONVM, *secundum Matthæum Syluaticum, est Petroselinum agreste. Sed de eo infrà in annotationibus Aureæ Alexandrinæ.*

CASIAE *fistulæ nomine hoc loco nequaquam debet intelligi Casia fistula, cuius nigra medulla bilem per aluum purgat; sed Casia lignea aromatica, quæ Cinnamomo similis est:*

nam

nam hæc etiam apud probatos veteres auctores Casia fistula vocatur.

B DAVCVS *Creticus hodie ignotus est: ideò possumus eius loco Seseli Creticum accipere, id est, Berwurtz, aromaticam herbam, foliis Fœniculi, sed multò minoribus.*

P. C. SCHOL.

A Balsamitæ.] *Cùm Nicolai codex, vt & Cordus fatetur, Balsami legat; eo non herba Balsamita vocata, neque cum Fuchsio Balsami veri folia, sed oleum seu succus veri Balsami, Opobalsamúmve hic intelligendum esse existimo.*

B Daucus Creticus.] *Berwurtz Germanis vocata herba, seu Fœniculus porcinus Belgis, non est Seseli Creticum, vt neque Daucus Creticus, sed potiùs Meum Diosc. aut illi proximum. Daucus autem Creticus verus, Diosc. delineationi ad amussim conueniens, semine acri, albo, hirsuto, oblongo, nuperrimè cognosci cœpit: virétque in hortulo hodie, inter plurimas raras plantas, nostro.*

Sanat capitis vertigines, oculorum caligines abstergit, palatum & arterias purgat, distillationem vuæ astringit, dentium dolorē mitigat. Asthmaticis & suspiriosis peculiariter opitulatur; pectoris & pulmonis causas facilè amputat. Stomachi & hepatis dolores & debilitates sedat, spleneticorum

ticorum & pleuriticorum anguſtias paragoriſat: omnium interaneorum vitiis prodeſt: inflationes & torſiones ab eis aufert. Nephriticos, calculoſos, ſtranguerioſos & colicos purgat, & dolorem releuat. Sæpiùs autem ſumptum, colorem pallidum emendat, menſes deducit, & in ordinem debitum redigit. Typos quotidianarios & quartanarios reprimit. Qui autem hoc electuario vſus fuerit, à multis conſeruabitur morbis.

Diatrion ſantalon D. Nicolai.

℞. Santali albi Santali rubri
Santali citrini Roſarum
Sacchari ana ℥ iij.
Rhabarbari Spodii
Succi Glycyrrhizæ
Seminis Portulacæ ana ℥ ij. ℈ ß. ǵ v.
Amyli. Gummi Arabici
Tragacanthæ
Nucleorum ſeminis Melonis
Cucumeris Cucurbitæ Citrulli
Seminis Scariolæ ana ℥ j. ß.
Camphoræ ℈ j.
Sacchari albiſſimi.

SCARIOLA *eſt Endiuia vulgaris, cuius folia in dorſo habent ſpinulas, vt dictum eſt ſuprà in Diarhodon Abbatis.*

Pollet aduerſus iecinoris & ventriculi

calorem mirum in modum: tabidis & regio morbo correptis itidem prodest.

Diaxyloaloës D. Mesuæ.

℞. Ligni Aloës crudi
Rosarum ana ℥ j.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Macis Nucis moschatæ
Galliæ moschatæ Mesuæ Cubebarum
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
* Masticbes
Cinnamomi
Cyperi Schœnanthi
Zedoariæ Been albi
Been rubri
Folii [*aut Macis siue Spicæ Nardi*]
Serici crudi Margaritarum
Corallii rubri Charabæ
Foliorum Citrei mali
Corticum Citrei mali
Ocimi garyophyllati
Sisymbrii Menthæ siccæ
Sampsuchi [*id est, Maioranæ*]
Piperis longi
Zingiberis ana ʒ iiij.
Moschi boni ℈ j.
Ambrę ʒ j. ß.
Sacchari albissimi.

CYPERI, *videlicet Cyperi rotundi: nam rotunda*

rotunda radices Cyperi propriè & simpliciter ab auctoribus Cyperi vocantur. Longis verò radicibus Cyperus, vocatur ab iisdem Cyperis. Quoniam verò non semper rotundum habere licet, necesse est in penuria eius, longo uti.

SISYMBRIVM *est mentha aquatica, nigricantibus, vt purpura, caulibus.*

PRODEST malis ventriculi, cordis & iecinoris frigidis, animæ defectioni, concoctioniq́ue. Oris fœtorem abigit, lætitiamq́ue parit.

Diatrion pipereon Mesuæ.

℞. Macropiperis Melanopiperis
Leucopiperis ana ℥ v.
Zingiberis Thymi
Anisi ana ʒ ij.
Spicæ Indicæ Ammios
Amomi [*quod non habetur, & loco eius capiatur Carpesium siue Cubeba, aut Calamus aromaticus officinarum, qui pro vero Acoro habetur*]
Cinnamomi ana ʒ j.
Casię ligneæ Seminis Apii
Seselios
Asari
Enulæ siccæ ana ʒ ß.
Sacchari albissimi.

Refrigerato ventriculo, & acido ructui, quartanis, exolutis, iecinorosis, & inflationibus auxiliatur. Item tussientibus.

Diazingiber D. Nicolai.

℞. Zingiberis Galangæ
Garyophyllorum Cinnamomi
Nucis moſchatę Granorum paradiſi
Piperis longi Macis
Cardamomi Spicæ Indicæ
Rhabarbari Roſarum rubrarum ana G̈ xv.
Pinearum mundatarum ℥ ß.
Phiſticorum [*ideſt, Piſtaciorum*] ʒ ij.
Aniſi Fœniculi
Glycyrrhizę raſæ Croci ana ʒ ß.
Sacchari albiſſimi.
* Ventriculum roborat & firmat.

Electuarium Ducis, D. Nicolai.

℞. Aniſi ʒ ij. G̈ xv.
Glycyrrhizæ
Maſtiches ana ℈ ij. G̈ v.
Cinnamomi
Chamædryos Zingiberis
Galangæ Fœniculi
Carui ana ℈ j. G̈ xv.
Xylocaſiæ Calaminthæ
Dauci Pyrethri
Piperi albi Piperis longi
Cyperi [*ſcilicet rotundi*]
Schœnanthi Ireos

Amo-

Amomi [*aut succedaneum eius*]
Folii [*aut succedaneum eius*]
Asari ana ℈ j.
Spicæ Indicæ Croci
Gummi Arabici Tragacanthæ
Seminis Anethi Calami aromatici
Cubebarum Garyophyllorum
Carpobalsami
Ligustici Seminis Olusatri
Baccarum Iuniperi Seselios
Pentaphylli [*videlicet radicum eius*]
Seminis Asparagi
Seminis Citri
Acori [*aut loco eius Galanga*]
Ammios Rhabarbari
Nucis myristicæ [*id est, Nucis Moschata*]
Ligni Aloës
Basilici garyophyllati
Milii solis
Seminis Saxifragiæ
Nucleorum seminis Citrulli
Cucumeris
Melonis Cucurbitæ
Seminis Scariolæ
Petroselini
Been albi Been rubri
Styracis calamitæ
Cardamomi ana ℈ ß. ℥ v.
Penidiarum ʒ iiij. ℈ ij. ß.
Sacchari albissimi.
CHAMAEDRYOS, *videlicet vera, qua*

folia habet similia quercus. nascitur in montibus Iena, & inter Hersbruck atque Ambergam.

OLVSATRI *semen, est magnum semen, quod in omnibus Pharmacopoliis dicitur Macedonicum siue Petroselinum Macedonicum.*

Valet ad indigestionem & ventositatem stomachi & intestinorum, & ilei dolorem & lapidis.

Electuarium de Gemmis D. Mesuæ.

℞. Margaritarum albarum ʒ iij.
Sapphiri Hyacinthi
Sardæ Granatorum
Smaragdi ana ʒ j. ß.
Zedoariæ Doronici
Corticum Citrei mali Macis
Seminis Ocymi garyophyllati ana ʒ ij.
Corallii rubri Charabæ
Rasuræ Eboris ana ℈ ij.
Been albi Been rubri
Garyophyllorum
Zingiberis Piperis longi
Spicę Indicæ
Folii [*aut succedanei eius*]
Croci
* Cardamomi ana ʒ j.
Trochiscorum Diarhodon
Ligni Aloës ana ʒ v.
Cinnamomi Galangæ

Zurum-

Zurumbeth ana ℥ j. ß.
Foliorum Auri
Foliorum Argenti ana ℈ ij.
Ambræ ʒ ij. Moſchi ʒ ß.
Sacchari albiſſimi.

SAPPHIRVS *& Smaragdus, qui paſſim in Myropoliis habentur, nihil valent; cùm flammam edant in igne, & ex argenti fodinis colligantur: quare omittendi ſunt; aut loco eorum, de Hyacintho & Granato maius pondus ſumatur.*

SARDA *eſt gemma quæ neotericis Carneola vocatur; quod diligenter eſt notandum. Hactenus enim qualis eſſet gemma Sarda, ignorauimus omnes.*

ZVRVMBETH *eſt ſpecies Zedoariæ, quæ radicem habet rotundam & globoſam, & affertur cum Zedoaria longa.* A

P. C. SCHOL.

Zurumbeth eſt ſpec.] *Inter tres Zedoariæ ſpecies quæ Antuerpiam aduehuntur radiculis oblongis, quartum quid optimo Zedoario potiſſimùm immixtum reperitur, rotundis globulis, & ea propter Truncoſa Zedoaria à Materialiſtis noſtris vocitata: hac vtentur Zurumbeth loco Pharmacopœi, & Garciam ab Horto De Aromatibus Indicis hiſce de rebus conſulant, plura noſcere qui voluerint.* A

Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris,

cinoris, & vteri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cordis, defectioni animæ, ac concoctioni: tristitiam denique citra causam ortam amouet.

Electuarium Iustinum D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Folii [*aut succedanei eius*] Costi
Nardi [*id est, Spicæ Indicæ*]
Casiæ ligneæ Aristolochiæ longæ
Aristolochię rotundæ Enulæ campanæ
Hyssopi Pulegii Artemisiæ
Pentaphylli [*videlicet radicis eius*]
Leucopiperis Orobi veri
Petroselini Ligustici
Olusatri [*i. Petroselini Macedonici vocati*]
Seminis Vrticæ
Milii Solis
Saxifragiæ seminis [*sumatur eius loco semen Pimpinellæ nostræ, Germanorum videlicet, non Sanguisorbæ vocatæ.*
Baccarum Iuniperi Seminis Asparagi
Sileris montani
Seminis Apii Seminis Anethi
Seminis Rutæ Seminis Citrei mali
Seminis Fœniculi Seminis Anisi
Baccarum Lauri. ana ʒ j. ß.
Sacchari albissimi.

Valet ad dolorē renum: calculos frangit, & arenas expellit, ac stranguriam dissoluit.

Confe-

Confectio Liberans [scilicet à peste.]

℞. Radicum Tormentillæ
Seminis Acetosæ
Endiuiæ
Coriandri præparati
Citrei mali ana ℥ j. ß.
Santalorum omnium
Dictamni albi ana ℥ j.
Boli Armeni præparati
Terræ sigillatæ [*loco eius Bolus Leuanticus, id est, Orientalis, sumatur*] ana ʒ iij.
Margaritarum Corallii albi
Corallii rubri Charabæ
Rasuræ Eboris
Spodii [*id est, Eboris vsti, de quo in fine*]
Ossis è corde cerui
Been albi Been rubri
Doronici Cardamomi
Cinnamomi Macis
Ligni Aloës
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*]
Croci Zedoariæ ana ʒ ß.
Smaragdi [*loco eius Hyacinthi aut Granati*]
Hyacinthi Granati
Serici crudi incisi & torrefacti ana ℈ j.
Penidii
Sacchari Candi ana ℈ ij.
Florum Nenupharis [*id est, Nymphaa*]
Buglossæ

Rosarum ana ℈ j.
Camphoræ G̈ vij.
Moschi
Ambræ ana G̈ iij.
Sacchari albissimi.

Contra pestem plurimum valet: tutatur corpus ne lædatur à pestifero aëre, & præseruat humores à corruptione.

Confectio Cordialis, Alex. Benedicti.

℞. Margaritarum
Spodii [*id est, Eboris vsti*]
Granatorum verorum
Cinnamomi. Tormentillæ
Boli Armeni ana ʒ iij.
Santalorum omnium Rasuræ Eboris
Vnicornu ana ʒ ij. Hyacinthorum
Sapphiri [*loco eius maius pondus Hyacinthi*]
Corallii albi Corallii rubri
Charabæ albæ [*al. Succini*]
Valerianæ veræ
Dictamni Zedoariæ
Ligni Aloës ana ʒ j.
Terræ sigillatæ [*aut Boli Leuantici, hoc est, Orientalis*] ʒ j. ℈ ij.
Serici crudi modicum torrefacti ℈ ij.
Ossium è corde cerui ℈ j. ß.
Been albi
Been rubri ana ℈ ij.
Foliorum auri opt. numero v.

Moſchi
Ambræ ana ℥ x.
Sacchari albiſſimi.
PRÆSERVAT cor à peſte.

Electuarium Lætitiæ, Galeni; ex Nicolao.

℞. Florum Ocimi garyophyllati
Croci Zedoariæ
Xylobalſami [*pro quo Lignum Aloës, cùm in iſta deſcriptione non habeatur*]
Garyophyllorum Corticum Citrei mali
Galangæ Macis
Nucis moſchatæ
Styracis calamitæ ana ʒ ij. ß.
Aniſi Raſuræ Eboris
Thymi Epithymi ana ʒ j.
Camphoræ Moſchi Ambræ
Margaritarum perforatarum
Oſſium de corde cerui ana ʒ ß.
Auri foliati meri [*id eſt, puriſſimi*]
Argenti foliati meri ana ℈ ß.
Sacchari albiſſimi.
Fiat confectio ſolida.

Si verò volueris facere in forma liquida ſiue opiatæ, tunc adde
Succi Cydoniorum
Pomorum odoratorum dulcium
Boraginis

Vini veteris optimi, ana partes æquales: in tanta mensura, quanta despumando & decoquendo saccharo satis fuerit: nulla enim aqua saccharum dissolui aut decoqui ad spissitudinem debet in hac confectione.

LÆTITIAM colorisque bonitatem efficit: concoctionem iuuat, & canitiem retardat.

Electuarium Lætificans Rhasis.

℞. Melissæ Corticum Citrei mali
Garyophyllorũ Galliæ moschatæ Mesuæ
Mastiches Croci
Cinnamomi Nucis moschatæ
* Cardamomi
Neremisch [*pro quo potest semen Pæoniæ accipi*]
Been albi Been rubri
Zedoariæ Doronici
Seminis Ocimi
* Seminis Ocimi garyophyllati ana ʒ ß.
* Moschi ɢ xxiiij.
Sacchari albissimi. Fiat confectio in tabulis.

Si verò volueris facere in liquida forma, vt decet, tunc prædictas species sequenti Syrupo misce, & fac in modum opiatæ:

* ℞. Myrobalanorum Chebularum nu. xx.
* Emblicarum numero xxx.
* Aquæ ℔ iij. aut quantum sufficit. Coquãtur tritæ myrobalani in prædicta aqua,

donec remaneat tertia pars; deinde cola. Colaturæ adde mellis despumati ℔ j. loco prædicti sacchari: bulliat posteà vsque ad iustam spissitudinem; & insperge species prædictas, postquam feruor Syrupi remissior factus fuerit.

NEREMISCH *apud Rhasin est Rosa asinina: Auerrois autem interpres dicit Paoniam esse Rosam asinorum. Ergo, secundum hunc Neremisch idem esset quod Paonia: nisi Rhasis de vtraque, id est, de Neremisch & de Paonia, duo propria faceret capitula, tanquam de rebus diuersis. Certò igitur statuere non possumus, quid sit Neremisch.*

Confortat omnia membra principalia, ex quibus virtutes manant naturales & animales: iuuat calorem naturalem, & spiritum viuificat: compescit malas cogitationes: & bonos mores, lætitiamque & gaudium gignit.

Electuarium Plirisarcoticum, seu potius Pleres archonticum, D. Nicolai.

℞. Cinnamomi Garyophyllorum
Ligni Aloës Galangæ
Spicę Indicæ Nucis moschatæ
Zingiberis Spodii
Schœnanthi
Cyperi Rosarum
Violarum ana ʒ j. Ǧ xv.

Folii [*loco ipsius, Macis sumatur*]
Glycyrrhizæ Mastiches
Styracis calamitæ
Sampsuchi [*id est, Maiorane*]
Balsamitæ Ocimi
Cardamomi Macropiperis
Leucopiperis
Myrtillorum
* Corticis Citrei mali ana ℈ ij. G v.
Margaritarum splendidarum
Been albi Been rubri
Corallii rubri
Serici tosti ana ℈ j. G ij. ß.
Moschi G vij. ß.
Camphoræ G v.
Sacchari albissimi.

Tristibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, deliquio animi à corde proficiscenti succurrit. Memoriam amissam recuperat, sensus acuit, comitialibus & asthmaticis prodest, omnemque cerebri debilitatem aufert.

Lithontribon D. Nicolai.

℞. Spicæ Indicæ Zingiberis
Xylobalsami [*aut Ligni Aloës, vt suprà*]
Acori [*siue Calami aromatici hodie vocati*]
Cinnamomi
Peucedani [*videlicet radicis eius*]
Meu [*loco eius accipe Seseli Cretici radicem, idest, Beruvurtz, Germanis vocatam*]

Mela-

Melanopiperis Macropiperis
Leucopiperis Saxifragiæ ana ℨ ij. ß.
Opobalsami [*loco eius sumatur oleum ex granis Iuniperi*]
Garyophyllorum
Costi Rhapontici
Glycyrrhizæ Cyperi
Tragacanthæ Chamædryos
Seminis Olusatri [*est semen quod Macedonicum vulgò perperam vocant*]
Seminis Apii Ammios
Asparagi Ocimi Vrticæ
Citrei mali ana ℨ j. Ǵ xv.
Folii [*aut succedanei eius*]
Croci Schœnanthi
Ligneę Casię [*aut succedanei eius*]
Bdellii Masticheſ
Ireos Amomi
Ligustici Milii solis
Petroselini Macędonici Seselios
Sinoni [*de quo suprà*]
Cardamomi
Anethi Euphorbii
Lapidis Lyncis Olei Nardini
Olei Moschelini ana ℨ ß. Ǵ vij. ß. *
Sacchari albissimi.

Si volueris facere in forma Opiatæ, tunc speciebus adde triplum mellis despumati, loco sacchari : diutiùs enim durant species melle exceptæ, quàm saccharo. potest tamen vtroque modo fieri.

Olei

Olei Moschelini præparatio infrà habebitur.

P. C. SCHOL.

A Meu] *Seseli Creticum Cordo vocatum, quod Bervvurtz Germani, Fœniculum porcinum Belgæ appellant, esse ipsissimum Meu seu Meum Diosc. omnino persuasum habeo. Nec radicem eius tantam, támve crassam esse, (natalibus præsertim locis natam,) neque tam grauiter olere, veluti Matthiolus metuit, vt neque tenuitatis nec odoris à Dioscor. descriptos limites ita transire putem, quin genuinum Meum esse queat: Crassitudo cum crassitudine comparanda cùm sit, simul atque suauiter olere, & simpliciter odoratum esse, aliquantulum cùm etiam differant. Eo modo, vt quæ de Meo Asturiæ ac Sistra Monachi obseruârunt & scribunt; ego, vtpote mihi quoque comperta, approbem, illisq; manus dem. Proinde si quispiã adhuc nihilominus refragari voluerit, pro Meo vero tamen eo tantisper vtentur Pharmacopœi, deserto illo quo hactenus vsi sunt nostrates; dum ipse Diosc. Genius nobis aliud proferat. Ceterùm imprudenter admodùm Matthiolum carpit Fuchsius, quòd ille vnà cum Monachis, hanc herbam Apulis Imperatoriam nominari inquiat, quam Angelicam esse (sic à Germanis appellatam) malè interpretatur Fuchsius: cùm Imperatoriæ nomine ab isthoc Meo admodùm diuersæ à Germanis demonstrentur plantæ.*

Præ-

Præclarum ad indigestionem stomachi ex frigiditate. Iliorum lumborumque dolores compescit, lapides in renibus & vesica potenter confringit, & inde mirabiliter expellit. Stranguriam & dysuriam vestigio soluit.

Rosata Nouella D. Nicolai.

℞. Rosarum Sacchari
Glycyrrhizæ ana ℥ j. ʒ j. ℈ ij. ß.
Cinnamomi ʒ ij. ℈ ij. minus G ij. *
Garyophyllorum
Nardi [*id est, Spicæ Indicæ*]
Zingiberis Galangæ
Nucis moschatæ Zedoariæ
Styracis calamitæ Cardamomi
Seminis Apii ana ℈ j. G vj. *
Sacchari albissimi.

CONFERT apprimè calori & siccitati stomachi, cordis, hepatis & pulmonis. Sitim compescit & vomitum, abscindit debilitatem stomachi, adstringit laxa. Cardiacis subuenit, sudorem diaphoreticum reprimit, ex chronica infirmitate debiles recreat.

Electuarium Diapæonias.

℞. Radicis Pæoniæ ℥ j.
Macis Spicæ Indicæ
Croci Coralliorum rubrorum

Margaritarum non perforatarum
Maſtiches ana ℥ ß.
Myrtillorum verorum ℥ j. ß.
Cinnamomi
Nucis moſchatæ
Garyophyllorum
Folii [*loco eius Caſiæ ligneæ veræ*]
Zingiberis Piperis longi
Cardamomi
Granorum paradiſi ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ ℥ v.
Anacardi ℥ j. ß.
Moſchi Ambræ ana Ġ vj.
Sacchari albiſſimi.

Fiat confectio in tabulis in æſtate. In hieme verò adde ſpeciebus triplũ mellis deſpumati, & conficiatur electuarium.

CONFERT epilepſiæ, & vertigini.

Electuarium Reſumptiuum D. Nicolai.

℞. Roſarum Glycyrrhizæ
Sacchari ana ℥ ij. Ġ v.
Gummi Arabici
* Tragacanthæ ana ℥ ij. ℈ ij.
Santali albi
Santali rubri ana ℥ j. ß. Papaueris albi
Succi Glycyrrhizę Amyli
Seminis Portulacę
Lactucæ Scariolæ ana ℥ iij.

Garyo-

aryophyllorum
oodii [*pro eo, Eboris vsti*]
innamomi ana ℥ j.
ingiberis
tyracis calamitæ ana ℥ ij.
roci Ȝ v.
enidiarum ℥ ß.
ucleorum seminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis ana ℥ ij.
eminis Cydoniorum ℈ ij.
mygdalorũ dulcium Pineorũ nucleorũ
erberis Seminis Maluæ
eminis Coti siue Bombacis
eminis Violarum Nymphææ
ebesten ana ℥ ij.
um Syrupi Violati quantitate sufficienti fiat Electuarium.

RESTAVRAT humiditatem radicalem: lenit, humectat, nutrit, & confortat. Aperit poros, obsistit choleræ: sedat febrem, tussim & sitim. Restituit integras vires, & pristinam sanitatem, extenuatis, consumptis & hecticis.

Diacorum D. Mesuæ, in sua praxi, cap. 1. de affectibus neruorum.

℞. Radicum Secacul Acori
Pinearum ana ℔ j. ß.
Radices Secacul mundatę & incisæ coquantur in aqua clara, donec aqua consumatur:

matur: poſtea optimè piſtentur, & in minutiſſimas partes conterantur, donec pulti ſimiles fiant. Dein adfunde eis mellis odorati & optimè deſpumati ℔ x. coquantur lento igne, donec tota aqua, quam radices Secacul imbiberunt, in vaporem reſoluta ſit; diligenter agitando, ne ad vaſis fundum adurantur radices. Cùm autē iuſtę ſpiſſitudinis conſiſtentiam acquiſiuerit, ab igne deponito, & adde radices Acori tenuiſſimè tritas, & Pineas minutiſſimè inciſas, cū ſubſequētipuluere optimè miſtas:

℞. Piperis ℥ j. Piperis longi
Garyophyllorum Zingiberis
A Macis ana ʒ iiij.
Nucis moſchatæ Galangæ
Cardamomi ana ʒ iij.

Omnia iſta ſimul cum melle & radicibus Secacul miſceto & vnito; diligenter agitando, ne grumi aliqui relinquantur.

B SECACVL *verum eſt Siſer, quod Germani vocant Gritzelmoren, & Klingelmoren, Galli Eſcheruis & Seruiles, Bauari Nudle, Suaui Geyrle.*

ACORVS, *id eſt, vulgò vocatus Calamus aromaticus. Meſue iubet etiam Acori radices elixari. Sed quia nos recentes & virides non habemus, vt ii qui in calidis regionibus habitant, ideò melius eſt eas tritas melli admiſcere.*

P. C. SCHOL.

A *Roſas è contextu, à Cordo perperam impoſitas,*

, *Fuchsio quoque & id volente, sustuli.*

Secacul verum.] *Secacul non est Siser, vt* B
rdus existimat: sed, veluti Frãcisco Alexand.
oque placet, esse posset ea planta quam Crith-
um spinosum, seu Pastinacam marinam vo-
nt Monspelussani: vnde mihi in horto meo à
atthia Lobelio doctore Medico semine trans-
isso, nunc viret. Genuinum interim si id non
erit, in eius locum tamen commodè substitui
sset, respondentibus facultatibus: dum Arabs
isspiam ipsissimum nobis commonstrauerit.

Confert mirum in modum ægritudini-
us neruorum: acuit omnes sensus & in-
enium, sedat dolores capitis; est pecu-
are remedium frigidarum ægritudinum
num, & maximè catarrhi.

Puluis ad Epithemata cordis.

. Santali rubri ℥ j.
orticum Citrei mali Santali albi
osarum Corallii albi
orallii rubri Charabæ
podii [*accipe Eboris vsti*]. ana ℥ ß.
)ssis cordis ceruini
roci ana ʒ j.
pecierum Lætitiæ Galeni
pecierum electuarii de Gemmis
pecierum Diamargariton ana ℈ iiij.
amphoræ ℈ j.

In puluerem redactæ species commi-
ceantur.

Puluis

Puluis ad Epithemata hepatis.

℞. Roſarum Santali albi Santali rubr
Abſinthii Schœnanthi
Spodii [*pro eo, Eboris vſti*]
Spicæ Indicæ ana ℥ ß.
Contrita in puluerem miſce, & repone.

CONFECTIONES OPIATÆ.

Diaolibanum D. Nicolai.

℞. Caſtorei Opii
Hyoſcyami albi ana ʒ iij.
* Caſiæ ligneæ ʒ ij. ℈ ij.
Folii [*aut ſuccedanei eorum*]
Croci
Turis maſculi ana ʒ ij.
Rhapontici
Amomi [*pro quo Carpeſium*] ana ʒ j. ℈ ij.
Myrrhæ ʒ j. ß.
Pæoniæ Styracis calamitę
Macropiperis ana ʒ j.
Spicæ Indicæ
Pyrethri Euphorbii
Leucopiperis ana ℈ ij. ß.
Mellis deſpumati triplex pondus.

EST *verò obſeruandum in omnibus opiatis, vt ſingulis vnciis ſpecierum, miſceantur tres vnciæ*

uncia mellis despumati. Si minus fuerit, exsiccatur confectio facilè: si verò plus addatur, vires eius disperguntur.

TVS Masculum, est Tus album aut flauum purissimum, in globulos rotundos singulos, aut testiculorum figura geminos concretum; ideoq; Masculi cognomen accepit.

VTILE est ad diuersas passiones capitis: hemicranicum dolorem placat, & supercilii: lachrymas potenter stringit: fauces rheumatizatas & arterias lenit. Hæmoptoïcis & tussientibus medetur. Vomitum compescit: dolorem stomachi & nauseam aufert. Peripneumonicis, pleuriticis, empyïcis subuenit. Gonorrhœam & satyriasim emendat, & menstrualem sanguinem sistit.

Musa Enea, siue Zazenea, vel Egetea D. Mesuæ. A

℞. Castorei
Myrrhæ Opii
Melanopiperis Macropiperis
Galbani Costi
Cinnamomi Phu
Meu [*aut loco eius Seseli Creticum, id est, Bervvurtz*]
Dauci Asari
Croci ana ℥ iiij.
Mellis despumati optimi triplex pondus.

P. C.

P. C. SCHOL.

A Musa.] *Erroneè à Cordo Musa hæc confectio inscribitur, veluti & Francisci Alexand. ritè obseruauit; cùm Sagzenea à Mesue vocetur. Musa enim Enea apud Nicolaum confectio est, ab hac plurimum differens.*

VALET ad omnes passiones frigidas, & ventositates crassas, & dolorem dentium & corrosionem eorum, & ad frigus stomachi, tarditatem digestionis, colicam, difficultatem vrinæ, & ad frigus & phlegma, & ad muccositatem vrinæ.

Philonium Maius, siue Romanum D. Nicolai.

℞. Leucopiperis
* Hyoscyami albi [*i. seminis eius*] ana ʒ v.
Opii ʒ ij. ß.
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*] ʒ j. ß.
A Seminis Apii ʒ j.
Petroselini Macedonici Fœniculi
B Dauci Cretici ana ʒ ß.
* Croci ℈ j. Spicæ Indicæ
* Zedoariæ
Pyrethri ana ℈ ß. Ġ v.
Cinnamomi ʒ j. ß.
Euphorbii Costi ana ʒ j.

Mellis

Mellis despumati optimi triplex pondus.

Pro Dauco Cretico accipere licet Seseli Creticum, id est, Bervvurtz.

P. C. SCHOL.

Sem. Apii ʒ j. *& paulo post.* Sem. Dauci ana ʒ. ß.] *Pro* ʒ j. *Cordus malè* ℥ j. *sicuti & pro* ʒ ß. *erroneè* ℈ j. *legebat: vt Francisco Alexand. quoque placet.* A B

Emendat tussim cum vino multo oblatum, peripneumoniam cum hydromelite, sanguinis sputum cum polygoniæ succo. Indigestionem stomachi & vomitum cum posca, dolorem hepatis cum œnomelite curat: spleneticis, & aurigi-nosis cum oxymelite subuenit; cœliacis, cum apozemate rutæ. Pleuriticis, iliosis, nephriticis & vesicæ symptomatis cholericis medetur.

Philonium D. Mesuæ.

℞. Piperis albi
Seminis Hyoscyami albi ana ʒ xx.
Opii ʒ x. Croci ʒ v.
Spicæ Nardi Indicæ Pyrethri
Castorei ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum pōdus.

MIRVM in modum mitigat dolores, præcipuè stomachi, matricis, laterum, totius ventris, & colicam cum decoctione

chamæmeli vel rutæ, & ſtatim prouocat ſomnum cum aqua lactucæ vel ſyrupo papaueris. Tollit dolorem capitis cum decoctione ſtœchadis, prohibet catarrhum cum decoctione olibani vel ſpicæ. Contra ſpaſmum,& paralyſim bibitur cum decoctione nucis moſchatæ. Facilitat anhelitum cum decoctione baccarum lauri vel hyſſopi, & ſedat tuſſim cum aqua mellis. Prouocat vrinam, facilitat mictum, & frangit lapides veſicæ,cum decoctione Saxifragiæ vel aqua apii. Compeſcit vomitum & fluxum ſanguinis ex ore,cum ſucco plantaginis vel decoctione maſtiches; & ſedat ſingultus, & præfocationes, & vitia matricis,& potenter ſomnum inducit.

Philonium ex Galeno & P. Æginetа.

℞. Croci ʒ v.
Pyrethri Euphorbii
Spicę Indicæ ana ʒ j.
A Piperis albi ʒ xx.
Hyoſcyami ʒ viij.
Lachrymæ Papaueris ʒ x.
Mellis deſpumati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

A Hyoſcyami ʒ. viij.] *Cùm non Galeni, ſed P. Æginetæ tantùm corrupta exemplaria perperam legant Hyoſcyami ʒ viij, atq; ex Cor-*

narii dolabella ℨ xx pro ℨ viij. restituenda sint, cum Mesues descriptione hoc pacto conueniet: vtpote qui ex hisce eandem desumserit; Castoriũ in Euphorbii locum substitutum si exceperis.

Philonium Persicum D. Mesuæ.

℞. Piperis albi
Hyoscyami albi ana ℨ xx.
Apii
Terræ sigillatæ [*pro qua Boli Armeni, vt suprà*] ana ℨ x.
Lapidis Hæmatitis Croci ana ℨ v.
Castorei Spicæ Indicæ
Euphorbii Pyrethri
Margaritarum Charabæ [*id est, Succini*]
Zedoariæ Doronici
Trochiscorum Ramich [*de quibus infrà*] ana ℨ j.
Camphoræ ℈ j.
Mellis rosati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

Piperis albi.] *Insulsè admodùm Papauer in huius locum surrogauerat Cordus; quod & suboluit facilè Fuchsio: sequentibus nihilominus Cordum Coloniensibus medicis, in ab ipsis euulgato non ita diu Dispensariolo.*

INVENTVM est ad retinendum sanguinem menstruorum, hæmorrhoïdarum, fluxum ventris, vomitum, & sputũ sangui-

neum; præſertim ſi cum ſucco plantaginis diſſolutum bibatur, & ad fluxum mẽſtruorum mittatur in vuluam, & ad fluxum ſanguinis excoriatiuum clyſterizetur. Conſolidat fermè vlcera & venas: & nihil eſt quod magis & tutiùs præſeruet ab abortu prægnantem grauidam.

Requies Nicolai.

℞. Roſarum
Violarum ana ℥ iij.
Opii Hyoſcyami
Papaueris [*videlicet albi*]
Mandragoræ [*videlicet cort. radicis eius*]
Scariolæ [*videlicet ſeminis*]
Lactucæ [*videlicet ſeminis*]
Seminis Portulacæ
Pſyllii
Nucis moſchatæ Cinnamomi
Sacchari ana ℥ j. ß.
Santali albi Santali citrini
Santali rubri Spodii
Tragacanthæ ana ℈ ij. G v.
Mellis deſpumati optimi triplum.

REQVIES dicitur, quia requiem accipientibus præſtat: maximè typicè febricitantibus, quotidianariis, tertianariis, quartanariis, acutis & peracutis.

Tryphera

Tryphera magna D. Nicolai.

℞. Opii ℥ ij.
Cinnamomi
Garyophyllorum Galangæ
Spicæ Indicæ Zedoariæ
Zingiberis Costi
Styracis calamitæ
Calami aromatici
Cyperi
Iridis Illyricę
Peucedani
Acori [*aut Calami aromatici hodie vocati*]
Mandragoræ Nardi Celticæ
Rosarum Piperis
Sem. Anisi
Apii Petroselini Macedonici
Fœniculi Dauci
Hyoscyami Cumini
Ocimi ana ℥ j.
Mellis despumati optimi triplum.

IRIS *Illyrica, est eadem quæ in Pharmacopoliis dicitur Ireos.*

NARDVS *Celtica siue Spica Celtica, & Saliunca, est eadem herba quæ in Pharmacopoliis dicitur Spica Romana.*

AVXILIATVR dolori stomachi ex frigiditate; & cùm accepta fuerit, statim patientem ad sudorem prouocat. Phreneticis, & mulieribus quæ ex melancholia

de mattice insomnes sunt, rheumaticis, peripneumonicis, & qui excernunt excrementa cum sanguine, vtilissima est.

Tryphera minor Fœnonis, ex Mesue.

℞. Myrobalan. Chebularum
Bellericarum Indarum Emblicarum
Nucis moschatæ ana ʒ v.
* Nasturtii assati Asari
Origani Persici Piperis
Olibani Ammios
Zingiberis Fructus Tamarisci satiuæ
Nardi Indicæ Schœnanthi
Cyperi ana ʒ iiij.
Scoriæ ferri, quinque diebus in aceto maceratę, & deinde tostę ʒ xx.

Myrobalani cum butyro recenti non salito assetur modicum; reliqua oleo amygdalino dulci inuoluantur: deinde addátur
Moschi ʒ j.
Mellis despumati triplex pondus.

Oportet autem diligenter attendere, ne Myrobalani comburantur, cùm in butyro assantur.

ORIGANVM *Persicum, idem est quod Origanum Orientale: nascitur etiam in Creta insula, & Græcia: habet autem surculos, capitula, folia, & ramulos maioranæ similia; saporem verò inter Satureiam & Dictamnum Creticum medium: estq́; valdè odoratum & aromaticum.*

maticum. affertur ex Oriente in Italiam. loco autem eius accipere licet Dictamnum Creticum verum.

TAMARISCUS *satiua, arbor est procera: sed ea nos caremus, idéoque cogimur loco eius nostratis Tamarisci foliis uti.*

SCORIA *ferri, propriè significat ferri recrementum, id est, Eysenschlaken Germanis vocatum: verùm, id non debet hoc loco accipi, sed Squama aut Batitura Ferri optimi aut Chalybis, quam Graci Stomoma appellant.*

VALET ad corruptionem & exuberantiam menstruorum, & hæmorrhoïdarum, & ad corruptionem formæ, & debilitatem stomachi, & destruit humorem crudum, & clarificat colorem. Confortat vesicam, & abscindit fluxum ventris.

Tryphera Sarracenica D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Chebulorum
Indorum Bellericorum Emblicorum
Citrinorum ana ℥ v.
Cinnamomi Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis
Secacul [*id est, Siseris, vt suprà*]
Folii [*aut succedanei*]
Spicæ
Cardamomi maioris Cardamomi minoris
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*]
Seitaragi Indi Cyperi
Apii Linguæ auis

Garyophyllorum
Been albi Been rubri
* Zingiberis ana ʒ ij.
Nucis moſchatæ Macis
Seſami excorticati ana ʒ iij.
Amygdalorum dulcium
Amygdalorum amarorum ana ʒ v.
Ligni Aloës Rhabarbari
Rutæ Seminis Fœniculi
Maſtiches ana ʒ ij.
Ocimi garyophyllati Menthæ ſiccæ
Origani Perſici [*eius loco Dictamnum Creticum accipe*] ana ʒ j. ß.

Fricentur Myrobalani tritę cum butyro vaccino recenti & non ſalito; aliæ verò ſpecies cum oleo amygdalino dulci: & confice cum mellis deſpumati opt. triplo.

SECACVL, *non eſt Iringus ſiue Eryngiũ, neque Iringus, qui habet folia Cretami marini; neque Sigillum Salomonis. Sed verum Secacul eſt veterum Siſer, hoc eſt radix illa quæ Germanicè dicitur Klingelmorn, Gritzelmorn, Nudlen, & Geyrlen: Gallicè Eſcheruis & Seruilles.*

LINGVA *auis, eſt ſemen Fraxini.*

SEITARAGI *Indum, eſt herba Naſturtii odore & ſapore, foliis longis, radice ſimili eius herbæ quàm Merretich vocant Germani, & Pfefferwurtz, Raphanum magnum.*

CONCOCTIONEM ventriculi & hepatis ſuo calore iuuat: ob id flatus diſſipat; humores in ventriculo & aliis viſceribus putres

putres absumit;oris & corporis odorem & colorem commendat; lassitudinem tollit. Sanitatem præsentem tuetur, & morborum generationem prohibet. Venerem auget:hæmorrhoïdes sanat.

Tryphera Persica D. Mesuæ.

℞. Succorum Solatri siue Solani
Endiuiæ veræ & satiuæ
Apii ana ℔ ij.
Lupulorum depuratorum ℔ j.
Proiiciantur desuper
Violarum siccarum aut viridium
Rosarum ana ℥ iij. [aliis ʒ iij.] *
Folliculorum Senæ ℥ ij.
Agarici ℥ j.
Prunorum Damascenorũ pinguiũ nu. L. *
Cuscutæ ℥ ß.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Bulliant molliusculo igne, donec supersint ℔ ij.
Et iniiciantur Epithymi ʒ xL.
Myrobalanorum Citrinorum
Chebulorum
Indorum frictorum in oleo amygdalorum dulcium ana ʒ ij. *
Bulliant leuiter, deinde ab igne deponantur & percolentur: atque dissoluantur in vna parte istius percolati
Tamarindorum recentium ℥ iij.
Mannæ electæ ℥ j. ß.

Pulpæ Caſſiæ ℥ iiij.
Sacchari violati ℔ j.

Percolentur & mundentur à granis & ſordibus; atque in aliam aquæ partem proiiciantur
Sacchari albiſſimi ℔ iij.
Aceti vini ℔ j.

Coquantur leuiuſculo igne: deinde proiiciantur ſuper illud quod diſſolutum eſt in ſuccis, & aggregentur ſimul in vnum, atque coquantur donec mellis craſſitiem obtineant: poſtremò in puluerem redactæ ſequentes ſpecies inſpergantur:
Rhabarbari optimi ℥ ij.
Myrobalan. Citrinorum ℥ j. ß.
Chebulorum
Indorum ana ℥ j.
Bellericorum
Emblicorum ana ʒ iiij.
Seminis Fumiterræ
Trochiſcorum Diarhodon
Macis Maſtiches
Cubebarum
Spodii [*loco eius Eboris vsti*]
* Santali citrini ana ʒ ij.
Nucleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli
Cucumeris
* Melonis ana ʒ ij. ß.
Aniſi ʒ iiij.
Spicæ Indicæ ʒ ij.

Inuoluan-

Inuoluantur hæ ſpecies in oleo violato: & confectio reponatur in vaſe vitreo.

CONFERT febribus acutis,& inflammationi ſtomachi & hepatis, ictericis calidis: de oppilatione incolumitatem acquirit. Viſum à fumis cholericis deperditum,reparat.Sitim mitigat:morbos aduſtionis fieri prohibet.

Confectio Anacardina D. Meſuæ.

℞. Piperis nigri
Piperis longi
Myrobal. Chebulorum
Emblicorum Bellericoum Indorum
Caſtorei ana ʒ ij.
Coſti Anacardii
Sacchari tabarzeth
Burungi A
Baccarum Lauri ana ʒ vj.
Cyperi ʒ iiij.

Anacardi per ſe terantur, & aliis tritis admiſceantur: deinde omnia cum butyri recentis non ſaliti &
Mellis deſpumati ana ℥ v. ß.
Simul coctis bullitione vnica conficiantur. *

P. C. SCHOL.

Burungi.] *Cordus huius loco ſemen Erucæ poſuerat, hanc dictionem ita interpretatus; cùm Meliſſam eſſe exiſtiment plerique,* A

vt & monet Fuchsius, Matthiolo aliter sentiente. Si verò dictionem hanc Erucæ semen esse, Mesuæ mens fuerit, per id Sinapi semen à colore album vulgo hîc nuncupatum, atque ab officinis nostris perperam Erucæ semen vocitatum, intelligendum erit; ab huius confectionis virium scopo non alienum.

EST confectio sapientum, & eorum qui desiderãt scire: acuit enim intellectũ, subtilisat sensum, memoriam recuperat; & confert dolori stomachi & ventris à frigiditate facto; & clarificat sanguinem, colorem bonum facit.

Aurea Alexandrina D. Nicolai.

℞. Asari (*suprà*)
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, vt*
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ ij. ß.
Garyophyllorum
Opii Thebaici Myrrhæ
Cyperi rotundi ana ʒ ij.
A Balsami [*loco eius oleum Garyophyllorum*]
Cinnamomi
Folii [*aut succedanei eius*]
Zedoariæ Zingiberis
Costi veri Corallii
Casiæ ligneæ veræ Euphorbii
Tragacanthæ
Turis masculi
Meu [*vel potius Mei*]

Styra-

Styracis calamitæ
Saliuncæ [*id eſt, Spica Celtica, quæ nunc Romana dicitur. Sed in Græco Alexandrino habetur Eleliſphacon, id eſt, Saluia*]
Cardamomi minoris Seſelios
Seminis Napi Seminis Saxifragiæ B
Anethi
Aniſi ana ℥ j.
Ligni Aloës
Rhapontici C
Aliptæ moſchatæ Caſtorei
Spicæ Nardi Indicæ Galangę
Opopanacis Anacardii
Maſtiches Sulphuris viui
Radicis Pæoniæ
Eryngii [*videlicet radicis eius*]
Roſarum Thymi
Acori veri [*ſiue Calami aromatici*]
Pulegii Ariſtolochiæ longæ
Gentianæ
Corticum rad. Mandragoræ
Chamædryos Phu *
Baccarum Lauri
Ammi [*id eſt, Ammios*]
Dauci Cretici [*eius loco licet accipere. Seſeli Creticum, id eſt, Bervvurtz*]
Macropiperis Leucopiperis
Xylobalſami [*aut aliquod ſuccedaneum*]
Sem. Carui
Amomi Petroſelini
Liguſtici Rutæ

Sinoni ana ℥ ß.
Auri cocti [*i. omnino igne depurati & sinceri*]
Argenti meri [*vel Fol. Argenti*]
* Margaritarum albarum
Blattæ Byzantiæ
* Ossis è corde cerui ana G̈ xv.
Limaturę Eboris
* Calami aromatici
Pyrethri ana G̈ vij.
Mellis despumati triplum.

IN *Græco Alexandrino Nicolao etiam alia quædam pretiosa habentur in fine, nî fallor. Sicut videbitur, si in lucem venerit.*

MYRRHAE. *Actuarius, auctor quem Ruellius interpretatus est, pro Myrrha habet Myrti baccarum, id est, Myrtillorum, facili ex altera in alterutram vocem lapsu: nam Myrta in plurali numero Græcis sunt fructus Myrti; quæ vox magnam habet similitudinem cum Myrrha.*

MEV *vero nos caremus. eius loco accipere licet Sisonis semen, quod iam dicitur Amomum, aut Seseli Creticum, hoc est Beruuurtz: sed hoc inferiùs est accipiendum pro Dauco Cretico.*

NAPVS, *est parua, densa, ac solida rapa, quam appellamus Germanicè Merseburgisch, Bortfeldilscih, & Bairisch rublein.*

PHV *verum, quod ad medicinam requirunt Auctores, non est Valeriana vulgaris, nempe agrestis: sed alia herba quæ Germanicè dicitur*

dicitur Gartenſeluuzk , Teriacskraut & Spikvvurtzel. Caulem & flores habet Valeriana, radicem maiorem & odoratiorem, folia longa & mollia. Colitur à nobis in hortis.

AMOMVM *verum*] *eſt Roſa Hierichuntis odorata: ſed eo Pharmacopolæ hactenus caruerunt. eius ſuccedaneum eſt verus Acorus aut Carpeſium.* D

SINONVM *ſiue Siſon, ſiue Sinnon, ſiue Sinon, eſt ſemen nigrum aromaticum, quod hodie Amomum in Pharmacopoliis vocitatur falsò.* E

AMBARVM *Margaritarum*] *hoc eſt, perforatarum & non perforatarum. alii legunt albarum Margaritarum. Actuarius habet ſimpliciter Margaritarum. Non malè ergo quis aget, ſi tam perforatarum quàm non perforatarum, ana* ℈ ß. G vj. & ß. *acceperit, ita ex vtriſque vnum fiet pondus, videlicet vt Nicolaus habet,* ℈ j. G xiij. F

P. C. SCHOL.

Balſami] *Opobalſami, legebat Cordus, auctoris potiùs mentem interpretans & ponens, quàm vocem eam quam repererat ſeruans. Per Balſamum verò abſolutè ſcriptum, herbam ipſam ipſius Balſami fruticis intelligi vult Fuchſ. Myrepſum Xylobalſamo, Carpobalſamo, Opobalſamo, & Balſamo, quatuor diſtinctis vocibus vti perhibens. Sed eundem Myrepſum quatuor illa ſimul in eodem vſurpare* A

medica-

medicamento, nec dicit nec demonstrat. Quare per Balsamum, Nicolaum succum seu Opobalsamum intellexisse, vnàcum Francis. Alexand. Apolline censeo.

B Sem. Napi.] *Seminis Sinapis legit Fuchsius huius loco ex Myrepso, cui & aliquot vetusta mea exemplaria consentiunt.*

C Rhapontici.] *Rhabarbari perperam legebat Cordus, indicante & id quoque Fuchsio; quod à Rhapontico diuersum est. Idipsum autem adamussim Dioscoridis descriptioni conueniens, hisce nuperrimis annis primùm adferri denuò atque à peritioribus nonnullis cognosci cœpit. Non ita diu enim eius vncias paucas (rariusculum enim adhuc est) ex vrbe Veneta, in qua tum agebat, ad me dono misit, non minùs doctus, quàm hacce in nostra arte si quis alius versatissimus atque diligentissimus Valerandus Donreus, Lugduni pharmaca nunc faciens. Verùm in huius Rhap. penuria Rhabarbaro non incommodè vtêris.*

D Amomum verum.] *Rosa Hierichuntis vocata vulgò, Amomum herclè esse non potest, vt Matthiol. Fuchsius, & Francis. Alex. rectè sentiunt. Quare eius vtendum succedaneo.*

E Sinonum.] *Cordi mentem, vt neque Anguillara, non intelligit Francisci Alex. Apollo. Dicere enim volunt, Sinonum seu Sisonem verum, esse semen quoddam nigrum, acre, aromaticum, exiguum, Apii semini simile, eius herba, inquam, cuius imago ab Hieronymo Tra-*

go, &

go, & Cordo, Sisonis nomine depicta est; ac cuius semen Belgii atque Germaniæ officinæ Amomum falsò vocitant, próque eo sinistrè vtuntur. Idipsum interim si Sinonum non fuerit, facultate cùm illi sit satis vicinum, pro eodem vsui esse poterit.

Ambarum Margar.] *Cùm ita legeret Cordus, vnà cum multis aliis, longè aliter sese res habet; nempe vt in contextu restitui.* F

CONTRA defluxiones capitis frigore conceptas efficax est: oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit: aduersus capitis cruciatum summopere prodest. Illitum fronti comitiales, insanos, vertiginosos, & in vniuersum omnem capitis noxam mulcet. Tabidis, tussiculosis, humorem à thorace reiicientibus, cardiacis, sanguinem exscreantibus præsenti est auxilio, ischiadicis, coli & renum cruciatibus. Aduersus iliorum noxam, difficultatem vrinę, & eiusdem stillicidium valet: calculos comminuit: omni ventris malo liberat. Quotidianis & tertianis febribus circa accessionis initium, sufferuefacto Stœchadis iusculo, medetur.

Diacodion simplex D. Mesuæ.

℞. Capitulum Papaueris mediocrium flaccidorum numero x. *

Macerata horis xxiiij. in Aquæ celestis sextario. *

ſextario vno, coquantur ad tertias, id eſt, tamdiu vſque quo tertia pars aquæ ſuperſit.

Colaturæ expreſſæ adde

Sapæ optimæ ad tertias coctæ ℥ iij.

Mellis optimi ℥ j.

Coquantur ad perfectionem.

Diacodiũ cõpoſitũ verò vt fiat, addantur

Acaciæ, non ita aridæ, ſed liquidæ

* Rubiæ tinctoriæ Hypociſtidis

Croci Myrrhæ

Balauſtiorum [*hoc eſt, florum malogranat. ſilueſtrium*] ana ʒ j.

Ramich ʒ iiij.

FLACCIDORVM, *id eſt, non omnino recentium, neque aridorum, ſed medio habitu, qualia ſunt pridiè decerpta. Si verò ſicciora* * *fuerint capita, biduo maceranda erunt.*

SEXTARIVS *menſuræ genus eſt, quod ſi melle repleatur, pendet* ℥ *xxx; ſi oleo, pendet* ℥ *xviij; ſi verò aqua repleatur, pendet aquæ* ℥ *xx. Hoc autem loco accipiendus eſt ſextarius aquæ cæleſtis: ergo aquæ oportet eſſe vncias xx ponderales. Variant tamen Auctores in ſextarii definitione, vt inferiùs in vnguentis dicetur.*

HYPOCISTIS, *id eſt, vt hodie corrupto nomine vocant, Hypoquiſtidos.*

RAMICH, *compoſitio eſt peculiaris, quæ ponitur in Trochiſcis.*

MELLIS *quantitas admodum parua videtur*

etur esse in hac confectione. Actuarius aliud habet Diacodion; quod huic subiicimus statim.

DIACODION simplex confert eis quibus ex capite ad pectus & ad pulmonem subtiles catarrhi defluunt, & sunt causa tussis. *

Compositum autem, naturę impetum sistit, & sanguinis reiectionem à visceribus thoracis. *

Diacodion D. Actuarii.

℞. Capita Papaueris, neque perquàm viridia, neque etiam ariditate exsucca, numero xiij.
Rosarum ℈ j. ℥ j. ß.
Croci Acaciæ
Dulcis radicis [*id est, Glycyrrhizæ*] ana ʒ j.
Armenæ glebæ [*id est, Boli Armenæ*] ℥ ß. *
Cinnamomi Hali
Hypocistidis *
Floris siluestris Punicę [*id est, Balaustiorū*] ana ʒ j.
Myrti Dauci ana ℥ j.
Corallii candidi [*id est, albi*]
Corallii rutili [*id est, rubri*]
Rhois culinarii [*id est, obsoniorum*]
Sanguinis Draconis
Florum Althææ ana ℈ j. [*seu* ʒ *ij*.]
Seminis Portulacæ ℥ j. ß.

Capita

Capita papaueris in cælesti imbre sufficienti duos dies macerato, postridie ad tertias coquito, & decoctum expressum ad iustam consistentiam bulliat cum mellis optimi ℔ ij. Postremò deposito ab igni vase, species subtilissimè tritas adiicito, & bene vnito.

Ↄ hoc signum significat pondus, quod dicitur Sicilicum: pendet autem tantum quantum ʒ ij. & est quarta pars vnciæ vnius.

HALVS *aut Halum siue Alum, est Consolida saxatilis, id est, Symphytum petræum, quod hodie non habent Pharmacopolæ, ideoq; necesse est Symphyti, siue Consolidæ maioris radices accipere. nam Galenus dicit, vtile esse magnum Symphytum, id est, Consolidam, ad omnia ad quæ Petræum, id est, Alum.*

RHVS *Culinarium, id est, quod nunc vocant Arabico nomine Sumach: oportet autem enucleatum, & pulpam eius accipere.*

AVXILIO est cœliacis, dysentericis, lęuitati intestinorum, alui profluuio, cum aqua cælęsti, in qua spodium ferbuerit aut succinum torrefactum, vel cum stillaticio rosarum liquore.

A *Diacastorium D. Nicolai.*

℞. Castorii
Myrobalanorum citrinorum ana ʒ iij.
minus Ǵ j. ß.

Assæ

Assę fœtidæ Myrrhæ
Euphorbii ana ℥ j. Ġ xvij.
Aloës ℥ j. ß. minus Ġ j.
Folii [*aut succedanei eius*]
Artimonii [*id est, Pyrethri*]
Glycyrrhizæ Tragacanthę
Calami aromatici
Nitri Galbani
Schœnanthi Opopanacis
Spicę Nardi Indicę
Sagapeni Nucis moschatę
Casiæ ligneæ Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Colocynthidis Rhapontici
Styracis Calamitæ Zingiberis
Cinnamomi ana ℥ j. Ġ ij.
Staphisagrię
Dauci Fœniculi
Petroselini Apii
Sileris montani Baccarum Lauri
Petrolei Seminis Sinoni
Styracis [calamitæ] rubræ [*id est, rufæ purissimæ*]
Sanguinis draconis Cardamomi maioris & minoris
Turis Agarici
Masticches
Salis Hammoniaci Zedoariæ
Anisi ana ℈ j. Ġ ix.

Thym-

Thymbræ Hyſſopi
Chamædryos Pulegii
Origani Balſamitæ
Ocimi Brancæ vrſinæ
Dictamni [*videlicet Cretenſis*]
Seminis Rutæ Ariſtolochiæ longæ
Ariſtolochiæ rotundæ Ari
Mabathematicum Aſari
Saluiæ [*videlicet minoris*]
* Roſarum
Bdellii ana ℥ xviij.
Epithymi Polypodii quercini
Opobalſami [*loco eius oleum Garyophyllorũ*]
ana ℥ xiiij.
Alypiados
* Capparis [*id eſt, radicis eius*] ana ℥ xij.
Anacardii Sabinæ Gentianæ
* Corticum rad. Mandragoræ ana ℥ x.
Peucedani
* Abſinthii ana ℥ vij. Ircos ℥iij. ß.
Mellis deſpumati triplum.

PETROLEVM *hoc loco accipiendum eſt clarum, flauum atque liquidiſſimæ tenuitatis: & non nigrum & craſſum.*

STYRACIS *rubeæ, id eſt, calamitæ rubeæ: hoc enim loco non eſt accipiendus cortex ille fuſcus & aridus, quem vocant Thymiama, atque malè Storacem rubeam: ſed Styracis calamitæ puriſſimæ guttæ, quibus rufus eſt color.*

SALIS *Hammoniaci, hodie dicunt Armeniaci. eſt autem his duplex. Factitius, quo*
vtuntur

vtuntur Chymistæ, Aurifabri & Ærarii: atque Natiuus, qui ad medicinam recipitur. Cùm autem careamus Natiuo, necesse est eius loco Salem Gemmeum accipere. Nam hoc loco non requiritur Sal Hammoniacus factitius, vt puto; potest tamen tantilla eius portio tutò misceri tam numerosis simplicibus huius compositionis.

BRANCA *Vrsina, hoc loco non significat eam herbam quam Germani Bernklaw vocant, foliis asperis, vmbella & semine Anethi, odore & sapore cimicum; radice acri & feruida: sed eam Brancam quæ in Italia Vrsina vocatur, radicibus longis, Tragacanthæ modo mucosis.*

MABATHEMATICVM, *aiunt esse Cauliculi siluestris succum. est autem Cauliculus seu Caulis agrestis id olus quod Cato & alii rei rusticæ scriptores apud Latinos Brassicam siluestrem vocant, cuius multæ sunt species.*

ALYPIAS, *siue Alypum, quid sit, nondum constat: quidam interpretantur Mezereon, id est, Chameleam, sed falsò: vtrumque enim seorsum peculiari capite ab auctoribus depingitur: vires habet acres, & atram bilem per aluum purgandi. possumus autem eius loco accipere Epithymum, Thymbram, aut Thymum.* B

P. C. SCHOL.

Huius confectionis descriptionem cùm non A

esse

esse legitimam, sed corruptissimam Fuchsius & Franciscus Alexander meritò conquerantur, eam nos hîc suæ integritati restituimus; quamquam non ex Fuchsii Myrepso deprauatissimo, vt neque ex Francisci Apolline.

B Alypias siue Alypum.] *Eius, quæ hoc nomine hodie cognoscitur, herbam affabrè tibi Matthiolus in suis illis heroicis Commentariis depictam exhibet.*

CONFERT cephalalgicis, epilepticis, vertiginosis, hemicranicis, paralysi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus.

Michleta D. Nicolai.

℞. Myrobalan. citrinorum
Chebulorum
Indorum, omnium tostorum ana ʒ ij. ß.
Myrobal. Bellericorum
Emblicorum tostorum ana ℨ ij.
Nasturtii tosti [*id est, seminis eius*] ʒ ij. ß.
Cumini Anisi
Fœniculi Ammios
Carui ana ʒ j. ß.

Omnia cruda terantur, & macerentur in aceto vini modico xxiiij. horis, exiccentur cum insperso aceto; posteà torreantur supra prunas: tostis addantur subsequentia:

Spo-

Spodii [*id est, Eboris vsti*]
Balaustiorum
Pulpæ Sumachii   Mastiches
Gummi Arabici   ana ʒ j. G xv.

Omnia cum oleo rosato fricentur, & cõmisceantur cum Syrupi myrtini triplo.

Propriè valet ad hæmorrhoïdes, & ad ventris torsionem & rugitum lienteriæ, & dysenteriæ: & optima est omni solutioni ventris.

Electuarium de Baccis Lauri, D. Rhasis.

℞. Fol. Rutæ [siccorum] ʒ x.
Ammios   Cumini   Nigellæ
Ligustici [*id est, seminis eius*]
Origani   Carui
Petroselini
Amygdalorum amarorum
Piperis nigri   Piperis longi
Menthastri   Dauci   Acori
Baccarum Lauri
Castorei   ana ʒ ij.
Sagapeni ℥. ß.
Opopanacis ʒ iij.
Mellis despumati triplũ[*i. l.* j. ℥ iiij. ʒ vij.]

SAGAPENVM *corrupto nomine vocatur Serapinum in Pharmacopoliis.*

VALET ad colicam & iliacam passionem; & doloribus intestinorum ex causa frigida vel ventosa confert.

Diasatyrion D. Nicolai.

℞. Testiculorum Satyrii recentium densorum
Radicum Pastinacæ satiuę recentium
Radicum Secacul [*id est, Grietzelmorn*]
Nucis Indicæ Pinearum
* Pistaciorum ana ℥ xij. ß.
Garyophyllorum
Zingiberis Anisi
Erucæ seminis
* Linguę auis [*i. seminis Fraxini*] ana ℥ v. ℈ xv.
Cinnamomi Caudarum Scincorum
Seminis Bulbi ana ℥ ij. ß.
* Moschi ℈ vij. ß.
Mellis despumati optimi ℔ iij.

SATYRION *habet duas radices, vnam solidam, alteram flaccidam; ex his tantùm sumenda sunt densa & solida.*

SEMINIS *Bulbi. Bulbus vulgò non est cognitus: quare eius loco Vrticæ semen accipere licet.*

SCINCORVM. *Notandum est inprimis non esse accipienda reptilia illa quadrupedia ex fossis, quæ nos vocamus Vvassermolchen, siue Vvasser Eydexen; vt hactenus factitatum est. Veri autem Scinci iam denuò in copia afferuntur ex Alexandria Ægypti, quos à Materialistis expetant Pharmacopolæ in posterum.*

POLLET contra vesicæ & renum imbecillitatem:

cillitatem: iis etiam auxilio est, qui vrinam reddere nequeunt: venerem stimulat, eamque certa de caussa cessantem, haud segniter restituit.

Diasatyrion aliud D. Mesuæ.

℞. Secacul albi & mundi, & elixati in decocto Cicerum, quorum prima aqua in qua decoquebantur, sit effusa ℔ j.
Testiculorum vulpis [herbæ] ℥ viij.
Radicis Raphani ℥ iij.
Radicis Luph plani ℥ ij.

Terantur hæ tres radices posteriores, & infundatur super eas lactis bubuli aut ouilli tantum, vt lac duos digitos emineat, adiiciendo Olei sesamini
Butyri recentis non saliti ana ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate vsque ad consumptionem lactis, & donec omninò remollitæ sint radices, & habeãt iustam spissitudinem instar pultis crassioris: nam si aqueum quod in lacte & radicibus est, non consumatur, situm contrahit hoc medicamentum.

Posteà affunde omnibus hisce prædictis radicibus
Mellis despumati optimi ℔ vj.
Succi Ceparum recentium ℔ j. *

Coque omnia simul ad perfectã decoctionem, deinde ab igne depone, & insper-

ge ſubſequentium ſpecierum minutiſſimum puluerem:

Caudarũ Scinci, cũ renibus & ſumine, ℥ j.

Seminis Erucæ Zingiberis

Been albi Been rubri

Linguæ auis [*id eſt, ſeminis Fraxini arboris*]

Seminis Naſturtii Cinnamomi

Piperis longi Seminis Bauciæ

Seminis Napi

Pulpæ ſeminis Aſparagi maximè recentis ana ʒ iiij.

Confice cum eis: vltimò verò adiiciantur ſubſequentia:

* Pinearum mundatarum ℔ j.

Fiſticorum [*i. Piſtaciorum mundatorũ*] ℥ x.

* Cerebellorum paſſerum ℥ ij.

Confice & miſce omnia optimè, & aromatiza cum

Moſchi boni ʒ j.

RADICIS *Raphani, videlicet ſatiui, quam vocamus Rettich.*

LVPH *planum.*] *Duplex eſt Luph (id eſt, Serpentaria,) criſpum ſcilicet & planum: Criſpum folia habet diuiſa & criſpa; Planum verò lata & plana veluti Aron, vnde vtrique nomen inditum eſt. Vulgò autem apud nos caremus Luph, id eſt, vera Serpentaria: ideò eius loco accipiendæ ſunt radices herbæ quam Aron vocant.*

A TESTICVLI *vulpis*] *hoc loco non ſunt accipiendi teſtes animalis, dicti vulpes; ſed radices*

dices Satyrii siue Orchios, quæ habent similitudinem testiculorum vulpium. Vnde etiam nomen herba accepit. qua in re quosdam turpiter errasse scio.

NAPVS *est paruum, oblongum, densúmque rapum: cuius sunt species plures, Bayerisch rublein, Stechrublein, Mersebergisch & Bortfeldisch rublein.*

BAVCIA *est Pastinaca satiua siue Carota: Ghelbenmoren Germani vocant.*

FISTICVM *siue Phisticum, idem est quod Pistachium siue Pistacium.*

P. C. SCHOL.

Testiculi vulpis hoc loco.] *Cordus hîc Orchin cum Satyrione confundit, vt ritè inquit Franciscus Alexand. Quare Orchios dictio delenda est.*

VALET ad erectionem virgę: multiplicat sperma, & desiderium coëundi.

Theriaca D. Andromachi, ex Aëtio.

℞. Trochiscorum scilliticorum ʒ xlviij.
Trochiscorum de vipera, seu Pastillorum
 Theriacorum
Trochiscorum Hedychroi Piperis nigri
Opii Thebaici recẽtis ana ʒ xxviij. [*al. 24*]
Rosarum siccarum Scordii Cretici
Seminis Buniadis agrestis Iridis Illyricæ
Agarici albi Pontici [*id est, in Ponto nati*]

Cinnamomi Succi Glycyrrhizæ ſicci
Opobalſami [*loco eius olei Garyophyllorum*]
ana ℥ xij.
Myrrhæ Troglodyticæ
Croci Cilicii Zingiberis
Rheupontici [*id eſt, Rhabarbari*]
Radicum Quinquefolii
Calaminthę montanæ Marrubii comarũ
Stœchadis cacuminum & foliorum
Petroſelini Macedon.
Coſti recentis [*videlicet veri, non adulterini*]
Piperis albi Piperis longi
Dictamni Cretici Turis maſculi
Schœnanthi [*id eſt, Iunci odorati floris*]
Terebinthinæ Chię [*i. in Chio inſula nata*]
Caſiæ fiſtulæ [*videlicet Caſiæ ligneæ veræ*]
Spicæ Nardi ana ℥ vj.
* Gentianæ radicis Polii comarum
Styracis calamitæ Seſelios Maſſilienſis
A Abrotoni Seminis Thlaſpios
Ammi Chamædryos comarum
Chamæpityos comarum
Hypociſtidis ſucci Malobathri foliorum
Spicæ Celticæ [*id eſt, Spica Romana*]
Aniſi Helladici [*hoc eſt cognomen Aniſi, à regione, vbi optimum eſt*]
Mei Athamantici [*vulgò Meu*]
Fœniculi ſeminis
* Sigilli Lemnii [*aut eius penuria Boli Arme- ni*]
Chalcitidis ſemiaſſatæ
Amomi racemi Acori radicis

Phu

Phu Pōtici [*accipe verū, quod in hortis colitur*]
Carpobalsami Hyperici cacuminum
Acaciæ liquidioris Gummi vermiculati *
Cardamomi ana ℥ iiij.
Dauci Cretici Galbani puri
Opopanacis Sagapeni Persici
Bituminis Iudaici [*id est, Asphalti*]
Centaurii minoris comarum Castorii
Aristolochiæ tenuis ana. ℥ ij.
Vini veteris odorati, quantum liquoribus & gummis dissoluendis satis fuerit.
Mellis despumati optimi triplum; hoc est ℔ xiiij. ℥. vj. vt sequetur paulo pòst.

Confice sic: Cinnamomum Crocumque (vt Aëtius vult) vnumquodque per se terito, & si voles etiam Rhabarbarū & Hedychroos Trochiscos: misce deinde inuicem optimè: posteà reliquas herbas ac radices, & omnia arida similiter tūdito, semper similia cum suis similibus; aromata per se, ac reliqua etiam per se seorsum. Posteà (si Aëtium imitari est animus) Crocum, Casiam, Cinnamomum, & Lemniam terram in pila cū vino optimo tere atque vnito, ac reliqua omnia secundum artem addito; & melle despumato vniuersa excipito.

Ego verò ita præparare consueui, simili ferè ratione:

℞. Piper nigrum Piper album
Piper longum Iridem Illyricam
Zingiber Costum

Amomum [*aut eius succedaneum*]
Acorum Cardamomum Carpobalsamum.
Incidenda minutim cõcidito, & in minutissimum puluerem conterito, & per angustissimum cribrum excernito: posteà in scatula diligẽter, ne exspiret, obstructa reponito, donec reliquis admisceas. Posteà ℞. Radices Quinquefolii Gentianam
Meon [*aut eius succedaneum*] Phu
Dauci Cretici radicem [*aut eius succedaneũ*]
Aristolochiæ tenuis radicem Rosas
Trochiscos scilliticos
Trochiscos de vipera
Scordium Calaminthen montanam
Marrubii comas Stœchadis comas
Dictamnum Creticum Schœnanthum
Polii montani [minoris] comas
Abrotonum Chamædryos comas
Chamæpityos comas
Nardum Celticam Hyperici comas
Centaurii minoris comas, atque
Castorium, & semina omnia;

Concidito omnia minutim, teritoque in tenuissimum puluerem, & per angustissimum cribrum excutito. Excussum puluerem prædicto quem reposuisti adiicito, diuque donec perfectè commisti sint, in mortario terito; adhibita diligenti cura, ne quid inter tundendum excernendumq; pereat, aut temerè ponderi decedat: mox è mortario exemptum puluerem iterum ne exspiret

exſpiret reponito, vſque quò omnia confi-
ciantur. Interea ℞ Agarici optimi albiſ-
ſimi, atque in longa rectaq. capillamenta
fiſſilis, fruſta electa: ab his ſcobẽ deradito
℥ ij. ſed quia non facilè per ſe tunditur, ne-
que etiam cum aliis, propterea quòd in pul-
uerem volatilem reſolutus euaneſcit, ita vt
multum ponderi eius decedat; ideò ad ſco-
bem Agarici prędictam infunde optimum
vinum, & fac Trochiſcos minutos in tepi-
da vmbra exiccandos: exiccatos minutiſsi-
mè contundito, atque per cribrum excer-
nito anguſtiſsimum: excreti deinde Agari-
ci cape pondus, quod requirit compoſitio,
videlicet ʒ xij. & prædicto pulueri ſum-
ma diligentia commiſceto: quo facto,

℞. Opium
Succum Glycyrrhizæ
Myrrham Acaciam
Gummi Hypociſtida.

Concidito omnia in minutas partes, & miſtis ſuperinfundito vini optimi quãtum diſſoluendis atque eliquandis ſuccis ſatis fore conieceris: exprimito: poſteà per rarum colum liquefactam & modicè calefactam pulticulam colato, ita vt nihil præter ſordes in colo remaneat. Quod ſi ſucci & liquores iſti ſordidi & ſurculis foliisq. pleni fuerint, ponderi eorum aliquid addendum eſſe facilè æſtimare quis poteſt: quod in ſequentibus denſatis liquoribus

etiam obſeruandum eſt. Deinde
℞. Galbanum
Opopanacum & Sagapenum. hæc affuſo optimo vino, modeſtè ſupra prunas diſſoluantur, & per rarum linteum fortiter exprimantur: his diſſolutis,
℞. Tus maſculum
Bitumen Iudaicum. terantur quàm minutiſſimè poterunt, addendo Terebinthinam, & ſinceriſsimam, aut ex ſcobe ac ſordibus expreſſam Styracem: diſſoluantur lento admodum igne, cum mellis deſpumati ſufficiēti copia; & ita calidam pulticulam poſtea cum reliquis calentibus miſceto, & diligenter rudicula agitato, ne rurſus in grumos concreſcant Tus & Bitumen, vbi refrixerint: quapropter aliquid de contuſorum puluere eſt admiſcendum.

Quòd ſi hoc modo diſſoluere, & miſcere diffidas, Bitumen & Tus vnà cum reliquis aridis tundito, & tantùm Styracem atque Terebinthinam diſſoluito, atque melli deſpumato calenti admiſceto. his factis,
℞. Cinnamomum
Malobathrum [*aut eius ſuccedaneum*]
Caſiam fiſtulam veram
Trochiſcos Hedychroi
Spicam Nardi Indicam; & ſimul tundito in tenuiſsimum puluerem:
Poſteà
℞. Crocum

Rheon

Rheon siue Rhaponticum, (id est, quod hodie Rhabarbarum vocatur;) & vnumquodq; seorsum tūdito, deinde iis misceto
Trochiscorum Hedychroi Cinnamomi
Casiæ Spicæ Nardi
Croci & Rhei Pontici, pulueres, diligentissimè:
Posteà
℞. Mellis optimi & aromatici, quale è Lithuania Dantiscum affertur: despumetur sedulò: despumati postremò mellis sume ℔ xiiij. ℥ vj. ex eo modicum infunde in amplum ahenum ex aurichalco factum, & insperge paulatim commistos paulo ante Trochiscorum Hedychroi, Cinnamomi, Casiæ, Spicæ, Croci & Rhei Pontici pulueres; alternis vicibus, mel despumatum tepidum, atque pulueres iniiciendo: quæ diligentissimè interim pistillo ligneo agitanda sunt. Cùm hæc optimè fuerint commista, & floridum puniceumque colorem contraxerint, iniicito Lemniam terram anteà subtilissimè per se, deinde cum vino tritam, & vnà etiam Chalcitida assatam; quam hoc modo assabis: Accipe purissimæ Calcitidis circiter ℥ iij. eam in fictile non ita profundū iniectam, supra prunas ponito, donec liquefiat & bulliat: deinde ab igne auferto; & abiicito id quod in superficie durū est atq. rufescit, & ex medio eius sume ʒ iiij. & cum vino tritam atque

dissolutam medicamento admisce. Posteà paulatim etiam infundito tepefactos liquores & succos quos anteà in vino dissoluisti; alternis vicibus, succos, mel & reliquos pulueres, quos primò contriuisti, iniiciens; simul etiam admisce Styracem Terebinthinamque & Opobalsamum; ita vt omnia exactissimè admisceantur: atque sigillatim mel & pulueres commisce, donec vniuersa vnita & in vnam substantiam redacta sint; assiduè agitando, ne grumi aliqui relinquantur, aut nodi.

Postquàm verò optimè totam confectionem miscueris, indito in vas ex densa materia factum, videlicet ex plumbo albo, quod hodie stannum appellant: oportet verò vt tertia aut quarta pars vasis relinquatur vacua, vt efferuescens medicamentum attollere se queat, nec effluat. Reponendum autem est hoc medicamentum, donec feruescat, in tepido & sicco loco: postquam verò subsederit, in frigido & sicco loco conseruandum erit. Porrò ego hac ratione præparaui Theriacen: alii verò paulò aliter conficiunt. Sed omniũ pessimè faciunt, qui succos & liquores & reliqua omnia simul tundunt, & posteà tusum puluerem impuro melli incoquunt. Animaduertendum etiam est, ne vini plus quàm opus sit liquoribus & succis dissoluendis adfundatur. Nam si vltra modum vinũ succis ad-

cis ad-

cis addatur, situm contrahet Theriaca: propterea etiam non cõsueui Casiam, & Crocum, & Cinnamomum vino permiscere, sed mel. nam aquosius est vinum nostrate: quod intelligentes quidam ex recentioribus, qui de Compositis medicamentis scripserunt, iubent pro vino accipere coctũ mustum, hoc est, sapam, passum aut defrutum: quibus tamen non assentior. Nam hęc vina sunt spissiora, quàm vt in eis concreti atque densati succi, & liquores dissolui queant. Nam eius tantùm rei gratia vinum Antidoto huic permiscere soliti sunt veteres, quos & nos imitabimur.

Hæc descriptio est sumpta ex Aëtio: paulò pòst ponetur ea quam transtuli ex Græco carmine Andromachi senioris.

VIPERAE *serpentes sunt in Italia: inde etiam facti ex eis Trochisci petendi sunt.*

TROCHISCI *Hedychroi, inferiùs in Trochiscis describentur.*

PIPERIS *nigri. Andromachus senior, qui inuentor est huius compositionis, hoc loco habet* PIPER *longum, in Carmine Elegiaco Græco.*

SCORDII *Cretici. Optimum Scordium nascitur in Creta insula: nos interim nostrate vtamur, satis efficaci. Porrò verum Scordium herba est Chamædryi similis, odore aliquo Allii; & nullo modo Allium siluestre, vt hactenus magno errore crediderunt: nascitur in Saxonia, quemadmodum & circa Nurembergam.*

BVNIAS, *id est, Napus: quid verò sit Napus, dictum est in Diasatyrio Mesuæ, & anteà etiam.*

MYRRHAE *Troglodyticæ. Troglodytæ populi sunt Arabibus vicini: apud quos optima nascitur Myrrha.*

OPOBALSAMO *vero caremus: ideoq; eius loco accipiendum est succedaneum aliquod, veluti est oleum Garyophyllorum.*

CROCI *Cilicii, id est, in Cilicia Asiæ regione nati. & idem est quod Crocus Orientalis.*

RHAPONTICVM *hoc loco significat Rhabarbarum: nam magna illa radix quam hodie Rhaponticum vocant, falsò hoc nomen habet.*

COMAE *sunt folia & flores plantarum.*

PIPERIS *longi. Andromachus senior hoc loco habet* PIPER *nigrum: Iunior verò Andromachus, id est, Senioris filius, ordinem nigri & longi Piperis inuertit; quem in hac compositione sequimur, paulo pòst etiam Senioris Theriacen adscripturi.*

DICTAMNVS *Creticus folia habet alba, lanugine obducta, gustu acria vt Thymus: affertur rursum ex Creta insula ad nos.*

CASIA *fistula hoc loco significat Casiam ligneam veram, quæ iam iterum affertur, estq; Cinnamomo similis.*

POLIVM *montanum duplex est: vnum pluribus surculis fruticosum, ac humi sparsum: alterum candidius, & rectiùs se attollens. Maius nascitur apud nos; minus affertur ex*

Monte

Monte Pessulano: & hæ sunt veri Polii species, & totam hiemem virent, vt Lauendula aut Thymus. Vulgò non habuerunt verum Polium Pharmacopolæ vsque ad hoc tempus.

STYRAX, id est, Storax calamita. Accipienda autem est hoc loco purissima eius resina in micas concreta.

SESELI, id est, Sileris montani. Dicitur autem Massiliense, à prouincia Massiliensi, in qua prouenit optimum.

THLASPI est species agrestis Nasturtii, quæ passim nascitur secus vias, semine rufo, sapore acri & glutinoso: quod vt habeant diligenter curent Pharmacopolæ. Vocatur Germanicè Vuegetressen.

CHAMÆPITYS vera est Iua. herba est tenuibus foliis, floribus paruis & luteis: nascitur copiosè ad Rhenum in Franconia, in vineis & agris quiescentibus; præsertim Spiræ, Vuormaciæ, & Vuirtzburgi, & aliis locis.

MALOBATHRVM est Folium Indum, cuius succedaneum est Spica tam Indica quàm Celtica.

MEV, seu potius Meum non habemus: loco eius sumimus Seseli Creticum, id est, Beruvurtz, aut potius Sison hoc loco: inferiùs enim sequitur Daucus Creticus.

SIGILLVM Lemnium, id est, terra Sigillata, quæ signatur in Lemno insula, in qua effoditur hæc terra: in cuius defectu sumatur bolus Armenus Leuanticus, [seu Orientalis.]

CHAL-

CHALCITIS *hodie non à quouis cognoscitur: est autem Vitrioli natiui species. Hac qui carent, accipere possunt Vitriolum viride optimum, quale est Goßlarianum in Saxonia. Porrò Andromachus mihi videtur Chalcitida Theriacæ miscuisse, nigri coloris gratia: qui color ab omnibus in Theriaca requiritur sine aliqua ratione. Mihi itaque videtur non necessariò eam addi. Nam horribili & æruginoso sapore totam compositionem inficit. At cùm ego aliquando in Theriacæ compositionem non adiecissem Chalcitida, saporem gratiorem acquisiuit hoc medicamentum. Consulantur igitur hac de re Doctores Medici.*

AMOMO *vero caremus: eius loco accipimus Carpesium, aut Acorum verum, id est, nostrum Calamum aromaticum.*

ACORVS *verus, est illa radix quam hodie falsò vocant Calamum aromaticum.*

ACACIA, *succus est fructus ex arbore; à qua distillat gummi Arabicum. Loco eius accipimus siluestrium Prunellorum succum inspissatum.*

GVMMI *vermiculati, id est, Arabici gummi, quod concretum est in grumos vermium figura.*

DAVCI *Cretici vice accipere licet Seseli Creticum, id est, Bervvurtz; videlicet radicem eius.*

SAGAPENVM *hodie vocant Serapinum; quod in Perside optimum prouenit. Senior Andro-*

dromachus Sagapeni habet ʒ iiij.
Iunior verò tantùm ʒ ij.

ARISTOLOCHIA *tenuis, id est, Aristolochia nostra longa vulgaris.*

P. C. SCHOL.

Abrotoni] *hanc dictionem, in Aëtio à Cornario verso, non reperio.* A

Rhaponticum.] *Idipsum à Rhabarbaro differre, alibi diximus. Radix autem illa magna quæ Rhapontici nomine in officinis passim prostat, Centaurium magnum Dioscoridis est.* B

Chalcitis] *Chalcitida commodè ac necessariò semper Theriacæ immiscendam esse, vnà cum L. Fuchsio, & Franc. Apolline censemus: Simulq́; somnium esse, æruginosum & horridum eius saporem in Theriaca præ cæteris persentiri, vt imaginantur nonnulli, scimus & dicimus. Rationibus autem hæc aliaq́; quæ scholiis profero, confirmare, compendii egestas cùm non permittat, in nostrum opus, si fauerint Superi, ea omnia asseruantur.*

Theriaca in omnibus antidotis ob multiplicem vsum potiores partes obtinet. Est enim famosa & salubris cõtra genera ęgritudinum plurima. Valet enim ad grauissimas passiones totius corporis humani: Epilepticis, catalepticis, apoplecticis, cephalalgicis, stomachicis, hemicranicis prodest. Ad raucedinem vocis, & constrictionem pectoris optima est: arteriacis,

asthma-

asthmaticis, hęmoptoïcis, ictericis, hydropicis, peripneumonicis, iliosis, & vulnera in intestinis habẽtibus: Nephriticis, calculo-
* sis & colicis subuenit. Menstrua educit, & fœtum mortuũ expellit. Lepras, & variolas,
* & frigus periodicum, & cæteras passiones inueteratas emendat. Præcipuè contra omnia venena & serpentium morsus & reptilium valet. Sed diuersa est eius dosis pro quantitate & qualitate vniuscuiusque passionis. Omnem defectionem sensuum releuat. Cor, cerebrum, hepar, stomachum confortat. Totum corpus incorruptum ducit & custodit.

Theriaca Andromachi Senioris, è carmine eiusdem elegiaco translata.

℞. Trochiscorum Scilliticorum ʒ xlviij.
Trochiscorũ Theriacorum Piperis longi
Liquoris Papauerini [*id est, Opii*]
Magmatis Hedychroi ana ʒ xxiiij.
Foliorum Rosarum siccarum
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos*]
Cyaneæ Glycyrrhizæ
Seminis Buniadis [*id est, Napi, vulgò Beyerische rublein*]
Scordii
Liquoris Balsami [*loco cuius oleum Garyophyllorum*]
Cinnamomi Agarici ana ʒ xij.
Myrrhæ

Myrrhæ Costi Croci Coricii
Casiæ [*id est, Casia lignea vera, aut succedanei eius*]
Nardi Indicæ
Iunci Arabici [*id est, Schœnanthi*]
Thuris [*videlicet masculi & electi*]
Piperis candidi Piperis nigri
Comarum Dictamni [*id est, foliorum & florum Dictamni Cretici veri*]
Marrubii
Rhei [*i. quod hodie vocatur Rhabarbarum*]
Stœchadis
Petroselini [*id est, seminis eius*]
Calaminthæ [*i. Calaminthi montani tenui-*
Lachrymæ Terebinthi Libystiadis (*folii*]
Zingiberis
Quinquefolii [*i. radicum eius*] ana ℥ vj.
Polii [*videlicet montani & albi, quod è Lugduno affertur*]
Chamæpityos
Styracis [*i. Styracis calamitæ, sinceræ & electæ*]
Mei [*quod vulgò Meu vocatur*]
Amomi racemosi [*aut succedanei eius, vt su-*
Nardi Galaticæ [*id est, Celticæ*] (*prà*]
Rubricæ Lemniæ [*id est, terræ sigillatæ veræ, aut Boli Armeni, vt suprà*]
Phu Pontici
Chamędryadis Creticę [*i. Chamedryos veræ*]
Foliorũ Malobathri [*eius loco ponatur Macis*]
Chalcitidis tostæ
Radicis Gentiadis [*id est, Gentianæ*]
Anisi

Anisi Succi Hypocistidis
Fructus Balsami [*id est, Carpobalsami; pro quo etiam succedaneum sumatur, sicut suprà facta est mentio*]
Gummi splendidi Seminis Fœniculi
Cardamomi Indici [*id est, minoris*]
Seselios tenuis Lachrymæ Nigræ spinæ
Thlaspios Hyperici Ammios
Sagapeni ana ʒ iiij.
Castorei Aristolochiæ tenuis
Seminis Dauci Bituminis
Liquoris Panacis [*id est, Opopanacis*]
Centaurii [*videlicet minoris*]
Chalbanidis pinguis [*id est, Galbani recentis & puri*] ana ʒ ij.
Confice cum vino & melle. Hactenus Andromachus.

Vini autem tantum accipias, quantum liquoribus & succis dissoluendis satis fore conieceris, vt proximè dictum est. Mellis verò optimi accipe ℔ xiiij. ℥ iij. ita detrahis Mellis ℥ iij. de priori Theriaca, quia huic desunt Abrotoni & Acori ana ʒ iiij.

Confice autem & hanc Theriacam vt proximam.

Andromachus, Neronis medicus, primùm condidit medicamentum hoc: eiq; declarationem heroicis carminibus descriptam, nuncupauit. Sed Galenus mutata forma, compositionem reddidit meliorem.

TROCHISCI *Theriaci, sunt Trochisci de vipe-*

e vipera siue de Thiro, vt hodie vocant.

MAGMA *hedychroum, i. Trochisci hedychroi, quos Auicenna vocat Alindaracaron: quorum compositionem in tractatu de Trochiscis inquire.*

CYANEÆ, *id est, Cærulea vel nigra Glycyrrhiza, seu, vt hodie vocant, Liquiritia, quæ nigrum colorem habet. Intelligit autem Andromachus succum Glycyrrhizæ.*

CROCVS *Coricius, id est, in Corico Siciliæ monte nati, hoc est, Croci Orientalis.*

LACHRYMÆ *Terebinthi Libystiadis, id est, Resina Terebinthina Libyca, in Libya Aphricæ regione nata. Eius loco nos accipere possumus Laricis resinam, quæ vbique in Germania Terebinthina impropriè vocatur.*

MEI *loco, quo caremus, possumus accipere Seseli Creticum, id est, Bervvurtz; aut semen nigrum & odoratum, quod hodie vocant impropriè Amomum, veteres autem Sison.*

PHV *Ponticum, non est Valeriana vulgaris, sed ea herba quæ in Hessia vocatur Theriacskraut, vel Gartenseliunck.*

MALOBATHRVM *non habemus: eius loco accipe Spicæ Romanæ radiculas, vel Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales, vt Arabes præcipiunt; vel Casiam ligneam veram.*

RADICIS *Gentiadis, id est, Gentianæ, à Gentio Illyrici rege sic appellata, qui eam primùm inuenisse creditur.*

GVMMI *splendidi, i. mundi, sinceri & translucidi,*

lucidi, videlicet Gummi Arabici cognominati.

NIGRA *vel cærulea ſpina, eſt arbor quæ aliàs dicitur Spina Ægyptia: ex qua manat gummi Arabicum. Per lachrymam verò eius Andromachus intelligit ſuccum eius, qui Acacia vocatur, & fit ex fructu ſiliquaceo huius ſpinæ: eius loco accipimus ſuccum Prunellorum agreſtium.*

SESELI *tenue, eſt Seſeli Creticum, quod ex omnibus ſpeciebus Seſelios minimum & tenuiſſimum eſt. Germanicè vocatur Bervvurtz. Poteſt tamen etiam vulgare intelligi.*

DAVCVS, *id eſt, Daucus Creticus. Hoc loco eius vice accipe ſemen Pimpinellæ noſtratis, aut radices Seſelios Cretici: nihil enim refert, quòd bis accipiantur in hanc compoſitionem. Eſt autem Seſeli Creticum, quod Germ. vocatur Bervvurtz.*

ARISTOLOCHIA *tenuis, eſt illa quæ apud nos naſcitur, longa cognomento: cuius radices gracilitate ſua & longitudine imitantur ſarmenta vitium.*

Theriaca Diateſſaron D. Meſuæ.

℞. Gentianæ Baccarum lauri Myrrhæ Ariſtolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Mellis deſpumati optimi ℔ ij. id eſt, ℥ xxiiij.

DIATESSARON, *hoc eſt, ex quatuor ſimplicibus compoſita.*

ARISTOLOCHIA *rotunda, non eſt illa*

radix

radix quam nos Holvvurtz vocamus: sed alia multò maior & tuberosa, intus solida, colore buxi flaua, odore & sapore similis Aristolochiæ longæ nostrati. Affertur ex Italia & Heluetia.

THERIACA antidotus Diatessaron ad affectus frigidos, tum cerebri, vt epilepsiam, paralysim, spasmum cynicum: tum ventriculi, vt inflationem, & ab ea dolorem, tardam concoctionem: tum denique hepatis, vt hydropem, cachexiam, obstructionem. Præterea morsui Scorpionis, & potioni veneni confert.

Mithridatium, ex Damocratis Græco carmine in Latinam linguam translatum.

℞. Myrrhæ Arabicę Troglodytidis
Croci Agarici Zingiberis
Cinnamomi Spicæ Nardi
Turis [*videlicet electi*]
Thlaspios ana ℨ x.
Seselios
Opobalsami [*aut oleum Garyophyllorum*]
Schœni [*id est, Squinanthi, vt hodie vocant*]
Stœchadis Terebinthinæ Chalbanæ
Costi [*videlicet veri & aromatici*]
Piperis longi Castorei Pontici
Succi Hypocistidis Styracis bonæ
Opopanacis

Folii

Folii Malobathri recentis [*aut succedanei eius*] ana ʒ viij.
Casiæ nigrę [*ligneæ aut succedanei eius*]
Polii Piperis albi Scordii
Seminis Dauci Cretici
Fructus Balsami [*aut succedanei eius*]
Cypheos Bdellii ana ʒ vij.
Nardi Celticæ purgatæ Gummi
Petroselini [*id est, seminis eius*]
Opii papaueracei
Cardamomi Seminis Fœniculi
Gentianæ Foliorum Rosarum
Dictamni Cretici ana ʒ v. boni ponderis.
Anisi Arii
Acori [*siue Calami aromatici*]
Phu Sagapeni ana ʒ iij.
Mei Athamantici Acaciæ
Ventris Scinci [*videlicet veri*]
Fructus Hyperici [*id est, summitatum eius*] ana ʒ ij. ß.
Vini quantum sufficit.
Mellis mensuram conuenientem.

VINI *quantum sufficit, id est, quantum satis est succis & liquoribus dissoluendis.*

MELLIS *mensuram conuenientem.*] *In Græco est σύμμετρον, quod idem significat. Sint autem mellis optimi odorati & despumati* ℔ *ix.* ℥ *viij.* ʒ *ij.*

CIPHI *sunt Trochisci qui ad odorem suffiuntur. eius compositio habetur in tractatu de Trochiscis.*

NAR-

NARDVS Celtica , est Spica Romana. Purgata, id est, à paleis, terra & sordibus mundata. Radices eius tantùm debent accipi.

ARII, in Græco est A'ρίυ, id est, Ariu, quod nomen apud nullum alium auctorem in Mithridatio scriptum inuenitur. Intelligit autem Damocrates per Arion, siue Arium, Aron, id est, Arum, quantum ego ratiocinari possum: nam Aron egregiam facit contra venenata medicinam.

ACACIA vera caremus: accipe ergo loco eius succum Prunellorum, diligenter spissatum; aut alium quendam, quem Doctores substituent. Nos inferiùs ponemus Acaciam succedaneam.

P. C. SCHOL.

Arii.] *Asari potiùs legendum esse, ex Græcis nonnullis exemplaribus, existimo.*

MITHRIDATICVM proximum est in qualitate & virtute Theriacæ; & parum differunt: nisi fortè quòd Theriaca est parum calidior, & potentior contra venena serpentum. Curat omnes passiones capitis virorum vel mulierum, si fuerint ex frigiditate: & maximè melancholicis & & timidis, epilepticis & hemicranicis confert, & dolorem supercilii patientibus & lachrymantibus oculis: & ad omnia capitis vitia vel aurium subuenit. Dentium doloribus & palato, & omnibus vi-

tiis oris & maxillarum medetur, si super locum dolentem ponatur, & itidem ad modum emplastri ponatur in temporibus, vnde fit discursio. Synanchen soluit. Apoplecticis, tussientibus, asthmaticis, hæmoptoïcis, peripneumonicis, & omnibus doloribus qui intra corpus humanum fiunt, succurrit: Iliacis, dysentericis, & lientericis confert; si detur cum decoctione balaustiorum: Extensionem humerorum, tetanos siue spasmos patientes, & paralyticos sine mora sanat: Diaphragmati & hypochondriis subuenit. Renibus & vesicæ opitulatur. Calculos frangit. Menstrua prouocat, omniaque vitia matricis excludit: Arthriticam atque Ischiasin patientibus, & podagricis singulare præsidium est. Pręcipuè datur contra venena omnia. Venenatos morsus, siue rabidi canis, seu cuiuscunque reptilis, impositum siue bibitum, cum magna admiratione emendat. Quotidianariis & quartanariis etiam ante horam accessionis cum vino tepido datum, mirificè prodest.

Mithridatium aliud, vt ex Cleopatro & Antipatro, Galenus & Aëtius exscripserunt.

℞. Myrrhæ ℥ vij. ß. ∽ iiij.
Nardi tantundem

Croci

Croci ʒ vij. ℈ iij.
Opii ʒ iiij. ℈ ij. ß.
Styracis ʒ v.
Cinnamomi ʒ vij. ℈ iij.
Caſtorei ʒ vj. ℈ j.
Polii ʒ vj. ℈ iij.
Scordii ʒ vij. ℈ iij.
Zingiberis tantundem.
Coſti ʒ vj. ℈ iij. *
Piperis albi ʒ v. ℈ ij.
Piperis longi ʒ vj. ℈ iij.
Seſelios ʒ v. ℈ ij. *
Abrotoni tantundem
Petroſelini [*videlicet ſeminis*] ʒ iiij.
Dauci ſeminis ʒ vj. ℈ iij.
Caſiæ ʒ v. ℈ iij.
Turis ʒ vj. ℈ ij.
Succi Hypociſtidis ʒ vj. ℈ j. ß.
Nardi Gallicæ ʒ iiij.
Fœniculi ſeminis ʒ iiij.
Nardi Indicæ ʒ iiij. A
Acori [*aut Calami aromatici*]
Phu Pontici Sagapeni
Fructus Balſami [*aut ſuccedanei eius*]
Hyperici
Iridis Illyricæ [*id eſt, Ireos*] ana ʒ ij.
Rubricæ Lemniæ [*loco eius Bolus Leuanticus*] ʒ vj.
Lumborum Scinci [*videlicet veri*]
Cypheos ana tantundem, id eſt, ʒ vj.
Acaciæ Gummi Cardamomi

Pelecini ana ʒ ij.
Thlaſpios ʒ vj. ſ iiij.
Gentianæ ʒ iiij. Aniſi ʒ iij.
Roſarum ſiccarum ʒ iiij.
Mei Athamantici tantundem
Schœni [*id eſt, Squinanthi*] ʒ vj. ſ iij.
Opopanacis ʒ vj.
Galbani ʒ vj. ſ iij.
Opobalſami tantundum [*cuius loco, vt ſuprà, oleum Garyophyllorum*]
Ariſtolochiæ [*videlicet rotundæ veræ*] ʒ j.
Hyſſopi ʒ iij.
Marrubii ʒ j.
Chamæpityos ʒ iij.
Libanotidis ʒ v.
Terebinthinæ ʒ vj. ſ iij.
Mellis Attici quod ſufficit.
Vinum ne addas. Hactenus Cleophantus & Antipater.

Mellis autem deſpumati optimi & odorati ſume ad totam confectionem lᵗ vij. ℥ vj. ʒ vj. Vinum ne addatur præcepit Cleophantus: ideò in aceto ſunt diſſoluendi liquores concreti, vt Sagapenum, Opopanax & Galbanum. Confice ſecundum artem.

MELLIS *Attici nobis copia non fit: ideóque aliud, quod optimum fuerit, recipiendum erit.*

Compoſitio hæc eſt valdè mendoſa in ponderibus apud Aëtium: apud Galenum verò eſt emen-

est emendatior. Rursum simplicium numero aliqua desunt apud Galenum, quæ ex Aëtio confectioni huic restitui. Aëtius hunc Auctorem vocat Cleopatrum, Galenus verò Cleophantum.

∽ *Hic character significat obolum: est autem obolus pondus* ℈ ß. *scrupuli videlicet dimidium: itaque* vj. *oboli faciunt* ʒ j.

NARDVS *Indica hoc loco non significat Spicam Nardi Indicam, sed Malobathrum, id est, Folium Indum, quod Nardi est species, & in India gignitur. Aëtius propterea hoc loco pro Nardo Indica habet Phyllon, id est, Folium Indum, cuius loco accipe Casiam ligneam veram, quæ Cinnamomo est similis; aut Macis & radicum Spicæ Romanæ ana* ʒ ij.

ACORI, *id est, radicis quæ nunc impropriè vocatur Calamus aromaticus.*

PELECINI, *i. seminis eius. In eius penuria accipe semen Nigellæ agrestis & cornutæ. Est autem omnino similis veræ Nigellæ: nascitur in agris.*

LIBANOTIS *hîc non significat Rosmarinum, sed Angelicam siluestrem minorem. Nam plures sunt Libanotidis species. Semen autem eius accipi debet, quod Cachrys vocatur.*

P. C. SCHOL.

Nardi Indicæ.] *Galenus & Aëtius hîc non Nardi Indicæ, sed Fol. Malobathri legunt.* A

Mithridatium D. Andromachi.

℞. Glycyrrhizæ ℥ vij. ß. ℈ iiij.
Opii ℥ iiij. ℈ ij.
Caſtorei ℥ vj.
Polii ℥ v. ℈ ij.
Coſti ℥ v. ℈ ij.
Nardi Spicæ ℥ vj. ℈ ij.
Caſiæ [*videlicet veræ*] ℥ v. ℈ ij.
Turis ℥ vj.
Seſelios ℥ v. ℈ ij.
Succi Hypociſtidis ℥ vj.
Acori [*id eſt, Calami aromatici*] ℥ ij.
Scordii [*videlicet veri*] ℥ vj. ℈ ij.
Folii [*loco eius ſumatur Macis*] ℥ iiij.
Gallii ℥ v. ℈ iij.
Cypheos ℥ vj. ℈ ij.
Myrrhæ ℥ vj.
Croci ℥ vij. ℈ ij.
Cinnamomi ℥ vij. ℈ ij.
* Styracis [*videlicet optimæ*] ℥ v. ℈ iiij.
Dauci ſeminis ℥ vj. ℈ iij.
Zingiberis ℥ vij. ℈ ij.
Phu Pontici ℥ ij.
Petroſelini [*videlicet ſeminis*] ℥ iiij. ℈ iij.
Nardi Gallicę ℥ iiij.
Fœniculi ſeminis ℥ iiij.
Nardi Indicæ ℥ iiii.
Hyperici ℥ ij.

Acacię

Acaciæ ʒ ij.
Gentianæ ʒ iiij.
Anisi ʒ iij.
Thlaspios ʒ vj. ∽ iiij.
Mei Athamantici ʒ iiij.
Rosarum siccarum ʒ iiij.
Gummi [*videlicet Arabici*] ʒ ij.
Cardamomi ʒ iiij.
Schœni [*id est, Squinanthi*] ʒ vj. ∽ ij.
Opopanacis ʒ vj. ∽ ij.
Opobalsami. [*siue olei Garyophyllorum*] ʒ vj. ∽ iiij.
Galbani ʒ vij.
Scinci [*videlicet veri*] ʒ ij. ∽ ij.
Terebinthinæ ʒ vj. ∽ ij.
Vini Chii quod sufficit.
Mellis Attici cocti quod sufficit, hoc est, ℔ vj. ℥ iij. ʒ ij.

FOLIVM *duas res significat : Folium Nardi videlicet; aut Malobathrum, quod hîc recipiendum est.*

GALLION *herba est multis minimisq; floribus luteis & odoratis. Est autem species Aspergula : Germanicè vocatur Ranritzen.*

NARDVS *Indica hoc loco non significat Malobathrum, id est, Folium; sed radicem Indicæ Nardi : nam Nardi partes tres olim in vsu fuerunt; videlicet Radix, Folium & Spica. Anteà verò præcepit in hanc compositionem sumendam esse Spicam Nardi, & Folium,*

id est, Malobathrum: ideò necessariò hoc loco per Indicam Nardum intelligit radicem Indicæ Nardi.

Esdræ antidotus, ex Aëtio.

℞. Amomi ℈ xij.
Florum Iunci odorati [*id est, florum Schœnanthi: eorum loco sume summitates Schœnanthi*] ʒ ix.
* Pyrethri ʒ vj.
Croci ℈ xxxvj.
Cinnamomi ℈ vj.
Myrrhæ Troglodyticæ ℈ xij.
Styracis calamitæ ℈ xviij.
Petroselini ℈ iij.
Seminis Dauci ℈ iij.
Tragacanthæ ℈ vj.
Succi Hypocistidis ℈ ix.
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos*] ℈ xv.
Seminis Fœniculi ℈ vj.
Bdellii ℈ ix.
Turis ʒ j.
Sulphuris viui ℈ vj.
Seminis Hyoscyami albi ℈ xxvij.
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*] ℈ ix.
Seminis Papaueris ℈ xxx.
Spicæ Nardi ℈ xij.
Seminis Rutæ ℈ iij.
Seminis Ocimi ℈ iij.
Rhois Culinarii ℈ LV.

Seminis

Seminis Anethi	℈ vj.
Asari [*id est, radicum eius*]	ʒ j.
Seminis Cardamomi	℈ vj.
Opii	℈ xxvij.
Euphorbii	℈ vj.
Piperis nigri	℈ xxx.
Rosarum siccarum	℈ ix.
Phylli [*id est, Folii*]	℈ xij.
Opobalsami [*siue olei Garyophyllorum*] ℈ xxiiij.	
Ventris Mergi	℈ vj.
Iaceæ	℈ xij.
Lycii Indici	℈ xij.
Garyophylli	℈ xij.
Stercoris reperti in aluo Mergi	℈ vj.
Rheu Pontici [*i. Rhabarbari*]	℈ xij.
Mei Athamantici	℈ vj.
Floris Nerii	℈ iiij. *ß.*
Terræ Cimoliæ	℈ xij.
Succi Artemisiæ	℈ xx.
Foliorum Seridis [*i. Cichorea*]	℈ ix.
Spicæ Celticæ	℈ xij.
Castorei	℈ iij.
Costi	℈ xij.
Gentianæ	℈ xij.
Confectionis Hedychroi	℈ ix.
Anisi	℈ vj.
Sisonis	℈ xviij.
Thymiamatis Ammoniaci	℈ xij.
Foliorum Cirri	℈ xij.

Vini veteris odorati quantum satis

 fuerit

fuerit ſuccis & liquoribus reſoluendis. Mellis deſpumati optimi, vt Aëtius ſcribit, interprete Cornario, libras v. aut vj. Sed nos ſingulis ſpecierum vnciis ternas vncias mellis adiiciemus. Itaque ſume mellis deſpumati odorati quàm optimi ℔ vj. ℥ vij. ʒ ij ß.

Arida omnia minutiſſimè contundito. Opium verò & Myrrham, Hypociſtidem, Bdellium, Lycium, Ammoniacum in vino diſſoluito. Tragacantham deinde ſeorſum per ſe affuſo vino diſſoluito. Deinde omnia ſimul miſceto, addendo etiam deſpumatum Artemiſię ſuccum. In vniuerſum hanc confectionem eodem modo conficies, quo Theriacam: & eodem modo dimittenda eſt vt efferueſcat, non omnino repleto vaſe.

NICOLAVS *Alexandrinus duas habet Eſdræ compoſitiones; alteram magna, alteram verò Hiſpanienſis cognomento: ſed quia confuſæ & indigeſtæ tantùm ſunt moles, & numeroſis, & nulla harmonia coëuntibus ſimplicibus conſtãt, ideò noluimus eas hîc aſſcribere, his duabus eius receptis paulò exactiùs compoſitis contenti.*

RHOIS *Culinarii, id eſt, Sumach; videlicet pulpæ eius, ſine oſſeis ſeminibus.*

PHYLLI, *id eſt, Folii. Cuius loco pone Spicæ Romanæ, Macis ana* ℈ *vj.*

TERRA *Cimolia. Eius loco accipe Bolum verum præparatum.*

SISON

S I S O N *est semen illud nigrum quod Apio simile est; & vocatur impropriè Amomi semen.*

T H Y M I A M A *Hammoniacum, i. Gummi Hammoniacum, quod vocant Ammoniacum.*

V E N T R I S *Mergi, id est, Stomachi anis Mergi. Germanicè vocatur ein Taucher.*

N E R I O N, *i. arbor Oleander: pro cuius floribus accipe radices Vincetoxici. Legitur etiam in Aëtio rosarum Rhododaphnes; sed idem est quod flos Nerii: ideò alterum tantùm eorum posuimus.*

Mirificè contra lethalia venena prodest: aliosque vsus multos habet, quos apud Aëtium libro 13. cap. 101. Paulum libro 7. cap. 11. Actuar. in libro De comp. medic. reperies.

Esdræ Antidotus ex Actuario.

℞. Mameræ ℥ j.
Amomi [*eius loco sume nostrum Calamum aromaticum*] ℥ ij.
Iunci odorati [*id est, Squinanthi*] ℥ ß.
Pyrethri ℈ viij.
Croci ℥ j.
Myrrhæ ʒ iiij.
Styracis ℥ ß. ℈ ij.
Petroselini ℈ iiij.
Tragacanthæ ℥ j.

Succi Hypociſtidis ʒ iiij.
Ireos ℥ ß. ℈ ij.
Seminis Fœniculi ℥ j.
Folii [*aut ſuccedanei eius*] ℥ iij.
Radicis Ponticæ [*id eſt*, *Rhabarbari*]
Roſarum ſiccarum Glycyrrhizæ
Florum ſilueſtris Punicæ
Cinnamomi ana ℥ iij.
Nardi Celticæ ʒ j.
Mellis deſpumati ℔ vj. ℥ ix. ʒ vij.

Myrrham & Hypociſtidem in vino diſſolue modico: Tragacantham verò per ſe etiam diſſolue; & confice ſecundum artem. Actuarius ponit abſurdum conficiendi modum, quem non ſequimur.

Mameræ loco ſume Doronicum Romanum. Florum ſilueſtris Punicæ, i. florum Balauſtiorum.

CONDITA.

Caro Citri Cortices Citri Flores Citri
Arantia integra Cortices Arantiorum
Flores Arantiorum Limones.

Limones conditi frequenter pro Chebulis conditis venduntur. Sed facilè deprehenditur dolus. Nam Chebuli vnum tantùm magnum & lignoſum habent nucleum; Limones verò multa ſemina, &c.

Chebuli Myrobalani Bellerici Myrobalani
Emblici Myrobalani Citrini Myrobalani
Indi

Indi Myrobalani.

Omnes quinque Myrobalanorum species iam afferuntur ex India conditæ.

Nuces moschatę integrę, vt ex India afferuntur.

Iuglandes Citonia Mespila

Pyra moschatella Cerasa

Pruna siluestria Garyophylli

Piper in racemis, vt ex India affertur.

Calamus aromaticus [*id est, verus Acorus*]

Galanga Zingiber Enula campana

Secacul [*id est, Siser: Germanicè Gritzelmorn, Clingelmorn*]

Eringium

Pimpinella [*nostra*]

Crethami [*agrestis radix.*]

CRETHAMVS *agrestis herba est, Eringii propemodum foliis: Germanicè vocatur Sichelmoren, & Sichelkraut: nascitur in agris pinguibus.*

Omnia diligenter Sacchiaro clarificato condiantur secundum artem.

CONSERVÆ.

Anthos [*id est, flos Rosmarini*]

Boraginis Buglossi

Cichorii Fumi terræ Lauendulæ

Maioranæ Melissæ Menthæ

Nymphææ seu Nenupharis

Primulæ veris. *Primula veris, idem est quod herba Paralysis.*
Rosarum Pæoniæ
Violarum Cardui benedicti
Liliorum conuallium
Florum Tiliæ Euphragiæ
Sambuci Hyssopi Acetosæ
Betonicæ Scabiosæ Saluiæ.

Flores minutissimè incidantur: & singulis libris florum addantur Sacchari albissimi libræ duæ; videlicet qui humidi & mucilaginosi fuerint, vt Boraginis, Buglossi, &c. Siccioribus verò, quales sunt Anthos, Lauendulæ, Maioranæ, Melissæ, Saluiæ, Menthæ, & similibus, addantur Sacchari albissimi libræ duæ & semis.

Diacitonium simplex.

℞. Carnium Citoniorum vapore aquæ dulcis resolutorum, & ad spissitudinem coctorum,
Sacchari albissimi despumati, & ad spissitudinem iustam cocti ana ℔ viij.

Coquantur ad solidam consistentiam; & extendatur in tabulam feruens massa: refrigerata in partes incidatur. Quidam octo ℔ carnium Citoniorum addunt sex ℔ Sacchari clarificati.

Poteris etiam ita facere.

℞. Ci-

℞. Citoniorum excorticatorum & ab interioribus mundatorum ℔ viij. Sacchari clarificati ℔ iiij. Coque Citonia ſuper vaporem aquæ dulcis : deinde vnà cum Saccharo ad iuſtam ſpiſſitudinem coque.

Peculiare remedium eſt fluxus, vel vomitus: quoniam ſtipticat [ſeu adſtringit] & corroborat membra collapſa, debilia. Confortat ſtomachum, virtutem retentiuam & digeſtiuam : & ſummopere excitat guſtum. Sed ad fluxum datur ante cibum; & ad vomitum compeſcendum, poſt cibum.

Diacitonium compoſitum D. Nicolai.

℞. Carnium Citoniorum comminutarum & coctura inſpiſſatarum ℔ iij.
Mellis deſpumati ℔ iiij.

Coquantur ſimul ad iuſtam conſiſtentiam : & poſtquam ab igne depoſueris, antequam refrigerentur, inſperge ſubſequentes ſpecies in tenuiſſimum puluerem contritas:

Cinnamomi ℥ j. ß.
Zingiberis ℥ j.
Piperis
Galangæ ana ℥ ß.
Garyophyllorum
Nucis moſchatæ ana ʒ iij.
Spicæ Nardi Ligni Aloës Macis

Carda-

Cardamomi ana ʒ ij.
Zedoariæ ʒ j.

Extendatur tota maſſa in tabula marmorea, priùs roſacea aqua inuncta, in qua aliquid Moſchi diſſolutum fuerit.

Et quando vt aluum ſoluat conficere volueris, antequàm in tabula marmorea extendatur, in vnamquamque lib. adde Scammoneæ ℥ ß. quę bene trita ſubigatur compoſito.

MEL *habet Nicolaus: ego potiùs conſulerem vt Saccharum loco mellis adderetur.*

Quadam exemplaria habent Mellis lib. iij. Sed Nicolai exemplar, quod ad meas manus peruenit, habet lib. iiij. Nam neceſſe eſt etiam, vt ſpecies ſuum conſeruatiuum habeant.

Hoc eſt calidius, & melius ad ea quæ diximus. Reſoluit ventoſitates, remouet fœtorem corporis, reſtituit priſtinum colorem; & magis reſtaurat.

Diacitonium è ſucco Citoniorum.

℞. Succi Citoniorum deſpumati ℔ xij.
Mellis optimi deſpumati
Sacchari albiſſimi clarificati ana ℔. ij.

Coquantur ſimul ad iuſtam ſpiſſitudinem: deinde ab igne remotis & adhuc tepentibus inſperge ſubſequentium ſpecierum pulueres minutiſſimè tritos, & per cribrum excuſſos:

℞. Cinna-

℞. Cinnamomi
Nucis moſchatæ ana ℥ iiij.
Garyophyllorum Zingiberis
Galangæ ana ℥ ij.
Radicularum Nardi Celticæ
Piperis nigri Ligni Aloës
Macis Zedoariæ Cubebarum
Cardamomi ana ℥ j.
Confice ſecundum artem.

SYRVPI.

Syrupus de Duabus radicibus.

℞. Radicum Petroſelini
Radicum Fœniculi ana ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.

VISCERA obſtructione laborantia reſerat.

Syrupus de Quinque radicibus.

℞. Radicum Apii Radicum Fœniculi
Radicum Petroſelini Radicum Ruſci
Radicum Aſparagi ana ℥ iiij. A
Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔ iiij.
Coquantur ſecundum artem.

CONFERT febribus pituitosis & biliosis, & iis incipientibus.

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ iiij.] *Sacchari quod in hunc Syrupum recipitur, perpensa quantitate, nimiam non esse hîc radicum cuiusque unciarum quatuor assumptionem, industriè Cordus existimauit; Fuchsio quamquam secus videatur.*

Syrupus Acetosus simplex, ex descriptione Mesuæ.

℞. Aceti vini ℔ iij.
Sacchari clarificati in aqua ℔ v.
Coquantur secundum artem.

EST communis ad omnem materiam. Digerit choleram, phlegma & melancholiam: rationeque aceti attenuat crassos humores, incîdit viscosos, duros mollit, ineptos euellit: vbique penetrat, oppilationes aperit, prouocat vrinam, putredini resistit, & corrigit malitiam humorum: idcircò in febribus pestiferis iuuat: Sed ratione remissæ frigiditatis, tenues & subtiles humorum partes inspissat, adæquat calorem, refrigerat, viscera lenit, & sitim sedat.

Syrupus Acetosus compositus, D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apii
Radicum Endiuiæ ana ℥ iij.

Seminis

Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Seminis Apii ana ℥ j. *
Seminis Endiuiæ ʒ iiij.
Aquæ quantum sufficit. *
Sacchari optimi ℔ iij.
Aceti acerrimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

BILEM crassam & auulsu difficilem, ac pituitam incîdit, terget: obstructa hepatis, lienis, renum aperit.

Syrupus acetositatis Citri.

℞. Acetositatis mali Citrei per pannum destillatæ ℔ vj. A
Sacchari albissimi ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

RARO *habent Pharmacopolæ Syrupum acetositatis Citri verum: nam plerumque venditur pro eo Syrupus Citreorum conditorum. Porrò cùm quis bene conficere voluerit, oportet vt per filtrum aut pannum destilletur acetositas Citreorum, sine vlla vi aut expressione: alioqui coagulatur, cùm refrixerit, Syrupus.*

P. C. SCHOL.

℞. Acetos. mali Citrei ℔ vj. &c.] ℔ *vij.* A *Fuchsius, & Sacch. lib. v. legi vult. Verùm cùm Cordus in hac Syrupi descriptione Mesuem non sequatur, vt conferenti liquebit, sed suo Marte eandem descripserit; frustra conqueri-*

tur

tur Fuchsius. Mesues autem nomen inscriptioni eius additum fuisse, vt & Syrupo de Agresta, scriptoris vitio id factum fuisse hinc liquet. Quare vtrobique idipsum à me deletum est.

ÆSTVM ac feruorem bilis flauæ, febriumque ardentium & pestilentialium mitigat: sitim quoque vehementem restinguit.

Syrupus acetositatis Limonum.

℞. Acetositatis Limonum maturorum per filtrum destillatæ ℔ vj.
Sacchari albissimi l' iij.
Coquantur secundum artem.

VEHEMENTIVS infrigidat & penetrat, quàm Syrupus acetositatis Citri: & valet contra putrefactionem, contra vermes, vehementiam caloris febrilis, & alios crudos humores.

Syrupus Aranciorum acetosorum.

℞. Succi Aranciorum acetosorum per pannum aut filtrum destillati l' vj.
Sacchari albissimi l' iij.
Coquantur secundum artem.

Ad hunc modum potest etiam fieri ex succo Aranciorum dulcium.

Syru-

Syrupus de Agresta.

℞. Agrestæ l' v.
Sacchari clarificati l' iij.
Coquantur ſecundum artem.

AGRESTA eſt ſuccus vuarum immaturarum; qui Græcè vocatur Omphacium; & inſpiſſatus ſeruatur. Hoc autem loco recipienda eſt Agreſta nondum ad ſpiſſitudinem decocta. Agreſta exprimi debet ex generoſiſſimis vuis, apud nos paulò ante maturitatem.

IN magnis æſtibus ad ſitim reſtinguendam mirificè confert: Vomitum & alui profluuium bilioſum ſiſtit: Febribus bilioſis ſuccurrit: Grauidarum vomitum etiam reprimit, ac ventriculum earundem firmat: Veneniſque aduerſatur.

Syrupus de Pomis, D. Meſuæ.

℞. Succi pomorum dulcium
Succi pomorum acetoſorum ana l' v.
Coquantur, deſpumentur & colentur: deinde adde
Sacchari l' iij.
Coquantur ſecundum artem.

Succus exprimendus eſt ex optimis pomis ſiue malis, qualia ſunt quæ Vveynlingen, ſiue Vveynſerulen vocantur, in acetoſorum genere. Ex dulcibus etiam ſapidiſſima ſunt eligenda.

COR

CORimbecillum roborat: ob id syncopen & cordis tremorem sanat.

Syrupus Granatorum dulcium, D. Mesuæ.

℞. Succi Granatorum dulcium l' v.
Sacchari albissimi l' iij.
Coquantur secundum artem.

MALE *hodie faciunt Syrupum Granatorum, indifferenter cum dulcibus acetosa Granata miscentes. Oportet enim vtrumque Syrupum tam acetosorum, quàm dulcium Granatorum seorsim conficere: nam diuersis morbis, morborumq; accidentibus medentur.*

SITIM, tussim, & pleuritidem iuuat.

Syrupus Granatorum acetosorum, D. Mesuæ.

℞. Succi Granatorum acetosorum l' v.
Sacchari albissimi l' iij.
Coquantur secundum artem.

FEBRES biliosas, & quæ ex pituitosis flammam multam inuehunt, iuuat.

Syrupus Dinarii, siue Byzantinus simplex, D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ Succi Apii ana l' ij.

Succi Lupuli
Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris ana l' j.
Succi depurentur, & despumentur, dum maneant l' iiij.
Sacchari optimi l' ij. ß.
Coquantur cum facilitate, donec fiat Syrupus.

QVIDAM *differentiam faciunt inter Syrupum Dinarii & Byzantinum seu de Byzantiis; alterum simplicem, alterum compositum vocantes. Sed nos simplicis & compositi nomine distinguimus, vtrumque Dinarii siue Byzantinum appellantes.*

HVMORES crassos & lentos incidit atque extenuat: obstructiones aufert; morboque regio succurrit.

Syrupus Byzantinus compositus, D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ veræ
Succi Apii ana l' ij.
Succi Lupuli
Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris ana l' j.
In succis decoquantur
Florum Rosarum ℥ ij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.
Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Seminis Apii ana ʒ iij.

Spicæ

Spicæ Nardi Indicæ ℥ ij.
Colaturæ adde Aceti lʼ ij.
Sacchari albiſſimi lʼ ij. ß.
Coquantur ſecundum artem diligenter.
SYRVPVS Byzantinus compoſitus, eſt efficacior ſimplici.

Syrupus de Artemiſia D. Ioan. Matthæi de Gradi.

℞. Artemiſiæ M ij.
Pulegii Calaminthæ
Origani Meliſſæ
Dictamni Cretici Perſicariæ
Sabinæ [*id eſt, Sauinæ*]
Amaraci [*hic accipe Maioranam*]
Chamædryos
Perforatæ [*id eſt, Hyperici*]
Chamæpityos [*id eſt, Iua arthritica*]
Comarũ Matricariæ Centaureæ minoris
Rutæ Betonicæ
Bugloſſæ Radicum Fœniculi
Radicum Apii Radicum Petroſelini
Radicum Aſparagi Radicum Bruſci
Radicum Saxifragiæ [*eius loco accipiantur radices Pimpinellæ*]
Radicũ Enulæ Campanę Radicũ Cyperi
Radicum Rubię tinctorum Radicũ Ireos
Radicum Pæoniæ ana M j.
Baccarum Iuniperi Seminis Liguſtici
Seminis Petroſelini Seminis Apii

Seminis Anisi Seminis Nigellæ
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Costi Radicum Asari
Radicũ Pyrethri Casię ligncę aromaticę
Cordumẽni Calami aromatici
Phu [*id est, radicis eius*] ana ℥ ß. *
Aquæ quantum sufficit Sacchari ℔ iiij.

Coquantur omnia magnâ diligentiâ, secundum artem, ne plus quàm necesse sit aromata bulliant.

Pro vulgari & falso Dictamno hîc debet poni Dictamnus Creticus; qui singulariter facit ad ea ad quæ Syrupus hic est compositus.

SAXIFRAGIAM *Itali vocant eam herbam quam nos Pimpinellam appellamus: & huius radix hîc debet accipi.*

MEDETVR passionibus matricis, & retinet eam in proprio loco. Resoluit frigiditates, ventositates, & dolores. Corroborat neruos, aperit poros, sanguinem corrigit, menstruis imperat, & prouocat.

Syrupus de Absinthio maior, D. Mesuæ.

℞. Absinthii Romani ℔ ß.
Rosarum rubearum ℥ ij.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Vini clari veteris & optimi
Succi Cydoniorum ana ℔ ij. ß.

Macerentur in vaſe marmoreo aut fictili denſo per noctem vnam; deinde decoquantur.

Colaturæ adde Sacchari l' ij.

Confice ſecundum artem.

ABSINTHIVM *Romanum, id eſt, Abſinthium Ponticum, guſtu adſtringens, & aromaticum: vulgare autem dicitur Ruſticum Abſinthium.*

VENTRICVLVM roborat & iecur, aliáque inſtrumenta nutritionis, appetentiamque excitat. Contra regium morbum prodeſt. flatus diſcutit, humoreſque per vrinam pellit.

Syrupus Infuſionis Roſarum.

℞. Infuſionis Roſarum l' v.
Sacchari clarificati l' iiij.

Coquantur cum facilitate.

EST conueniens ad extinguendam ſitim in febribus acutis, & ad remittendum exceſſum caliditatis in eis, confortans ſtomachum relaxatum, & hepar ſupercalefactum, & cor: reſiſtens putredini, conueniens tempore peſtilentiæ, & reſiſtens venenoſitati.

Syrupus Infuſionis Violarum.

℞. Infuſionis Violarum l' v.
Sacchari clarificati l' iiij.

Coquan-

Coquantur cum facilitate.

FEBRIBVS acutis, iecinoris & cordis caloribus, asperitati gutturis, morbo laterali, tussique aridæ succurrit: sitim restinguit, aluumque emollit.

Infusio Rosarum Mesuæ.

℞. Foliorum Rosarum ℔ j ponantur in vrceo angustiori, & infunde illis aquæ calidæ lib. iij. aut quantum sufficit, vt madeant. Macerentur per horas viij. aut xij. obstructo fictilis orificio: deinde exprime leuiter, & excola infusionem, abiectis Rosis, & iterum inde recentes rosas, & infusionem excolatam calefac; & infunde rosis: ac obstructo orificio vrcei in calido loco dimitte per horas viij. vel xij. Posteà rursum excola, & colaturam infunde aliis recentibus Rosis; & tertiò dimitte. Et si efficaciorem facere volueris, etiamquartò recentes Rosas in eodem diluto recalefacto macera. Ac postremò, addito sacchāro, Syrupum facito.

Porrò quidam tundunt Rosas, quidam verò integras ponunt. & tusæ quidem celeriùs vim suam & colorem in aquam deponunt, ac minorem locum occupant. At Violæ cùm tunduntur, aliquam herbaceam & tædiosam acrimoniam acquirunt, hoc est, sy kriigen einen grusenden gesmack im mund. Quare consulantur

hac de re Doctores medici.

Hæc infusio dicitur alio nomine Mucharus, & Mucharum, siue ex Violis siue Rosis fiat.

Mesue tantùm bis iubet Rosas infundi: melius verò est vt sæpiùs recentes abiectis substituantur.

Infusio Violarum.

Infusio Violarum eodem modo fit quo Rosarum Infusio.

Syrupus de Succo Fumi terræ maior D. Mesuæ.

℞. Myrobalanorum Citrinorum
Myrobal. Chebulorum ana ʒ xx.
Florum Boraginis Florum Buglossæ
Florum Violarum Absinthii
Cuscutæ ana ℥ j.
Glycyrrhizæ Rosarum ana ʒ iiij.
Epithymi Polypodii ana ʒ vij.
* Prunorum enucleatorum
Passularum enucleatarum ana ℔ ß.
Tamarindorum
Pulpæ Casiæ fistulæ ana ℥ ij.
Aquæ ℔ x.

Coquantur secundum artem ad tertias: deinde cola: & colaturæ adde
Succi Fumi terræ depurati
Sacchari albissimi ana ℔ iij.

Coquan-

Coquantur lento igne ad iustam consistentiam, & repone.

Meum exemplar manu scriptum habet Prunorum ℔ ß. quemadmodum passule.

Syrupus Fumariæ maior ventriculum & hepar roborat, obstructiones aperit: cutis morbos, præcipuè ab humore salso vel vsto natos, vt psoram, lepram, impetiginem, serpiginem curat.

Syrupus de Mentha maior D. Mesuæ.

℞. Succi Citoniorum muzorum
Succi Citoniorum dulcium
Succi Granatorum acetosorum
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum muzorum ana ℔ j. ß.
In succis macerentur per horas xxiiij
Menthæ siccæ ℔ j. ß.
Rosarum rubearum ℥ ij.

Coquantur deinde cum facilitate, vsque ad medietatis consumptionem: colentur, & colaturæ adde
Mellis vel Sacchari ℔ ij.

Coquantur ad perfectionem: & cùm reponis, aromatiza cum Galia moschata vera trita, & in sindone ligata, atque ex orificio vasis suspensa.

MVZORVM, *id est, in vini saporem*

acescentium: nam muzus sapor de dulcedine & acetositate aliquid habet.

Notandum est, si quis cum melle velit hunc Syrupum conficere, vt accipiat mel odoratum aromaticum, quale è Dantisco aduehitur: vel tale aliud; vt est quod vocant virgineum mel, & Saxones Kruthonich, quasi aromaticum mel; & non illud vulgare, flatuosum.

Ventriculum frigidum roborat: ob id nauseam, vomitum, singultum, fluorem alui sedat.

Syrupus de Mentha minor D. Mesuæ.

℞. Succi Menthæ depurati ℔ j.
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum acetosorum, ad medietatem coctorum
Sacchari vel Mellis ana ℔ j.

Coquantur sensim secundum artem.

In hoc quoque Syrupo notandum est, quod in proximo Syrupo de Mentha maiore diximus de melle.

Eandem ferè cum superiore facultatem habet.

Syrupus de Calamintha D. Mesuæ.

℞. Calaminthæ domesticæ
Calaminthæ siluestris ana ℥ ij.

Ligu-

Ligustici [*seminis scilicet*]
Dauci [*videlicet seminis eius*]
Schœnanthi ana ℥ v.
Passularum enucleatarum lᵃ ß.
Mellis l' ij.
Aquæ quantum sufficit.

Coquantur secundum artem.

MEL *cùm additur huic Syrupo, tunc oportet esse optimum & aromaticum mel, vt antè etiam dixi. Idq; in omnibus Syrupis & Oxymellibus obseruandum est.*

POTEST *etiam cum Saccharo fieri hic Syrupus, quia pauci optimum & aromaticum mel emere & expetere consueuerunt.*

DOMESTICA *Calamintha, est quæ in agris & cultis locis nascitur: & vulgò vocatur Kornmintze.*

SILVESTRIS *autem Calamintha, est quæ in incultis locis & montibus prouenit, & appellatur Calamintha montana.*

LIENOSIS plurimum confert, quibus durus est lien & pæne irresolubilis; & his qui frigida viscera habent, & asthmate laborant; præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses. Si quis enim vel pectus, vel ventriculum, vel intestina crassâ, tenaci & iresolubili materiâ plena habeat, hoc Syrupo sanatur.

Syrupus de Succo Endiuiæ simplex.

℞. Succi Endiuiæ depurati l' viij.

Sacchari Tabarzeth lᵗ v. ß.

Coquantur secundum artem.

ENDIVIA *vera, est herba satiua, caulibus, foliisque Cichoreæ similibus, maioribus tamen pinguioribúsque; flores etiam similes sunt Cichoreæ. Allatum est semen eius ex Italia, & iam multis in locis apud nos seritur.*

Valet principaliter ad omnes supercalefactiones hepatis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & in morbo laterali maximè conuenit.

Syrupus de Endiuia compositus.

℞. Endiuiæ recentis Boraginis Scariolę
Hepaticæ Melissæ Buglossæ Lactucæ
Eupatorii ana m. j.
Seminum frigid. maiorum ana ℥ j.
Santali albi Santali rubri ana ʒ j.
Florum cordialium ana ʒ iij.

Coquantur secundum artem, in sufficienti quantitate aquæ: deinde cola, & colaturæ adde

Succi Endiuiæ depurati lᵗ j.
Vini Granatorum ℥ iij.
Sacchari albi lᵗ iiij.

Fiat syrupus secundum artem.

VALET præcipuè ad supercalefactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter confert cuilibet complexioni calidæ; & est aperitiuus

ritiuus oppilationum, & confortatiuus membrorum debilitatorum à mala complexione calida: eſt etiam digeſtiuus materiarum cholericarum acutarum.

Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro, Nicolai Florentini.

℞. Endiuię domeſticæ
Endiuiæ ſilueſtris Cichorii
Taraxaci ana m ij.
Cicerbitæ Hepaticæ Scariolæ Lactucę
Fumi terræ Lupulorum ana m j.
Hordei non excorticati ℥ ij.
Veſicariæ [*id eſt, Alkekengi*]
Glycyrrhizæ Capillorum Veneris
Ceterach [*id eſt, Aſplenii*]
Polytrichi Adianthos ana ʒ vj.
Radicum Fœniculi Radicum Apii
Radicum Aſparagi ana ℥ ij.

Coquantur in aqua ſufficienti, & percolentur; deinde cum Sacchari albi lᵗ iiij. fiat Syrupus.

Pro cuius vnaquaque libra inter coquendum adiiciantur
Rhabarbari optimi ʒ iiij.
Spicæ Nardi ℈ ij.

Colligato in linteolo raro; quod ſæpe exprimatur, dum Syrupus conſiſtentiam iuſtam nanciſcatur. B

P. C. SCHOL.

A [l' iiij.] *Hanc Sacchari quantitatem huic Syrupo esse indendam, eamq́; abundè satis esse dicimus & censemus: quamquam Commentatorum nullus, quod sciam, huic multi vsus Syrupo pondus vllum exprimat, Coloniensiũ Dispensatoriolo excepto: quod cùm l' v. & ℥ viij. sumendas putat, medicamentum nimis imbecille tanta copia reddit: augente & malum, quòd Manipulos viridium herbarum (quales hîc requiruntur) semunciales tantùm, vt sunt puerorum, constituat.*

B *Ceterùm Spica ℈ ij. hîc quoque sufficere debent.*

VALET contra omnem materiam venenosam, in alterando & mundificando eam, & propriè in anthrace & similibus: valet & in febre pestilentiali. Confortat cor & nutritiua, mundificat materias per vrinam & secessum, & facit appetere cibum, ac inducit somnum.

Syrupi è Cichoreo Nicolai Florentini, emendata descriptio M. De Lobel.

ETSI *quorundam popularium medicantium, pharmacantium, ac medicastrorum fatalis inscitia fallere solita, nulla monita in dignoscendis non contemnendæ vtilitatis, Seridis, siue Intubace; generis cunctis*

cunctis familiis, audierit; vt non tantùm Medicos doctissimos & pharmacopœos probos eluserit, sed etiam multis ansam dederit in hunc vsque diem, magno ægrotantium dispendio, parandi Syrupum è Cichoreo D. N. Florentini cum Rhabarbaro è solo succo Cichorei satiui, vel aliquot hortorum refrigerantibus temperatum herbis, quæ sanè instituto Nicolai Florentini minimè respondebant (præscribitur enim eius Syrupus non modò ad refrigerandum hepar & viscera; sed etiam tum ad hepatis, stomachi, splenis, aliorumque viscerum æstuationes ac inflammationes, tum ad reserandas obstructiones in febribus biliosis, & ad somnum conciliandum) *veruntamen amicis quorumdam petitionibus, (quia multi & quotidiani vsus hic vtilissimus Syrupus) neglectis herbarum confusis, ambiguis, & barbaris nominibus, eius secundum intentionem Nicolai, descriptionem sic castigamus, secuti ordinis seriem Rondelletii.*

℞. * Hordei integri ℥ iiij. A
Radicum Asparagi
Fœniculi
Paludapii [*i. Apii Palustris*] ana ℥ ij. B
Glycyrrhizæ ℥ j.
Intybi domestici vel satiui [*id est, Endiuiæ vulgatissimæ, latifoliæ, officinis vulgò Scariolæ vocatæ*] C
Intybi syluestris [*i. Endiuiæ siluestris officinarũ, perperam recentioribus Lactucæ siluest.*]
Cichorei
Taraxaci [*i. Dentis leonis*] ana M ij.
Cicerbitæ siue Sonchi lenis
Hepaticæ siue Lichenis Lactucæ satiuæ
Lactucæ siluestris soporiferæ Fumi terræ D
Lupulorum ana m j.

Adianthi [*siue Capillorum Veneris*]
Polytrichi
Asplenii [*siue Ceterach*]
Cassithæ ana ʒ vj.
Seminis Halicacabi [*siue Alkekengi*] ℥ iiij. si recens fuerit; alioqui sufficiet media quantitas.

Coquantur in aquæ & succi Cichorei æquis partibus in balneo aperto; deinde exprimantur, clarificentur, & syrupizentur in eodem balneo & vase lapideo aut vitreo; additis lib. iiij. paulo plus, minus, Sacchari albi.

Sub finem ebullitionis adduntur Rhabarbari electi ʒ iiij. & Spicę Nardi ℈ iiij. nodulo exceptorum & ligatorum.

* *Præponuntur quæ diutiùs coquenda.*

A ℥ iiij.] *ex veteri exemplari cum Rondel. legimus.*

B Palud.] *magis aperit quàm Apium hortense.*

C Intubi dom.] *omnia exemplaria inserunt Scariolam: quæ tamen eadem est cum Endiuia aut Intubo domestica.*

D Lactuc. sil.] *Lactucam agrestem officinæ Belgicæ Antuerpiæ facilè sibi procurabunt; vbi semel sata maximo & importuno prouentu luxuriat; potissimùm in hortis nostris & optimorum pharmacopœorum Ioannis Coene, Oliuerii Driesch, & piæ memoriæ P. Coudebergi.*

Oxysacchara simplex, D. Nicolai.

℞. Sacchari albi ℔ j.
Succi Malorum Granatorum acetosorum ℥ viij.
Aceti ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate ad ignem in vase stanneo, dum Syrupi crassamentum adsciscat.

Digerit materias cholericas phlegmati mistas, quæ grauant stomachum & præcordia, & faciunt tertianas duplas inordinatas, quas vocant erraticas, & similes quartanis duplis.

Oxysacchara composita D. Nicolai Præpositi.

℞. Capillorum Veneris
Linguæ ceruinæ [*id est, Phyllitidis*]
Scolopendriæ [*id est, Asplenii*]
Polytrichi Hepaticæ Violarum
Radicum Fœniculi Radicum Rusci
Radicum Asparagi
Radicum Graminis ana ℥ j.

Hoc modo confice: In succo Malorum * Granatorum, herbas & radices triduum macerato: quarto die parum bullire finito, cum forti expressione percolato. Postremò cum Sacchari ℔ ij. ex arte, ad iu- *

ſtam craſſitiem concoquito.

Concalefacta corpora potum iuuat: longis febribus, quas ſanguis aut bilis creauit, & calori iecinoris auxilio eſt: & lienis obſtructiones tollit.

Syrupus de Iuiubis D. Meſuæ.

℞. Iuiubarum numero LX.
Violarum
Seminis Maluæ ana ʒ v.
Capilli Veneris Hordei mundati
Glycyrrhizæ ana ℥ j.
Seminis Cytoniorum
Seminis Papaueris albi
Seminis Melonum
Seminis Lactucę
Tragacanthæ ana ʒ iij.
Aquæ fontis lᵗ iiij. aut q. ſ.
Sacchari lᵗ ij.
Coquantur ſecundum artem.

SYRVPVS iſte confert raucitati, tuſſi & pleuritidi.

Syrupus Violarum D. Meſuæ.

℞. Violarum ℥ ij.
Seminis Cytoniorum
* Seminis Maluæ ana ʒ vij.
Iuiubarum
Sebeſten ana numero xx.

Aquæ

Aquæ Cucurbitæ quantum sufficit.
Sacchari l' j. ß.
Coquantur secundum artem.
CVCVRBITA *debet destillari cùm adhuc est tenera, antequam indurescere incipiat.*
Prodest pleuritidi & tussi à causa calida.

Syrupus de Succo Violarum.

℞. Violarum recentium iamiam lectarum quantitatem satis magnam, & decerpe ab iis purpurea foliola, & abiice virides eorum cauliculos, quoniam herbaceam habent acrimoniam, & floridũ colorem hebetant. Contunde deinde decerpta Violarum folia in mortario marmoreo, & exprime. mox
℞. Expressi succi l' ij.
Sacchari l' iiij.
SACCHARVM *priùs clarificetur, & ad iustam consistentiam coquatur: amoto deinde ab igne Sacchuro, tepefieri sinito, & succum infundito: & rursum lento igne ad spissitudinem coquito; & emicantem in coquendo spumam continuò auferto.*
Quidam spumam non auferunt, ne color pereat. Sed citò corrumpitur cũ spuma repositus.
Hic Violarum Syrupus in Misnia fit: præsertim Lipsiæ, vbi eum vocant Succum Violarum.
BILIS acrimoniam obtundit: ac ob lentorem thoracis vitiis est aptum.
Syru-

Syrupus de Prassio D. Mesuæ.

℞. Prassii ℥ ij.
Capilli Veneris
Hyssopi ℥ j.
* Calaminthæ Anisi Radicum Apij
Radicum Fœniculi ana ʒ v.
Seminis Maluę
Seminis Fœnugræci
Radicis Ireos ana ʒ iij.
Seminis Lini
Seminis Cytoniorum ana ʒ ij.
Passularum enucleatarum ℥ ij.
* Ficuum siccarum pinguium numero xv.
Penidiarum lᵗ j.
* Mellis lᵗ ij.
Aquæ quantum sufficit.
Coquantur secundum artem.

MEL *oportet esse aromaticum & optimum: potest tamen etiam cum Saccharo fieri.*

Vitiis thoracis & pulmonis diuturnis, & à frigido tenacique humore excitatis, atque eradicatu difficilibus succurrit: hinc est quòd senibus & asthmaticis plurimùm conducat.

Syrupus de Glycyrrhiza, D. Mesuæ.

℞. Glycyrrhizæ rasæ ℥ ij.
Capilli Veneris ℥ j.
Hyssopi ℥ ß.

Aquæ

Aquæ lᵇ iiij.

Macerentur horis xxiiij. Deinde coquantur ad dimidias: colaturæ adde

Mellis optimi Penidiarum

Sacchari ana ℥ viij.

Aquę rosarum ℥ vj.

Fiat Syrupus secundum artem.

Thoracem & pulmonem expurgat: ideoque diuturnæ tussi & pleuritidi auxiliatur.

Syrupus de Hyssopo D. Mesuæ.

℞. Hyssopi aridi Radicum Apii

Radicum Fœniculi Radicum Petroselini

Glycyrrhizæ ana ʒ x.

Hordei mundati ʒ iiij.

Seminis Maluæ Seminis Cytoniorum

Tragacanthę ana ʒ iij.

Capilli Veneris ʒ vj.

Iuiubarum

Sebesten ana num. xxx.

Passularum magnarum enucleatarum ℥ j. ʒ iiij.

Ficuum siccarum

Dactylorum pinguium ana num. x.

Penidiarum albarum lᵇ ij.

Confice secundum artem.

Ad vitia thoracis & pulmonis efficax est; humoresque exscreatu difficiles extenuat & educit.

Syru-

Syrupus de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apii
Radicum Endiuiæ ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ Schœnanthi
Cuscutæ Absinthii
Rosarum ana ʒ vj.
Capilli Veneris Bedeguaris Suchahæ
Florum aut radicum Buglossæ
Anisi Fœniculi
Eupatorii ana ʒ v.
Raued Seni [*id est, Rhabarbari Orientalis*]
Mastiches ana ʒ iij.
Spicæ Nardi Indicæ Asari
Folii [*pro Folio pone Spicam Romanam*]
ana ʒ ij.
Aquæ quantum sufficit, aut lᵇ viij.
Succi Apii
Succi Endiuiæ ana lᵇ ij.
Sacchari lᵇ iiij.

Coquantur secundum artem.

Pro Bedeguare & Suchaha, quæ hodie non cognoscuntur, licet accipere Carduum Benedictum, & Carolinam, id est, Cardopaciæ radicem.

Eupatorium, quod Mesue semper intelligit, est Gratiola, vt antè etiam dictum fuit aliquoties.

Frigidis iecinoris vitiis, ac eiusdem obstructionibus, aquæ inter cutem, maloque

oque corporis habitui succurrit. Humores enim crassos extenuat, roburque iecinori adiicit. Vrinas mouet, & hypochondriorum tensionem demolitur.

Syrupus de Stœchade simplex.

℞. Florum Stœchadis ℥ xxx.
Thymi Calaminthæ
Origani ana ℥ x.
Anisi ℥ vj.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum sufficit: coquantur secundum artem. Colaturæ adde
Mellis optimi ℔ iiij. ß.
Condiatur cum
Cinnamomi Calami aromatici
Zingiberis ana ℥ j. ß.
Ligentur in sindone, & in Syrupo suspendantur.

Syrupus de Stœchade compositus D. Mesuæ.

℞. Florum Stœchadis ℥ xxx.
Thymi Calaminthæ
Origani ana ℥ x.
Anisi Pyrethri ana ℥ vij.
Piperis longi ℥ iij.
Zingiberis ℥ ij.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum sufficit

Mellis

Mellis optimi ℔ v.

Coquantur ſecundum artem lento igne: colaturæ adde mellis prædictas ℔ v. & cùm reponis, tunc condies ſequentibus ſpeciebus in ſindone rara & munda ſuſpenſis.

℞. Cinnamomi Calami aromatici
Spicæ Nardi Indicæ
Croci Zingiberis Piperis nigri
Piperis longi ana ʒ j. ß.
Contundantur groſſo modo.

Ego in condiendo Syrupo de Stœchade vtroque, pro Calamo aromatico mallem imponere Schœnanthum aut Galangam: nam vero Calamo aromatico iam caremus.

Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, vt paralyſim, epilepſiam, ſpaſmum, ſpaſmum cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de Epithymo D. Meſuæ.

℞. Epithymi ʒ xx.
Myrobalanorum Citrinorum
Myrobalan. Indorum ana ʒ xv.
Emblicorum Bellericorum ana ʒ vj.
Cuſcutæ
Fumiterræ ana ʒ x.
Thymi Bugloſſæ Calaminthæ
Glycyrrhizæ
Polypodii Agarici
Stœchados ana ʒ vj.

Roſa-

Rosarum   Fœniculi
Anisi ana ʒ ij. ß.
Prunorum num. xx.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Tamarindorum ℥ ij. ß. *
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari ℔ iij. Sapæ ℔ ij. *

Coquantur secundum artem.

SAPA *est mustum optimum ad tertias decoctum.*

ATRAM bilem, & alios humores vstos vacuat: ob id morbos ex his nascentes, elephantiam, cancrum, vlcera maligna, fistulosa, psoram, lepram præcauet, curatque.

Syrupus de Nymphæa D. Francisci Pedemontani.

℞. Florum Nymphææ ℥ ij.
Florum Vngulæ Caballinæ aquaticę
Psyllii integri
Acetosæ ana ℥ j.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ iiij.
Seminis Lactucæ Seminis Endiuiæ
Seminis Scariolæ
Seminis Portulacæ ana ʒ ij.
Radicum Fœniculi ℥ j.
Aquæ hordei quantum sufficit.

Sac-

Sacchari ℔ j.
Aceti albi
Succi Granatorum acetoſorum ana ℥ ij.
Coquantur ſecundum artem: deinde aromatizentur cum
* Santali Citrini
Spicæ Nardi Indicæ ana ʒ j.

A *Duæ ſunt Nymphææ ſpecies: altera candidum, altera luteum florem habet; & vtriuſque flores hunc Syrupum ingrediuntur. Nam Auctor huius Syrupi eam ſpeciem, quæ albos habet flores, vocat Nenuphar; alteram verò, quæ luteos fert flores, appellat Vngulam Caballinam aquaticam, à foliorum figura, & florum colore.*

SCARIOLA *eſt ſpecies Endiuiæ, quam nos in Germania vocamus Endiuiam, (vulgò Genſdiſtel,) & habet ſpinulas in dorſo foliorum.*

P. C. SCHOL.

Vngula Caballina aquatica.] *De Tuſſilagine hanc in propria ſua ſignificatione intelligi poſſe Fuchſius dextrè monet: apud aquas enim aut humentia loca plerumque naſcitur.*

BILIS flauæ feruorem extinguit: ideóque mirificè in ardentibus aliiſque acutis febribus auxiliatur: ſomnum quoque conciliat.

Syru-

Syrupus de Papauere ſimplex D. Meſuæ.

℞. Capita Papaueris albi recentia
Capita Papaueris nigri recentia ana ʒ LX.
Aquæ pluuialis ℔ iiij.
Coquantur vſquequò remaneat tantùm aquæ ℔ j. ß. Colaturæ adde
Sacchari & Penidiarum ana ℥ vj.
Fiat Syrupus ſecundum artem.
Valet ad catarrhum & tuſſim, cauſam inſomniæ.

Syrupus de Papauere compoſitus, D. Meſuæ.

℞. Papaueris albi
Papaueris nigri ana ʒ L.
Capillorum Veneris ʒ XV.
Glycyrrhizæ ʒ V.
Iuiubæ numero XXX.
Seminis Lactucæ ʒ XL.
Seminis Maluæ
Seminis Cytoniorum ana ʒ vj.
Coquantur in ℔ iiij aquę vſque ad duas; & cum Sacchari & Penidiarum ana ℥ viij
Fiat Syrupus ſecundum artem.
VALET ad tuſſim ſiccam, phthiſin, catarrhum, inſomniæ cauſam.

Syru-

Syrupus de succo Myrtillorum.

A ℞. Succi Myrtillorum depurati ℔ viij.
Sacchari clarificati ℔ iiij.
Coquantur secundum artem.

Curandum est vt adferatur ex Italia, aut Narbonensi Gallia Myrtillorum succus, si quis volet hunc Syrupum conficere.

P. C. SCHOL.

A ℔ viij.] *Cùm hic Syrupus à Mesues, cui erroneè à Cordo adscribebatur, diuersus sit; atque à Cordo ipso forsan concinnatus; malè legi his ℔ viij Fuchsius temerè scribit.*

SYRVPVS Myrtillorum ventriculum & viscera roborat: ob id fluorem alui antiquatum sistit; & tussim mitigat.

Syrupus Myrtinus compositus.

℞. Myrtillorum ℥ xx.
* Rosarum Santali albi
A Sumach Balaustiorum
* Berberis ana ℥ xv.
* Mespilorum ℥ L.
* Succi Granatorum acidorum vel muzorum
Succi Pomorum agrestium ana ℔ ij.
Omnia in dictis succis & aqua q. s. coquantur, & fiat Syrupus cum
* Sacchari ℔ iij. secundum artem.

P. C. SCHOL.

Rosarum.] *Rosas Fuchsius rectè addit, à Cordo neglectas; simulque ana ℥ xv legendum, & ℥ L, atque Sacchari ℔ iij, dextrè ait, vbi Cordus ℥ xxx, & ℥ C, ac Sach. ℔ v, nimiè scripserat. Interim in aqua ℔ viij coquit Fuchsius; & succi Granatorum ac Cytoniorum ana ℔ ß. tantùm addit.*

HIC Syrupus sistit ventris fluorem, etiam antiquum, & screatum sanguinis.

Syrupus de succo Acetosæ, D. Mesuæ.

℞. Succi Acetosæ depurati ℔ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

FEBRIBVS biliosis & pestilentialibus saluber est: cordis & ventriculi flammeum calorem extinguit, ipsaque roborat.

Syrupus de Succo Boraginis.

℞. Succi Boraginis depurati ℔ viij.
Florum Boraginis recentium ℔ j.
Quàm modicè efferueant, aut potiùs horis aliquot in succo clarificato ac calido macerentur; dein colentur, cumque Sacchari ℔ iiij. fiat Syrupus.

SVCCVS *Boraginis priùs est clarificandus cum albuminibus ouorum; alioquin plus satis mucilaginosus fieret Syrupus.*

P. C. SCHOL.

Stolidos cùm hîc descripsisset Cordus huius & sequentis Syrupi conficiendi modos, ego eosdem suo nitori ex arte reddidi. Fecissem quidem & aliis locis quamplurimis, nisi falcem in alterius messem indere penitiùs, minimè consultum visum fuisset.

COR ipsum roborat, eiusque tremorem & syncopen sanat: maniacos & melancholicos iuuat.

Syrupus de Succo Buglossæ.

℞. Succi Buglossæ depurati ℔ viij.

* Florum Buglossæ recentium ℔ j.

* Sacchari ℔ iiij.

Fiat eodem modo quo præcedens.

Intelligo hîc eam Buglossam quæ vulgò in vsu est, non illam Italicam maiorem.

Succus Buglossæ difficulter exprimitur: nam fit mucilago, dum tunditur Buglossa. ideò tusa dimittenda est per noctem in frigido loco; & postridie exprimendus succus, atque cum albuminibus ouorum clarificandus.

COR confortat, lætitiamque generat.

Syrupus de Lupulo.

* ℞. Succi Lupuli depurati ℔ ij.

Succi

Succi Fumiterræ depurati ℔ j.
Sacchari ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.

Poteſt etiam hic Syrupus fieri è ſolo Lupuli ſucco, vt Meſuæ placet in capite De ſpeciebus Volubilis. Exprimendus autem eſt Succus Lupuli cùm adhuc teneræ ſunt eius viticulæ & aſparagi.

Refrigerat, & collectionum impetus lenit. Bilem regio morbo laborantibus detrahit, pituitam in aqua inter cutem exigit per aluum.

Iuleb Roſatum.

℞. Aquæ Roſarum ℔ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.
Fiat cum diligentia ſecundum artem.

FEBRIVM, thoracis, & ventriculi incendium, caloremque flammeum extinguit: ſitim inexpletam ſedat.

Iuleb Violatum.

℞. Aquæ Violarum ℔ iij
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coque vt Iuleb Roſatum.

Febres, phlegmonas, pleuritidem, aſperitatem gutturis & thoracis, ac tuſſim mitigat.

Miua Cytoniorum simplex, D. Mesuæ.

℞. Succi Cytoniorum depurati ℔ xij.
Coquantur ad medietatem, & affunde
A Vini veteris optimi ℔ v.
* Sacchari ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

P. C. SCHOL.

A Vini ℔ v. Sacchari ℔ iij.] *Cordum hic Vini ℔ viij. Sacch. ℔ xij. perperam legentem, & Fuchsius quoque animaduertit. quare veram vtrobique lectionem reposui.*

VENTRICVLVM roborat, & cibum in eo continet.

Miua Cytoniorum aromatica, D. Mesuæ.

* ℞. Succi Cytoniorum acetosorum ℔ xx.
Vini veteris optimi ℔ x.
Mellis despumati optimi ℔ vj.
Potest tamen etiam cum Saccharo fieri.
Coquantur ad perfectionem; & aromatizentur in sindone ligatis sequentibus:
Cinnamomi electi
Cardamomi minoris [al. maioris] ana ʒ iij.
Garyophyllorum ʒ ij.
Zingiberis Mastiches ana ʒ j. ß.

Croci

Croci ʒ ij.
Xyloaloës Macis ana ʒ j. ß.
Moſchi ℈ j. *
Galliæ moſchatæ veræ ʒ ij.
Fiat ſecundum artem.
Mellis loco Saccharum ſumi poteſt. *

VENTRICVLVM, hepar, & cætera viſcera roborat: appetentiam excitat, coctionem iuuat: vomitum & lienteriam ſedat.

Mel Roſatum D. Meſuæ.

℞. Roſarum rubearum nondum penitus apertarum ℔ ij.
Mellis optimi l' vj.
Coquantur lento igne ſecundum artem.

STOMACHVM confortat & mundificat, & eſt digeſtiuum materiarum phlegmaticarum in ſtomacho & meſeraïcis contentarum.

Mel Roſatum aliud efficacius.

℞. Foliorum Roſarum rubearum nondum explicitarum contuſorum l' ij.
Coquantur in aquæ cæleſtis l' iiij.
Colaturę fortiter expreſſæ adde
Succi Roſarum rubearum depurati
Mellis optimi deſpumati ana l' iiij.
Coquantur ſecundum artem.

Oxymel ſimplex D. Meſuæ.

℞. Mellis optimi deſpumati lᵗ iiij.
Aceti vini acerrimi
Aquæ clariſſimæ ana lᵗ ij.

Mel cum aqua deſpumetur iterum diligenter: & cùm aqua fuerit conſumpta, tunc adde acetum; & coque ſecundum artem.

HVMORES craſſos, lentos ac pituitoſos incîdit, extenuat, abſtergit, atque adeò obſtructiones aufert, ſputum educit, ſpiritumque faciliorem reddit.

Oxymel compoſitum, Meſuæ.

℞. Radicum Fœniculi
Radicum Apii ana ℥ iiij.
Radicum Petroſelini Radicum Ruſci
Radicum Aſparagi Seminis Apii
Seminis Fœniculi ana ℥ j.

Coquantur in aquæ claræ lᵗ vj. aut quantum ſufficit. Colaturæ adde
Aceti acerrimi lᵗ j.
Mellis optimi deſpumati lᵗ ij.

Coquantur ſecundum artem.

HVMORES craſſos & pituitoſos incîdit, extenuat & abſtergit: obſtructiones tollit iecinoris, lienis ac renum: vrinam mouet, ſudoremque euocat.

Oxymel

Oxymel Scilliticum simplex D. Mesuæ.

℞. Mellis despumati ℔ iij.
Aceti scillitici ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

HVMORES crassos, lentos, auulsu contumaces separat & incîdit : ob id confert ventriculi & aliorum viscerum affectibus hos humores sequentibus: ructum acidum sanat, & vesicæ mollificationem, seu vrinæ incontinentiam. Asthmaticis quoque prodest.

Oxymel Scilliticum compositum.

℞. Radicum Apii
Radicum Fœniculi ana ℥ iij.
Radicum Petroselini Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apii
Seminis Fœniculi ana ℥ j.

Coquantur in aquę ℔ vj. aut q. s. Deinde colentur:

Colaturæ adde
Aceti Scillitici ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ ij.

Fiat secundum artem.

ID potentius multo incîdit, tenuat, terget, obstructa aperit in diuturnis quartanis & quotidianis, quàm Oxymel compositum de radicibus.

Mel Anacardinum Azarauii.

℞. Anacardos recentes, terantur, & in aqua coquantur, donec melliginem quandam in rubeo colore fuſcam emittant: eam aquæ innatantem auferto, & reponito.

Mel Emblicorum.

Mel Emblicorum, eſt mel in quo Emblici Myrobalani ſunt conditi.

Alii ita vocant Emblicorum decoctum, ad mellis conſiſtentiam inſpiſſatum.

Mel Paſſularum.

℞. Vuarum paſſarum ℔ iiij. Infundantur eis aquæ ℔ xij. aut q. ſ. & macerentur horis xxiiij. deinde coquantur ad remanentiam tertiæ partis. Colentur, & colatura decoquatur ad craſſitudinem mellis, & reponatur. hoc decoctum vocatur Mel paſſularum.

SYRVPORVM TRES SEQVENTES VALERII CORDI DESCRIPTIONES NVPER PRIMVM ACCESSERVNT.

Syrupus de Pyris Valerii Cordi.

℞. Succi Pyrorum moſchatellinorum

Succi

Succi Pyrorum Palatinorum
Sacchari clarificati ana ℔ ij.
Coquantur secundum artem.
Et quoniam Pyra Moschatellina citiùs maturescunt, expressum eorum succum clarificatum cum Sacharo decoctum repones, donec etiam Palatina maturescant. demum miscebis.

Syrupus de Cichorio Val. Cordi.

℞. Rad. Fœniculi Cichorii ana ℥ iiij.
Linguæ ceruinę Scolopendrii
Capillorum Veneris
Trichomanes ana m j.
Aquæ Cichorii Succi eiusdem ana l' iiij.
Coquantur omnia secundum artem.
Colaturæ adde Sacchari clarificati l' iiij.
Et species sequentes petiæ illigatas suspende in Syrupo:
℞. Rhabarbari ℥ ij.
Rad. Spicæ Romanæ ℈ j.
Fiat Syrupus.

Syrupus Refectiuus, Val. Cordi.

℞. Dactylorum enucleatorum
Ficuum siccarum pinguium
Xyloceratiorum enucleatorum
Vuarum Cubebarum passarum
Vuarum passarum vulgarium maiorum & minorum

Tamarindorum enucleatorum ana ℥ iiij.
Musti generosi recentis
Succi Cydoniorum ana l' vj.

Incidantur fructus in partes, Passulæ minores & Xyloceratia modicè contundantur, vnumquodque per se. Deinde misceantur omnia, & in fictili denso affundantur eis succus & mustum, macerenturque horis xxiiij. Posteà coquantur lento igne ad consumptionem tertiæ partis, aut ampliùs.

Colaturæ affunde lactis Amygd. cum aqua rosacea l' ij. ex vna libra Amygdalarum dulcium tritarum expressi.

Clarificetur deinde cum albuminibus ouorum xij.

Huic decocto clarificato adde Sacchari clarificati l' iij.

Coquātur ad perfectionem:& cùm reponis, tū suspende in Syrupo sequētes species crassiusculè tritas, & in sindone ligatas:

℞ Cinnamomi interioris optimi
Macis Nucis moschatæ
Cardamomi Zingiberis
Galangæ Zedoariæ
Garyophyllorum ana ʒ ij.
Ligni Aloës ʒ iij.

Huiusmodi dilutum vel decoctum fructuum horum, vel alicuius eorum, vocant Arabes Nabuch; quo vtuntur pro vino & melle in calidis regionibus.

HVNC

HVNC Syrupum compoſui diuitibus quibuſdam in chronicis morbis, omnem cibum & potum auerſantibus: & comperi mirum in modum vires reficere, alere; & iam deſperatos, refocillatis viribus, ſanitati reſtituere.

ROB.

Rob de Ribes ſimplex.

℞. Succi Ribes ℔ viij.

Coquatur per ſe ad ſpiſſitudinem mellis, & reponatur.

Rob de Ribes Compoſitum.

℞. Succi Ribes ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij.

Coquantur ſecundum artem.

VENTRICVLVM firmat, vomitum bilioſum reprimit, ſitim reſtinguit, aliaſque excretiones bilioſas ſiſtit.

Rob de Berberis ſimplex.

℞. Succi Berberis ℔ viij.

Coquatur per ſe vſque ad mellis ſpiſſitudinem.

Rob de Berberis compoſitum.

℞. Succi Berberis ℔ iiij.

Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.
ROB ex Oxyacantha, seu de Berberis, easdemquas præcedens facultates obtinet.

Rob Nucum, D. Mesuæ.

℞. Succi Corticũ viridiũ iuglandiũ ℔ iiij.
Mellis optimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.
Destillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem excitantium confert.

Diamorum, descriptione Nicolai.

℞. Succi Mororum Celsi ℔ ß.
Succi Mororum Rubi ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ j.
Sapæ ℥ iij.
Coquantur secundum artem.
Contra depascentia oris vlcera, ad dentium affectus & gingiuarum noxas, atque ad omnia oris vitia gargarizatum proficit.

Diamoron aliud, D. Val. Cordi.

℞. Succi Mororum Rubi
Succi Mororum Rubi Idæi
Succi Mororum Celsi, siue de arbore,
Succi Fragorum ana ℔ ij.
Mellis despumati optimi ℔ iiij.

Coquan-

Coquantur lento igne secundum artem.

MORORVM *omnium succus exprimendus est antequam perueniant ad maturitatem. Porrò Mora Rubi Idei & Fraga citiùs maturescunt, quàm alia: ideò oportet, vt horum Succus colligatur, & cum Sacchdecoctus reponatur, donec alii maturescant. Sint autem succi vniuscuiusque ℔ ij. Sacchari ℔ j. ad quamuis eorum, id est, Sacchari ℔ ij.*

RVBVS *Ideus est ille Rubus, quem nos vocamus Himpen: eius mora siue fructus vocantur Himpeer.*

Medulla siue Pulpa, seu Rob Cerasorum.

℞. Cerasorum acetosorum quantum volueris: coque per se, sine humore aliquo, & per cribrum setaceum manibus exprime, & ad spissitudinem iustam coque; ac sine Sacchaaro repone, vt medullam Prunorum. Poterit qui volet etiam cum Sacchaaro conficere.

Diamarenatum simplex.

℞. Amarena Cerasa quantum libuerit; & cum modico vino coque: cocta per cribrum manibus exprime: expressam deinde pulpam ad spissitudinem coque; & deinde

℞. Inſpiſſatæ pulpæ ℔ xij.
Sacchari clarificati & inſpiſſati ℔ viij.
Confice ſecundum artem.

AMARENÆ *ſunt magna Ceraſa, guſtu vinoſa, quæ Germanicè vocantur Amarellen, Ammerlinghe, & Amelber.*

Diamarenatum compoſitum.

℞. Diamarenati ſimplicis iam confecti, & adhuc calidi ℔ iiij.

Cui inſperge ſequentes ſpecies, in minutiſſimum puluerem tritas:

℞. Cinnamomi
Nucis moſchatæ ana ℥ j.
Zingiberis Galangæ ana ʒ iiij.
Cardamomi Garyophyllorum
Macis Ligni Aloës ana ʒ ij.
Confice ſecundum artem.

Ad hunc modum potes etiam facere confectiones ex Cynosbatis, & Cornis, hoc eſt, Corni fructibus.

LOHOCH.

Lohoch ſanum & expertum, D. Meſuæ.

℞. Cinnamomi Hyſſopi
Glycyrrhizæ ana ʒ iiij.
Iuiubarum

Sebe-

Sebeſten ana numero xxx.
Paſſularum enucleatarum
Ficuum ſiccarum
Dactylorum pinguium ana ℥ ij.
Fœnugræci ʒ v.
Capilli Veneris m j.
Aniſi Fœniculi Ireos
Seminis Lini
Calaminthæ ana ʒ iiij.

Coquantur ſecundum artem in aquæ clariſſimæ l' iiij. ad conſumptionem l' ij.

Colaturæ expreſſæ adde
Penidiarum l' ij.

Coquantur ad perfectionem: poſteà inſperge ſubſequentia, minutiſſimè inciſa & tuſa:

℞. Pinearum mundatarum ʒ v.
Amygdalorum dulcium mundatorum
Glycyrrhizæ Tragacanthæ *
Gummi Arabici Amyli ana ʒ iij. *
Ireos ʒ ij.

Agitentur omnia ſimul celerrimè, donec albeſcant.

TVSSI vociſque aſperitati à frigiditate natæ auxilio eſt: craſſos in thorace & pulmone humores extenuat.

Lohoch de Pino, D. Meſuæ.

℞. Pinearum ʒ xx. *
Amygdalorum dulcium

Auel-

Auellanarum assatarum
Tragacanthæ Gummi Arabici
Glycyrrhizæ Succi Glycyrrhizæ
Amyli Capilli Veneris
Ireos ana ʒ iij.
Carnium dactylorum ʒ xxxv.
Amygdalorum amarorum ʒ iij.
Mellis passularum Butyri recentis
Sacchari Tabarzeth ana ℥ iiij.
Mellis Tabarzeth lʼ iij. ℥ j. ʒ iiij.

Conterenda contundantur, & incidenda incidantur minutissimè, & cum melle excipiantur.

MEL *Tabarzeth est optimum, sincerissimum atque odoratissimum mel, quale ex Dantisco affertur.*

P. C. SCHOL.

A Amygd.am. ʒ iij.] *Cùm Cordus hîc peruersè ℥ iij. posuisset, ʒ iij. tantùm legendas esse, Fuchsio quoque adstipulante, dico.*

TVSSI diuturnæ, difficultati spiritus, & asthmati succurrit: humores in thorace crassos incîdit, & extenuat.

Lohoch de Papauere D. Mesuæ.

℞. Papaueris albi ʒ xxv.
Amygdalorum dulcium Pinearum
Gummi Arabici Tragacanthæ
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ x.

Amy-

Amyli ʒ iij. *
Seminis Portulacæ Seminis Lactucæ
Seminis Cytoniorum ana ʒ iiij.
Croci ʒ j. *
Penidiarum albarum ℥ iiij.
Syrupi de Papauere lʹ iij.

Omnia contundantur & incidantur; atque cum Syrupo excipiantur, ſecundum artem. Porrò iſte Syrupus de Papauere ſic fieri debet:

℞. Capitum Papaueris albi recentium
Capitũ Papaueris nigri recentiũ ana ℥ vj.
Seminis Lactucæ
Florum Violarum ana ℥ j.
Aquæ quantum ſufficit, aut lʹ viij.

Coquantur; & colaturæ adde

Sacchari lʹ iiij.

Coquantur ad ſpiſſitudinem.

Hoc Lohoch de Papauere appellatur etiam alio nomine Diapapauer.

Iuuat tuſſim, & gutturis aſperitatem à catarrho calido, tenui (quem ſputum liquidum indicat:) eum enim coquit, & craſſat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi.

Lohoch de Scilla, D. Meſuæ.

℞. Succi Scillæ
Mellis deſpumati ana lʹ j.

Coquantur ſecundum artem.

SCIL-

SCILLA propriè succum non habet, sed mucilaginem; quæ sic est colligenda:

℞. *Scillas crudas tres aut quatuor: eius laminas puriores, plenas & nitidas, in partes incidito cultello eburneo: deinde in pila siue mortario fictili aut lapideo siue marmoreo atterito cum agitaculo, facto ex ligno Guaiaco siue Sancto: & deinde exprime, & vtere.*

ECLEGMA de Scilla, materiam crassam, lentam, coctu difficilem in partibus respiratoriis, expelli facilem strenuè reddit; & natam inde spirandi difficultatem, & thoracis dolorem leuat.

Lohoch de Pulmone vulpis, D. Mesuæ.

℞. Pulmonis vulpini siccati
Succi Glycyrrhizæ
Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Capilli Veneris ana ℥ j.
Sacchari clarificati ℥ xv.

Conterantur omnia tenuissimè, & cum Saccharo excipiantur.

ABSTERGIT & consolidat vlcera pectoris & pulmonis, & præferendum est aliis remediis in phthisi.

* *Lohoch ad Asthma D. Mesuæ.*

* ℞. Scillę assatæ ʒ iij.

Radi-

Radicum Ireos ʒ ij.
Hyſſopi
Praſſii ana ʒ j.
Myrrhæ rubeæ
Croci ana ʒ ß.
Cum mellis quantitate ſufficienti fiat Lohoch.

Ad aſthma & tuſſim antiquam valet: humorem enim craſſum tenuat.

LENITIVA, ET SOLVTIVA.

Flores Caſiæ fiſtulæ ſolutiuæ.

℞. Cannas ſeu ſiliquas Caſiæ ponderoſas, & quæ non reſonant concuſſæ: aperi eas, & contentam in eis pulpam ſeu medullam cum laminis & ſeminibus ſuis diligenter euacua: exempta proiice ſuper inuerſum & anguſtum cribrum, ſetis equinis contextum. Cribrum deinde pone ſupra bullientis aquę vaporem, & auerſo cochlearis conuexo Medullam Caſiæ hinc & inde ducito, vt per cribrum paulatim excernatur: & ſi quid excretum eſt, aut penetrauerit, confeſtim ſubinde auferto, ne plus quàm neceſſe eſt de vapore imbibat: idque tamdiu facito, donec quantum voles, collegeris. Porrò cùm neceſſitas requirit, ſem-

per

per recentes exprime Caſiæ flores : repoſiti enim aceſcunt.

Si quis Caſiæ flores ſiue pulpam magis ſolutiuam reddere volet, in bullientem aquam proiiciat folia Perſici, aut flores Perſici, & Prunellorum ſilueſtrium, aut omnia hæc ſimul : horum enim vapor & diſtillata aqua ſoluit aluum, [ſed debilibus ventriculis non conuenit.]

Mundificat ſanguinem, & compeſcit omnem acuitatem, & ſedat ſitim, & propriè cum ſucco Endiuiæ aut Taraxaci, depurato ſecundum artem. Mundificat ſtomachum, & educit choleram & phlegma, ſine nocumento & exceſſu; caret enim mordicatione. Et lenit pectus & guttur, ac reſoluit apoſtemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum, ſumpta cum diureticis & infuſione Glycyrrhizæ; & prohibet generationem lapidis in eis : & confert febribus calidis.

Diacaſia cum Manna.

℞. Prunorum Damaſcenorum ℥ ij.
Florum Violarum m. j. ß.
Aquæ fontanæ ℥ xviij.

Bulliant ſecundum artem vſque ad medietatis conſumptionem : Cola; & in colatura diſſolue
Pulpæ Caſię ℥ vj.

Pulpæ

Pulpæ Tamarindorum ℥ j.
Mannæ optimæ Calabrinæ ℥ ij.
Syrupi Violarum ℥ iiij.
Sacchari Candi Sacchari Penidii ana ℥ j.
Sacchari Violati ℥ iiij.
Confice ſecundum artem.
Pulpa Tamarindorum fit vt Pulpa Caſiæ, ſiue flores Caſiæ.
EST pro delicatis, qui habent ſtypticum ventrem; non enim eſt ingrati ſaporis, nec moleſta, ſed ſalubris: lenit viſcera, ſubducit aluum, purgat choleram, & mitigat febres.

Caſia extracta ſine foliis Senæ.

℞. Prunorum numero xij.
Violarum m. j.
Hordei mundi Aniſi Polypodii
Seminis Carthami ana ʒ v.
Capillorum Veneris Thymi
Epithymi ana m. ß. *
Paſſularum exacinatarum ℥ ß.
Seminis Fœniculi ʒ ij.
Seminis Portulacæ
Seminis Maluæ ana ʒ iij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.
Fiat horum decoctio in ſufficienti quantitate aquæ: colentur; in colatura diſſolue
Pulpæ Caſiæ ℔ ij.
Pulpæ Tamarindorum ℥ j. *

Cin-

* Cinnamomi ℥ iij.
Sacchari optimi ℔ j.

Coquantur ad perfectionem secundum artem.

Casia extracta cum foliis Senæ.

℞. Confectionis Casiæ extractæ sine foliis Senæ ℔ ij.
Pulueris foliorum Senæ ℥ ij.

Misce secundum artem.

FACILE soluit: lenit asperitatem intestinorum: remouet stypticitatem, & ventris onus subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Casia extracta pro clysteribus.

℞. Violarum [*id est, florum Violarum*]
Violariæ [*id est, foliorum Violarum*]
Maluæ Mercurialis Betæ
Parietariæ ana m j.

Fiat horum decoctio in sufficienti aqua, cuius beneficio Casia extrahatur, & cannæ eius interiùs lauentur. Deinde
℞. Pulpæ Casię cum hac decoctione extractæ & ad spissitudinem coctæ ℔ j.
Sacchari ℔ j. ß.

Coque ad perfectionem secundum artem. Quidam addunt Diacridium, siue Scammoneam. Sed hoc nemo faciat insciis Doctoribus Medicis.

PARIE-

PARIETARIÆ, *videlicet vera, quæ circa macerias & muros nascitur, sub stillicidiis tectorum; & non siluestris istius herba luteis floribus, quæ dicitur Germanicè Tag vnd nacht.*

Est lenitiua ventriculi, & lenis, & est medicina pro delicatis, carens acuitate & mordicatione, & omni excessu lædente.

Electuarium Lenitiuum.

℞. Passularum enucleatarum ℥ ij.
Adianti nigri Violarum
Hordei mundi ana m. j.
Iuiubarum Sebesten ana num. xx.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Prunorum enucleatorum
Tamarindorum ana ʒ vj.
Fol. Senæ Polypodii ana ℥ ij.
Mercurialis m. j. ß.

Decoquantur secundum artem in sufficienti aqua: cola; & in colatura dissolue
Pulpæ Casiæ Pulpę Tamarindorum
Pulpæ Prunorum Sacchari optimi
Sacchari Violati ana ℥ vj.
Pulueris Senæ ℥ iij. ʒ iij. ß.
Confice secundum artem.

ADIANTVM *nigrum, est Capillus Veneris verus; qui Lugduno affertur.*

Vsvs eius est in febribus humoralibus & pleuresi: lenit enim & mollit intestina,

testina, & delet eorum stypticitatem: facilè soluit sine molestia & læsione choleram phlegmaticam & melancholicam.

Electuarium Lenitiuum de Manna, Nicolai Alexandrini.

℞. Capillorum Veneris
Scolopendriæ [*hoc est, Ceterach vocatæ*]
* Hepaticæ [*hoc est, Lichenis*] ana ℥ iij.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Melonis Sem. Cucumeris
Violarum ana ℥ j.
Prunorum Damascenorum num. xx.

Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expressione: in colato dissoluantur
Mannæ optimæ puræ
* Sacchari Violacei
* Pulpæ Casiæ recèns extractæ ana ℥ iiij.
* Tamarindorum
Sacchari Rosacei ana ℥ j.
Sacchari albissimi lᵇ iiij.

Concoquantur ad mellis consistentiam: postremò species sequentes iniiciantur:
Nucleorum Seminis Melonis
Seminis Cucumeris Seminis Cucurbitę
Seminis Citrulli Florum Violarum
Florum Nymphææ Seminis Lactucæ
Seminis Scariolæ
* Seminis Portulacæ ana ℥ j.

Rhabar-

Rhabarbari electi
Foliorum Senæ ana ℥ j. ʒ j. *

His accuratè commistis & subactis, conficiatur electuarium. *

VTILE est ad purgandum sanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiam ad hepar calefactum; & corpus vniuersum perpurgat.

Electuarium de Sebesten, D. Bartholomæi Montagnanæ.

℞. Sebesten sine nucleis
Prunorum siccorum enucleatorum
Tamarindorum ana ℥ v.
Aquæ Violarum lb j.
Aquæ Ireos
Aquæ Angurię ana ℥ vj. A
Succi Mercurialis depurati ℥ iiij.
Penidiarum ℥ iiij. *
Diapruni simplicis lb j. ß.
Nucleorum seminis Cucurbitæ *
Cucumeris Melonis
Citrulli ana ℥ j. *
Diagridii ʒ iij. ß. *

Caro siue pulpa Sebesten, Prunorum & Tamarindorum minutissimè teratur, & cum aquis extrahatur. Semina verò minutissimè incidantur, & reliquis misceantur: & fiat secundum artem Electuarium.

ANGVRIA *est Melon magnus, viridis:*

alio nomine vocatur Albateca, siue Batega, & Melon Indicus. Quidam per aquam Anguriæ intelligunt succum eius, & non malè: nam hic magis aluum lenit.

P. C. SCHOL.

A Aquæ Anguriæ.] *Anguriam esse Melonem seu fructum magnum, ex viridi & subpallido foris interstinctum, siue variegatum anguis modo, vnde illi nomen; oblongum, insipidum, cum lauore, semine maiusculo, rubro, vnà cum Francisci Alexandrini Apolline existimo; & falli Fuchsium dico.*

CONFERT febribus cholericis interpolatis, & continuis puris, & sedat acuitatem febrium, sitim & vigilias, & etiam amaritudinem remouendo, & educit materias acutas à viis vrinalibus & vesica.

Medulla siue Pulpa Prunorum, aut Diaprunum simplex.

℞. Prunorum magnorum acetosorum & vinosorum quantitatem, quam volueris; & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito: deinde per cribrum setaceum exprimito: expressam pulpam iterum lento igne ad perfectam & iustam spissitudinem coquito, & sine Saccharo reponito.

Porrò si medullam Prunorum laxatiuam

uam requiris, ex dulcibus Prunis, aut Prunis Hungaricis magnis exiccatis conficito.

Medulla Prunorum vinoſorum, calorem & ſitim in febribus mitigat: & melius eſt vt conſeruetur ſine Saccharo, Ceraſorum modo inſpiſſata.

Diaprunum compoſitũ, non laxatiuum, D. Nicolai.

℞. Prunorum Damaſcenorum electorum [ſiue Hiſpanicorum] num. centum.

Coquantur in modica aqua, donec emolliantur: excola: deinde decoctum eorum priuatim repones; ipſa verò pruna ſuper inuerſum & vaſi impoſitum cribrum ponantur, & manibus hinc & inde ducantur, & premantur, donec omnis eorum pulpa penetrauerit, & cutis cum nucleis tantùm remaneat. Collectam deinde pulpam, & excolatum eorum decoctum, in quo bullierit Violarum ℥ ß, lento igne ad ſpiſſitudinem coquito. Melius eſſet, ſi Prunorum pulpa per ſe inſpiſſaretur, & ſi cum decocto Prunorum & Violarum Pulpa Tamarindorum extraheretur.

Deinde cùm inſpiſſaueris,

℞. Pulpę inſpiſſatæ l' j.
Sacchari clarificati l' ij.
Pulpæ Tamarindorum

Pulpæ Casiæ ana ℥ j.

Agita omnia simul supra ignem: deinde insperge subsequentium specierum puluerem:

℞. Santali albi Santali rubri
Spodii Rhabarbari
Cinnamomi ana ʒ iij.
Rosarum Violarum
Seminis Portulacæ Seminis Scariolæ
Seminis Berberis Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ ana ʒ ij.
Seminis Cucurbitæ Seminis Cucumeris
Seminis Citrulli
Seminis Melonis ana ʒ j.

Confice secundum artem.

Dicitur etiam hęc confectio Diadamascenum, à Prunis Damascenis quæ capit.

Quidam ponunt Prunorum non numerum, sed lᵇ j. verùm malè: nam ex Nicolao Alexandrino omnes alii hanc compositionem desumpserunt.

Quædam exemplaria non habent Cinnamomum: sed Nicolaus Alexandrinus idipsum ponit: & nisi ingrederetur Cinamomi pondus, confectio hæc esset manca: nam Nicolaus Alexandrinus scribit totam confectionem habere lᵇ iij. & ß. & sic est. Impressi tamen codices mendosi sunt: habent enim lᵇ ij. & ß. Ita pro ciphra 3. posuerunt 2. facili errore, non tamen condonando.

Nico-

Nicolaus Alexandrinus non ponit ſemen Cucumeris: nam ſi poſuiſſet, dixiſſet confectionem habere l' iij & ß. & ʒ j. Itaque hac ʒ j. ſeminis Cucumeris, adiecta eſt à poſterioribus: nihil tamen refert, cùm potiùs conducat.

Per ſemina Curcubita, Cucumeris, &c. debet intelligi exempta eorum medulla. Idq́ ſemper intelligendum eſt, cùm pulueres horum ſeminum ingrediuntur in confectiones quaſcunque.

P. C. SCHOL.

Cinnamomi.] *Cinnamomum ex hoc medicamento erroneè reiicit Fuchſius, cùm vetera plurima exemplaria id contineant: quod rationibus etiam conſtare, demonſtrari poſſet.*

DATVR acutas & peracutas [febres] patientibus, & maximè Cauſoni & Synocho, in principio, & in augmento & ſtatu ægritudinis. Et ſine Diacridio poteſt exhiberi in omni hora diei: cum Diacridio verò, in aurora matutinali, & cum cautela, quoniam eſt ſolutiuum forte.

Diaprunum compoſitum laxatiuum, [*ſeu ſolutiuum,*] *D. Nicolai.*

℞. Diapruni non laxatiui adhuc recentis & calidis l' iiij.
Scammoneæ præparatæ ℥ ij.
Miſce, & repone.

Diacatholicon Nicolai.

℞. Pulpæ Caſiæ fiſtulæ
Pulpæ Tamarindorum
Senæ mundatæ ana ℥ ij.
Rhabarbari Violarum Polypodii
* Aniſi ana ℥ j.
Penidiarum
* Sacchari Candi ana ℥ j.
Glycyrrhizę Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ ij.

Conterenda conterantur, & ſeminum quatuor maiorum nuclei incidantur: poſteà omnia ſimul conficiantur cum ſubſequenti ſyrupo:

* ℞. Polypodii ℥ iij.

Coquantur in aqua cæleſti q. ſ. addendo Sacchari optimi l' ij.

Nicolaus Alexandrinus hanc confectionem vocat Catholicum; è quo deſumpta eſt: is paulò aliter eam deſcribit: ſed quia impreſſum Nicolai exemplar in hac confectione valdè mendoſum eſt, malui ex concordi aliorum traditione hanc adſcribere.

CONFERT acutis & peracutis morbis: emollit enim, alterat, roburq́ue addit iecinorosis & lienoſis.

Electuarium Indum maius, D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Garyophyllorum
Spicæ Indicæ Rosarum
Casiæ ligneæ veræ [*aut succedanei eius*]
Macis
Cyperi [*videlicet rotundi*] ana ʒ iiij.
Santali Citrini ʒ ij. ß.
Ligni Aloës
Nucis moschatæ ana ʒ ij.
Turbith optimi ʒ L. [*id est, quinquaginta*] *
Sacchari
Penidiarum ana ʒ xx.
Galangæ
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Asari
Mastiches ana ʒ j. ß.
Diagridii ℥ j. ʒ iiij.

Omnia terantur, & cum oleo Amygdaligno dulci fricentur, & cum subsequenti syrupo conficiantur:

℞. Succi Cydoniorum
Succi Granatorum Succi Apii
Succi Fœniculi, omnium depuratorum ana l' ß.
Mellis despumati optimi l' iij. ℥ iiij. A

Decoquantur succi cum melle, ad spissitudinem iustam, secundum artem.

P. C. SCHOL.

A l' iij. ℥ iiij.] *Cùm Mellis triplum ad reliquorum pondera Cordus plerumque requirat, hîc Mellis l' iiij. ß. posuerat, ingredientia Sacchara pulueribus ceteris connumerans; quod alicubi tamen non effecit. Itaque num Sacchara pulueribus sint annumeranda, vt ea ratione Mel quoque triplicandum sit, nihil hîc Fuchsius, nihil Dessennius, nihil Apollo fatu dignum; vt nec in Amygdala, Pineas, Dactylos recipientibus medicamentis; cùm alioquin futilibus interdum paginas repleant. Ceterùm (vt hîc id obiter dicam) huius iam narrati dubii, Diaphœnicon admodùm est controuersum [f. decisio incerta.]*

EXCREMENTA humorum, maximè pituitosorum ac putridorum, è ventriculo & aliis nutritoriis instrumentis educit: crassos in iis etiam flatus dissoluit, malaque hinc nata sanat; verbi gratia, inflationem ventriculi, colicos & renum dolores.

Electuarium Indum minus, D. Mesuæ.

A ℞. Turbith optimi ʒ vj.
Sacchari tantundem Macis
Garyophyllorum Piperis Zingiberis
Cinnamomi electi

Carda-

Cardamomi maioris
Nucis moſchatæ ana ʒ vij.
Scammoneæ correctæ ʒ xij.
Mellis optimi deſpumati triplum, hoc
eſt ℔ ij. ℥ j. ʒ j. *

P. C. SCHOL.

Turbith ʒ vj.] *Mihi, Deſſennio, aliisq́ꝫ* A *videtur Cordus hîc mutilus, Turbith tantùm ſex drachmas huic medicamento indens, centum drachmas in Meſue ſcriptum fuiſſe dicentibus multis. Ego verò cùm nulla ratione centum drachmas admittere queam, medicamenti inſcriptionis ratione habita, qua Indum minus apellatur, vix quinquaginta drachmas admittendas eſſe concedere poſſum, vt in Indo maiori: nî in ambabus idem Scammonii pondus citra controuerſiam cerneretur. De decem tantùm drachmis aut duodecim, deqꝫ vigintiquinque drachmis legentibus quibuſdam exemplaribus nunc nihil dico. Tanta eſt hoc in pondere hîc varietas.*

Interim ſi Turbith pondus (præter Cordi mentem) augetur, augenda quoque erit, pro triplicitatis ratione, mellis quantitas.

HABET intentionem maioris.

Confectio Hamech maior, D. Meſuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum ℥ iiij.
Chebulorum Indorum

Rhabarbari ana ℥ ij.
Agarici Colocynthidis
Polypodii quercini ana ʒ xviij.
* Absinthii Thymi
* Senæ ana ʒ vj.
Violarum ʒ xij.
Epithymi ℥ ij.
Anisi Fœniculi
Rosarum ana ʒ vj.
Succi Fumi terræ ℔ j.
Prunorum num. LX.
Passularum maiorum enucleatarum ℥ vj.

Infundantur omnia in seri quantitate sufficienti, & ponantur in vitreato vase angusti orificii, bene obturato, & dimittantur per dies quinque, [aut tres potiùs.] Postea ad ignem ferueant vna atque altera ebullitione: deinde colentur. In parte colaturæ dissolue

Pulpæ Casiæ ℥ iiij.
* Pulpæ Tamarindorum ℥ v.
Mannæ ℥ ij.

Agitentur simul, & adiiciatur

* Sacchari in altera colaturæ parte clarificati ℔ j. ß.

Coquantur simul ad mellis spissitudinem: deinde aspergatur subscriptarum specierum puluis:

Scammoneæ bonæ ℥ j. ß.
Myrobal. Citrinorum Chebulorum
Indorum ana ℥ ß.

Belle-

Bellericorum Emblicorum
Rhabarbari
Seminis Fumi terrę ana ℥ iij.
Spicæ Nardi Indicæ
Anisi ana ℥ ij.
Confice secundum artem.

MORBIS omnibus ex flaua bile & pituita salsa natis, nempe impetigini, scabiei, elephantiæ & cancro succurrit. In summa, omni fœditati cutis à biliosis, & adustis humoribus procreatæ conuenit. [Melancholicis quoque vtiliter datur.]

Confectio Hamech minor D. Mesuæ.

℞. Myrob. nigrorum [*id est, Indorum*]
Chebulorum
Epithymi ana ℥ L.
Fumi terræ Absinthii ana ℥ xx.
Thymi Calaminthæ
Polypodii quercini
Agarici Glycyrrhizæ
Buglossę ana ℥ x.
Stœchados Arabicæ
Chamędryos [*videlicet vera*]
Chamæpityos [*id est, Iuæ moschatæ*]
Bedeguaris [*eius loco sume Carduum benedictum*]
Anisi ana ℥ v.
Prunorum Iuiubarum

Sebesten ana num. lxx.
Passularum enucleatarum ℔ j.
* Decoquantur in aqua sufficienti vsque ad tertias. Colentur, & colaturæ addantur
Sapæ ℔ ij.
Mellis despumati ℔ j.
Scammoneæ correctæ ℥ ij.

Coquantur lento igne vsque ad mellis spissitudinem.

PVRGAT Melancholiam, & vstos humores alios: ob id confert maniæ, melancholiæ, vertigini, obliuioni, & vitiis cutis, qualia sunt psora, id est, scabies, morphæa, cancer, elephantia, impetigo: & morbus Gallicus.

Diaphœnicon D. Mesuæ.

℞. Dactylorum Hieron enucleatorum, ac tribus diebus in aceto maceratorũ ℥ ij. ℈ ij.
Penidiarum ℥ j. ℈ j.
Amygdalorum [dulcium] ʒ v.
Turbith ʒ v. ℈ ij. ß.
* Scammoneæ [*i. Diagridii*] ʒ ij. aliis ʒ iij. ℈ ij.
* Zingiberis Piperis longi
Foliorum Rutæ
Cinnamomi Macis Ligni Aloës
Anisi Fœniculi Dauci
Galangæ ana ℈ j. G̈ v.
A Mellis despumati triplum, hoc est, ℔ j. ℥ iij. ʒ vj.

Fiat

Fiat secundum artem electuarium.

P. C. SCHOL.

Mirum est in hoc tam frequentis vsus, tamq; dubiosa atque difficilis compositionis medicamento, adeò vt etiam à duobus Pharmacopœis vix eodem concinnetur modo; mirum inquam, hîc silere, nihilq; serii dicere (vt Fuchsium sileam) Francisc. Apollinem, eundemq; tam insipidum esse, vt quid per Amygdala absolutè hîc posita, intelligendum; quantum Scammonii (nam admodùm diuersa est lectio) quantum Mellis, in quo hoc loco grandior, quàm in quouis alio medicamento, cardo versari deberet, sumendum sit, nihil Apolline dignum proferat, aut ridicula indicet atque scribat: cùm tamen plurimis locis, verborum ac vocum inanium multas myriades temerè ac futiliter effundat. Quoniam verò (quantum ad Mellis quantitatem attinet) seneque hîc vniuersali regula abuti velle dicat Franciscus: per quam si Mellis triplum intelligat, nónne libræ nouem Mellis hîc sumenda erunt, admodũ à tribus procul? Num igitur ad auctoris mentem compositionem hanc se restituisse, vt inquit, gloriari debet? Hunc itaque, hunc Apollinem consulat Pharmacopœus oportet, vt radiis eiusdem illuminatus (nam vndique ferè est sibi similis) vndequaque etiam cæcutiat atque exorbitet.

Febribus compositis & diuturnis auxiliatur. Bilem enim flauam & pituitam ducit. Colicis cruciatibus mirificè confert:

item doloribus ventriculi, & aliis malis ex crudo humore ortis.

Diaphœnicon in forma solida.

℞. Dactylorum infusorum in aceto tribus diebus ac noctibus numero vj.
Seminis Ligustici ʒ ij.
Pineorum nucleorum
Amygdalorum dulcium ana ʒ xv.
Turbith ʒ xij.
Diagridii ʒ xj.
Sacchari Candi ℥ ij.
Piperis longi Zingiberis
Foliorum Rutæ
Cinnamomi Macis Fœniculi
Anisi Dauci Galangæ
Ligni Aloës ana ʒ j.
A Sacchari lʳ j.
Fiat confectio in rotulis, secundum artem.

Ista confectio solida Diaphœnicum plerisque medicis est vsui.

P. C. SCHOL.

A lʳ j.] *Mutilum in hac Sacchari quantitate esse Cordum, si ad præcedentis Diaphœnici, aliásve cum Saccharo paratorum medicamentorum rationes contuleris, necesse est; Typographi forsan vitio. In eandem nihilominus nassam satis imprudenter, immò pueriliter cecidere*

dere Fuchſius & nonnulli alii : ita cæcus cæco duce labitur.

Diaſena D. Nicolai.

℞. Senæ ℥ iij.
Auellanarum toſtarum num. L.
Serici toſti ʒ ij.
Lapidis Armeni loti ʒ j.
Lapidis Lazuli loti ʒ iij.
Sacchari ℥ vj.
Cinnamomi ℥ j.
Garyophyllorum Galangæ Piperis
Spicæ Nardi Indicæ Ocymi
Foliorum Garyophyllorum
Cardamomi
Croci Zingiberis Zedoariæ
Florum Roriſmarini
Macropiperis ana ʒ ij.
Mellis deſpumati lʼ ij.

LAPIS *Armenus, eſt ſimilis lapidi Lazuli, ſed non eſt tantopere cæruleus, ſed magis viridis.*

FOLIA *Garyophyllorum ſunt ſimilia foliis Lauri, & odorem atque ſaporem habent Garyophyllorum: eorum loco ſume Garyophyllos ipſos.*

Succurrit melancholicis, mania vexatis, & quartana triſtitiaque affectis, lienoſis, & omnibus malis ex atra bile procreatis.

Bene-

Benedicta laxatiua D. Nicolai.

℞. Turbith electi
Sacchari ana ʒ x.
A Diagridii Esulæ Hermodactylorum
Rosarum ana ʒ v.
Garyophyllorum
Spicæ Nardi Indicæ
Zingiberis Croci
Saxifragiæ Macropiperis
Amomi [*sumatur Acorus verus eius loco, vel Calamus aromaticus*]
Cardamomi minoris Seminis Apii
Salis Gemmei Galangæ Macis
Carui Fœniculi Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci*]
Granorum solis [*id est, Milii solis*] ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum, hoc
* est, lʼ j. ℥ v. ʒ v.
Confice secundum artem.

Per semen Asparagi & Rusci intellige carnem & pulpam eius: reiectis nucleis osseis.

P. C. SCHOL.

A Esulæ.] *Nullo pacto placent Fuchsii aliorumq́; sententiæ, hîc Esulæ ʒ x. esse sumendas arbitrantium: etenim cum Cordo ʒ v. sufficere bona ratione dico. Breuis vndique esse cogor.*

HVMORES pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes, elicit. A renibus quoque & vesica purgat.

Electua-

Electuarium Eleſchof ſiue Epiſcopi, D. Meſuæ.

℞. Scammoneæ Antiochenæ [vel Diagridii]
Turbith optimi ana ʒ vj.
Garyophyllorũ Cinnamomi Zingiberis
Myrob. Emblicorum Nucis moſchatæ
Polypodii ana ʒ ij. ß.
Sacchari ʒ vj.
Mellis deſpumati triplum, id eſt ℥ x. ʒ j.

P. C. SCHOL.

Sacchari ʒ vj.] *Præter exempla ex Meſue, præterq; rationes, Fuchſius & Franciſcus Alexand. hîc ℥ vj. legunt.*

BILEM flauam & pituitam elicit: flatus quoque expellit: doloribus articulorum, laterisq́ue prodeſt, itemq́ue colicis cruciatibus: ad renes etiam & veſicam decumbentes humores expurgat.

Electuarium de Pſyllio D. Meſuæ.

℞. Succi Bugloſſæ domeſticæ
Succi Bugloſſæ agreſtis Succi Endiuiæ
Succi Apii, omnium coctorum & deſpumatorum ana lʼ ij.
Succi Fumi terræ ℥ iij.

In quibus macerentur per xxiiij. horas ſubſequentia:

℞. Cu-

℞. Cuſcutæ Aniſi Senæ ana ℥ ß.
Capilli Veneris m. j.
A Aſari ʒ iiij.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ ij.
Bulliant aliquantulum, adiiciendo
Violarum ℥ iij.
Epithymi ℥ ij.
Hæc poſtquàm modicè bullierint, colentur: & colaturæ iniiciantur
Pſyllii ſeminis integri ℥ iij.
Macerentur per xxiiij horas, ſingulis horis agitando: deinde ſume expreſſæ à Pſyllio mucilaginis lʹ iiij.
Sacchari albiſſimi lʹ ij. ß.
Coquantur lento igne ad perfectionem, addendo pulueris
* Trochiſcorum Diarhodon
de Spodio
de Rhabarbaro ana ℥ j.
de Berberis ℥ ß.
* Scammonii in Cytonio malo cocti ℥ iij.
Conficeſecundum artem.

Per Bugloſſam domeſticam potes intelligere Boraginem, vel magnam illam Italicam Bugloſſam.

P. C. SCHOL.

A Aſari ʒ iiij.] *Sic legendum eſſe, ritè quoque Fuchſius monet. Cordus enim, Aſari, Spicæ ana ʒ ij. perperam hîc legebat.*

FLAVAM bilem euocat, febribus ardentibus & curatu difficilibus auxiliatur: dolori

dolori capitis & vertigini à bilioſorum humorum euaporationibus procreatis, morbo regio, & iecori ſupra modum calefacto.

Electuarium Roſatum D. Meſuæ.

℞. Succi Roſarum rubearum perfectarum ℔ iiij.
Sacchari Tabarzeth [*id eſt, albi*] ℔ j. ß.
Mannæ puræ & recentis ℥ vj.
Scammoneæ Antiochenæ ℥ j. ß.
Coquantur ſenſim ad ignem molliuſculum, dum ad mellis conſiſtentiam vſque denſeſcant: deinde inſperge
Trochiſcorum de Spodio ℥ j.
Trochiſcorum de Berberis ʒ iiij.
Galliæ moſchatæ veræ
Croci ana ʒ ij.
Reponatur in vaſe vitreo.

EST cholagogum clemens: ob id ſalubre bilioſis affectibus, arthritidi calidę, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero.

Electuarium de Succo Roſarum D. Nicolai.

℞. Succi Roſarum rubrarum
Sacchari albiſſimi ana ℔ j. ℥ iiij.
Diagridii ℥ j. ʒ iiij.

San-

Santali rubri   Santali albi
Santali citrini   ana ʒ vj.
Spodii de Ebore   ʒ iij.
Caphuræ   ℈ j.

Succus Rosarum cum Sacchatro ad iustam consistentiam coquatur, deinde tritæ species adiiciantur.

Hæc compositio potest fieri in forma solida.

Expellit flauam bilem citra molestiam: ad morbos articulorum ex biliosis & calidis humoribus natos, ad febresque tertianas confert.

Diaturbith cum Rhabarbaro, D. Montagnanæ.

℞. Turbith optimi
Hermodactylorum   ana ℥ j.
Rhabarbari   ʒ x.
Diagridii   ʒ iiij.
Santali albi   Santali rubri   Violarum
Zingiberis   ana ʒ j. ß.
Masticches   Anisi   Cinnamomi
Croci   ana ʒ ß.
Sacchari albissimi triplum, hoc est ℔ j. ℥ ij. ʒ ij.

Potest fieri in liquida & solida substãtia.

Est Cholagogum, Phlegmagogum, & Melanogogum. [Verminosis & hydropicis vtile.]

Dia-

Diaturbith maius D. Petri de Tuſsignano.

℞. Turbith optimi ℥ j.
Diagridii
Zingiberis ana ʒ iiij.
Cinnamomi
Caryophyllorum ana ʒ ij.
Galangæ Piperis longi
Macis ana ʒ j.
Sacchari albiſſimi ℥ viij. ʒ v.

EDVCIT phlegmaticos humores, & purgat, & calefacit.

Diaturbith minus Zezaris, ex Meſuæ cap. de Turbith.

℞. Turbith albi & gummoſi ʒ x.
Zingiberis ʒ v.
Maſtiches ʒ iij.
Sacchari albiſſimi ℥ vj. ℥ vj.

LEVITER purgat phlegma à ſtomacho.

Diacarthamum D. Arnoldi de Villanoua. A

℞. Specierum Diatragacanthi frigidi ℥ ß.
Pulpæ Cytoniorum ℥ j.
Medullæ ſeminis Carthami ʒ iiij.
Zingiberis albi ʒ ij.

Dia-

Diagridii ʒ ij.

B Turbith ʒ vj.

* Mannæ granatę ʒ ij.

Mellis rosati colati ℥ j.

* Hermodactylorum ʒ iiij.

Sacchari albissimi ℥ x. ʒ iij.

Fiat in liquida substantia.

Cùm autem species reseruare volueris, mel rosatum non conuenit addere.

PVLPA *siue caro Cytoniorum hîc requiritur exsiccata.*

P. C. SCHOL.

A Diacarthamum.] *Cùm apud diuersos auctores diuersimodè legatur Diacarthami descriptio, atque hanc quoque ab Arnoldi variare dicat Franciscus Alexander; Arnoldo tamen hanc acceptam feremus, tantisper dum eiusdem genuinam descriptionem Franc. Apollo in Arnoldi nobis libris commonstrauerit. Interea quoniam hanc vtilem repererint multi, eam conficere Officinæ possunt.*

B Mannæ ʒ ij.] ℥ ij. *hîc legi debere vel pueri animaduerterent, ita vt à tot tantisq́; viris (qui alioquin se satis emunctæ naris esse putant) id non esse olfactum, stupescam. Sed innumera huiuscemodi hocce in libello restituta conspicies, ab aliis ne cogitata quidem; quorum rationes in aliud tempus seruamus.*

PRODEST in euacuatione choleræ & phlegmatis.

Hiera

Hiera Picra simplex D. Galeni. A

℞. Cinnamomi
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Asari Spicæ Nardi Indicæ Croci
Masticbes Chiæ ana ʒ vj.
Aloës non lotæ ℥ c.
Mellis despumati ℔ iiij. ℥ iij.

Cùm hæc confectio magis confortatiua quàm solutiua esse debeat, cum aloë lota conficienda est.

P. C. SCHOL.

Vt ex ipsissima Galeni mente confectio hæc paretur, qualiq; modo à peritis medicis hodie confici iubetur: Croci ʒ v. & Aloës ʒ xc. tantùm imponenda sunt. A

CONTRA biliosos, putres, marcidosque humores, qui ori ventriculi insederunt, remedio est; item iis quorum faciem pallor decolorauit: iis quoque quorum oculis obiectæ culicum aut pilorum imagines obuersantur. Alui recrementa mediocriter mouet, ad iecur vsque progrediens: lædit quibus iecur calidius exhibet negotium; & stomachum iuuat.

Hiera picra cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ simplicis sine Aloë
Agarici

Agarici Trochiſcati ana ʒ iiij.
Aloës non lotæ ℥ j.
Mellis deſpumati ℥ vj.

Hiera Picra compoſita D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ Nardi Indicæ
Croci Schœnanthi Aſari
Xylocaſiæ
Xylobalſami } *quorum loco ſumantur ſuccedanea, vt suprà.*
Carpobalſami
Violarum Abſinthii Epithymi Agarici
Roſarum Turbith Colocynthidis
A Maſtiches ana ℈ ij.
Aloës non lotæ ʒ x. ℈ ij.
Mellis deſpumati ℥ viij.

P. C. SCHOL.

A Ana ℈ ij.] *Fuchſius ana ʒ ß. legi vult, Cordum reprehendens; cùm in idem recidant: concluduntur enim ſimplicia omnia vnico ana: & Aloës ad pondus omnium legunt Nicolai exemplaria. Inanis itaque eſt Fuchſii reprehenſio.*

FACIT ad diuerſas capitis, & aurium, & oculorum diſtemperantias: ſtomachum quoque optimè purgat: affectiones hepatis emendat: ſplenis duritiam & denſitatem emollit & extenuat. Renibus & veſicæ prodeſt, & matricis diſtemperantiam emendat.

Hiera-

Hieralogodium, seu potiùs Hiera Logadii, D. Nicolai.

℞. Pulpæ Colocynthidis
Polypodii ana ℥ ij.
Euphorbii Polii montani minoris
Cocci Gnidii ana ʒ j. ß. G vj.
Absinthii
Myrrhæ Troglodyticæ ana ʒ j. G xij.
Centaureæ minoris Agarici
Hammoniaci
Folii [*aut succedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ Scillæ assatæ
Diacridii ana ʒ j.
Aloës Comarum Thymi
Casiæ ligneæ Chamædryos Bdellii
Prassii ana ℈ ij. G xiiij. A
Cinnamomi Opopanacis Castorei
Aristolochiæ longæ Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis Croci
Petroselini Macedonici
Sagapeni ana ʒ ß.
Hellebori nigri
Hellebori albi ana G vj.
Mellis despumati triplum, hoc est ℥ x. *
ʒ iij. ℈ j. G iiij.

Quædam exemplaria habent Colocynthidis ℥ ij. sed maximo errore: nos itaque veram compositionem Nicolai Alexandrini sequimur, qui habet hanc proportionem.

COCCI Gnidii debent esse ℨ j. ß. ℊ *xij. si Alexandrinum Nicolaum sequi volumus impressum, qui habet* ℨ *xvij. & hæc compositio habet decimam partem Nicolai: itaque si* ℨ j. ß. *&* ℊ *xij. multiplicantur per decem, erunt* ℨ *xvij.*

Nota ℈ *ij. &* ℊ *xiiij. sunt decima pars drachmarum nouem: in Nicolao autem Alexandrino impresso non nouem, sed vndecim legitur: sed hoc factum est vitio librariorum, xj. pro ix. ponentium, quamuis impressus codex pro xj. habeat 11. id est vndecim per ciphras scriptum. Quòd autem legendum sit ix. & non xj. indicat degradatio ponderis in tota hac confectione.*

P. C. SCHOL.

A ℈ ij. ℊ xiiij.] *Fuchsius sinistrè ex Myrepso legit hic* ℈ j. *tantùm.*

B *Cocci Gnidii debent esse* ℨ j. ß. ℊ *xij.*] *In Nicol. Alex. non aduertit mendum Cordus. Non enim* ℨ *xvij. sed* ℨ *xvj. legendum esse, & ratio & Myrepsus Fuchsii docent: quare in contextu* ℨ j. ß. ℊ *vj. rectè à Cordo posita sunt, præter suam ipsiusmet existimationem.*

EXTERMINAT diuturnas & inueteratas passiones, id est, maniam, & omnes melãcholias atque epilepsias. Scotomaticos, id est vertiginosos & spumantes, caducos, & qui sibi præmordent linguam, cephalalgicos, hemicranicos, & qui ita vexantur ex capitalibus commotionibus,

vt videantur quaſi dęmonium habere, qui appellantur ſpatici, data purgat, ne incendium aut lipothymia generetur corpori, quod ſupraſcriptis paſſionibus ſubiacet; quibus inuitis etiam medetur. Paralyticis & tremulis ſubuenit. Datur indigeſtis, cardiacis, pleuriticis, hepaticis, ſpleneticis. Elicit menſtrua. Nephreticos, arthriticos, & iſchiadicos ſubleuat: Venena & venenatas paſſiones & morſus admodùm perſanat: Lepras & varias zermas emendat. Eſt autem ſine vllo periculo; neque alias moleſtias infert accipientibus: daturque de ea ter in menſe pondus drachmarum trium, cum mulſæ cyathis iij. & ſalis cochleari.

Hiera Pachii, ex deſcript. Nicolai Alexandrini.

℞. Stœchados — Marrubii
Chamædryos — Agarici
Colocynthidis ana ℈ x.
Opopanacis — Sagapeni
Petroſelini — Mali terræ
Piperis albi ana ℈ v.
Cinnamomi — Spicæ Nardi
Myrrhæ — Folii
Croci ana ℈ iiij.
Mellis deſpumati triplũ, id eſt ℈ cclxxxv. qui faciunt ℔ iij. ℥ iiij. ℈ v.
Arida omnia in tenuiſſimum puluerem

tundito: liquores verò, opopanacem, sagapenum, electa & pura in mortario tundito. deinde in feruenti mortario cum melle despumato feruenti adhuc vnito, ac reliquis misceto, cùm omnino leuigata fuerint. Cùm verò mel ad dissoluendos hos liquores accipies, de suprascripta quantitate sumito, nihil addendo.

MALVM *terræ, id est, radix Aristolochiæ rotundæ veræ.*

Scribonius Largus mirum in modum effert huius Hiera virtutes, quemadmodum etiam Marcellus. Itaque non abs re fuerit tutò ea vti, cùm & nos eius efficaciam aliquoties expertissimus.

⁙ hac nota significat Romanis scriptoribus denarium. Est autem denarius pondus Romanum, drachmâ paulò grauius. Nam drachmæ octo faciunt vnciam, cùm denarii septem constituant vnciam: non rarò tamen indifferenter pro drachma accipitur, sed malè.

Compositio hæc sanat morbo comitiali correptos, furiosos, scotomaticos, cephalalgicos: facit ad deprauatam in vtramlibet partem. Ad Tetanum, & Cynicum spasmum, præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodest, ex qualibet causa factos siue latente & oculta, siue manifesta. Præterea neruorum tensionibus mirificè conuenit: Prodest ad articularium morbum, ad spinæ totius & lumborum dolo-

dolorem. Duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos euidenter conuenit. Remediat enim eos quibus frequenter acescit cibus, aut assiduè nauseant aut saliua abundant. præcipuè verò Melancholicis benefacit, &c.

Catharticum Imperiale, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Diagridii
Sacchari ana ʒ viij.
Cinnamomi Nardi
Saxifragiæ
Polypodii ana ʒ iiij.
Garyophyllorum
Zingiberis
Celticæ [*id est, Spicæ Celticæ*]
Macropiperis Melanopiperis
Cardamomi
Amomi [*eius vice sume nostrum Calamum aromaticum*] ana ʒ iij.
Mellis despumati ℔ j. ℥ iiij. ʒ vij.

SAXIFRAGIA, *quam Græci describunt, mediam habet figuram, & magnitudinem inter Pulegium & Thymum. Germanicè vocatur Stinplei, [aut Steinpoley.]*

CAPVT optimè purgat, os bene olens reddit: ex stomacho & toto corpore vtramque bilem deducit.

Puluis medicaminis Turbith, D. Auicennæ.

℞. Zingiberis albi
Masticheſ ana ℥ x.
Turbith ſubtiliſſ. pulueriзati ℥ x.
Sacchari Tabarzeth quantum eorum eſt.
Commiſceantur.

PVRGAT humores phlegmaticos: datur pueris, mulieribus, ſenibus, & humidis, delicatis & otioſis.

Puluis Senæ præparatæ, D. Montagnanæ.

℞. Senæ mundatæ ℥ xij.
Zingiberis
Macis ana ℥ iij.
Cinnamomi
Tartari ana ℥ j. ß.
Hæc in puluerem redacta commiſceantur.
Doſis ℥ j. ante cœnam.
PVRGAT caput mirabiliter.

Puluis aut Tragea laxatiua.

℞. Turbith ℥ j.
Zingiberis Cinnamomi
Masticheſ Galangæ
Cardamomi minoris

Caryo-

Garyophyllorum
Anisi Hermodactylorum
Diagridii ana ℥ ß.
Foliorum Senæ ℥ ij.
Sacchari ℥ iiij.
Misceantur in puluerem contrita.
Purgat choleram, phlegma & melancholiam.

Puluis Sternutatorius.

℞. Radicum Pyrethri ℥ ß.
Castorei ℥ ß.
Hellebori albi
Hellebori nigri ana ℥ j.
Maioranæ m. j.
Misceantur: fiat puluis lege artis.

Nasalia.

℞. Calaminthæ
Maioranæ Radicis Ireos
Seminis Nigellæ Castorei
Seminis Staphysagriæ ana ℈ ß.
Hellebori albi Pyrethri
Nucis moschatæ Myrrhæ rubeæ
Euphorbii ana ℈ ij.
In pulueres singula conterantur: deinde cum Ladani ʒ vj. & melle modico formentur nasalia.

SVPPOSITORIA.

Suppoſitoria ſimplicia conficiuntur ex melle & ſale ſimul coctis ad debitam craſſitiem.

Species ad Glandes, aut Suppoſitoria acuta conficienda.

℞. Hellebori albi
Granorum Colocynthidis ana ℥ j. ß.
Eſulæ præparatæ
Hermodactylorum ana ℥ j.
Specierum Hieræ picræ ſimplicis Galeni ʒ ij.
Miſceantur puluerizata.

PILVLÆ.

Pilulæ Alephanginæ, D. Meſuæ.

℞. Cinnamomi Cubebarum
Ligni Aloës
Calami aromatici Macis
Nucis moſchatæ
Cardamomi
Garyophyllorum Aſari
Maſtiches Schœnanthi
Spicæ Indicæ
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*] ana ℥ j.

Abſin-

Abſinthii ſicci Roſarum ana ʒ v.

Conterantur groſſo modo, & infundantur in aquæ ℔ duodecim, & coquantur lento igne in duplici vaſe, vſque ad conſumptionem duarum partium, id eſt, ad remanentiam tertiæ partis: deinde exprimantur fortiter, & colentur. In colaturæ ℔ duabus diſſolue Aloës Succotrinæ multoties in vitreo vaſe lotæ, cum aqua pluuiali, & iterum ſiccatæ, ℔ j. agitentur ſimul continuè in Sole: deinde addantur pulueris Myrrhæ, Maſtiches ana ʒ v. Croci ʒ iij. Deinde quod reliquum eſt colati decocti ex aromatibus etiam affundito, & exiccentur ad Solem vel in ſtufa, admiſcendo ſubinde quod denſatum eſt, liquido: & linteo puro vas obtegatur, aduerſus incidentium muſcarum & ſordium iniurias. Poſtremò reponatur maſſa, & fiant Pilulæ paruæ, cùm neceſſitas requirit.

PILVLÆ *Alephangina compoſita ſunt à Meſue, vt confortent potiùs ſtomachum & cerebrum, quàm vt aluum ducant. Propterea Aloën toties lotam requirit, & nullum ſolutiuum medicamentum eis admiſcet, ſed confortantia omnia, niſi quis ſolum Aſarum excipiendum eſſe contendat.*

Iſtæ Pilulæ vbique ſunt in frequenti vſu, ſed rariſſimè vt decebat conficiuntur. nam detrahunt ponderi & numero aromatum, & augent

pondus Aloës: quidam etiam impurissimam Aloën admiscent, aut ipsius Aloës sordes. Porrò miror cur Mesue iubeat vt decoquantur aromata, cũ tamen omnia aromata tenuissimis constent viribus, quæ facilè inter decoquendum resoluuntur: adeò etiam, vt deinde ipsum decoctum aut colatura, prorsus non sapiat aromata quæ incocta fuerant. Sed quia ita præparari hanc massam voluit Mesue, in nulla re immutabimus eius placitum.

Quidam confectioni huius massæ Pilularum Alephanginarum consulentes, dimidiam aromatum partem cum aqua decoquunt, & Aloën in colatura dissoluunt: alteram autem partem aromatum in minutissimum puluerem redactam, inter exiccandum massæ admiscent; non absurda admodùm ratione, si aromata decoctionem sustinerent.

VENTRICVLVM, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putridis, pituitosis purgant, & inde natum dolorem dissipant: ventriculum roborant, & concoctionem eius iuuant.

Pilulæ Assaieret, D. Auicennæ.

℞. Specierum Hieræ picræ, descriptione Galeni ℥ j.
Mastiches.
Myrobal. Citrinorum ana ℥ ß.
Aloës optimæ ℥ ij.

Syru-

Syrupi de Stœchade q. ſ.
Fiat Maſſa

BILEM flauam & pituitam ſine moleſtia è ventriculo potiſſimùm vacuant. Quapropter iis qui caputè ventriculo dolent, conueniunt; nec non in ſubtilibus catarrhis.

Pilulæ Arabicæ, D. Nicolai.

℞. Aloës optimæ ℥ iiij.
Radicis Bryoniæ
Myrobalanorum Citrinorum
Myrob. Chebulorum Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorũ
Maſtiches Diacridii Aſari
Roſarum ana ℥ j.
Caſtorei ʒ iij.
Croci ʒ j.
Succi Fœniculi q. ſ.
Fiat Maſſa.

VALENT ad capitis dolorem, vertiginem, hemicraniamque. Lætitiam generant, mentisque vigorem conſeruant: Viſum acuunt, auditumque amiſſum reparant: Ac ſtomachum à vitioſis humoribus purgant.

Pilulæ Arthriticæ ſiue Artheticæ, D. Nicolai.

℞. Hermodactylorum Turbith

Agarici ana ʒ iiij.
* Colocynthidis Casiæ ligneę veræ
Spicæ Nardi Indicæ
Garyophyllorum
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
* Macis Galangæ
* Zingiberis Mastiches
* Assæ fœtidæ Fœniculi
Anisi Saxifragiæ
Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci*]
Rosarum
Granorum solis [*id est, Milii solis*]
Salis gemmei ana ʒ ß.
* Scammonii ʒ ij.
Aloës optimæ ad pondus omnium
Succi Fœniculi q. s.
Fiat Massa.

Ex Asparagi & Rusci seminibus tantùm pulpa illa carnosa accipi debet, abiectis corneis seu osseis seminibus: idq; semper est obseruandum.

VALENT ad podagram, aliosque articulorum dolores.

Pilulæ de Agarico D. Mesuæ.

* ℞. Agarici ʒ iij.
Ireos
* Prassii ana ʒ j. Turbith ʒ v.
Hieræ picræ ʒ iiij.

Colo-

Colocynthidis
Sarcocollæ ana ℥ ij.
Myrrhæ ℥ j.
Sapæ quantum sufficit.
Fiat Massa

Ego consulerem, vt Hiera picra nondum melle commista acciperetur, hoc est, species eius aromaticæ cum Aloë tantùm mistæ: intelligenda autem est Hiera picra simplex Galeni.

SAPA *est mustum optimum, ad tertias decoctum.*

Auxiliantur asthmaticis, & aliis thoracis vitiis à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilulæ Aureæ, D. Nicolai.

℞. Aloës Diacridii ana ℥ v.
Rosarum
Seminis Apii ana ℥ ij. ß.
Anisi Fœniculi
Masticheś ana ℥ j. ß.
Croci
Pulpæ Colocynthidis ana ℥ j.
Mucilaginis [seu infusionis] Tragacanthæ q. s.
Fiat Massa.

CAPVT expurgant, aciem oculorum exacuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissoluunt, ac citra molestiam aluum deiiciunt.

Pilulæ Aggregatiuæ, D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Raued. Seni ana ʒ iiij.
Succi Eupatorii
* Succi Absinthii ana ʒ iij.
Diacridii ʒ vj.
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Agarici Colocynthidis
Polypodii ana ʒ ij.
Turbith optimi
* Aloës ana ʒ vij.
Mastiches Rosarum
Salis gemmei Epithymi
Anisi Zingiberis ana ʒ j.
Electuarii de succo Rosarum Mesuæ q. s.
Fiat Massa.

RAVED *Seni, id est, Rhabarbarum Orientale optimum.*

SVCCI *Eupatorii & Absinthii debent esse inspissati, vt Aloë.*

Per Eupatorium hoc loco intelligendum est Eupatorium quod Mesue describit, quod idem est cum Gratiola. Germanicè vocatur Weysaurin: copiosè nascitur ad Albin. igitur hic erit faciendus eius succus.

VALENT ad diuturnas febres, & vitia capitis, ventriculi & iecinoris. Humores item biliosos & pituitosos educunt.

Pilulæ

Pilulæ Benedictæ, D. Nicolai.

℞. Specierum Benedictæ laxatiuæ ʒ vj.
Mellis Rosati quantum sufficit.
Fiat Massa.

HVMORES pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes, eliciunt: à renibus quoque & vesica purgant.

Pilulæ Cochiæ D. Rhasis. 9. ad Almansorem.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x.
Colocynthidis ʒ iij. ℈ j.
Scammoneæ ʒ ij. ß.
Turbith Stœchadis ana ʒ v.
Syrupi de Stœchade quantum sufficit.
Fiat Massa.

STOECHAS *cùm simpliciter & indefinitè ponitur, semper est intelligẽda Stœchas Arabica.*

Cephalicæ [Pilulæ] rectiùs appellantur, quòd scilicet caput magna efficacia expurgent, ex eóque ac neruis humores crassos euacuent.

Hiera picra Rhasis, 9. ad Almansor. ad faciendum Pilulas Cochias.

℞. Rosarum rubearum
Spicæ Nardi Indicæ Mastiches.
Xylo-

Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Cinnamomi
* Xylocasiæ veræ [*id est, Casiæ ligneæ*]
Asari [*videlicet radicum eius*] ana ℈ j. Ğ vj.
Aloës ʒ vj. ℈ ij.
Fiat Puluis.

Pilulæ de Colocynthide, D. Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ vj.
Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*]
Myrobal. Citrinorum
Sagapeni Bdellii mollis
* Sarcocollæ ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Nigellę Cymini Carmeni
Origani Persici
Nasturtii albi Salis gemmei
Absinthii ana ʒ j.
Succi Porri quantum sufficit.
Fiat Massa.

CYMINVM *Carmenum, id est, Orientale, ex Carmenia regione.*

ORIGANVM *Persicum, idem est quod Creticum Origanum, & est Maioranæ simile.*

NASTVRTIVM *album, id est, Thlaspi, Germanicè Wegekressen: significat etiam Merretich.*

VALENT ad affectus pituitosos & melancholicos, vt alphos curatu difficiles, & iuncturarum dolores.

Pilulæ

Pilulæ de Eupatorio maiores D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Succi Eupatorii Mesuæ
Succi Absinthii ana ℨ iij.
Raued Seni [*id est, Rhabarbari*] ℨ iij. ß.
Masticheſ ℨ j.
Croci ℨ ß.
Aloës bonæ ℨ v.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

MIRIFICE prosunt in febribus intermittentibus biliosis, morbo regio, iecinorisque obstructionibus.

Pilulæ de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbii
Colocynthidis Agarici
Bdellii mollis
Sagapeni ana ℨ ij.
Aloës ℨ v.
Succi Porri quantum sufficit.
Fiat Massa.

AD emittendam hydropicorum flauam aquam, & materiam tumoris discutiendam valent: Opem quoque afferunt lumborum doloribus, & podagræ humida causa concitatæ.

Pilulæ

Pilulæ Fœtidæ maiores, D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Hammoniaci
Opopanacis
Bdellii mollis Colocynthidis
Seminis Rutæ
Aloës Epithymi ana ʒ v.
Hermodactylorum
Esulæ minoris ana ʒ ij.
Scammoneæ ʒ iij.
Cinnamomi Spicæ Nardi Indicę
Croci Castorei ana ʒ j.
Turbith ʒ iiij.
Zingiberis ʒ j. ß.
Euphorbii ℈ ij.
Succi Porri [præsertim foliorum] q. s.
Fiat Massa.

VACVANT pituitam crassam, crudam: ob id conferunt affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ, dolori spinæ & aliarum iuncturarum, ventriculi, colico, alphis, elephantiæ, & albaras.

Pilulæ Fœtidæ, D. Rhasis.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x.
Colocynthidis interioris ʒ v.
Euphorbii ʒ ij. ß.
Castorei Piperis Assæ fœtidę
Saga-

Sagapeni Opopanacis Seitaragi
Sinapi ana ʒ j.
Centaureæ minoris Elaterii ana ʒ v.
Gummi, siue lachrymæ & liquores omnes densati, in succo Rutę q. s. dissoluantur: deinde admistis reliquis fiat Massa.

SEITARAGI, *siue Seytari Indum, est herba similis Thlaspi maiori, id est Merretich: Latinè vocatur Lepidium maius: Germanicè, Roßkressen, Pfefferwurtz, Romischkressen, & Maurkressen: accipienda autem sunt radices eius, aut semina.*

ELATERIVM, *id est, succus fructuum Cucumeris asinini exiccatus.*

Pilulæ de Fumo terræ. D. Auicennæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrob. nigrorum [*id est, Indorum*] ana ʒ v.
Aloës ʒ. vij.
Scammoneæ ʒ v.
Succi Fumi terræ clarificati quantum sufficit, vt formetur ter hæc massa: nam cùm primò fuerit siccata massa, plus succi est addendum; & rursum exiccetur; idque tertio est faciendum.

EDVCVNT è corpore humores biliosos, acres & salsos: ideoque aduersus omnia cutis vitia valent.

Pilulæ

Pilulæ de Hermodactylis maiores, D. Mesuæ.

℞. Hermodactylorum
Myrobal. Citrinorum
Aloës Turbith Colocynthidis
Bdellii mollis Sagapeni ana ʒ vj.
Castorei Sarcocollæ Euphorbii
Opopanacis Seminis Rutæ
Seminis Apii ana ʒ iij.
Croci ʒ j. ß.
Succi Caulium quantum sufficit.
Fiat Massa.
Aduersus podagram & arthritin prosunt.

Pilulæ Indæ Haly, D. Mesuæ.

* ℞. Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*]
* Hellebori nigri Polypodii ana ʒ v.
Epithymi Stœchados ana ʒ vj.
Agarici Lapidis Lazuli loti
* Colocynthidis
* Salis Indi [*aut Salis gemmei*] ana ʒ iij.
Succi Eupatorii inspissati
Spicæ Indicæ ana ʒ ij.
Garyophyllorum ʒ j.
Hieræ picræ simplicis Galeni ʒ xij.
Succi Apii quantum sufficit.
Fiat Massa.
VALENT ad affectus melancholicos, can-

cancrum, elephantiam, alphos nigros curatu difficiles, melancholicum morbum, & inde ortum timorem & mœrorem, quartanam, icterum ſpleneticum, & dolorem ſplenis.

Pilulæ Hieræ ſimplicis, Galeni, lib. 6. Tuendæ val.

℞. Aloës ℥ L. A
Cinnamomi
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Aſari Spicæ Nardi Indicæ Croci
Maſtiches Chiæ ana ʒ iij.
Mellis Roſati quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

P. C. SCHOL.

Pilulis his, vt ex Galeni ipſiſſima ſententia conficiantur, & veluti apud peritiores hodie vſus obtinuit, Aloës ʒ *xlv. & Croci* ʒ *ij. ß. tantùm hîc indendæ ſunt.* A

ADVERSVS vitia ventriculi ex humoribus bilioſis & pituitoſis nata, proſunt.

Pilulæ de Hiera compoſitæ, D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ Nardi Indicæ Croci
Schœnanthi Aſari Xylocaſię
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius*]

Carpo-

Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Violarum Abſinthii
Epithymi Agarici
Roſarum Turbith Colocynthidis
Maſtiches ana ℨ j. [al. ℈ ij.]
Aloës ad pondus omnium, hoc eſt ℥ ij.
Fiat Maſſa cum aqua Endiuiæ.

OPEM ferunt vitiis capitis, neruorumq́ue ab humoribus pituitoſis procreatis.

Pilulæ Hieræ, cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ ſimplicis Galeni
Agarici Trochiſcati ana ℨ iiij.
Aloës bonæ ℥ j.
Mellis Roſati quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

AVXILIANTVR ſtomachicis, aſthmaticis, & aliis ſtomachi ac thoracis vitiis à craſſis & pituitoſis humoribus natis.

Pilulæ de Lapide Lazuli, ſiue Cyaneo, D. Meſuæ.

℞. Lapidis Lazuli abluti ℨ vj.
Epithymi Polypodii ana ℨ viij.
Scammoneæ Hellebori nigri
Salis Indi, aut Gemmei ana ℨ ij. ß.
Agarici ℨ viij.
Garyophyllorum Aniſi ana ℨ iij.
* Specierum Hieræ ſimplicis Galen ℨ xv.
Succi

Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat Massa.
VALENT ad affectus melancholicos, ex bile vsta natos.

Pilulæ de Lapide Armenio, D. Mesuæ.

℞. Lapidis Armenii loti & præparati
Hieræ picræ ana ʒ v.
Epithymi Agarici
Polypodii ana ʒ viij.
Scammoneæ coctæ in Cytonio ℈ iij. *
Garyophyllorum ʒ j.
Salis Indi [*aut Gemmei*] ʒ j. ß.
Cum succo Endiuiæ conficiatur Massa.
MELANCHOLIAM,& bilem vstam multiplicem vtramque cleme͂ter vacuant: ob id morbis inde natis conferunt.

Pilulæ de Mezereo D. Mesuæ.

℞. Foliorum Mezerei præparatorum ʒ v.
Myrobal. Citrinorum ʒ iiij.
Myrobal. Chebulorum ʒ iij.
Confice cum Thereniabin vel Tamarindis in aqua Endiuiæ dissolutis q. s.
THERENIABIN *siue Tereniabin, est Manna Orientalis, quæ Græcis vocatur Drosomeli & Aëromeli.*
SEROSVM excrementum valenter purgant, seu aquas : ob id hydropem sanant.
Pilulæ

Pilulæ Lucis maiores, D. Mesuæ.

℞ Rosarum Violarum Absinthii
Colocynthidis Turbith Cubebarum
Calami aromatici
Nucis Moschatæ
Spicæ Nardi Indicæ Epithymi
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Seselios Seminis Rutæ
Schœnanthi Asari
Mastiches Garyophyllorum
Cinnamomi
Anisi Fœniculi Apii
Casiæ ligneæ [*videlicet veræ*]
Croci Macis ana ʒ ij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Raued Seni [*hoc est, Rabarbari*] ana ʒ v.
Agarici Senæ ana ʒ v.
Euphragiæ ℥ vij.
Aloës Succotrinæ ad pondus omnium,
id est ℥ viij. & ʒ ij.
* Succi Fœniculi quantum sufficit.
Fiat Massa.

EXCREMENTA capitis pituitosa educunt, visumque roborant.

Pilu-

Pilulæ Lucis minores, D. Mesuæ.

℞. Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*] ana ℥ j.
Chelidoniæ [*videlicet maioris radicum*] ℥ v.
Rosarum Violarum Absinthii
Euphragiæ ana ℥ iij.
Senæ Epithymi
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Agarici Colocynthidis
Schœnanthi Lycii
Lapidis Lazuli loti ana ℥ ij. ß.
Aloës optimæ ad pondus omnium
Succi Fœniculi aut Chelidoniæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

IDEM quod priora possunt; atram tamen bilem magis vacuant.

Pilulæ Mastichinæ Petri de Ebano, siue Conciliatoris. A

℞. Mastiches ℥ iiij.
Agarici optimi ℥ iij.
Aloës electæ ℥ x.
Infundatur Agaricus in Aceto & Oxy-

* melle simplici liquidiusculo per diem & noctem, & rursum exiccetur: deinde formetur Massa cum succo Artemisiæ, aut cum Syrupo de Stœchade.

P. C. SCHOL.

A *Eo quòd Cordus bis eandem pilularum harũ descriptionem posuerat, ponderibus tantùm in altera quadruplicatis, nos vnam earum tamquam frustraneam expunximus.*

Præseruant stomachum ab omni ægritudine: leniter purgant, & maximè confortant, & non permittunt humores corrumpi; & qui eis vtuntur, præseruantur à doloribus stomachi, capitis, ventris, & matricis: conferunt tristibus & melancholicis: & vitia matricis corrigunt.

Pilulæ de Aloë & Mastiche, D. Nicolai.

℞. Aloës ℥ j. Mastiches ℥ ß.
Garyophyllorum
Rosarum rubearum ana ʒ j.
Croci Diacridii ana ℈ ij.

Conformetur Massa cum succo Fœniculi aut Absinthii.

Respiciunt virtutem naturalem: purgant incolumiter stomachum à phlegmate & à cholera.

Pilulæ

Pilulæ de Aloë lota.

℞. Aloës lotæ cum ſucco Roſarum rubearum ℥ j.
Agarici Trochiſcati ʒ iij.
Maſtiches ʒ ij.
Specierum Diamoſchi dulcis ʒ ß.
Cum vino Maluatico cogantur in maſſam.

VENTRICVLVM, cerebrum, viſcera reliqua, oculos, vterum putridis humoribus purgant, & roborant.

Pilulæ de Rhabarbaro, D. Meſuæ.

℞. Raued Seni [*id eſt, Rhabarbari*] ʒ iij.
Succi Glycyrrhizæ Succi Abſinthii
Maſtiches ana ʒ j.
Myrobal. Citrinorum ʒ ij. ß. *
Seminis Apii *
Seminis Fœniculi ana ʒ ß.
Trochiſcorum diarhodon ʒ iij. ß.
Hieræ picræ ſimplicis ʒ x.
Aquæ Fœniculi quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

IN febribus diuturnis, iecinoris obſtructionibus, & aquæ inter cutem initiis conferunt.

Pilulæ Pestilentiales Rufi, quæ aliter De tribus vocantur.

℞. Aloës electæ ℥ ij.
* Myrrhæ optimæ ℥ j.
* Croci sinceri ℥ ß.
Confice cum vino aromatico.

MIRIFICE aduersus pestiferæ luis contagia populatim grassantia pollent. Humores etiam ventriculo infarctos educunt.

Pilulæ de Sarcocolla Haly, D. Mesuæ.

℞. Sarcocollæ ʒ iij.
Turbith ʒ iiij.
Colocynthidos
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Salis Gemmei ʒ j.
Aquę Rosarum q. s. Fiat Massa.

PITVITAM vacuant: ob id pituitosis affectibus commodant.

* *Pilulæ Sine quibus esse nolo, D. Nicolai.*

℞. Aloës optimæ lotæ ʒ xiiij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum

Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*]
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Rhabarbari Mastiches Absinthii
Rosarum Violarum Senę Agarici
Cuscutæ ana ʒ j.
Scammoneæ præparatæ ʒ vj. ß.

Dissoluatur Scammonea in succo Fœniculi sufficienti; & cum hac dissoluta Scammonea formetur Massa.

Mirabiliter purgant choleram, phlegma & melancholiam: valent propriè ad cataractas, & obscuritates oculorum, visum custodientes: & aurium dolorem sanant, & iliosis conferunt.

Pilulæ Stomachicæ Alkindi, D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Myrobal. nigrorum
Myrobal. Chebulorum ana ʒ iij.
Rosarum Mastiches ana ʒ ij.
Cardamomi Ligni Aloës
Santali Citrini Cubebarum
Garyophyllorum Schœnanthi
Nucis moschatæ ana ʒ j.
Raued Seni [*id est Rhabarbari*] ℥ ß.
Turbith ʒ vij.
Aloës ad pondus omnium.

Fiat Massa [cum vino odorifero & melle.]

Cerebrum, & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborant, concoctionem iuuant, appetentiam excitant.

Pilulæ Stomachicæ D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum Aloës
Turbethi ana ℥ x.
Rosarum Spicæ Indicæ
Masticbes ana ℥ ij. ß.
Anisi ℥ j. ß.
Salis Indii [*aut salis Gemmei*]
Croci ana ℥ j.

Formetur Massa cum succo Absinthii.

Biliosos & pituitosos vacuant humores, eos potissimùm qui caput & ventriculum obsident.

Pilulæ Imperiales Magistrales, seu incerti autoris.

℞. Cinnamomi
Amomi [*eius loco sumatur Acorus verus*]
Anisi Mastiches
Cardamomi minoris
Zingiberis Zedoariæ Maceris
Nucis Moschatæ
Garyophyllorum Croci
Cubebarum Ligni Aloës Turbethi
Tereniabin [*id est, Manna*] Agarici

Folio-

Foliorum Senæ
Spicæ Indicæ [*addunt alii*]
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ℈ j.
Rhapontici veri [*id eſt, Rbabarbari,*] ad pondus omnium
Aloës quantum totum æquat.

Conficiantur cum Syrupo Roſato aut Violato.

MODICVM ſoluunt; & plurimum confortant ſtomachum, & omnia inteſtina frigida: muniunt virtutes naturales, remouent frigiditatem, clarificant ſanguinem & ſpiritum.

Pilulæ de Opopanace D. Meſuæ.

℞. Opopanacis Hermodactylorum
Sagapeni Bdellii mollis Ammoniaci
Colocynthidos ana ʒ v.
Croci Caſtorei
Myrrhæ rubræ Zingiberis
Piperis nigri Macropiperis [*id eſt, longi*]
Caſię ligneæ Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ʒ j.
Scammoneæ ʒ ij.
Turbethi ʒ iiij. Aloës ℥ xij.

Cogantur in maſſam cum infuſione gummi in aqua caulium.

VALENT ad paralyſim, ſpaſmum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morboſque partium neruoſarum frigidos.

Pilulæ de Quinque generibus Myrobal. D. Nicolai.

℞. Quinque genera Myrobalanorum
Agarici Diacridii Colocynthidos
A Senæ ana ℥ ß.
Epithymi Turbethi Aniſi
Marathri [ſeu Fœniculi] Maſtiches
Lapidis Lazuli præparati ana ʒ ij.
Aloës ℥ j.

Formetur maſſa cum ſucco Abſinthii.

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ ß.] *Cùm Cordus hic ana ʒ ß. deprauatè poſuiſſet, Fuchſius æquè malè ʒ ij. ß. legendum putat.*

EDVCVNT humorem cholericum, phlegmaticum & melancholicum; & clarificant ſanguinem.

Pilulæ de Octo rebus, ſiue Octomeræ, D. Nicolai.

℞. Aloës Diacridii ana ʒ ij.
Interioris Colocynthidis Epithymi

Aga-

Agarici Mastiches Dauci Cretici
Myrob. Chebulorum Absinthii ana ʒ j.
Cum succo Solani conformetur massa.

PVRGANT humores crassos à capite: visum clarificant; & cataractas oculorum prohibent.

Pilulæ de Serapino, D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Ammoniaci Opopanacis
Bdellii ana ʒ ij. Sem. Apii Ammios *
Harmalæ [*id est, seminis Rutæ siluestris*].
Anisi ana ʒ j.
Acori [*id est, Calami aromatici*]
Casiæ ligneæ veræ Calaminthæ A
Centaurii [*minoris scilicet*]
Polii Costi Salis gemmei ana ʒ ß. *
Aloës ʒ vj. Colocynthidos ʒ v.
Cogantur in massam cum aqua aut succo Matricariæ. —

NOTATO: *Ingreditur secundum Mesuæ Seitaragum Indum. sed Clementius Clementinus loco eius posuit Casiam ligneam.*

P. C. SCHOL.

Casiæ] *Seitaragi Indi (quod Lepidium hoc loco interpretandum) apud Mesuem legi, rectè olfecit Fuchsius; falliq; Cordum & Clementinum dextrè censet.* A

POLLENT ad ischiadem, podagram, & reliquarum iuncturarum dolorem, ac etiam vteri; mensesque promouent.

Pilulæ de Bdellio maiores, D. Mesuæ.

℞. Bdellii ʒ xij. Ammios ʒ iij.
Myrob. Chebulorum Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorũ
* Conchularum venerearum adustarum
Succini aut Karabæ ana ʒ ij. ß.

Maceretur Bdellium in succo foliorum Porri, & conficiatur massa.

VALENT ad fluxum hæmorrhoïdum & vlcerum in eis, & ad menses immodicos.

Pilulæ de Cynoglossa D. Nicolai.

* ℞. Cynoglossæ rad. Opii
Seminis Hyoscyami ana ʒ iiij.
Myrrhę Troglodyticæ ʒ vj.
Turis masculi ʒ v.
Garyophyllorum ʒ ij.
Cinnamomi Styracis rubei ana ʒ ij.

Cum aqua rosarum conficiatur massa.

MAGNAM vim obtinet in tenuibus sistendis destillationibus, ac doloribus mitigandis.

* *Pilulæ Bechicæ.*

℞. Pineorum nucleorum
* Amygdalorum ana ℥ j. ß.
Glycyrrhizæ ʒ vj.

Succi

Succi Glycyrrhizæ ℥ iiij.

Cum aqua Rosarum conformetur massa.

ADVERSVS tussim veterem pollent, & gutturis ac faucium asperitatem.

Pilulæ Alephanginæ D. Valerii Cordi.

℞. Myrobalan. Chebulorum
Myrobalan. Citrinorum
Myrobalan. Indorum
Myrobalan. Bellericorum
Myrobalan. Emblicorum ana ℥ j.
Acori veri Galangæ Zedoariæ
Doronici Romani Radicularum Asari
Dictamni nostratis radicum Absinthii
Rosarum ana ʒ iiij.

Contundantur omnia crassiusculè, & Myrobalani per se macerentur priùs in aquæ clarissimæ fontanæ ℔ iiij. per horas xxiiij. deinde coquantur donec ferè tertia pars aquæ sit in vaporem resoluta: posteà coque etiam radices & aromata lento igne in duplici vase, cum aquæ clarissimæ ℔ vj. & affunde his anteà coctas Myrobalanos cum suo iusculo: vltimò Rosas adiiciendo, coquantur vsque ad tertias. Colętur posteà validè exprimendo. Hinc in colatura dissolue

Aloës optimæ & lotæ, ac rursùm exiccatæ ℔ iij.

Ponantur omnia in vitrea patina ad so-

lem, aut in stuffam; & agitentur sæpissimè, vt concrescens in margine Aloë liquido commisceatur: cùm verò mellis spissitudinem fuerint cõsecuta, tunc adde sequentiũ specierum puluerem minutissimè tritum:

℞. Galãgæ Cyperi Zedoariæ Doronici
Ligni Aloës Cinnamomi Schœnanthi
Nardi Celticæ radicularum
Nucis Moschatæ
Macis Cubebarum Cardamomi
Garyophyllorum ana ʒ iiij.
Mastiches
Succini [*id est, Caraba*] ana ʒ vj.
Myrrhæ Croci ana ʒ iiij.

Agitentur optimè cùm Aloë species, & fiat massa cum diligentia.

MYROBALANI *omnes hoc pondus debent habere, exemptis nucleis siue lignis.*

PILVLÆ *istæ Alephangine sunt efficaces, imò efficaciores prioribus. Relinquimus tamen vnicuique liberum arbitrium, alterutram vel vtramque componendi.*

Hoc loco non debet poni Dictamnus Creticus, sed radices Diptamni, quæ vulgò in vsu sunt, & propriè cortex radicum eius. Germanicè vocatur Aschvvurtz, propterea quòd folia * *eius sunt similia Fraxino ardori: & hæc est vera Fraxinella, vulgò ab Italis dicta.*

Aloën lauandi modus in postrema huius libri parte, quæ est De præparatione simplicium medic. docebitur.

TRO-

TROCHISCI.

Trochisci de Vipera, D. Andromachi.

℞. Carnis viperinæ, cũ anetho, ſale & aqua coctæ ℥ viij.
Panis tritici puriſſimi, triti & cribrati, ℥ ij.

Formentur trochiſci cum iuſculo, in quo decoctæ fuerint carnes Viperinæ; & inungantur cum Opobalſamo, aut Oleo Macis aut Garyophyllorum, aut Nucis moſchatæ: ſed Oleum Garyophyllorum propiùs accedit ad naturam Balſami. Siccentur in loco vmbroſo, libero, ventoq́ue perflabili.

VIPERA eſt ſerpens, quem recentiores vocant Tirum, Itali verò Maraſſam & Scurzionem, vt ſcribit Nicolaus Leonicenus. Ingrediuntur autem hi Trochiſci in Theriacam. Apud nos verò nondum licuit videre hoc ſerpentum genus. Igitur ex Italia peti debent veri Trochiſci de Vipera.

Trochiſci Scillitici Andromachi.

℞. Scillæ aſſatæ ℔ j.
Farinę Orobi ℥ viij.
Formentur Trochiſci ſecundum artem.

Trochisci Hedychroi, D. Aëtii,

℞. Mari [*siue Maiorana, aut loco eius Dictamni Cretici*]
Asari Sampsuchi
Aspalathi [*eius loco sumatur semē Agni casti*]
Opobalsami [*eius loco accipiatur Oleum Garyophyllorum*]
Schœnanthi
Calami aromatici [*eius loco sumatur Galāga*]
Phu Pontici ana ʒ j. G̈ xv.
Xylobalsami Cinnamomi
Costi ana ʒ j. ß.
Myrrhæ Troglodyticæ
Folii [*aut succedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ʒ iij. ß. G̈ xv.
Amomi [*aut succedanei eius*] ℈ ij. G̈ xiij.
* Mastiches ʒ ß. G̈ vij. ß.
Vini veteris odorati dulcis quantum sufficit: formentur Trochisci.

MARVM *herba est non dissimilis Maioranæ: Eius loco accipitur Dictamnus Creticus.*

SAMPSVCHVS, *id est, Maiorana. Quidam habent Amaracum, quod idem est. Non enim debet hoc loco accipi Matricaria, aut Cotula fœtida, quæ etiam vocatur Amaracus.*

ASPALATHVS *est cortex quidam odoratus. Eius loco accipe Lignum Aloës, aut Santalum Citrinum odoratissimum, aut semen Agni casti.*

FOLIVM

FOLIVM.] *Pro Folio ſume Spicæ Romanæ radicum, Macis, ana partes æquales.*

HI *Trochiſci appellantur ab Arabibus Alindaracaron; à recentioribus verò, vt Nicolao, ſunt parum immutati, & vocantur Diacoralli.*

Trochiſci Hedychroi, D. Galeni.

℞. Corticum radicum Aſpalathi [*ipſius loco ſumatur ſemen Agni caſti*]
Calami aromatici [*ſume eius loco Galangã*]
Coſti Aſari Xylobalſami Phu
Amaraci [*hîc ſignificat Maioranam*]
Maſtiches ana ℥ vj.
Schœnanthi Cinnamomi ana ℥ xij.
Amomi Caſiæ
Rheu pontici [*eius loco ſume Rhabarbarum*]
ana ℥ xv.
Nardi Indicæ
Folii ana ℥ xvj. *
Myrrhæ Croci ana ℥ xij. *

Omnia ſubtiliſſimè trita cum vino Falerno, in Trochiſcos formentur: qui in vmbra exſiccentur, & Opobalſamo aut Oleo Garyophyllorum inuncti reponantur.

GALENVS *in libello De Theriaca ad Pamphilianum ſcripto, ad hunc modum præcipit conficiendos eſſe Hedychroos Trochiſcos. Sunt enim proximis non ignauiores.*

Pro Aſpalatho, quo caremus, licet accipere ſemen

semen Agni casti, aut Lignum aloës, aut Santalum citrinum odoratum. Oportet etiam diligenter aduertere, ne pro Aspalatho Aspaltum legatur aut accipiatur.

Pro Amomo vero, quo caremus, pone Carpesium, aut vocatum Calamum aromaticum.

Pro vino Falerno, accipe aliud quoduis vinum generosissimum.

P. C. SCHOL.

Troch. horum descriptionem in Cordo vitiatè positam, hîc ex Andernaci versione restitui.

Trochisci Hedychroi alii, Galeni.

℞. Mari Amaraci [*id est, Maiorana*]
Asari Aspalathi ana ʒ ij.
Schœni [*id est, Squinanthi*]
Calami odorati Phu Pontici
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Opobalsami [*aut succedanei eius*]
Cinnamomi Costi ana ʒ iij.
Myrrhæ
Folii Malobathri [*aut succedanei eius*]
Nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ʒ vj.
Amomi [*aut succedanei eius*] ʒ xij.
Masticbes Chiæ ʒ j.
Vini Falerni quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & in vmbra exiccentur, Opobalsamo aut oleo Garyophyllorum vncti.

Pro-

Pro Maro, sume Dictamnum Creticum.

ASPALATHI *loco sume Lignum Aloës, aut Santalum Citrinum, aut semen Agni Casti, vt Galenus de Succedaneis dicit.*

Pro Calamo, sume Galangam.

Pro Opobalsamo, sume oleum Garyophyllorum.

Pro Malobathro, sume Spica Romana radices; aut Spica Romana Radicum, & Macis ana partes æquales.

CASIA, *id est, Casia lignea aromatica, similis Cinnamomo.* A

AMOMI *loco sume vocatum Calamum aromaticum.*

MASTICHE *Chia, id est, Mastix è Chio insula, quæ est optima.*

HÆC *est genuina Hedychroi compositio, vt Galenus dicit; & hæc debet ingredi Theriacam Andromachi senioris.*

GALENVS *primo libro de Antidotis ad hunc modum carmine describit compositionem Hedychroi magmatis, vbi Theriaca compositionem docet. Non tamen diligenter distinguit pondera rerum. Nam omnia coniungit coniunctionibus copulatiuis, τὲ & κ̀, hoc est,* QVE & ET.

Trochisci Cyphi, D. Damocratis. A

℞. Carnium Vuæ passæ albæ & pinguissimæ
Terebinthinæ coctæ ana ℥ xxiiij.

Myr-

Myrrhæ
Schœni [*id est, Schœnanthi*] ana ℥ xij.
Calami vnguentarii ℥ ix.
Cinnamomi ℥ iiij.
B Bdellii Onychis Nardi Spicæ
Casię optimæ [*quæ est similis Cinamomo*]
Cyperi purgati
Arceuthidum maximarum & pinguissimarum ana ℥ iij.
Aspalathi ℥ ij. ß. Croci ℥ j.
Mellis optimi
Vini ana quantum satis est ad formandum & incorporandum.

MELLIS *& Vini parum debet addi, vt tantùm cum his conficiantur Trochisci.*

CARNES *Vuæ passæ atque Iuniperi baccas recentes & pingues minutissimè conscindito tunditoq́ue, deinde Bdellium Myrrhamq́ue affuso vino diluito: posteà reliqua omnia in tenuissimum puluerem redigito: ac demum adhibito modico mellis despumati optimi, Trochiscos formato.*

Arabes hos Trochiscos vocant Cochion.

Per Vuas passas hîc intellige eas quas vocant Vuas Cybibas, vulgò Cibeben.

TEREBINTHINÆ *cocta. Quomodo coquatur Resina Terebinthina, ostendam inferiùs in tractatu De præparatione medicamentorum.*

CALAMVS *vnguentarius, id est, aromaticus verus; pro quo sume Galangam; quia hodie*

hodie caremus vero Calamo aromatico.

ONYCHIS, *id est, Blatta Byzantia electa.*

CYPERVM *purgatum præcipit accipiendum, quoniam plerumque fibris sordidis sunt obsitæ radices eius.*

ARCEVTHIDES, *sunt baccæ Iuniperi. hîc autem debent accipi Iuniperi magnæ grandes baccæ: quoniam autem caremus ipsis, vulgaris & minoris Iuniperi baccas accipere licet.*

Pro Aspalatho sumatur semen Agni Casti, ex mente Galeni de Succedaneis.

P. C. SCHOL.

Troch. hi apud Galenum leguntur l. 2. Antid. A

Onychis, Bdellii.] *Fuchsius vnà cum* B
Cordo duas hîc distinctas res legit, intelligit ac defendit mordicus. Matthiolus verò atque Franciscus contrà, vnà cum Andernaco & Martiano Rota Galeni interpretibus pro vnica eadémque re, ambas eas voces intelligendas esse strenuè contendunt, & Vnguim Bdellii tanquàm Bdellium vngui simile, legendum esse sentiunt atque volunt.

Trochisci Ramich, D. Mesuæ.

℞. Succi Acetosæ [*aut loco eius succi Cydoniorum austerorum*] ℥ xvj.
Rosarum ℥ j.
Granorum Myrti ℥ ij.

Bulliant parum, & colentur: colaturæ addan-

addantur Gallarum iamiam tenuissimè tritarum ℥ iij.

Coquantur denuò aliquantulum: deinde inspergatur sequentium specierum minutissimus & optimè commistus puluis:

℞. Rosarum ℥ j.
Santali Machoziri ℥ j. ʒ. ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ iiij.
Carnium Sumach Spodii ana ℥ j.
* Succi Agrestæ ʒ vij.
* Succi granorum Myrti multùm tritorum ℥ iiij.
* Ligni Aloës
Garyophyllorum
Mastiches [al. Macis]
Nucis Moschatæ ana ʒ iij.

Misceantur omnia optimè, deinde exsiccentur: exsiccata rursus in tenuissimum puluerem terantur;& formentur Trochisci subtiles, cum Camphoræ aureo vno, & aqua Rosarum q. s. Exsiccentur in vmbra libera: exsiccati reponantur.

VENTRICVLVM, cor, hepar, imbecilla firmant: & lubrica viscera ac intestina, choleram morbum sistunt, acrimoniam obtundunt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent: ob quam naribus sanguine fluentibus flando impellũtur, aliis medicamentis miscentur.

Tro-

Trochisci de Cappare, D. Mesuæ.

℞. Corticum radicum Capparis
Seminis Agni Casti ana ʒ vj.
Seminis Nigellæ veræ Calaminthæ
Succi Eupatorii, *idest, Gratiolæ*]
Acori
Amygdalorum amarorum
Sem. Nasturtii Ammoniaci
Foliorum Rutæ
Radicis Aristolochiæ rotundæ veræ ana ʒ ij.
Cyperi
Scolopendriæ ana ʒ j.

Formentur Trochisci cum Hammoniaco prædicto in aceto dissoluto, & exiccati reponantur.

SCOLOPENDRION *est Ceterach, & non Lingua ceruina.*

P. C. SCHOL.

Troch. de Capp.] *Compositionem hanc apud Cordum mancam esse cùm Fuchsius meritò conqueratur, nos eam hîc ex vetustis partim exemplaribus, partim ex Minoritarum in Mesuem (ex quibus pleraque alia) restitutionibus, suæ integritati reposuimus. Qui, inquam, Fraterculi hoc nomine herclè plurimum laudis ac præmii merentur, quòd extra professionem etiam ea in re plura præstiterint soli, quàm innumeri alii; quamquam eos caspitare quan-*

quandoque, & indicio carere interdum satis sit in confesso: laborem interim indefessum, quem in restituendo impenderunt, negotiumq; ipsum tam ingens, tantiq; commodi nobis præstitum haud exosculari, magniuq; efferre præconiis non debemus. Immeritò itaque nimiuq; quàm deceat, à quibusdam exagitantur boni fratres.

AD splenis duritiem & flatus eius dissipandos valent.

Trochisci de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Tereniabin [*id est, Mannæ*]
Succi Eupatorii ana ℥ j.
* Rosarum ℥ *ß.* Spodii ʒ iij. *ß.*
Spicæ Nardi Indicæ ʒ iij.
Rhabarbari Asari
Anisi ana ʒ ij. *ß.*

Formentur Trochisci cum aqua Cuscutæ, & in vmbra libera ventoque perflata exiccati reponantur.

Pro Spodio sumatur Ebur combustum.

EVPATORIVM *Mesuæ, intelligendum est Gratiola.*

OBSTRVCTIONEM & tumorem præter naturam hepatis & lienis sanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, icterum, ac incipientem hydropem.

Tro-

Trochisci Diaui, seu potiùs, Diaion, D. Nicolai. A

℞. Florum Violarum viridium ʒ v.
Amyli ʒ iij.
Seminis Papaueris albi ʒ ij. ℈ j.
Rhabarbari ʒ j. ℈ ij.
Seminis Plantaginis ʒ j. *
Balsami [*loco eius Oleũ Garyophyllorũ*] ℈ j.
Rhodostagmatis quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

DIANI, *vel* DIAVI, *aliàs vocantur hi Trochisci, sed corrupto nomine.*

PER VIOLAS, *hoc loco oportet intelligere Violas albas, quæ hodie vocantur Cheyri Citrini, vulgò Gelbe Violen.* B

Per Balsamum intelligitur Opobalsamum.

RHODOSTAGMA, *id est, Aqua Rosarum.*

P. C. SCHOL.

Troch. Diaui.] *Horum Troch. duas descriptiones in idem recidentes, alterius pondere tantùm triplicato, mendoq́ in Rhabarbari pondere sublato, temerè Cordus posuerat. Mancè enim ibidem* ℈ j. *quod & Fuchsius ritè animaduerterat, positus erat, cùm* ʒ j. ℈ ij. *vt restitui, legendum sit.* A

Per Violas.] *Malè id sentit Cordus, vt & Fuchsius docet: non enim Dialeucoïon, hoc est, ex Violis albis, quas Cheyri vocamus, sed* B

Dia-

Diaïon, hoc eſt, ex Violis nigris ſeu Martiis dictis, appellantur hi Trochiſci. Violæ itaque Martiæ virentes hîc intelligendæ veniunt.

EXCALFACTIONES mitigant, aluumq́ue emolliunt.

Trochiſci de Lacca, D. Meſuæ.

℞. Laccæ mundatæ
Succi Glycyrrhizæ
Abſinthii Berberis
Succi Eupatorii [*id eſt, Gratiolæ*]
Rhabarbari Ariſtolochiæ longæ
Coſti Aſari
Amygdalorum amarorum
Rubeæ Tinctorum
Aniſi Apii
Schœnanthi ana ʒ j.

Formentur Trochiſci dragmæ pondere cum aqua Eupatorii.

Meſue intelligit ſuum Eupatorium, id eſt, Gratiolam.

Trochiſci de Lacca valent ad obſtructiones hepatis & lienis, & inde natas febres varias antiquas, & aſcítem per vrinas mouent.

Trochiſci Diarhodon D. Nicolai.

℞. Roſarum viridium ʒ iiij.
Spodii [*id eſt, Eboris combuſti*] ʒ ij.

San-

Santali rubri ʒ j. ß. Ğ vij.
Santali albi ʒ j. Ğ xij.
Croci ℈ ij. Ğ viij.
Camphoræ Ğ xij.

Aquæ Rosarum quantum sufficit, formentur Trochisci.

Ista compositio debet administrari in magnis confectionibus ipsius Nicolai.

Trochisci de Rhabarbaro D. Mesuæ.

℞. Raued boni [*id est, Rhabarbari*] ʒ x.
Succi Eupatorii [*id est, Gratiolæ*] ʒ iiij.
Rosarum ʒ iij.
Spicæ Nardi Indicæ Anisi
Rubiæ tinctorum Seminis Apii
Absinthii Asari ana ʒ j.
Amygdalarum amararum ʒ iiij.

Formentur Trochisci aurei vnius pondere, cum aqua Cuscutæ.

VALENT ad hepatis obstructionem, dolorem, tumores præter naturam, affectus inueteratos eiusdem, & hydropem, & icterum, & formæ corruptionem.

Trochisci de Berberis D. Mesuæ.

℞. Berberis ʒ ij.
Spodii Xyloaloës
Seminis Acetosæ Mastiches

Galliç Moschatæ veræ
* Spicæ Nardi Indicæ ana ℨ j.
Rosarum ℨ v.
Gummi Arabici ℨ iij.
Aquç Rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

TROCHISCI de Berberis seu Oxyacanthæ valent ad intemperiem calidam, fluorem alui, & hepatis dolorem.

Trochisci Galliæ Moschatæ, D. Mesuæ.

℞. Xyloaloës crudi ℨ v.
Ambræ ℨ iij. Moschi ℨ j.
Mucilaginis Tragacanthç cum aqua Rosarum factç quantum sufficit.
Formentur Trochisci parui.

CEREBRVM, corque roborant: vomitum & alui profluuium sistunt: oris atque adeò corporis totius odorem commendant.

Trochisci Aliptæ Moschatæ, D. Nicolai.

* ℞. Ladani purissimi ℥ iij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Styracis rubrç ℥ j.
Ligni Aloës ℨ ij. Ambræ ℨ j.
Camphoræ ℈ j. Moschi ℈ ß.

Aquæ Rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci secundum artem.

STYRAX *rubea, hîc non significat Thymiama, aridum illum & nigrum corticem; sed resinam Styracis; quæ subrufa aut flaua est, id est, optima Styrax.*

VALENT pueris patientibus asthma & constrictionem pectoris, & etiam non valentibus lac retinere. Fit inde optimum fumigium & odoriferum: & assumuntur etiam ad pretiosissimas medicinas.

Trochisci de Agarico D. Mesuæ, cap. de Agarico ex Haly.

℞. Agarici electi ℥ iij.
Salis gemmei ℥ j.
Syrupi acetosi simplicis quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & reponantur in calido siccoque loco.

PVRGANT ex cerebro & capite phlegma crassum cum cholera mistum. Et præcipuè educunt ex pectore crassos humores, putridos & viscosos.

Agaricus Trochiscatus D. Mesuæ, cap. de Agarico ex Galeno.

℞. Agarici electi ℥ iij.
Vini infusionis Zingiberis q. s.

Formentur Trochisci.

Trochisci de Charabe, D. Mesuæ.

℞. Charabis aureos vj.
Cornu cerui vsti
Gummi Arabici assati
Corallii rubri vsti Tragacanthæ
Acaciæ Hypocistidis
Balaustiorum florum
Mastiches Laccæ
Papaueris nigri assati ana aureos ij.
Turis Croci
Opii ana aureum j. ß.
Mucilaginis Psyllii quantum sufficit.
Formentur Trochisci.
Fiunt & hi Trochisci sine Opio.

TROCHISCI de Charabe, siue ex Succino, inuenti sunt ad restinguendum sanguinem vndecumque fluentem, menstrua, sputum, fluxum sanguineum, & hæmorrhoïdalem : & consolidant vlcera pectoris & pulmonis.

Trochisci de Myrrha, D. Rhasis.

℞. Myrrhæ ʒ iij.
Lupinorum ʒ v.
Foliorum Rutæ Menthastri
Pulegii ceruini Cymini
Rubiæ tinctorum Assæ fœtidæ
Sagapeni Opopanacis ana ʒ ij.

Succi

Succi Artemisiæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci secundum artem.

MENTHASTRVM *est siluestris Mentha, pilosis & hirsutis foliis.*

PVLEGIVM *Ceruinum, id est, Dictamnus Creticus.*

PROVOCANT menstrua; & sedant passiones, quæ ex retentione menstruorum proueniunt.

Trochisci de Alkekengi, D. Mesuæ.

℞. Fructuum Alkekengi ʒ iij.
Seminis Citrulli Seminis Albatechæ
Seminis Cucurbitæ ana ʒ iij. ß.
Boli Armeniaci
Gummi Arabici Turis
Sanguinis Draconis Papaueris albi
Amygdalorum amarorum
Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthę Amyli
Pinearum ana ʒ vj.
Seminis Apii Charabis
Boli [*aut eius loco Terra sigillata*]
Hyoscyami Opii ana ʒ ij.
Succi Alkekengi quantum satis fuerit ad formandum Trochiscos.

Fiunt & hi Trochisci sine Opio

ALBATECHA, *siue Batega, est Melon magnus Indus, viridis & subniger.*

TROCHISCI Alkekengi seu Halica-

cabi valent ad renum & vesicæ vlcera, & natam inde dysuriam.

Trochisci de Rosis, D. Rhasis.

* ℞. Rosarum ʒ iij.
* Ligni Aloës
* Spicæ Nardi Indicæ Mastiches
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*]
Florum Squinanthi Cinnamomi
Absinthii ana ʒ j.
Vini veteris quantum ad formandum Trochiscos satis fuerit.

SVNT efficaces ad multos affectus, præsertim ad ventriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè quibus forma corrumpitur.

Trochisci de Camphora, Mesuæ.

℞. Rosarum ʒ iiij.
Spodii Glycyrrhizę ana ʒ ij.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis
Tragacanthæ Croci
Gummi Arabici
Spicæ Nardi Indicæ ana ʒ j.
Santali citrini ʒ ij. ß.
Ligni Aloës Cardamomi Amyli

Cam-

Camphoræ ana ℈ ij.
Sacchari Tabarzeth
Tereniabin [*id est, Mannæ*] ana ʒ iij.
Mucilaginis Psyllii cum Aqua Rosacea factæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

TROCHISCI Camphoræ conferunt ad febres ardentes, bilis & sanguinis feruorem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his sitim inexpletam: icterum quoque ac phthisim & hecticam curant.

Trochisci de terra sigillata, D. Mesuæ.

℞. Sanguinis Draconis
Gummi Arabici assati
Trochiscorum Ramich
Rosarum rubrarum Seminis Rosarum
Amyli assati Spodii Acacię
Lapidis Hæmatitidis Hypocistidis
Florum Balaustiorum Boli Armeniaci
Terræ sigillatę [*vel Boli Armeni*]
Corallii rubri Charabis ana ʒ ij.
Margaritarum Tragacanthæ
Papaueris nigri ana ʒ j. ß.
Seminis Portulacæ assati
Cornu ceruini vsti Turis
Gallarum Cypressi
Croci ana ʒ ij.

Aquæ Arnoglossæ quantum sufficit.
* Formentur Trochisci.
Et quandoque adduntur Opii ʒ ij.
SPODII.] *Pro Spodio sume Ebur combustum preparatum.*

SEMEN *Rosarum hic significat Antheram, id est, luteos apices, qui sunt in Rosis: hi exiccati rubescunt.*

GALLÆ *Cypressi, etiam vocantur Nuces Cypressi.*

P. C. SCHOL.

Mesues exemplaria Gallas absolutè scriptas habent.

SVNT admodùm efficaces ad sputum sanguinis, cum aqua Plantaginis poti; ad fluorem verò sanguinis è naribus, fronti illiti; ad menses immodicos, vtero iniecti vel pubi illiti; ad mictum sanguinis, in vesicam iniecti, & ad alias hæmorrhagias, parti sanguine fluenti impositi.

Trochisci de Spodio, Mesuæ.

℞. Rosarum rubearum ʒ xij.
Spodii ʒ x. Seminis acetosæ ʒ vj.
* Seminis Portulacæ
Coriandri præparati & tosti
Pulpæ Sumach ana ʒ ij. ß.
* Amyli assi Florum Balaustiorum
Baccarum Berberis ana ʒ ij.
Gummi Arabici assati ʒ j.

Agre-

Agrestæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci.
VALENT ad febres biliosas cum alui fluore: inflammationem ventriculi & hepatis, & sitim continuam sedant.

Trochisci de Absinthio, D. Mesuæ.

℞. Rosarum   Absinthii
Anisi ana ʒ ij.
Raued [*id est, Rhabarbari*]
Succi Eupatorii [*id est, Gratiolæ*]
Asari   Seminis Apii
Amygdalorum amarorum
Spicæ Nardi Indicæ   Mastiches
Folii ana ʒ j.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci secundum artem.
Pro Folio accipe radices Spicæ Romanæ, aut radicum Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales.
OBSTRVCTIONES ventriculi & hepatis, & ab his dolorem, & febres antiquas tollunt: dictas partes reliquasque nutritorias roborant; ac appetentiam excitant.

Trochisci Alhandal, D. Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ℥ x.
Incidantur minutissimè, & fricentur cum Olei Rosacei ℥ j.

Deinde ſume Tragacanthæ
Gummi Arabici Bdellii ana ℥ vj.

Macerentur hæc in Aqua Roſacea, donec liquefiant & diſſoluantur: deinde cum parte reſolutarum lachrymarum formentur ex prædicta Colocynthide Trochiſci: qui ſiccentur, & cùm fuerint ſiccati, contundantur minutiſſimè; & rurſum formentur Trochiſci cum reliquo diluto lachrymarum, atque reponantur.

Trochiſci Colocynthidos in Hieram Hermetis, & Compoſitiones alias iniiciendi loco Colocynthidos: ſuntq́ ſalubriores quàm ipſa Colocynthis.

P. C. SCHOL.

℥ x.] *Cordum hîc falli Bernardus Deſſennius in ſuis illis verboſis Commentariis, miſerè exclamat, eò quòd ℥ x. pro ʒ x. vt ipſe inquit, hîc poſuerit: cùm ipſemet hac in re (vt & pleriſque aliis locis) iudicio vacuus, toto erret cœlo. Verùm in alio Diſpenſariolo Senatus ſui iuſſu emiſſo, dextrè reſipuit, à ſuis collegis forſan monitus. Proinde quid Fuchſius, artis noſtræ (vt & plurimis aliis locis liquet) neſcius, in Pharmaceuticas rationes, hoc loco ſuis annotationibus imaginando deliret, neſcio. Mihi breuitati ſtudendum eſt.*

Trochiſci Bechii albi.

℞. Sacchari albiſſimi ℔ j.
Sacchari Candi optimi

Sacchari Penidii ana ℥ iiij.
Ireos ℥ j. ʒ vij.
Amyli ℥ ij. ß.
Mucilaginis Tragacanthæ albiſſimæ cum Aqua Roſacea factæ quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci parui, & ſignentur.

AVXILIANTVR tuſſiculoſis, & difculter ſpirantibus.

Trochiſci Bechii nigri.

℞. Succi Glycyrrhizæ ℥ iiij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Sacchari Candi ℥ ij. ß.
Specierum Diaircos Salomonis
Specierum Lohoch ſani ana ℥ ß.
Sacchari Penidii ℔ ß.
Sacchari albiſſimi ℔ ij. ℥ iij.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua Hyſſopi factæ quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci, & ſignentur.

ABSCISSÆ vocis iacturam reſarciunt: & proſunt his qui patiuntur tuſſim calidam & ſiccam: leniunt pectus, & facilitant ſputum.

TROCHISCORVM DVÆ SEQVENTES VALERII CORDI *descriptiones nuper his vltimis editionibus accesserunt.*

Trochisci de Lacca Val. Cordi.

℞. Laccæ electæ ℥ iiij.
Ligni Guaiaci scobina in minimam scobem seu rasuram detriti ℔ j.

Coquatur lignum Guaiacum in ℔ iiij aquæ cælestis ad consumptionem ferè dimidiæ partis: In colatura deinde coquito rad. Rubiæ tinctorum ℥ iiij. donec remaneat ℔ j ß. Dein iterum colato, & colaturæ iniice prædictas ℥ iiij Laccæ; & ad ignem coquito, donec Lacca dissoluatur. Postea colato & exprimito, & abiice superfluitates Laccæ. Colaturam dein ad spissitudinem aliquam coquito; & insperge sequentes pulueres:

℞. Aristolochiæ longæ
Radicis concauæ
Rhabarbari Costi veri ana ʒ ij.
Zedoariæ Galangæ Asari radicum
Curcumæ Cinnamomi Ligni Aloës
Nucis moschatæ Schœnanthi ana ʒ j.
Samphoræ ℈ j.

Misceantur omnia optimè, & formentur Trochisci drachmæ vnius pondere.

RA-

RADIX *concaua, Holvvurtz, quæ falsò appellatur Aristolochia rotunda.*

HOS Trochiscos composui aliquibus obstructione splenis hepatisque laborantibus; & præsenti auxilio id malum curauerunt.

Trochisci de Succino, Valerii Cordi.

℞. Ambræ excellentissimæ
Succini albissimi ana ℥ j.
Succini Phalerni
Succini cerei ana ʒ iiij.
Suctini nigri Camphoræ
Margaritarum non perforatarum
Margaritarum perforatarum ana ʒ ij.
Onychis Dentaliorum
Entaliorum Vmbilici marini
Lapidum cancrorum
Synodontum Ligni Aloës
Cinnamomi
c hœnanthi Nucis moschatæ
Cubebarum
Cardamomi Croci
Cyperi rotundi
Zedoariæ Doronici ana ʒ j.

Conterantur omnia minutissimè, & conficiantur Trochisci cum mucilagine Tragacanthæ albissimæ in aqua Maioranę dissolutæ.

AMBRA *est Succinum Orientale.*

SVCCINVM *est quod Arabibus vocatur Carabe, Germanis Agstein siue Bernstein: Sudaniis, Gentor: Gallis, Ambre. Est enim Succinum nihil aliud quàm Ambra Germanica.*

Phalernum, id est, flauum & clarissimum, & omnino pellucidum.

Cereum, id est, quod ceræ colorem habet, non adeò pellucidum est.

Nigrum Succinum alio nomine vocatur Gagates lapis, Germanicè Svvartzer Agstein, oder Svvartzer Bernstein.

Inter emendum album Succinum, vitare oportet scobem & ramenta: nam hæc solent pro albo Carabe vendi. Cùm enim Cereum aut Phalernum Succinum tornatur, candida ramenta remittit. Ideoq; integras glebas candidi Succini emere oportet. Est enim valdè pretiosum.

Onychis, id est, Blatta Byzantia.

Vmbilici marini, Germanicè Meerbonen.

Lapidum Cancrorum, id est, quos vocant Oculos cancrorum.

Synodontes lapides sunt in capite Synodontis piscis inuenti: qui si haberi non possunt, quoniam piscis marinus est, pro iis accipiantur lapilli qui bini inueniuntur in capitibus piscium fluuiatilium, quos Raulperszken Germanicè vocant.

HI Trochisci faciunt ad calculum, ad tumentem ventriculum, vertiginem, epilepsiam, apoplexiam, tremorem & imbecillita.

cillitatem cordis, ad paralyſim, ſi dentur in aquis appropriatis, cum Betonicæ floribus, aut Lauendulæ, aut Tiliæ: & ad ſuffocationes & ſtrangulationes vteri valent.

OLEA.

Oleum ex ligno Iuniperi.

Fictile vas in foueam ponatur: ſupra id aliud fictile anguſti orificii inuerſum ponatur, recentibus Iuniperi lignis minutimque inciſis plenum: cui ſubducatur lamina ferrea foraminibus peruia, vt deſtillet liquor, & ne ligni ſegmenta delabantur. Bene autem aptentur, & luto ſapientiæ circumlinantur fictilium orificia, ne quidquam exſpiret. Poſteà inferius fictile vſque ad collum ſuperioris obruito terra, & facto pauimento ignem circa & ſupra fictile ſuperius accendito; atque ardere ſinito aliquot horas. Poſtremò liquorem qui deſtillauit, auferto. Cuius vſus eſt purgandis ſordidis vlceribus.

EMENDAT cutis infectiones, ſerpiginem, cancrum, vlcera maligna, qualia quæ in tibiis & cruribus quorumdam, malum mortuum recentiores vocant.

Oleum

Oleum ex Iuniperi baccis.

Oleum è Iuniperi baccis elicitur per artem distillandi, vt Vinum sublimatum. Quia verò minoris emitur quàm vt ab aliquo Pharmacopola præparari queat, confectionem eius non indicabimus.

Oleum Nardinum simplex, D. Mesuæ.

℞. Spicæ Nardi aromaticæ ℥ iij.
Vini
Aquę ana ℥ ij. ß.
Olei Sesamini ℔ j. ß.

Coquantur in duplici vase, donec vinum & aqua in vaporem resoluantur: coletur deinde Oleum; & colatum reponatur, abiecta Nardi Spica.

VAS *duplex, Græcè vocatur* DIPLOMA: *constat duobus crateribus, altero alteri imposito, ita vt in vnum aromata & oleum coniiciantur; in alterum verò aqua fundatur, quæ subiectis prunis calefacta suo tepóre vnguenta & olea decoquit. Est autem hoc notandum in omnibus aromaticis oleis quæ decoquuntur.*

CALEFACIT, tenuat, digerit, modicè adstringit: proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vesicę, vteri magno-

magnoperè iuuat: naribus iniectum, caput purgat, corporis colorem & odorem commendat.

Oleum Nardinum compositum, D. Mesuæ.

℞. Spicę Indicę ℥ iij.
Sampsuchi [*id est, Maiorana*] ℥ ij.
Xyloaloës Enulę Folii Indi
Calami aromatici [*eius loco sumatur Galãga*]
Foliorum Lauri
Cyperi Schœnanthi
Cordumeni ana ℥ j. ß. *

Contundantur omnia grosso modo: deinde affunde illis
Aquæ fontanę
Vini ana quantũ sufficit, i. circiter ℥ xiiij. *
Olei Sesamini ℔ vj.

Macerentur per noctem: deinde coquantur in Diplomate, id est, duplici vase, secundum artem.

PRO *Folio Indo, recipe Spica Romana radicum, Macis ana* ʒ *vj.* [*non* ℥ *vj.*]

Oleum Costinum, D. Mesuæ.

℞. Costi amari [*optimi & veri*] ℥ ij. *
Casiæ [*aut succedanei eius*] ℥ j.
Summitarum Sampsuchi ℥ ij. *
Vini quantum sufficit

* Olei Sesamini ℔ ij.

Macerentur duabus noctibus, deinde coquantur in duplici vase secundum artem.

CASIA, *Aromatica vera, & Cinnamomo similis accipi debet.*

CALEFACIT, obstructa aperit, neruosum genus roborat, vt neruos, musculos, tendones, ligamenta, ventriculum: prętep hęc, hepar & capillos. Canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat.

Oleum de Piperibus, D. Mesuæ.

℞. Macropiperis [*id est, longi*]
Melanopiperis [*id est, nigri*]
A Leucopiperis [*id est, albi*] ana ʒ iij.
Myrobal. Chebulorum
Myrob. Bellericorũ Myrob. Emblicorum
Myrobal. Indorum ana ʒ v.
Radicum Apii
Radicum Fœniculi ana ʒ iij. ß.
Sagapeni Opopanacis
B Ammoniaci ana ʒ ij. ß.
C Turbith albi ʒ ij. Zingiberis ʒ iij.
Caulis foliorum recentium
Thymi viridis Rutę viridis ana m. j.

Coquantur secundum artem in aquæ quantitate sufficienti ad tertias. Colaturę adde olei de Cherua ℔ ij. & iterum coque ad consumptionem aquę.

P. C.

P. C. SCHOL.

Ana ʒ iij.] *Cordus malè ℥ iij. hic habebat.* A

Ammoniaci.] *Hyoſcyami fœdè in Cordo legebatur.* B

ʒ ij.] *ʒ xij. vitiosè Cordus ſcripſerat, vt hæc omnia ritè à Fuchſio quoque dicuntur: quamquam à Monachis hauſta eſſe non dubitem.* C

IVVAT morbos neruorum frigidos, vt paralyſin, ſpaſmum, ſpaſmum cynicum, tremorem, epilepſiam: adhæc iſchiadem, & cæteras arthritidis differentias, & vteri, coli, renum, veſicæ affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obſtructiones aperit, calculum frangit.

Oleum Mandragoræ, D. Nicolai.

℞. Olei ℔ v.
Succi malorum Mandragoræ ℥ viij.
Succi capitum Papaueris hortenſis ℥ vj.
Succi Hyoſcyami albi ℥ iiij.
Succi Violarum
Succi Cicutæ tenerrimæ ana ℥ ij.
Opii Styracis ana ℥ j.

Conſice ſic: miſce ſimul omnes ſuccos oleo; atque in vitreo vaſe, obſtructo orificio, Soli exponito per decem dies. Vndecimo die coquantur in duplici vaſe vſque ad con-

ad consumptionem succorum : deinde vbi refrigerari cœperit, cola: & colato oleo adde Styracem & Opium; & confice secundum artem.

STYRAX *quidem sincerus & purus facilè in oleo dissoluitur:*

OPIUM *verò sincerum in oleo dissolui non potest. Igitur tenuissimè tritum inspergatur oleo, & sæpè misceatur: nam nisi in aqua aut vino dissoluatur, non commiscebitur oleo.*

Non habentur apud nos Mandragoræ poma: ergo loco succi Mandragoræ pomorum accipe infrà scriptam decoctionem:

℞. radicum Mandragoræ, id est, Corticum radicum eius ℔ j. Contundantur, & coquantur in aqua sufficienti; & colatum decoctum succis adde.

AD nimios dolores capitis valet, & phreneticis malè dormientibus, fronti illitum, & naribus iniectum, vehementer opitulatur: pulsibus brachiorum & plantis pedũ illitum, quocumque modo vigiliis fatigatũ celerrimè obdormiscere facit.

Oleum Masticbinum, D. Mesuæ.

℞. Olei Rosacei ℥ xij.
Vini odoriferi ℥ iiij.
Masticbes electæ ℥ iij.

Coquantur secundum artem vsque ad consumptionem vini.

CERE-

CEREBRVM, neruos, iuncturas, ventriculum, hepar corroborat: tumores duros lenit, dolores sedat.

Oleum de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbii ℥ ß.
Olei Cheyrini ℥ v.
Vini odoriferi tantundem. Coque secundum artem vsque ad consumptionem vini.

IVVAT maximè frigidos cerebri & neruorum affectus, cephalalgiam, hemicraniam, lethargum, naribus immissum. Articulorum quoque & hepatis, & splenis dolores, illitum lenit.

Oleum Castorei, D. Iacobi de Manliis.

℞. Castorei Styracis calamitæ
Galbani Euphorbii
Casiæ ligneæ veræ Croci
Opopanacis
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ *
Costi ana ʒ iij.
Cyperi Schœnanthi Macropiperis
Melanopiperis Sabinæ
Pyrethri ana ʒ ij. ß.
Olei ℔ iij.
Vini odoriferi ℔ ij.

Con-

Confice sic: Galbanum & Opopanacem in vino seorsim dissolue: deinde reliqua omnia contusa cum oleo & vino coquito ad consumptionem vini in duplici vase. Posteà cola, & dissolutum & expressum Galbanum cum Opopanace oleo adfũde: & iterum coque ad consumptionem vini: & repone, sæpiùs miscens in posterum, vt Galbanum & Opopanax in vasis fundo subsidentes, oleo commisceantur.

EST optimum contra omnes ægritudines frigidas, præsertim neruorum & iuncturarũ: medetur paralysi, spasmo, tetano; & sedat acerrimos rigores, & frigora febrium, si spina dorsi linatur.

Oleum Scorpionum simplex, D. Mesuæ.

* ℞. Scorpiones numero xx. vel xxx. secundum eorum magnitudines.
Olei Amygdalorum amarorum ℔ ij.

* Macerentur in vase vitreo stricti orificii per dies xxx caniculares ad solem, vel pluribus diebus: posteà colatum ad vsus repone.

LAPIDEM renum & vesicæ frangit & expellit, lumbis, pubi, peritonęo illitum, aut per meatum vrinarium iniectum.

Oleum

Oleum Scorpionum compositum, D. Mesuæ.

℞. Aristolochiæ rotundæ
Gentianæ Cyperi
Corticum radicum Capparis ana ℥ j.
Olei Amygdalorum amarorum ℔ j. ß.

Macerentur in oleo contusæ radices ad Solem feruidum diebus viginti : deinde coquantur aliquantulum in duplici vase, iniectis ad vltimum Scorpionibus num. xv. posteà iterum serenis diebus xxx ad Solem macerentur. Postremò excolatum oleum reponatur.

ARISTOLOCHIA *rotunda non est Holvvartz, sed radix lutei coloris, odore & sapore Aristolochiæ longæ. Affertur ex Italia.*

VALET contra venena, & pestilentiam.

Oleum Formicarum, Nicolai.

℞. Formicarum alatarum quantum vis
Olei quantum sufficit.

Macerentur æstate ad solem diebus xl. posteà excolatum oleum repone.

VALET ad confortandum coitum, vnguendo partes destinatas generationi.

Oleum

Oleum Lumbricorum terrestrium.

℞. Vermium terræ ℔ ß.
Olei oliuarum ℔ ij. Vini ℥ ij.

Bulliant omnia simul, & fiat oleum: deinde percoletur & reseruetur.

NERVOS infrigidatos confortat; & vtile est doloribus iuncturarum.

Oleum Vulpinum, D. Mesuæ.

℞. Vulpem, detracta pelle, & abiectis interaneis: incidatur in partes, & coquatur in Aquę fontanæ &
Aquæ marinæ ana ℔ iij. ℥ iiij.
Olei veteris clari ℔ iij. ℥ ix.
Salis ℥ iij. Inter coquendum adiice
Anethi Thymi ana ℔ j.

Coquantur autem quousque ab ossibus recedat caro, & aqua consumatur: deinde coletur oleum, & excolatum ad vsus suos reseruetur.

Qui prope mare non habitant, sumant aquam salsam, id est, Muriam; siue aquam fontium salsorum, vbi salinæ fuerint. Porrò ad coquendam Vulpem non sufficit aquarum præscriptarum quantitas: ideò accipe quantum abundè satis fuerit, & fortiter vltimò oleum exprime.

AD podagras, reliquásque arthritidis spe-

ſpecies, ac dorſi, renumq́ue dolorem eſt efficaciſſimum.

Oleum de Cappare.

℞. Corticis radicum Capparis ℥ j.
Corticum Tamariſci
Foliorum Tamariſci
Seminis Agni caſti
Scolopendriæ [*id eſt, Aſplenii*]
Cyperi ana ʒ ij.
Rutæ ʒ j. Aceti
Vini optimi ana ℥ ij.
Olei maturi ℔ j.

Coquantur in duplici vaſe vſque ad conſumptionem vini & aceti.

VALET duritiei, oppilationi, & dolori ſplenis, ac omni eius ægritudini.

Oleum de Lateribus, D. Meſuæ.

℞. Laterem aut tegulam rufam antiquiſſimam, ex rufo luto ductam: eam confringe in fruſta mediocria, & in prunis vrito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmēta reſtinguito in oleo claro veteri, & dimittito quouſque ſe oleo impleuerint: poſteà oleo exempta in tenuiſſimum puluerem contundito, atque in Retortam aut Cucurbitam vitream indito, & ſecundum

artem luto chymiſtico iuncturas vitro-
rum claudito, & ſubtus accenſis pruni
oleum elicito; & elicitum reponito.

CONVENIT omnibus morbis frigi-
dis. Eſt enim calidum, penetratiuum, re-
ſolutiuum: mollit dura, & diſcutit tum-
da. Opitulatur his qui patiuntur epile-
pſiam, vertiginem, obliuionem, paralyſin
ſpaſmum, dolorem dorſi & genuum, po-
dagram, vel alios iuncturarum & neruo-
rum morbos: medetur ſpleni, veſicæ
renibus.

Oleum Terebinthinæ.

℞. Reſinæ Terebinthinæ aut Laricea
quam in Germania Terebinthinam voca-
mus, ℔ iiij.

Eam pone in capacem Retortam, ſiu
Cucurbitam vitream, & per artem deſti-
latoriam elice eius oleum, ita vt Cucur-
bita aut Retorta arenæ imponatur. Prim
autem cum aqua exibit oleum tenue & cla-
rum, ſecundò aurei coloris, vltimò fu-
ſcum & craſſum. Horum vnumquodqu
per ſe auferto, & reponito.

CONFERT omnibus ægritudinibu
frigidis, & maximè neruorum.

Oleum Tartari, ſeu Vini Fæcum exſiccatarum.

℞. Tartari puri ℔ iiij.

Pon

Pone in ollam, & vre in fornace cum lateribus aut tegulis aut fictilibus, vel per se, donec omninò excandescat Tartarum. Posteà impone in sacculum laneo panno factum, & suspende in cellario: tum destillabit ex eo clarus quidam liquor; quem repone. Porrò reverà hic humor non est oleum, sed acerrima aqua.

VALET ad faciem tergendam, & erugandam.

Oleum Cydoniorum, D. Mesuæ.

℞. Cydoniorum non excorticatorum
Succi Cydoniorum ana quantum sufficit.

Incidito Cydonia; & impone in vas vitreum, & affunde succum. Affunde etiam oleum omphacinum, hoc est, immaturum, vt excedat eius quantitas succi mensuram. Posteà stringe vasis orificium, & ad Solem omnia macera, aut in æstuario diebus quindecim: deinde coque in duplici vase, & abiice posthac Cydonia, & adde recentia: & rursum macera & coque: inde etiam tertiò recentia Cydonia impone; & prædicto modo omnia perage. Tum repone diligenter obstructum, ne exspiret.

Hodie tanta diligentia non fit hoc oleum: igitur rogo vt maiorem diligentiam impendant.

EST optimum contra debilitatem ſtomachi, vomitum & fluxum: ſiſtit ſudorem: reſtaurat reſolutionem, lapſas vires: corroborat neruos & vires: confortat digeſtiuam.

Oleum Sampſuchinum.

℞. Foliorum Sampſuchi m. iiij.
Serpylli m. ij.
Foliorum Myrti m. j.
Abrotoni Siſymbrii ana m. ß.
Caſiæ ligneæ veræ ℥ ij.
Olei omphacini quantum ſufficit.

Concidito & contundito omnia, & vitreo vaſi impone; ac infunde oleum, vt ſupra ſpecies emineat. Tum obſtructo vaſis orificio macera ad ſolem vel in æſtuario diebus octo. Poſteà exprime, & expreſſum oleum infunde recentibus ſpeciebus: & hoc etiam tertiò facito.

Folia vera Myrti accipi debent, quæ ex Italia & Narbonenſi Gallia afferuntur.

SISYMBRIVM, *id eſt, Mentha aquatica. Eſt & aliud Siſymbrium in montibus naſcens, multò odoratius: quod melius eſſet, ſi vbique haberi poſſet.*

OMPHACINVM, *id eſt, ex immaturis oliuis expreſſum.*

LASSITVDINI vtile eſt; & morbis cerebri & neruorum prodeſt: ob id in balneo

balneo inunctum, paralysim iuuat, & spasmum cynicum, vulgò torturam oris, naribus iniectum: & auribus immissum, à flatu tinnitum dissipat: menses ciet: ac morsui scorpionis prodest.

Oleum Vitellorum ouorum.

℞. Oua recentia numero centum; coquito donec penitus indurentur. posteà vitellos eorum exime, & comminutos assa in sartagine, mouendo donec rufescant, & pinguedinem quandam remittant: deinde offam feruentem iniice in sacculum pilis contextum, & exprime: quodque expressum fuerit oleum, repone. *

EXPERIENTIA plurima probatum est, cutim expurgare: impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare: capillos regignere: & vlcera maligna & fistulosa curare.

Oleum Hyperici, Iacobi de Manliis. *

℞. Summitatum Hyperici iamiam maturescentis ℥ iij.

Macerentur in vino odorifero diebus iij. Bulliant deinde in vase duplici, obthurato orificio vasis. Posteà exprime; & recentis Hyperici par pondus iniice; & ite-

rum macera, & coque, & exprime. Tum etiam tertiò recens Hypericum adde: & si vinum minuitur, adde aliquid. Postea

* ℞. Terebinthinæ claræ ℥ iij.
Olei veteris clari ℥ vj. Croci ℈ j.

Coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini: posteà exprime, & à sedimento purgatum oleum repone.

CALIDVM est & siccum, stypticum: ob id cõsolidat vulnera incisorum neruorum, & combustionem ignis: sedat dolores femoris & vesicæ: & prouocat vrinam.

Oleum Irinum.

℞. Olei ℔ vj. Vini ℔ j.

Lauetur oleum ter in aqua calida: deinde effusa aqua, adde vinum; & insperge
Macis ℥ iiij.
Cardamomi Zedoariæ ana ℥ ij.

Macerentur in loco aliquo calido, obstructo vasis orificio per dies octo: posteà in duplici vase coquito, vsque ad consumptionem vini dimidii. Posteà exprime oleum; & insperge ei puluerem subtilem
Iridis Illyricæ ℔ ij.

Macera, vt priùs, diebus octo: deinde exprime oleum, & recentis Iridis contusæ par pondus iniicito: tunc rursus ad solem aut loco calido diebus viij macerato, &

to, & rursum exprime. Postremò etiam tertiò exprime, & aliam Iridem adde, & similiter omnia perage: deinde in duplici vase oleum vnà cum vltimò inspersa Iride aliquamdiu coquito. Ad vltimum deinde exprime, & repone oleum: cumque videris subsidere ad fundum vasis Iridis puluerem, leuiter cola.

Cùm ita permutatur crebrò Iris, oleo singulis vicibus aliquid decedit: ideò boni ponderis ℔ vj. olei accipiantur.

ATTENVAT, resoluit, maturat, & digerit malos humores phlegmaticos pectoris & pulmonis: facilitat sputum & anhelitum: sedat tussim & frigidos dolores hepatis, splenis, & maximè matricis: resoluit dura apostemata, & mollit durities: & confert spasmo, doloribus iuncturarum, & fœtori narium.

Oleum Irinum, D. Nicolai Alexandrini.

A

℞. Olei sextarios x.
Aquæ sextarios iij.
Radicum Iridis ℔ iij. ℥ iiij.
Crini domestici radicis ℥ xv.
Cyperi viridis radicum ℥ vj.
Helenii ℥ iij. Anchusæ ℥ ij.
Cinnami Assæ Spicæ ana ℥ j.

Contundantur radices & aliæ species;

& macerentur in oleo & aqua diebus quinque ad ſolem vel loco calido, obſtructo vaſis orificio: poſteà ſupra lentas prunas in duplici vaſe coquito, donec aqua conſumpta fuerit; deinde refrigerari ſinito. Vltimò exprimito; & cùm aliquid ſubſederit, ſenſim excolato oleum.

Nicolai Alexandrini Latinum & impreſſum exemplar ita tradit huius olei confectionem.

SEXTARIVS *Romanus, menſura eſt quæ habet olei vncias ponderales xvj.* ℥ *v.* ℈ j.

CRINON *domeſticum, id eſt, Lilium odoratum album, quod in hortis plantatur.*

Non vbiq; habentur radices Cyperi virides: ideò aridas ſume, & vino aſperge tritas.

HELENII, *id eſt, Enula Campane, videlicet radicum eius.*

ANCHVSA, *eſt Buglosſa ſilueſtris, rubra radice, quam aliqui hodie non rectè Alcannam vocant. Tinguntur ea radice vnguenta, & cera.*

B CINNAMVM, *idem eſt quod Cinnamomum.*

C ASSÆ] *Ego hîc non dulcem Aſſam, ſed fœtidam ponerem: licet tamen vtriuſque* ℥ ß. *accipere.*

P. C. SCHOL.

A Oleum Irinum Nicol. Alex.] *Cùm Myrepſi deſcriptio ab hac Nicolai diuerſa ſit, temerè Fuchſius hanc erroneam dicit.*

Cin-

Cinnamum.] *Cinnamomum imò legendum: aliquantulum nempe differunt, vt alibi diximus.* B

Assæ.] *Num huius loco Casiæ, cum Fuchsio, legendum sit, videndum. Interea fallitur Cordus, Azam hîc fœtidam intelligendam putans.* C

VSVRPATVR ad diuturnum catarrhum, naribus illitum. Ozænas & putredines narium aufert: tinnitum aurium, cum aceto & ruta & amygdalis amaris commistum, & auribus iniectum, tollit: asthmaticis, gargarismo adhibito, opitulatur: hæmorrhoïdas veteres inunctum, siue colo iniectum, educit.

Oleum Moschelinum, D. Nicolai.

℞. Olei puri ℔ viij.
Aquæ ℔ iij. A
Folii [*aut succedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ
Costi [*odorati & veri*]
Mastiches ana ℥ iij.
Styracis calamitę Croci
Myrrhæ Troglodyticæ
Xylocinnamomi [*in eius penuria corticis Cinnamomi*] B
Casiæ ligneæ veræ ana ℥ j. ß.
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Garyophyllorum Bdellii ana ℥ j.

C Moschi ʒ vj.
Nuces Indicas num. iiij.

Confice sic: Folium, aut eius succedaneum, Myrrham, Casiam, Carpobalsamum, & Bdellium tere, & per biduum in aqua & oleo macera: postea coque supra lentum ignem in duplici vase, vsque ad consumptionem aquæ: deinde reliqua omnia in tenuissimum puluerem redacta insperge, excolato & expresso oleo; & iterum macera, & coque parumper: vltimò deinde Moschum admisce; & repone, & pátere vt aromata subsidant. Ea interdum oleo commisce, agitato vase.

Ex Nicolao Alexandrino desumptum est hoc oleum: apud quem non puri, sed Punici olei legitur, id est, in Aphrica nati, quod omnium optimum & dulcissimum existit.

Pro Folio sume radicularum Spica Romana, Macis ana ℥ j. ß.

Pro Xylocinnamomo sume Cinnamomum electum.

D NVX *Indica hîc non significat grandem illam nucem quæ vbique Indica nux vocatur, sed nucem Moschatam. Nam veteres Græci eam appellant Caryon siue Carydion Indicon, id est, Nucem siue Nuculam Indicam: vocatur etiam Caryon Myrepsicon, id est, Nux vnguentaria siue odorata: & Moschocaryon, hoc est, Moschata nux. Quod diligenter in hoc oleo notandum est.*

P. C. SCHOL.

Aquæ] *Fuchsius vinum aquæ loco sumendum satis aptè dicit.* A

Xylocinnamomi] *Nicolai Alexandrini exemplar Xylocinnami legit.* B

Moschi ʒ vj.] *Nimia certè quantitate: quare forsan ʒ iij. legendæ erunt, vt pro duobus ij. inferiùs in vnum contractis, ii scriptores olim cæcutientes legerint.* C

Nux Indica.] *Nuces Indicas hodie passim vocatas Fuchsius hoc loco intelligendas, non Nuces Moschatas vulgò appellatas, contendit: eo quòd hasce veteribus Græcis cognitas non fuisse constet. Verùm idipsum & de Garyophyllis ac Moscho, hanc compositionem quoque ingredientibus, dici posset: quod non perpendit Fuchsius. Posterioris etenim seculi compositiotionem hanc esse, quod omnia hîc commemorata cognouit, est indubitatum.* D

Est optimum ad omnem frigiditatem corporis, potissimùm ventriculi, & ad dolorem lateris, foris inunctum. Stranguriosis & colicis, & ad omne neruorum vitium illitum optimè facit. Miscetur epithematibus & emplastris quę ad stomachi & renum affectiones adsciscuntur.

Oleum Rutæ.

℞. Rutæ recentis incisæ & contusæ quantum

tum libuerit, pone in vase vitreo; & affunde olei veteris clarissimi sufficientem mensuram; & macera ad solem, aut in loco calido aliquo, diebus quindecim: deinde in duplici vase coquito, & abiecta Ruta recentem iniicito, & iterum quindecim diebus macerato: posteà simili modo coquito & exprimito, & tertiò recentem Rutam iniice; macera quoque & cola.

Ita debet præparari oleum hoc & aliquot sequentia.

EST calidum, apertiuum, resolutiuum, & mitigatiuum dolorum: calefacit renes, vesicam, matricem; & sedat dolores eorum, & maximè colicam, si venter vngatur, & fiat ex eo solo clyster: præterea opitulatur neruis, confert spasmo, & expellit frigidos humores.

Oleum Anethinum.

Oleum Anethinum fit ex floribus & foliis Anethi, & oleo veteri claro, eodem modo quo Rutaceum Oleum.

SEDAT dolores, aperit poros, & resoluit vapores & apostemata, tumores & durities: & mitigat dolores & rigores febrium: prouocat somnum & sudorem.

Oleum

Oleum Chamæmelinum.

Oleum Chamæmelinum ſiue Chamomillæ, vt vocant, fit ex floribus Chamæmeli, id eſt, Chamomillæ, & oleo veteri claro, vt Rutaceum oleum.

VALET ad plura: aperit poros, reſoluit vapores, ſiſtit fluentes humores, corrigit malas qualitates, confert neruis & membris neruoſis; & apprimè mitigat dolores.

Oleum Lilinum.

Oleum Lilinum, ſiue Liliorum, fit ex Liliis albis odoratis recentibus, & oleo veteri claro, vt oleum Rutaceum.

SEDAT frigidos dolores pectoris, renum, veſicæ, matricis, & colicam: eſt enim calidum, reſolutiuum: mitigat tuſſim, & efficaciter reſoluit, & citiùs maturat apoſtemata.

Oleum Narciſſinum.

Oleum Narciſſimum fit primo Vere ex recentibus floribus albi Narciſſi, qui vocatur Germanicè Mertzenblum, Weyſshornungsblũ, Weyſſaprillenblum, Weyſs Ioſepſsſtebe. Fit vt Rutaceum.

VALET ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionesque.

Oleum Ligustrinum, D. Mesuæ.

Oleum Ligustrinum, quod Græci vocant Cyprinum, Arabes autem oleum de Alcanna, fit ex floribus recentibus Ligustri, florente vite, aut paulo pòst, & oleo veteri clarissimo, ad modum Rutacei olei.

Ligustrum est arbuscula salicis ferè folio floribus paruis candidis, veluti spumosis & mucosis: Germanicè vocatur Reynweyden & Mundholtz. Nascitur copiosè ad Rhenum, & in Misnia, Hessia, Sueuia, Wittenbergensi agro, Thuringia, & circa Nurembergam, non longè à Kalekreut.

PARTES neruosas roborat, & capillos à canitie vindicat.

Oleum Sambucinum,

Oleum Sambucinum fit ex floribus Sambuci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodum etiam oleum Rutaceum.

LENIT, abstergit, & mundificat cutim: medetur icteritiæ, & maximè hepati infirmo, oppilato: & plurimùm confert doloribus iuncturarum.

Oleum Iasminum.

Oleum Iasminum, quod Arabes vocant Iase-

Iaſeminum, & oleum de Zambach, fit ex floribus Iaſminis, ſiue Iaſeminis, ſiue Zambachi, & oleo veteri claro, vt oleum Rutaceum.

Eſt Iaſma flos ſimilis Violis aut Cheyri, admodùm odoratus: naſcitur in frutice, qui multis viticulis aſſcendit pergulas & concamerationes, vt vitis. Colitur in Italia & Gallia.

OPITVLATVR corporibus quæ calefactionem laxationemque deſiderant.

Oleum Cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex Leucoiis luteis, hoc eſt, ex Cheyris citrinis, & oleo veteri claro, vt Rutaceum oleum.

Cheyri Germanicè dicuntur Gelbe-Violen.

DOLORES neruorum aliarumque partium corporis mitigat;eaque quæ in thorace, renibus & veſica ſunt, diſcutit.

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex Myrtillis, hoc eſt, baccis veræ Myrti, & oleo omphacino, hoc eſt, immaturo, eodem modo quo Rutaceum.

Myrtus vera apud nos non naſcitur: neque habemus ſemper virides Myrtillos, ſed aridos: vt plurimùm enim ex Hiſpania & Italia afferuntur: ideò neceſſe eſt vt vino odorato aſſpergantur. *

RE-

REFRIGERAT & adstringit: ideoq. cœliacis affectibus subuenit : sanat igne ambusta: pustulas erumpentes illitu emẽdat : attritus hyeme concitatos, & intertrigines illitum corrigit. Sedis rimas, condylomata, luxatos artus persanat, & sudores coërcet.

Oleum Myrtinum.

Oleum Myrtinum fit ex foliis veræ Myrti, & oleo Omphacino, id est, immaturo : quemadmodum oleum Myrtillorum.

Quoniam verò Myrti veræ recentia folia apud nos haberi nequeunt, ideò sume folia Myrti veræ quæ ex Italia & Narbonensi Gallia & Candia afferuntur denuò, & asperge ea contusa vino veteri odorato, vt [illegible] m est proximè in oleo Myrtillorum.

CEREBRVM, neruos, cor & ventriculum roborat.

Oleum Menthæ.

Oleum Menthæ fit ex Mentha crispa satiua, & oleo omphacino, id est, immaturo, eodem modo quo Myrtinum aut Rutaceum oleum.

VENTRICVLVM refrigeratum & imbecillum calefacit: firmat nauseam, vo-

mitum,

mitumque reprimit: appetentiam excitat, coctionemque iuuat.

Oleum Absinthii.

Oleum Absinthii fit ex Absinthio Pontico, & oleo omphacino claro, quemadmodum oleum Rutaceum.

Absinthium Ponticum nos non habemus, quod videlicet non adeò calidum est, sed suauioris odoris, & valdè adstringens. Nostrum verò Absinthium siue rusticum Absinthium calidius est; & nihil ferè adstringit, vt etiam Galenus scribit: ideò corrigendum est cum Rosis, quæ dimidiam eius pondus æquent.

CALEFACIT, ac roborat ea, quæ sunt refrigerata, potissimùm verò ventriculum: excitat appetentiam, obstructiones aufert, lumbricosque enecat.

Oleum Rosaceum.

Oleum Rosaceum siue Rosarum, fit ex Rosarum rubearum nondumpenitus apertarum decerptis foliis, & oleo Omphacino, id est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum oleum.

REFRIGERAT & astringit: inflammationibus præsidio est, æstuantem ventriculum restinguit; erosiones intestinorum clysteribus inditum, & dolores dentium, si eo colluantur, sanat.

Oleum

Oleum Violaceum.

Oleum Violaceum siue Violarum, fit ex floribus Violarum [Martiarum,] & oleo Omphacino, id est, immaturo, quemadmodum Rutaceum & Rosaceum.

REFRIGERAT, incandescentibus inflammationum feruoribus vtile est.

Oleum Nenupharis albi.

Hoc oleum fit ex recentibus floribus Nenupharis, quæ albos flores producit; & oleo Omphacino, quemadmodum Violaceum.

NYMPHÆATVM oleum vires habet Violati: refrigerat tamen magis quàm Violatum, & minùs quàm Papauerinum: hypnoticis, & intemperaturam partium, vt renum, calidam sanantibus vtiliter miscetur; & Veneris tentiginem prohibet, genitali inunctum: somnum etiam conciliat.

Oleum Nenupharis Citrini.

Hoc oleum fit ex luteis, siue Citrinis Nymphææ, hoc est, Nenupharis floribus, & oleo Omphacino, vt Violaceum oleum.

Oleum

Oleum Populinum.

Populinum oleum fit primo Vere ex oculis Populi arboris contusis, & oleo veteri claro, loto in aqua calida aliquoties, eodem modo quo Rutaceum aut Anethinum oleum.

Oleum Populinum, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei ℥ lxxxvj. (faciunt ℔ vij. ℥ ij.)
Vini ℔ iiij.
Gemmarum Populi arboris recentium, Veris initio collectarum ℔ iij.

Gemmæ Populi diutissimè terantur, & macerentur in vino & oleo diebus septem, & quotidie sæpè agitentur. Octaua deinde die supra lentas prunas in duplici vase coquito, vsque ad consumptionem vini: deinde exprimatur oleum: & reponatur.

Porrò hoc oleum efficacius erit, si secundò & tertiò recentes Populi gemmæ addantur.

Gemmæ Populi, id est, oculi Populi.

EXPEDIT ad capitis dolorem, arthriticis, nephriticis, & podagricis, & vbicumque dolor sit.

Oleum

Oleum Amygdalorum dulcium.

℞. Amygdala dulcia ſicca, non tamen rancida: contundantur minutiſſimè: poſteà in ſartagine aliquantulum torrefacias, affuſo aquæ Roſaceæ modico: poſteà prælo exprime.

LENIT aſperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & ſiccitatem iuncturarum: eſt ſuaue in cibis; & confert hecticis & phthiſicis: impinguat, auget ſperma: ſedat tuſſim & ardorem vrinæ, veſicæ & vuluæ excoriatæ, cum fiſtula iniectum.

Oleum Amygdalorum amarorum.

Fit hoc Oleum eodem modo quo ex dulcibus Amygdalis.

APERIT oppilationes, & diſcutit ventoſitates & vapores: ſed potiſſimùm medetur ſurditati, ſibilo & dolori aurium: lenit duritiem neruorum, & delet maculas faciei.

Oleum Balaninum.

Oleum Balaninum fit ex Balano Myrepſica, id eſt, Glande vnguentaria, quam Arabes vocant Granum Ben. Fit autem ex

tuſo aſſatoque, affuſa Roſacea aqua, fructu iſto.

Fructus hic ipſe Auellanæ magnitudinem habet, colorem candicantem, & figuram vt plurimùm triangularem. Cortice tenui claudit pinguem quendam nucleum, fungoſa & alba tunica inuolutum. Affertur ex Syria & Arabia.

OLEVM Balaninum repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos: aluum ſoluit; ſed ventriculo aduerſatur: dolores aurium emendat. Item ſi ſonant aures, vel ſtrepitum, aut ſibilum edunt, cum adipe infuſum auxiliatur. *

Oleum de Cherua.

Oleum hoc fit ex pingui quodam ſemine, quod Arabes Cherua, Græci Crotona, Latini Ricinum vocant. Fit autem eodem modo quo oleum Amygdalorum.

Planta quæ ſemen hoc producit, vocatur à recentioribus Cataputia maior, ab Italis Palma Chriſti, & Mira ſolis; à Germanis Wunderbaum, Zeckenſame, & Heydniſch Sprinckorner.

PRODEST pſoris, vlceribus capitis erumpentibus, ſedis inflammationibus, vuluis quæ occluſæ conuerſæque ſtrangulant, cicatricibus fœdis, aurium doloribus:

bus: potu aluum ciet, si quis aquis grauatur: lumbricos eiicit.

Oleum Papaueris.

E semine vtriusque Papaueris tam albi quàm nigri exprimitur oleum, eodem modo quo ex Amygdalis, Balano Myrepsica, & Cherua.

IMPINGVAT, asperam arteriam lenit; febrium ardorem mitigat, & insomniam.

Oleum Hyoscyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoscyami semine, eodem modo quo ex Papauere.

Oleum Spicæ.

Oleum Spicæ fit per destillationem, ex maiori Lauendula, quæ Spica vocatur.

Hoc oleum apud nos maioribus sumptibus fit, quàm in Gallia Narbonensi: ideò potiùs emendum est à mercatoribus, qui illud è Gallia afferunt.

CALEFACIT, ac discutit.

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinum apud nos non facilè fieri potest: quoniam verò in magna copia

pia affertur ex Italia &aliunde, ideò facilè emitur à Materialiſtis.

CALIDVM eſt & apertiuum: mitigat colicam & frigidos dolores ventris, ſtomachi, capitis, hepatis, ſplenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum: denique omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum Seſaminum.

OLEVM Seſaminum exprimitur è Seſami ſemine, eodem modo quo de ſem. Papaueris. *

Seſamum verum affertur ex Alexandria Ægypti Venetias; nunc ex Italia & Hiſpania: vnde ematur ſincerum; nam adulteratur oleo Nucum & Papaueris; ſed odore & ſapore facilè deprehenditur à peritis dolus.

OLEVM Seſaminum impinguat, auget ſperma, lenit guttur & omnem aſperitatem & duritiem: & clarificat vocem.

Petroleum Flauum.

PETROLEVM clarum, quoddam eſt album, quoddam verò aurei coloris. Defluit autem ex petris in Italia & pleriſque aliis locis, vnde ad nos affertur.

CALEFACIT, ſiccat: eſſentiæ tenuitate in altum penetrat, digerit: proinde mate-

materiam omnem excrementoſam conſumit: ob id epilepſiæ, paralyſi, vertigini, obliuioni, & lienis, renum, veſicæ, vteri, neruorum, articulorum omnium, & reliquarum partium neruoſarum doloribus frigidis maiorem in modum confert.

Petroleum nigrum.

Petroleum nigrum, ſiue Naphtha nigra, craſſius eſt quàm flauum. Gignitur autem in agro Borchdorpiano & Brunſvvicenſi in Saxonia.

PETROLEVM, *id eſt, Naphtha.*

OPOBALSAMVM SVCCEDANEVM PRETIOSVM EVRICII CORDI, *qui Valerii pater fuit, huic libro ex Valerii Cordi ſcriptis nuper additum.*

℞. Iridis Illyricæ
Zarnabi longi [*id eſt, Zedoariæ*]
Zarnabi rotundi [*id eſt, Zurumbeth*]
Cubebarum Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Agallochi
Olei Benzoi ana ʒ iiij.
Garyophyllorum
Nucis moſchatæ Macis
Arceuthidum [*id eſt, gran. Iuniperi*]
Caſię Cinnamomi Santali citrini
Ben-

Benzoi ana ʒ ij.
Croci Aſari
Maioranę Schœnanthi
Nardi Celticæ rad. Roſarum rubearum
Cyperi longi &
rotundi ana ʒ j.
Camphoræ ℈ ij. Moſchi ℈ j.

Hæc omnia trita macerentur in vino Rhenano ter ſublimato, diebus octo. Poſteà diligentiſſimè diſtillentur in balneo. Diſtillatæ deinde aquæ quæ primò exiuerit, cape ℥ vj. in quibus diſſolue optimæ, candidiſſimæ, electæque Myrrhæ ℥ ij. ſic tenuiſſima & præſtantiſſima pars Myrrhæ, aquæ vitæ miſcetur: craſſior verò inſtar fecis ſubſidet, quæ nequaquam eſt ſeparanda aut excolanda: quoniam in fundo dimiſſa ipſum Opobalſamum aliquot annis conſeruabit incorruptum.

VNGVENTA.

Vnguentum Agrippæ Regis, D. Nicolai.

℞. Radicum Bryoniæ ℔ ij.
Radicum Cucumeris aſinini ℔ j.
Scillæ ℔ ß. Ireos ℥ iij.
Radicum Filicis Radicum Ebuli
Tribulorum aquaticorum ana ℥ ij.

Ceræ albiſſimæ ℥ xv.
Olei albiſſimi ℔ iiij.

Radices omnes iſtæ recentes inciſæ & contuſæ macerentur in oleo per dies octo: deinde coquantur, poſteà exprimantur: & in colato oleo & expreſſo reſoluatur cera, & fiat vnguentum ſecundum artem.

Apud Nicolaum Alexandrinum inu nitur idem vnguentum: ſed impreſſi codices non habent radices Filicis & Ebuli, & Tribulos.

Oportet omnes iſtas radices & tribulos eſſe recentes. quòd ſi neceſſitas vrgeat, & non ſint ad manus recentes; tunc ſume ſiccatas, & affunde vini optimi ℔ iiij.

A TRIBVLI *aquatici ſiue marini, ſunt Waſſernuſſe: & ipſi fructus accipi debent.*

P. C. SCHOL.

A Tribuli aquatici.] *Deſſennius verò contrà, non fructus, ſed radices hîc intelligendas eſſe putat.*

HYDROPICIS, omnibusq́ue corporis œdematis ſuccurrit. Neruorum mala ſanat, vrinas mouet: extrinſecus illitum ventrem ſubducit, doloriq́ue renum vtile.

Vnguentum Apoſtolorum, D. Auicennæ.

℞. Terebinthinæ
Ceræ albæ Reſinæ

Ham-

Hammoniaci ana ʒ xiiij.
Ariſtolochiæ longæ Turis maſculi
Bdellii ana ʒ vj.
Myrrhæ Galbani ana ʒ iiij.
Opopanacis Floris æris ana ʒ ij.
Lithargyrii ʒ ix.
Olei, ſi fuerit æſtas lᵗ ij.
In hieme autem lᵗ iij.
Aceti quantum ſatis eſt ad Hammoniacum, Galbanum, & Opopanacum diſſoluenda.

Confice ſecundum artem.

FLOS *Æris propriè ſignificat grana quædam parua, quæ è partibus æris proſiliunt, cùm refrigerantur affuſa aqua panes ænei: hoc tamen loco ſolet poni viride æris.*

EST efficax contra vulnera & vlcera difficilia, & fiſtulas: conſumit carnem mortuam, & conſumptam reſtaurat; duram mollit: & plagas ſanat.

Vnguentum Aregon, D. Nicolai.

℞. Roſmarini Maioranæ
Radicis Iari Serpylli Rutæ
Rad. Cucumeris aſinini ana ℥ iiij. ß.
Foliorum Lauri Saluiæ
Sabinæ ana ℥ iij.
Pulicariæ maioris
Pulicariæ minoris ana ℥ iiij.
Radicum Bryoniæ ℥ iij.

* Laureolæ ℥ iiij. ß.
* Nepetæ ℥ iij.
* Masticheſ
* Olibani ana ℥ j. ß.
* Pyrethri
* Euphorbii ana ℥ j.
Zingiberis
* Piperis ana ℨ iiij. ß.
Adipis vrſini
* Olei Laurini ana ℥ iij.
Olei moſchellini ℥ ß.
Petrolei clari ℥ j.
Butyri ℥ iiij.
Olei communis ℔ v.

Herbæ & radices Maio menſe collectæ, in oleo macerentur diebus ſeptem: deinde coquantur; additis, circa cocturæ medium, ſiccis reliquis: tum colentur. Colato oleo adiice reliqua, &
Ceræ ℔ j. ℥ iiij.

OLEVM *debet eſſe purum & vetus. Porrò auctores non ponunt certam menſuram olei: quidam iubent accipi ℔ v. vel quantum ſufficit. Sed tantum herbarum & radicum pondus & quantitas, non poteſt bullire in ℔ v. olei: ideò accipe olei ℔ medicinales ſex, & affunde aquæ etiam aliquot libras; & coque ad conſumptionem aquæ, & cola.*

IARVS *eſt vera Serpentaria: pro qua ponitur Aron recenter effoſſum.*

PVLICARIA, *id eſt, Conyza, Germanicè*

nicè vocatur Durvvurtz, & est similis Enulæ Campanæ in foliis, caulibus & floribus; sed multo minor. Nascitur humidis locis, & exiccatis aquis, circa stagna.

LAVREOLA, *est planta similis Thymelææ, id est, planta in qua nascitur Coccum Gnidium. Eius loco sume radices vel folia Cocci Gnidii.*

OLEVM *Moschellinum suo loco descriptum est.*

P. C. SCHOL.

Et affunde aquæ.] *Cæcutit Cordus in aqua vnguentum coquens, cùm in vino coquendum esse ratio dictitet.* A

Cæterùm cùm vnguentum istud in ponderibus mirè corruptum vndique legatur, nos idipsum, quantum nunc licuit, restituimus.

PRODEST malis corporis frigidis, conuulsionibus, resolutionibus partium. Item dolori colico, renum, articulorúmque.

Vnguentum Martiatum, D. Nicolai. A

℞. Ceræ albæ ℔ ij.
Olei ℔ viij. [*aut quantum sufficit.*
Rorismarini
Foliorum Lauri ana ℥ viij.
Rutæ ℥ vij. [*al.* ℥ *iij.*]
Tamarisci [*foliorum scilicet*] ℥ vj.

Maioranæ Sabinæ
Balſamitæ Saluiæ
Ocymi Polii [*videlicet veri*]
Calaminthæ Artemiſiæ Enulæ
Betonicæ Brancæ vrſinæ Spargulæ
Herbæ venti Pimpinellæ Agrimonię
Abſinthii Herbæ paralyſis
Herbæ ſanctæ Mariæ
Cimarum Sambuci
Herbæ Craſſulæ Millefolii
Semperuiuę Chamædryos Centaureæ
Centumneruiæ Fragulæ Tetrahit
Quinquefolii ana ℥ iiij. ß.
Radicum Hibiſci [*id eſt, Althææ*]
Cymini Myrthæ ana ℥ iij.
Fœnugræci ℥ j. ß.
Butyri ℥ j. ʒ ij.
Vrticæ Violarum
Papaueris nigri
Menthæ Saracenicæ Menthæ criſpę
Lapathioli Polytrichi Carduncelli
Matris ſiluæ Maturellę
Herbę moſchatæ
Alleluija Linguæ ceruinæ Criſpulæ
Camphoratæ Styracis calamitæ
Medullę ceruinæ ana ℥ ß.
Adipis vrſini Adipis gallinacei
Maſtiches Turis ana ℥ j.
Olei Nardini ℥ ij.

Herbæ omnes in Maio menſe colligantur, & inciſæ macerentur in vino odorifero per

ro per dies ſeptem : octauo deinde die coquantur, donec ferè conſumatur vinum: poſteà cola : & colaturę expreſſæ adde oleum, & coque denuò donec conſumatur vinum : mox adde ceram & reliqua ſecundum artem.

In hoc vnguento multa ſunt herbarum nomina, quæ apud probatos Auctores nuſquam inueniuntur : idcóq; aliquis non facilè ea interpretabitur.

NICOLAVS *Præpoſitus loco Maioranæ habet Esbrium, alii autem habent vtrumque. Sed non conſtat quid ſit Esbrium : alii enim dicunt Maioranam eſſe, alii Saluiam : ſed vtrumque ingreditur hoc vnguentum, tam Maiorana quàm Saluia.*

BALSAMITA, *id eſt, Mentha aquatica.*

BRANCA *vrſina vera, quæ Romana cognominatur, accipi debet, quæ habet radices longas, multas, glutinoſas, ſapore Tragacanthe. Et alio nomine vocatur Acanthus : quæ verò Germanicè vocatur Bernclavv, & habet Anethi vmbellam, & ſemina odore & ſapore cimicum, nihil minus eſt quàm Branca vrſina; nam ſemper illam Romanam Brancam vrſinam intelligunt auctores omnes. Eſt autem vrbana & hortenſis herba Branca vrſina vera.*

SPARGVLA, *id eſt, Gallion : Germanicè vocatur Ranrizen & Sprengelblum. Herba eſt* B

ba est denso, numeroso, cõferto & odorato flore.

C PIMPINELLA, quàm Auctor intelligit, est Sanguisorba, quæ Germanicè Blutssdrofflein vocatur.

HERBA Paralysis, id est, Himelschussel.

D HERBA Sancta Maria, secundum interpretationem omnium, est Persicaria.

HERBA Crassula pinguia habet folia: nascitur in muris & in tectis: Germanicè vocatur Fettehenne, siue Donnerkraut.

CENTVMNERVIA. i. Plantago maior.

TETRAHIT, id est, herba Iudaica, quam dicunt esse Orobum.

LVMINARIS maioris auctor Ioannes Iacobus Manlius, pro Cymino & Myrtha habet Cimarum Myrti. Sed nescio quàm bene: non tamen improbo. Porrò Nicolai Alexandrini impressum exemplar habet Cymini & Myrtha: sed Nicolaus Præpositus pro Myrtha habet Myrrham; sed malè.

LAPATHIOLVM, id est, Acetosa.

POLYTRICHON, herba est ex specie-bus Capilli Veneris.

MENTHA Saracenica, Germanicè vocatur Vnser Fravven Mintze. Herba habet folia oblonga, Lapathio minora, & in summis caulibus aureos flores in corymbis dispositos, ferè vt Tanacetum: tota odoratissima est.

CARDVNCELLVS, id est, herba Turcha: quam nos in Germania vocamus Carduum benedictum.

MA-

MATRISSILVA, *id est Periclymenum: Germanicè vocatur Speklilien : ascendit arbores vt Vitis: flores habet longos, reflexos, & odore Lilii. Nurembergæ in hortis colunt, cùm alibi proueniat sponte in siluis.*

MATVRELLA, *id est, Phu; id est, Valeriana maior. Impressi codices Nicolai Alexandrini non habent Maturellam, sed Marathrum, id est, Fœniculum: sed malè.*

ALLELVIA, *id est, Trifolium acetosum: Germanicè Buchampfer vocatur.*

CRISPVLA *quæ sit herba, non constat recentioribus: alii enim Buphthalmum, alii Herbam Cancri sic vocant, nec indicant figuram herbæ Cancri: ego autem ponerem eius loco Buphthalmum, id est, Cotulam maiorem, non fœtidam.*

HERBA MOSCHATA *duas habet species: vna habet veluti acus longas, & est Rostrum Ciconiæ; altera est parua, & non habet acus, sed est herba admodùm parua: folia habet similia Cõcauæ radici, id est, Holvvurtz: odorem habet in Maio mense Musci. Nascitur vmbrosis locis iuxta Concauam radicem, id est Holvvurtz. In Maio tantùm reperitur. Germanicè vocatur Bisemkraut.*

CAMPHORATA *est Abrotonum, quia odore accedit ad Camphoram: quidam dicunt esse Abrotonum siluestre siue album; sed perinde est: efficacius tamen est vulgare Abrotonum.*

Nicolaus Alexandrinus paulò aliter describit hoc unguentum, ut codices impreßi ostendunt. ideoq; & eius modum subiungemus: nam variatur ponderum ordo & quantitas.

ADVERSVS frigida corporis mala, resolutionem coxendicum, nephritim, conuulsionem, & id genus alia valet: tumores reprimit, durities emollit, liuoremque cutis emendat.

Vnguentum Martiatum magnum, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Ceræ albæ ℔ ix. Olei sextarios vj.
Pet. verò Coud. Ceræ ℔ xij. Olei sextar. lxvj.
Rosmarini Foliorum Lauri ana ℔ ij. ß.
* Amaraci ℔ ij.
Esbrii Sabinæ
Balsamitæ Ocymi
Elelisphaci [*id est, Saluiæ*]
Polii [*scilicet veri*]
Calaminthes Artemisię Enulæ
Betonicæ Brancæ vrsinæ
Herbæ venti
Pimpinellæ Argemoniæ Absinthii
Herbæ paralysis
Herbæ Sanctæ Mariæ
Cimarum Sambuci Herbæ Crassulæ
Semperuiuæ Millefolii
Chamædryos Centaureæ
Centumneruiæ Fragulæ

Quin-

Quinquefolii
Herbę Tetrahit ana ℔ j. ß.
Radicis Euiſci [*ſeu Ibiſci*] Cymini
Myrthæ ana ℔ j.
Fœnugræci ℔ ß. Butyri ℥ v.
Vrticæ Violarum
Papaueris rubri
Menthę alterius [*ideſt, Mẽthæ criſpæ ſatiuæ*]
Lapathioli Polytrichi Carduncelli
Matris ſiluæ Marathri
Herbæ moſchatæ
Alleluia Linguæ ceruinæ Criſpulæ
Camphoratæ Styracis
Medullæ ceruinę
Adipis vrſini
Adipis gallinacei ana ℥ iij.
Turis ℥ ij. Olei Nardini ℥ j.

Confice hoc modo: Herbas omnes atque radices in fine Maii menſis, vel circa Solſtitium ęſtiuum collectas, minutim inciſas in vini ſufficienti quantitate macerato per dies ſeptem: octaua deinde die coquantur lento igne, donec propemodum vinum ſit conſumptum: poſteà cola & exprime, & affunde colaturę expreſſę olei pręḋictos ſextarios, & iterum coque, donec omnis aqueus herbarum ſuccus cum vino in vaporem reſolutus fuerit: deinde adde Ceram in partes confractam; & paulo pòſt Adipes, Butyrum atque oleum Nardinum; ad vltimum verò Styracem, *

atque Tus in minutiſſimum puluerem trita: melius tamen eſſet, optimam & electam Styracem, & puram inſtar reſinæ alicuius, vnà cum Cera indere: nam liqueſcit in oleo. Sed talis Styrax calamita rariſſimè ad nos affertur. Porrò miror in hoc vnguento, quòd tam parum olei tot herbarum libris addatur: prӕtereà etiam optimæ vires aromaticarum herbarum in coctura euaneſcunt.

Ita ſe habet vnguenti huius compoſitio, ſecundum impreſſum Nicolai Alexandrini exemplar.

SEXTARIVS *menſura eſt Romana, quæ capit menſurales vncias viginti olei: pondere verò habet olei vncias ſedecim, drachmas quinque, ſcrupulum vnum. Sex autem ſextarii olei, faciunt in hoc vnguento ℔ vij, ℥ iiij.*

ESBRIVM *quidam dicunt eſſe Maioranam, quidam flores Saluiæ: ego autem acciperem pro Esbrio Maioranæ capitula, ſummitates & flores.*

AMARACVM *ego hîc non credo ſignificare Matricariam, cùm per eam vocem etiam Maioranam peſſimus intelligere: nam vtraque Amaracus vocatur: ſi autem Maioranam inieceris, multò odoratius vnguentum fiet, quàm ſi Matricariam indideris.*

HERBA *venti, id eſt, Parietaria vera.*

PIMPINELLA, *hîc non ſignificat Germanicam Pimpinellam acri radice, quam Itali*

vocant

vocant Saxifragiam; ſed eam quam Itali vocant Sanguiſorbam, Germani Blutsſtroſſleyn. Radicem habet rubram, Tormentillæ ſapore. Naſcitur in pratis vna eius ſpecies, altera in montibus; & Itali acetariis miſcent: habetq́ cucumeris odorem.

QVIDAM *non habent Cyminum, ſed Cimas Myrthæ: eſt autem Myrthæ idem quod Myrtus. Alii habent Myrrham, ſed malè.*

PRO *Papauere rubeo habent alii Papauer nigrum: eſt autem rubeum Papauer idem quod agreſte Papauer, in agris naſcens.*

MARATHRVM, *id eſt, Fœniculum. Porrò ego hunc locum Nicolai Alexandrini credo eſſe corruptum; & cenſeo pro Marathro legendum eſſe Maturellam, id eſt, Phu maius, cuius radices accipi debent.*

Lingua ceruina eſt herba qua hodie impropriè Scolopendria nominatur.

P. C. in vtrumque vng. Martiatum Schol.

Vng. Martiatum.] *Fuchſius rectè monet, non Martianum, ſed Martiatum nominandum eſſe.* A

Spargula, id eſt, Gallion.] *Spargulam non Gallion, vt Cordus ait, ſed Apparinen eſſe veterum, Fuchſius ritè ſentit.* B

Pimpinella.] *Fuchſius per hanc vocem, non Sanguiſorbam Germanis vocatam, cum Cordo hîc intelligendam eſſe vult; ſed acrem herbam, Saxifragam à multis appellatam, Germanis Pimpinellæ nomine cognitam; idq́ ea.* C

propter, quòd adstrictoria sua facultate, huic meditamento Sanguisorbam malè conuenire existimet: quasi verò nihil vnguentum hoc præterea recipiat quod adstringat atque etiam refrigeret. Itaque cùm Italia multo priùs (imò forsan in ea fabricatum) quàm Germaniæ vnguentum istud cognitum fuerit, Pimpinellam Italorum seu Sanguisorbam Germanorum hîc intelligendam esse contendo.

D Herba Sanctę Mariæ.] *Hanc Persicariam esse, sinistrè Cordus interpretetur, vt & Fuchsius quoque inquit: sed eam esse quam Saluiam Romanam, & Mentham Grecam, seu Costum hortensem, ac Lassulatam Etruscis vocari constat, Vnser frauvven Mintz Germanis dictam, à Mentha Saracenica diuersam. Qua in re falli nihilominus Fuchsium existimo, Mentham hanc Græcam cum Saracenica confundentem, eandémque facientem, cùm diuersæ sint: nî Germanis aliquibus ita eam appellare placuerit, Italis tamen secus; qui hac in re, ob eas quas superiùs dixi rationes, hîc quoque consulendi atque credendi sunt.*

E Mentha Sarac.] *Hanc Mentham Saracenicam, vocatam quoque Mentham Romanam, in suis de Stirpium libris, imagine & scripto depingit doctiss. Rembertus Dodonæus: quæ hoc loco intelligenda erit; quicquid Fuchsius ex suo corruptissimo in medium proferat.*

F Myrrhę.] *Fuchsius Myrrhæ legi mauult, nescio quam bene: cùm vnguentum Martiatum*

paruum

paruum Nicol. Alexandrini, Myrti folia manifestè recipiat. Cur autem Myrtum aliaq́; adstringentia admittat hoc vnguentum, hîc dicere non vacat. Tantummodo miror id à tanto viro non esse olfactum, neque perpensum.

Cæterùm hocce in vnguento, vt & multis aliis in medicamentis, plura longè aliter exponenda, miscenda, tractanda, atque conficienda sunt, quàm à Fuchsio & Francisco Alex. est factitatum: ita vt huius Apollo non vsque adeò, veluti Thrasonicè promittit, nebulosis suis radiis Pharmacopœos vibret, neque irradiet; quin in densa adhuc caligine æquè vt priùs versentur atque deambulent. Quod tamen illi condonandum foret; eo quòd adolescentem se fateatur: nisi sua illius ætatis iuuenilis iudicio vacua, & hinc temeraria rei Pharmaceutices sibi inexperta, ac (vt locis mille liquet) ignoratæ scriptione, Apolline abusus, illiq́; iniurius, tantum diuum plus æquo contaminasset. Sed hæc, quoniam vesperascit, citis si voles, quadrigis.

AD frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & stomachi, ad scirrhos hepatis & splenis, ac ilii dolorem; ad paralyticos, arthriticos, ischiadicos, nephriticos, & podagricos, & ad omnes dolores; ad tumores, durities, spasmos, & febrientes, ad ignem vel solem inunctum.

Vnguen-

Vnguentum Martiatum paruum, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Foliorum Lauri ℔ iij.
Rutæ ℔ ij. ß.
Amaraci [*id est, Maiorana*] ℔ ij.
Rosmarini ℔ j. ß.
Foliorum Myrthæ ℔ j.
Esbrii [*accipe summitates Maiorana pro Esbrio*]
Balsamitæ
Ocymi ana ℥ vj.
Butyri ℥ v.
Styracis Medullæ ceruinæ
Adipis vrsini
* Adipis Gallinacei ana ℥ iiij.
Masticheș ℥ iij. Turis ℥ ij. ß.
* Olei Nardini ℥ j.
* Olei oliuæ q. s.
Ceræ mundissimæ quantum sufficit.
Ego Olei acciperem ℔ vj.
Ceræ verò ℔ iiij.
Pet. verò Coud. olei ℔ xxiiij. sumendas esse dicit.

Porrò hoc quoque vnguentum conficies vt proximum.

MYRTHA, *id est, Myrtus. sunt autem accipienda folia vera Myrti, quæ ex Italia afferuntur, & non eius planta quam vocamus Germanicè Heydelber.*

P. C.

P. C. SCHOL.

Petrus verò Coud. olei, &c.] *Si omnia huiusce Dispensatorii loca manca erigenda, dubiosa expendenda, erronea collapsaq; restituenda mihi essent, simulq; singulorum rationes scriptis reddere deberem, in densum volumen, præter institutum, libellus omnimodò extumesceret. Hîc attamen (priusquam sese negotium subducat; ad calcem enim ferè perductus sum) pedem figere, aliquidq; serii propalare, tempus & locus opportunus summopere vrgere videntur: vtputa, si quid salis Francisco Alex. inesset, atque vel minimum haberet rerum medicamentariarum pharmaceuticarúmve peritiæ, experientiæq; (vt omnibus numeris absolutum opus se promulgasse arroganter sibi persuadet) non ita leuiter oscitanterq; aliorum errores incogitantiasq; etiam euidentissimas transscriberet, & alioquin pagellas multas tædiosa, atque inani dicacitate repleret, conspurcaretq;. Consulat ille, quæso, vulgares tantùm vniuersalesq; componendorum miscendorumq; medicamentorum normas, tum à seipso etiam conscriptas formulas; vel si volet, etiam minimos pharmacopolas hac in re examinet; herbarum materialiúmve libra, num olei binas ad minus requirat. Carnis libris duabus aquæ libram coctura sufficere si dixeris, à coci puero nónne etiam videberis? Itaque cùm Cordus hoc in vnguento, suo ex sensu, olei hîc libras sex tantùm,*

tùm, ad herbarum materialiúmve libras plures duodecim (qua quantitate vix madescerent) accipiendas suasisset, vt adhuc dum eius in contextu sonant verba: ego verò multas addens olei libras, ex sex vigintiquatuor effeci; & necdum sufficere pro tanta materiæ copia scio, si oleo, vt regula & ratio docent, materiæ sunt contegendæ. Simili insuper cæcitate, vt in hoc vnguento, omnes Dispensatoriorum combinatores vsi sunt, in vnguento Martiato magno. Vbi enim Nicolai Alex. aliorumq; exemplaria, olei sextaria sex admodùm macrè legunt; ego sexaginta sex multo pinguiùs, necessariò reposui; rationes, errorúmque causas hîc præteriens. Bone Deus, tot tantósque Aristarchos mirum est tanta laborare coryza, vt tantum interuallum, nempe à sex ad sexaginta sex; à sex insuper ad vigintiquatuor, non olfecerint; adeóque euidentes res animaduertisse neminem. Hinc vt quantum in reliquis neglectum fuerit, colligere facilè queas: quod asterisci, præter omnium scio expectationem, ita frequentes, locorum non omnium, sed præcipuorum tantùm, in hocce tam exiguo enchiridio animaduersorum indicatiui demonstrare possunt. Quocirca, vt ingenuè quid sentiam tandem proferam, téque summam semel explicem; tot inter hodie Dispensatoriorum diuulgatores, nullum penè digni quid Pharmacopœis cõsarcinasse protulisséque video; nihílque ferè præter aliorum ignauias transcripsisse, ac in suas chartas transfudisse, acta egisse;

egisse; errata, & ineptias, erratis atque ineptiis accumulasse comperio: ita vt posteriora prioribus etiam nonnunquam deteriora, Pharmacopæísque inutiliora, esse conspiciantur. Eiuscemodi igitur omphacini rabulismi valeãt. Sed pedem retrahere, receptuíque canere tempestiuè, satius est, priusquam malè audiens, vilis ineptúsque apothecarius, sordidúsque immò olidus vnguentarius, à medico quopiam Dispensatorii corrasore appeller, nulla ratione cum seplasiario conferendo; à quo corripi reprehendíve posse, æquitas vetitat, piaculúmque putatur. Silere itaque volo, ne in Lacca labyrinthum aliquem incautus incidens, illudere quempiam existimer. Verùm gallus in suo sterquilinio audet.

Cæterùm hîc obiter etiam referre volo, vnguentum Aregon olei quoque magna tabescere penuria.

Ad podagram frigidam, siue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, ischiadicos, & ad omnia vitia & dolores neruorum valet.

Vnguentum album.

℞. Cerussæ in aqua Rosarum lotæ ℥ xviij.
Lithargyri albi loti ℥ j. ß.
Olei Rosati ℔ ij. ℥ iiij.
Ceræ albissimæ ℥ vj. aut circiter.
Confice secundum artem.

Qui-

Quidam alia ratione componunt hoc vnguentum: nam alii addunt albumina Oui, alii non addunt Lithargyrium: alii non Ceram, sed Tragacanthum admiſcent.

POLLET aduerſus vlcera, ſcabiem, & aduſtionem, intertrigines, & inflammationem.

Vnguentum Dialthææ ſimplex, D. Nicolai.

℞. Radicum Althææ ℔ ij.
Seminis Lini
Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Olei ℔ iiij. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ ℥ ij. Reſinæ ℥ vj.

Radices & ſemina contuſa macerentur tribus diebus in aquæ ℔ viij, aut quantum ſufficit: quarta die coquantur, donec remittant craſſam & viſcoſam mucilaginem: eam deinde exprime: mox

℞. Expreſſæ mucilaginis ℔ ij. & coque cum oleo: cùm deinde aquoſum illud in mucilagine conſumptum fuerit, ceram addito, & fac ſecundum artem.

EMOLLIENDI vim habet: calefacit, & humectat.

Vnguentum Dialthææ compoſitum D. Nicolai.

℞. Radicis Althææ ℔ ij.

Semi-

Seminis Lini
Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Scillæ recentis ℥ vj.
Olei ℔ iiij. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ Gummi Hederæ
Galbani ana ℥ ij.
Colophoniæ Resinæ ana ℥ vj.

Radices & semina contusa macerentur tribus diebus in ℔ viij. aut sufficienti quantitate aquæ: deinde coquantur donec crassescat mucilago. Posteà

℞. Mucilaginis expressæ ℔ ij. & adde reliqua: ac fiat secundum artem vnguentum.

VALET propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleuresi: & super pectus inunctum sanat omnia loca: infrigidata calefacit: mollificat & humectat.

Vnguentum Ægyptiacum D. Mesuæ.

℞. Æruginis ℥ v.
Mellis optimi ℥ xiiij.
Aceti fortis ℥ vij.

Coquantur omnia simul, donec fiat vnguentum spissum, & colore purpureum.

ÆRVGO, *est viride æris.*

CONFERT ad vulnera antiqua, fistulasque extergit: carnis excrescentiæ medetur, vehementerque exsiccat.

Vnguen-

Vnguentum aureum D. Mesuæ.

℞. Ceræ citrinæ ℥ vj.
Olei boni ℔ ij. ß.
Terebinthinæ ℥ ij.
Resinæ Colophoniæ ana ℥ j. ß.
Turis Masticheѕ ana ℥ j.
Croci ʒ j.
Confice secundum artem.
VVLNERA certò & salubriter glutinat.

Vnguentum Citrinum [aut Citreum,] D. Nicolai.

* ℞. Boracis ʒ ij. Camphoræ ʒ j.
Corallii albi ʒ iiij.
* Amenti dulcis ℥ j.
Vmbilici marini
Tragacanthæ albissimæ
* Amyli ana ʒ iij. Crystalli Entalii
Dentalii Turis albissimi
* Nitri * Marmoris albi ana ʒ ij.
Gersę serpentariæ ʒ j. Cerussæ ʒ vj.
Axungiæ porcinę recentis, non salitæ, sed præparatæ & mundatæ ℔ j. ß.
Seui caprini pręparati ℥ j. ß.
Adipis gallinacei præparati ℥ j.
Confice sic: Axungiam porcinam atque adipem gallinaceum in vitreato vase liqua simul; & impone tepidis adhuc, cor-
ticum

ticum Citrei mali satis magnam quantitatem, & macerentur per mensem vnum. Posteà eximito cortices, & eliquatis adipibus, vt dictum est, adde seuum caprinum: deinde addantur reliqua tenuissimè trita: vltimò verò insperge Camphoram subtilissimè tritam. * *

Notandum est in hoc vnguento non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ℥, ponunt ʒ; & econtrà.

BORAX *est Nitri species, qua aurum ferruminant Aurifabri.*

AMENTVM *dulce, est Gypsum, quod in capillatas venas scinditur: [al. Alumen plumosum.]* A

VMBILICI *marini, lapilli sunt inuenti in littore maris, figura Fabarum magnarum: Germanicè vocantur Merbonen.*

ENTALIVM *testaceum quiddam est marinum, Fistula modo longum & concauum, foris strictum, longitudine digiti parui.*

DENTALIVM *conchula marina est parua, dentatam rimam habens.*

NITRVM *est Salpetra.*

GERSA *Serpentaria, est radix Serpentariæ vera præparata, vt infrà ostendemus.*

P. C. SCHOL.

Amentum dulce.] *Amiantum veterum esse id, permalè verterunt Fuchsius & Francis. Alex. longè enim alia res est. Barbara vocabula, doctis licet veterum vocibus quandoque sint* A

confor-

conformia, non eapropter semper reipsa eaden sunt, nec esse debent, idemq; significare. Qu in re doctos etiam viros interdum hallucinato videmus.

FACIEI maculas emendat: scabiem in quacumque corporis parte exterit, cicatrices extenuat; ruborem oculorum & vstiones ex insolatu factas aufert; & ea quæ aspera sunt, læuigat.

Vnguentum Populeum D. Nicolai.

℞. Oculorum Populi arboris recentiũ ℔ j.ß.
Axungiæ porcinæ præparatæ ℔ iij.

Oculi Populi contundantur, & macerentur in Axungia, donec sequentes herbę colligi queant æstate.

℞. Foliorum Papaueris agrestis
Foliorum Mandragoræ
Cimarum Rubi tenerrimarum
Foliorum Hyoscyami
Solani Vermicularis Lactucæ
Semperuiuæ maioris
Bardanæ Violariæ
Scatuncelli ana ℥ iij.

Herbę contundantur & misceantur oculis Populi & Axungiæ, & dimittantur per dies decem: deinde coquantur supra lentum ignem, cum vini odorati sufficienti quantitate, donec vinum consumatur: postea

ſteà colentur & exprimantur, & expreſſum vnguentum reponatur.

MANDRAGORÆ *folia vbique haberi non poſſunt; ideò duplex pondus foliorum Hyoſcyami ſumendum eſt.*

VERMICVLARIS *vera, eſt Semperviua minor, linguam non mordicans.*

BARDANA *id eſt, Lappa maior, cuius radicem præcipit eſſe accipiendam Nicolaus Alexandrinus.*

SCATVNÇELLVM, *reuerà eſt Vmbilicus Veneris, ſeu Cymbalaris, & non Krentzkraut. Folia habet pinguia, concaua vt Cymbalum, radicem Aro ſimilem: perquàm pauci eam cognoſcunt.*

CONTRA nimium calorem valet; & temporibus illitum, ſomnum conciliat.

Vnguentum Fuſcum, D. Nicolai.

℞. Olei ℔ j. ß.
Ceræ nouæ ℥ iiij.
Colophoniæ
Picis naualis
Sagapeni ana ℥ ij.
Maſtiches
Galbani Turis
Terebinthinę ana ℥ j.

Confice ſecundum artem vnguentum.

SANANDI vim habet & extrahendi.

Vnguentum Diapompholygos, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei Rosacei
Ceræ albæ ana ℥ vj.
Succi fructus vuę Lupinę quantum sufficit.
Cerussæ ℥ ij. Plumbi vsti & loti
Pompholygis Turis puri ana ℥ j.
Confice secundum artem.

DIAPOMPHOLYGOS, *id est, de Nihili albo. Nam Pompholyx est Nihili album, id est, Galmes flug.*

VVA *Lupina, id est, Solanum siue Solatrum.*

AD exiccanda erysipelata, vulnera sordida, & ad sananda tibiarum vlcera, aliorumque locorum concaua vel dissipata, valet; replet, refrigerat & cicatrisat.

Vnguentum Comitissæ, D. Guilielmi de Varignana.

℞. Corticum medianorum Castanearum
Corticum medianorum Glandium
Corticis mediani Quercus arboris
Myrtillorum
Caudæ equinæ Gallarum
Corticum Fabarum
Acinorum Vuarum
Sorborum immaturorum siccorum

Mespi-

Mespilorum immaturorum siccatorum
Foliorum Pruni siluestris
Radicum Chelidoniæ ana ℥ j. ß.

Contundantur aliquantulum, & coquantur in aquæ Plantaginis ℔ viij aut quantum sufficit, donec media pars consumpta fuerit: deinde in colatura lauentur sequentia nouem vicibus; semper recentem aquam decoctionis affundendo, quotiescumque lauaris.

℞. Ceræ nouæ ℥ viij. ß.
Olei Myrtillorum
Olei Mastichini ana ℔ j. ß.

Postea insperge sequentium rerum tenuissimum puluerem:

℞. Corticis mediani Castanearum
Corticis mediani Glandium
Corticis mediani Quercus arboris
Gallarum ana ℥ j.
Cineris ossium cruris bubuli
Myrtillorum Acinorum vuarum
Sorborum siccorum ana ℥ ß.
Trochiscorum de Charabe ℥ ij.

Confice secundum artem vnguentum.

ACINI *hic significant lignea semina quæ sunt in uvis.*

SORBA *sunt fructus similes Mespilis: Germanicè vocantur Sporling, Sporbirn, Sporepfel, & Dreckfecke.*

PRVNVS *siluestris, id est, Schlehendorn.*

INCEPTVM abortum prohibet, hæ-

morroïdas ſiſtit, ac laxatos renes conciliat, [menſes retinet.]

Vnguentum de Arthanita maius, D. Meſuæ.

℞. Succi Arthanitæ ℔ iij.
Succi Cucumeris aſinini ℔ j.
Olei Irini ℔ ij.
Butyri vaccini ℔ j.
Pulpæ Colocynthidos ℥ iij.
Polypodii ℥ vj.
Euphorbii ℥ ß.

Arida omnia contundantur, & macerentur in ſuccis per dies octo: affuſo etiam oleo in vaſe vitreo, diligenter obturato: nona deinde die coquantur lento igne aliquandiu, poſteà colentur: Colaturæ adde Sagapeni in aceto diſſoluti aureos v. Myrrhæ aureos ij.

Coquantur iterum vſque ad conſumptionem ſuccorum: poſteà adde
Ceræ ℥ v. Fellis taurini aureos v.

Ferueant ſimul, donec liqueſcat cera: poſteà inſperge ſequentium rerum tenuiſſimum puluerem:

℞. Scammoneę Aloës Mezereon
Colocynthidos ana aureos v.
Euphorbii aureos ij.
Salis gemmæ aureos iij.
Turbith aureos v.

Pipe-

Piperis longi Zingiberis
Chamomillæ ana aureos ij.
Confice secundum artem.

Omnia ferè exemplaria habent Colocynthidos ana aureos v. meus autem manuscriptus Mesuæ habet aureum j. *quod magis probo: sed textum nolui immutare.*

ARTHANITA *est Cyclamen; siue Cyclaminus: quidam malè vocant Panem porcinum. Si radices eius non adsint recentes, tunc accipe radices eius siccatas circiter* l' vj. *contundantur & coquantur in aqua, & eliciatur succus, vt ex Glycyrriza fit.*

ILLITVM stomacho, vomitu purgat: hypogastrio autem inunctum, aluum deiicit, ob id hydropicos mirè iuuat, serosum excrementum largè vacuando: vermes quoque necat, & educit: adhibetur non potentibus sumere medicamentum purgans.

Vnguentum de Arthanita minus, D. Mesuæ.

℞. Succi Arthanitæ
Viscositatis quę exprimitur è radice Filicis
Succi Cathengit ana ℥ ix.
Succi extremitatum Tamarisci ℥ ij.
Oesypi [*id est, Hyssopi humida*] ℥ v.
Olei Irini l' ij.
Bdellii Hammoniaci ana ℥ j. ß.

Aceti quantum satis est ad Hammonia-
cum dissoluendum.
Ceræ Citrinæ ℥ vj.
* Corticum radicum Capparis ℥ j. ß.
Spicæ ʒ iij.
Confice secundum artem vnguentum.

FILIX *non significat Polypodium, sed eam herbam quæ Germanicè vocatur Waltfaren, & Creutzfaren.*

CATHENGIT *significat Ebulum: est autem hoc vocabulum valdè corruptum in plurimis exemplaribus.*

OESYPYS, *id est, Hyssopus humida, & est pinguedo lanarum succidarum.*

SPLENIS tumores etiam scirrhosos dissoluit, & strumas.

Vnguentum Potabile.

℞. Butyri recentis sine sale lʾ iij.
Rubiæ tinctorum
Castorei
Spermatis Ceti
Tormentillæ [radicum] ana ℥ j.
Bulliant simul in vino odorifero ad vini consumptionem, ac fiat vnguentum secundum artem.

DATVR ad consolidandum casum ex alto. [Sumitur ab vncia dimidia ad integram.]

Vnguen-

Vnguentum Rosatum, D. Mesuæ.

℞. Axungiæ porcinę recentis quantitatem quam volueris, & lauetur in aqua calida nouies, & tandem cum aqua frigida lotione vltima: deinde teratur cum ea Rosarum rubearum recentium æquum pondus, & dimittantur marcescere per dies septem: posteà coquanter cum facilitate, ac percolentur, & rursus tantundem Rosarum rubearum teratur cum ea, & dimittatur per alios dies septem marcescere, atque adfundatur succi Rosarum pars dimidia, olei Amygdalini pars sexta; & rursum concoquantur cum facilitate, dum succi euanescant. Quòd si parum Opii in aqua Rosarum colliquatum inter decoquendum iniicitur, fit efficacius.

PHLEGMONAS, erysipelata, herpetas sedat: Cephalalgiam calidam, & ventriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat.

Vnguentum Pectorale.

℞ Mucilaginis seminis Psyllii
Tragacanthæ
Gummi Arabici   Seminis Lini
Fœnugræci   ana ℥ j.

Adipis gallinæ Medullæ vituli
Butyri recentis loti cum aqua Violarum ana ℥ j. ß.
Olei Violati
Olei Amygdalorum dulcium ana ℥ j.
Ceræ albæ quantum sufficit: fiat vnguentum.

MITIGAT dolores pectoris & tussim: digerit, maturat, facilitat sputum, & resoluit pleuresin.

Vnguentum Album Caphuratum.

℞. Olei Rosati ℔ j.
Ceræ albæ ℥ iij.
* Cerussæ ℥ vj.
* Albi ouorum num. iij.
Caphuræ dissolutæ cum aqua Rosarum ex arte ʒ ij.
Fiat vnguentum secundum artem.

Vnguentum Rubeum Caphuratum.

℞. Olei Rosati ℔ j. ß.
Lithargyrii ℥ ij.
Minii ℥ iij. Cerussæ ℥ j. ß.
Tuthiæ
Caphuræ ana ʒ iij.
Ceræ ℥ ij. in æstate: Sed in hieme ℥ j.
Fiat vnguentum in pila plumbea cum pistillo plumbeo.

CERO-

CEROTA.

Cerotum Infrigidans Galeni, ex Mesue.

℞. Ceræ albę ℥ j. *
Olei Rosati omphacini ℥ iiij. *

Conquassentur simul cum modico albi & clari aceti. Oleum verò Omphacinum antequam Rosas recipiat, sæpiùs est lauandum cum aqua fontis gelidissima: deinde confice secundum artem.

REFRIGERAT febres ardentes, calorem hepatis, & sedat dolores capitis, circum tempora, super hepar & spinam dorsi linitum.

Cerotum Santalinum, D. Mesuæ.

℞. Rosarum ʒ xij.
Santali rubei ʒ x.
Santali albi
Santali citrini ana ʒ vj.
Boli Armeniaci ʒ vij.
Spodii ʒ iiij. Camphorę ʒ ij.
Ceræ albę ʒ xxx. Olei Rosati ℔ j.

Confice secundum artem.

OLEVM *Rosatum debet fieri ex oleo acerbo, id est, ex immaturis oliuis expresso.*

PHLEGMONAS & intemperaturas omnes calidas ventriculi, hepatis, & partium aliarum potentissimè extinguit.

Cerotum Stomachale Galeni, D. Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ʒ xx.
Foliorum Absinthii ʒ xv.
Masticheѕ ʒ xx.
Spicæ Nardi Indicę ʒ x.
Cerę mundæ ℥ iiij.
Olei Rosacei lib. j. ß.

Cera & oleum aliquoties ex aqua Rosarum lauentur, & excolata omni aqua rursus ad lentum ignem resoluantur: deinde alia omnia in subtilissimum puluerem trita, inspergantur.

VENTRICVLVM & hepar roborat: horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat.

EMPLASTRA.

Emplastrum Diachylon simplex, D. Mesuæ.

℞. Mucilaginis Fœnugręci
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis radicum Althęę ana lib. j.

Oleī

Olei veteris clari l' iij.
Lithargyrii l' j. ß.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

DIACHYLON *vocatur hoc Emplastrum, à succis viscosis siue mucilaginibus: hodie corrupto nomine dicunt Diaquilon.*

Mucilagines istæ debent esse spissæ & viscosæ: ideoq; oportet ut quãtitas seminum & radicum sit satis magna, unde fieri debent mucilagines.

SCIRRHOS hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipsas etiam chœradas & durities reliquas emollit & iuuat.

Emplastrum de Mucilaginibus, seu Diachylon compositum.

℞. Mucilaginis Radicum Althææ
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis mediani corticis Vlmi
Mucilaginis Fœnugræci ana ℥ iiij.
Olei Chamęmelini Olei Liliorum
Olei Anethini ana ℥ j. ß.
Hammoniaci Galbani Opopanacis
Sagapeni ana ℥ ß.
Cerę nouæ ℥ xv.
Croci ʒ ij. Terebinthinæ ℥ ij.

Gummi siue lachrymæ resoluantur in vino optimo, & conficiatur secundum artem Emplastrum.

Porrò hieme licet oleorum & Terebinthinæ pondus augere.

VLMVS *arbor est quæ vocatur Germanicè Ylmen & Rustern. Cortex eius medius est similis cortici Tiliæ: Gleich wie ein bast: ex eo debet fieri mucilago.*

CHAMÆMELVM, *vulgò vocatur Camomilla.*

MATVRAT apostemata, & mollit durities; partim resoluit, & partim digerit, abstergitq́ue saniem ruptorum apostematum, & sanat phlegmones.

Emplastrum Diachylon magnum, Filii Zachariæ, ex Mesue.

℞. Lithargyrii mundi tenuissimè triti, & per cribrum excussi ℥ xij.
Olei Irini
Olei Chamæmelini
Olei Anethini ana ℥ viij.
Mucilaginis seminis Lini
* Mucilag. rad. Altheæ
Mucilag. Fœnugræci
Mucilag. Ficuum pinguium
Mucilag. Passularum
Succi Ireos Succi Scillæ Oesypi
* Glutinis Alzanahan ana ʒ xij. ß.
* Terebinthinæ ℥ iij.
Resinæ Pini
Ceræ citrinæ ana ℥ ij.

Con-

Conficiatur ſecundum artem Emplaſtrum.

SVCCVS *Scillæ, eſt mucilago ex trita Scilla expreſſa.*

OESYPVS, *eſt pinguedo lanarum ſuccidarum; cuius faciendi modum in vltimo tractatu indicabimus: vulgò vocatur in Pharmacopoliis Hyſſopus humidus.*

GLVTEN *Alzanahan vel Alchanach, ſiue Alzanach, eſt Ichthyocolla, id eſt, gluten, ſiue colla piſcium: vulgò Hauſenblaſen.* [*Alii ſumunt Limacum ſuccum.*]

Hoc Emplaſtrum debet habere conſiſtentiam & ſpiſſitudinem Ceroti.

RESOLVIT & maturat omnes durities & inflammationes.

Emplaſtrum Diachylon paruum, D. Meſuæ.

℞. Lithargyrii ℥ vj.
Olei veteris clari lb j.
Mucilag. Pſyllii ℥ iiij.
Mucilag. Hyoſcyami ℥ j. ß.
Mucilag. ſeminis Lini
Mucilag. radicum Maluæ ana ℥ ij.

Conficiatur ſecundum artem Emplaſtrum, Ceroti alicuius ſpiſſitudine.

TVMORES calidos digerit & maturat.

Emplastrum de Meliloto, D. Mesuæ.

℞. Meliloti ℥ vj.
Florum Chamæmeli
Fœnugræci Baccarum Lauri
Radicum Althææ
Absinthii ana ʒ iij.
Seminis Apii
* Cordumeni Ireos Cyperi
Spicæ Nardi Indicæ
Casiæ ligneæ
* Ammios ana ʒ ij. ß.
* Sampsuchi [*id est, Maiorana*] ʒ iij.
Hammoniaci [*id est, Harmoniaci*] ʒ x.
Styracis calamitæ
Bdellii ana ʒ v.
Terebinthinæ ℥ j. ß.
Ficuum pinguium num. xij.
* Seui caprini
Resinæ ana ℥ ij. ß.
Ceræ ℥ vj. Olei sampsuchini
Olei Spicæ ana quantum sufficit.

Confice Emplastrum sic:

℞. De Meliloto prædicto ℥ v. ʒ ij.
Fœnugręci
Chamæmeli seorsum præter prædicta ana ℥ iiij.

Coquantur in lᵒ iiij aquę aut quantum sufficit, donec remaneat lᵒ j. deinde omnia

nia arida cum reliquis ſex drachmis Meliloti ſubtiliſſimè pulueriſentur. In decoctione autem colata ſecundum artem diſſoluantur Hammoniacum & Bdellium: diſſolutis addantur Ficus per ſe minutiſſimè inciſæ & contuſæ, & optimè miſceantur. Poſteà ad ignem ſimul liquefiant Terebinthina, Seuum caprinum, Cera & reſina Pini, & addatur olei Spicæ Nardi, olei Sampſuchi ana circiter ℥ v. Cùm deinde omnia ſunt miſta, addantur pulueres triti, & fiat ſecundum artem Emplaſtrum.

Porrò potes etiam ſequenti ratione conficere. ℥ vj. ingredientis Meliloti vnà cum reliquis aridis tundito, & iiſdem permiſceto: poſteà ℞ ad decoctionem priuatim Meliloti m. iiij. & gummi, videlicet Hammoniacum atque Bdellium, in vino diſſoluito: Olei verò Sampſuchini atque Olei Nardini accipere tum oportet ana circiter ℥ vij. aut ℥ viij. & confice ſecundum artem Emplaſtrum.

OLEI *Sampſuchini compoſitio ſuprà traditur in tractatu de Oleis.*

Per Oleum Spicæ, Meſue intelligit oleum Spicæ Nardi, ſiue oleum Nardinum. Meſue enim nuſquam meminit Lauandulæ maioris, quæ hodie Spica vocatur; neque eius olei quod vocant oleum Spicæ.

EMOLLIT omnem duritiem quæ in iecinore, liene & ventriculo exiſtit. Dolorem

lorem item vehementer ſedat, hypochondriaque tenſa ſanat.

* *Emplaſtrum Triapharmacum Meſuæ, cui ſub Vnguenti nomine deſcribitur.*

℞. Lithargyrii ſubtiliſſimè triti
Aceti vini ana lʼ j.
Olei veteris lʼ ij.

* Fiat coctione ſecundum artem Emplaſtrum.

FACIT naſci carnem in vulneribus; & conſolidat ea.

Emplaſtrum Oxycroceum, D. Nicolai.

℞. Cerę Picis Colophonię
Croci ana ℥ xij. Terebinthinæ
Galbani Hammoniaci Myrrhę
Libani [*id eſt, Turis*]
Maſtiches ana ℥ iiij.
Aceti phialam vnam.

Galbanum & Hammoniacum in aceti ſufficienti quantitate diſſoluantur, & rurſum ad lentorem coquantur, donec acetum in vaporem euanuerit: tum addantur liquefactis ſimul Ceræ, Pici, Colophoniæ & Terebinthinæ: poſtquam omnia

nia

nia sunt commista, inspergito etiam Myrrham, Libanum & Mastichen subtilissimè trita: ad vltimum verò etiam Crocum per se in tenuissimum puluerem redactum. Et fiat secundum artem Emplastrum.

OXYCROCEUM *dicitur hoc Emplastrum, ab ingredientibus Croco & Aceto.*

Nicolaus Alexandrinus secundum hunc modum tradit Oxycrocei confectionem. Alii autem qui ex eo hoc Emplastrum scripserunt, tertiam eius partem describunt: & cùm ℥ iiij. in tres partes diuidere conarentur, tertiam earum partem statuerunt ℥ j. ʒ iij. itaque resultat ʒ j. Nam ter tria nouem faciunt: quapropter nos maluimus ex fonte haurire huius Emplastri confectionem. A

P. C. SCHOL.

Nicolaus Alexand.] *Fuchs. prauè hìc censet Cordum in ponderum ratione errare, re non bene ab ipsomet ponderata.* A

PRODEST ossibus fractis, item partibus quę dolore aliquo affliguntur: duritiam denique omnem emollit & discutit.

Emplastrum Apostolicon, D. Nicolai.

℞. Lithargyrii ℥ vj.
Ceræ fuluæ
Colophoniæ ana ℥ ij.
Propoleos

* Visci quercini ana ℥ j.
Hammoniaci
Lapidis calaminaris ana ʒ vj.
Masticheѕ Olibani
* Mumiæ ana ʒ iiij.
Terebinthinæ Bdellii Galbani
Myrrhæ Æris vsti Squammæ æris
Viridis æris Sarcocollæ
Dictamni Cretici
Aristolochiæ rotundæ
Opopanacis ana ʒ iij.
* Oleis veteris quantum satis erit.
Vini clari quantum Galbano, Hammoniaco & Opopanaci dissoluendis satis fuerit.

Confice secundum artem & diligenter Emplastrum.

Nicolaus olei quantitatem non exprimit: quare nonnulli ℔ j. *iniiciunt.*

PROPOLIS *non sunt sordes aluearionum apum, sed est Cera odorata; qua apes ante hiemem foramina aluearioruna obturant: Germanicè vocatur Bet & Nebenvvax: eam apes colligunt ex oculis Populi & Betula arborum.*

VISCVM *quercinum hic non significat lignum visci quercini, sed gluten illud lentum ex visco quercino extractum, quo capiuntur aues, hoc est, Dervogelleym auß Eichenmistell gemacht.*

SQVAMA *æris est duplex: vna est crassa,*
qua

quæ vocatur Germanicè Kupfferschlach ; alteru farinæ modo tenuis & rufa : hæc vocatur Kesselbraun, & est efficacior, & hîc debet poni.

VALET ad dolores ceruicis potissimùm & renum; sagittas ac surculos corpori infixos extrahit.

Emplastrum Apostolicon, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Lithargyrii ℥ xviij.
Ceræ rubræ
Colophoniæ ana ℥ vj.
Propoleos
Visci Quercini ana ℥ iij.
Hammoniaci
Lapidis Calaminaris ana ℥ ij.
Turis Masticheș
Mumiæ ana ℥ j. ß.
Terebinthinæ Galbani
Bdellii Myrrhę
Chalcu cecaumenu Sarcocollæ
Lepidos chalcu Opopanacis
Dictamni Cretici Aristolochiæ
Prasii viridis ana ℥ j.
Olei veteris quantum sufficit.

Coquatur Lithargyrium secundum artem in oleo, donec fiat massa purpurea, & non adhæreat manibus dum refrigerata tractatur, quod Græci vocant Amolyntum : deinde omnia sigillatim secundum artem

artem iniiciantur. Galbanum & Opopanacum in vino dissoluantur: reliqua Gummi terantur & inspergantur. Dictamnus Creticus verus solus vltimò addatur.

Nicolaus Alexandrinus non ponit olei pondus aut mensuram: mihi autem videntur sufficere unciæ sex.

CHALCV CECAVMENV, *id est, Æris vsti.*

LEPIS *Chalcu, id est, Squama æris: Germanicè Kufferschlag, vel Kesselbraun: & efficacior est altera eius species quæ Kesselbraun vocatur.*

PRASIVM *viride hic significat Æruginem, id est Viride æris.*

AD omnia vulnera recentia siue antiqua, & ad neruos præcisos vel musculos, ad puncturas vel morsum terrestrium animalium vel maritimorum peculiariter congruit: educit ab eis humores & putredines intimè immersas, & concauitates earum pura carne replet; repletisque cicatricem absque detrimento inducit: Sagittas, calamos, & similia altiùs membris infixa, sine dolore extrahit.

Emplastrum Album coctum.

℞. Olei ℔ ij.
Cerussæ ℔ j. ß.
Ceræ albæ ℥ iiij.

Coquan-

Coquantur ſecundum artem, & fiat Emplaſtrum.

OPITVLATVR excoriatis à calceamentis, & ſcapellatione, vel ab alia cauſa.

Emplaſtrum griſeum, de Lapide Calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥ j.
Lithargyrii ℥ ij. Ceruſſæ ℥ ß.
Tuthiæ ʒ j.
Terebinthinæ ʒ vj.
Ceræ albæ ℥ j. ß.
Seui ceruini ℥ ij.
Turis electi ʒ v. Maſtiches ʒ iij.
Myrrhæ ʒ ij. Camphoræ ʒ j. ß.
Confice ſecundum artem.

DESICCAT, replet & cicatriſat vlcera.

Emplaſtrum viride.

℞. Ceræ nouæ Reſinæ
Terebinthinæ ana ℥ iiij.
Olibani [*id eſt, Turis*] Maſtiches
Viridis æris ana ʒ iij.
Confice ſecundum artem.

Emplaſtrum Baſilicum magnum.

℞. Ceræ albę
Reſinæ Pineæ Seui vaccini
Picis

Picis naualis Terebinthinæ Olibani
Myrrhę ana ℥ j.
Olei quantum sufficit: fiat Emplastrum.

VLCERA phlegmone carentia, præsertim partium neruosarum, terget, & carne implet.

Emplastrum de Crusta panis, Montagnanæ.

℞. Mastiches Menthæ Spodii
Corallii rubri
Santali rubri
Santali albi ana ʒ j.
* Crustæ panis tostę & maceratę in aceto per horam mediam ℥ ij.
Olei de Mastiche
Olei Cydoniorum ana ℥ j.
Farinę hordei, quantum sufficit.
Fiat Emplastrum.

VALET in vomitu puerorum, & his qui cibum retinere non possunt.

Emplastrum de Baccis Lauri, D. Mesuæ.

℞. Turis Mastiches
Myrrhę ana ℥ j.
Baccarum Lauri ℥ ij.
Cyperi
Costi ana ℥ ß.

Mel-

Mellis calidi colati quantum ad cogendum ſatis eſt. *

Si verò triplum Cyperi, & ſtercoris vaccarum aut caprarum ſicci ad pondus omnium accipiatur, erit efficacius ad hydropiſin, & inflationes diſcutiendas.

VENTRICVLI, inteſtinorum, hepatis, renum, veſicę, vteri, & partium aliarum dolorem à flatibus aut intemperie frigida ortum placat.

PRÆPARATIONES QVORVNDAM SIMPLICIVM.

Aloën cum Aromatibus abluendi modus.

℞. Aloës puriſſimę & cribratę l' j. *
Caſię ligneæ
Spicæ Nardi Indicæ
Aſari Schœnanthi
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Cinnamomi Ligni Aloës
Croci Maſtiches
Laccę ana ʒ iij.

Decoquantur aromata in aquę quantitate ſufficienti, ſecundum artem in duplici vaſe; *

vaſe; deinde colentur. In colatura diſſolue Aloën, continuè agitando : & pone ad ſolem in vitrea aut vitreata patina, donec exſiccetur. Oportet autem patinam linteolo puro tectam ſoli exponere, ne aliquid incidat. Quòd ſi hieme lauanda eſt Aloë, in ęſtuarium ad fornacem ponatur : oportet etiam fundo vaſis inſidentes arenas, & ſi quę ſunt alię ſordes, diligēter auferre.

Aloën ſimplex abluendi modus.

℞. Aloës puriſſimę & tritę ℔ ij.
Aquę cęleſtis q. ſ. aut ℔ vj.

Miſceantur in patina vitrea, ita vt aqua calefacta priùs infundatur : deinde ſubſidere ſinito ſordes & calculos ; & puram pinguemque aquam, cui ſe pura Aloë miſcuit, ſenſim excolato, & ſordes in fundo abiicito; poſteà colaturam tectam linteolo in ſole exiccato.

Laccam abluendi modus.

Modus abluendi Laccam, qui paſſim à ſcriptoribus traditur, admodùm abſurdus eſt : & qui eum primus inuenit aut tradidit, Laccæ naturam penitùs ignorauit : nam quidquid purum, ſincerum & efficax eſt in Lacca, illud aqua miſcetur, quam illi dicunt abiiciendam eſſe, & quod remanet, in Trochiſcos formandum,

dum, hoc est, calculos, ligna & ſordes. Nos verò rectiùs modum trademus.

℞. Ariſtolochię longę
Schœnanthi ana ℥ ij.

Decoquantur in aquę l' iiij. aut q. ſ. donec remaneant l' iij.

Colaturę inſperge
Laccę integrę l' j. ℥ iiij.

Decoquatur Lacca deinde lento igne, donec aqua fiat coloris ſanguinei: & quidquid in Lacca boni fuerit, diſſoluatur; tum per filtrum aut laneum pannum cola, & remanentes ſordes abiice. Excolatam verò & ſanguinei coloris aquam lentis prunis in duplici vaſe vſque ad mellis ſpiſſitudinem coquito, & tepidam maſſam in Trochiſcos fingito. Hic itaque verus eſt modus abluendi Laccam.

Plumbum lauandi modus.

℞. Mortarium plumbeum: in eum infunde aquam cæleſtem, & agitato aliquot horas aquam in mortario, donec aqua colorem acquirat liuidum, & craſſeſcat in modum limi. Limum hunc per linteum exprime, & exiccatum repone [in paſtillos.]

Limaturæ ferri, quam Scoriam vocant, præparatio.

℞. Limaturam ferri optimi, aut Chalybis,

bis, aut Squamam, hoc eſt, Batituram eius: purga eam ab omnibus immunditiis, hoc modo: Proiiciatur in aquam clariſſimam, & fricetur manibus: poſteà ſordidam aquam effunde totam, deinde impone limaturam in vitream patinam, & affunde modicum aceti, vt tantùm humectetur, nec emineat acetum: poſtea macera diebus xxx. vltimò tere, & repone.

Scammoneam præparandi modus.

℞. Scammoneę optimę ℥ iiij.

Contere in ſubtiliſſimum puluerem: deinde inſperge illi olei Violati optimi modicum, vt fiat maſſa: deinde excaua aliquot Cydonia mala magna, & in cauitatem eorum impone maſſam Scammoneę, & coöperi foramina Cydoniorum: poſteà aſſa in fornace cum pane, donec Cydonia perfectè ſint aſſata: deinde exime Scammoneam, & impone ſequenti diluto:

℞. Carnium Myrobal. Citrinarum ℥ j.
Succi Cydoniorum ℥ iiij.

Conterantur Myrobalani, & miſceantur cum calefacto Cydoniorum ſucco, & ſtent in infuſione horis xxiiij. deinde leniter cola: colaturam verò infunde Scammoneę, & optimè ſimul miſce: vltimò in loco calido exicca, & exiccatam repone Scammoneam: [quod Dacrydium, Diacrydium & Diagridium vocant.]

Colocyn-

Colocynthidis præparatio.

℞. Colocynthidis pulpę ℔ j.
Bdellii
Tragacanthę ana ʒ xij.
Incidatur Colocynthis minutissimè: Tragacanthum verò & Bdellium dissolue in aquę Rosarum q. s. & dissoluta insperge incisę Colocynthidi,& fac Trochiscos, quos in sicco aliquo loco siccabis: exsiccatos deinde Trochiscos iterum subtilissimè terito,& reforma Trochiscos, adhibita Mastiche in oleo Rosaceo dissoluta. Porrò Trochiscorum Alhandal confectio, est vera Colocynthidis pręparatio.]

Scillæ præparatio.

℞. Scillam magnam, recentem, neque putridam, neque gelu flaccidam: abiice eius exteriores aridas tunicas: inuolue deinde eam massæ siuę pastę pistorum vnde panis fit: assato posteà in furno cum panibus, donec panes percocti fuerint: hinc è furno exime Scillam,& sigillatim omnes tunicas detrahe, & funiculo traiectas in calido loco exsiccato: abiicito verò medium Scillæ cor, vnde germen enasci solet. Porrò Scilla non est incidenda ferreo aliquo cultro,

ſed è ligno ſolido aliquo facto: nam contrahit à ferro venenoſam quandam rubiginem.

Mezerei fol. præparatio.

℞. Foliorum Mezerei quantum libuerit: ea macera in aceto vini horis xxiiij. poſteà exſiccentur: cùm verò vti iis voles, contere, & in contundendo abiice eorum venas & neruos.

Eſulæ rad. præparatio.

Eſula tam maior quàm minor, præparatur eodem modo quo Mezereon.

Gerſam Serpentariæ faciendi modus.

℞. Radices Serpentariæ veræ, vel loco eius radicum Ari, id eſt, Aronis ℥ iij. Terantur ſubtiliſſimè, & affunde eis aquæ Roſaceæ ℥ iiij. deinde exſiccentur ad ſolem in vitrea patina, linteolo tecta. Poſteà ſecundò tantum aquæ roſaceæ affundito, & ſimili modo exſicca: tertiò eadem aquæ Roſaceæ quantitas inſpergatur: & vltimò ſiccatam farinam cum vino odorato in Trochiſcos ſiue orbiculos finge, & repone. Ingreditur autem hæc Gerſa vnguentum Citrinum, & re-

& reliqua quæ ad nitorem cutis conficiuntur.

Spodium præparandi modus.

℞. Eboris in partes secti ℔ j.

Pone id in nouum & nondum crematum fictile, & crudo operculo tegito, & iuncturam luto figulino diligenter oblinito: postea in fornacem figuli mitte, & cremari sinito, donec fictilia percocta sint: deinde exemptum Ebur in tenuissimum puluerem terito & cribrato, & infunde ei in patina vitrea aquæ Rosarum ℔ ij. & exsiccari sinito. Deinde secundò terito, & alias j. ℔ aquę Rosaceæ affundito, atque similiter exsicca. Tertiò etiam terito, & admisce aquæ Rosarum ℔ j. in qua diligenter dissolutæ sint Camphoræ tritæ subtilissimè ʒ iiij. Tere omnia in tabula marmorea durissima, & finge Trochiscos: quos repone in denso vase aliquo, ne expirent Porrò si Ebur habere non poteris, loco eius sume Cornu ceruinum, & similiter præpara: est enim hoc quoque efficax medicamentum ad multa, præsertim contra venena.

Ebur crematum, melius est vt [non] operculo fictili fiat. aliàs enim non candidum, sed nigrum fit.

Pulmonis Vulpini præparatio.

℞. Pulmonem Vulpis recentem: extrahe ex eo arteriam siue fistulam, & laua in vino odorato calefacto: mox ollæ impositum, exsicca in tepido furno: deinde exsiccatum repone in loco sicco, & inuolue Absinthio, ne putrescat.

Hepatis Lupini præparatio.

Hepar Lupi eodem modo præparatur quo pulmo Vulpis.

Sanguinis Hircini præparatio.

Hircum mediocris ætatis domi alito, & per mensem nihil aliud dato præter Pimpinellam, Apium, Petroselinum, Leuisticum, & similia: deinde sanguinem eius, qui ex arteriis fluxit, excipito, & concrescere finito; atque aqueum illud effunde; grumos verò sanguinis in furno exsicca. Mactandus autem est Hircus Veris exitu, id est, principio æstatis, cùm Sol Cancrum ingressus est.

Adipum vel Pinguedinum præparatio.

℞. Adipem vel Pinguedinē cuiuscumque

animalis; & laua in aqua aliquoties, donec pura defluat aqua, & non ampliùs saniosa, aut cruenta appareat: deinde minutim incisam liqua in duplici vase; & eliquatam in frigido loco repone, sine sale.

Medullarum præparatio.

Medullas ex ossibus auferto Autumni initio, & laua, & liqua in duplici vase, secundum modum qui traditus est in Adipum siue Pinguedinum præparatione.

Oesypum faciendi modus.

℞. Lanæ succidæ, hoc est, nondum purgatæ, ex collo, feminibus & femoribus ouis detonsæ, quantitatem satis magnam; infunde ei aquam feruidam, & laua diligenter, quousque omnem suam pinguedinem in aquam deposuerit. Posteà expressam lanam sepone, & aquam illam pinguem & sordidam vasculo aliquo diutissimè ex alto fundito & refundito, donec spumosa fiat: tum finito spumam subsidere, & collige aquæ innatantem pinguedinem; iterumq́ue aquam refundito, donec spumet, & subsidentem pinguedinem auferto, & rursus refundito, donec non ampliùs spumet, & nulla concrescat

ſupra aquam pinguedo. Tum collectam pinguedinem iungito, & in aqua lauato, manibusque diducito, donec pura fiat, & aqua clara defluat & albeſcat, & pinguedo linguam admota non mordeat: tum repone in fictili denſo, loco frigido. Porrò hic Oeſypus hodie vocatur corrupto nomine Hyſſopus humida: ſed non bene præparatus habetur in Pharmacopoliis.

Terebinthinam reſinam coquendi modus.

℞. Reſinæ Terebinthinæ, aut eius loco Laricinam reſinam, quam Terebinthinam hodie vocant, ℔ j. affunde ei aquæ ℔ xxiiij, & coque in magno vaſe, donec odorem amittat, & inſpiſſetur, adeò vt refrigerata digitis in pulverem teri queat. Hoc modo vſta [ſeu cocta potiùs] reſina ingreditur in quędam Vnguenta, Olea, & in Trochiſcos Cyphi, qui pertinent ad Mithridatium.

Acacia Succedanea.

Acacia vera apud nos non poteſt confici: eius autem loco ſumunt noſtri Pharmacopolæ totius ferè Europæ, ſuccum Prunorum ſilueſtrium, id eſt, Schlehenſafft. Sed hæc, quam deſcribemus, propiùs ad vera Acaciæ vires accedit.

℞. Se-

℞. Seminum Thamarindorum
Sumach ana ℥ ij.

Contundantur, & affunde eis aquæ cælestis [seu pluuiæ] ℔ viij. aut q. s.

Macera deinde per horas xxiiij. Posteà coque donec tertia pars aquæ remaneat: excolatam deinde aquam, cum albuminibus ouorum clarifica & despuma: despumatam deinde iterum coque supra lentas prunas, ad spissitudinem iustam; deinde repone, vt Acaciam ex Prunellis siluestribus factam.

PONDERVM RATIO.

PONDERA quibus hodie Medici vtuntur, hæc sunt: Libra, Quartarium vel Quadrans, Vncia, Drachma, Scrupulus, Obolus, Lupinum, Granum, Siliqua, Lens: & hæc quidem à Græcis atque Romanis mutuârunt.

Preter hæc sunt alia quæ à Barbaris atque Arabibus desumpserunt; qualia sunt, Manipulus, Pugillus, Aureus, Kist, Kirath, & Danic, quorum nominibus Mesuen potissimùm vti constat.

Libra itaque, quæ & Pondo etiam dicitur, in duodecim vncias diuiditur. Errant itaque indocti huius ætatis Pharmacopolæ, qui libram

sedecim vnciarum, quot sanè mercatoria ac negotiatoria est, in medicamentis conficiendis accipiunt. Ea autem illos vti libra facilè ex quartis colligitur, quibus vncias quatuor assignant; quas si quater sumpseris, sedecim prodibunt vnciæ. Quartam autem libræ partem, Latini Quadrantem nominant, sicuti tertiam Trientem, sextam Sextantem. Quadrans itaque, vel (vt nostri loquuntur) Quarta, vel Quartarium, pondus exsistit trium vnciarum; Triens verò quatuor; veluti Sextans duarum vnciarum.

Porrò Vncia octo drachmas constituit; denarios septem: Drachma scrupulos tres: Scriptulum verò, qui Græcis γράμμα dicitur (quasi primum ponderis elementum) nonnulli Scrupulum etiam nominant: habet verò obolos duos. Obolus pendet grana duodecim; quæ idcirco viginti quatuor scrupulum constituunt. Nicolai tamen scrupulus ex viginti tantùm granis constat.

At & alia pondera Græcorum Medici vsurpârunt. Drachma enim nouem Lupinos pendit: Siliqua verò, quæ Græcis κεράτιον, est dimidium Lupini: Siliquæ itaque sex, Lupini tres scrupulum pendent. Semen autem in Siliqua contentum, non tota Siliqua, intelligitur: & id mediocre, non enorme & habitius; neque strigosum & emaciatum, qualia Hordei aut Tritici grana vsurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, veluti olim grana Lentis. Vnum

verò

verò Siliquæ granum sex Lentis seminibus pondere respondet: quæ si sexies sumpseris, in vniuersum triginta sex Lentis semina prodibunt, quæ scrupulum constituunt.

Nunc ad ea, quibus Arabes & recentiores vsi sunt, veniemus: inter quæ primùm Manipulus nobis occurrit. Sic autem vocant herbarum fasciculum, quem manus prehendere & complecti potest. Pugillo autem perperam pro pondere vtuntur recentiores, cùm sit diminutiuum potiùs à pugno, qui compressis fit digitis. Aureus, illis pondus vnius drachmæ cum dimidia significat. Danich pondus octo granorum: Kirath verò quatuor.

P. C. SCHOL.

Danich.] *Contra Georgii Agricolæ, aliorúmque doctiorum virorum sententias, Cordus Danich pondus granorum sex, & Kirath trium faciebat.*

NOTÆ PONDERVM QVÆ HODIE IN VSV SVNT.

Grani	Nota est	G. Eingrein oder Gerstenkornlein schwer.
Scrupuli		℈. Ein scrupel, ein dritteil eins quintlīs.
Drachmæ		ʒ. Ein quintle, oder gulden schwer.
Vnciæ		℥. Ein vntz, ist zwey lot.
Quadrantis		Quad. Ein quart, vj. lot.
Libræ		℔. Ein pfund.
Semis		ß. Halb.
Manipuli		M.
Pugilli		P.

FINIS *eorum quæ Valerius Cordus Nurembergensi Senatui exhibuit.*

VALE.

VALERII CORDI DE EXTRACTIONE, VT VOCANT, PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM, ET OLEORVM DISTILLATIONE;

in genere primùm; deinde priuatim de Oleo è Chalcantho duplici, vno auſtero (vel acido) altero dulci:

Libellus tripartitus, à CONRADO GESNERO *primùm publicatus, & V*AL. CORDI *Annotationibus in Dioſcoridem ab eodem annexus.*

PARS PRIMA.

De Extractione. Cap. 1.

EXTRAHITVR ex medicamentis Solutiuis ipſa qualitas purgans æquè ac Olea, ſed diuerſa ratione. Olea propter aëriam ſubſtantiam aſſcendunt in diſtillatione: Solutiua verò facultas, quoniam terreſtri corpori inſeparabiliter inhæret, non aſſcendit, ſed in fundo relinquitur: excepto vno atque altero, flore videlicet Pruni ſilueſtris & Perſici; quorum aquæ diſtillatæ aluum ſubducunt; &

hoc quia flores hanc vim obtinent : nam hi meliùs à Sole excoquuntur, & ſubtiliores vires, quæ facilè reſoluuntur in vaporem, acquirunt. Sed quę propriè ſo-
* lutiua vocantur, vt ſunt radices, aut radicum liquores, aut ſucci, aut cortices, aut ſemina, omnibus ineſt tenaciter inhærens & viſcoſa qualitas. Ideoque eorum ſolutiua vis non poteſt aſſcendere in diſtillatione, ſed manet in ſubſtantia decoctionis, ex ea euaporante quicquid eſt aqueũ. Excogitata autem hæc eſt extractio pro delicatis & nauſeabundis, vt qui magnam ſolutiui doſim non ferunt.

Ellebori nigri extractio. Cap. II.

RECIPE rad. Elebori nigri recent. libras iiij. lauentur, dum ſunt ſucco præditæ: deinde incîde minutim, ac ſuperinfunde ſequentis decoctionis colaturam.
* Succi Bugloſſi, Borag. ana ℔ ij. Succi depurentur, & colentur diligentiſſimè, vt auri claritatem acquirant, & reponantur ad tempus conueniens.
* Deinde ℞. rad. Fœniculi, Cichoreæ, Aſparagi, Petroſelini, ana vnc. iij. Fruct. Iuiubarum, Sebeſten ana ℥ ij. Seminum
* Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli, ana ℥ ß. decoquantur ſecundum artem in aquæ ℔ xij. Colaturæ infunde præ-

dictas

dictás l' iiij. ſuccorum : deinde ſine ebullire paululum ad ignem. Poſteà inciſas & contuſas radices Ellebori iniice, & coque lento igne paulatim, vſque dum radices emineant : deinde exprime rurſum per filtrum. Colaturam coque ad Mellis craſſitudinem, clementi igne; adhibita aſſidua cura, ne aduratur. Poſteà repone, & vtere; faciendo periculum in doſi, à ſcrup. ſemiſſe, vſque ad ſcrup. vnum.

P. C. SCHOL.

Sebeſten ana ℥ ij] *Cùm Geſneri editio ana ʒ ij. legat, ego ex induſtria (ſi pondere metiendi ſunt hi fructus) ex drachmis vncias feci, & legendas eſſe puto. alioquin cuiuſque vncia vna ad minus ſumi debet. Cúmque ſemina frigida ponderibus carerent, ego cuiuſque ℥ ß. adſcripſi. Si cui verò hæc non placuerint, illi, vt ſuo more loca hæc reſtituat, permittitur.*

Extractio Rhabarbari. Cap. III.

RHABARB. electi l' j. minutim incidatur, & groſſo modo teratur : poſteà affunde ſucci depurati Boraginis, Bugloſſi, ana l' ij. maceretur per horas xxiiij. deinde coque ad lentiſſimum ignem, vſquequo extrà emineat Rhabarbarum. Exprime poſteà fortiter, & expreſſam decoctionem per laneum colatorium tranſmitte & expri-

exprime, vt ſubſtantia in colatorio maneat: colaturam coque ad mellis ſpiſſitudinem, adiectis Zacchari vnciis ij. Quidam in balneo Mariæ ad ſpiſſitudinem coquunt, ne aduratur; quod melius eſt; quemadmodum etiam in duplici vaſe Purgando deglutiendum cum gutta olei Cinnamomi, aut Aniſi mixtum, & azymo inuolutum; faciendo in doſi periculum à ſcrup. j. vſque ad ſcrup. ij. Quidam, quia Rhabarbara per ſe non valdè purgant, acuunt totam extractionem cum modico Diacridii optimi: quod nihil nocet.

De Extractione è Maſſis Catapotiorum. Cap. IIII.

CVM virtutem ſolutiuam ex maſſis pilularum extracturus es, neceſſe eſt, vt prius diligenter diſpenſata ſit maſſa, ſumpta Aloë puriſſima, & aliis medicamentis electis. Deinde recipe quamcumque volueris maſſam, & concîdas in minutas partes; ac macera per octiduum in aqua pluuiali, ſuccorum Boraginis, Fœniculi ana q. ſ. Coque deinde in vitreo duplici vaſe per integrum diem: deinde exprime per laneum pannum mundiſſimum, qui nullos pilos emittat; & iterum in balneo vel in duplici vaſe ad iuſtam ſpiſſitudinem diligenter coquito, & forma pilulas minutas.

la ſcrup. ij. aut circiter vnum. Hoc modo extracta maſſa eſt puriſſima, tenera, & facilè in manu liqueſcit. Porrò reliquorum purgantium medicamentorum vires ſimiliter exprimi poſſunt. Sed animaduertendum, quòd ſemper ſint admiſcenda in decoctione lenientes & lubrici ſucci, quales prædicti ſunt: & melius multo eſt, vt omnia in duplici vaſe coquantur.

Aloë quomodo optimè lauetur. Cap. V.

ALOEN optimam, fuluam, pellucicidam, facilè in manu liqueſcentem, confringe in partes minutas, & pone in patinam vitream, mundam: & infunde deſuper ſufficientem quantitatem aquæ pluuialis: diſſolue in duplici vaſe omnino, & permitte denuò refrigerari. poſteà aufer innatantes, ſi qui ſunt, pilos; & ſenſim quod eſt liquidiſſimum ad ſpiſſitudinem in duplici vaſe coque. Quod verò in fundo vaſis eſt craſſiuſculum, in alios vſus ſeruetur.

PARS SECVNDA.

De Diſtillatione Oleorum. Cap. I.

QVONIAM Aromata quædam, & omnium vmbelliferarum herbarum ſemi-

ſemina ferè conſtant magna ex parte, calida, tenui & aëria ſubſtantia: ideò neceſſe eſt, vt aliquid de oleaginoſa ſubſtantia habeant. Nam talem habet mixturam propemodum omne oleum. At cùm oleum & pinguedo quæ in ſimplicibus medicamentis continentur, duplex ſit, quædam monenda ſunt. Naturę periti, duplex inuenerunt oleum in ſimplicibus medicamentis: vnum terreſtre, craſſum & viſcoſum, & totaliter ſuo corpori, in quo eſt, commixtum: quale eſt oleum Nucum, Amygdalarum, Baccarum Lauri, Seminum Lini, Hyoſcyami, Sinapi, Papaueris, & omnia ſimilia, quæ in fructuum aut ſeminum nucleis continentur. Hæc autem omnia propter totalem cum ſubſtantia cui inſunt commixtionem inſeparabilia ſunt, nec vllo modo per diſtillationem elici poſſunt. quare vi exprimenda ſunt è ſubſtantia. Alterum tenue, aëriumque eſt, & ſeparabiliter ſuo corpori inhæret: & hoc eſt ſegregabile. Aſcendit enim facilè in diſtillatione, nec difficulter à ſuo, cui ineſt, corpore decedit. Tale autem eſt quod continetur in aromatibus, Carpobalſamo, Cardamomo, Piperenigro, Cubebis, Cinnamomo, Garyophyllis, Macere, Nuce moſchata, Ligno Aloës. Item quod continetur in ſeminibus vmbelliferarum herbarum: quales ſunt Liguſticum,

Ange-

Angelica, Angelica minor, Libanotis nigra, Magiſtrantia, Paſtinaca, Caros, Cyminum, Ammi, quod appellant Amomum: item Apium, Petroſelinum, Gingidium, Pimpinella, Aniſum, Fœniculum, Anethum, &c. Eliciuntur autem hæc olea per diſtillationem in arena, ita vt tuſa aromata aut ſemina iniiciantur in cucurbitam vitream luto intectam optimè: vna autem vice ad l'ij. iniiciantur, & ſint trita ſecundum capacitatem cucurbitæ: infundatur deinde ad vj. lib. aquæ clariſſimæ, ac miſceto diligenter. Pone deinde cucurbitam in capellam aptam fornaci, & arena imple, & non attingat fundum, ſed interſit arena. Cucurbitæ impone alembicum vitreum, cuius roſtrum deſinat in ſtanneam vel ferream fiſtulam, ſtanno intùs & foris illitam: ea fiſtula tranſeat in obliquum per vas quod habet in ſe aquam frigidam, vt inter diſtillandum egrediens cum oleo liquor refrigeretur. claude iuncturas accuratè, madefacta papyro vel linteo; & ſuppone exceptorium. Poſteà accende ignem lentum, & vide ne nimium ſurgat & ebulliat in alembicum, quod in cucurbita continetur. Semina enim quædam (vt Aniſum) propter raritatem ſubſtantiæ ſuę, ſimulque viſcoſum quod habent, largiter ebulliunt; ideò non ſtatim alembicum imponere debemus: ſed
poſteà

posteà quàm bullas excitari videris, & vaporem ſurſum ferri. Quod cùm fiet, depone alembicum, & immiſſo bacillo agita; ita reſoluetur in vaporem ſpuma, quæ posteà mediocri igne moderari, compeſci & excitari poteſt. Quo facto, impone rurſus alembicum, & circum lutato ſatis, ac diſtillato ſine ceſſatione, donec conieceris nullum ampliùs intùs cõtineri oleum: quod viſu & guſtu ſtatim percipies: nam cùm guſtu diſtillantes guttæ non ampliùs reſipient iniecti aromatis ſaporem, deſiſtendum eſt, ne aroma fundo cucurbitæ inhæreat & exuratur. Deinde ſegrega contẽtum in diſtillata aqua oleum optimum, quo potès artificio. Porrò notandum eſt, quædam ex his oleis aquæ innatare, quædam fundum petere. Innatant Piperis nigri, & recentis Cardamomi, & Aniſi: Fundum petunt, Cinnamomi, Macis, & Garyophyllorum, &c. vt videtur. Aqua Cinnamomi & Aniſi cùm diſtillantur, lacteum habent colorem: & lacteum hoc paulatim in oleum conuertitur. Reſeruanda autem Cinnamomi eſt aqua, præſertim quæ primò exierit.

Naturæ & vires Oleorum. *Cap.* II.

FOENICVLI & Aniſi olea, naturam mira-

mirabilem habent: nam in hieme vtrumque concreſcit inſtar butyri, ita vt aſpectu imitentur ſperma Ceti; præſertim Aniſi. nam hoc æſtate media concreſcit aſpectu niueum: reliqua omnia liquida permanent. Reponuntur optimè in loco frigido & puro, præſertim Cardamomi & Piperis. Ea enim omnium tenuiſſimam ſubſtantiam habent, adeò vt neglecta omnino euaneſcant. Vires autem habent earum rerum, è quibus extracta ſunt; ſed multò efficaciores. Nam efficacia quæ vni libræ ineſt, in paucas drachmas contrahitur. Garyophylli enim vnciæ xvj. contrahuntur in vnciam vnam ſemis, aut duas: Cinnamomi in drachmas duas ſemis, aut duas: Piperis, in drachmas duas & ſemis, aut tres. Miſcentur autem in confectione guttæ x, vel xv, aut xx. libræ Succari pro delicatis: ſed infundendum eſt vltimò cum morſellis, quos facis, vel orbiculis, optimè miſcendo.

PARS TERTIA.

De Oleo Vitrioli faciendo. Cap. I.

OLEVM Vitrioli, quod à quibuſdam Oleum Vitæ appellatur, aut Melancholia artificialis, nihil aliud eſt, quàm

quàm aluminoſa qualitas, & ſubſtantia ex Vitriolo per artem extracta, modicoque Salfuri mixta. Nam ipſum Vitriolum, è quo fit, triplici conſtat mixtura, videlicet multo Alumine, modica Ærugine, & pauco Sulphure. Aluminoſa enim aqua in metallis per Æris venas & Marchaſitam diſtillans, æruginoſam qualitatem acquirit, & Sulphuri, (quod Marchaſitæ ineſt) mixta, paulatim concreſcit, aut induſtria ad ſpiſſitudinem coquitur: in diſtillando autem aluminoſus & ſulphureus vapor tantùm aſcendunt, æruginoſa qualitate in fundo retortæ relicta; quo fit, vt hoc oleum Aluminis, & non Æruginis saporem habeat. Eſt autem duplex hoc oleum, nempe auſterum & dulce. Auſterum duplici conſtat mixtura, ſcilicet Alumine multo, & modico Sulphure: Dulce verò ſimpliciter Sulphure conſtat: Nihil enim aliud eſt, quàm liquidum Sulphur ex auſtero oleo extractum. Quapropter guſtu nequaquam Alumen, ſed Sulphur æmulatur. Faciendum eſt autem vtrumque maxima cura & diligentia; adhibitis aptis fornace, retorta, & receptaculo: ſiquidem aptitudo inſtrumentorum, vt aiunt Chymiſtæ, magiſtrum parit. Quapropter ſequentes Canones diligenter obſeruentur.

Electio

Electio Vitrioli. Cap. II.

CVM plurimæ ſint Vitrioli ſpecies, operæ pretium eſt indicare, quæ nam ſpecies eius huic operi potiſſimùm conducat. Et quamuis omne Vitriolum hoc oleum reddat, nullum tamen eſt ex omnibus præſtantius cæruleo aut viridi: quoniam plurimum fugitiui Sulphuris obtinet, quo adiuuatur, vt faciliùs oleum aſſcendat. Notandum etiam, melius eſſe facticio natiuum Vitriolum, & maximè Vngaricum: aut ſi huius copia non ſit, Goſlarienſe. Eligendum præterea eſt quod magnis racemis conſtet, & maioribus cubis concretum ſit. Quod autem fractum, minutum & puluerulentum eſt, veluti inutile, non eſt recipiendum; quemadmodum etiam quod Solis vel aëris iniuriâ candorem & puluerulentam canitiem contraxit.

Coctio Vitrioli. Cap. III.

AT quia Vitriolum multum in ſe habet aquei & excrementitii humoris, qui oleum diluit, & non niſi longo tempore & magnis moleſtiis per diſtillationem ab oleo ſeparari poteſt; compendiaria eſt inuenta via, qua breui temporis interuallo id abſumi queat, ne longa mora artifici faſti-

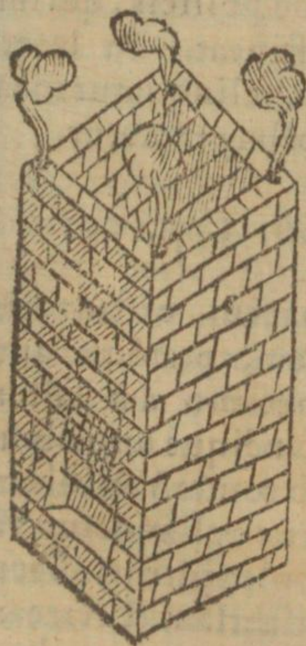
faſtidium pariat. Recipe igitur prædicti Vitrioli ℔ xij. coniice eas in ollam magnam, nouam & optimè crematam: ollam impone fornaci profundæ, ſupra ardentes prunas. Cùm liquefieri & bullire cœperit, ſpatula agitetur, vt integrum liquefacto miſceatur, donec & ipſum liquefiat. Bullire demum ſinito, vſquequo nullam prorſus bullam ampliùs excitet, & donec totum denſetur. Deinde exemptam è fornace, cum Vitriolo ollam refrigerari permittito, loco neque humido neque ventoſo, ſed ſicco & tepido. Poſtquam refrigeratum fuerit, ex olla eximito; & conſidera an ſuperficies eius vndique rubeſcat. nam ſi rubeſcit, bonum eſt ſignum, & faciliùs calcinatur, vt iam dicemus.

Calcinatio Vitrioli. Cap. IIII.

EXEMPTVM ollâ Vitriolum, in minutas partes confringe, & in mortario ſubtiliſſimè tere: deinde tertiam aut quartam eius partem in nouam ac bene coctam ollam coniice, ac rurſus in profundam fornacem, ſicut antè, dimitte, & aliquamdiu vrito, donec rufus fiat color. Mox ollam ab igni depone; & moue eam, vt videas notam, an ſatis calcinatum ſit Vitriolum Nam ſi in olla fluctuat argenti viui aut liquefacti plumbi modo, & exi-

& exilientes bullas eiaculatur, satis vstum esse intellige: tunc effunde in magnam & recẽtem ollam, priùs calefactam, & effluet quasi sit liquidum, aut ad modum argenti viui. Quod autem reliquum est Vitrioli, similiter sigillatim, vt calcinetur, vras. Cùm vstum fuerit, commisce rursus optimè in mortario; modestè agitans, ne puluerem excites, nares & fauces offensurum. Cùm hæc omnia executus fueris, Vitriolum in bilancem ponito, & animaduerte pondus ipsius. Nam si vj. lib. id est, medietas superfuerit, bene omnia facta sunt. Sed hęc sufficiant.

De fornace facienda. Cap. v.

MATERIA quę distillanda est, quomodo præparanda sit, iam indicauimus. Nunc autem dicere de fornace, res & ordo postulat. nam si hæc inepta fuerit, frustra omnia fient. Exstruenda igitur est fornax ex lateribus in planum positis, quo crassioribus parietibus ignis faciliùs & diutiùs contineatur: fiet etiam quadrata & æqualiter

craſſa;intusque habeat propemodum duarum ſpithamarum latitudinem, non tamen omnino, ſed dempta tertia parte ſpithamæ. Exſtruatur autem hoc modo: Prima & infima cauitas habeat altitudinem ſemipedis:cui per tranſuerſum imponantur ferramenta ſatis craſſa, vt ignitis carbonibus non inflectantur: ſecunda cauitas, quæ eſt conſtituta ſupra ferream cratem [id eſt, *vber den roſt*] habeat duûm pedum altitudinem,& ex anteriori parte foramen, per quod carbones iniiciantur.hoc incipiat lateris tranſuerſi craſſitudine ſuper cratem.Per mediam deinde cauitatem, in ipſo medio inſpicienti fornacem, per tranſuerſum infigatur ferreus axis, quadrangularis, craſſitudine pollicis, qui impoſitam retortam ſuſtineat. In latere deinde ſiniſtro fornacis, relinquatur meatus,per quem retortę collum exeratur.

Diſtillatio Vitrioli. Cap. VI.

POSTQVAM fornacem exſtruxeris, eligito retortam capacem, aptamque ante omnia, ex vitro Venetiano aut ſaltem Heſſiaco factam,priùs vndique luto obductam : in eam coniicito totum Vitriolum, ita vt aliqua pars retortæ relinquatur vacua,quò facilius à Vitriolo ſpiritus aſſcendere queant. Mox tranſuerſam & ferream trabem

trabem in fornace optimè luto obducito; eique in medio superponito perlutatum testæ fragmentum: super id collocabis retortam, ne à candente ferro immediatè dissecetur, ita tamen, vt in medio fornacis retorta constituta sit, eiusque rostrum extrorsum modicè pronum promineat, & meatus per quem collum suum è fornace exserit, diligentissimè luto farciatur atque obstruatur. Posteà accipe quinque tegulas, & fac ex iis tectum supra fornacem; sub quo lateat retorta ad eum modum quem depinxi. Tectum luto vndique obducatur, quatuor pro fumo foraminibus relictis, in singulis angulis singulo, ea amplitudine, vt crassissimus pollex liberè intromitti & exeri queat. Fac etiam quatuor conos ex luto, quibus foramina obstruantur: quo facto, applica retortæ orificio receptaculum grande ex vitro Venetiano aut Hessiaco: quo enim maius idipsum fuerit, eo liberiùs spiritus recipiet: si verò paruum fuerit, periculum est ne spirituum copia distentum rumpatur. Infunde etiam in retortam aquæ clarissimæ vnc. xviij. aqua enim citò spiritus ad se rapit, & prohibet ne confringatur receptaculum. Ita applicatum optimo luto diligentissimè obstruatur: magna adhibita cura, ne quicquam in receptaculum incidat; tingitur enim inde in rufum colorem oleum. Cùm

omnia hęc feceris, dimitte per integram noctem lutum exsiccari; ac si quæ fatiscunt rimæ, luto illinantur. Manè deinde perlucidum accende ignem, ex puris & magnis carbonibus; aperto vno superiùs foramine, per quod fumus exeat: augeaturque successiuè ignis vsque ad vesperam; quo tempore aperiendum est secundum foramen: & attende diligenter an appareant spiritus, qui è retorta egrediuntur, veluti si quis candidum efflaret fumum. Nocte sequente vigili cura cauendum ne ignis remissior fiat, sed acrior, paulatim tamen. Ita deinde auctum ignem in vigore teneas: Ac altera die tertium aperi foramen; augēdo sigillatim ignem, vsquequo etiam retortæ collum candescat. Sequenti secunda nocte auge ignem; & post mediam noctem aperi quartum foramen. Cùm ita in summo vigore ignis fuerit constitutus, videbis spiritus egredi, veluti conglomeratas nubes: qui cùm cessare voluerint, aperi omnes fornacis aditus, & sine intermissione carbones ingere, vsquequo etiam receptaculum excandescat; studiosè cauendo ne quicquam frigidum aut humidum super retortam aut receptaculum incuria aut casu decidat. Agenda hæc sunt in loco clauso, quò neque imber, neque ventus ingrediatur. Conseruandus autem ignis est, donec nulli prorsus spiritus in

tus in Vitriolo relinquantur: quod visu facilè percipi potest. Cùm autem nulli ampliùs egredientur, sine vt per se extinguatur ignis: ac totum opus integrum cum nocte diem quiescere ac refrigerari finito. Posteà aufer cum contento humore receptaculum; & repone, donec oleum ab aqua segregabis. Tum confractam retortam inspice, & vide an caput mortuum nigrum sit: hoc enim signum est perfecti operis. Est autem caput mortuum, exustum in retorta Vitriolum.

Segregatio infusæ aquæ. Cap. VII.

QVONIAM in receptaculo continetur vnà cum Vitrioli oleo aqua, segreganda hæc est, vt Vitrioli liquor sincerus reponatur: segregatur autem per distillationem in balneo aut cinere subtili; tutiùs tamen in balneo: quapropter totum humorem qui est in receptaculo, in cucurbitam vitream Venetianam aut Hessiacam infunde; (superponendo Alembicum è simili vitro factum;) quæ bene luto circumlinatur: sub balneo deinde accenso igne, paulatim sine aquam exstillare, donec habeas vnc. xviij. illas quas infudisti. Si Vitriolum non bene calcinatum fuerit, plus egredietur: quare vide vt prædictæ xviij

vnciæ ſint bonæ menſuræ. Cùm hoc feceris, refrigerari balneum ſinito, & aquam quæ diſtillauit abiicito. Quòd verò in balneo cucurbitæ in fundo reliquum fuerit, purum eſt Vitrioli oleum: habet tamen plerumque rufum colorem; ideò ſecundùm ſequentem modum rectificandum eſt, vt clarum fiat.

Rectificatio olei Vitrioli. *Cap.* VIII.

ACCIPE retortam Venetianam, aut ſaltem Heſſiacam, anteà luto optimo veſtitam: in eam funde quod in cucurbita continetur oleum: retortam pone in minorem fornacem, in capellam quæ pura & lota arena repleatur. Et quemadmodum antea in balneo, ita nunc in arena diſtilla; paulatim ignem acuendo, vt ſigillatim ex interuallo delabantur guttæ. Retortæ orificio applica receptaculum ex eodem vitro factum; ac commiſſuram optimè luto claude, ne quicquam exſpiret: cùm deinde totum è retorta diſtillauerit, refrigerari ſinito: ac poſteà aufer, & infunde ſenſim in purum vitrum Venetianum, quod habeat anguſtum orificium; ac repone, ceu præſens in multis morbis remedium. Hoc eſt auſterum Vitrioli oleum, cuius vires & naturam nunc indicabimus, quas excellentes & efficaces habet.

Vires

Vires eius. Cap. IX.

MERVM ac non dilutum, neque debet neque poteſt intra corpus ſumi: nam propter nimiam acrimoniam, ignis modo interanea, & quicquid attingit, adurit: omnia nempe corrodit, præter vitrum & pinguia, veluti ceram, picem, ſeuum: & liquidorum etiam oleorum colorem immutat; præſertim olei Macis; cui ſi miſceatur, ſanguineum reddit colorem. Si etiam in duobus vaſculis contineatur quantumuis frigidum, & repentè ſibi ipſi miſceatur, adeò incaleſcit ſua ſponte, vt manibus vix teneri queat. In terram effuſum bullit, quemadmodum etiam pura melancholia: quare etiam Melancholia artificialis appellatur. Quemadmodum enim melancholia, ita etiam hoc oleum ventriculum confortat, & ad cibi appetentiam inuitat ac ſtimulat; frigidum ventriculum calefacit, phlegma conſumit; craſſos & viſcoſos humores incîdit, colicę ac dyſenteriæ opitulatur, ſitim ac feruorem interaneorum in febribus extinguit: ſingultum prohibet confeſtim, & nauſeam ac cibi abominationē auertit. Sed temperandum eſt cum aliis quibuſdam. Quare exemplum vnum atque alterum ponemus.

Aduersus Calculum.

℞. Olei Macis
Olei Terebinthinæ clariſs. ana guttas xij.
Aquarum Aniſi
Fœniculi ana vnc. ij.
Syr. Liquiritiæ vnc. j.
Olei Vitrioli tres aut quatuor guttas.

Miſce omnia optimè; & guſta: ſi habet acetoſitatem, quæ dentes non in ſtuporem trahat, bene eſt; ſinon eſt acetoſa potio, inſtilla adhuc vnam aut alteram guttam, & conſule palatum, ac propina ſecurè.

Ad Ventriculum debilem.

℞. Syr. de Mentha vnc. j.
Aquæ Cinnamomi vnc. iiij.
Olei Cinnamomi guttas ij.
Olei Vitrioli guttas iij.
Da ſecurè.

Ad calorem & ſitim in febribus.

℞. Syr. ex Succo aut infuſione Violarum vnc. j.
Aquarum Cinnamomi vnc. j.
Hordei vnc. iij.
Olei Vitrioli guttas iij. aut iiij.

Miſce,

Misce,& contrahet puniceum colorem, & saporem vini austeri Cinnamomo aromatisati.

Ex austero quomodo dulce fiat. *Cap.* X.

ANTEA dictum est, Austerum Vitrioli oleum duplici constare mixtura, videlicet multo Alumine, & pauco Sulfure. Quare cùm ex austero oleo dulce extrahitur, nihil aliud fit quàm quòd Sulfur ab Alumine segregetur. Est itaque dulce Vitrioli oleum nihil aliud, quàm oleum Sulfuris aut ipsum Sulfur in liquidam substantiam redactum. Et hoc propriè oleum dici potest: est enim pingue vnctuosumque, quemadmodum ipsum Sulfur, quod in oleo, & non in aqua liquescit. Sequitur autem modus segregationis.

Modus segregationis. *Cap.* XI.

RECIPE vini ardentis acerrimi & ter sublimati vnc. vj. Olei Vitrioli austeri tãtumdem: misce in Veneto vitro, & pone in cucurbitam paruam, angusto orificio; & optimè luto orificium claude: dimitte ita per integrum mensem aut duos. Deinde effunde in cucurbitam cui sit immedia-

te vi ignis agglutinatum & annexum alembicum, [hoc eſt, *ein kolb mit einen angeſchmeltzen helm*,] cuius figuram ſubiiciemus: pone deinde in paruam fornacem, ac dimidiam partem eius cinere obrue: poſteà applica recipientem, & luto iuncturam claude diligenter, & extrahe vnc. vj. vini ardentis, quas infudiſti. Vt verò tutiùs hoc fiat, pone in balneum Mariæ; ſic ſolum vinum abſque oleo aſſcendet. Cùm extraxeris autem per balneum infuſas ſex vnc. vini ardentis, pone id quod reſiduum eſt, in fornacem, vt arena mediam cucurbitæ partem attingat, ac nouo & vacuo recipiente (eoque non magno) applicato, luto iuncturam diligenter claude. Accende deinde lentum ignem; & ſenſim extrahe omnem humiditatem quæ relicta eſt in cucurbita, donec nihil humidi ampliùs in fundo appareat: adhibita ſemper maxima cura & diligentia, vt ignem ita modereris, ne ebulliat vſque ad alembici canalem. Nam ſi hunc ebullitio attigerit, ſedari non poteſt; nec prohiberi, quin in receptaculum egrediatur, ac totum oleum corrumpat; ſolet enim facillimè ebullire. Cùm autem ſenſim extraxeris, aufer ſtatim recipientem cum ſuo humore: tum videbis duo contineri in eo, videlicet aqueum humorem, & oleoſum, ac pinguem. Segregabis autem vnum ab altero

tero ſtatim, ita vt nihil aqueum in oleo relinquatur: nam aqua illa perdit oleum. Solet autē oleum ipſum plerumque aquæ

innatare; maximè ſi infuſum priùs vinum omnino per balneū extractum fuerit: ſed ſtatim poteris tactu diſcernere oleum ab aqua. Oleum enim pingue eſt, aqua minimè. Segregatū oleū deinde vſui reſerua.

Einen Kolb mit einem angeſchmeltzen helm, der muſz man etlich auff der Glaſzhutten beſtellen zu machen, auſz zerbrochnem Venediſchem glaſz, oder auſz Heſſiſchem glaſz.

Vires eius quod ſegregatum eſt. *Cap.* XII.

VIRES habet quaſcumque & Sulfur: ſed omnia efficaciùs prę́ſtat; quia propter liquiditatem faciliùs penetrat, & ad actiones properat; quod Sulfur non poteſt, quia impeditur à ſoliditate & ſpiſſitudine ſua, quo minùs penetret. Illud verò

ampliùs poteſt Sulfure hoc oleum, quòd valeat potenter ad omnes in corpore putrefactiones, & præcipuè ad peſtem. Ad
* educendum è pulmone in pleuritide, & peripneumonia, & difficili tuſſi, pus, & craſſos viſcoſoſque humores: tutò enim abſque omni periculo intra corpus ſumitur. Calculum neque in renibus, neque veſica coaleſcere ſinit: exulceratam veſicam ſanat. Doſis eius eſt vna aut altera guttula, aut tres, in vino modico temperatæ. Miſcetur etiam rotulis & morſellis è ſaccharo factis. Diligenter autem reſeruandum eſt. Nam modicum fit ex lib. j. auſteri olei Vitrioli, & facilè propter tenuitatem partium euaneſcit.

FINIS.

EPI-

EPITAPHIVM VALERII CORDI,

qui sepultus est Romæ, in æde D. Mariæ de Anima, regione Parionis.

VALERIO *Cordo Simesusio Hesso, Euricii filio, moribus, ingenio, comitate præstantiss. Doctorum omnium admirationem merito: Qui naturæ obscuritatem & herbarum vires adolescens senibus explicauit: Cùm expleri cognoscendi cupiditate non posset, perlustrata Germania, Italiam adiit, Venetiis in honore habitus, & Romam vix ingressus, subito morbo inter amicorum lachrymas, non recuperabili studiorum iactura, opt. ætate extinguitur, anno salut.* M. D. XLIIII. VII. *Calend. Octobr.*

Ingenio superest Cordus; mens ipsa recepta est
Cælo: quod terra est, maxima Roma tenet.

APPENDIX
EX SCRIPTIS
D. IACOBI SILVII,
MEDICI PARISIENSIS,

pro instructione Pharmacopolarum;

DE
SINGVLORVM MEDICAMENTORVM
SIMPLICIVM
exacto Delectu, Collectionis tempore legitimo, Repositione commoda, & Duratione eorum.

DE RADICIBVS.

RADICES *euellendæ sunt, cùm medicamentosæ sunt maximè. Quæ dos omnibus eodem non inest tempore, sed alio aliæ vegetæ magis sunt: quamquam sunt qui putent omnes radices legendas Autumno, vbi folia deciderunt: alii Veris initio, priusquàm in folia aut caulem erumpant. Omnes tamen integræ sunt, si fieri potest, vellendæ, & vnaquaque in solo & cælo naturæ ipsius maximè familiari, bene nutritæ, bene habitæ, non præ alimenti copia enormes, neque ob inopiam strigosæ, tenues, rugosæ: mox aqua lauandæ, & radiculis* por-

portionem quamdam alimenti repetentibus, & stolonibus etiamdum trahentibus, purganda: pòst (nisi vtendi recentibus aliqua incesserit vel commoditas vel necessitas) siccanda, quædam vmbra & vento, vt Apii, Fœniculi, Iridis, & quæ alia sunt vel minores, vel sicciores, vel rariores, quarum vires sol seu ignis promptè dissipet: quædam contraria dictis sole & vento, vel igni siccantur, si cælum est nubilum, aut hiems: & sæpè versanda, ne mucida aut putrida fiant: vt Bryoniæ, Gentianæ, Mandragoræ, Rhei Pontici. Si verò siccatis citò est opus, patellæ ignitæ impositas sæpè versando siccabis. Quædam item integra siccantur, vt Gentianæ; alia in taleolas dissecta, vt Iridis; alia lignosa matrice (sic enim cor Plantarũ Gaza ex Theophrasto vocat) adempta, vt Fœniculi, Petroselini, Apii. Deinde reponuntur loco non insolato, non infumato, non humido, non puluerulento, sed sublimi, puro, sicco, aut septentrionem, aut potiùs meridiem spectante, præsertim quando hunc plantæ quædam adhuc humidiores requirunt, modò non flent austri. Eædem quamdiu vegetæ adhuc sunt, seruandæ; paruæ scilicet ac tenues & raræ, vt Asari, Asparagi, anno tantùm, quamuis Elleborus vterque etiam triennio seruari possit, vt magnæ & crassa essentia præditæ, Bryonia, Rheon Ponticum, Aristolochia, Gentiana. Hæc autem tria, colligendi tempus legitimum, repositio commoda, & duratio, non in radicibus solis obseruanda sunt,

sunt, sed etiam in aliis plantarum partibus, atque adeò quibusdam animalium aliquorum partibus, vt sanguine hircino, hepate lupi, pulmone vulpis, vesica apri. Propterea Chamæpityn, Chamædryn, Thlaspi, Cētaurium, Polion, Hypericum, aliáque florentia capiebat Galenus, Theriacen vel aliud medicamentum compositurus, non sole æstiuo siccata, neque dum fructus eorum adhuc crudi & imperfecti sunt. Iubet idem continua speculatione cognoscendum, quando fructus sunt futuri, quando æduntur, quando augentur, quando denique vigent. Quo tempore potissimùm eos commodè decerpas, & in siccis domunculis repositas custodias, ne à solis radiis vrantur, neque humiditate à tecto vel muris madefiant. Ob id domo non vult subterranea eos reponi, nec aliis vicina, neque sub tegulis, sed horum media, quæ ostia meridiem spectantia habeat; prope quæ tamen medicamenta ne reponas. Omnia igitur legenda, quando summarum sunt virium; & accusandi tum mercatores tum herbarii, qui radices, liquores, succos, flores, germina, fructus extra anni tēpus carpunt, & in vrbes conferūt. In quibusdam & astrorum obseruatio valere putatur. Pæoniæ enim radix ad epilepsiam legēda decrescente Luna quibusdam videtur, & Alysson sub æstu Caniculæ vult legi Galenus, vt Æschrion cancros fluuiatiles capi cōtra rabiem, vnde est herbæ nomen, Ἄλυσσον, tanquam vis quædam illis contra rabiem à sidere accedat,

rabiem

biem canibus afferente. Plantas item calidas calidis regionibus, & ex harum editis & siccis, vt Creta montibus, præfert Galenus.

DE HERBIS.

QVÆ priùs in Radicibus dicta sunt, de collectione, repositione, duratione illarum, ad Herbas etiam transferri possunt, nisi quòd his ferè recentibus vtimur, quibusdam omnino, vt Portulaca, Lactuca, Buglossa, Atriplice, Beta, Brassica, Acantho, Nasturtio, Helxine, Mercuriali, Viola nigra, Intubo, Fumaria, Hyoscyamo, Mandragora, & aliis permultis. Quibusdam verò recentibus vtimur, quando his mitioribus opus est: vt Ruta, Mentha, Absinthium, Abrotonum, recentes minùs calent, ob mistam humiditatem excrementosam; siccata verò calidiores sentiuntur; & Fumaria recens minùs aluum subducit, magis sicca.

Colliguntur ferè cùm floribus Herbæ, aut seminibus: sic Benedictus Carduus, Acanthium putatus, Centaurium paruum, Calaminthe, Chamædrys, Chamæpitys, Daucus, Fumaria, Maiorana, Polium, Pulegium, Origanum, Serpyllum, Thymus: aut saltem cùm vigent folia magnitudine, odore, colore, præsertim quæ cacumini sunt propiora.

Siccantur in vmbra magis, nisi si quæ scapo sunt crassiore, aut folio humidiore, & ob id apto putre-

putrere. Vbi probè sunt siccata, reponuntur vti radices: sed minùs diu seruari possunt; ob id quotannis mutanda.

DE FLORIBVS.

FLores, vt plantarum partes reliquæ, legantur cùm maximè vigent, vt Capparis in gemma, Rosa expandi cœpta: reliqui ferè aperti, sed haud ita pridẽ, & ex quibus vis nondum exhalauit. Siccantur sole magis, minùs, pro varia ipsorum natura. Quidam siccandos volũt, donec ex ponderibus decem vnicum supersit. Reponuntur, vt alia: Quotannis mutentur, quamuis Schœnanthos etiam decennium efficax seruari possit: Chamæmelum item diu vegetum est, ob fortem partium suarum mistionem.

Flores & omnia quæ iucundum odorem efflant, arculis tiliaceis nullo situ obductis reponuntur.

DE SEMINIBVS.

LEgenda sunt Semina cùm sunt matura, & fructus quibus includuntur, maturi. Maturi autem sunt, cùm simile possint procreare, vt Aristoteles libro de Affectibus mistorum docet. Semina verò quotannis mutare præstiterit, etiamsi pleraque diutiùs seruari possint.

Vt rectè perennent, charta aut foliis aptè inuoluantur.

DE FRV-

DE FRVCTIBVS.

Fructus vt maturi decerpantur necesse est.

DE CORTICIBVS.

Cortices vt recondantur, eximere conuenit, cùm herbæ suis foliis exsuuntur. siccantur etiam expurgatæ inibi, locis asperginem non redolentibus. Sed cùm luto aut puluere sunt obsitæ, aqua elui debent.

DE SVCCIS.

Χυλὸς, id est, Succus ex plantis totis vel plantarum partibus concisis & tusis, torcalari vel manu, vel aliter expressus, aqua interdum aspersa aut vino, aut liquore alio, vel recens vsurpatur, vel vase aut loculamento aliquo reponitur: hicq́ vel liquidus, vel siccus. Liquidus item aut per se seruatur, vt Vinum, Acetum: aut misto sale, vt Omphacium, Oleum: aut superfuso phiala oleo, vt Succus Rosarum, Granatorum, Limonum, Cydoniorum, Sambuci, Ebuli, & similium: aut sole, vetustatéve, aut igni per se siccatur, vt Succus Glycyrrhizæ, Opos Cyrenaicus, Scammonium: aut coctione cum melle, vel saccharo ad iustam crassitiem facta sole vel igni, vt in plurimis syrupis audies. Qui verò succi sine melle aut saccharo reponuntur, plurimùm corrumpuntur, nisi

nisi igne diutiùs cocti, aut sole æstiuo vsque ad mediocrem crassitiem siccati fuerint. Iidem temporis spacio sicciores euadunt, pluribusq́; annis seruati, eò siccitatis veniunt, vt Balausticis similiter leuigari possint: quales sunt succus Hypocisthidis, Vua acerba, Glycyrrhiza, Centaurii, & alii propè omnes. Qui verò ex his lentorem quendam natura habent, dilatantur magis quàm leuigentur, nisi siccioribus multis mista horum parua portio. Portulaca, Semperuiui, Cotyledonis, & aliarum similiter glutinosarum succus, præ lentore nimio per se non potest exprimi: quare cum Omphacio probè trita herba exprimitur: alii tritas igni lento calefaciunt; alii tritas loco frigido, vt cella vinaria, vimineo vasi impositas in catinum subiectum destillare permittunt. Χυλὸς etiam, id est, succus, sæpe cum humore aliquo extractus ex partibus plantarum, vt semine Psyllii, Cydoniorum, Lini, Fœnugræci, lentorem aut velut cremorem & mucorem significat: vnde dictum est emplastrum διὰ χυλῶν, id est, de glutinosis quibusdam succis; diuersum tamen ab eo quod est de mucilaginibus; vt in compositis leges.

Liquidis medicaminibus densior materia argentea, vitrea aut cornea conuenit. Fictilis etiam, si modò rara non sit, accommodatur, & lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularis medicamentis liquidisq́;, &c.

DE LACHRYMIS.

Α'κρυον, id est, lachryma, seu humor ex planta sponte sua defluens, siue in gummi quea res concrescat, siue in resinam liquescat leagina eius substantia. Arborum partibus, raesertim truncis à germinatu incisis & scariicatis, etiam resinas eligimus. Accensis autem rboribus resinosis, vt Pinu, Picea, Larice, Terebintho, Teda, Cedro, ex resinosa substantia gni parum siccata fit Pix liquida: cui quod supernatat, Pissanthum tenui consistentia & facultate est adstringente; ob id canitiem sine vlla noxa tardat, vt Pisseleum, id est, Pix liquida, cum oleo mista. Galenus lib. 1. comp. ph. part. Pissasphaltus autem est Mumia Serapionis. Si Pix iterum coctione siccetur, Palimpissa dicitur, sicca adeò vt puluerisari possit, qualis est Greca, etiam Colophonia, & Hispana, & Gallica dicta. Πίσσα Βρυτία, lib. 8. comp. pharm. part. & Dioscoridi probatur & Lycia. Est etiam Dioscoridi ex iisdem arboribus resina liquida & sicca. Resina omnis calefacit, siccat: tenuium est partium, magis minus.

DE ANIMALIBVS, ET EORVM PARTIBVS.

S*Anguinis Hirci quadrimi, bene habiti, aliquamdiu nutriti vino albo, Fœniculo, Seseli,*

Lauro

Lauro, & ceteris calculum frangentibus, Augusto mense iugulati, medius effluens (nam primus tenuior, postremus crassior putatur) vase vitreo receptus, tectus linteo raro, Sole siccatus, etiam cum Myrrha, foliis Lauri, & similibus, calculum potenter frangere dicitur, Tralliano, Auicenna & ceteris practicis.

Adipem & Medullam stanneis vasis recondi conuenit.

Medulla loco sicco & edito, & Septentrionem spectanti reponitur, cum foliis Lauri siccis, ne putrescant, aut situm ducant; quæ iniuria in locis humidis Meridiem spectantibus eis accidit: sunt qui reponant bifariam, Adipum modo.

ADVLTERIA SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM.

ACacia succo & carne Prunorum agrestium repræsentatur, dolo parum malo, cùm vtraque viribus conueniant.

Aloës crassæ partes & impuræ, lotione separatæ, aqua marina & Croco Mesuæ adulterantur: sed Croci odor dolum aperit. Alii Acacia, alii Gummi immiscendo adulterant: tuncq́ minus est ad minima friabilis; & odor & sapor est alius.

Ambra,

Ambra, puluere Ligni Aloës, Styracis, Ladani, Ambra largioris; Moscho in aqua Rosarum soluto. Sed hac manuum attritu multo, ceu cera, mollescit; vera non mollescit. Platearius.

Amomum, planta Amomide simili, sed inodora, ex Armenia delata. Seminis dissimilitudo vitium detegit.

Asphaltum, id est, Bitumen Pice mistum, Dioscoridi; licet adulterari non posse, vt neque Carpobalsamum, neque Xylobalsamum, scribat Gal. lib. I. Antid.

Ærugo multis modis adulteratur Dioscoridi: sed hodie sincerior videtur. Si adulteratam suspiceris, notas ex eo repete.

Æris flos, limata æris scobe.

Bdellium adulteratur Gummi. sed ita vitiatum, minùs est amarum, & suffitu odoratum: Dioscorid.

Balsamum, id est, Opobalsamum, vitiatur Terebinthina pauco Opobalsamo mista, vel sine hoc Croco Orientali, & succo foliorum Citri, vel oleo Nardino. De quo in Opobalsamo plura leges.

Bitumen adulteratur Pice, vt in Asphalto dixi.

Castorium variè adulteratur. Vitium autem facilè deprehendes, attentus notis quas in vero & laudatiore Castorio diximus in partibus animalis medicamentosis.

Costus, radice prædura Helenii Comagenii: sed

ſed odor Helenii minùs vehemens, neque caput tentans; & ſapor minùs acer, quàm Coſti.

Crocus miſto Crocomagmate tuſo, flore Cnici, vel oleo & puluere Berſilii, vt vocant: qui fricando dolum detegit, vel ſæpe ſublitu: & Lithargyro, vel plumbagine, ad pondus augendum. Vtrumque minùs odore vegetum eſt: præterea hoc eſt puluerulentum. Adulterati quoque Croci color & odor celeriter euaneſcunt, veri diu permanent. Galenus primo Antidot.

Caſia odorata, corticibus Capparis & radicis Tamaricis miſtis.

Caphura, gummi Iuniperi: ſed hoc eſt minùs odorum, & durius; illa eſt friabilis, & odore valentiore. Platearius.

Garyophylli veſtutate exanimati, vino puluerem optimorum Garyophyllorum habente irrigantur, ſiccantur: foris ſolùm Garyophyllos olent, & vix ad dies decem: molliores ſunt integris.

Carpobalſamum adulterari ſemine Hyperici ſimili, quod Petrâ Palæſtinæ oppido affertur, auctor eſt Dioſcorides. Adulterari tamen non poſſe, affirmat Galenus 1. Antidot.

Euphorbium lacte hædino, Sarcocolla & Glutini miſtione conſpurcatur. Experientia veri eſt difficilis: nam Euphorbium leui guſtu os diu accendit, ita vt omnia guſtata Euphorbium reſipiant. Idem iniectum igni odorem edit faſtidiendum, Dioſcor.

Ebur vſtum (quod cur Spodium vocet vulgus,

ges, non video) ossibus canis vstis, vel albo marmore vsto: id verò grauitate proditur: illud forma ossis, & linearum desiderio.

Galbanum mutatur Resina, Farina Fabarum excorticatarum, Hammoniaco, Dioscorid. ex cuius notis sincerum deprehendes.

Galanga acris Cypero Europæo insipido, vel falso; vel Bistorta, vt vocant, radice austera: si verò dictæ radices aceto puluerem veræ Galangæ & Piperis habente biduò macerentur, foris solùm Galangam referunt Platearius.

Ladanum, stercore Caprino, & puluere nigro. Id autem tractando non mollescit, sed in puluerem abit, modo Ladani vetustate exsucci. Viribus prætereà & odore Ladani caret, quod sic vitiatum est.

Laser omne antequam siccescat, adulteratur Sagapeno, aut Fabæ lomento: sed maleficium deprehenditur colore, odore, sapore, dilutione, Diosc.

Lycium quibusdam Amurca, Succo Absinthii, Felle Tauri: sed id à viribus sinceri multum recessit.

Lemniam terram sic adulterant, vt nemo veram à falsa possit secernere: sic & Lycium Indicum, & plurima alia, vt verorum notæ à falsorum notis non exactè discerni possint.

Ligustici semen adulteratur semine quodam simili; quod facilè gustu discernitur, amarum enim est: alii semen Fœniculi aut Seseleos admiscentes, Ligusticum dolo viciant.

Lentiſcina reſina, id eſt, Maſtiche, Turis & Reſina Pineæ nucis miſtura.

Moſchus pelliculis inciſis, puluere carnis Columbinæ ſiccata, ſanguine Hædino, & pane aſſo. Si eius certum pondus pelui madenti impoſitum aliquamdiu, fit grauius, eſt legitimum; ſi priſtinum pondus ſeruat, ſuppoſiticium.

Manna Arabum, Sacchæro & Folliculis Sennæ.

Myrrha adulteratur gummi macerato in aqua, in qua Myrrha maduerit, Dioſcorid.

Nardus adulteratur Stimmi, ſeu Stibio cum aqua aut palmeo vino inſpiſſationis ponderiſq; cauſa inſpirato.

Nardus Celtica adulteratur impoſita herba ſimili, quæ Hirculus ab odoris grauitate vocatur: ſed herba candidior, ſine cauliculo, minoribus foliis; radice nec amara nec odorata, vti vera Nardus eſt.

Opi omnes adulterantur addito Sagapeno, antequam inareſcant, colore: odore, ſapore dolus deprehenditur; & quia cum aqua vel ſaliua non mox ſoluuntur adulterata. Adulterantur etiam Furfure & Farina; precipuè καυλίας, id eſt, qui ex caule defluit, quia dilutior; ῥιζίας verò, id eſt, qui ex radice, perlucidior & purior. Quauis enim radice inciſa aut caule, quod effluit craſſum & lentum, Ὀπὸς, id eſt, Liquor dicitur, lib. 6. ſimpl.

Opium, ſemine Lactucæ agreſtis.

Opopanax, Hammoniaco aut Cera: tunc in

aqua,

aqua, si digitis teratur, non soluitur, nec lactescit vti sincerum. Diosc.

Os ex corde cerui cartilaginosum, simili ex maiorum animalium [præsertim bouis] corde.

Opobalsamum tam variè adulterant & astutè, vt eius adulteria etiam exercitatissimos fallant. Hæc verò adulteria inuulganda non censeo, ne maligni etiam vitient à nobis edocti. Vitiatur misto vnguento terebinthino, lentiscino, cyprino, balanino, susino, metopio, melle, vel Cypria cera liquida: sed maleficium facilè deprehenditur. Nam verus liquor in vestem laneam fusus, maculam non facit, & post lotionem notam non relinquit, cùm vitiatus inhæreat. Adhæc merus, lac, si instillatur, coagulat; & in aqua aut lacte celerrimè liquatur, & colore lactescit. Alias quasdam notas apud eundem & Simeonem, si libet, legeris potiùs, quàm apud barbaros hoc seculo adhuc legi solitos, profunda hominum ignorantia, & magno mortalium incommodo.

Piper longum fraudulenter præparatum, est herba quædam flaua, quæ à Xene affertur, aspectu quidem, non autem gustu, Macropiperi similis: hæc autem aquâ irrigata soluitur; natiuum Macropiper insolubile permanet, Gal. lib. 1. Antidotorum. Piper longum verum ex Barbaria affertur: adulteratum verò duplex est; alterum, quod in Alexandria maximè conficitur; alterum herbæ cuiusdam germen. Quod facticium est, si per diem totum in humo-

re maceretur, illicò liquatur ac soluitur, lib. 4. sanit. tuend. Illud fortè ex massa subacta aqua, in qua dissolutum aut maceratum sit Piper, & in formas effictas coniecta, pòst siccata. Vidi etiam adulteratum ex germine & velut nucamento Betulæ & Coryli.

Pastilli Theriaci, ex radice Pentaphylli, id est, Tormentillæ, Venetiis malè componuntur, non ex Viperarum carne. Hermolaus in Coroll. Musa.

Phu, radice Rusci admista vitiatur: sed maleficium facilè deprehenditur; quia hæc dura est, frangi contumax, & sine vlla odoris gratia.

Pompholyx, taurino Glutine, ouillo vel Marino pulmone, aut Grossis, vel quibusdam aliis crematis.

Pentapetalon, Pentaphyllon, Polium, nihil simile habent in plantis; ob id non adulterantur.

Rha-Ponticum, radice Centaurii magni. Rhabarbarum examinatur maceratum aqua diebus quinque, posteà siccatum idem minùs in crocum tingit, intùs nigricat, varietatem in fracturis amisit; densius est, astringit magis: ex aqua verò illa siccata trochisci fiunt regibus.

Ῥῆον cùm viget ac integrum est, valenter astringit, densum est ac contractum tota substantia; tamen celeriter perforatur. Incolæ regionis in qua gignitur, coctione vires eius in aquam trahunt; deinde Rheum siccatum, tamquam

quam integrum sit, nec coctum, transmittunt: sed id rarius est & laxius integro, nullam aut minimam adstrictionem retinens. Quantum aliis notis Rheon à Rhabarbaro differat, alibi diximus.

Sagapenum, succo Laseris & Galbano, Diosc. id non liquescit, sed verum vino vel aqua affusa statim dissoluitur, Galen. lib. 1. Antid.

Sarcocolla pulverizata est suspecta adulterii, Diosc. à quouis puluere misto: integra eligatur.

Styrax modis multis Dioscoridi adulteratur: sed dolus facilè deprehenditur notis ab eo dictis.

Santala lignis aliis; Rubrum Bersilio inodoro; Flauum & Album ligno Cedrino odoratiore, linguam calefaciente.

Scammonium lacte Tithymali & Sarcocolla, vel Eruifarinæ, tunc linguam minùs valenter pungit & mordet.

Sacchatum, intùs feculentum aut spuma succi Cannæ eius auctum: tunc in ore vanescit, & fractum nigricat.

Turbith, Gummi dissoluto quibusdam radicibus extremis illito: verum autem si frangitur, gummosum est intùs.

Tamar-Indi Prunis adulterati non splendent, humidiores sunt; sapore & nucleo Prunorum multum à semine Tamar-Indorum diuerso.

Tus, Pini Resinâ, & Gummi. suffitum autem Gummi flammam non edit, Resina autem infu-

in fumum vanescit; Tus statim ardet. Odore etiam maleficium proditur.

Turis cortex, Pini aut Nucis. Pineæ cortice: horum tamen index ignis: nam reliqui cortices suffiti, quamquàm incenduntur, sine odore fumant; Turis verò cortex ardet, & odorum fumum edit.

Turis manna, adulteratur cribrata Pini Resina, aut polline aut cortice Turis contuso: sed hæc igne deprehenduntur.

Hæc abundè fuerint, ei præsertim qui veras simplicium sincerorum notas, ex nostro libro simplicium primo accuratè didicerit. Nam cùm rectum sui & obliqui sit index, vt initio secundi docuimus, & in vnoquoque rerum genere quod perfectissimum est, idem sit simplex ac vnicum; id si cognoueris, alia ei congeneria, aut etiam arte affinia, nullo negotio secreueris.

SIMPLICIS ALICVIVS NOMINE ABSOLVTE SCRIPTO, QVID ACCIPIENDVM.

IAM *tradamus Simplicis alicuius nomine scripto absolutè, & sine determinatione sexus, coloris, magnitudinis, figuræ, loci, temporis, vel notarum probitatis aliarum, vel partis eius simplicis, radicum, foliorum, florum, seminum, &c. quódnam sit eligendum: nam*

pro

pro variis scopis varia, sed in scopos efficaciora deligimus: Quam inrem te iuuabit nostra Simplicium per locos communes descriptio. Quæ enim radicibus solis sunt efficaces plantæ, illarum nomine radices veniunt: quæ foliis, floribus, fructibus, seminibus, cortice, ligno, liquore, succo, gummi, sunt vtiles ac medicamentosæ magis, dum plantæ nomen effertur, partem eius vsurpari solitam elige. Quum verò pluribus sui partibus ad res etiam varias valent, quibus sit opus, coniecta ex partium illarum facultate & affectus natura, & medicamenti constituendi forma: vt Ammi, Anisum, Apium, Carum, Cnicus, Cuminum, Gith, Libysticum, Nasturtium, Psyllium, Seseli, Staphis agria, semine sunt præstantiora; idque solum illarum nomine intelligendum: in aliis multis similiter.

Anisum, Cretense, lib. 4. sanit. tuend.

Agnus, [seu Vitex] id est, flos eius aut semen, licet folia etiam sint vtilia.

Agaricus, albus & femineus.

Aloë, id est, succus eius, Aloë Indica, lib. 9. simplicium in Diphryge.

Alumen, scilicet scissile, quia præstantissimum, lib. compos. pharm. gen. primo.

Acetum, ex vino, non hydromelite, vel cereuisia.

Aristolochia, pro re proposita explicanda est: rotũda enim cùm multùm tenuare crassum humorem, tergere vlcera, digerere ex vtero; longa

autem, cùm mitiora hæc volumus. Clematitis autem, quia fragrantior, in vnguentis expetitur.

Amomum, Scythicum lib. 8. comp. pharm. part.

Ammi, Illyricum, lib. 9. eiusdem; Ægyptium alii laudant.

Balsamum, Opobalsamum potiùs intelligendum, quàm Carpobalsamum aut Xylobalsamum, lib 2. comp. pharm. part.

Bryonia, alba, quia efficacior, quàm nigra.

Buglossum vtrumq; foliis & flore efficacius; radice tamen non inutile.

Casia vel Cassia in libris Græcorum. Cassia syrinx optima, & Cinnamomo viribus & toto habitu finitima. In libris Arabum eadem Lignea dicitur: altera verò, Fistula his dicta, ponitur, cùm medicamentum est purgatorium.

Cardamomum, maius.

Capparis, cortex radicis.

Centaurium, Minus, in purgantibus medicamentis; in cæteris Maius, dictum à facultate multiplici & efficaciore.

Calaminthe, montana, quia efficacior quàm domestica.

Costus, amarus, cùm subamarus & valdè acer solùm nominetur; dulcem tamen nescio quem Arabes inuexerunt.

Cypressus, id est, nuces eius, in adstringentibus medicamẽtis: lignum aut folia, in diureticis.

Cinna-

Cinnamomum, *optimum*; *de quo in ſimplicibus abundè.*

Corallium, *rubrum.*

Cuminum, *Æthiopicum*, *lib. 4. ſanit. tuend.*

Daucus, *agreſtis*; *nam ſatiuus Paſtinaca eſt*, *alimentum veriùs*, *quàm medicamentum.*

Elleborus, *niger Meſuæ*, *quia ſalubrior: albus Galeno Aph. 1. lib. 5. Obſerua igitur an compoſitio ſit Arabica aut Græca. Elleborus vterque & Helenium ex locis editis præſtant.*

Eruca, *ſilueſtris*, *quia efficacior hortenſi.*

Epithymum, *Atticum*, *melancholiam ex ventriculo purgat: id in Græcis compoſitionibus vſurpandum; in Arabicis Arabicum.*

Fœniculus, *ſemen*; *ſed in collyriis ſuccus foliorum aut radicum.*

Galla, *ſolida efficacior*, *quàm perforata.*

Gummi, *Arabicum*; *id enim omnium perfectiſſimum*, *vel Plinio auctore.*

Gluten, *Maſtiche*, *ceteris Glutinis efficacius*, *vt vitrum etiam glutinet*, *quibuſdam intelligitur: aliis Ichthyocolla: aliis Taurocolla magis placet Glutinis nomine.*

Hyſſopus, *montanus hortenſi melior*, *vt Calaminthe montana efficacior domeſtica. Hyſſopum Colicium Dioſc. Creticum verò Archigenes*, *apud Galen. lib. 8. comp. pharmac. part.*

Hyoſcyamus, *albus*, *ſeu album eius ſemen:*

quod tamen interdum exprimitur, frequentiùs tacetur.

Iris, radix Ireos Illyricæ veteribus, nunc pharmacopolarum ignauiâ Florentina vsurpatur, cùm illa per Venetos facilè haberi queat.

Lupinus, amarus: nam dulcis esculentus est; vt ille, amaritudine per macerationem in aqua deposita.

Lactuca, semen; præterquàm in victus ratione, vbi herba potiùs intelligitur.

Lapathum, Oxylapathum efficacius rotundo.

Lithargyros, Auri; tamen Lithargyros Chrysitis aliquoties in lib. comp. pharm. Gal. legitur.

Mastiche, Chia, lib. 7. meth. & alibi passim. Ægyptiam tamen ac recentem, ob id pinguissimam laudat lib. 2. ad Glaucon.

Marrubium, album præstantius nigro.

Mel, apum: alterum, aëromeli seu mel aërium & roscidum.

Margarita, solidæ meliores perforatis; nisi etiam sint flaua, obscura, solidis pares.

Medulla, si non additur cuius animalis, & valens futurum est medicamentum, ceruina miscenda, valentior quàm vitulina, lib. 6. comp. phar. part.

Nuclei, pini, oliua; dactyli autem Auicennæ.

Oleum, oliuum, ex oliuis expressum.

Opium, Thebaicum, Galenus lib. 7. simpl. & post eum omnes.

Petro-

Petroselinum, Macedonicum, & in hoc Astreoticum, & huius semen maximè in vsu est, lib 8. comp. phar. part.

Pruna, si aluus deiicienda est, Damascena & Hispana seu Iberica, hodie Augustana & Cathalaunica Italis dicta, sunt multò præstantiora, vel si quæ his similiter sunt pinguia, dulcia. Si ad cohibendum & astringendum sit medicamentum, Damascena immatura, vel potiùs quæ Iorana nobis dicuntur, S. Iuliani & Turonica.

Papauer album, semen.

Piper, album, quia acrius, & linguam magis pungit, quàm nigrum, à quo per adustionem vis exhalauit, Gal. lib. 8. simpl. sed album id maturum intellige. Nam album ex Macropipere in racemum granatim dehiscente, recèns factum, minùs acre, & Macropiperi facultate proximum, quale apud Serapionem est accipiendum.

Pix, liquida in suppurantibus & tergentibus: sicca, in siccantibus vnguentis epuloticis & glutinantibus, Gal. lib. 7. simpl.

Pæonia, mas, seu eius radix vel semen: Manardus ætatis nostræ medicus longè doctissimus in Epistolis.

Polypodium, quercinum vulgò vsurpatur: murale, & à saxis prætulerim cum Narbonensibus quibusdam, quod frequentissimum, & pro quercino omnes venditant, nisi si quando adstrictione opus est; qua ratione hederam quo-

que quercinam nonnullis expeti audio.

Quatuor emollientia: Malua, Althaa, Viola nigra, Acanthus, id est, Branca vrsina.

Quatuor semina
- Frigida
  - Maiora: Melonū, Cucumeris, Cucurbita, Citrulli.
  - Minora: Lactuca, Portulaca, Inthubi, Cichorii.
- Calida
  - Maiora: Cumini, Carui, Anisi, Fœniculi.
  - Minora: Apii, Dauci, Ameos, Amomi.

Quinque radices vretica: Apii, Petroselini, Asparagi, Graminis, Rusci.

Resinarum primas non iniuria meruit Lentiscina, id est, Masliche: inter alias verò prafertur Terebinthina, quia melior quàm Colophonia, & Fricta dicta; aut illius loco ponitur Laricea dicta, Terebinthina propè similis, Gal. 1. Comp. phar. gen. Recentioribus verò Pinea intelligitur.

Ruta, folia Ruta agrestis: Gracis verò folia Ruta domestica. Illam verò & illius semen, Moly, vel Hesanum, vel Hesasa, vel cum Syris, apud quos nascitur, Hermola ferè vocant.

Rosa, rubra; recens in purgantibus; sicca in astringentibus.

Raphanus, siluestris.

Rosma-

Rosmarinus, folia; interdum flos, quem nescio cur hodie vulgus Ἄνθος, id est, Florem absolutè appellat.

Rhus, cortex fructus Sumach dicti.

Stœchas, Stœchados Arabica flos.

Styrax, Calamite: nam liquidus vulgò dictus est Myrrha Stacte, si verus sit.

Santalum, flauum.

Spica Nardi, Indica.

Sulfur, ἄπυρον, id est, ignem non expertum, seu viuum, est nobilissimum: ad quadam extinctum, ceu nobis familiaribus, præfertur.

Σχοῖνος, id est, Iuncus: pro Schœnu anthos.

Tres flores cordiales: { *Violarum* / *Buglossi* / *Boraginis.* }

Thymum, Atticum, aut ex editis locis & siccis, lib. 4 sanit. tuendæ.

Viola, nigra seu purpurea, vulgò Martia & quadragesimalis, quòd in ea tempora flos ferè incidat, & eadem recens, si haberi potest: nam sicca inefficax.

Zizipha, id est, Iuiubæ, recentia & bene matura; aut saltem integra, non putria aut vetustate exsucca; quod illis post sextum mensem ferè accidit.

Siquæ ſingula in ſingulis regionibus ſunt præſtantiſſima & laudatiſſima.

Alumen, Milesium.

Agaricus, Ponticus, Andromacho iuniori in Theriaca.

Mysi, Cyprium.

Nitrum, Berenicium.

Sinon, Syriacus.

Cuminum, Hispanum, alibi: Æthiopicum, melius Ægyptio.

Anisum & Thymum, & alia plurima, Cretica, lib. 4. sanit. tuend. in diatrion piper. & diacalaminth.

Meon, Hispanum & Macedonicum.

Aristolochia, Pontica, & hac melior Cretica, lib. 10. comp. phar. part.

Phu, Ponticum.

Castorium, Ponticum.

Daucus, Creticus, semine & radice bonus: ceteri solo semine.

In Dicaarchia, qua nunc vocatur Puteoli, Ærugo, Cerussa, Æs, Squama Æris, & alia nonnulla. Roma argenti spuma fit optima. Ex Sicilia item, magna Libya, & Creta quotannis multa prastantissima Romam afferebantur,

Hucusque Siluius.

DIA-

DIARIVM PHARMACORVM PARANDORVM, ET SIMPLICIVM LEGENDORVM,

A

MATTHIA LOBELIO collectum.

IN vniuersum annum optimè instructurus officinam Myropola, per dies & menses operariis, famulis & officinæ catulis iniungit quæ facienda sunt; quia nonnulla medicamenta omni tempore parari nequeunt: quorum quidem aliqua si concinnari possent, tamen non debent, quia omnia simplicia suo tempore, & in summo virium vigore (vt scitè Diosc. & Gal. docuere) colligenda, recondenda, præparanda, & aliis miscenda. Nonnulla verò quouis anni cardine, solo & cælo, vel minori sumptu præparantur, & miscentur. Exemplo igitur sumpto ab iis qui opera locârunt, exordium sumemus.

IANVARIO.

MENSE primo & anni primis diebus perlustranda quæ supersunt valida & integra in officinâ; vt vitiata, cariosa, antiquata, deprauata & putrefacta abiiciantur;

tur; vt & quæ desiderantur, inueniantur, & absumpta restituantur.

FEBRVARIO.

QVÆCVMQVE imperata sunt mense Ianuario, fieri possunt hoc & sequenti mense. Et circa finem in regionibus calidis, in quibus omnia præcocia sunt, collige Violas ad syrupi preparationem, Conseruationem siue Conditum, ad Oleum, & ad pulueres cordiales siccatas seruandas; quas & tardiùs colligere potes, vt sicciores sint, & calor maior adsit ad siccandas eas.

Collige item Keyri.

RADICES COLLIGENDI TEMPVS.

Circa finem Februarii initio Martii, & primo Vere collige radices in varios vsus, priusquam vis in folia erumpat.

Censuit tamen Dioscorides, omnes incipiente foliorum defluuio esse legendas, & cælo sereno: cui in quibusdam Galenus, Auicenna & Mesues consentiunt; in aliis diuersa sentiunt.

MARTIO.

RADICES quouis anni tempore colligi

ligi possunt, quæ hominum cultu & satione crebra in omnem anni partem vegetæ incidunt: quales ferè sunt hortenses alimentosæ. vt,

Apii vulgaris Buglossi vtriusque Betæ Lactucæ Intubi Oxalidis Raphani Napi Pastinacæ Sisari Cepæ Porri Allii.	Et præter has erraticæ,	Dauci Gingidii Caucalidis Asari Dracunculi Cyclaminis Periclymeni Cotyledonis.

Nam hæ quinque, vt bulbosæ quædam alię, etiã æstate, siccatis foliis, plenæ sunt, & frequenter Autumno regerminant, alimenti pingui & crassi copia.

Siluius. Quæ verò solius naturę sponte crescunt, aut semel à nobis tempestiuè seruntur aut plantantur; ferè sunt optimæ, solo aut Vere, aut (vt dixi) Autumno, paucissimæ Æstate aut Hieme. Quin & hæ quas multis anni partibus communes diximus, sunt præstantiores, cùm tempestiuè satę adoleuerunt & vigent: aliis verò temporibus ignauiores; quando vi quadam & holitoris operâ & irrigatione coguntur adolescere sub cælo sibi parum propi-

propitio; quale æstiuum est ac autumnale & hiemale. Sic Vere ipso, quando primùm germinare incipiunt, nobis leguntur in annum:

Enula
Althæa
Iris
Acorus
Symphytum
Ruscus
Asparagus
Petroselinum
Apium palustre
Fœniculum
Bryonia
Agrimonia
Meum
Phu
Cyperus
Rubia, quæ potiùs Autumno
Saxifraga
Eryngium
Tormentilla
Pentaphyllon
Pæonia vtraque
Polypodium
Gramen
Lilium
Alni nigræ radicis cortex
Hyoscyamus
Angelica vtraque
Anonis
Asarum
Asclepias
Bistorta
Betonica
Buglossum
Carlina
Caryophyllata
Centaurium maius
Chelidonium vtrũque
Cotyledon
Cynoglossum
Dictamnus albus
Elleborus niger
Esula maior
Farfara
Filipendula
Filix
Filix florida
Gentiana
Iarus
Aron
Imperatoria
Lepidium

Man-

Mandragoras
Narcissus
Nymphæa
Radix caua
Capnos Plin.
Rubus
Scrophularia
Petasites
Petrosel Macedon.
Peucedanum
Pimpinella
Pistolochia
Pityusa
Cortex rad. Populi
Sigillum Mariæ
Orchides
Raphanus syluestris & rusticanus
Muscus arborum
Cort. rad. Sambuci
Radices Ebuli.
Cortex rad. Fraxini
Cortex rad. Lauri.
Cortices arborum.

HERBÆ ET FLORES.

Viola Martia ad
Syrupum
Conseruam
Oleum
} in regione temperata.
& cordiales confectiones.
Keyri.
Aquæ distillantur ex Violis & herbis hieme vegetis, vt Aqua
Vmbilici Veneris
Mandragoræ
Semperuiui
Capillorum Veneris.
Adiantum omne, Asplenium, Phyllitis.
In regionibus calidis Syrupi ex herbis recentibus parari possunt, vt:
Capillorũ Veneris simplex & compositus
Grana

Grana hederæ arboreæ
Oculi Populi.

APRILI.

Quæcumque omnia Martio mẽſe, initio Aprilis parari & colligi poſſunt.

Keyri Primula Veris
Narciſſi flores ad oleum
Cochlearia Orchides Saluia vitæ.

MAIO.

Quæ prætermiſſa ſunt menſe Aprili, fiant initio Maii.

Diſtillentur herbæ quę ad ſtatum peruenerunt.

Herbæ quæ iam caulem producunt, & ſemen edunt illo menſe, conſeruantur ad Theriacam vel aliam compoſitionem. Reponantur in altiori parte domus.

Vnguenta ex ſuccis fiunt.
Emplaſtra ex ſuccis herbarum parantur.
Conſeruationes ex plantis.

Colliguntur

Abſinthii coma ad conſer.
Eupatorium ad ſuccum.
Paludapium Fumaria
Daphnoides Geniſtæ flores
Cichorium Lactuca ſyl.

Seri-

Serides
Lens palustris
Leucoia
Lichen
Mezereon
Napi semen
Plantago
Lupulus
Tamariscus
Thlaspi semen
Vinca Peruinca
Bugulę
Asplenium
Phyllitis
Borago
Buglossum
Bursę pastoris succus
Limonium Germanicum, seu Pyrola
Ophioglossum
Pulmonaria vtraque
Rosæ
Rosmarini flores
Flores Sambuci.

IVNIO, & initio IVLII.

Abrotonum
Agrimonia
Alchimilla
Altercum, siue Hyoscyamus
Althęæ flores & folia
Anethum
Anthemis vtraque
Artemisia
Asari folia
Ballotæ
Calaminthamõtana
Calendulę stillaticia
Carduus benedictus
Cassitha
Centaurium minus
Chamædrys
Chamæpitys
Rosæ in regionibus temperatis
Syrupi Ros. conser. oleum, vnguentum, succus
Betonica
Brassica marina
Botrys
Branca vrsina
Cari semen
Coriandrum

Epi-

Epithymum &
Epithymbra
Equisetum
Euphrasia
Galega
Genistę semen
Gratiola
Hypericum
Hyssopum
Iacobæa
Labrum Veneris
Laurus
Lysimachia lutea
Maiorana
Marrubium
Marum
Matricaria
Melissophyllum
Mentha
Menthastrum
Mercurialis suc.
Millegrana
Nepita
Numularia
Opium
Origanum
Papauer Rhœas
Parietaria
Parthenii siue Cotulę flores
Periclymeni flores, & fructus, & folia.
Petroselini Macedonici semen
Phlomos
Pilosella
Polium
Polygoni aqua & succus
Portulacæ succus & stillaticia
Ros solis
Ruta vtraque
Sabina
Saluia
Sanicula
Satureia
Serpyllum
Scordium
Verbena
Veronica.

IVLIO.

In regionibus temperatis, quæ prætermissa sunt Iunio, facienda.

Quæ-

Quæcumque Solis feruorem requirunt, paranda, vt Theriaca, quæ in calidioribus regionibus parari ſolet Iunio menſe, vbi omnia ſunt præcocia.

Parantur Trochiſci Aliptæ moſchatæ, quia molleſcunt Ladanum & Styrax, ſi Soli exponantur.

Quòd ſi quis eo tempore hæc neglexerit aut prætermiſerit, licebit aquam Roſaceam addere calidè ; & vi caloris liqueſcant, (ſicuti balneo,) quod melius eſt, quia illa longa inſolatio exſoluit vires odoratorum.

Apud nos quia ſemina ſeriùs matureſcunt, inſolatio & fermentatio Theriaces poteſt iuuari, & accelerari in balneo vel hypocauſto.

Colligenda in regionibus calidis:

Abſinthium
Abrotonum
Ageraton
Coriandrum
Dauci Cretici ſemen
Sem. Petroſelini
Hydropiper
Pulegium vtrumque
Lauendulæ flores
Liguſtici ſemen
Sem. Seſeli Maſſilienſis
Sem. Lithoſpermatis
Lupinus
Sem. Maluæ
Flores Meliloti
Sem. Anethi
Morus
Orobus
Capita & Sem. Papaueris vtriuſque

Pſyl-

Psyllium
Ribes
Sophiæ ſemen
Tanacetum.

AVGVSTO.

Quæcumque neglecta aut omiſſa ſunt præcedente menſe, fiant Auguſto.

Colligenda:

Althææ ſemen
Sem. Cataputiæ
Cnici ſemen
Cornus
Cynosbatos fructus
Dauci vulgaris ſemen
Cucumis Elaterii
Rhamni Cathartici ſem.
Polium
Ricinus
Spica Lauendulæ
Tribulus aquaticus
Fraxini ſemen
Milium
Flos Nymphææ
Petum. Mel Peti
Omphacium
Prunus ſyl.
Sem. Sambuci & Ebuli
Momordica
Scordium
Seſeli Æthiopici ſemen
Sem. Hyoſcyami.

SEPTEMBRI & OCTOBRI.

Antiſpodium è Myrto & Cydonio
Cortices Caſtanearum
Cotonea mala Halicacabum Meſpilus
Rhamni cathartici ſemen
Radices nonnullæ omiſſæ Vere nouo. vt, Iridum Pæoniæ Acori.

NOVEM-

NOVEMBRI & DECEMBRI.

His duobus mensibus, Nouembri videlicet ac Decembri, eadem erit ratio, si modò in eis cõtigerit eiusmodi cæli temperies, vt radices adhuc validæ nullâ vel frigoris vel niuis tempestate concutiantur. nam sępe iisdem mẽsibus contingit, vt sine vllâ cęli iniuriâ Pharmacopœis quod reliquum est radicum in hortis remanentium, æquè ac in pręcedentibus, colligere liceat.

Sequuntur & nonnulla purgantia medicamenta M. Lobelii.

ALIQVOT MEDICAMENTA COMPOSITA HABERE IN PROMPTV OPERÆ PRETIVM.

DOLVM *esse, si quis Compositis vtatur, Villanouanus dixit, vbi in promptu habentur Simplicia: Variis tamen de caussis nonnulla Composita pharmaca non minùs vtilia quàm necessaria sunt. Prima & potissima, quotiescumque pracipites implicati morbi, eorumdemq́; sauissima symptomata adeò vr-*

 gent,

gent, vt noua medicamenta, Magistralia vocata, repentè per otium concinnare non liceat. Secunda, & aliæ, quia multa comprobata, & vsu & ratione recepta compositiones fermentatione egent; vnde noua & optata exoritur facultas; quandoquidem simplicia quouis loco, cælo, & solo, ad manum esse nequeunt; ideò quo tempore maximè vigent, in annuum vsum ex his composita nonnulla medicamenta præparari, permisceri & asseruari operæ pretium est, vt Theriaces compositio, Mithridatica, Philonis antidotus, & huiusmodi. His rationibus ductus, quia medicamento purgante indies vtendum, aliquot tuta eaq; pauca pharmaca composita, blando nulloq; labore euacuantia, singulis humoribus dicata, nobis elegimus; quibus diu felicissimè vsi sumus, & ex duabus tribúsve compositionibus vnam fecimus, ne mole & copia compositionum obruamur; quæ diu in officinis asseruari solita, sæpe putrent, non sine Pharmacopœorum & ægrotantium dispendio.

CHOLAGOGVM ROSATVM

CLEMENS, OMNI ÆTATI VTILE; *ori, ventriculo & visceribus gratum; febribus & affectibus biliosis aptum. Respondet Electuario Rosato, & Electuario è Prunis solutiuo, & Electuario è Psyllio.*

℞. Succi Rosarum rub. ℥ xv.
Sacchari albi ℥ xxx. [xxxvj. al.]

Mel-

Mellis candidi deſpumati ℥ vj.
Prunorum ℥ xx. quæ exhibent pulpæ ſolidiuſculæ ℥ xvj.
Paſſularum à ſtipitibus mundatarum ℥ xij. quarum pulpa ſolidiuſcula eſt vnciarum vj. Pruna & Paſſulę coquantur ſeparatim ad mollitiem ex decocto ſequenti, & per ſetaceum cernantur:
℞. Cichorei totius
Boraginis Acetoſæ
Polytrichi, vel Adianthi } ana m. iij.
Endiuiæ
Hordei integri m. j.
Glycyrrhizæ mundæ ℥ j. ß.
Florum Violarum
Boraginis ana m. j.
Aniſi ℥ iij.
Fiat omniũ decoctio in ſ.q. aquę ad ℔ iiij.
In cuius colatura coque in vaſe occluſo Pruna & Paſſulas. In reſiduo infunde, coque leniter
Seminis Pſyllii
Quatuor ſeminum frig. maiorũ
Sem. Lactucæ } ana ℥ ß.
Oxalidis
& Portulacę contuſorum
Diſſolue G. Tragacanthi ʒ j. ß.
Saccharum, Mel, & Succus Roſarum coquantur ad Electuarii ſolidiuſculi conſiſtẽtiam: deinde pulpæ & emulſiones ſeminum addantur, iterumq́ue coquan-

tur lento admodùm igni; tum demum insperge puluerum

Cinnamomi electi ℥ ß.
Santalorum rub. ℥ j. ß.
Santal. alborum ʒ vj.
Caryophyllorum
Surculorũ vel foliorũ Lentisci } ana ʒ j. ß.
vel Caryophyllorum ʒ ij. ℈ j. [*in penuria foliorum Lentisci*]
Macis ℈ iiij.

Adde denique singulis lib. siue ℥ xij. huius Electuarii, Scammonii optimi ℥ j. cocti in ℥ j. ß. Succi Rosarum lento igne vel cineribus calidis, quemadmodum coquitur à Mesue in suo Elect. Rosato.

Tota compositio est librarum v. & ℥ v. Dosis à ʒ iij. ad ʒ iiij. v. & vj.

Si velis minus purgare, vtere minori dosi. medicamenta enim validiora minori dosi assumpta, debilia sunt.

Hęc & quamplurima huiusmodi purgãtia, in Chylismata redigere operę pretium.

EXTRACTVM MELANAGOGVM, SANGVINEM DEFECANS, ET *serosa excremẽta euacuans, omnibus cutis & cuticulæ vitiis, lepra & elephantiasi conueniens, siue à bile, siue à pituita salsa: Spleneticum & Hepaticum medicamentum efficax.*

℞. Succorum Rosarũ rub. defecatorum ℔ ij.

Suc.

Suc. Fumariæ
Lupulorum
Boraginis
Pomorum dulcium } ana lʒ j.
Mercurialis
Endiuię vel Cichorei
Vini albi

Quibus decoque ſequentia in balneo operculo occluſo.

℞. Polypodii recentis, & adhuc viridis è Quercu vel Fraxino ℥ vj.
Foliorum Senæ mundatorum ℥ ix.
Summitatum & florum Thymi,
Caſſithæ } ana ʒ vj.
& Abſinthii
Radicũ Lapathii acuti virentiũ
Helenii Ebuli, vel
Corticis radicum Sambuci } ana ℥ j. ß.
Corticis rad. Fraxini
& Populi nigri
Capillorũ Veneris vel Polytrichi
Aſplenii Chamædryos } ana m. j. ß.
Chamæpityos
Florum Chamæmeli Romani
& Cotulæ fœtidæ ſiue Parthenii ana m. j.
Seminis Cnici ℥ iij.
Seminis Aniſi
Fœniculi } ana ʒ vj.
Carui

Contuſis, infuſis, decoctis, expreſſis & transcolatis infunde

Agarici candidiſſimi & leuiſſimi
Hermodactylorum, &
Pulpæ Colocynthidis ana ℥ j.
Omnium Myrobalanorum ana ʒ ij.
Zingiberis Cinnamomi
Schœnanthi Macis } ana ʒ j.
Galangæ Garyophyllorum

Iterum expreſſis & defæcatis percoquantur lento admodùm igni, cum mellis candidi ℔. tribus, ad mellis vel Electarii liquidi craſſitudinem. Addendo ſingulis ℔. Scammonii præparati vel cocti in ſucco Roſarum, vt antè diximus, ℥ ß. pul. Gummi Arabici ℈ j. Doſis à ʒ. iij. ad ʒ iiij. & vj.

Extremis morbis adiiciuntur vniuerſæ compoſitioni
Hellebori albi
& nigri ana ℥ ß.
Fiat Chylariũ. Doſis à drachma j. ad duas.

CATHARTICVM
HYDRAGOGVM.

℞. Radicum Graminis ℥ vj.
Rad. Aſari ℥ j.
Granorum Hederæ arboreę ℥ iiij.
Garyophyllorum Galangę tenuis
& Cinnamomi ana ʒ ij.

Coquantur ex arte, vt dixi modò, in ſ. q. aquę mulſæ, & ℔. j. vini albi, ad ℔. j. Colaturæ adde Succorum rad. Iridis &

Brassicæ marinæ ana ℔. ß.
Succorũ Chamęlęę } densatorũ, vt docui-
& Thymelęę } mus capite de Chamælæa, ana ℥ iij.
Vel eorundem vice in regionibus frigidis, quæ carent vel non abundant Chamælæa & Thymelæa, sume
Extracti Laureolæ vel Gratiolæ ℥ j.
Percoquantur igni lento cum Sacchari ℔. j. Ab igne vbi abstuleris, adde pulueris
Radicis Mechioacæ ℥ j. ß.
Tartari albi & Spec. Aromatici Rosati ana ℥ ß.
Macis ʒ ij.
Olei stillatitii Cinnamomi, Caryoph. & Anisi ana ℈ ß.
Datur ex aqua Graminis & mulsa à ʒ iij. ad ʒ iiij. cum pari quantitate Melanogogi, & Asari decocto.

DIACNICVM CVM CITRO,

SOLVTIVVM, PHLEGMAGOGVM *& Hydragogum, quartana febre affectis, vt si quod aliud, vtilissimum. Respondet Diacarthamo & Electuario è Citro solutino Monspeliensium.*

HÆC *Compositio à Cnico siue Carthamo nomen accepit, tamquam præcipuo agente: meritò igitur* ℥ iiij. Medullæ seminis Cnic. *cum Rondeletio legendum, pro* ʒ *iiij. (vt deprauatè*

prauatè habent omnia exemplaria) censemus. Ad hæc Cnici semen omnium viscerum obstructiones reserat; colluuiem propellit, & pituitam purgat egregiè.

Recipit autem Medullæ seminis Cnici ℥ iiij. vel eius loco sume seminis Cnici boni & pleni ℥ xiij. ʒ vj. ℈ ij.

(ex ℈ j. autem seminis habebis G̃ vj. medullæ)

Contundantur, & fiat emulctio ex aqua mulsa, vel iure gallinacei, vt docet Diosc.

Conser. Corticis Citri melle conditi [ad detersionem pituitæ] ℥ j. ß.

Conser. Violarum &
Florum Boraginis ana ʒ x.

Carnis Dactylorum vino albo maceratorum ℥ j.

Pul. specierum Diatragacanthi frigidi ℥ j. ß.

Turbith ℥ j. ʒ vj.

Diagridii vel Scammonii ℥ j.

Zingiberis albi ʒ ij.

Hermodactylorum ʒ iiij.

Spiritus Anisi, vel
Fœniculi Cochlearia tria

Mellis optimi despumati ℥ xij.

Sacchari albi ℥ xx.

Dissoluatur in ℥ j. ß. Succi Cydoniorum & s. q. aquæ mulsæ.

Terenda terantur & permisceantur.

ANTI-

ANTIDOTI DIAPHOENICI
Mesuæ, emendata descriptio.

℞. Dactylorum Cheyron, id est, è Chayro oppido, non Cirrhon siue fuluorum, vt malè ex Græco vertit Ruellius, nonnullas officinas secutus, ℥ xij. & ß.

Macerentur vino albo [Rondelet.] loco tepido ad mollitiem, terantur, cernantur per cribrum.

Pinearum (non Penidiorum) aqua hordei mundatarum & infusarum ℥ v.

Turbith optimi ℥ iiij. ʒ iij.

Amygdalarũ dulcium purgatarũ ℥iij. ʒ vj.

Scammonii ℥ j.

Zingiberis, Piperis longi, Cinnamomi, Macis, Galangæ, Xyloaloës, Foliorum Rutæ siccorum, Anisi, Fœniculi, Dauci Cretici, vel eius loco Cari semen aromaticum, ana ʒ ij. ß.

Probè trita omnia excipiantur libris tribus Mellis despumati ex infusione vini Dactylorum & aqua Hordei, in qua post lotionem Pinei & Amygdala macerata sunt.

Tota compositio est ferè lib. v. & ℥ xj.
Dosis ab ℥ ß. ad ʒ vj.

Hæc compoſitio ad euacuandos craſſos humores facta eſt.

Electarivm Indvm.

Diſſuadet pręparationem Electarii Indi noſter Rondelletius; quia non multum differt à Diaphœnico. Adſtringentia & attenuantia Electuario Indo addiderunt, quę deteriorem potiùs compoſitionem fecerunt, & deprauârunt, vt exploranti facilè patebit.

LENITIVA è CASSIA *medicamenta.*

E Caſſiæ Ægyptię ſiliquis à diuerſis auctoribus multa & varia medicamenta lenitiua deſcripta, minimè paranda aut diſpenſanda cenſentur, quia vel aceſcunt vel exiccantur, & eorum laxandi vis deperditur.

Flos Cassiæ, *ſeu Caſſia extracta.*

E Caſſiæ recentis & prægnantis fiſtularibus ſiliquis pulpa elicitur, quam Florem Caſſiæ & Caſſiam extractam vocant: Sed cùm Caſſiæ Siliquæ ſiue fiſtularis recens pulpa meliùs aſſeruetur in ſua theca, quàm excreta; quid extractione ante vſum opus eſt? Triplex Caſſia extracta in officinis pro-

prostare solet: Cassia extracta sine Sena & cum Sena; Cassia extracta cum Manna; Cassia cum Saccharo & cum Melle, pro clysteribus & pauperibus. Si præscribatur à medicis, paretur hoc sequenti modo.

CASSIA *extracta communis Nicolai.*

℞. Florum Violarum
Violariæ siue foliorum Violarum,
Maluæ,
Mercurialis, Betæ
Parietariæ ana M. j.
Absinthii Pontici siue vulgaris M. ſ.
Herbæ istæ virides coquantur artificiosè in ſ. q. aquæ; è cuius colato ablue siliquas Cassiæ; & dilue in eius portiuncula pulpæ Cassiæ ℔ j. Mellis ex reliqua colati parte despumati ℔ ß. percoquantur lento igne ad electarii formam.

DIACASSIA cum MANNA non multum differt à Diacatholico, nisi Senâ, Rhabarbaro & Polypodio.

DIACATHOLICON *Nicolai, vel potiùs è Dia-catholico Liquamentum.*

Huius vniuersalis medicamenti varia est descriptio. Exemplaria vulgata habent

pro pulpæ Caſſiæ Thamar-Indorum ana ℥ duabus Sacchari ℔ ij. id eſt ℥ xxiiij. Andernachus autem pro ℔ ij. Sacchari perperam addit Caſſiæ & Thamar-Indorum & Senæ mundatæ ana ℥ viij. Rondeletius verò ℥ vj. mediocritate fretus. Hoc Catholicon lene ſiue mite in ſuauiſſimam & leniſſimam, cum Caſſiæ operatione maximè conuenientem compoſitionem, redegimus: quam è Diacatholico Liquamentum ſiue Extractum diximus; neglecto Diacatholico maiore Fernelii, quod recipit Turbith & Diagredium, ab his benignis medicamentis & intentione Nicolai multùm aliena. Paretur ergo in hunc modum:

℞. Radicum Filiculæ ſiue * Polypodii recentium, fol. Senæ mundatorum ana ℥ xvj.
Glycyrrhizæ raſæ
Aniſi ana ℥ ij.
Seminis Fœniculi ℥ j.
Foliorum Violarum M iiij.
Florum Violarum M j. ß.
Quatuor ſeminum frigidorum maiorum ana ℥ j.

Contuſa omnia, demptâ Senâ, & ſeminibus frigidis, floribusque Violarum, 24. horas vel biduo aquę pluuialis ℔ v. vel q. ſ. madefacta, decoquuntur leuiter ex arte in balneo Mariæ; mox paulo antequam ab igne

igne deponantur, Senam adiiciunt, cum ſeminibus frigidis & floribus Violarum; macerantur que calidè aliquot horas in balneo. Vbi tantiſper refrixerint, linteolo excolantur, & leniter exprimuntur, ne Polypodii & Senæ vis adſtrictoria eliciatur. Colatum iterum decoquitur, dum mellis craſſitudo fiat, adiectis Sacchari boni ſubrubri, perdulcis, vel albi pinguis ℔ iiij. Poſtea ab igne remotis adde Floris Caſſię, vapore decocti præſcripti extractæ, & Thamar-Indorum ana ℥ vj. Sacchari candi & Penidiarum ana ℥ j. ß. Succi vel Infuſi Roſ. ℥ iiij. Æſtate addi poterit decocto libra vna ſucci Mercurialis defæcati & purificati, & pro diuitibus in ſingulas ℥ ſcrupulus vel ʒ ß. Rhabarbari ſelectiſſimi

* Polypodii magma [*ſecundum Rondeletiũ*] aut craſſamentum, quia copioſos flatus gignit, ventrem lædit, eumque magis obſtruit quàm reſerat, leuiter Polypodium decoquendum iuſſimus, vt efficaciùs ſuas vires, easque ſuauiores, exſerat. Decoctionem enim mediocrem ſuſtinet, quemadmodum Sena & Turbith, vti monuimus in noſtris Stirpium Obſeruationibus Latinis. Pondus eius etiam adauxi, quia vili emitur, pauperum commodo; longeque maiori pondere in decoctis, vti Sena, & alia permulta, quàm in ſubſtantia, vt vulgus loquitur, aſſumitur.

Aliqui omittunt Saccharum Penidiatum; leui incommodo, quia Penidiæ parantur ex Saccharo pingui, leniente.

Electarivm Lenitivvm.

Elect. Lenitiuum conuenit cum Diacatholico & Diacassia; quare eo carere possumus. Hæc de Electariis lenioribus sufficiant, pluribus humoribus, exustis potissimùm, expurgandis idoneis.

Dia-Sebesten.

Dia-Sebesten Montagnanæ bilem tenuem euacuat. In Italia & regionibus calidis magis vsitatum quàm in hisce frigidis tractibus, vbi rarò dispensatur, quemadmodum Elect. è Psyllio Mesuæ, quo etiam carere possumus. Recipit copiosè Scammonium cum trochis. è Spodio vel Antispodio, ex Oxyacantha, trochis. Diarhodon, quò Scammonii vires remissiores sint, & alui fluores dispendiosæ vitentur. Pro hisce inusitatis Electariis medicus doctus facilè Cholagogum Rosatum decocto conuenienti siue è Myxariis siue è Psyllio, Fumaria, Epithymo, Eupatorio, Rhabarbaro & huiusmodi, pro ratione & natura morborum, diluit.

Electarivm è Succo Rosarum Nicolai, fortissimum est cholagogum, & minùs castigatum aut emendatum.

Antido-

Antidotus siue CONFECTIO HAMECH, *apud Mesuem.*

Ex veterum Antidotis retinent hanc confectionem neoterici, ob insignes vires ad omnes morbos ex pituita salsa, flaua bile, adustisque humoribus ortos, & prauos eorum ichores; scabiem, impetiginem, elephantiasim, luem Veneream, & quęuis cutis & cuticulę vitia. Improbandi tamen sunt qui hac compositione vtuntur in pituita crassa euacuanda, ob Myrobalanos, quæ magis impingunt materiã lentam, ex Galeni & antiquorum sententia. Sed quia »
hæc compositio (vt scitè monet Rondel- »
letius,) sine arte composita videtur, & »
contra theoremata à Galeno, Mesueo & »
aliis tradita: (nam infunduntur diutiùs »
& coquuntur maximè inæqualia, vt Poly- »
podium, Myrobalani, Agaricus, Colo- »
cynthis, Rhabarbarum &c.) lubuit eius »
parandi rationem explicare. Quid enim »
opus quinque diebus in macerando Polypodio ex sero lactis? cùm nostra ętas ipsum Guaiacum, lignum durissimum, eiusque cortices, & huiuscemodi 24. horis aqua tantùm feliciter maceret. Serum autem diutiùs asseruatum facilè acescit, situm ducit, & putret. Octo vel 10. horarum Rhabarbari infusum (præterquam in alui fluori-

fluoribus, ventriculi & intestinorum imbecillitatibus, lubricitatibus & læuitatibus à bile alimentis permixta, vbi solemus exhibere fortem Rhabarbari expressionem, & ipsum Rhabarbarum in tota substantia) commendatur à perbonis medicis, ne vis adstrictoria eliciatur. Hæc monuimus, vt nonnulli è nostris pharmacopœis sint paulò diligentiores in parandis pharmacis; ediscantque rationem componendorum medicamentorum, quam ipsi modum faciendi vocant.

℞. Myrobalanorum flauarum ℥ iiij.
Cepularum Indarum
Rhabarbari
Epithymi ana ℥ ij.
Agarici Colocynthidis
Polypodii querni ana ʒ xviij.
Absinthii Thymi
Senæ ana ℥ j.
Violarum ʒ xv.
Anisi Rosarum Fœniculi ana ʒ vj.
Succi Fumarię Mercurialis ana ℥ x.
Pruna numero sexaginta
Vuarũ passarum à vinaceis purgatarũ ℥ vj.

Polypodium leuiter contusum, cum Passulis, Absinthio, Prunis, Fœniculo & Aniso 24. horas madefactum ex seri lactis asinini vel caprini q. s. in vase oris angusti obturato, feruefac aliquot leuioribus ebullitionibus: deinde addatur Colocynthis.

his contusa & forficibus incisa, cum Agarico, nodulo laxo excepta: Thymum, Epithymum, Myrobalani, Sena, Violæ, Rosæ & Rhabarbarum macerentur 12. horas, & vnica ferue factione parumper decoquantur, addito Succo defæcato Fumariæ, quia paucam aut ferè nullam sustinent decoctionem. Cola leniter exprimendo. In colati portiuncula dissolue Mannæ ℥ ij. & coletur. Coque igne tantillo colati reliquam portionem, addita sesquilibra Sacchari boni, vsque dum mellis crassitudinem habeat. mox vbi refrixit, tepenti adhuc syrupo misce Cassiam, Thamar Indos, Mannam & Scammonii præparati ℥ j. ß. paulatim inspergendo puluerem hunc:

Myrobalanorum flauarum
  Cepularum
  Indarum ana ℥ ß.
  Bellericarum
  Emblicarum
Rhabarbari
Seminis Fumariæ ana ʒ iij.
Seminis Anisi Spicæ Nardi ana ʒ ij.

TRYPHERARVM *differentiæ.*

Trypherarum variæ sunt descriptiones. Quæ Galeno adscribitur apud Mesuem, recipit multa quibus Galenus nunquam vsus est, vt sunt Moschum, Ambar, Caryophylli,

phylli, Nux myristica, Macis & Santala.

Tryphera magna Nicolai cum Opio parabatur, & sine Opio: sed cùm Opium aufertur, adimenda Hyoscyamus & Mandragoras; cùm non minùs sterilibus mulieribus aduersentur quàm Opium.

Est & alia Tryphera minor, ad differentiam maioris, ex arte Phenonis. Item Tryphera Moschata Mesuæ &

Saracenica duplex { Mesuæ, & Nicolai.

Tryphera *Persica.*

Trypheram Persicam Mesuæ, quia apud multos vsu recepta, & à medicis Rhotomagensibus & Rondelletio comprobatur in refrigerando ventre, eodemque relaxato confirmando & roborando, omnesque humores ferè euacuando cum astrictione, & refrigeratione, sine vlla ventris lęsione, retinuimus; delicatis & imbecillis tutiorem futuram quàm Antidotus Hamech; ob Diagredium & Colocynthida: quamuis validiora medicamenta mitescant cum aliis in pauca quantitate exhibita. Sic enim paratur.

℞. Succorum Solani
Endiuiæ satiuæ
Apii defæcatorum ana ℔ ij. aut q. s.
Succi Lupulorum ℔ j.

Pru-

Prunorum Damascenorum numero l.
Violarum recentium & Rosarum recentium ana ℥ iij. vel ʒ vj. Succi, penuria Rosarum recentium siccarum.

Foliorum Senæ Myrobalanorum Citrearum Cepularum Indarũ confricatarũ in oleo amygdalino dulci	ana ℥ ij.

Agarici ℥ j.
Cassithę ℥ ß.
* Epithymi ℥ v.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ iij.
Feruefac paulisper,

**pro ʒ 4. Epithymi, vt in veteri exemplari legitur, Cordus, Antidotarium Florentinum & alii nonnulli ʒ 40. legunt. Succorum autem præscriptorum ℔ j. Quæ quantitas longè superat omnia huius medicamenti simplicia: adde quòd calidior foret eius operatio, & succi ingredientia vix caperent quæ infundi debent: eóque quidam decoquunt, & infundunt in balneo occluso. Syrupus ex Epithymo Mesue, cui nomen ab Epithymo tanquam præcipuo agente, ʒ xx tantùm Epithymi primo loco habet.*

cola, & in colati dimidio dissolue
Pulpę Thamar-Indorum ℥ iij.
Pulpæ Cassiæ ℥ iiij.
Mannæ ℥ j. ß.
Io-Sacchari siue Sacchari Violati ℥ xij.
Alteri colati parti adde Sacchari optimi ℥ xxxvj.

Aceti

Aceti boni ℔ j.

Coquantur igne leniſſimo, & ſupradicti commiſceantur.

Deinde adde ſequentia in puluerẽ redacta:

Rhabarbari ſelecti ℥ ij.

Myrobal. Citrinarum ℥ j. ß.

Indarum

Chebularum ana ℥ j.

Bellericarum

& Emblicarum ana ℥ ß.

Seminis Fumariæ

Trochiſcorum Diarhodon

Macis Maſtiches Cubebarum

Spodii vel Antipodii è Myrto vel Cydonio:

Santali citrini ana ʒ ij.

Seminum Cucurbitæ

Citrulli

Melonum

Cucumeris mundatorũ } ana ʒ ij. ß.

Aniſi ℥ ß.

Spicæ Nardi ʒ ij.

Tenuiſſimè trita inuoluantur oleo Violato: & fiat omnibus mixtis Electarium artificiosè.

PILVLÆ AGGREGATIVÆ, ex inuentione D. Meſuæ, inter omnes Aggregatiuas potiſſimæ.

Quia omnes humores implicatos è capite, ventriculo, hepate & viſceribus euacuant,

uant, Catholicæ vocantur, aut Diaca-
holico comparantur: & quoniam ad mul-
a vtiles, multique vsus quotidiani; earũ
descriptionem damus ex veteri exemplari
deprompram.
℞. Myrobalanorum Citrinarum
Raued ſeni ana ʒ iiij.
Succi Eupatorii Meſuæ, id eſt Agerati
Dioſc. ſeu Herbæ S. Mariæ
Succi Abſinthii ana ʒ ij.
Diacredii ſiue Scammonii præparati ſucco Roſarum
Turbith boni
Aloës ana ʒ vj.
Myrobal. Chebularum
Indarum
Agarici candidiſſimi
Colocynthidis
Polypodii ana ʒ ij.
Maſtiches
Roſarum
Salis Gemmæ
Epithymi
Aniſi
Zingiberis ana ʒ j.
Elect. Roſati Meſuæ q. ſ.
Fiant pilulę. Ne fortiores ſint, formentur cum Elect. è Succo Roſ. ait Rondeletius.
In his pilulis hoc reprehenſione dignum, quòd vulgus pharmacopœorum, Cordum, wecherum & alios ſequens, tum in Superiori Germania cùm & Inferiori, pro Eupatorio Meſuæ, Gratiolam, viſceribus

ribus impendiò effrenatum hostem, substituunt. Ageratum enim esse Mesuæ Eupatorium, superabundè docuimus in nostris Stirpium Aduersariis.

HIERA AROMATICA

siue Pilulæ ex Aloë, aromaticæ.

℞. Aloës Succotrinæ, aliquoties maceratæ succo Rosarum rub. & exsiccatæ in clibano ℥ iij.
Agarici Trochiscati tenuissimè triti ʒ iij.
Cinnamomi
Rad. Asari
Spicæ Nardi
Mastiches — ana ʒ j. ℈ ß.
Garyophyllorum
Macis
Galangæ
Schœnanthi
Xyloaloës
Croci — ana ℈ ij.
Cum Syrupo è Stœchade excipiantur.

PLVRA *iam non excutiemus, freti D. Rondeletii Pharmaceuticam Officinam mendis innumeris vindicatam, tandem in publicum prodituram.*

Quærenti autem Medicamentorum varia & comprobata genera, eiusdem Rondeletii Remediorum formulæ obiiciantur.

QVIA verò in hisce Aquilonicis plagis

gis tot Seplaſiarii, Salgamarii potiùs quàm pharmacopœi; Barbitonſores, Lithotomi, Circumforanei, Agyrtæ, Ludimagiſtri, medicamentarii indocti, & ſacrificuli vafri, rapaces & lucri auidiſſimi, nulla medicinæ parte illis probè perueſtigata, per hominum mortes experimenta agitantes, tam repentè hodie Medici aut potiùs medicaſtri fiunt: qui tandem in locum experientiſſimorum Medicorum irrepſerunt; magno ignaræ gentis, rudis & ruſticæ turbæ applauſu: apudquos ſordet, laceratur & malè audit ars Medica diuina, nobiliſſima & antiquiſſima, ſummo ægrotantium diſpendio, & tædio proborum medicorum; conſultò dataq́ue opera eatenus & parciùs attingimus, imò prætermiſimus (tanquam nefas plagiumq́ue profanare & perdere artem) medicatos ſuccos ſiue nobiliſſima Liquamenta, Extracta Cathartica vocata, quę longè minori noxa & mole, maiori cum efficacia in corporibus egregiè operantur: tamdiu vſquedum leges ceſſabunt in hos indoctos & inexpertos carnifices, qui ſe medicos profitentur, vbi aliquot remediorum formulas memoria didicerint, animaduertere.

SVCCEDANEA,
QVID PRO QVO *vocant.*

Ἀντιβαλλόμενα, hoc est, Simplicia, quæ aliorum facultate similium penuria supponi possunt medici consilio, quæ nomine Galeni circumferuntur, & à Paulo ad verbum propè citantur, Galeni non esse hinc liquet, quòd statim ipso initio Galenum citat. Adhæc Anacardii fructus mentionem facit, qui Galeno ignoratus fuit. Postremò multa supponit absurdissima: vt loco Agarici, Euphorbium; pro Serpyllo, Potamogitona; vice Gallæ, sordes gymnasiorum; in locum Polypodii, radicem Chamelææ aut Chameleontis; pro Polytricho, Absinthium, & alia eius generis plurima viribus dissimilia. Tamen quæ recipienda magis sunt, tum indidem, tum ex Galeni libris, tum etiam ex Arabibus vtcumque proferemus: vt

PRO *Aqua pluuia, supponi potest Aqua fontana pura, & ab omni mistione sincera. Galenus lib. 1. comp. pharm. part. in diacodio.*

Acatia, succus & caro Prunorum agrestium, vel Hypocistis, Auic. 2. Canon.

Asaro, Acori par pondus & dimidium. Carpesium quoque pro Asaro & cum Asaro, lib. 2. comp. phar. part.

Absinthio, cum Galen. Abrotonum: & econtrà pro Abrotono, Absinthium.

Acan-

Acanthii semine, Lychnis, & econtrà ἀντιβαλλόμενον.
Acantha Arabica seu Ægyptia herba (quæ Sucaba [al. Sucaha] Serapioni dicitur) Acantha leuce nostras, eidem dicta Bedegar.
Alicacabo, semen Solani.
Aspaltho, Pix liquida, Brutia.
Æthiopicæ oleæ lachryma, lachrymarum Acaciæ partes duæ; seu pro gummi Elemnii, gummi Arabicum.
Acoro, ad flatus & hepar, ac lienem iuuandum, Cumini par pondus, & tertia pars Aristolochiæ. Auicenna.
Anchusa, Hyacinthus.
Arsenico, Sandaracha.
Amylo, sicca Farina.
Amygdalis amaris, Absinthium.
Aristolochia quauis, vna ex tribus Aristolochiis, quamcumque habueris. Galen. lib. 3. comp. phar. part.
Adipe vulpis, vrsinus.
Adipe ceruino, anserinus.
Alumine, Sal fossitius.

PRO *Balaustio, Malicorium.*
Buccinis, Ostrea vsta.
Balsami liquore, Myrrhæ stacte.

PRO *Cinnamomo, Casia, aut Amomi duplum, ad odoris gratiam. Gal. lib. 5. comp. phar. in dentifricio. Pro Cinnamomo, duplum optimæ Casiæ, vel cum Quincto medico duplum vel multum Carpesii, vel certè*

non paucior Casia. Gal. lib. 2. 3. & 8. comp. phar. part. & lib. antid. Quidam carentes Cinnamomo, in vicem eius ponunt æquale pondus ex semine Cardamomi. Damocrates in Cyphi, lib. 2. Antidotorum Gal.

Casia, Cinnamomum. Galen. lib. 2. comp. phar. part.

Casiæ cortice, Nardus Indica, vel Malobathri folium; vel contrà, lib. 6. comph. phar. part.

Chamæmeli floribus, duplum foliorum & radicum.

Costo hodiè rarissimo, Pyrethri dimidium, vel bacca Cedri, vel radix Helenii vel Ireos.

Cimolia terra, ex Cimolo vna Cycladum, retrimentum ferri & molæ simul attritorum.

Cardamomo maiore, minus; & contrà.

Calaminthe omnis; Menthastrum & Pulegium similia sunt facultatibus: ob id inuicem sunt antiballomena.

Croco, Crocomagma.

Cypero, Iuniperus maior.

Cumino, semen Rutæ vel Agni [casti]

Clinopodio, Heliotropium.

Colocynthide, semen Ricini.

Capparis radicis cortice, cortex radicis Tamaricis vel Ericæ.

Cicutæ semine, Coriandrum.

PRO Dictamno, Elelisphacus, vel Nepita.

Doronico, dimidium seu duæ tertiæ Garyophyllorum. Auic.

Damasonio, Eryngium.

PRO

PRO *Elaterio*, *succus foliorum Cucumeris agrestis.*

Ebeno, lignum Guaiaci ; & contrà. Nam quas vires hodie in ligno Guaiaci experimur, Ebeno tribuit Gal. lib. 6. simpl.

Eupatorio Mesue, Absinthii & Asari ana dimidium pondus eius, vt ambo simul mista æquent pondus Eupatorii Mesuæ, ab Eupatorio Græcorum diuersi.

PRO *Folio, folium Garyophylli, Nardus Indica, si inuenitur, Casia, id est, vulgare Cinnamomum, Macis. Auicenna 2. canon.*

Ferrum, ferrugo, squama ferri, idem propè pollent ; & pro se mutuò ponuntur.

Fimo palumbis, fimus columbæ.

Felle suillo, vel perdicis, vel piscium.

PRO *Gentiana, Asari, & radicis Capparis ana dimidium.*

Gongylide, Heliotropium.

Glycyrrhizæ succo, æquale radicis eius. Androm. in arter. 15. apud Gal. lib. 7. comp. ph. part.

Gnidio Cocco, semen Lathyridis ; & contrà.

Galbano, Sagapenum.

PRO *Hammoniaco, Propolis.*

Hermodactylo, in doloribus iuncturarum, folia Anchusæ, & dimidium Bdellii.

Hederæ gummi, gummi Persici.

Hyacintho, flos Isatidis.

PRO *Iride Illyrica, Helenium odoratum.*

PRO *Lapide Lasio, [al. Asio,] lapis gagates.*

Lapide Magnete, lapis Phrygius.

Lapide Phrygio, Pyrites lapis vel Argyrites.
Libystico, semen Staphylini, id est Pastinacæ, præsertim agrestis.
Lepore marino, Cancer fluuiatilis.
Lanaria radice, radix Veratri nigri.
Lycio, succus radicis Centaurii magni, lib. 7. simp. aliis succus baccarum Periclymeni. auctor libelli Dynameôn, Galeno malè adscripti.
PRO *Melle, Mel aërium, vel Saccharum.*
Malobathro, Casia, vel Nardus Indica.
Myrrha Troglodytica, Calamus odoratus.
Myrrha, Smyrnium, & contrà. Diosc. in Smyrnio.
PRO *Nasturtii semine, folia eius sicca.*
Nuce moschata, par Spica.
Nardo Syriaca, Iuncus odoratus.
PRO *Opopanace, Hammoniacum, vel Galbanum, vel Sagapenum, vel Bdellium, lib. 2. ad Glauconem in curando scirrho.*
Ocimo garyophyllato, Melissa in affectibus cordis.
Oleo Laurino, Pix liquida, licet illo inferior: vel oleum Cedrinum, vel Cicinum, vel vetus, vel oleum ex lucerna cum cera. Galen. lib. 1. comp. ph. part. vel coctum (sic enim tenuius fit, & veteri ac Cicino simile) vel sordes lucernarum luti crassitie. ibidem.
Oleo Rosato, Violatum, Nymphææ: Amygdalinum autem loco Rosacei boni, id est, ex multis Rosis cum oleo omphacino insulso facti, lib. 3. comp. phar. part. initio.

Oleo

Oleo Ricinino seu Cicino, Raphaninum.

Opobalsamo, Opocarpasum Gal. vel Myrrha stacte, vel liquor Myrti.

Oryza, Hordei farina.

Oesypo, medulla ceruina.

Omphacio, succus Rhoïs, vel vinum austerum.

PRO *Pipere longo, album: pro albo, nigrum optimum, id est, grauissimum, & contrà, 4. sanit. tuend.*

Periclymeni fructus drachmis tribus, radicis eiusdem drachmæ tres, lib. 9. comp. phar. part.

Phœnicobalanorum pinguium carnis drachmis tribus, Palmulæ seu Dactyli tres, aut sex, Gal. lib. 7. comp. phar. part. in [illegible]. a 5. Andromachi.

Psyllio, Lens palustris.

Petroselino Macedonico in Theriaca, alterius regionis Petroselinum, Galen. lib. 1. Antid.

PRO *Resina fricta, Pix, aut Pix Brutia, Gal. lib. 9. comp. phar. part.*

Rubigine, Scoria ferri.

Raphani seminis drachmis decem, succi eiusdem cyathus vnus, Gal. lib. 9. comp. phar. part.

Rosis, flos Rosarum, vel contrà, Galen. lib. 6. comp. phar. part.

Rhoë coriario, Rhus obsoniorum; & contrà, Gal. lib. 6. comp. phar. part.

PRO *Staphide agria, Pyrethrum.*

Spodio Græcorum, cinis super fornacem aurariam inuentus, melior quàm Ebur vstum,

quod nescio cur hodie Barbari Spodium vocent.

Styrace, Castorium.

Sale Indo, Saccharum candefactum.

Sagapeno, gummi Cedri, Hammoniacum, Resina picea sicca.

Spuma Nitri, Nitrum molle, vel Aphronitrum. Gal. lib. 3. comp. phar. part.

Sulfure vivo, flauum vel vstum & purgatum.

Satyrio, semen Erucæ, vel Scincus, vel contrà.

Sinapi, Cardamomum vel Cardamum.

Scammonio, Ricinus.

Stibio contuso, squama æris, Stannum vstum.

Sepiæ osse, Pumex.

Serapiade, Pæoniæ radix.

Scilla, Bulbus.

Struthio, in sternutamentis, Elleborus albus.

PRO *Terebinthina, laricea dicta Resina, ei propemodũ similis, Gal. 1. lib. comp. ph. gen.*

Thapsiæ succo, Chamæleontis nigri succus, vel Nasturtium; vel Nasturtii aut Erucæ seminis pondus æquale; licet illa sint multò inferiora Thapsia. Galen. lib. 1. comp. phar. part.

Tamaricis succo, succus Sambuci. Gal. lib. 9. comp. phar. part.

PRO *Veratro albo, nigrum.*

Visco quercino, Chamæleon niger.

Vino Falerno, aliud quoduis colore fuluum. substantia tenue, vt perluceat, & sit odoratum vehementer, vt Aruisium [vel Ariusium] ex Chio,

ex Chio, Lesbium, ex Mitylene, Creſſo, Methymna, & Tmolites; Galen. lib. 1. comp. phar. gen.

PRO Zedoaria, Ariſtolochia.

Zingibere, Pyrethrum.

Ἀντιβαλλόμενα, vel horum aliqua vel alia, poteſt quæuis regio noua, deſideratis facultate affinia facere, doctorum medicorum conſilio: nam ſi Arabibus & Græcis pro Sinapi Cardamomum, fortè ipſis frequentius, licet ſubſtituere, quidni pro Cardamomo frequentiſſimum nobis Sinapi vſurpabimus? præſertim cùm vt pro Cinnamomo Caſiam, ſic contrà pro Caſia Cinnamomum aſſumi probauerimus: idemq; in aliis faciendum puto. Ob id Galenus lib. 7. ſimplicium, Meliſſophyllum (inquit) Marrubio facultate ſimile, ſed ipſo multò imbecillius; ob id Meliſſophyllo vtitur nemo. Nam abſurdum fuerit, præſente vbique terrarum magno Marrubii prouentu, vti Meliſſophyllo. Si cui verò ad manum non fuerit Marrubium, Meliſſophyllo vti poterit, obſeruata eius præ illo imbecillitate, vt ob id quantitas eius augeatur. hæc Gal. Qua ratione pro Cinnamomo duplum Caſiæ optimè miſcemus medicamentis, vt quantitate qualitatis imbecillitatem redimamus.

Quæ igitur apud ſingulas gentes ſunt copioſa, modò ſint facultate proxima his quæ deſiderantur, quia faciliora ſunt paratu, ponantur: vt in Aſia in frigidis capitis affectibus, aut in declinatione calidorum, ruſtici Cedrio dicto

vtuntur: eius penuria Pisselao, id est, Pice & Oleo mistis liquida forma: interdum etiam Cedrio & Pisselao simul magis & minus mistis, prout vires eius intendere student. Hoc autem linunt sinciput, nares, frontem, aures, & quibusdam plantam & sedem. Gal. lib. 2. comp. phar. part.

Sed videmur Antiballomenis non egere, qui magna cura iam simplicia generis omnis in promptu habeamus: imò maximè egemus, cùm multa simplicia veteribus laudatissima (vt Theriaces compositio docebit) hodie nobis parùm sint cognita. Quæ vbi certa erunt, his vtendum potiùs, quàm Antiballomenis. Vt enim pluris est equo domini oculus, quàm equisonis industria; pluris agro domini vestigium, quàm villici stercorisatio; pluris familiæ paterfamilias, quàm procurator; pluris prætor, consul, rex, pastor, quàm proprætor, proconsul, prorex, mercenarius: sic plus tribuendum puto his quæ maiores magno delectu & ratione optima in compositiones cooptauerunt, quàm quæ illorum loco coacti adoptamus. Hæc hactenus ex Iacobo Siluio.

PE-

PETRVS COVDEBERGIVS PHARMACOPOEO.

LIBELLVM *hunc, Pharmacopœe candide, denuò percurrissem, atque exactiùs ruminassem, loca ægrota reliqua leniendo, ac nubila Scholiis illustrando, extremam illi manum adhibens; nisi otium, opusculi angustia, typographi quoque commoda occasio, atque immaturæ quodammodo frugis extorsio, perorare me, atque vela ventis committere coëgissent. Omnia itaque hæc, cùm obiter saltem, ex tempore, & tamquam ex transcursu tibi tradantur (etenim ne tantillum quidem à Pharmacopœo vestræ farinæ homine, cuius tamen propriè muneris est, hactenus nostro seculo prodiisse cognoscitis) æquo sunt consulenda animo, dum meliora dare Deus permiserit.*

FINIS.

SVCCEDANEORVM COLLECTANEA MATTHIÆ LOBELII,

aucta & recognita, ex classicis auctoribus, IMITATIONE RONDELETII, *è cuius Fragmentis & Prælectionibus hæc ferè decerpta sunt.*

CVM attentiore lectione animaduertissem vulgatum SVCCEDANEORVM libellum, quem nonnulli Galeno, alii Paulo acceptum ferunt, scatere mendis, & plerisque locis mutilum esse; vtpote qui ex Græco in Arabicum, & de Arabico sit denuò Latinè versus, aut potiùs peruersus, à Mauro quopiam, vel Mauro Græco, qualis fuit & Actuarius; visum fuit, quæcumque Dioscorides, Galenus, Aëtius atque Paulus litteris mandassent, experimentaque tum veterum tum recentiorum confirmassent, seligere; eaque sic digerere, vt quid alteri cuiuis æquipolleat, studiosis in posterum patêret.

Hunc autem libellum neoterici cuiuspiam esse, vel id plus satis arguit, quòd nonnulla addita inibi sint, quæ Galeni tempore ignota fuere, vti Anacardia, aliaque complura: nullo tamen ordine aut delectu, ac sine iudicio. Vt, quòd fortè Cha-

Chamæmelini legerant alicubi, nominis decepti affinitate, Melinum ſubdiderunt; quàm inſcitè, nullus eſt qui id ignoret: illud enim laxat, & moderatè calfacit; hoc verò refrigerat, aſtringitque. Eadem ineptia, quòd fortè Cepæam Portulacæ ſimilem legiſſent, illius vires huius facultatibus reſponſuras putârunt. Itidem Leporem fluuiatilem Cancri loco vſurpari; vel vt alius quiſpiam correxit, marinum, indoctè: vt qui ignoraſſe videatur, Cancrum alimentum & antipharmacum eſſe; Leporem verò [marinum] vel odore ſolo vomitorium, & venenum. Nec hoc falſum ſolummodò, at & diſcriminis plenum, cùm loco Opobalſami Opocarpation ſubſtituunt, quod venenum frigidum eſt Dioſcoridi, vinoque, vti Cicuta, expugnandum, teſte Galeno, libro De antidotis. Verùm ſi hîc Carpaſon legamus, vera fuerit lectio: eſt enim tenuium partium. Cinnamomo item Behen rubrum reſpondere nequit. Neque placet ordo ſeriesque collationum: nam olea oleis, non reſinis aut aquis ſunt conferenda; vt, quoad eius fieri poteſt, ſint ſimillima. Deinde, ſi non licet ex ſpecie proximâ, ſaltem è genere, cùm abundemus probis remediis. Nec parui facio regionum vbi naſcuntur proprietates: veluti Creticarum plantarum, quas Italicis efficaciores

puto; nisi squalida admodum aut retorrida fuerit æstas, quæ deficiente alimento plantas tabefacit: tum enim Polium Italicum, aut Sthœchas non cedunt Cretico, aut è Stœchadibus insulis.

Imperitię fatuæ est, substituenda præcipere rarioribus inuentu, ea quibus caremus, aut adulterata; vt loco Cinnamomi, Amomum. Insaniæ itidem, vbi abundamus Lactucâ, Opocarpatium optare. Licuerit tamen, si qua sint rariùs obuia, aut minùs trita, eorum loco vsurpare viribus similia; vti Terebinthinę veræ loco, Lentisci Resinam, quia frequentior est.

Cùm autem Succedaneis vti non rarò cogamur, nec enim omne fert omnia solum; nec vbiuis medicamenta opportuna occurrunt: (ruri enim εὐπορίστοις siue facilè parabilibus vtendum; & cùm medicamenta necessaria ad repentinos casus ad manum minimè sint, præsentibus vtendum) eligenda erunt quæ nostris simplicibus substitui possunt: vt Galenum fecisse legimus; cui Euphorbium cùm ad spicula, aculeos & infixa eximenda deesset, ex alueariis Propolin pro Euphorbio felici successu vsurpauit.

Succedaneorum verò vsus hodie magis est necessarius, quàm vmquàm fuit; cùm multis quæ antiquis in regionibus suis exortiuis & exoticis diues & vber prouen-

tus

tus sufficiebat, hodie careamus; tum supposititia, Hebræorum & mercatorum vafro ingenio adulterata, transuehantur; quæ si reiicienda, alia substituere necesse est. Adhæc pleraque prisca simplicia medicamenta exoleta antiquitùs notissima & vsitatissima, hodie ignorantur,

Permultæ Arabibus excogitatæ & vtiles inuentæ cōpositiones, efficacissimaque remedia in vsum recepta: quorum simplicia, barbarie vocum, nobis prorsus ignota sunt. Quid enim nominibus illis barbaris significare voluerint, nescimus; aut illis caremus. At in Succedaneorum delectu & vsu, pessima illa medicorum consuetudo merito reiicienda, quæ iam à multis annis inualuit, magno ægrotantium incommodo; qua in compositione remediorum omnia quę commendata sunt vel ad morbum, vel ad partem affectam, vel aliquod symptoma, congerunt temerè; & cùm omnia similia vsurpârunt, haud habent amplius quod pro ea herba aut medicamento substitui possit. Quòd si vna, duabus, vel tribus herbis contenti essent, numquam Succedaneo destitueretur pharmacarius. Sin autem quantitas necessaria foret, pro manipulo adde duos, pro duobus tres vel quatuor. Hinc duo consequentur commoda: certior medicamenti operatio, facilior & citissima præparatio;

pluribus remediis & Succedaneis, summo artis Medicę ornamento, abundabit medicus; cui iterare, immutare, supponere pharmaca licebit, & plus quàm vulgus Medicorũ & Clinicæ sapere. Vt si in suo decocto Boraginem præscribat; ea si defuerit, Buglossum agreste substituere, vel contrà: si Scariola desit, succum substituere vel syrupum licebit: si Cichorium, Dens leonis, vel Endiuia; si Chamępitys, Chamædrys substituatur, si desit; vel contrà. Sed quid faciet, si omnia congerantur in vno eodemque medicamento? certè nihil aliud erit, quàm poëticum illud Chaos, Rudis indigestaque moles.

Illud Villanouani ante oculos voluant: Vbi in promptu habentur simplicia, dolum esse siquis compositis vtatur.

A praua igitur consuetudine recedant: & illos tamquam scopulos vitent: caueant item malos, auaros, improbos, impudentes pharmacarios & circulatores, qui nummi& lucri rapaces, farraginem medicamẽtorũ etiam semiputridorũ inter se pugnãtium collaudant. Quidam hoc faciunt, vt copiam ostentent, vel ignorantiâ, vel superbiâ; & aliqui docti, ne videantur in remediorum cognitione minùs exercitati.

Blaces quidam medicastri, impostores nobiles, populares agyrtæ, histrionesque Hippocratici, Aureíve Aureoli Theophrasti

phrasti aselli (cuius tamen documenta vix summis degustârunt labris, quosque magistri pudet: quemque neque agnoscere neque tutari audent, ne apud doctos, & vulgus, ob circulatorum, qui falsò discipulos Theophrasti se gloriantur, illusiones & technas malè audiant) ementitam, irrationalem, garrulam, pertinacem, perfrictæ frontis impudentiam, mordicus nouam philosophiam effutiunt, obblaterant, & pro suâ ostentant; Panaceâ fœdâ vnicâ, siue decocto parato ex omni confusâ herbarum, etiamque deleteriarum, nullius delectûs, inter se ex diametro pugnantium, malignâ & infaustâ sideratione collectarum, farragine, additâ Senâ, Cinamomo, Saccharo, & huiusmodi, ad saporis gratiam, pro vniuersali omnium humorum, anili medicatricum & obstetricum cohorti notissimo, freti & contenti, ad omnes morbos, quos Aristotelicis & Hippocraticis sectatoribus incurabiles iactitât, à se viginti quatuor horarum spatio percurari posse, ilicò vtique & vbiuis pollicentur; impósturâ, supinâ audaciâ, & gnathonicâ adulatione, nullis interdictis aquis noxiis, & quibus morbi fouentur, eduliis.

Huiusmodi homines potiùs scuticâ digni sunt, quàm papyri & temporis iacturâ in describendis illorum ineptiis, men-

mendaciis & imposturis. In illos sanè Reges, Leges, & Medicorum celeberrima Collegia deberent animaduertere, eosque ex Republicâ propellere; doctos autem viros fouere & erigere: qui (proh dolor) hodie multis locis pereunt, & haudquaquam ab improbis & indoctis logodædalis scamnidicis discernuntur.

Porrò cùm sint quædam compositiones vtiles priscis medicis excogitatæ, experientiâ & ratione receptæ & comprobatę, nonnulla Succedanea inuestigare, agnoscere, & sufficere oportet, vt parari possint nobilissima pharmaca, quæ eâ ratione minimè excludenda & reiicienda: cùm non tanta infelicitate Succedanea quædam illis non inferiora interdum æquè bene expleant omnes pollicitationes genuini medicamenti.

SVCCEDANEA, quantum fieri potest, eiusdem sint generis & speciei.

Rondelet. Herba pro herba.
Radix pro radice.
Flos pro flore.
Semen pro semine.
Succus pro succo.
Lachryma pro lachryma.
Resina pro resina.
Muccago pro muccagine.

Metal-

Metallum pro metallo.
Lapis pro lapide.
Terra pro terrâ.
Pix pro pice.
Axungia pro axungiâ.
Medulla pro medullâ.
Auis pro aue.
Serpens pro ſerpente.
Pars animalis pro parte.

COMPOSITIO PRO COMPOSITIONE.

Puluis pro puluere.
Trochiſcus pro Trochiſco.
Opiata pro opiatâ.
Electuarium pro electuario.
Pilulæ pro pilulis.
Eclegma pro eclegmate.
Tabella pro tabellâ.
Confectio pro confectione.
Conſeruatio pro conſeruatione.
Syrupus pro ſyrupo.
Emplaſtrum pro emplaſtro.
Oleum pro oleo, ſiue ſimplex, ſiue compoſitum.
Vnguentum pro vnguento.

THEO-

THEOREMA VNIVERSALE VEL COMMVNE.

Medicamentum quod ſubſtitui debet, ſiue internis, ſiue externis conuenire debet: nempe

- Viribus occultis, manifeſtis, & conſiſtentiâ.
- Sit etiam ſimile in
- Sapore,
- Odore,
- Ætate,
- Natalitiis & regione,
- Natura & temperamento.

Nonnulla in externis remediis ſupponuntur, quibus in internis vti non licet: vt ſuccus Carpathi ſubſtitui poteſt pro Lactucæ ſucco in externis; cùm tamen venenum ſit, non introſumitur.

Non totum ſimplex, ſed aliquæ partes ſubſtituuntur.

Vt Muccago ſeminis Pſyllii, pro muccagine ſeminis Cydoniorum: non totum ſemen, quia pars interior temperamento differt à muccagine, & venenata putatur. Neque etiam Cydonium malum conuenit pro ſemine ſuo, quia viribus & conſiſtentiâ differt.

Formulæ quædam in quibuſdam remediis ſibi mutuo ſuccedunt: vt,

Conſeruatio, pro ſyrupo eiuſdem ſimplicis,

plicis, fuctus, floris vel radicis.

Conseruatio Capillorum Veneris, pro syrupo in opiatâ substitui potest: Sed in syrupi consistentiâ non potest; quia remedii formula non patitur.

Pro liquidis liquida substitui debent: quare deficiente syrupo, aqua vel herbæ decoctum substituatur.

In quibusdam condîtis supponere licet syrupum conseruationis; quia in syrupo conseruantur. Vt syr. Conseruationis Citri, pro syrupo è corticibus Citri. Syr. Conseruationis radicis Buglossi, pro syrupo de Buglosso.

Emplastris item pro Vnguentis vti licet: & contrà, modò pars affecta assentiatur: vt Emplastro filii Zachariæ, pro vnguento Resumptiuo; & Resumptiuo, pro emplastro. In thoracis verò affectibus, nisi dissoluantur aut malaxentur, non vtendum; quia emplastra imposita dilatationem costarum & respirationem impediunt.

Emplastrum è Cerusa, pro Vnguento albo, nisi inflammatio prohibeat; quæ neque dura, neque grauia ferre potest.

VARIA ALIA MEDICAMEMTA PRO ALIIS SVBSTITVERE LICET, *modò vires correſpondeant.*

Pilulæ pro Confectionibus, & Confectiones pro pilulis. vt,

Hiera ſimplex pro Pilulis de Hiera & Benedicta; & contrà.

Et pro pilulis Pituitoſis, Electuarium Diacarthami, de Citro ſolutiuum.

Pro Bilioſis, Electuarium de ſucco Roſarum, & contrà; obſeruata cuiuſque quantitate. Hieræ & ſimilium Electuariorum doſes augendæ, ob mellis molem, quæ medicamenti vires minuit.

Syrupus pro Eclegmate, ſi lambendo aſſumi debeat: vt

Syr. Iuiubarũ, pro Lohoch ſano & experto.

Syr. è Papauere, pro Diacodio.

Puluis pro Trochiſco, & contrà: vt

Diarrhodon pro Trochiſcis diarrhodon.

Trochiſci de Squilla, pro Eclegmate de Squilla; auctâ vel imminutâ quantitate, pro ratione, indicatione morbi, & ſcopo medici.

In ſimplicibus partes aliquando religioſè non obſeruantur. vt

Turbith pro Agarico trochiſcato, & contrà. Hîc ſimplex pro compoſito ponitur, vel compoſitum pro ſimplici.

Pro

Pro Agarico Colocynthis, in minori quantitate. Carthami duplum & triplum, pro Agarico; & contrà.

Difficile tamen inuentu simplex medicamentum substituendum, quod verè vndequaque omniq́ue ex parte conueniat, vt testatur Auicennas in suo Canone; vbi vix reperies duo simplicia medicamenta, quæ aliorum facultate similium pænuriâ, substitui tutò possint. Quod cùm difficillimũ foret, ille aliquando duo, interdum tria, pari pondere & mensura, nonnunquam duplicato & ttiplicato, addita quinta aut octaua parte alterius medicamenti, supponit. Quia paucissima sunt medicamenta, quę omnino simile temperamentum obtineant, aut eandem consistentiam, crassitiem, tenuitatem partium, & proprietates occultas.

Varius in compositionibus est medicamentorum vsus.

Vel ob calorem, frigus, humiditatem, siccitatem; in principio primi, in medio & primo gradus, & sic de aliis.

Vel ob partium tenuitatem, vel crassitiem; lentorem, saporem, odorem, colorem: quare id quod temperamẽto respondet, sæpe dissidet crassitie vel tenuitate partium; vel alia facultate. vt pro Asaro Acorum substituendum censent. At in omni operatione non conuenit: non enim omnia

nia poteſt Acorus quę Aſarum. Vrinas quidem & menſes ciet: (quare in vreticis tantùm ſupponendum:) vomitum verò excitare, aquasque educere, vt Aſarum, minimè valet.

Eadem ratione Hyacinthus pro Anchuſa ſubſtituitur: Sed ſi ob colorem Anchuſa opus ſit, vt in vnguentis, Hyacinthus non conueniet.

Eius verò loco Lacca ſupponitur, vel Braſilia, Santala rubra, Lacca pictorum, vel Coccos baphica.

Aſſa dulcis pro Fœtida non conceditur, propter odorem, vt Auicennas ſubſtituit in affectibus vteri; quia odore iucundo vterum ſurſum alliceret: ſequitur enim odorata vterus, fugit fœtida.

Propter ſaporem quædam vſurpantur; ſed non conueniunt vndequaque.

Pro Saccharo Mel & Manna ſubſtitui poterit in quibuſdam remediorum formulis, vt in medicamentis laxantibus; minimè autem in adſtringentibus, quia Manna ventrem ſoluit magis quàm Saccharum vel Mel.

Muccus vtilis eſt in fluxu ſanguinis, & ob lentorem vſurpatur Fœnumgræcum, quod muccaginem reddit, ſed calidam: ideò in ſputo ſanguis reiicienda, quemadmodum in externis remediis, vt ophthalmiæ, in qua Oui albumen præfertur

qui-

quidem in principio & incremento; in statu verò & declinatione muccago Fœnugræci commendatur.

Quæ supponuntur, non in omni formula remedii substituuntur: vt

Myrrha pro Bdellio, in pilulis & vnguentis:

Sed in pilulis è Bdellio, nullo modo conceditur, quia sanguinis fluorem & hæmorrhoïdarum, vt menses Myrrha, elicit.

In SVBSTITVTIS igitur hæc obseruare oportet, vt suppositititium in locum adulterati, genuini pænuriâ, eadem efficiat quod ipsum genuinum præstabat.

Vt si calfaciebat, refrigerabat, humectabat vel siccabat, adstringebat, vel laxabat, vel concoquebat.

Pro Absinthio simpliciter dicto in compositionibus Græcorum, Seriphium vel Santonicum.

Pro Absinthio è Pontō vel Tauro monte, Romanum.

Pro Romano, illius loci vbi habitas.

Hoc licet in omnium herbarum delectu præstare, quæ sunt alicuius regionis [propriæ;] modò illam ipsam herbam regionis finitimæ, vel saltem simillimæ, assumas. Cuiusmodi est *Craux* vulgò Gallo-Prouinciæ, siue Creta, vbi Thymus nostrâs angustifolius & Epithymus optima & copiosissima.

Secun-

Secundo loco herbæ regionum humidarum, modò ęstas squalida aut siccio fuerit, in locum calidarum substitui pos sunt. Quod fecisse se Galenus docet in pręparatione Theriaces.

Pro Macedonico Petroselino, Petroselinum alterius regionis.

Sed regionis similitudinem obseruare oportet: nam regio auget vel minuit medicamenti efficaciam & bonitatem.

Pro Iride Illyrica, Venetam sumemus; &
Pro Africana Florentinam.

RADICES.

Pro
- Rhapontico, Radix Centaurii maioris, vel nostri Rhabarbari magmā, siue Rhabarbarum ad alios vsus priùs infusum, & expressum. Rhabarbarum torrefactum improbatur à multis, propter empyreuma.
- Zingibere, Costus; & contrà: vel Helenium, & Pyrethrum.
- Costo, Pyrethrum.
- Aristolochia Longa, Rotunda; & contrà: vel vna pro omnibus.
- Acoro, Calamus aromaticus officinarum; & contrà.
- Acoro, (in laxantibus & cientibus vrinas & menses;) Radix Asari.

Asaro,

Pro {
Aſaro, (quando purgare, & vomitum ciere opus eſt,) Elleborus, ſemen Geniſtæ & Raphani; vel hæc tria ſimul.
Galanga, Cyperus rotundus; & contrà.
Calamo odorato Libani, Schœnanthum, Calamus ſiue Acorus officinarum: ſi ad odorem ſolum, Santalum citrinum officinarum.
Althæa, radix Maluæ hortenſis, vel ſylu.
Aſparago altili, Corrudæ, imminuta quantitate, quia acrior & efficacior.
Ruſco, Radix Aſparagi; & contrà.
Cortice radicis Capparis, Cortex radicis Tamariſci, Sambuci, Ebuli, Populi & Lauri.
Apii radice, Petroſelini, vel Macedonici.
Gentiana, medietas Aſari & radicis Capparis.
Turbith, Thapſiæ radix, ſiue Turbith Meſuæ, Agaricus trochiſcatus, vel Colocynthis, minore doſi.
Zingibere, Mechin.
Serpentaria, Iarus, Dracunculus.
Lapatho, Oxalidis radix.

Pro { Rhabarbaro ad laxandum, ſuccus Roſarum.
Rhabarbaro ad aſtringendum, Hydrolapathi radix, vel Galangæ maioris, ſi calore opus eſt; ſi refrigeratione, radix Biſtortæ.
Nardo, Nardi ſpecies.
Secacul, radix Paſtinacæ marinæ. }

SVCCEDANEA, QVANTVM FIERI POTEST, SINT SIMILIA *omni ex parte, viribus, genere, & ſpecie. vt,*

Omnes Dauci ſpecies,
Intubi,
Adianthi,
Condrillæ,
Hieracii,
Rumicis,
Abſinthii,
Abrotoni,
Sideritidis,
Aconiti,
Veratri,
Anagallidis,
Anchuſæ,
Anemones,
Aſparagi,
Braſſicæ,
Calaminthæ,
Cepæ,
Chelidonii,
Coſti,
Nardi,
Betæ,
Bliti,
Iuniperi,
Sabinæ,
Cedri,
Rhamni Dioſ.
Myrti,
Piperis,
Cyclaminis,
Ranunculi,
Hederæ, excepta Hederula terreſtri,
Rutæ,

Rutæ, Heliotropii,
Seſeli, Origani,
Apii, Ariſtolochię,
Roſmarini, Valerianæ,
Marrubii, Bituminis,
Leucoii, Picis,
Orcheos, Reſinæ,
Maluæ, Allii,
Polygoni maris & feminæ, Porri,
Plantaginis,
Symphyti, Panacis,
Tribuli, Paſtinacæ,
Rubi, Lychnidis
Equiſeti, Conyzæ,
Vrticæ, Nymphææ,
Tithymalorum, Anthemidis,
Mercurialis, Verbaſci.

Et denique omnes, niſi quid proditum inhibeat: vt de Clematide; quarum Alteram vrere, ventrem laxare, bilem, pituitam trahere ſcribit Dioſcorides: Prior verò [Clematis] alui profluuia & dyſenterias ſedat.

Sic Cucumis agreſtis, & ſatiuus; Pepo & Colocynthis. Sed hæc paucis eueni re ſolent.

De PARTIBVS etiam obſeruandum. Nam aliquæ facultatibus differunt; vt radix Medii menſes decocta ſiſtit, per aliquot dies ſumpta: ſemen autem in vino ſumptum, menſtrua pellit.

Iuniperi fructus introſumuntur ; ramenta verò occidere produntur.

Coriandri herbæ ſuccus interficere creditur; ſemen verò medicatum.

Qua ratione medicos minimè vniuerſalibus, ſed potiùs particuliaribus niti præſtaret. Nam eorum plerumque eſt maxima differentia, quæ eadem eſſe putantur.

Sume igitur

Pro Folio Indo, & Malabathro, folia Citri, Canellæ vel Malabathri vulgaris: vel, vt alii, Macin, aut Spicam.

Pro foliis Lauri, Citri folia.

Papaueris albi, Solani folia, Papaueris nigri, minore quantitate; vel Hyoſcyami albi.

Lactuca, Scariolam; & contrà.

Cichorio ſylueſtri, Dentem leonis.

Pro Eupatorio, Aſarum, & dimidium Abſinthii.

Pro Struthio, Nucem vomicam, & tertiam partem Piperis, Auicennæ.

Pro Dictamni prima ſpecie, ſecundam, tertiam; vel Pulegium Ceruinum.

Calamentha montana prima, ſecundam, & tertiam. Sic de ſimilibus.

Pro Chamæpity, Chamædryn, & folia Eupatorii.

Malua ſylueſtri, hortenſem.

Malua arboreſcente, Althæam.

Thlaſpi, Naſturtium.

Men-

Mentha, Balsamitam
Pulegio Regali, Ceruinum; & contrà.
Lepidio Pauli Æginetæ, Drabam, vel Iberida, vel Nasturtium.
Phyllitide, Asplenium siue Scolopendrium, Ceteráchve; & contrà.

Foliis Oleæ vel Lentisci	Folia	Nucum Iuglandis, Cupressi, Pini, vel Pinastri

Foliis Myrti { Baccas Myrti, vel Iuglandis nuces immaturas.
Thymo, Satureiam, vel Origanum.
Ruta syl. Rutam domesticam siccatam, maiori quantitate; vel contrà.
Spica Lauendula, Lauendulæ species hortenses.
Adiantho, Saluiam vitam, Polytrichum, Adiantum nigrum Plinii: in asthmate, Violæ par pondus, cum medietate Glycyrrhizæ.
Telephio, Portulacam.
Portulaca, Vmbilicum Veneris.
Foliis Terebinthi, Lentisci folia.
Foliis Oleastri, Oleæ folia.
Foliis Sambuci, Ebuli; & contrà.
Betonica, Verbenacam.
Melissa, Marrubium, Corticem Citri; & contrà.
Apio montano, domesticum siccum, in maiori dosi.

Cepæa, Portulacam.
Nardo montana, Nardum Gallicam.
Philyreæ foliis, Oleæ folia; & contrà.
Foliis Caprifici, Ficus domesticę folia; & contrà.
Thymbra, Thymum vel Serpillum.
Coriandri foliis, Petroselini hortensis folia, in extęrnis remediis tantùm.
Hippomarathro altero, Coriandrum vel Petroselinum domesticum.
Foliis Dauci, Pastinacæ agrestis vel domesticæ folia.
Conyza prima, secundam.
Conyza secunda, tertiam, maiori quantitate, & siccatam.
Sanguinalis feminæ foliis, folia maris; & contrà.
Hippuride prima, secundam; & contrà.
Semperuiuo maiore, paruum Vmbilicum Veneris; & contrà.
Foliis Labruscæ; domesticæ Vitis folia minùs cultæ.
Chamęlæa, Thymelæam, Chamæpityn primam Dioscoridis, Laureolam.
Alsinæ foliis, Helxines folia; & contrà.
Vite alba, nigram; & contrà.
Bubonio, siue Inguinaria, siue Astere Attico, Antirrhinum; & contrà.
Foliis Sabinæ, folia Cupressi, Iuniperi, & Cassiam.
Dorycnio, Mandragoram; & contrà.

Dra-

Draguntio, Arum.
Foliis Abietis, Populi folia.
Eryſimo, Erucam; & contrà
Foliis Hippolapathi, Lapathi folia.
Foliis Piceæ, folia Pini.
Lathyridis foliis, Tithymali folia.
Libanotide ſterilis, folia Libanotidis coronariæ.
Lepidii foliis, Naſturtii folia.
Nymphæa alba, luteam; & contrà.
Sorbi foliis, Meſpili folia; & contrà.
Oxyacantha vera, Pyraſtrum.
Foliis Pepli, Tithymali folia.
Pityuſæ foliis, Tithymali folia.
Polygoni maris foliis, feminę folia.
Filice femina, marem.
Seride, Condrillam.
Smyrnio, Apium aut Petroſelinum.
Solano hortenſi, Halicacabum.
Symphyti Petræi foliis, alterius folia.
Pro Beta alba, nigram.
Pro vnius ſpeciei Tithymali foliis, folia aliorum, in laxando.
Pro Tragorigano, Origanum; & contrà.
Pro foliis Tribuli terreſtris, in refrigerando, folia aquatici; non in humectando.
Pro Hypecoi foliis, folia Papaueris.
Pro Verbaſci vnius foliis, aliorum folia.
Pro Spicâ Indicâ, Syriacâ, Valerianam.
Pro Viticis foliis & ſemine, Rutę folia & ſemen.

Pro Seridis foliis, Lactucæ folia.
Pro Myrto alba, nigram; & contrà.
Foliis Myrti, folia Pyri ſilueſtris, Sumachi, Lentiſci, Sorbi, Cydoniorum, & Cotinos.
Pro Semperuiuo, ſuccum Lactucę, & Solani.
Colocynthide, triplum Cucumeris aſinini.
Pro prima ſpecie Calaminthæ, ſecundam; pro ſecunda, tertiam.
Pro Bugloſſo ſiue Boragine latifolia, Bugloſſum anguſtifolium.
Pro Soncho læui, Sonchum aſperam; & contrà.
Pro Fumaria, Senam.
Pro Hyſſopo, Origanum, Sampſuchum.
Pro Hyperico, Androſæmum, Aſcyrum, Schœnanthum.
Pro Stœbe Dioſc. Stœben herbariorum, Iaceam, Scabioſam, Paſtoriam burſam, Bellides, & Gnaphalia.
Pro Halica Auenæ, ptiſanam totam.
Pro Amylo, farinam ſiliginis ſiccam.

TA-

TABVLA PRIMA, REFERENS CAPSVLAS RADICVM ET CORTICVM.

5	Costvs.		Cinnamomũ ſiue offic. Caſſia tenuis	Cortex internus Nucis Moſchatæ	Aſarum	
4	Zedoaria	Calamus odoratus	Caſſia ſiue offic. cinnamomum craſſum	Nux Moſchata.	Schœnanthum	pro Cortice Turis
3	Zerumbet	Galanga maior	Phu	Macis	Spica Nardi	Cortex Pini
2	Mequin.	Galanga minor.	Anthophylli	Pro Folio malobathri	Spica Celtica	Cortices Lentiſci
1	Pro Zingibere.	Cypero	Garyophyllis			

Cortic. Quercus	Cortic. mali Granati.	Cortic. Myrobal. Citrinarum
Ilicis	Cortex Nucis Inglandis	Kebularum
Suberis		Indarum
		Emblicarum
		Bellericarum

In hac tabella primùm repoſuimus Zingiber, quia frequentiùs eo vtimur quàm Mequin (quod ſpecies eſt Zingiberis:) ſi fortè alterum pro altero ſumatur, nihil inde mali ſequetur. Zerumbet, Zedoariam & Coſtum in vltimis capſulis repoſuimus, quia eis minùs frequenter vtimur. Hoc modo medicamentis diſpoſitis, multo minori negotio medicamenta parabuntur; vt quæ frequenter in compoſitionibus ſimul ponuntur, ſimul inueniantur. Adde quòd hæc medicamentorum diſpoſitio, ἀντιϐαλλόμενα indicabit. Nam quæ in prima capſula ponuntur, pro ſecunda poni poſſunt; & ècontrà, diminuto pondere. Cùm dicimus quantitatem augeri,

augeri, nolumus duplum fubftitui; quia hæc medicamenta non funt duplo fortiora: quamquam pro Cinnamomo duplum Caffiæ iufferint antiqui fubftitui: nam fi medicamenta fint adeò imbecilla, fatius eft eis non vti, quàm duplo pondere fubftituere ea: moles enim medicamenti augetur, & vis aliorum medicamentorũ minuitur. Vt omnia medicamenta ordine digerãtur, oportet locũ in multas claffes diuidere, & in vna claffe partes fuperiores atque inferiores. In iifdem claffibus diftinguẽda erunt medicamenta calida, frigida, ficca & humida, tam fimplicia quàm compofita.

CAPSVLA RADICVM SECVNDA.

5	Coftus dulcis Arabum		
4	Tuffilago	Piftolochia	
3	Heleniũ	Clematitis	
2	Iris Florentina	Arift. lõga	Hermodactylus
1	Pro radice Iridis Venetæ	Ariftolochiæ rotundæ	Afphodeli

Pro Afaro, Acori pars dimidia, fexta Amomi.
Acoro, pondus par Cimini, cum tertia parte Ariftolochiæ.
Ariftolochiâ rotundâ, Zurumbet pondus æquale.
Ariftolochiâ longâ, Zurumbet pondus æquale, & medietas Piperis.
Cyclamine, æquale pondus Ariftolochiæ, & fexta pars Seminis Citri, & Menthaftri.

CAPSVLA RADICVM TERTIA.

5	Graminis						Glycyrrhizæ
4	Aſparagi			Staphiſagriæ			Tuſſilaginis
3	Ruſci	Oenanthes	Ariſtolochiæ omnis	Bryoniæ	Zedoariæ	Cyperi	Helenii
2	Petroſelini rad.	Rubiæ maioris	Aſari	Pyrethri	Coſti	Galangæ minoris	Venetæ radix
1	Pro Apio	Pentaphyllo.	Cappari	Mequin	Zingibere	Galangâ craſsâ	Iride Florentina

Pro Gentianâ dimidium, Aſari, & radicis Cappari.
Polypodio, Epithymi dimidium pondus.
Teſticulo, Vulpis, Scincus. & è contra.

CAPSVLA RADICVM QVARTA.

3	Cucumeris agrestis	Centaurei minoris	Polypodii	Ellebori vtriusque	.	
2	Asphodeli	Suc. Rosarum	Turbith	Ebuli	Asari	Hermodactylorum
1	Pro rad. Gentianæ	Rhabarbari	Agarico	Hermodactyli	Cyclaminis	Asphodelorum

CAPSVLA RADICVM QVINTA.

3	Boraginis		Maluarum	Thapsi barbati	Spondylii	Radix Vlmi
2	Buglossi	Behen rubri	Bismaluarum	Bistortæ	Pancratii	Consolidæ minoris
1	Pro rad. Glycyrrhizæ	Behen albi	Liliorum	Quinquefolii	Squillæ	Pro radice Consolidæ maioris

CAPSVLA RADICVM SEXTA.

1		Corticis rad. Lauri	Asari	Staphidis agriæ	Behen rubri
2		Cor. rad. Sambuci, & Ebuli	Ari	Clematitidis alterius, siue Flammulæ	Behen albi
3		Fraxini, vel Populi	Serpentariæ	Rad. Dentillariæ	Boraginis
4	Rubiæ minoris	Tamarisci	Raphani agrestis	Pyrethri	Buglossi
5	Pro rad. Rubiæ maioris	Cortice rad. Capparis	Cortice Sambuci		Glycyrrhizæ

TABVLA SIVE CAPSVLA SEMINVM.

	1	2	3	4
5	Pro ſem. Cucurbitæ	Melonum	Citrulli	Cucumeris
4	Lactucæ	Portulacæ	Endiuiæ	Scariolæ
3	Violarum	Papaueris albi	Papaueris nigri.	Hyoſcyami
2	Bombacis	Maluæ, Biſmaluæ	Pſyllii	Cydoniorum
1	Lini	Fœnugræci	Lauendulæ	Keyri rubri vel citrini

CAPSVLA LIGNORVM.

5	Citrinum Sant.	Xylobalſamum	Scobs Buxi
4	Rubrum Sant.	Surculi Lentiſci	Ebenum
3	Pro Santalo albo	Aſpalathus	Guaiacum
2		Ligno Aloës	Echinæ radic.
1			Salſaparilla

PVRGANTIVM.

	1. pro. Scā-monio	2 Diacri-dium	3 Colo-cynthis		4 Ammo-niacum
	Senâ	SemenCar-thami	Folia Braſ-ſicæmari-næ		3 Sal gem-mæ
	Foliis Scā-monii	Thymelææ	Chamælæa		2 Sal petræ
	Semine he-deræ.	Sem. Aſari	Semen Ge-niſtæ		1 pro Sale nitro

4					Coccus Cnidius	
3	Thymus	Chrysocolla, vel fortè Chrysolith.	Elleborus albus	Alhandal	Semen Cataputiæ	Rhaponticum
2	Epithymus	Lapis Armenus	Ell. Niger	Diacridium	Rad. Tithymali	Myrobalani 5.
1	pro Cassitha	Lapide Lasuli	Colocynthide	Scammonio		Rhabarbaro

Polypodium	Rhabarbarum	Chamælæa	Esula
Turbith album	Lapathio	Thymelæa	Turbith
Turb. ciner itio		Brassicâ marinâ	Polypodio

SEMINVM.

5	Capita Papaueris	Acetosæ						
4	Semen Mandragoræ	Portulacæ	Citrulli					Semen Violarũ
3	Sem. Hyoscyami	Scariolæ	Melonum	Bismaluæ	Fœnugræci			Cnici
2	Papaueris nigri	Endiuiæ	Cucumeris	Maluarum	Lini	Psyllii		Vrticæ
1	Sem. Papaueris albi	Lactucæ	Cucurbitæ	Bombacis	Sesami	Cydoniorum		

SEMINVM.

5	Cumini	Paſtin.ſyl.	Rutæagreſt.			
4	Carui	Paſtinacæ domeſticæ.	Rutæ domeſticæ	Sinapi	Semen contra vermes	Sem. Paliuri
3	Fœniculi dulcis	Petroſelini	Ammeos	Erucæ	Caulium	Hyperici
2	Aniſi	Apii	Seſeli Aethiopici & Peloponẽſis	Thlaſpi	Rapæ agreſtis.	Miliis Solis
1			Seſeli Maſſilienſis	Naſturtii	Rapæ domeſticæ	Alkekengi

SEMINVM.

Piper longum	Cardamomi maioris	
Piperalbum	Cardamomi minoris	Granorum paradiſi
Pipere nigro		Cubebarum

Pro { ſemine Myrti, Berberis, & contrà. Napi, Rapi. Carthami, Vrticæ; vel Agaricus non Trochiſcatus.

3	Berberis	Sorbarum
2	Vuarum immaturarum	Meſpilorum
1	Sabinæ albæ	Cornorum

Pro { Sem. Mādragoræ, Cicutæ. Semine Aſari, Semen Geniſtæ.

SEMINVM ET FRVCTVVM.

5	Genistæ	Acetósæ	Gallarum	Cytini	Vua Corinthia		Ficus
4	Asari	Citri	Sumach	Balaustiorum	Passulæ mundatæ	Tamar-Indi	Sebesten
3	Sem. Hederæ	Berberis	Myrtillorum	Cortic. maligranati	Dactyli	Prunis acidis	Iuiubæ
2					Pruna dulcia		Passulis mūdatis
1					Ficubus		

CAPSVLA FLORVM.

3	Oenanthes	Cichorei	Nymphææ luteæ	Sambuci, Abrotani	Corticum Glandis	Saluiæ		
2	Myrti	Buglossi vulgaris	Nymphææ albæ	Meliloti	Balaustiorum	Stœchadis	Genistæ
1	Florib. Rosarum	Buglossi latif. siue Bor.	Violarum	Chamæmeli fol. Cha. flo.	Cytini	Anthos	Sambuci

3	Leucoii albi		Flor. Cichorei		Spicæ, vulgo *Aspic*
2	Leucoii rubri	Flor. Tamarisci	Flor. Intubi domestici		Lauendulæ
1	Leucoii lutei	Flor. Genistæ			Flor. Saluiæ

DE SVCCIS.

Pro Acaciæ ſucco ; ſuccus Prunellorum probatur, & Rhois Dioſcoridis.

Diſcorides ipſe ſuccum Hypociſtidis ſubſtituit quidem; verùm aliquanto magis adſtringit & ſiccat, ſi in antiquorum pharmacis recipiatur.

Pro Opio, Meconium, vel ſuccus Lactucæ ſylueſtris, vel, domeſticæ, quantitate maiori.

Pro Abſinthii ſucco, Abrotoni, Eupatorii, vel Centaurei minoris vtriuſque, vel Agerati.

Pro ſucco Abſinthii Pontici, noſtratis Romani ſuccus: differt tantùm regione, vt Macedonicum à Pontico. In externis remediis, Santonicum & Marinum; vel ablutum leuiter in internis concedatur.

Pro Opobalſamo, Stacte, id eſt, Styrax liquida non adulterata, vel Oleum Myrrhæ. In ſuffuſionibus, ad digerendum, Oleum Spicæ Lauendulę, quod æquè tenuium eſt partium.

Pro Glycyrrhizę ſucco, infuſum & decoctum eiuſdem; vel ſuccus Vuarum Paſſularum, vel Vinum coctum, ſiue Sapa.

Pro Lycio, Amurca.

Pro

Pro Citri ſucco, Limonum.
Pro Thymelææ, Chamælææ ſuccus.
Pro Cyclaminis, Iridis.
Pro Omphacii, Rhois; & contrà.
Pro Aloë, Abſinthii ſuccus.
Pro Semperuiui, Cotyledonis ſuccus; & contrà; vel Solani, Lactucæ.
Pro Sanguine Draconis, Laccam ſuſtinuit Auicennas in omnibus operibus ſuis.
Pro Elaterio, ſuccus Cucumeris agreſtis, aliquantum coctus.
Pro Sapa, Vinum dulce; & contrà.
Pro Lycio, Gentianæ ſuccus, in vlceribus.
Pro aqua fontana, fluuiatilis.
Pro aquâ pluuiâ, fluuii potiùs quàm fontana, contrà quàm Galenus præcipit in Diacodio; quia compoſita eſt, partim ex pluuia, partim ex fontibus.

DE LIQVORIBVS ET LACHRYMIS.

Pro Opobalſamo, Stacte ſiue Myrrha liquida, naturâ vel arte parata, Liquor Terebinthi.

Non { Opocarpathum, vt auctor Succedaneorum præcipit.
Oleum laurinum.
Liquor Myrti, non Semen Myrti, & Zedoariȩ, vt prȩceptores noſtri ſtatuerunt.

Pro Carpobalſamo, ſemen Lentiſci, vel Terebinthi, cuius multæ ſunt ſpecies: Cubebę in minori doſi; vel Terebinthi partes duæ, vna Cubebarum.

Pro Cedria { Oleum è ramẽtis Iuniperi, paratum per deſcenſum, vel Gummi Iuniperi.

Pro Xylobalſamo, ſurculi Lentiſci.

Pro Oleæ lachryma, Gummi Elemni.

Pro Myrrha, Bdellium, vel ſuccus Smyrnii, vel Apii.

Pro Galbano, Sagapenum.

Pro Sagapeno, Gummi Cedri, Pini; vel Opopanacis dimidium.

Pro Ammoniaco, Propolis, ſiue ſordes Alueariorum.

Pro Opopanace, Ammoniacum, vel Galbanum, vel Bdellium; maximè cùm emollire volumus. Galenus vſus eſt Propoli in externis.

Pro Manna Turis, cortex cui adhæret aliquid Turis.

Pro Ture, Maſtiche, & Reſina Pini ſicca.

Pro Styrace, Benzoïnum.

Pro Terebinthina, Maſtiche.

Pro Maſtiche, Abietina reſina indurata, aut frixa, vt docet Dioſcorides.

Pro Cupreſſina Reſina, Laricina.

Pro Abietina, Reſina Pini.

Pro Pice, Reſina Pini cocta.

Pro Pice liquida; Pix oleo diſſoluta, vel

Pix

Pix ex Oleo Iuniperi liquefacta.
Pro Pissasphalto, Pix & Bitumen.
Pro Mumia, Pissasphaltum.
Pro Asphalto, Petroleum, vel Gagates; & contrà. Et carbones petræi è terræ visceribus, quibus fabri ferrarii vtuntur.
Pro Lacca, Myrrha.
Pro Adipe Vrsi, Vulpis.
Pro Adipe Anseris, Anatis, vel Gallinarum.
Pro Adipe Capi, Gallinæ.

DE MINERALIBVS.

Pro Antimonio, Plumbum vstum; & contrà: Auicenn. & Stannum vstum.
Pro Lithargyro, Plumbum vstum, Molybdęna.
Pro Plumbo, Stannum.
Pro Flore Æris, Ærugo.
Pro Spodio, Antispodium ex Myrto, Lentisco, Olea, Oleastro, Malo Cydonio; vel Cornu cerui vstum.
Pro Pompholyge, Spodium Dioscoridis.
Pro Cadmia, Lapis calaminaris.
Pro Sandaraca Græcorum, Auripigmentum; & contrà.

De Succedaneis vtriusque Behen, ex eodem Lobelio.

CVM radice Behen albi & rubri destituamur, necessariò Succedaneo vtendum.

In cordi dicatis medicaminibus, vt Diamoſcho dulci & amaro Meſuæ, & aliis ſimilibus, radices vtriusque Bugloſſi ſubſtituendæ: In medicamentis ad Venerem, Horminum, Satyrium, Scincus, vel radices Paſtinacæ ſatiuę & ſilueſtris Dioſcoridis, ſiue Dauci ſilueſtris Galeni, & Officinarum; Actuarii exemplo, qui eas Behen ſubſtituit in Diaſatyrio. De his plura in Plantarum Obſeruationibus aut Illuſtrationibus noſtris, aut Aduerſariorum altera parte.

De Ben, ſiue Balano Myrepſica in Aduerſariis egimus pag. 414.

FINIS.

GVILIEL.

GVILIELMI RONDELETII MEDICI DE THERIACA Tractatus,

ex vltima MATTHIÆ LOBELII *recognitione.*

THERIACA MAGNA ANDROMACHI.

GVILIELMVS RONDELETIVS *Lectori S.*

CVM antiquissima ac nobilissima Theriacæ Antidotus à quibusdam dispensaretur, in mentem venerunt errata aliquot à Nicolao Pręposito annotata, & aliquot minimè animaduersa. Quamobrem plurimum me rogârunt, vti veterem illam ac vulgatam Editionem recognoscerem. quod etsi mihi difficillimum esse probè perpenderem, & planè immensi laboris; nolui tamen amicis tam singularibus, honesta præsertim petentibus, operam meam denegare: tum quia sanctum esset quod tam instanter peterent, tum etiam Reip. admodum vtile ac necessarium; cùm omnia nostra studia & labores eò spectare debeant, vt Reip. & cæteris bonarum artium studiosis prodesse possint. Nihil enim existimo vtilius, quàm vt illa Antiquorum medicamenta, quæ θεῶν χεῖρας appellant, fideliter præparentur, atque ex selectissimis simplicibus ad communem omnium vtilitatem componantur; quod hoc hactenus, proh dolor, quorundam ignorantia ac incuria factum non

non est: quo fit, vt verissimum sit carmen Homeri, Odyss. δ.

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Quam ob caussam, Lector optime, te ad meliora quodammodo reuocare videmur, dum pro viribus adnitimur veterem illam Andromachi traditionem ad germanam Græcorum lectionem emendare. Et ne existimes tibi à nobis imponi, consilium fuit quibusdam annotatiunculis reddere rationẽ cur à tam vulgata illa descriptione recedamus, idque addendo aliqua quę noua forsan tibi videri poterunt; ac expungendo quę numquam ab Andromacho excogitata fuere. Sed vnum abs te peto, vt ne veteri rubigini addictus hęc sine ratione improbare velis, nî priùs apud te probè examinaueris, quæ prodesse & iuuare soleant.

Cvm igitur variæ sint Theriacę descriptiones à diuersis Autoribus traditæ, in tãta rerum varietate difficilis erat electio: omnes tamen ad veram illam Galeni lectionem contulimus, cùm easdem omnes truncatas & vitiatas offendissemus: hancque veram ex Antidotωn libro secuti sumus: quæ etsi perfectior videtur; aliqua tamen desiderabantur iniuriâ temporis omissa, quæ nos pro virili restituimus ex Galeni, Pauli, Aëtii, Auicennæ, Actuariique

riique locis, vt postea in Annotatiunculis declarabimus.

Nostræ autem tempestatis docti quidam impossibile quodammodo existimârunt hanc Theriacæ confectionem absolui posse; his moti rationibus: tum quòd Viperas non haberemus, quæ sanè hoc in negotio primas tenent: prætereà Balsamum, Aspalathum, Cinnamomum, Myrrham, Rhaponticum, Calamum atomaticum, Phu, Nardi Spicam, Pentaphyllon, Schœnanthum, Dictamnum Cretense, Sigillum Lemnium, Thlaspi; tum quòd omnibus incognitum dicunt Scordium. miror non addidisse Malabathrum, Acaciam, Acorum, Bitumen Iudaicum, Opopanacem, Galbanum, quòd non nisi adulterata aduehantur, vt quibusdam placet. Sed nos eorum rationibus faciemus satis. Absurdum enim est illa medicaméta inutilia existimare, quæ à Galeno in vsum trahuntur, etsi non omnia adsint. Multa siquidem ipsemet Gal. suo tempore desiderabat, in quorum locum ἀντιβαλλόμενα proponebat. Enimuerò si Gal. pro Cinnamomo Cassiæ duplum ponendum iussit, imò & Phu; & pro oleo Sabino, oleum antiquissimum; pro Omphacino, oleum paratum cum foliis oleæ; quid prohibet Acorum poni pro Amomo, quum Acorus cum Amomo similem facultatem obtineat? pro Dicta-

Dictamno Pulegium? quod etsi vires paulo inferiores habeat, augeamus dosin: pro Opobalsamo Styracem liquidam? pro Rheopontico Rhabarbarum? pro Terebinthina Mastichen? pro Viperis Elopes, Ophies? Sed quid moror? Clariora sunt, quàm vt demonstratione aliqua egeant.

Consultiùs itaque ab his cauillatoribus factum esset, si tantum operæ locarent in in inueniendis Succedaneis, quantum in cauillandis aliorum inuentis. Cessent igitur, precor, bona medicamina infamare; & quam prauam opinionem solent imperitæ multitudini tradere, omittant.

Tempestiuum nunc videtur ad Simplicium declarationem veniamus; hoc vnum præmonentes, pondera non respondere ponderibus Andromachi iunioris, vel Democratis: nam Democrates drachmas duas tantùm Polii, Seseli, Thlaspi, & aliorum, vsque ad Cardamomum ponebat, vituperabatque illos qui constituerent quatuor; quod tamen ferè omnes qui de Theriaca scripserunt, faciunt; quemadmodum Gal. Paulus, Aëtius & Auicenna, quos secuti sumus. At de diuersitate ponderum vide Gal. de Theriaca ad Pisonem.

THERIACA nobilissimum medicamentum dicta est, quòd valeat aduersus θηρίας, id est, bestias venenosas; non au-

tem, vt quidam existimant, quòd Viperas (ita sumpto nomine ob excellentiam, sed satis impropriè) reciperent; nam antequam additę essent Viperæ, etiam Theriaca dicebatur: huc accedit quòd multæ sint Theriacæ descriptiones, vt iam diximus, apud Galen. in Antidotis, quę Viperas non habent. Non igitur à Viperis, sed ob effectum ita fuit appellata. Posset tamen defendi, Theriacam etiam dictam fuisse à Viperarum carne. Cæterùm hęc Theriaca Galene, non Galeni, nominatur, aut si mauis, γαληνὴ, id est tranquilla, vel tranquillitatem afferens, Autor enim huius non fuit Galenus, sed Rex Ponti Mithridates; qui, vt erat exercitatissimus in simplicibus, omnia ea collegit Antipharmaca, flores scilicet, semina, herbas, radices, gummi, & cetera quæ valerent aduersus virus ferarum, Viperarum, Canum rabidorum, Scorpionum, Dipsadum, &c. nec non aduersus venenum medicamentorum quorundam, vt Mandragoram, Cicutam, &c. & ad morbos alios complures & antiquos. Ex his omnibus collectis selectissima & efficacissima selegit, ex quibus parauit compositionem suo nomine nuncupandam; ea est Mithridatium: Andromachus postea (qui videtur inter omnes exactissimam calluisse normam componendi medicamenta) eam correxit & emendauit;

dauit; addiditque Viperas, γαλήνηνque vocauit, id eſt, Tranquillam, quòd tranquillitatem inducat: & meritò quidem: quid enim magis meretur tranquillitatis nomen, quàm quod ſedat dolorem? Qui à Cane rabido demorſi ſunt, aut Vipera, aut alia fera venenata, multum torquentur, multumque de morte ſunt ſolliciti: hæc compoſitio illos curat; magnam igitur tranquillitatem inducit. Vt in ſumma dicam, nulla eſt pręſtantior Antidotus ad antiquos & diuturnos morbos, vt iam dictum eſt. Ad defluxiones nullum eſt genus remedii efficacius quàm hæc Theriaca, ſiquidem fuerit recens. Febres quartanæ ſolo vſu Theriacę viſæ ſunt curatæ. Quid non facit Theriaca? Inexpugnabiles morbos, & quorum cauſa ignota eſt, curat: ex omnibus enim medicamentis efficaciſſimis conſtat, ſymphoniâ iunctis.

Pastillos Scilliticos aliter præparamus, quàm antea facere ſolebant: nam ſine delectu Pharmacopolæ Scillam vel Pancratium accipiebant, quòd habeant eandem facultatem. Sed quoniam Pancratium vim habet imbecilliorem, melius eſt cõfici eos ex Scilla, præſertim cùm nobis facultas ſit. Si Scilla careamus, Pancratio vti poſſumus eius loco, ſed in maiore doſi; vt Caſſia pro Cinnamomo: cùm verò adeſt Scilla, ſumatur Scilla. Cæte-

rùm pastilli hi fieri debent ex carne Scillę, & spissari farina Orobi, quæ valet aduersus venena, & conseruat Scillam à putredine suo amarore. Pharmacopœi eos solebant parare cum pane asso, aut cum Vicia, cùm non nossent Eruum, vt nec adhuc omnes nôrunt. Cùm enim nuper Auenioni essemus, & medicamentum præscripsissemus Nobili à Monlau, in quo Eruum desideraretur, iussi Pharmacopolā adferre Eruum, atque is Viciam attulit & Aphacem; cùm neutra illarum sit Eruum, quod amarum est & tenuium partium; Vicia verò dulcis & emplastica. Porrò Erui duas constituunt species: Aliam enim candidiorem faciunt, aliam ruffam. Eruum est quod vulgò *des Ers* vocant, in Gallia Narb. *Esses*. Quod ad Scillæ delectum attinet, ea sumenda est æstate, præsertim Iunii initio, ad parandos hos pastillos; tunc enim multum succi habet: si hyeme legatur, non valebit: sub Canicula verò venenum est, habet enim tantam acrimoniam, vt æstu correpta in venenum vertatur. Sumenda itaque est vere, aut æstatis initio. Ea lecta inciditur frustulatim more ceparum, non quidem cultro aut instrumento ferreo, sed arundinaceo, aut osseo.

Maiores nostri soliti erant parare PASTILLOS THERIACALES ex Serpentibus communibus, cùm Viperas non habe-

haberent. Nec omninò certè vituperandi ſunt: idem enim præſtant reliqui Serpentes, ſed Viperarum vis eſt efficacior. Θηρία Græci animalia appellant (latiore ſignificatione accepto vocabulo) quæ cicurari non poſſunt. Medici verò θηρία, quæ morſu venenato vel punctura venenum iaculantur, hominique nocent, appellant; ſub quo nomine & Aſpides, Elopes, & Ceraſtes comprehendunt. Quamobrem non erit abſurdum Trochiſcos Theriacales dicere, cùm ex feris conficiantur, quæ & facultate ſua iuuant, quemadmodum Viperæ, &, ſi auſim dicere, conuenientiores ſunt. præter enim id quòd calefaciendi & exſiccandi vim habent, aduerſus angues noſtros peculiariter iuuant. Nam Theriaca, vt autor eſt Galenus ad Piſonem, olim citra ferarum commixtionem confectum medicamentum ſimiliter ad eiuſmodi mirificè faciebat: Sed poſtquam Andromachus Viperas commiſcuit, ad morſum Viperarum medicamentum fuit efficacius: imò, ſi credamus Galeno, lib. 2. de Antidotis, Mithridatica compoſitio aduerſus plurima venena valet, præter Viperarum ictus. Nihil igitur habuit Theriaca additis Viperis, quàm quòd ad Viperarum morſus ſit efficacior. Sic noſtrum medicamentum efficacius erit ad morſus Serpentum, cùm nullum nobis periculum

immineat à Viperis. Adde quòd pinguedinem Serpentum quotidie experimur plurimùm valere, & carnes non plus veneni in se continere quàm olim haberent Viperæ, si debito modo adhibeantur, & quales oportet capiantur. Nam & in capiendis delectus seruandus est, quemadmodum & in Viperis: vt quæ prope mare degunt, διψάδες sunt; & quæ in aquis, excrementosę; & quæ vtero gerunt, repudiandæ. Quas æstate venantur, vel hieme, nos Elopes vel Angues bene nobiles in vineis degentes, Vere captos eligimus, non diu asseruatos (vt solent facere Pharmacopolæ) & præparatos, vt ars iubet, cum pane asso Trochiscos conformabimus: sic seruatos & exsiccatos, vt neque situm redoleant, neque cariem senserint. Quòd videatur Dominis Doctoribus dosin augendam esse, quia imbecilliores sint, non improbo: quòd si quis Viperas nancisci possit, vt iam facimus; eas capiat, & angues omittat. Paulus Ægineta etiam de Viperis loquens, ὄφις dicit: Ea autem locutio esse videtur per excellentiam, quo commune aliquod vocabulum rei singulari attribuimus: vnde & ὄφεις Viperas vocat. Cùm autem simpliciter legitur ὄφις, de Vipera intelligendum est, quia præstantissima inter serpentes est. Vnde & in Theriaca assumenda; non quòd remedio egeamus aduer-

aduerſus illarum morſus, ſiquidem in noſtris Regionibus non reperiũtur, ſed ob alias Viperæ facultates: deſiccant enim vehementer, calefaciunt, & viſum acuunt. Viperas nihilominus veras tum in Italia, tum apud Pictones habemus; quicquid dicant qui id negant: Certiſſimum enim ſignum eſt Viperæ, & nota certiſſima, ſi viuum animal pariat, vt inter piſces Galeus; vnde & nomen habet, vt ſcribit Ariſtoteles, & experti ſumus in noſtris ædibus: Adhæc Viperarum deſcriptio tam exactè illis conuenit, vt nihil magis; & maximè ea quæ tradita eſt ab Aëtio, viro perquam diligentiſſimo in deſcribendis Viperis. Vt vnam è multis notam adferamus: ſtatim in caudam deſinunt, quam craſſiſſimam habent inter reliquos ſerpentes (præter Amphisbænam, quæ adeò craſſam habet vt bina putetur habere capita:) omnes denique notæ feliciter reperiuntur in ea. At dicat aliquis: Elephantiaſin non curat, vt ſcribit Galenus. Eſto. Si mentiri voluit Galen. quid tum? neque enim veriſimile eſt tempore Galeni curari potuiſſe Lepram iam confirmatam. Sin autem quis dicat, id non ideò præſtare, quia ex Italia adferantur, quæ regio non ſit ſatis calida; Nugę: ſi enim venenum retinent, cur non & alias facultates? Nemo igitur dubitet, quin veræ Viperæ noſtris tem-

temporibus reperiantur.

Porrò vt conficiantur Pastilli Theriacales, præparatione omissa, hoc tantùm ex Gal. addam, melius esse paulo antè captas sumere, quàm diu retentas: nam quę diutiùs retentæ fuerunt, venenosæ sunt magis, vt ex hominibus ieiunis coniicere licet.

Andromachus MAGMA HEDYCHROON, ita à coloris iucunditate appellatum, non Trochiscos de Corallo, vt Nicolaus Præpositus falsò putauit, desiderat. Multo satius fuisset, si Trochiscos Alindaracarum Auicennæ posuisset, vel Trochiscos Hedychroi, quos annotauit in Antidotario, qui etsi Tamaricem recipiant, Asphalthum desiderent; magis tamen accedunt ad Hedychroi compositionem quam hîc constituimus ex Gal. lib. ad Pamphilianum. Hæc enim paratu facilior est, & clarior, & melior. Nam in lib. de Antidotis pedestri oratione scripta est, quæ Maron & Amaracum desiderat. At Maron nobis prorsus incognitum est, nisi illa sit quam vulgo *Mariolaine franche* appellant; quam ob causam cõsultò Amaracum addidimus, & illam pro Maro: quòd si per Amaracum intelligat aliquis Sampsuchum, pro Maro poni potest Sysymbrium; sunt enim eiusdem facultatis, vt Dioscorides docuit. Quantum verò differat Hedychroon magma

magma à Trochiſcis Diacoralli, fidem facit vtrorumque collatio: hi enim Papauer, Pedem columbinum, vt alia omittam, recipiunt, quæ non ſunt in Hedychroo. Non itaque ponendi.

PIPER NIGRVM non tam valet ad ἀντιφάρμακα atque Piper Longum & Album: ſed quia omnes ſic habent, nolui immutare, & ʒ xxiiij indidimus, quamuis aliqui ſex tantùm: Paulus tamen, Aëtius & reliqui, xxiiij cenſent ponendas; & Nigrum, non Longum, vt in quibuſdam Exemplaribus legitur, & in carminibus Andromachi. Neque tamen improbarem ſi quis Longum ſumat; tum quia in carnibus Longum eſt, tum quia Antidotis, ſi Dioſcoridi credimus, aptius. Tu verò iudica.

OPIVM, vel MANDRAGORA, vel, HYOSCYAMVS addi ſolent in Antidotis, quia incraſſando conſtringunt meatus, ne Venenum ferri poſſit ad cor; & ſic iuuant operationem Antidoti. Eodem planè modo Bolus Armena & Terra ſigillata lentore ſuo & craſſitie prohibent vim Veneni ad cor deferri, non autem proprietate occulta, ſed incraſſando: quare quæ tenuiſſimarum ſunt partium, vt Moſchus, Ambra, non conueniunt, quia faciunt citò penetrare venenum ad cor: ſic Cicuta cum vino abſorbta occîdit citiſſimè;

mè; per se verò tardiùs.

Rosarvm, remotis vnguibus, drachmas xij ponimus : Auicenna xxiiij ponit.

Scordivm quod Fuchsius putat omnibus incognitum, nunquam antea in aliqua Antidoto positum, apponendum censuimus (quanquam tamen opera & diligentia doctiss. viri D. Guiliel. Pelliterii, Mompeliani Episcopi vigilantissimi, primùm in Gallia iam à decem annis cognitum sit) & non Allium siluestre, vt vulgo Pharmacopolæ facere solebant. Stultum enim esset Σκόροδον ἄγριον, id est Allium siluestre, vt Auicenna docuit, collocare, cùm tam frequens apud nos sit Scordiũm herba. Excusandi fuerunt Maiores nostri, quibus incognitum fuit; neque grauiter peccârunt in hoc simplici. est enim Allium syluestre, Theriaca Rusticorum. Vtinam in aliis Succedaneis tam bene iudicassent! Non est tamen conferendum Allium cum Scordio : Scordium enim maiorem habet vim aduersus putredinem, quàm vel Myrrha ipsa, vt videre est apud Gal. lib. de Antidotis, qui eius inuentionem declarat. Quis autem, nisi stultus, dicat Succedaneis esse vtendum, cùm propria habeamus? Scordium enim copiosissimè per totam Galliam nascitur. Reiiciendum itaque Allium.

Seminis Napi; & rectè : quanquam

quam nonnulli, Seminis Rapæ, legant.

IRIS ILLYRICA ea debet apponi quæ Venetiis affertur.

AGARICVM sumatur candidum, leue, &c.

CINNAMOMVM à viris doctissimis in discrimen vocatum est, cùm dicant nos vero Cinnamomo carere; ac id quod pro Cinnamomo ostenditur, potiùs esse veram Cassiam: nos tamen putamus esse Cinnamomum; etsi non sit illa species tantopere ab Antiquis laudata: quam ob causam nos istius Cinnamomi ℥ xxiiij posuimus (etiamsi nonnulli ℥ xij tantùm ponant) duplici nomine: tum quia in quibusdam exemplaribus xxiiij drachmas Cassiæ scriptum legimus, vt etiam in secunda descriptione Auicennæ; tum vt omnibus fieret satis: nam si Cinnamomum esse negent, non possunt improbare consilium nostrum, cùm Gal. de Compos. Pharmacorum doceat his verbis: Necessarium nobis est, vbi Cinnamomo caremus, Cassiam optimam coniiciamus, aut plusquam duplo Cinnamomi pondere, aut omnino non minus. Sed Cinnamomum verum habemus. Si cineritium illum colorem non habeat, in causa sunt mercatores, qui eius superficiem abradere solent, colorem naturalem auferentes. At odorem Rutę non habet. Nec habere debet.

bet. Error enim est in Diosc. nam pro πηγανίζουσι legendum est, ὀριγανίζουσα: quod facilè probari potest ex eodem Dioscoridis alio loco, vbi ait Amomum habere Origani odorem. Hinc enim luce clarius colligere licet, Cinnamomum Origani odorem referre; aliumque textũ corruptũ esse. Et quanquam Dioscor. dicat diuersas esse arbores Cinnamomi & Cassię; Gal. tamen diuersæ est opinionis; asseritque se vidisse in capsa cuiusdam mercatoris ramum vnum, cuius altera pars Cassia esset, altera Cinnamomum.

GLYCYRRHIZÆ SVCCVM apposuimus, quia efficacior est quàm radix ipsa; etsi Auicenna in tertia descriptione radicem ponat: & vere poni potest succus; nec timẽdum est de succi adulteratione. Nam tanta est copia Dulcis Radiculæ, vt parui vęneat: Et etiam cùm Theriacã componere volumus, expressè succum extrahere debemus.

OPOBALSAMVM sincerum ad nos non adfertur, sed multis modis adulteratum: quin etiamsi adulteratum non esset, recens non est, sed antiquum. nam cùm ex regione longinqua petatur, non potest non esse antiquum; est siquidem antiquum, si annum excesserit, fitque inutile. Etsi nonnulli dicant in Nouo Orbe reperiri, incertum est an verum sit: succedaneo itaque vtendum. Quid verò substituemus,

ſtituemus, cùm ſuccedaneo opus ſit? alioqui manca eſſet Compoſitio & corrupta. Non ſequemur hac in re conſilium Maiorum noſtrorum, qui Oleum Laurinum pro Opobalſamo poni docuerunt. Oportet enim ſuccedanea & viribus & temperamento reſpondere, vt doctiſſimè à Gal. monſtratum eſt. Sed oleum Laurinum calidius multo eſt Opobalſamo, cùm oleum Laurinum inter calidiora adnumeretur, quod ex fructu poteſt cognoſci: ſolet enim oleum expreſſum eiuſdem eſſe temperamenti cum fructu ex quo exprimitur. At folia & fructus Lauri deſiccant & calefaciunt vehementer, plus etiam fructus; ergo & Oleum: Opobalſamum vero deſiccat & calefacit in ſecundo exceſſu tantùm. Igitur non reſpondent. Adhęc Opobalſamum tenuium eſt partium, Oleum verò Laurinum craſſarum: Opobalſamum ventriculum roborat; Laurinũ autem oleum, vt ait Dioſc. ἐστὶ ναυτιῶδες ποθέν, id eſt, potum nauſeam facit, & lædit ventriculum, non alia ratione, quàm quòd ventriculo aduerſatur: idem autem efficere Opobalſamũ, negandũ eſt. Non enim eſt oleum, ſed ſuccus Balſami. Vnde autem id natũ ſit, vt Oleum Laurinum in Antidotis poneretur? Puto hinc eſſe natum, quòd olim Oleum parabant cum Myrrha & Stacte, vt Dioſc. docet. Extrà adhiberi non prohiberem, vt

etiam oleum Irinum: quamuis in versione Vallæ & multis exemplaribus Græcis (falsò tamen) Laurinum legatur. Balsamum arte compositum reiicitur. Errorem indicauit ante 114 annos Santes de Andronis de Pisauro Medicus in hac parte Alexipharmacωn diligentissimus & probatissimus. Post eum Nicolaus Præpositus, qui Medicorum Mompelianorum mentionem facit, tanquam autorum huius hæreseôs. Alii ex semine Citri & Corallo ἀντιβαλσάμβρον conficiebant, sed ineptè: nam quamuis semen Citri valeat aduersus venena, reperiuntur alia multo efficaciora. Alii asserebant fieri debere substitutum ex Myrrha destillata: quod expertum fuit; & ex destillatione oleum exceptum, sed vsque adeò fœtidum, vt nemo ferre posset. Omnibus itaque reiectis, substituam Stacten, ex præscripto antiquorum, Galeni scilicet, Pauli, Aëtii, qui asserunt easdem Stactes vires & Opobalsami. Est autem Stacte nihil aliud, quàm Myrrha liquida, &, si Diosc. credimus, est pinguissimum Myrrhæ recentis cum aqua exigua tusæ, & prælo expressæ, proportione respondens Myrrhæ. Myrrha autem secundi est ordinis excalefacientium & exsiccantium, sicut & Balsamum. Adhæc & vulnera consolidat, quod facere Balsamum creditur à neotericis Medicis, quanquam Gal. nul-
lam

lam eius mentionem faciat. Idcirco autem hîc positum fuit, quòd aduersus venenata animalia valet. quod ex eo colligere licet, quòd vbi nascitur Balsamum, nequeant habitare Serpentes aut alia venenata animalia. Qui de omnibus dubitare solent, Myrrham istam reiiciunt, quia parùm respondeat descriptioni, tùm maximè quòd εὐώδης, id est, odorata non sit, vt Diosc. & Gal. dixerunt. Nos autem Myrrham dicimus esse, non Trogloditicam vel Amineam. Et quòd non sit odorata, in causa est quòd ab ea expressa sit nobilissima Stacte. Nam, vt Diosc. docet, ex pinguibus exprimitur pingue & odoratum. Minùs etiam odorata est, quia ex calentibus & aridis locis adfertur. Neque tamen dicendum est talem esse ἄπονον, id est, infirmam & ignauam, vt in quibusdam exemplaribus legitur: vbi legendum ἄοσμον, id est sine odore; illamque amittere suam commendationem, non ad sanitatem sed ad voluptatem. At hi qui dicunt nos non habere veram Myrrham, falluntur, aut in hoc, quòd, cùm Diosc. diuersas notas diuersis speciebus assignârit, omnes éas in vna specie reperiri velint, alioqui veram negent esse Myrrham: aut quòd dicāt εὐώδην non esse, vt vult Dioscorides. Sed id planè negamus. Sumitur autem vox εὐώδης pro eo quod bonum spirat odorem.

odorem. In hoc autem error est. Nam Diosc. & alii plerique scriptores εὐώδης sumunt pro eo quod multum olet, siue bonum spiret odorem, siue malum. Significatio autem vocabulorum non aliunde petenda est, quàm ab eo authore qui rem ipsam describit; quemadmodum Diosc. vt dixi, hoc modo sumit εὐώδης, vt videre licet cap. de Pice arida, vbi ait debere esse puram, pinguem, εὐώδην. Nemo autem interpretabitur intelligi de suaui odore, sed forti & graui, quia quæ igne eliciuntur non possunt non fumum redolere & tetrum odorem spirare. Idem esto iudicium de Blatta Byzantia, quam dicunt esse εὐώδην. Sin hæc ratio non placeat, dicemus Veteres non adeò delicatos fuisse atque sumus, & quod nobis malè olet, vt Myrrha, illis benè & suauiter oluisse: quod inde probari potest, quòd in suis vnguentis ad delicias paratis, Galbanum admiscebant; quod haud dubiè fœtidi admodùm est odoris.

De CROCO & GINGIBERE nulli dubitant.

Reclamant Sceptici Medici, quòd pro RHEOPONTICO Rhabarbarum (sequuti Auicennam) ponimus. Non autem temerè id factum est. nam cùm Rhaponticum hoc Pharmacopolarum nullo modo respondeat picturæ Rheopontici, satius est Rha-

est Rhabarbarum vocatum coniicere: quanquam istud Centaurium maius à viris doctissimis iudicetur esse, nec ineptè. Rhaponticum enim & Centaurium hoc maius easdem ferè habēt facultates. Componitur Rhaponticum ex diuersis partibus: ex terrea videlicet & frigida substantia, quod indicat adstrictio: habet etiam adiunctam caliditatem; subacre enim reperitur, si plusculum mandatur, qua facultate potest aluum ducere: quinetiam aëreæ cuiusdam est substantiæ particeps, quod indicat laxitas & dulcedo. Conuulsis, ruptis, dysentericis, sanguinem expuentibus vtile est, & orthopnœæ. Centaurium maius in gustu contrarias qualitates habet; ita in vsu contrarios effectus præstat: gustu itaque acre simul & adstringens appâret, cum leuiuscula dulcedine: quæ omnia in Rhapontico esse monstrauimus. Prodest iisdem reiicientibus sanguinem, ruptis, conuulsis, dyspnœæ: orthopnœæ: quamobrem medicamentum imbecillius non erit, si pro Rhapontico Centaurium maius posuerimus. Nam Rhaponticum & Rhabarbarum sola regione differunt & leuitate: vt Rapæ quæ apud Lemouices nascuntur, & quæ solo sterili, differunt solùm dulcedine aut crassitie, aut alia differentia à solo desumpta. At dices; alterum magis rarum est, alterum

densius. Respondeo, id facere copiam vel inopiam alimenti: aut dicendum, Mercatores qui aduehunt Rhabarbarum, illud comprimere, cùm recens est, vt minus loci occupet, & densius reddatur; quòd sciant densum laudabilius esse. quod facilè fieri potest: si enim compressam radicem desicces, minor erit, minusque spatium occupabit, nec diminuetur quantitas. Si verò Rhabarbarum nostrum non sit veterum Rhaponticum, quid erit? Quidam aiunt esse radicem Centaurii maioris, & Galenus ait radicem Centaurii maioris easdem facultates habere quas Rhaponticum.

Malè negat Manardus, nos verum PENTAPHYLLON habere: nam passim nascitur, & omnino descriptioni respondet. Est præterea alia nota à Theophrasto tradita, quæ nobis est certissimo indicio nos Pentaphyllon habere: scilicet quòd Pentaphylli radix exsiccatione fiat quadrata: quod sanè illi proprium est: conuenit enim soli Pentaphyllo quadratam fieri exsiccatam radicem; quæ nota fallere nos nequit. Sunt ex Practicis qui putent Tormentillam esse Pentaphyllon: quod non improbo; cùm Diosc. det illi radicem oblongam, Veratro nigro crassiorem, & propiùs accedat ad veram Pentaphylli descriptionem. Sunt qui Heptaphyllon

phyllon vocent, à numero foliorum; quod & in vulgari etiam inuenies. Diosc. etiam ait habere quinque folia, aliquando plura. Verùm quamcumque assumpseris, hánc ne Diosc. an illam Theophrasti, non errabis: ambæ enim valent aduersus venena. Potest itaque sumi Tormentilla pro Pentaphyllo, & Pentaphyllon pro Tormentilla.

NEPETAM [aut Nepitam] Latini, Græcorum Calaminthàm appellant: qua de causa Galenus miratur quòd Andromachus, cùm Græcè scripserit, hoc tantùm nomen Latinum addiderit. At hoc παρέργως dictum sit.

MARRVBIVM lippis & tonsoribus notum est. eam ob causam prudens prætereo.

Danda est opera vt SELINON quod in petris nascitur recuperemus: non quòd ob eam causam Petroselinon dictum velim, sed quia maioris est efficaciæ, & propiùs accedit ad Macedonicum, ob amarorem. Nec ob eam causam damnanda erit hæc compositio. Nam, vt Gal. de Petroselino scripsit, Quod si Estreaticum desideres Petroselinum, nihilo tibi deterius fore putato Theriaces medicamentum, si alterum iniicias. Cuius rei subdit rationem: Non enim, inquit, si mortiferis venenis, si venenatorum morsibus aliud ab

Estreatico Petroselinum minùs congruit, propterea reliquis etiam morbis, vt torminibus, ventriculo debili, hydropisi, & id genus aliis segniùs opitulatur, quos in primis sanare Theriaca promittit. Aliã præterea causam assignat, cùm inquit: Adhęc Estreaticum Petroselinon amaram etiam plus æquo Theriacam facit, præsertim cùm recens adhuc imponitur: nam vt acrimonia, sic amaritudine hoc alia superat. At, vt alibi docuit, suauitas in medicamentis quæ deglutiuntur, est spectanda, cùm in se habeat multa amara. Auicenna semen Apii montani posuit in tertia descriptione. Petroselinum verum nascitur in montibus Delphinatus, & apud fontem Vauclusę.

STOECHAS satis nota est; agroque Mompeliano frequentissimè prouenit.

COSTVM nonnulli in discrimen vocant. Certissimum autem est, nos duas habere Costi species: primam scilicet (quam Zedoariam vocant vulgò) & tertiam quam nemo negabit eam esse quæ ad nos adfertur, præsertim cùm acerrima sit.

De PIPERE Albo tantùm sciendum est, Galenum ibi Piper Album legere, vbi Auicenna Nigrum; & econtrà. Piper Album & Longum magis medicaminibus & Antipharmacis conueniunt: Nigrum

verò

verò eduliis & alimentis condiendis. Piper Longum facillimè adulteratur. Adulteratum aut cognoſcitur, ſi aquâ inſperſum diſſoluatur. Non reperitur hoc Piper Longum in deſcriptione ad Pamphilianum.

DICTAMNVM in Creta tantùm creſcere, & inde CRETENSE dici, exiſtimant Autores, quòd ſic depictum ſit à Dioſc. Cretenſis herba eſt, acris, leuis, Pulegio ſimilis, ſed maioribus foliis, quæ tomento quodam ſpiſſaque lanugine pubeſcunt. Florem nullum aut ſemen profert: (etſi apud Paulum falsò legatur Δικτάμνυ ἄνθος.) Pharmacopolarum ψευδοδίκταμνον & florem & ſemen profert: quam ob cauſam malumus ſuccedaneo vti, quàm incognita illa radice qua pro Dictamno vtuntur Pharmacopolæ. Pulegium itaque pro Dictamno iniecimus, quia nulla eſt herba quæ propiùs accedat ad Dictamni facultatem ipſo Pulegio, docente ipſo Dioſc. Præſtat omnia quæ ſatiuum Pulegium, ſed efficaciùs multo: & Gal. Dictamnum tenuiore eſſentia conſtat quàm Pulegium, cętera illi ſimile. Quòd ſi per omnia ſimile, haudquaquam malè pro Dictamno recipietur, cùm ipſe Auicenna in omnibus deſcriptionibus pro Dictamno Pulegium poſuerit. Præterea à Nicandro (in ſuis Theriacis,) Dioſcoride, Serapione, Paulo

 & Aëtio

& Aëtio ad morsus venenatorum commendatur.

Non mireris, candide Lector, si pro FLORE IVNCI ODORATI, quem vno vocabulo Schœnanthon vulgus appellat, herbam ipsam monstremus. Audi Gal. Adhęc Iuncum ex Arabia petitum imponere pręcipit, nescio qua de causa, Schœnanthum, id est, Iunci Florem à vulgaribus appellatum. Nos siquidem, cùm Florum copia non adsit, Iunco vtimur ex Arabia comportato, cuius summitatem Cameli sæpenumerò abroserunt: iucundissimè namque hunc Iuncum Cameli pascuntur, secus vias ibi plurimum nascentem. Ex his disce, multa fuisse simplicia tempore Galeni, qualia nunc sunt. Non itaque peccant, qui Iuncum ipsum huic compositioni imponunt, vt ex Gal. loco iam citato patet, & Diosc. qui ait radicem & herbam eiusdem esse facultatis cum flore & efficacię. Imò si flores adferrentur, abiiciendi essent & postponendi Iunco ipsi. nam cùm sint admodum tenuium partiũ, eorum vis facilè euanescit; & priusquam ad nos peruenissent, planè inodori redderentur.

DE TVRE nihil inpræsentiarum dicemus.

Quamquam TEREBINTHVS hoc agro Mompeliano frequens sit, non tamen

men Terebinthinam habemus : & quemadmodum Lentiſcus, hîc alioqui frequens, Lentiſcinam non ſtillat, ob Solis imbecillitatem; ſic nec Terebinthus Terebinthinam. Sed, Galeni doctrinam ſecuti, prò Terebinthina Abietinam coniecimus. nam 4° ſanitatis tuendæ ſic ſcripſit: Quòd ſi copia Abietinæ non adſit, eius loco Terebinthina. Cùm pro Abietina Terebinthinam ponendam doceat; ſic econtrà pro Terebinthina Abietinam recipiemus. Quod euidentiùs monſtrat alio in loco, his verbis : Quinetiam in penuria Terebinthinæ tum ἐκ τῶν κεραμίων ὑγρὰ, tum frictam commodè admiſceas; non minùs etiam iis & Abietinam immittas. Quòd ſi fortè quis hanc Reſinam Abietinam eſſe neget, Maſtichen ponemus, quæ inter Reſinas principatum obtinet, teſte Gal. vel (vt Dioſc.) Terebinthinæ reſpondet viribus. Fidem forſitan augebit, quòd in Paulo legatur, Τερμινθίνης Μαςίχης, quaſi vellet dicere Reſinę Maſtichinæ; vel Maſtichen & Terebinthinam imponi velit. Tu iudica.

CASSIAM FISTVLAREM vocat Caſſiam Ligneam, aut Cinnamomum craſſum; ne qui exiſtiment eum intelligere Caſſiam illam Fiſtularem Arabum, quæ vim habet laxandi ventrem. Eſt enim Cinnamomum craſſum efficax, vt odor & ſa-

por monſtrant. Nec abſurdum eſt, dimidium Cinnamomi pro Caſſia conſtituere; cùm pro Cinnamomo duplum Caſſiæ ponendum ſit.

STYRAX eligenda optima.

NARDVM nemo debet damnare, quòd ſpica non ſit, ſed potiùs radix. Nam Gal. his verbis docet eſſe radicem: Iubet deinde Andromachus Nardum Indicam imponere, quam ex eo quia Spicæ figuram imitetur, Nardi ſpicam nominant, quamuis radix ſit. Rurſus Damocrates Νάρδοιο ῥίζαν Ἰνδῆς ſcripſit, non ſpicam. Indica autem dicitur, non quòd in India naſcatur, ſed quòd in aliquo monte naſcatur Indiam ſpectante; quemadmodum Syriaca, quæ in monte Syriam ſpectante. Eodem modo & Britannica dicitur (ea eſt Biſtorta vulgaris) non quòd in Britannia ſolùm naſcatur, ſed quòd in regione Britanniam ſpectante. Ceterùm Nardus Indica cæteris efficacior eſt.

Nunc ad THLASPI veniendum: quod omnibus incognitum putat Manardus, eo fortaſſe quòd nunquam viderit. Vt autem verum fatear, non omnibus cognitum fuit Thlaſpi, ſed iis dumtaxat qui de re herbaria bene meriti ſunt Eius deſcriptionem require in Dioſc. Frequens eſt in ſemitis Toloſani agri, & aliis pleriſque locis. Temperamento calido eſt, vt Naſturtium.

tium. Auicenna pro Thlaſpi, Seſeli habet: at in Arabico Thlaſpi legitur. Vulgus Pharmacopolarum, quod Sinapi ſpecies quædam ſit, album appellant.

SEMEN APII reſtituimus ex deſcriptione ad Pamphilianum. In Paulo enim & Auicenna idem ſcriptum reperimus, tum etiam in Theriaca Antiochi Philometeros, in medicamento anodyno Κάλλιστα dicto: rurſum in Zenonis, Aëtii, Galli, Theriacis: quod etſi vt Petroſelinum aduerſus venena parum aut nihil proſit, ad alios morbos non parum iuuat.

Pro MALABATHRO, vt benè à maioribus noſtris viſum eſt, ponendam cenſuimus Spicam. Habet enim Folium eandem cum Spica facultatem, teſte Gal. lib. 6. de ſimpl. Idem ſcripſit Paul. in Succedaneis. Quòd ſi æqualem vel ſimilem habet facultatem, fruſtrà additur Macis; cùm neque addendum quicquam dicat, neque detrahendum. Auicenna poſt Malabathrum addit Epithymum, qua ratione neſcio; quemadmodum & Moſchum poſt Piper Longum.

HYPOCISTHIS etiam ſub Lado [aut Ledo] reperitur: quod Ciſti ſpecies eſt, longiora habens folia, & glutinoſa.

NARDVS noſtra CELTICA ea verè eſt quam Antiqui Celticam vocauerunt:

non igitur reiicienda : neque audiendus Marcellus, qui negat Spicam noſtram eſſe Celticam. Rarò autem viſitur, quia in ſummis montibus naſcitur, quos perpetua nix ferè obſidet. Radix ſumenda.

Pro TERRA LEMNIA ſumimus Bolum præparatum, vt Gal. docuit. Neque eam ob cauſam vituperanda eſt hæc terra, quòd à Lemno non aduehatur. Eſt enim hæc terra medicamentoſa, lutumque cum aqua ex ea fit, quod habet deſiccandi facultatem, & aſtrictionem non contemnendam, qua catarrhos ſiſtit. Prodeſt tempore peſtis. Vt in ſumma dicam, mallem hac vti, quàm Terra ſigillata egregiè adulterata. Rubrica Lemnia à Galeno vocatur.

Difficilius fuit iudicare, quid pro CHALCITIDE accipiendum eſſet, cùm Atramentum Sutorium (quod Χάλκανθον,) Σῶρυ, Μίσυ, Χαλκῖτις parum ab inuicem differre videantur. Et quanquam non grauis eſſet error, ſi Χάλκανθον, vel Μίσυ, vel Σῶρυ, pro Chalcitide poſuiſſemus (ſunt enim facultatis eiuſdem) tamen Chalcitin veram maluimus accipere : quam (vt pręcipit) aſſari curauimus, & quod magis ſpumoſum erat accepimus. Χαλκῖτις Vitriolum Romanum non eſt, quanquam eaſdem habeat facultates, ſed Chalcanthi videtur ſpecies: quę vrenda eſt donec nihil viridis appareat; eſtque χαλκοειδὴς, id eſt, ſimilis

æri.

æri. Vrunt Pharmacopœi Chalcitin donec rubra fiat: ſed ineptè illi; non enim vſque adeò eſt adurenda. Ait enim Galen. vrendam donec fiat cineritia, & amittat viride, vt oſtendat quantitatem aduſtionis. Nos itaque legimus, *toſta*; & non, *vſta*, vt eſt apud Galenum.

Quid ſit AMOMVM, vt ingenuè fatear, ignoro: malo enim meam fateri ignorantiam, quàm ſtudioſis hac in re aliquomodo imponere. Non me latet, multos fuiſſe in Gallia & in Hiſpania, qui ſe inueniſſe gloriantur; cùm nihil minùs fecerint. Nam ſemen illud quod pro Amomo monſtrant, inodorum, nigrum, lene, guſtu neque acre neque erodens eſt; cùm debeat eſſe candidum, modicè rufum, ſemine plenum, vuarum racemis ſimile, ponderoſum, odoratiſſimum, acre guſtu, & erodens. Nos pro Amomo Acorum poſuimus. Amomum, vt inquit Gal. Acoro ſimilem facultatem obtinet. Ergo Acorum pro Amomo nefas non erit ponere. Sunt qui Amomum Roſam [ſeu Pomum] Hierichontis dicant: quod carè admodùm venditur, ob id quòd mulieres fabulentur cõducere ad partum. In Alexandria frequens; & ad nos adueheretur, ſi præmoniti eſſent mercatores.

Mirabitur aliquis; quòd pro ACORO in omnibus locis Galangam craſſam, non

vulgarem illam radicem posuerimus. Sed, ne id temerè factum existimes, sciendum est, hanc vulgarem radicem Acorum non posse esse, tum quia rubra est, & ingrato odore: cùm vera Acorus albam habeat radicem, gustu acrem, odore non insuauem, vt ait Diosc. Cùm autem hæc omnia in Galanga manifestissimè inueniantur, &, vt Musa testatur, florem croceum & folia Iridis angustiora habeat, Acorum dicimus esse.

Etsi Fuchsius Valerianã neget esse PHV, Valerianam pro Phu posuimus: non enim valet eius ratio. Phu caulis λεῖος καὶ τρυφερὸς, id est, lenis & tener exsistit; Valerianæ caulis angulosus: cùm herba & lenis & quadrato caule possit esse Quod de floribus dicit, similes Narcisso non esse, verisimile videtur: flores tamen habere pallidos, sicut & Narcissus: quod sufficit, cùm omnes aliæ notæ nullo pacto discrepent.

CARPOBALSAMVM vulgare nullam aut paucam vim habere videtur; & puto semen esse Terebinthi. Eam ob causam Cubebas vulgò vocatas ponendas dixerim, quæ forsitan veriùs sint Carpobalsamum, quàm Carpesium; nisi reclamet Actuarius. At Gal. lib. de Antidotis Carpesium dicit esse herbam Phu appellato genere similem; validiorem tamen, atque aromaticum quiddam plus olentem. Et eodem lo-

co

co: Tenuia quædam Carpesii sarmenta Cinnamomi virgultis similia sunt; non semen igitur potest esse. Cubebæ autem non multum viribus & temperamento differunt à Carpobalsamo. Diosc. ait Carpobalsamum adulterari semine Hyperico simili; quod Terebinthi semen esse videtur, vt ex Theophrasto patet.

Pro ACACIA, Prunellorum succum ponere, non est absurdum. Potest & Rhus pro Acacia poni; quia, vt ait Diosc. folia Acaciæ effectus præbent, vt in Succedaneis reperitur succus Lentisci.

BITVMEN IVDAICVM, Græcis Ἄσφαλτος, communiter laudatur quod purpuræ modo splendet. Nigrum adulteratum est. Sed cùm aliud non aduehatur nisi pice imbutum, dosin augere oportet. Eiusdem facultatis est cum Pissasphalto, quod vulgo Mumiam appellant. Pissasphaltum autem mediam facultatem habet inter Picem & Asphaltum: eam ob causam Auicenna & quidam alii pro Bitumine Mumiam ponunt, Asphalton deprehendes ex odore Trifolii fœtidi, quod à Bituminis odore Ἀσφάλτιον dictum est. Quod ad nos adfertur, Pissasphalton est. Cùm Diosc. ait probari si purpuræ modo splendeat, non ita intelligendum est quasi velit habere purpuræ colorem, sed quod in sua nigredine splendeat vt Purpura in

ſuo colore; aut quod ſimile ſit purpuræ exſaturatæ, quæ quodammodo ad nigredinem tendit. Plurimis locis prouenit, vt in Aruernia, &c.

CENTAVRII TENVIS [aut MINORIS] folia & flores ponimus, non radices, quas tanquam inutiles reiicit Galen. & Dioſc, etſi Lumen illud Pharmacopolarum aliter ſentiat.

Ne quis nos reprehendat, quòd ARISTOLOCHIAM tenuem, non Clematitin aut Rotundam, vt in lib. ad Pamphilianum ſcriptum eſt, adiecerimus: non enim id temerè factum eſt: Nam in carminibus ſcriptum inuenimus, ἐ λεπτὴν ῥίζαν Ἀρισολόχου: & ad Piſonem tenuem dicit. huc accedit quod de Clematiti ait Galen. Quæ Clematitis appellatur, fragrantior eſt, ita vt ad vnguenta vtantur vnguentarii; ſed ad ſanationes infirmior. Hîc autem non ad voluptatem ſed ad ſanitatem ponitur: *tenuis* igitur ponenda eſt: caſtigandusque eſt locus ille, ne parum cauti fallantur. Interpres Centunculum vertit: Centunculum autem Latini appellant Gnaphalion. Si autem addatur Gnaphalion, id erit præter Andromachi, Galeni, aliorũque mentem. Nec interpretibus ſemper fides eſt adhibenda, etiamſi Græcè & Latinè periti ſint. Malim enim illos minùs diſertos eſſe, & rerum bene peritos:

tos: hi ſiquidem ſolœciſmum in nominibus dumtaxat committunt; illi autem in rebus & ſępè in vita. Hîc itaque neque rotundã Ariſtolochiam, neque Clematitin aut [Piſtolochiam, aut] Polyrrhizon, quæ vnguentis parandis aptiores ſunt, imponemus: ſed Longam dumtaxat Ariſtolochiam, ſiue Tenuem, quæ ad medicamenta conuenit. Proueniunt autem omnes Ariſtolochiæ ſpecies, quæ quatuor ſunt, frequentiſſimè agro Mompeliano. Quam pro Longa pingit Fuchſius, Clematitis eſt.

Qui cornicum oculos configunt, hunc CALAMVM ODORATVM reiiciunt; non quia inefficax ſit, ſed quia Calamus araneis non eſt plenus. Fieri autem poteſt, vt Calamus dicatur, eius autem radix tantùm ſit in vſu, vt de Spica admonuimus. Sin tibi hæc ratio non placet, aliam accipe. Duæ ſunt ſpecies Calami odorati: Alter, qui à Galeno deſcribitur: Alter in Mæotide naſcens, radice ſubalbida, ſine calamis, intùs plena & amara, ſpecie Acori: quem Calamum falsò quidam Acorum eſſe putauerunt; in quorum numero fuit Mæoardus, qui pro Acoro Calamum aromaticum ſemper ponit. At vtrumque genus Acorum odore ſuperat. Non igitur reiicienda hæc radix, cùm Calami ſit radix.

XYLOBALSAMVM hoc commune

ve-

verum ſit nec ne, incerti planè ſumus: nam quicunque de Balſamo ſcripſere, inter ſe diſſentiunt. Quòd inefficax ſit, facilè quilibet iudicare poteſt ex odore, ſapore & craſſitie partium. Sin autem pro eo ligno incognito & adulterato, Zedoariâ vulgo dictâ quis vti voluerit, ſine noxâ poterit. Zedoaria enim calida & ſicca eſt in ſecundo ordine, vt Xylobalſamum; valet aduerſus venena, & peſtem. Commodè itaque illa vti poſſumus, quandoquidem temperamento & viribus reſpondeat Xylobalſamo. Non autem in omnibus ſumenda pro Xylobalſamo: ſed hîc, quia iam ſemel in hac compoſitione poſita ſunt ſuccedanea eius, maluimus hac radice vti.

De AMARACO ſi Nicolaus Præpoſitus dubitet, non mirum eſt; cùm res admodùm obſcura ſit, & ad iudicandum difficilis. Nam Dioſc. Plin. Columella, Lucret. Virgil. Diocles medicus, vno ore Amaracum Sampſuchum appellant: Galenus tamen & Paulus diuerſas herbas tradunt. nam in 3° ordine calef. & exſic. Sampſuchum collocãt; Amaracũ verò in 2° ſiccare & tertio calefacere volunt. Amaracus Galeno & Paulo Matricaria vulgaris eſt, & Parthenion Dioſc. atque vtramque ponemus: quanquam non multum referret ſi neutra poneretur; nam, vt Gal. teſtatur,

multi

multi suo tempore & Marum & Amaracum reiiciebant.

Hæc sunt, Candide Lector, quæ cum festinatione quadam annotauimus. Et hoc esto Exemplar eius quę ex Consilio Doctorum Mompelii dispensatur.

Theriaca Andromachi, quæ γαλήνη, id est, Tranquilla cognominatur.

℞. *Pastillorum Scillinorum* ℥ *xlviij.*
Pastillorum Theriacorum
Magmatis Hedychroi
Piperis nigri
Opii singul. ℥ *xxiiij.*
Rosarum siccarum
Scordii Cretensis
Seminis Napi
Iridis Illyricæ
Agarici Pontici
Cinnamomi
Glycyrrhizæ succi
Opobalsami Singul. ℥ *xij.*
Myrrhæ, Croci
Gingiberis
Rhapontici, [non Rhabarbari, vt habet Cordus]
Radicis Quinquefolii
Nepitæ, siue Calamintha montanæ
Marrubii
Petroselini Macedonici

Sto-

Stœchados
Costi
Piperis albi
Piperis nigri [al. longi]
Dictamni Cretensis
Iunci odorati
Turis
Terebinthina
Cassia [fistula]
Nardi Indica sing. ℥ vj.
Polii Cretensis
Seselios
Styracis
Seminis Apii [in aliis deest]
Thlaspi
Ammeos
Chamædryos
Chamæpityos
Succi Hypocisthidis
Malabathri
Nardi Gallica
Radic. Gentiana
Anisi
Mei Athamantici
Seminis Fœniculi
Terra Lemnia
Chalcitidis tosta
Amomi
Acori
Phu Pontici
Carpobalsami

Hyperici
Acaciæ
Gummi
Cardamomi sing. ʒ *iiij.*
Seminis Dauci
Galbani
Sagapeni
Opopanacis
Bituminis
Castorei
Centaurii tenuis
Aristolochiæ tenuis sing. ʒ *ij.*
Mellis Attici despumati ℥ *CL* [*male* ʒ *pro* ℥ *positæ*] *hoc est lib. xij. vnc. vj. alibi Ronlet. lib x tantùm habet.*
Vini Falerni q. s.

ADMONITVM autem hîc velim Lectorem, vt huius Compositionis normã exactè contempletur, quę illi plurimum prodesse poterit in aliis Medicamentis diiudicandis. Omnes enim hîc ferè traduntur Canones qui in huiusmodi compositionibus tradi solent. E quorum numero paucos colligemus, vt memoria suppeditabit.

Primùm itaque in omni Compositione id obseruandum, vt præcipua & veluti totius medicamenti fundamenta primo loco ponantur, quod hîc etiam obseruatum est in Pastillis Scillinis & Theriacalibus. Iuuat enim plurimum non in Compositionibus solùm, sed in reliquis omnibus, si aptus

si aptus ordo seruetur Paraturus igitur medicamentum, in summis digitis habere debet quæcunque illud ingredi debeant; & ex his considerare quę decoctionem ferre possint, quæ minimè: Ex his rursus quæ decoctionem ferunt, ea primo loco imponat quæ diutiùs decoctionem ferunt, vt radices densas & inodoras: Odoratæ enim & rarę decoctionem non ferrent: Deinde ea iniiciat quæ minùs coctionem ferunt, vt herbas: Postremò quæ nullam omnino. Pręterea quæ simpl. maiori quantitate assumuntur, ea primo loco imponenda: quæ minori, secundo loco: atque ita deinceps gradatim; vt in hac Compositione est obseruatum. Eius enim prima dosis est drachmarum 48. Altera 24. tertia 12. quarta 6. quinta 4. vltima (melle dempto) drachmarum 2. Sed & alius Canon obseruandus est, & hîc obseruatus, nempe: Ea quæ ad alterationem ponuntur. maiori debere esse quantitate: quæ verò ad castigationem, minori. His annexæ sunt Regulæ generales, ad maiorem institutionem.

THEO-

THEOREMATA SIVE PRÆCEPTA DVO

Ordinis aut Dispositionis Simplicium medicamentorum,

desumpta ex libro de Ponderibus Dom. Rondeletii.

THEOREMATA duo sunt in hac re spectanda : quorum vnum, & magis necessarium, vt imperitiæ iuniorum Pharmacopolarum subueniatur, à bene parandi ratione desumetur : Alterum à quantitate vel dignitate medicamentorum tam simplicium, quàm compositarum, quæ, ratione compositionis faciendæ Simplicium conditionem præse ferunt.

Ad primum veniamus: illúdque ita constituamus. Quæcunque accuratiore & longiore preparatione egent, ea priorem locum debent obtinere : hoc est, si quid difficiliùs trituretur, infundatur, coquatur, aut misceatur, priùs triturationi, infusioni, coctioni, mixtioni est mandandum : quod vt indicetur, inter trituranda, infundenda, coquenda, miscenda, priùs scribatur. Si autem infundendorum, vel coquendorum, vel miscendorum

vnum aliquod, breuiori infusione, vel coctione, vel mixtione egeat, & præterea trituratione, hoc postponatur; duplici de causa: vna, quæ iam dicta est, altera, vt dum alia infunduntur, vel coquuntur, vel miscentur, hoc triturari possit; sicque nulla fiat temporis iactura: cuius metu sæpenumerò Pharmacopolæ, tātocum scelere, omnia perturbant; vt eorum quæ minùs coquenda sunt, sæpe vis prorsus deperdatur nimia coctione; contrà, ea quæ longissima coctione egent, cùm eorum vis à mediocri etiam erui non possit, quāta necessaria est non extrahatur. Quod idem in aliis præparandi formis euenit. Quam rationem hodie à quamplurimis, dicam, Empiricis negligi appâret, qui infundunt simul & decoquunt Guaiaci rasuram, Santalos, Cinnamomum, Sennam, & alia multa: quorum vel ea quę sunt odorata & laxantia, vim suam amittunt, vel alia non satis decoquuntur, vel vtrumque contingit.

Secundum Theorema est, vt ea quæ maiorem sui quantitatem toti Compositioni tribuunt, & nobiliora sunt, priorem sedem occupent: quod est erutum ex præscriptis antiquorum, qui in componendis medicamentis hoc solum spectârunt; tantùm excipientes ea quæ materiæ vice aliquando in fine collocantur. Vt videre est in descri-

descriptione Pilularum de Hermodactylis, apud Mesuem. Recipiunt enim primo ordine Hermodactylorum ʒ v. deinceps alia in mediis sedibus sequuntur, pro maiori & minori quãtitatę: tandem Aloë, quia materiæ vices gerit, ad ʒ x ponitur. Idem factum est in Pilulis Sebillinis; in quibus Spica Nardi ponitur in prima sede, ob quantitatem & nobilitatem.

In Aromatico Rosato maiore, ex descriptione Gabrielis, Rosę in prima sede positæ, reliqua copiâ superant.

Idem in Antidoto Philonis, apud Mesuen, Piper album, & Hyoscyamus, obtinent; in qua Compositione manifestè appâret ordo medicamentorum seruandus secundum maiorem & minorem quantitatem; ita vt maxima quantitas primo loco ponatur, minima verò vltimo; cùm Piperis albi & Hyoscyami hîc recipiantur ana ʒ xx. Opii ʒ x. Croci ʒ v. Spicæ, Pyrethri, Castorei, ana ʒ j.

In Theriaces descriptione hoc palam fit: sed quia ea est longior; vtque mos antiquorum meliùs innotescat, non me tædebit separatim eam transscribere, & crassa Minerua excutere doses. Exactè eius castigationem, & rectum componendi modum, pręcedenti opusculo tradidi.

Animaduertendum igitur est antiquos postea quam se ita collocationi petendæ à

sola

ſola quantitate addixiſſent, vidiſſe demum rationem præparandi; & in hac re ordinem eſſe apprimè neceſſarium: coactosque fuiſſe multa verborum congerie explicare, quod ipſe in ſcribendo ordo indicare potuiſſet: & is mos eos excuſauit in magnis Compoſitionibus faciendis; cùm neque forſan ſolus ordo ſatis id indicaſſet.

Sed cùm in illis quæ ad horas præſcribuntur, hoc fieri non liceat, neque etiam ipſi fecerunt in iis quæ nobis ſcripta reliquerunt, niſi admodùm paucis: in eo quod mox dicturus ſum, totus collocationis cardo vertetur; vbi annotauero, antiquos minùs bene& comptè feciſſe, qui aliquando doſim medicamentorum, quorum idem ordo erat, diuiſerunt: vt in Theriaca videre eſt, Roſarum ſiccarum ℥ xij. Iridis Illiricæ ℥ xij. cùm per ana, quod ſic notatur an̄. vno numeratore deſignare potuiſſent.

Nec mihi minùs ridendi, qui idem hodie faciunt, (niſi id præparationis ratione fiat) videntur.

Igitur, ſecundũ Theorema priori adiungentes, hunc ordinem in præſcribendo conſtantiſſimè obſeruemus, vt primo ordine collocemus ea, quæ longiori egent præparatione. In hoc autem rurſus id conſideremus, vt eandem præparationem poſtulan-

ſtulantium ea primùm ponantur, quæ maiorem copiam requirunt.

Eandem præparationem & quantitatem requirentium, & menſurandi modum, vt lib. vel vnc. vel M. vel P. ea prima collocentur, quæ commoditate, aut nobilitate aliqua præſtant. Sicque fiet, vt manum præſcriptionibus admouentes, nullo pacto hæreamus mente, ab hócne, vel illo, ordiendum ſit: ſed cognito ſcopo, medicamentique proprietate, & nobilitate, ſtatim ab eo quod opus eſt, initium faciemus: id quod erit vice materiæ (ſiue vnum, ſiue plura id faciant) ſi in eo vel coctio, vel infuſio, vel mixtio ſit facienda totius compoſitionis, primùm omniũ; ſi autem infuſum, vel decoctum, vel tota mixtio, iam facta, ei ſit adiungenda, vltimum, quantæcunque ſit copię, & quantitatis, collocemus.

Quod vt exemplo aliquantulum illuſtremus, id petamus à re quæ eſt frequentior, videlicet plantarum partibus: vt cùm earum radices duriori ſint ſubſtantiâ, & magis crudâ, longiorique decoctione & trituratione egeant; proinde in primâ ſede ponantur, pręcipuè quę aperiunt, & incîdunt: tum ligna non odorata, & cortices; deinde folia herbarum: tertio loco fructus: quarto ſemina: vltimo flores, & quæcunque ſunt odorata, vel laxantia.

Quod facit vt radices inde patiantur exceptionem: laxantes enim primo loco non ponuntur.

Denique ratio præparationis tantum potest, vt nihil tam generale adferri possit, quod frequenter non patiatur aliquid peculiaris & singularis doctrinæ: vt si quid ad alicuius medicamenti meliorem, vel faciliorem actionem faciendam vel castigandam adhibeatur, cuiuscunque sit quantitatis, id quod habet castigandum ilicò sequatur necesse est, vt eius vis non nisi castigata & melior facta, ne tantillum quidem extrahatur: vt Zingiber & Sal Gemmæ mox post Agaricum: Spica & Cinamomum post Rhabarbarum: Castoreum, Crocus & Myrrha post Opium: & sic de similibus.

Primùm animaduertendum est, id quod in prima acie descriptionis Theriaces est positum, esse in maxima quantitate. Id autem factum fuit fortè, quòd medicamentum ex Scilla, scopis magis conuenit. Facta enim est hæc Compositio primùm ad venena, & morbos contumaces & diuturnos: sed Trochisci de Scilla venenis frigidis manifesta qualitate aduersantur, item puncturis & morsibus venenatorum animalium: nec minùs valet ad humorum contumaciam. Tales enim morbi sunt à crassis, frigidis & viscidis humoribus,

vel

vel in remotis & profundis partibus sitis; ad quas causas valet potissimùm Scilla, incidendo, attenuando, & ad altas partes penetrando; digerendoque humores crassos.

In secundo ordine, Trochisci Theriacales, & Magma Hedychroï, Cinamomum, Piper nigrum, vel longum: sed longum magis conuenit; & descriptio quæ legitur apud Galenum ad Pisonem, & apud Auicennam, *longum* habet; tum descriptio Carmine scripta. Conuenit enim magis Antidotis Longum, si Dioscoridi credimus.

Hęc omnia, cum Trochiscis de Scilla, & ad venena, & ad morbos contumaces, conueniunt.

Opium autem in hac descriptione, vt præcedentia ad drach. xxiv. ponitur, quia hæc compositio ad dolores sedandos parata est, vnde nomen sibi γαλήνη, quod transscribunt Latinè *Galene*, comparauit, quia tranquillitatem adfert; & propter vim Opii, & ad veneni præcautionem & curationem facit, vt ex Galeno colligimus.

Valet enim Theriaca, eodem teste, cùm recens est, ad venena; cùm verò antiqua, ad morbos diuturnos. Quòd si recens valeat ad venena, id fit propter vim Opii, quæ maior est in recenti, quàm in antiqua.

Et mihi placet Ioannis Schironii ratio, nostræ quondam Academiæ Cancellarii eruditissimi, qni dicebat Opium additum istis magnis compositionibus, magis esse ad vires calidorum medicamentorum cōseruandas. Calida enim, & quę tenuiū partium sunt, continuò exsoluuntur ab aëre ambiente, qui semper agit in medicamēta.

Quare cùm tot sint in hac Compositione calida, & anodyna fortissima esse debeant; nemini mirum esse debet, quòd ad drach. 24. Opium posuerint.

Hanc rationem non nôrunt, qui ex Trypherâ magnâ Opium expungūt, etiamsi ad affectus vteri pręscribatur. Nam si tantopere narcotica verentur, cur Mandragorę corticem non expunxerunt? non enim minùs vtero sua frigiditate aduersātur, quàm Opium. Sed hæc missa faciamus; & ad reliqua veniamus.

Iris Illyrica, & Glycyrrhiza, Opobalsamum, Rosæ aridæ, Scordium, semen Napi, vel Rapæ agrestis (quod magis conuenit,) vel quia minùs aduersantur venenis, vel minùs conueniunt, quàm supradicta, vel ad meliorem actionem tantùm adhibentur, dosim habent dimidiam secundæ doseos, vt secunda primæ item est dimidia, scilicet ʒ xij. Quę sequuntur, ʒ vj. recipiunt, hoc est, dimidium præcedentis dosis.

Quæ ſequuntur hanc, eadem quantitate ponuntur: ſed cenſeo omnia iungenda, quę eiusdem ſunt quantitatis: alioqui ſunt duæ claſſes eiusdem ponderis in eodem medicamento; quod ridiculum, vt iam dixi.

Quinti verò ordinis pondus eſt drach. 4. quia quæ ponuntur in hac claſſe, partim ingrata, partim rara, partim efficaciſſima ſunt: quare ſi pręcedentium copiam eſſent ſecuta, maior eorum quãtitas fuiſſet, quàm par erat. Chalcitis enim ſuo odore, ſapore, adſtrictione periculoſa eſt: alia autem ſunt efficacia valdè calfaciendo, vel adſtringendo; quare minore quantitate poſita fuêre. Quod ſi præcedentem progrediendi modum ſecutus fuiſſet, prioris doſis dimidium ſumendo, minor iuſto quantitas fuiſſet aſſumpta; ob id non ʒ iij. ſed ʒ iiij. poſuit.

Quæ ſequuntur, vel quia fœtida, vel ſuo ſapore vel conſiſtentiâ ingrata, ad ʒ ij. ponuntur, dimidium ſcilicet proximè præcedentium. Sunt autem, ſemen Dauci, Bitumen, Opopanacum, Caſtoreum, Centaureum minus, & Ariſtolochia. Hæc efficaciſſima ſunt, & ingrata: quare minima quantitate, & vltima ſede ponuntur.

Vnde appâret illius Theorematis veritas, quo docebamus, Efficaciſſima, & ingrata, & rara, & ſcopo minùs conue-

nientia, in parua quantitate esse impo-
nenda.

Quòd autem Mellis lib. 14 [al. 10.] po-
nat, ostendit illud Theorema verum esse
quod de materia remediorum diximus,
nempe materiam, vel quæ materiæ vice
gerunt, quantitate reliqua medicamenta
superare debere.

Quòd Vinum addiderint sine quantita-
te, id factum fuit, quia quantitas indi-
cari non potest. Ponenda proinde ea erit,
quæ necessaria est ad diluendam medica-
menti spissitudinem. Mel enim inspissat,
conseruat, & dulcorat tantùm: & quia ali-
quando crassius, aliquando liquidius; ali-
quando etiam plus Vini, aliquando minus
imponimus.

Quare nemini mirum esse debet, si
semper Vini, Mellis, Syrupi, Sacchari,
Olei & Ceræ quãtitatem non annotemus,
sed *quod sufficit* dicamus.

Hîc præterea notare oportet; herbas
pondere mensurari, quia siccę vsurpantur:
item radices, fructus, flores, semina &
lacrymas etiam pondere.

Chalcitis semi vsta in hoc remedio po-
nitur, quanquam inter venenosa annu-
meretur; valet enim ad Fungos.

Multa etiam alia hîc annotare possem,
quæ in castigatione huius nobilis Com-
positionis docuimus. Sed quia hæc præ-
ter

ter institutum sunt, silentio prætereo.

Sed de his hactenus. Nunc Theriaces facultates breuiter persequamur.

THERIACA MAGNA ad eadem valet ad quæ Asyncritum Efficacior tamen est ad omnia. Sed eædem hîc obseruandæ limitationes, quæ illîc, sit ne scilicet Recens, an Antiqua. Recens enim vt frigidior est, sic ad morbos calidos conuenit: Antiqua frigidis opitulatur: Quæ mediæ ætatis est, morbis medio modo se habentibus confert. Sed neque id nouisse sufficit. Nam propriis cuilibet affectui medicamentis commisceri debet. Exempli gratia: si ad fluxum sanguinis, cum aqua Bursæ pastoris misceatur: & sic de reliquis.

Apoplexiæ prodest, si valdè antiqua detur: quia in tali affectu egemus attenuatione humorum crassorum apoplexiam comitantium.

Epilepticis conuenit recens; etiamsi epilepsia sit à nimio sensu: nam recens obtundit sensum illum exactum. Si verò fiat ab humore crasso (quod scio rarissimè accidere) exhibenda antiqua.

Raucedini vocis, si à crassis humoribus fiat, conuenit antiqua; sin à defluxione tenui, recens.

Asthmati recens, si à retentione calidorum; sin à crassis humoribus, antiqua.

Ictericis & Hydropicis antiqua. Peripneumonicis & pleuriticis recēs datur in principio, cùm tales affectus fiāt per defluxionem; idque cum aqua hordei. Iliosis recens, quia inflammatio est. Dysentericis recens, cum succo aliquo refrigerante. Nephriticis recens, ad sedandum dolorem.

Menstrua educit antiquissima. Neque solùm educit & prouocat menstrua; sed & immodicas menstruas fluxiones sistit, vt inquit Galenus lib. de Theriaca ad Pisonem: Mistam variamque facultatem, inquit, habet. Ideò alia diffundens extenuansque cogit excerni; alia, quæ ob natiuæ virtutis imbecillitatem superflua excernuntur, viribus partium confirmatis solet inhibere.

Lepras & Variolas emendat antiqua.

Præcipuè contra omnia venena recens, quia venenum est tenuissimarum partium. Tota itaque cura consistere debet in conseruando corde, ne ad illud scilicet penetret vis veneni. Incrassandi sunt ergo meatus: Hoc autem medicamentum recens non modò incrassat, sed & refrigerat; verumque est Alexipharmacum.

Omnem defectionem sensuum leuat antiqua: recens enim magis sensus stupefaceret. Retardat senectutē, inquit Gal. quia excrementa corporis absumit, & euacuat.

Quar-

Quartanis febribus & contumacibus ſoluendis apta eſt Theriaca antiqua (quod experientiâ comprobatum eſt Mompelii ann 1551.) vbi iam appârent ſigna concoctionis. Cùm enim Pharmacopœus quidam iamdiu laboraſſet quartana inexpugnabili, eâ ſolutus eſt media hyeme, ſolo vſu triduano Theriacæ à nobis præſcripto.

Expertus ſum præterea Dyſenteriæ conuenire. Acceperat enim Scriba quidam ſatis inconſultè ʒ ij Colocynthidis; vnde in Dyſenteriam inciderat. Præbui illi ʒ j. Theriacæ nuper paratæ: & conualuit eo ſolo remedio exhibito. Rurſum ederant quidam ſalſamenta putrida: è quibus duo obierunt; tertius, me conſulto, vomitione factâ Theriacam ſumſit, & curatus eſt.

VT autem finem dicendi faciam: Recens valet aduerſus venena; antiqua verò aduerſus morbos diuturnos & inueteratos.

Rejicio eorum ſententiam, qui Theriacam pueris recèns natis præbent, ne ſint obnoxii (vt aiunt mulierculæ) venenis. Data enim pueris iam primùm in lucem editis, calorem natiuum obruere poteſt Recens, cùm frigida admodùm ſit: Antiqua vero ſua caliditate euaneſcere faceret eundem calorem.

Varia autem eius eſt doſis: quæ à mul-

tis indicationibus ſumitur. Si enim affecta pars ſit remota, ratione optima dabitur maiori quantitate, quàm ſi ſit propinqua: vt ſi ad Podagram, dari debet maiori quantitate, quàm ſi ad Ventriculum. Recens item minori quantitate danda eſt, quàm antiqua. Recens enim periculo non vacat; at antiqua, ratione caliditatis, naturæ amicior eſt. Calidum enim quodam modo ſecundum naturam eſt.

Hæc ſunt Theriacæ commoda, quæ perſequi nobis libuit. Plura require apud Galenum de Theriaca ad Piſonem; qui ſigillatim eius facultates deſcribit.

THERIACES & MITHRIDATII miſcendi parandique ratio, ex Lobelio.

PRIMARII huius nobiliſſimi Antidoti concinnatores Veneti, terenda duriora & craſſiora, ordine contundunt, in lebetem iuſtæ magnitudinis indunt, permiſcent: quæ deinde in variis pilis æneis, ſiue mortariis exactè & operosè ab operariis tunduntur; humidis ſiccis immixtis, diſtributisque, & pilis inter tundendum Opobalſami ſuccedaneo inunctis, ne pilis & piſtillis adhæreant, & pollinis inſtar exhalent.

Oliba-

Olibanum, Gummi, Lachrymas per se terunt, ne cum aliis trita coëant, aut cohærendo in grumos coalescant, cribrationemque impediant.

Agaricum, priùs derasum, teritur & cribratur, aut Cerusæ modo ad Emplastra fricando per setaceum traiicitur.

Trochisci per se teruntur.

Sagapenum, Galbanum, & huiusmodi lachrymæ Vino passo siue Cretico soluuntur, & per cribrum fricando cernuntur.

Styracis dosim quidam auarè sordidi augent, qui Styrace purissima in guttis vocata (repertu sedulis tamen hodie facili) carent: quam exactissimè terunt, mortario & pistillo calefactis, æquali affuso Mellis defœcati pondere, per setaceũ traiiciunt: cui deinde Terebinthinam feliciùs miscent, quàm Galbano, ex Galeni tamen præcepto.

Quidam Bitumen hodie, si liquidum sit, quale est illud Gallicum Auerniense, miscent cum Terebinthina, & præparata siue transcolata Styrace. Si verò durum aut aridum sit, cum Chalcitide in marmoreo lapide læuigant.

Inclyti Collegii Medici Londinensium THERIACES *formula, ex eodem Lobelio.*

Ab inclyto Medicorum Londinensium

Collegio vtilissimum hoc Alexipharmacum, Epidemicis contagiosisque febribus grassantibus, ciuem etiamque egenum seruandi gratiâ scitè excogitatum fuit. Eadem ferè recipit, iisdemque viribus pollet, quibus Fracastorii Diascordium, & celeberrimum Dodonæi aliorumque practicantium Belgii ad Pestem Electuarium, Carlinæ radice addita, sine tamen Opio. Ab effectu Theriaca vocata.

℞. Cornu ceruini lima derasi ℥ ij.
Seminum Citri Oxalidis Pæoniæ
Ocymi ana ℥ j.
Scordii, Corallinæ ana ʒ vj.
Radicum Angelicæ Tormentillæ
Pæoniæ
Foliorum Dictami
Baccarum Iuniperi Lauri ana ℥ ß.
Florum Calendulæ
Caryophyl. Anthos
Summitatum Hyperici
Nucis Moschatæ Croci ana ʒ iij.
Radicum Gentianæ Zedoariæ
Zingiberis
Macis Myrrhæ
Scabiosæ, Succisæ
Cardui benedicti ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Opii ana ʒ j.
Omphacii & Mellis optimi ana q. s.

FORMVLÆ

SELECTIORVM PHARMACORVM,

quorum vsus post Valerium Cordum in Illustrium aliquot Rerumpublicarum Officinis receptus est.

Theriaca Pauperum, ex Diatessaro composita.

℞. Gentianę Baccarum Lauri
Myrrhæ
Aristolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Boli Armeni pręp. Dictamni albi
Tormentillæ Scordii
Carlinæ Zedoariæ ana ℥ j.
Rob Sambuci Iuniperi ana ℥ x.
Mellis q. s. Misce.

Electuarium contra pestem, pro pauperibus.

℞. Ficuum pinguium lib. dimidiam
Nucum iuglandium ℥ ij.
Fol. Rutæ ʒ iij.
Zedoarię ʒ ij.
Boli Armeni ʒ iij.
Rob Iuniperini ℥ ij.
Rad. Gentianæ ʒ j.
Theriacæ electæ ℥ iiij.

Syrupi de succo Acetosæ q. s.
Fiat Electuarium.

Diascordium Fracastorii.

℞. Cinnamomi
Cassiæ ligneæ ana ℥ ß.
Scordii veri ℥ j.
Dictamni Cretici Tormentillæ
Bistortæ ana ℥ ß.
Galbani Gummi Arabici ana ʒ iiij.
Opii ʒ j. ß.
Styracis Calamitę ʒ iiij. ß.
Seminis Acetosę ʒ j ß.
Gentianæ ʒ iiij.
Boli Armeni ℥ j. ß.
Terræ Lemniæ ℥ ß.
Piperis longi Zingiberis ana ʒ ij.
Mellis albi lib. ij. ß.
Conseruæ Rosarum lib. j.
Vini aromatici lib. ß.
Fiat Electuarium s. a.

Confert in febribus contagiosis pestilentibus, vbi potissimùm Theriaca & alia magna Antidota locum non habent, vt in pueris & grauidis. In Cephalalgia etiam Epidemica, cum aqua Oxalidis aut Trifolii acetosi feliciter exhibetur. Fracastorius in peste correptis ac extremè desperatis hoc modo exhibet: Succi Luiulæ siue Oxydis ℥ ij. Succi Citri ℥ j. Dia-

scordii

ſcordii ʒ j. Specier. cord. è Gemmis ℈ ij. Aceti ℥ j. miſce. Omnia mixta dentur ſimul : & repetatur quoties opus fuerit.

Electuarium de Ovo, Maximiliani I. Imperatoris.

℞. Ouum Gallinę recens : & educto per apicem Albumine, id quod vacuum eſt Croco Orientali non pulueriſato, imple, vitellum non auferendo : poſtea cum alio putamine iterum occlude, ne quid tranſpiret, & lento igne, vel poſt fornacem tamdiu aſſa in ollula, donec tota oui teſta nigreſcere incipiat; diligenter cauendo ne Crocus comburatur. Exemta è teſta materia exſiccetur, vt in mortario exquiſitiſſimè contundi, & in puluerem redigi queat; addendo pulueris Sinapis albi quātum prædicta omnia ponderant. Poſtea
℞. Pulueris Dictamni albi
Tormentillæ ana ʒ ij.
Myrrhæ   Cornu cerui
Nucis Vomicæ ana ʒ j.
Rad. Angelicę
Pimpinellæ
Granorum Iuniperi
Zedoariæ
Camphorę ana ℥ ß.
Miſce omnia ſimul in mortario : & tan-

tandem adiice Theriaces optimæ ad pondus omnium, ac iterum pistillo fortiter contunde, & commisce, per tres quasi integras horas agitando: deinde fiat Electuarium vt est artis.

Quibus Nux vomica suspecta esse solet (quamuis experientia comprobatum sit, illam Nucem potiùs canibus & felibus, quàm hominibus, aduersari) substituunt semen Citri, aut Rad. Petasitidis. Præterea si qui à Camphora vehementer afficiuntur, dimidium tantum Camphoræ sumatur, aut etiam omnino omittatur; præsertim si frequenter vsurpandum sit hoc Electuarium loco præseruationis.

Multis experimentis comprobata est excellentia huius Electuarii, & pro secreto habitum fuit, neque diuulgandum esse censuerunt quidam. Datur ieiuno magnitudine ciceris, & horas xxiiij à peste præseruat. Peste correptus, si febris adfuerit, capiat de eo aureum vnum ex aqua Plantaginis. Creber apud Germanos huius vsus est, non in peste solùm, sed & in venenis omnis generis depellendis.

Electuarium de Limatura Chalybis, pro oppilatis.

℞. Limaturæ Chalybis ℥ ij. ß.

Teratur benè super marmor durifs.

cum

cum aceto in ſubtiliſs. puluerem exſiccetur in loco calido, vel ad ſolem: idque ſepties repetatur. Huius limaturæ ſic præparatæ ℥ ij.
Cinnamomi opt.
Nucis muſcatę ana ʒ j.
Rhabarbari opt. ℈ ij.
Specier. Aromatici Roſati ʒ j ß.
Mellis opt. deſpumati & Sacchari clarificati ana ℥ iij.
Lento igne fiat Electuarium.

Virginibus cachecticis, quibus menſes non ritè fluunt, & in hepatis obſtructione hoc multùm prodeſt.

Aliter.

℞. Limaturæ Chalybis præparatæ ℥ ij.
Specier. Diarhodon abb. Diacurcumæ ana ℥ ß.
Epithymi Thymi ana ʒ ij.
Mellis deſpumati q. ſ.

Eſt eius vſus frequens in jecoris diuturna obſtructione, & albo virguncularum ictero. Datur poſt purgatum corpus à ʒ ij ad ℥ ß. ſubſequente valido aliquo exercitio, aut corporis motu vehementiore.

Electuarium Opticum Occonis.

℞. Specier. Pliris archontici

Semi-

Seminis Fœniculi ana ʒ j.
Macis Cubebarum
Cinnamomi
Piperis longi
Caryophyllorum ana ℈ ß.
Euphragiæ ℥ ß.
Succi Saluiæ Rutę
Chelidonii ana ℥ ß.
Sacchari clarificati ℥ j.
Mellis Rosati ℥ v.

Coquantur Succi cum Melle ad solidam consistentiam, deinde species tritæ addantur.

Ad visus imbecillitatem, & suffusiones confert.

Puluis Epilepticus, minùs pretiosus, seu pro pauperibus.

℞. Rad. Pæoniæ collectæ luna decrescente ʒ ij.
Dictamni albi ℈ iiij.
Visci quercini ʒ j. ß.
Cubebarum
Coriand. præpar. ana ʒ ß.
Nucis Moschatæ ʒ j.
Fiat puluis.

Puluis partum promouens, Helidei de Paduanis, medici Bononiensis.

℞. Cinnamomi Croci ana ℈ j.

Bora-

Boracis ℈ iiij,

Datur ex aqua Artemisiæ, vel ſimili.

Augetur efficacia, ſi (pro prudentis Medici arbitrio) exigente neceſſitate, admiſceatur teſticulorum equinorum aridorum aut iülorum Nucum iuglandium puluis.

Puluis aduerſus Scabiem, in Italia vſitatiſſimus.

℞. Sulphuris viui
Nitri veri, vel eius loco Salis Gemmei
Foliorum Maioranæ ana ʒ ij.
Lithargyri aurei
Cort. rad. Ellebori nigri ana ʒ j.
Pimpinellæ ʒ ß.

Seorſim trita, cribrata & miſta, ſeruantur: & cum oleo Roſato ac Coſtino cuti affricantur.

Puluis pro vlceribus gutturis.

℞. Sulphuris viui ℥ iiij.
Myrrhæ rubeæ
Aluminis Saccharini ana ℥ ij.
Maſtiches Turis ana ℥ j.
Pyrethri ʒ vj. Fiat puluis.
℞. huius pulueris ℥ j.
Vini ſublimati lib. j.

Puluis hic felici ſucceſſu gutturis anti-

qua

qua ac fœda vlcera repurgat & perſanat præcipuè in lue venerea.

Puluis Violarum odoratus.

℞. Iridis Florentinæ ℥ vj.
Roſarum rub. ℥ iiij.
Cyperi ʒ ß.
Maioranæ Caryophyllorum
Styracis ana ℥ j.
Beniouin Santali Citrini ana ℥ ß.
Violarum ʒ iij. [al. ℥ iij.]
Moſchi ʒ j. Fiat puluis.

Puluis hic tametſi ad odoramenta præſtanda potiſſimùm expetitur, caput tamen extrinſecus adhibitus eximiè roborat, nec non cordis palpitationi medetur.

Syrupus è Roſis ſiccis.

℞. Infuſionis Roſarum aridarum aliquoties lege artis factæ,
Sacchari ana.
Decoquatur in formam Syrupi.

Alii ſumunt dimidiam partem Sacchari, ad infuſionem.

Syrupus Althææ, Fernelii.

℞. Rad. Althææ ℥ ij.
Cicerum rubeorum ℥ j.

Rad.

Rad. Graminis Aſparagi
Glycyrrhizæ mund. Vuarum paſſar. expurgat. ana ℥ ß.
Summitatum Althææ Maluæ
Parietarię Pimpinellę
Plantaginis
Adianti vtriuſque ana manip. j.
Quatuor ſeminum frigidorum maiorum & minorum ana ʒ iij.

Coquantur ex aquę libb. ſex, dum quatuor ſuperſint, cum Sacchari albi libris quatuor, ad conſiſtentiam Syrupi.

Craſſam obſtruentemque pituitam, purulentamque ſaniem & arenulas blandè expurgat, citra manifeſtum calorem. Vrinæ præterea mitigat ardorem.

Syrupus Meliſſæ, Fernelii.

℞. Rad. Dictamni albi Pentaphylli
Rad. Betonicæ
Doronici Romani ana ℥ ß.
Foliorum Meliſſę Stœbes vel Scabioſæ
Succiſæ vel Morſus Diaboli
Florum Bugloſſi vtriuſque
Roriſmarini ana manip. j.
Seminis Acetoſæ
Citrii mali
Fœniculi Cardui benedicti
Ocimi ana ʒ iij.

Coquantur in aquæ libris iiij. ad dimidias,

dias. Expresso addantur
Sacchari albi lib. iij. Succi Melissæ
Aquæ Rosarum ana lib. ß.
Percoquantur in Syrupum conditum
Cinnamomi & Santali citrini ana ℥ ß.
Ante alios cordis palpitationi & syncopæ succurit: peculiariter verò pestilentium & venenatorum morborum malignitatem obtundit.

Syrupus Augustini Niphi.

℞. Corticum Myrobalanorum citrinorũ
Rad. Rhapontici vulg. siue Centaurii maioris recent.
Fol. Senæ Epithymi ana ℥ j.
Polypodii quercini
Fol. Fumiterræ
Lupulorum recent. ana lib. j.
Glycyrrhizę contusę
Sem. Anisi ana ʒ iij.
Florum Boraginis Buglossæ
Violarum [ana] ʒ ij.
Fiat omnium decoctio vt moris est. Decocto excolato, quod erit, ad lib. ij. admisceatur.
Succi Lupulorum
Succi Fumi terræ depurat. ana lib. j.
Sacchari clarificati q. s.
Fiat Syrupus s. a. & condiatur cum pauculo Moschi & Ambræ.

Datur

Datur ab vnciis iiij. ad vj. cum aqua Lupulorum.

In Italia, præsertim Neapoli, est vsitatissimus ad cutis vitia, luem venereã, epatis calidam & siccam intemperiem; quartanam ac lentam febrim. Educit pituitam salsam, & humores melancholicos. Patauii addunt Hellebori nigri non nihil.

Syrupus de Scolopendrio, Fernelii.

℞. Polypodii quercini
Rad. Buglossi vtriusque
Cort. rad. Capparorum
Cort. Tamarisci ana ℥ ij.
Scolopendrii; veri, seu Ceterach, manipul. iij.
Lupuli Capillorum Veneris
Cuscutæ Melissophylli ana manip. ij.

Coquantur in aquæ libris nouem ad remanentiam librarum quinque: colaturæ huic adde Sacchari albi lib. iiij. Percoquantur in Syrupum.

Crassam terrenamque melancholiam extenuat, mollit, fluxilemque reddit: lienem obstructione liberat, tumentemque soluit.

Syrupus de Polypodio.

Variæ sunt Syrupi de Polypodio descriptio-

ſcriptiones. Sed quarum omnium vicem ſupplere poteſt alteruter præcedentium Syruporum duorum.

Lohoch è Caulibus, ſeu Braſſica, Gordonii.

℞. Succi Caulium rubeorum depurati & clarificati libram vnam
Croci ℥ ij.
Mellis deſpumati Sacchari ana lib. ß.
Fiat Eclegma ſecundum artem.

In morbis pectoris vtile: plurimumque valet in omni raucedine & ablatione vocis.

Hydromel ſemplex.

℞. Mellis libram vnam
Aquæ pluuiæ vel fontis libras octo

Decoquantur donec Mel non ampliùs ſpumet.

Hydromel compoſitum.

℞. Aquæ fontis libras viginti
Mellis deſpumati libram vnam
Saluiæ Origani an. pug. ſemis
Aniſi Coriandri ana ℥ j.
Glycyrrhizæ ℥ ij.
Cinnamomi ℥ j. ß.

Bulliant ad conſumtionem quartę partis, & colentur.

Hydro-

Hydromel purgans.

℞. Hydromelitis ℥ xxxij.
Caricarum pinguium num. viij.
Fol. Senæ electæ
Polypodii quercini ana ℥ ß.
Sem. Anisi ʒ j.
Cinnamomi ʒ ß.
Zingiberis ℈ j.
Coquantur ad dimidium: colaturæ adde
Sacchari Candi rubei ℥ ij.
Misce vt artis est.

Eccoproticon felix; pueris, senibus, ac iis quos sedes remorantur, familiare.

Oxymel elleboratum, Gesneri.

℞. Calamenthi Thymi. Pulegii
Cardui Benedicti
Rosarum rubrarum
Menthæ crispæ ana p. j.
Sem. Anisi Ocymi
Sem. Vrticæ Romanæ
Sem. Anethi ana ʒ j.
Rad. Angelicę
Rad. Fœniculi Althææ
Scillæ Iridis nostræ
Turbith ana ℥ ß.
Ellebori albi
Esulæ præparatæ ana ʒ ij.

Rad. Asari ʒ j. ß.
Galangæ Cinnamomi
Calami aromatici ana ʒ j.

Omnia trita infunde in aceti acerrimi lib. ij. vel q. s. triduo in sole vel ad fornacem in vitreo vase obturato. Tum decoquantur in olla vitreata ad dimidium ferè; tum colabis, modicè exprimendo, addesque Mellis despumati, Sacchari ana lib. j. & ad consumtionem Aceti decoques in Syrupi consistentiam. Dosis ad mouendam aluum ab ℥ ß. vsque ad ʒ vj. cum decoctione Senæ & Polypodii, vel Syrupo Violato, alióve solutiuo.

Confert Epilepsiæ, asthmati, & omnibus morbis à materia frigida, crassa, tenaci, à phlegmate & melancholia dependente.

Potus Hippocraticus.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis
Galangæ ana ℈ ij.
Nucis Moschatæ ℈ j.
Sacchari albissimi ℥ xvj.
Vini albi potentis ac odoriferi lib. v.

Macerando probè tecta per horas octo vel decem, posteaque sæpe sæpiùs percolanda redigantur in potum Hippocraticum; transcolatum liquorem aromatibus in ma-

in manica Hippocratis contentis ſemper affundendo.

Cerebrum & ventriculum roborat, ſpiritus auget, vitales facultates fulcit, amiſſas vires reparat, ac infirmę coctioni opem præſtat.

Cremor Ptiſanæ.

℞. Hordei mundi excorticati lib. j.
Aquæ q. ſ.

Bulliat ſemel. Facta ebullitione remoueatur prima aqua, & affundatur recens; quę iterum coquatur ad conſumtionem medietatis, ac per pannum coletur.

Tabidis ex vſu eſt; hecticis, conſumtis, & à prolixo morbo extenuatis idoneus ac perutilis.

Moſtarda, ſeu Diaſinapi.

℞. Pul. ſeminis Sinapi lib. iiij. ß.
Salis communis albiſſ. lib. ij.
Vini rubei q. ſ.

Infundantur per noctem agitata in vaſe lapideo aut teſtaceo vitreato amplo; manè addendo

Corticum Citri melle conditorum, & craſſiuſculè inciſorum ℥ iiij.
Conſeruæ pro Moſtarda lib. xviij.
Melazii, id eſt, Spumæ Sacchari nigræ

& liquidæ [quam Syrupum vulgus vocat]
lib. xlij.
Caryophyllorum ℥ j. ß.
Nucis Moſchatæ ℥ ij.
Aromata etiam craſſiuſculè incidantur ac cum prædictis omnibus miſceantur. ſeruenturque ſic in vſum debitum.

Conſerua pro Moſtarda.

℞. Cydoniorum recentium in radula ſeu tyrocneſtide raſorum partes tres
Mellis deſpumati partes duas.
Coquantur ſ. a. & ſeruentur vſui.
Moſtarda ventriculum laxum ac frigidum corrigit, mollitiem eius aufert, coctionem procurat, appetentiamque deiectam erigit. Adhibetur potiſſimùm ad embammata ſeu intinctus menſis magnatum.

Paſſulæ Laxatiuæ.

℞. Fol. Senæ Alexand. ℥ iiij.
Cinnamomi electi
Zingiberis ana ℈ iiij.
Aq. Endiuiæ & Vini albi ana ℥ xiiij.
Infundantur per horas ſex aut octo: deinde ebulliant, ac leniter exprimantur. huic decocto poſt colaturam adde Sacchari albi ℥ iiij.
Coquantur ſimul ferè vſque ad conſiſten-

stentiam Syrupi; iniiciendo tum, vt adhuc simul leniter bulliant, Passularum minorum repurgatarum ℥ xij. Atque sic lege artis post iustam coctionem reponātur.

Eodem modo parantur & Zibebæ, & Pruna laxatiua.

Quamuis à longinquis partibus ob facilitatem vix quicquam educere possint; dantur nihilo minùs pueris, delicatulis, & hominibus alias medicinas purgantes respuentibus. Adstrictam enim aluum leniunt, fęcesque diutiùs detentas expellunt.

Electuarium purgans, de Pomo Citrio.

℞. Corticum Citrii Pomi conditorum
Conseruæ Boraginis
Buglossæ
Violarum ana ʒ ß. [al. ʒ v.]
Specier. Diatragacanthi frig.
Diacrydii ana ℥ ß.
Turpeti opt. ʒ vj.
Sacchari albi lib. j. in aquis cordialibus destillatis dissoluti.
Fiat Electuarium.

Plurimùm in Gallia in vsu est: sed in confectione solida. Nonnulli additis foliis Senæ, & pauculo Zinzibere ac Croco tabellas conficiunt s. a. loco Electuarii.

Euacuat omnes humores.

Holippæ purgantes.

℞. Turbith electi ʒ v.
Diagridii ʒ ij.
Zingiberis Cinnamomi ana ʒ j.
Hermodactylorum ʒ j.

Puluerisata infundantur per noctem i
aqua Rosarum fragrantissima : manè c
lentur & exprimantur. Cum hoc expreß
ac colato, & sufficienti Farina Tritic
candidissima, ac Sacchari albissimi ℥ iii
fiant Holippæ s. a.

Pituitosos biliososque humores edu
cunt, nec non serosa excrementa euacuan
Vsui sunt iis potissimùm quibus appet
tus peruersitas alterius medicamenti sun
tionem dissuadet.

Diasarum Fernelii.

℞. Syr. de Mentha
Violarum ana ℥ iiij.

Coquantur ad Mellis crassitiem : sub f
nem, amoto igne, inspergantur
Radic. Peponis aridarum
Sem. Raphani, Vrticæ,
maceratorum in aqua Rosarum, & rursu
arefactorum ac tritorum ana ℥ ß.
Rad. Asari contrit. & per cribrum excr
tarum ℥ j.

Cinn

Cinnamomi
Sem. Fœniculi ana ʒ j. ß.
Fiat Electuarium liquidum.

Dantur ʒ iij. ex aqua Hordei, vel Mulſa, aut Sero lactis.

Omnis generis humores circa ventriculum & præcordia exuperantes vomitione ducit, non continuato, ſed ex interuallis facto impetu; vt ſenibus quoque & aliis imbecillibus corporibus non obſit. Eadem emendatiùs habebis infrà.

Puluis contra Hydropem, Eraſti.

℞. Pul. Foliorum Soldanellæ ʒ j. ß.
Fol. Senæ ʒ ij.
Turpeti vel Rhabarbari ℈ j.
Sacchari ʒ j.
Miſce, fiat Puluis.

Quidam addunt pulueris Lumbricorum terreſtrium pręparatorum & exſiccatorum ad pondus omnium.

Puluis contra Vermes.

℞. Sem. Santonici ʒ ij.
Coriandri præparati ℈ j.
Cornu Ceruini vſti ʒ j.
Corallinæ ʒ ß.
Sem. Caulium ʒ j. ß.

Rhabarbari opt. ℥ j.
Sacchari ʒ j. ß.
Miſce. fiat Puluis.

Cùm Rhabarbarum pueris non ſemper ſit acceptum, quidam loco Rhabarbari ſumunt tantundem vel paulo plus foliorum Senæ.

Pilulæ de Nitro, Alexandri Tralliani.

℞. Aloës Colocynthidos
Scammonii Bdellii
Hellebori nigri præparati
Gummi Arabici ana ʒ ij.
Euphorbii præparati Nitri ana ʒ j.

Cum Succo Braſſicæ & Melle cocto fiat maſſa.

Valent ad omnem humorem euacuandum à partibus remotioribus. In doloribus luis Venereæ, Epilepſia, & aliis pertinacibus morbis plurimi in Italia & alibi vſus.

Pilulæ Iliacæ Rhaſis.

℞. Colocynthidos
Sagapeni ana ʒ vj.
Diagridii ʒ ij.
Cum Succo Porri fiant pilulæ.

Cum iudicio vſurpandæ ſunt hæ pilulæ. Dantur à ℈ ij. ad ʒ j.

Velociter passionem soluunt iliacam. Cephalalgicis, hemicranicis saluberrimæ: nec in hydrope & cachexia contemnendæ. De iisdem infrà agetur.

Trochisci de Rosis simplices, Mesuæ.

℞. Folior. Rosarum ℥ x.
Glycyrrhizę ℥ v.
Spicæ Aromaticæ, siue Indicę ℥ ij. ß.
Tritis omnibus fiant Trochisci ex vino albo.

Ventriculum & hepar roborant, humoresque detergunt; atque adeò phlegmaticæ febri conueniunt.

His si Scammonii opt. ℥ iij. adiiciantur, conficiuntur Trochisci purgantes.

Trochisci de Violis purgantes, Mesuæ.

℞. Violarum purpurearum mundatarum, & mediocriter exsiccatarum ℥ vj.
Turpeti albi & gummosi ℥ iiij.
Succi Glycyrrhizæ Mannæ ana ℥ ij.
Succus Glycyrrhizæ, Manna & Violæ, simul benè conterantur: quibus addatur puluis tenuissimus Turpeti: diu simul terantur, & cum Syrypo Violato, si opus fuerit, formentur Trochisci. Validiores autem efficiuntur si Diagridii ℈ viij. addantur.

His vtimur ad expurgandam pituitam lentam in thorace, cui bilis vitellina est permista: faciuntque ad difficultatem spirandi.

Sief album cum Opio & sine Opio.

℞. Gummi Arabici Tragacanthæ
Amyli ana ʒ iiij.
Cerussæ lotæ ʒ vj.
Sarcocollæ nutritæ ʒ iij.
Opii ʒ j. Cum albumine oui fiat Sief. Paratur etiam sine Opio, vt vtrumque sit in promptu. Rhases alibi sumit Cerussæ ʒ: Mesue addit Tus.

Ad oculorum fluxiones, lippitudines acres, & dolores inde natos leniendos adhibetur, cum aliquo conueniente liquore.

Collyrium album, Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ, id est, Tutiæ præparatę ʒ xvj.
Cerussæ ℥ j.
Amyli Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ʒ iiij. Opii ʒ ij.

Excipiantur cum aqua pluuia vel Rosacea, & fiat Collyrium siccum. Paratur etiam sine Opio.

Ad Oculorum vstiones, pustulas, chymoses, fluxiones, lippitudines acres, ac dolores inde natos leniendos faciunt hæc

Colly-

Collyria: maximè in his qui nullam mordacitatem ferre possunt, vtilia. Sed posterius in Italia est frequentiùs vsitatum. Vsus est cum ouo.

Pomum Ambræ.

℞. Santali Citrini ʒ vj. ℈ ij.
Ligni Aloës ℥ ß.
Rosarum rubearum Basiliconis
Lauendulæ Anthos
Maioranæ ana ʒ iij. ℈ j.
Corticum Citri ʒ vij.
Cinnamomi Nucis Moschatæ
Macis Caryophyllorum
Coriandrorum præparatorum
Cardamomi ana ʒ iij. ℈ j.
Labdani puri ℥ viij.
Styracis Calamitæ ʒ vj. ℈ ij.
Styracis liquidæ ʒ iij.
Asæ dulcis ʒ x.
Cerę citrinæ ℥ j. ß.
Terebinthinæ Cypriæ ℥ iiij.
Aquæ Rosarum ℥ ij. ß.
Moschi Alexandrini
Ambrę cin. ℈ ij. ß.
Fiat massa.

Odore spiritus instaurat, & cordi robur addit.

Vsus est maximè cùm aliqua aëris inquinati suspicio viget: cui tunc temporis An-

gelica, Zedoaria, Ruta, & præſertim Camphora rectè adiicitur.

Candelæ pro ſuffitu.

℞. Styracis Calamitæ
Carbonum Salicis ana ℥ ij.
Benzoini ℥ j.
Caryophyllorum ℥ ß.
Laudani ʒ. vj.
Terebinthinę Cypriæ, & Mucilaginis Tragacanthæ cum Aqua Roſarum factæ q. ſ.

Fiant Candelæ, Tedæ, vel Auiculæ: quibus pro delicatioribus Galliam Moſchatem aut Ambram addere licebit.

Oleum Ranarum, Meſuæ.

Ranarum fluuiatilium libra dimidia decoquitur in olei Seſamini ſextario, in vitro optimè clauſo, vſque ad ipſarum diſſolutionem.

Arthritidi & Podagrę calidæ prodeſt.

Oleum præſtantiſſimum, vermes pellens, aut necans.

℞. Myrrhæ electę ℥ vij.
Maſtiches ℥ ix.
Aloës Epaticæ ℥ xviij.
Salis communis lib. j.

Con-

Contuſa omnia per retortam igne lento deſtillentur magna diligentia. Exibit primò aqua, dein Oleum admirandum: cuius (inquit Melichius) vnica gutta precioſiſſimis etiam gemmis eſt precioſior. Siquidem infantes à vermibus infeſtatos inunctum liberat à morte. Vulnera etiam, niſi inipſa vſque oſſa penetrẽt, guttula vna conſolidat intra horas xxiiij.

Oleum Balſami.

℞. Terebinthinæ ℥ xviij.
Myrrhę Cinnamomi
Caryophyllorum
Nucis muſcatæ Aloës
Cubebarum Caſtorei
Zedoariæ
Maſtiches Galangæ
Ligni Aloës
Tormentillę
Dictamni albi ana ℥ ß.
Gummi Hederæ
Turis ana ℥ ij.
Olei Laurini
Galbani Gummi Elemi
Olei Oliuarum
Aquæ Vitæ ana ℥ vj.
Rad. Chelidonię
Sarcocollæ
Matriſiluæ Saluiæ ana man. j.

Terenda tere, & cum aqua Vitæ permiſce, atque cum Terebinthina in cucurbitam benè clauſam immiſſa, in balneo Mariæ calenti quatriduum depone. Dein ſuper cineribus igne lento diſtilla, ita vt biduo opus ſoluas.

Valdè à Melichio hic liquor commendatur in paralyſi, neruis contractis, dolore dentium, peſtiferis apoſtematibus, pauculis guttulis.

Oleum Ceræ, ex deſcriptione Melichii.

Præſtantiſſimarum eſſe virium, inquit, comperimus ad dolores hypochondriorũ & Stomachi. Tuſſi medetur; vulnera ſimplicia, queque in partibus facta ſunt neruoſis, curat. Quod intra corpus exhiberi ſolet, ſic fit:

Cera liquata in aquam communem proiicitur octies aut decies: dein per retortam, cui cineres non ſubſunt, deſtillatur igne moderato. Initio autem non Oleum, ſed quiddam Butyro ſimile prodit: ideoque quinquies vel ſexies repetita deſtillatione opus erit, donec non concreſcat ampliùs Oleum. Quod ſi coagulari videris, deſtillationem repete, donec ſincerum prodeat Oleum.

Alio modo fit, vulneribus ſanandis vtile:

Cera

Cera liquata in vinum album quàm haberi poterit optimum, proiicitur octies deciésve, semperque diligenter subigitur. Deinde distillatione modò descripta Oleum elicitur.

Oleum Zanetinum, Melichii.

Patauinis & Venetis est in vsu, & miracula pręstat: calidum enim quantum tolerari potest vulneri instillatum, glutinando xxiiij horarum spatio persanat.

℞. Apii manip. ij.
Chelidonii M. iiij.
Rorismarini Sicilianæ [*seu Androsæmi quorundam*]
Plantaginis Absinthii ana M. ij.
Saluiæ M. iiij. Millefolii M. ij.
Flor. Calendulę M. vj.
Flor. Verbasci M. iiij.
Laurentinę M. vj.
Laureolæ M. iiij.
Succi Rutæ ℥ iij.
Olei communis lib. vj.
Terebinthinæ
Resinæ Pini ana lib. iiij.
Galbani ℥ iij.
Viridis Æris ℥ iiij.

Ex herbis contusis succus exprimitur, quo Galbanum dissoluitur. Additis po, stea Oleo & Terebinthina, in vase cooperto si-

to ſimul coquuntur, donec omnis ſuccus ſit abſumtus: quo facto per ſtamen fortiſſimè exprimuntur. Expreſſo adhuc calenti mox Viride Æris additur, & tam diu ſubigitur, donec exactè ſit commixtum, & colorem viridem adipiſcatur oleum.

Vnguentum Alabaſtrinum, Fauentini.

℞. Succi Chamæmeli recent. ℥ iiij.
Succi Roſarum recent. ℥ ij
Succi Rutæ recent.
Betonicæ ana ℥ j. ß.
Succi radicum Althææ ℥ ij.
Olei Roſati Omphacini lib. j. ß.
Alabaſtri opt. & puriſſ. ℥ iij.
Pulueriſentur ſubtiliter, & per diem naturalem infundantur in oleo omphacino: deinde cum Ceræ albæ q. ſ. ex omnibus fiat vnguentum.

Prodeſt in omni dolore capitis, ſiue per eſſentiam, ſiue per conſenſum; adſit febris, vel non: ac in omni tempore paroxyſmi poſſumus vti, excepto principio.

Vnguentum de Tabaco ſiue Peto, Iouberti; quod Vnguentum Nicotianum vocat.

℞. Foliorum Peti lib. ij.

Pin-

Pingued. Porci recent. vel diligenter lotæ lib. j.

Herba maceretur per noctem in vino rubro. Manè bulliat igne lento cum pinguedine, ad Vini consumtionem; & coletur exprimendo: colato addantur

Succi Peti lib. ß.

Resinæ Abiegnæ ℥ iiij.

Coquantur ad succi consumtionem; circa finem addendo

Rad. Aristolochiæ rotundæ puluerisatæ ℥ ij.

Ceræ nouę q. s.

Fiat vnguentum. Si malis Ceratum, augeatur pondus Ceræ. Si magis siccare velis, & consolidare, addantur Mumiæ & Succini ana ʒ iij.

Vsurpatur efficaciter ad scabiem, & præsertim tineam capitis; item ad vlcera & vulnera, tam recentia quàm antiqua; ad inflammationes & furunculos; adusta quoque & morphæam; ad tela item ac globulos extrahendos. Ad scrophulas admirandum esse, asserit huius Vnguenti inuentor Ioubertus.

Vnguentum ex succis,
Iul. Cæsaris Arantii.

℞. Olei Rosati opt lib. j.
Ceræ albæ nouæ ℥ viij.

Folio-

Foliorum Plantaginis Lapathii
Solani Centaurei minoris ana man ij
Herbæ pridie cælo sereno, orto iam sole, æstate aut autumno ineunte collectæ bulliant donec probè coctæ fuerint, postea colentur, torculari exprimantur. Expressum verò, abiectis herbis, denuò moderatè ferueat vnà cùm oleo, in quo cera lento igne liquescat, donec omnis aquea absumatur humiditas, & solidam Vnguenti formam acquisierit; quo ferè iam refrigerato, adde Camphoræ puluerisatæ ℥ ß.

Vlceribus fœdis ac malignis opitulatur: mundificat, siccat, abstergit, coquit, & consolidat, fluxiones acres in iisdem temperat, inflammationes reprimit, ac sinus cicatrice tegit.

Vnguentum Pediculorum.

℞. Sem. Staphisagriæ ℥ ij.
Hellebori albi ℥ j.
Salis ʒ ij.
Argenti viui ℥ ij.
Aceti vini ʒ ij.
Axungiæ porcinæ lib. j.
Olei Laurini ℥ ix.
Saponis Veneti lib. ß.

Fiat vnguentum secundùm artem. Quidam omittunt Saponem Venetum: quidam addunt oleum Spicę.

Vnguen-

Vnguentum ad verrucas seu carunculas in meatu vrinario natas, Alphonsi Ferrii.

℞. Mercurii præcipitati ʒ ij.
Vnguenti de Cerussa ℥ ß.

Addatur his pro magnitudine affectus aliquid Olei Vitrioli aut Aquæ fortis, immittendo de his parum supra candelam ceream in canalem. Potest autem loco Vnguenti de Cerussa à principio sumi Vnguentum Anodynum, in æqua cum Pręcipitato portione.

Candelæ sic fiunt in hunc vsum.

℞. Ceræ albæ lib. j.
Terebinthinæ Venetæ ℥ j.

Liquescat Cera; postea addatur Terebinthina, & in his liquatis intingantur ellychnia, fiantque candelæ iustam crassitiem habentes.

Vnguentum Anodynum.

℞. Olei Liliorum alborum ℥ vj.
Anethini Chamæmelini an. ℥ ij.
Olei Amygdalarum dulcium ℥ j.
Pinguedinis Anatis Gallinæ an. ℥ ij.

Ceræ

Ceræ albæ parum. Miſce.

Mitigat corporis quacunque parte dolores.

Ceratum ex Betonica, Auguſtanorum.

℞. Terebinthinæ Reſinæ Pini
Ceræ flauæ an. ℥ ij.
Betonicæ puluerifatæ ℥ v.
Maſtiches Turis an. ʒ ij.
Mumiæ ʒ j. ß. Miſce, fiat malagma.

Vſus huius cerati eſt in vulneribus capitis. Vulgo ita fit:

℞. Reſinę puræ
Ceræ nouæ ana ℥ vj.
Terebinthinæ lib. ij.
Succi Apii Betonicæ
Plantaginis an. ℥ vj.

Ceratum Diachalciteos, Galeni, ſeu Diapalma.

℞. Axungię Porci veteris, à membranis per liquationem & colationem purgatæ, lib. ij.
Olei veteris
Lithargyri triti & creti an. lib. iij.

Chalcitidis [vſtæ,] ſiue eius loco Vitrioli ſtalactici ℥ iiij.

Liquefactis igni Axungiæ & Oleo miſceatur Lithargyrum & Chalcitis ſiue Vitriolum, mouendo continuò rudicula ex

ramo

ramo Palmæ recentiſſimo, dempto priùs cortice, confecta: verùm vbi pars rami medicamento immiſſa, calore exareſcit, abſcindatur, & reliqua adhuc recẽs immittatur, & coquatur ad conuenientem craſſitiem, . iniecto inter coquendum ramo Palmæ viridis minutim inciſo. Aliqui ſumunt pro ramo inciſo ſuccum ex eodem expreſſum. Alii, vbi propè excoctum eſt, addunt tenerorum Palmę ramorum minutim inciſorum, & in nodulo ligatorum manip. iiij. In defectu ramorum Palmæ ſumatur rudicula ex recenti ſucculentoque ramo Quercus. Alii ſumunt ramum Pyri, aut Pruni ſilueſtris, aut Salicis: Alii Cannis vtuntur.

Ambuſtis, ruptis & contuſis, vulneribus cruentis, tumoribusque peſtilentibus vtile.

Ceratum pro Hernioſis, Noribergenſibus vſitatum, ex deſcriptione Volkeri Coiter Friſii.

℞. Pul. Maſtiches Mumiæ
Turis Electri ſiue Succini
Gummi Arabici
Tragacanthæ
Aloës opt. Balauſtiorum
Roſarum an. ℥ ß.
Sanguinis Draconis

Boli

Boli Armeni
Lapidis Hæmatitis an. ʒ vj.
Olei Rosarum ℥ iij.
Myrtini Mastichini an. ℥ j.
Cum Cera & Resina q. s. Fiat Ceratum.

Emplastrum ad Tophos, Augustanorum.

℞. Picis naualis
Colophoniæ an. ℥ iij,
Mucilaginis Radicum Altheæ ℥. ij. ß.
Galbani Mastiches Myrrhe
Turis Ammoniaci an. ℥ j. ß.
Propoleos Visci Quercini
Aristolochie rotundæ Æris vsti
Ceræ citrinæ
Terebinthinæ an. ℥ iij.
Fiat secundum artem Emplastrum.
In tumoribus & nodis luis Venereæ felici successu vsurpatur.

Emplastrum de Ranis, Vigonis, ex correctione Rondeletii.

℞. Olei Chamæmelini Anethini
De Spica Liliorum an. ℥ ij.
Pinguedinis Porci
Pinguedinis Vituli an. lib. j.
Euphorbii Turis ʒ v.
Olei Laurini ℥ j. ß.

Pin-

Pinguedinis Viperæ ℥ ij. ß.
Ranarum viuentium num. vj.
Lumbricorum lotorum in vino ℥ iij. ß.
Succi rad. Ebuli
Enulæ Campanæ an. ℥ ij.
Schœnanthi Stœchados
Matricariæ an. manip. j.
Vini generosi lib. j.

Bulliant omnia ad consumptionem Vini.

Colaturæ adde Litharg. auri lib. j. & diu agitentur. Deinde adde Ceræ citrinæ q. s. Terebinthinæ Abietis ℥ ij. Auferantur ab igne, & adde Styracis liquidæ ℥ j. ß. Agitentur fortiter. Postquam refrixerit aliqua ex parte, adde Argenti viui extincti in saliua hominis ieiuni ℥ iiij. Fiat Emplastrum.

Hoc Emplastrum, inquit Rondeletius, recipit quantitatem paruam Argenti viui: quare efficacius reddetur ad omnia, si Argenti viui ℥ vj. receperit, & Euphorbii ℥ ß. Quòd Argentum viuum extinguatur saliuâ, superstitiosum est & inutile.

Lapis septicus, seu Cauterium potentiale, Augustanorum.

℞. Cineris Clauellati
Calcis viuæ an. partes ęquales.

Macerentur per dies aliquot in aqua com-

communi: poſtea colentur, & durum co-
quatur vt artis eſt.
Eo chirurgi in parandis emiſſariis ſe-
fonticulis ac abſceſſibus extrorſum ver-
gentibus communiter vtuntur.

Lapis Philoſophorum, Auguſtanorum.

℞. Aluminis Rochæ, ſeu communis
Vitrioli Hungarici an. lib. j.
Miſceantur in olla non vitreatà, affun-
dendo Aquæ fontanę lib. iiij. Hæc per-
petuò agitando ad ignem lentum, ſpumam
ſemper auferendo, liqueſcant.
Poſtea adde
Boli Armeni ℥ j. ß.
Ceruſſæ albæ & mundiſſimæ ℥ j.
Camphoræ ʒ ij.
Minutiſſimè pulueriſata miſceantur;
rudicula ſemper agitando, ac ſub finem
addendo
Aceti vini albi lib. ß.
Coque ad iuſtam lapidis conſiſtentiam.
Mirabilis eius vſus in vlceribus fluidis,
ac putrida humiditate fœdis: ſinus & fi-
ſtulas extergit, ac conſolidat: vlceribus
inſuper malignis, quæ cacoëthe vocant,
cicatricem inducit.

LOBE-

LOBELIANÆ & RONDELETIANÆ FORMVLÆ ALIQVOT, omissæ, aut ab ipsis emendatæ; cum aliis quibusdam.

Decoctio Communis, Clysteris.

℞. Betæ Maluæ Parietariç
Brancç Vrsinæ Mercurialis ana m. j.
Furfurum p. j.
Fiat decoctio in sufficienti quãtitate aquç.

Quodsi addantur Anisi & Fœniculi ana ʒ ij. melior erit decoctio.

Decoctio Communis Medicinæ, ad dissoluenda solutiua.

℞. Hordei integri p. j.
Prunorum & Passularum ana p. x.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ ij.
Violarum p. j.
Anisi ʒ j. Fiat decoctio.

Dicitur autem Communis, quòd nulli parti aut humori sit destinata, vt est Pectoralis, qua vtimur in affectibus pectoris; neque pituitam, bilem vel melancholiam euacuet; sed tantùm leniens sit, ad omnia excrementa. Idcircò Tamarindos expunximus, quia lædunt

ventriculum, & ad bilem præscribuntur. Anisum addidimus, vt flatus à Prunis & Hordeo genitos discutiat; & quia odorata semina cum medicamentis laxantibus admiscenda imperat Hippocrates.

Decoctio Pectoralis.

℞. Hordei integri p. j.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Capillorum Veneris Hyssopi ana m. j.
Ficuum Dactylorum mundatorum
Passularum enucleatarum an. p. vj.
Florum Violarum Buglossi ana p. j.
Anisi ʒ ij. Fiat decoctio.

Vsui erit ad medicamenta laxantia dissoluenda; vtilis ad detersionem & expectorationem in pleuritide.

Electuarium Caryocostinum.

℞. Hermodactylorũ Diagridii ana ʒ vj.
Caryophyllorum Costi Cumini
Zingiberis ana ʒ iij.

Mellis despumati ex Vino albo aromatico ℥ ix. Misceantur, & fiat Conditum. Vini autem vis, vt Mellis, longa decoctione valdè minuitur. Præstaret vti duabus Mellis despumati partibus, mollissimo igne; affuso pauco liquore, & Vini Passi aut Sapę parte vna.

Apud Londinenſes quoſdam in frequentiſſimo vſu eſt, ad articulares affectus, podagricosque dolores : *materiâ tamen defluente, ait Lobelius, præſtaret vti Rhabarbaro & Myrobalanis; aut ſaltem Hermodactylis, permixtis Scammonio aut Diagridio, & reliquis.*

Pilulæ Sanctæ, Italorum, ad Luem Veneream.

℞. Trochiſc. Alhandal Scammonii
Salis Gemmæ
Sagapeni ana æquales partes.

Cum Rhodomelite fiat maſſa. Doſis ʒ ß. Ob Sal Gemmæ humida maſſa eſt. Quidam ex Succo Porri parandam iubent.

Chyliſma Pilularum, Saccharo conditarum, Thomæ Plateri.

℞. Specierum Diambarû, vel Diamargarit. frig. ℥ ß.
Cinnamomi ſelectiſſimi ℥ j.
Spiritus Vini lib. iij. Macerentur per dies aliquot in vaſe vitreo, probè óblito, ne quid exſpiret. Vas quotidie agitari debet: deinde relictis in fundo vaſis fæcibus, adde
Trochiſc. Alhandal, Rhabarb. electi ana ʒ vij.

Senæ mundatę, & Gratiolæ præparatæ contuſarum ana ʒ vj. ß.
Turbith & Dacrydii, (Italico more parati,) ana ʒ vj.
Agarici candidiſſimi ʒ iv.
Veratri nigri legitimi ʒ iij.

Omnia inciſa macerentur in eodem liquore per dies xiv. Colentur, & deinde diſtillentur in balneo Mariæ, ad conſiſtentiam, ſecundum artis præcepta. Tunc adde Aloës Succotrinæ ſelectiſſimæ, in puluerem redactæ & præparatæ, ʒ x. Formentur Pilulæ. Obuoluantur puluere Cinamomi aut Glycyrrhizæ, & exactè ſiccentur per ſe in vmbra. Deinde accipe Albumen vnius Oui, vel q. ſ. & in eo diſſolue Gummi Tragacanthi ʒ j. pulv. Sacchari albiſſimi q. ſ. ex lib. ß. operiantur primo tegumenti involucro. Deinde conditura abſoluatur, vt cæterorum tragematum.

Doſis à ℈ j. ad ʒ ß. vel ʒ j.

Si Extractum volueris conſeruare in formâ Opiatæ, tunc adime Trochiſcos Alhandal; quos vltimò miſcere poteris. Aufer item Aloën, & adde eorum loco Catholicum commune, eodem pondere. Datur in ea forma ad ʒ j. vel ʒ j. ß.

Hac artis lege pleraque alia Catapotia & Medicamenta in gratiam molliculorum & moroſorum nitidè cõflabat Ludouicus Myreus, Matthiæ Lobelii gener; Aniſum item

item laxatiuum, Cari ſemen, & ſimilia; vti Semen contra vermes, deſcriptum inter pulueres à prędicto Myreo.

Cremor Tartari.

℞. Tartari ſubtiliſſimè triti lib. j.
Superaffuſa aqua decoquatur terreo vaſe Inter coquendum Spumam colligito, & ſiccato; quam Tartari Cremorem appellant. Per ſe exhibitus, blandè purgat. Alii calculoſis cum Dacrydio exhibent, pro arcano magno.

Trochiſci è Minio, corrodentes, Ioannis de Vigo.

℞. Medullæ panis crudi, bene fermentati ℨ iv.
Sublimati electi ℨ j.
Minii ℨ ß.
Aquæ Roſ. q. ſ. Fiant Trochiſci. Siccentur calore clibani tepidi.
His ſępiſſimè vtuntur Chirurgi.

Oleum Roſatum completum.

Fit ex Oleo dulci & maturo, & Roſis expanſis, contuſis, & ſoli expoſitis, & leuiter decoctis in duplici vaſe, vt Oleum Roſ. omphacinum componitur.

Hoc ad dolores conuenit. Post annum valet adhuc ad confortationem & doloris mitigationem. *Omphacinum verò post annum inutile est ad refrigerandum & repellendum. Quare pro completo vsurpari potest secundo & tertio anno. Regiones autem quæ carent Oleo Omphacino, addere possunt Omphacium & Plantaginem, vel Succum Rosarum, in infusione Rosarum, vel iteratis infusionibus adstrictoriam vim oleo conciliare: aut tempore Vuæ acerbæ coquere in Oleo dulci quantitatem sufficientem prædictæ Vuæ, cum acinis, ad adstrictionem.*

Syrupus de Hedera terrestri, siue Pulmonarius.

℞. Hederæ terrestris Hyssopi
Veronicæ Pulmonariæ Melissæ ana ℥ ß.
Vini optimi lib. ij. ß.

In fusione facta per aliquot horas, coquantur s. a. addendo Sacchari albissimi ℔. j.

Vsitatus est in vitiis pulmonis, & phthisi, ac aliis fluxionibus ad pectus decumbentibus.

Aqua Cinnamomi, contra Epilepsiam.

℞. Cinnamomi optimi lib. j.
Sem. Pæoniæ recentis ℥ j.

Gal-

Gallitrichi Caryophyllorum an. ʒ v.
Visci quercini Rad. Pæoniẹ ana ℥ ß.

Incisa & contusa omnia macerentur in aq. Cinnamomi q. s. per dies octo. Deinde fiat destillatio per balneum.

Morselli Laxatiui.

℞. Conseruæ Violarum Boraginis
Buglossi ana ʒ ij.
Corticum Citri ʒ j.
Zingiberis ℈ j. ß.
Specierum Diatragacanthi frigidi ʒ ij.
Dacrydii ʒ vj.
Fol. Senæ, Turpethi ana ℥ ß.
Croci ℈ j.
Sacchari albissimi lib. j. Alii sumũt ℥ viij.

Fiant Morselli.

Passulæ purgantes, cum Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari optimi ℥ j.
Spicæ Indicæ ℈ ij.
Cinnamomi ℈ iiij.

Incisa infundãtur in vino dulci recenti quantũ satis fuerit. Facta vna atque altera ebullitione, & Saccharo pauco, vt dulcescat, addito, cum hac irrorentur Passularum vnciæ octo, donec ad consistentiam perueniant, in loco calido, secundum artem.

Emplastrum ad Hydropem.

℞. Stercoris colũbini aceto macerati ℔. j.
Sulphuris viui ℥ j.
Nitri, vel Salis Gemmei ℥ ß.
Pul. Rad. Enulæ Baccarum Lauri
Anethi Florum Chamęmeli an. ʒ vj.
Sem. Nasturtii ʒ ij.
Decoquantur omnia in Vino ad consistentiam, & addantur
Mellis ℥ ij. Terebinthinæ ℥ j. ß.
Succi Ebuli ℥ ij. Iridis ℥ j.
Farinæ Fabarum ℥ j. ß. Fiat Emplastrum.
Pataui i vsitatissimum est.

Emplastrum ad callos pedum efficax, D. Iac. Cargilli Scoti.

℞. Gummi Ammoniaci Aceto soluti ℥ j.
Vitrioli Romani, Calcis viuæ ana ʒ vj.
Viridis Æris ʒ ß.
Auripigmenti, Cantharidum ana ʒ j.
Ceræ nouæ ℥ iiij.
Olei Chamæmelini & Euphorbii ana q. s.
Fiat Emplastrum.

Emplastrum è pelle Arietinâ, ad hernias, Arnaldi de Villâ Nouâ.

℞. Lithargyri Auri Lapidis Hæmatitis
San-

Sanguinis Draconis Boli Armeni
Mumiæ Galbani Turis
Lumbricorum terrestrium ana ℥ ß.
Picis naualis Colophoniæ
Ceræ albæ & rubræ ana ℥ j.
Rad. Consolidæ maioris, minoris & mediæ ana ℥ iij.
Rosarum rub. Myrrhę Aloës ana ℥ iiij.
Stellæ marinæ combustæ
Gallarum combustarum
Aristolochiæ rotundę ana ℥ vj.
Visci Quercini Terebinthinæ ana ℥ iij.
Sang. hominis rufi lib. j. minus quarta.

Conficiatur hoc modo: Pellem Arietinam, recenter detractam seu excorticatam, cum pilis, coque ad dissolutionem. Colaturæ lib j. misce Viscum Quercinum dissolutum. Cum spathulâ stanneâ agitetur. Deinde Ceram, Picem, Colophoniam adde. Ammoniacum & Galbanum dissoluantur in Aceto, & colentur. Addatur deinde puluis aliorum: Vltimo loco odorata, & quæ minorem calfactionem ferre possunt. Postremò Terebinthinę Sanguis permisceatur. Vermes in Vino cocti, & diligenter triti, commisceantur. Coquantur, donec non inquinent manus, manibus inunctis Ol. Rosato vel Cydoniorum; non Violaceo, vt vulgus facit. Malaxentur: fiant magdaleones. *Ego, inquit Lobelius, tantùm mutaui, quòd pro* Pal-

leam Marinam, Stellam *legerim*, *quæ est ad id efficacissima*. *Quòd* Sanguinis hominis rufi *legitur*, *censerem potiùs* hominis pituitosi *legendum*, *qui sanguinem viscosiorem & tenaciorem habet. Satis siccant alia medicamenta: sed parum refert. Nam oporteret accipere sanguinem eorum qui truncantur capite, in quibus fluit venalis & arterialis: & sic est satis siccus & viscosus.*

FRAN-

FRANCISCI DISSALDEI
D. Medici Parisiensis Regii

PHARMACONETES,

siue

PHARMACITIS BIBLOS:

Liber continens PHARMACA tam Simplicia quàm composita, quæ in Officinis parata habere debent Pharmacopœi.

Apud Galenum lib. 6. Comp. Med. Gen. cap. 7. reperias Andromachum ſcripſiſſe librum Φαρμακωνίτην, de Remediis quæ extrinſecus corpori admouentur. Sed legendum, vocabulo non admodùm vſitato, Φαρμακωνητὴν, vt ſit Liber comparādorum Remediorum: ad eum modum quo apud Pollucem citatur ex Dinarcho αὐτωνητής: aut vocabulo vſitatiſſimo Φαρμακῖτιν.

POPVLO SALMVRIENSI
Fr. Dissaldeus Medicus
S. P. D.

CONQVESTI *sunt apud me sæpiùs vestri pharmacopœi (Ciues optimi,) quòd in tanto Medicamentorum, tam Simplicium quàm Compositorum pelago hærentes, quæ in medicum vsum parare, quæ omittere debeāt, ignorent. Vnde fit, vt Officinis, copiâ alioquin Remediorum laborantibus, ea sæpe desint quæ ad morborum curationem sint necessaria. Hinc quanta ægris pernicies oriatur,* τοῖς πρὸς τὴν τέχνην ἐχτικοῖς *non difficile dictu est; non paruo etiam ipsorum Pharmacopœorum damno, qui necessariis dum sæpe carent, multa inutilia situ sibi corrumpi experiuntur. Ego itaque ex longo vsu, multumq; tritâ, quam vestri habeo, experientiâ, ægrorum bono publico hæc exaraui, vt in posterum nec medicis desit quod præscribant, nec pharmacopœis, quo medicorum præscripta exsequantur: & veniæ locus non sit, si eorum Officinæ aut necessariis carent, aut prauis scatent. Volo præterea, vt hoc perpetuò meminerint Pharmacopœi, hæc sibi Pharmaca tantùm esse, hoc est, si ex suo arbitrio abutantur, venena præsentissima; sin ex arte ac methodo à peritis medicis in vsum traducantur, remedia efficacissima: atque vt piè simul ac eleganter*

ab Herophilo olim dictum, ad restituendam sanitatem χεῖρας θεῶν. Ne ergo eorum vsum sibi permittant temerarii; aut, si permiserint, seuerè in eos à iudicibus, quibus publicæ salutis cura tradita est, animaduertatur. Seruaui autem in his scribendis eam temperiem, vt ex Simplicibus ea tantùm enumerarem, quæ in Officinis asseruari solent, iis quæ ex tempore colligi possunt omissis, & iis etiam quæ ad illustrium tantùm & magni nominis Compositionum dispensationem comparanda veniunt; quòd ea satius sit recentia habere, quàm carie exesa & vetustate exsoluta, ex Officinis in vsum producere. Ex Compositis autem, ea etiam sola in vnoquoque genere recensui, quæ & selectiora sunt, & vsu frequentiora, & magis ad salutem ægrorum comparandam necessaria; iis quæ in vulgatis Dispensatoriis descripta habentur, solo digito, vt aiunt, indicatis: iis autem quæ vulgò non extant, integris adscriptis. Sic factum spero, vt hic Medicamentarius libellus, & mole minor multò, & suis tamen numeris omnibus ornatior ac cumulatior prodeat. Notas etiam huc illuc adspersi, lecturis, nisi me animus fallit, non inutiles futuras. Hæc si publicè prosunt, satis superq; mihi est; qui in hoc mustaceo laureolam non quæro. Viuite, ac Valete.

Φαρμακωνητὴς, ἢ Φαρμακῖτις βίβλος,

hoc eſt,

MEDICAMENTARIVS LIBELLVS,

ſeu

LIBER CONTINENS PHARMACA, TAM SIMPLICIA QVAM COMPOSITA,

quæ in Officinis parata habere debent Pharmacopœi.

MEDICAMENTA SIMPLICIA.

TERRENA & MARINA

Bolus Armena.
Terra ſigillata.
Fragmenta pretioſa.
Lapis { Bezaardicus, Sanguinalis, Iudaïcus, Lazuli. }
Bitumen Iudaicum
Ambarum Griſeum
Corallium.
Margaritę.
Succinum.

METALLICA.

Lithargyrum { Auri, Argenti }
Arſenicum.
Ærugo.
Cadmia, ſeu Lapis Calaminaris.
Pompholyx.
Ceruſſa.
Sulphur { Viuum, Excoctum, Flores Sulphuris }
Alumen.
Sal gemmæ
Chalcanthum
Vitriolum Romanũ.
Chryſocolla noſtra, ſiue Borax, res factitia.

Argen-

Argentũ vivum { Simplex / Sublimatum / Præcipitatum

Saluia.
Vitex, seu Agnus.
Senna
Epithymum
Cuscuta.

PLANTARVM *Folia, cum surculis.*

Summitates Rubi
Equisetum
Herniaria
Absinthiũ latifoliũ
Ceterach.
Artemisia.
Calamintha.
Euphragia
Caryophyllata, cum radice.
Mentha,
Origanum.
Pulegium
Betonica
Verbena
Periclymenum seu Caprifolium.
Chamędrys
Chamæpitys
Centaurium minus
Hypericum
Melissa

RADICES.

Angelicæ
Asari
Aristolochiarum trium.
Altheæ
Capparum, cortex.
Acori vulgaris.
Asari
Galangæ
Helenii
Pyrethri
Pæoniæ
Tussilaginis
Ireos Florentinæ.
Acori veri, siue Calami aromatici vulgaris.
Cyperi.
Spicæ Nardi.
Sinarum, seu Chinę.
Salsæ Parilliæ.
Ellebori { Albi. / Nigri.

Rha-

Rhabarbari.
Polypodii.
Agarici. *Fungus est inter radices adnumeratus.*
Hermodactylorum.
Turbith.
Glycyrrhizæ.
Pentaphylli.
Bistortæ.
Tormentillę.
Plantaginis.

LIGNA.

Aloës
Guaiaci
Nephriticum
Visci quercini
Sassafras
Santali { Albi, Rubri, Citrini

CORTICES.

Guaiaci.
Tamaricis.
Radicum Capparum.
Turis.
Cinnamomi.
Macis.
Fraxini
Sambuci.
Mali Citrii.
Mali Aurantii.
Cupulæ Glandium.
Mal icorium.

FLORES

Verbasci albi.
Rosarum Rubrarum
Violarum.
Cichorii
Nymphææ,
Balaustiorum.
Cytinorum
Buglossi.
Boraginis.
Croci.
Betonicæ.
Caryophyllorum.
Rorismarini.
Agni.
Pæoniæ.
Sambuci.
Anethi.
Chamęmeli.
Meliloti
Genistę.

SEMI-

SEMINA.

Cydoniorum.
Psyllii.
Acetosę.
Hyoscyami { albi. nigri.
Quatuor seminafrig. { maiora. minora.
Capita Papaueris. { albi. nigri.
Hordei excorticati.
Berberis.
Maluæ.
Althææ.
Raphani.
Atriplicis.
Cnici.
Periclymeni.
Bombacis.
Coriandri.
Vrticæ.
Cumini.
Sinapi.
Ocimi.
Citri.
Nigellæ Romanæ.
Pæoniæ.
Agni, seu Viticis.
Lini.
Fœnigræci.
Lithospermon.
Saxifragæ.
Lupini.
Orobi.
Fabę.
Quatuor seminacalida. { maiora. minora.

FRVCTVS.

Amygdala { dulcia. amara.
Ficus.
Gallæ
Nuces Cupressi.
Nuces Moschatę
Dactyli
Sebesten.
Iuiubæ.
Tamarindi.
Passulę { Damascenæ. Corinthiacæ. Vulgares.
Cassia

Cassia cathartica.
Halicacabi.
Quadruplex genus Myrobalanorum: ad bilem, Citrina; ad melancholiam Inda; ad phlegma Cepula & Empelitica. *Quintum genus Beletzicorum ad densanda tantùm coria vsurpari ait Garcias ab Horto. Vetat tamen omitti sincera sedulitas in Compositionibus in quibus præscribuntur.*
Colocynthis.
Baccæ { Lauri / Myrti / Iuniperi, in vino rubro generoso præparatæ.
Grana Kermes.
Piper { Rotũdum. / Longum. } { album, nigrũ

SVCCI INSPISSATI.

Absinthii latifolii { Græcorũ, seu Agrimoniæ.
Eupatorii { Mesuæ, seu Agerati. / Auicẽnæ, seu Cannabinæ.
Glycyrrhizæ.
Chelidonii maioris.
Ex foliis, caule, radice, exprimatur succus ineunte æstate: in æreo vase cum melle prunis decoquatur. Seruetur ad ocularia remedia.
Cremor Tartari.
Sapa.
Ladanum.
Asa fœtida.
Opium.
Aloë.
Manna Arabum, siue Mel aërium.

Scam-

Scammonium.
Mel.
Saccharum
Cera.

SVCCI LIQVIDI, *superfuso Oleo.*

Lupulorum
Rosarum
Cydoniorum
Berberis
Ribes.
Cichorii.
Citri, seu Limonum.

VINA.

Absinthites.
Euphrasiatum.
Passulatum.

GVMMI ET RESINÆ.

Tragacanthum.
Arabicum.
Caphura.
Sandaracha Arabum.
Bdellium.
Galbanum.
Myrrha.
Mastiche.
Tus.
Styrax { Solida. Liquida.
Benzoinum.
Ammoniacum.
Terebinthina.
Euphorbium.
Sagapenum.
Opopanax
Pix.

ANIMALIA, *& eorum partes ac excrementa.*

Cantharides.
Pulmo Vulpis.
Hepar lupinum.
Adeps { Gallinæ. Anseris. Anatis.
Castorium.
Dens apri.
Vnicornu.
Ebur.
Cerui { Genitale. Cornu. Sebum. Medulla.
Oscordis { Bouis. Cerui.

Cra-

Cranium hominis non ſepulti.

Hirci { Sanguis. Sebum.

Sericum { Crudum. Intinctũ ſucco Kermes. *Sericũ vulgatũ Crameſinũ venenatũ eſt, & Arſenico infectum.*

Leporis { Coagulũ. Pili è ventre.

Vngula { Alcis. Aſini.

Moſchus.

Zibettum.

Reliqua ſedulâ diligẽtiâ comparabunt Pharmacopœi in diſpẽſatione ſingularũ Cõpoſitionũ: in quibus conficiendis advocabunt Medicos. Quæ verò recentia, atque (vt vocant) viridia colliguntur, vt refrigerantia atque humectantia ferè omnia, ea ex tẽpore, pro vſu ac neceſſitate parabuntur.

COMPOSITA.

Decocta, quæ vulgo à Medicis nomine tenus indicantur.

Decoctio Clyſteris carminatiua.

℞. Seminum Aniſi Fœniculi Cumini ana ℥ ß.
Baccarum Lauri contuſarum ℥ iij.
Florum Chamæmeli & Anethi ana m. ß.
Coque in aquâ communi ad dimidias.

Decoctio communis Clysterum remollientium.

℞ Maluæ Violariæ Parietariæ Betæ Mercurialis ana manip. j.
Foliorum Liliorum alborum m. ß.
Seminis Fœniculi ℥ ß.
Coque in aqua sufficiente.

Decoctum pectorale simplex.

℞. Hordei mundati ℥ j.
Capilli Veneris Scabiosæ Tussilaginis ana m. j.
Hyssopi m. ß.
Passularum mundatarum ʒ vj.
Sebesten, Iuiubarum ana num. xv.
Dactylorum num. vj.
Caricarum pinguium num. iiij.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Fiat decoctio ex arte in ℔. iij. Aquæ fluuiæ, ad consumptionem libræ vnius.

Decoctum pectorale compositum, cum Sena.

℞. Foliorum Senæ mundatæ ℥ ij. ß.
Parum bulliant in Decocti superioris colati libra vna & dimidia. Infundantur sexhoras; postea exprimantur leuiter.

Decoctum commune medicinæ, cum & sine Sena.

℞. Radicum Polypodii quercini ℥ ß.
Passularum mundatarum ℥ ij.
Sebesten · Prunorum ana num. xij.
Florum Boraginis Violarum Rosarum rubrarum ana ʒ ij.

Fiat decoctio secundum artem.

Vt fiat compositum,

℞. Foliorum Senæ mundatorum ℥ ij ß.

Parum bulliant in decocti superioris lib. j. ß. addita Caryophyllorum ʒ j. Infundantur sex horas : postea leuiter exprimantur.

Lac Virgineum, vt est apud Weckerum.

℞. Aluminis crudi ℥ iiij.
Aquæ fluuiæ lib. ij.

Decoquantur ad tertias. Postea

℞. Lithargyri lib. ß.
Aceti optimi lib. j. ß.

Coquantur, donec remaneat libra vna. Ambæ aquæ colatæ misceantur, & agitentur, donec lactis colorem adipiscantur.

Potio vulneraria, siue Decoctum Sclopetarium, vt vulgo paratur.

℞. Cancrorum fluuiatilium vstorum, & subti-

ſubtiliſſimè pulueriſatorum ʒ ij.
Radicum Ariſtolochiæ rotundę, & Conſo-
dæ maioris
Foliorum Prunellæ
Baccarum Lauri ana ʒ j.
Contundantur craſſo modo: includan-
tur linteo raro, & bulliant in Vini albi li-
bris tribus, donec tertia pars conſumpta
ſit: addendo circa medium decoctionis
Vincæ Peruincæ pugillum vnum.
Fiat colatura.

ALIA COMPOSITA.

Saccharum Roſatum tabulatum.
Saccarum Penidiatum, ex aqua Hordei.

Baccilli Bechici, vulgo Rebecha dicti.

℞. Pulueris Diaïreos, Diatragacanthi fri-
gidi ana ʒ ij.
Pulueris Glycyrrhizæ ℥ ß.
Sacchari canditi ʒ iij.
Sacchari Tabarzeth, hoc eſt albiſſimi
lib. j. ß.
Cum Gummi Tragacanthi aqua Roſa-
rum ſoluto fiat paſta, ex quâ parentur Bac-
culi, ad vſum reponendi.

Me-

Mel { Rosatum.
Violatum.
Anthosatum.
Mercuriale, *ex succo non decocto paratum: quod quidam pessimè faciũt.* }

CONSERVÆ.

Rosarum { Liquida
Solida }

Violarum.
Nymphææ
Cichorii.
Boraginis.
Anthos.

Radicum { Inulæ.
Symphyti.
Eryngii }

Surculorum tenerorum Absinthii latifolii excorticatorum.
Diacynorrhodon cũpaucoSaccharo paratũ
Cydoniatum.

Corticum { Arantiorum.
Citriorum. }

Fructuum { Cerasorum, Berberis, Ribes,
Omphacii, Cornorum,
Mororum semimaturorum }

SYRVPI.

Rosarũ pallidarũ, nouem ad minimum infusionum { Simplex &
Cõpositus cũ Agarico. }

Rosarum rubrarum siccarum, ex libra vna Rosarum, horis viginti quatuor infusarum in aquæ tepidæ lib. iiij: & expressione coctâ cũ Sacchari albissimi lib. ij.

Violarum { Violatus, Laxatiuus, ex nouem infusionibus.

Floribus arborum Persicarum.

De Symphyto.

Florum Nymphææ simplex, *ex duabus infusionibus, apud Ioubertum.*

Cydoniorum { Cum Saccharo. Sine Saccharo excoctus.

Malorum granatorum *acido-dulcium : vel ex æquis partibus acidorum & dulcium.*

Berberis.

Aciditatis Citri.

Syrupus è Corticibus Mali Citrii.

℞. Corticum Malorum Citriorum recentium, in aqua maceratorum & præparatorum lib. j.

Coquantur in aquæ lib. vj, donec lib. ij. supersint : & cum lib. iij. Sacchari albi fiat Syrupus.

Condiatur pars vna Syrupi Moschi granis duobus, Ambræ griseę grano vno.

De Pomis Simplex, & Compositus, Saboris Regis. Isque duplex: scilicet cum simplici Senna, & cum triplicata Senna.

Iu-

Iuiubinus.
De Tussilagine
De Glycyrrhiza. *Sed pro aqua Rosarum accipe aquam infusionis Rosarum pallidarum, ex Fratrum Minorum consilio.*

Adiantinus { Communis. / Monspessulensis, prout haberi poterit. }

De Althæa.

Syrupus de Stœchade, descriptionis Fernelii.

℞. Florum Stœchados ℥ iiij.
Thymi Calaminthes Origani an. ℥ j. ß.
Saluiæ Betonicæ Florum Rorismarini ana ℥ ß.
Sem. Rutæ Pæoniæ Fœniculi ana ʒ iij.

Coquantur in aquę libris decem ad dimidias. In colatura adde Sacchari & Mellis ana lib. ij. Fiat Syrupus, aromatizatus Cinnamomi, Zingiberis & Calami aromatici ana ʒ ij. raro linteo ligatis, & in Syrupo appensis.

De Absinthio, Mesuæ. *Ex Absinthio nostrate latifolio, priùs seorsim in aqua tepida macerato.*

De Artemisia. *In quo cur pro Buglossa necessariò substituendum sit Albugilissa, vt voluit Ioubertus, non video: cùm Buglossum verum, qua nostra Borago est, vel solo flore*

menses potenter moueat, & succo etiam secundinas deiiciat. Attamen Anchusæ primæ radix (quæ Arabum Albugilissa est) apud Dioscoridem vuluæ indita etiam fœtus mortuos extrahere dicitur. Ita vt parum referat, vtram ponas, Anchusam aut Boraginem. Verùm correctior multo est & melior descriptio Syrupi de Artemisia apud Fernelium: eámque sequendam puto.

Syrupus de Artemisia, Fernelii.

℞. Artemisiæ manipulos ij.
Rad. Helenii Rubiæ Pæoniæ
Leuistici Fœniculi ana ℥ ß.
Pulegii Origani Calaminthes
Nepitæ Melissophylli Sabinæ
Sampsuchi Hyssopi Prassii
Chamædryos Chamæpityos
Hyperici Parthenii Betonicæ ana manip. j.
Seminis Anisi Petroselini Fœniculi
Ocimi Dauci Rutæ Nigellæ ana ʒ iij.
Contusa macerentur horis viginti quatuor in Hydromelitis libris octo.

Coquantur ad lib. v. & cum Sacchari ℔. v. percoquantur in Syrupum, condîtum Cinnamomi vnciâ vnâ, Spicæ drachmis tribus.

De Mentha simplex, *cum Sacchar o paratus.*

De Ci-

De Cichorio { Simplex, *ex ſucco Cichorii, & Sacchari dimidio.*
Compoſitus, *Nicolai Florentini, (non Præpoſiti, qui Rheum octuplum ponit.)*

Ex capitibus vtriuſque Papaueris.
Papaueris Rhœadis.
Diamoron Meſuæ.
Oxyſaccharum ſimplex.
Oxymel ſimplex dilutum.
Oxymel Scilliticum merum, & ſine aqua, aut ſaltem
Acetum Scilliticum, *ex quo in rem præſentem poſſet Oxymel parari.*

Syrupus Diachelonion, ſeu de Teſtudinibus.

℞. Carnis Teſtudinum ℥ iiij.
Hordei mundati ℥ ij.
Carnis Dactylorum ℥ j.
Paſſularum Damaſcenarum
Glycyrrhizæ raſæ ana ʒ vj.
Sebeſten Iuiubas ana num. xij.
Seminis Bombacis Melonum
Cucumeris Citrulli ana ℥ ß.
Sem. Lactucæ Papaueris albi ana ʒ ij.
Vngulæ caballinę Pulmonariæ an. man. j.
Florum Violarum Nenupharis an. ℥ ß.
Fiat decoctio, vt decet.
In colatura clarificata, ad lib. iiij. adde

Sacchari albissimi lib. ij. Sacchari Rosati & Diatragacanthi frigidi ana ℥ v. Fiat Syrupus perfectè coctus.

Testudinum caro (amputatis collo, cauda & pedibus) à sordibus repurgetur: incidatur in frusta; simul cum reliquis coquatur. Deinde colaturæ adde Saccharum Rosatum, & Diatragacanthum. Loco Diatragacanthi quidam subiiciunt Saccharum Penidiatum. Vtrumque non malè.

PVLVERES.

Lumbricorum.

Diamargaritum frigidum apud Siluium { Cum Ambra & Moscho. Sine Ambra & Moscho.

Triasantali Nicolai.

Diarrhodon Abbatis, apud Nicolaum.

Aromaticum Rosatum Gabrielis, apud Mesuem.

Diambra.

Diatragacanthum frigidum Nicolai.

Diaïris simplex Mesuæ

Diacarthami Arnaldi de Villa noua apud Siluium.

ELECTVARIA PVRGANTIA MOLLIA.

Diacaſſia Nicolai Præpoſiti, *additis æquis partibus Caſſia & Mellis, ac non decoctâ Caſſiâ.*

Catholicum { Ex puluеribus
Ex infuſione puluerum, Senna & Rheo duplicatis ſic parandum, vt ſequitur.

Catholicum ex infuſione puluerum, Sena & Rheo.

℞. Rad. Polypodii ſemiſiccati
Foliorum Senæ mundatorum ana ℥ vj.
Violarum ℥ iiij.
Sem. Aniſi & Fœniculi dulcis ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ raſæ
Quatuor Sem. frigidorum maiorum mundatorum ana ℥ j.

Contuſa omnia (exceptis Senâ, Seminibus frigidis maioribus, & Floribus Violarum) macerentur horis xxiiij in aquæ fluuię quantitate ſufficiente (vel ℔. v.) poſtea coquantur leuiter in balneo Mariæ. Paulo antequam ab igne remoueantur, adde Senam, Semina frigida maiora, & Vio-

larum Flores. Macerentur calidè aliquot horas in balneo. Vbi refrixerint, linteolo colentur, & exprimantur leuiter. Colaturę pars vna seruetur pro infusione Rhabarbari: Altera iterum coquatur, donec in consistentiam Mellis crassescat: adiectis Sacchari albi lib. viij. & addendo in fine decoctionis infusionem vnciarum viij Rhei electi, seorsim factam in parte reseruata decoctionis Polypodii. Iterum coquatur, sed lento igne.

Postea ab igne remotis adde Florum Cassiæ (extractæ ad vaporem decocti præscripti) & Tamarindorum an. ℥ viij Sacchari Candi, & Penidiorum ana ℥ ß.

Fiat Electuarium.

Tryphera Persica Mesuæ, *ex correctione Fratrum Minorum, apud Ioubertum.*

Diaprunis Nicolai. { Simplex. Solutiuus. *Et quia breui acescit, quo tempore Pruna recentia desunt, paretur ex Pulpa decoctionis Prunorum, potiùs quàm vt acidum in vsum recipiatur.*

Confectio Hamech maior, apud Mesuem. *Huic cur minorem, minùs efficacem, præferat Ioubertus, non video. Ingrata est: sed non detur delicatis. Neque reprobandum puto Serum lactis, quòd longis infusionibus acescat (parcant mihi docti viri.) Nam Serum non ideò reiiculum, quòd acidum. Tale enim & tenuius*

nuius est, & magis refrigerat; ideóque magis domat acrium acrimoniam, & feliciùs eorum quæ infundũtur vires elicit. Denique cur in hac Compositione improbabitur Serum acidum, cùm in Tryphera Persica & Diaphœnico feratur Acetum? Verumtamen, si displicet quòd in hac Compositione multa sine arte & confusè traduntur. Nam cur Rhabarbarum coquitur? (coquitur quidem Mesuæ; sed recens, puta, compactum ac validum: at nostrum inueteratum, laxum, propterеáque euanidum, constat coctione vim catharticam amittere: Annon Cassia & Manna cum Tamarindis cocta corrumpuntur? Annon Dacrydii vires coctione exsoluuntur? præterquam quòd sic aliis non facilè Dacrydium commiscetur, ita vt in omnibus Compositionis partibus par facultas non reperiatur?) si cui, inquam, hæc displicent, præferatur ea, quæ ex Fernelii censura & artificiosior & efficacior est; cuius descriptio sequitur.

Confectio Hamech, ex censura Fernelii.

℞. Corticum Myrobalanorum citrinarum ℥ ij.
Myrobal. Cepularum Myrob. Indarum
Violarum Colocynthidis
Polypodii querni ana ℥ j. ß.
Absinthii Thymi ana ℥ ß.
Seminum Anisi Fœniculi

Rosarum rubrarum ana ʒ iij.

Tusa omnia macerentur per diem in lib. ij Seri lactis : deinde coquantur ad libram vnam. Fricentur manibus, & exprimantur.

Colaturæ adde

Succi Fumariæ Pulpę Prunorum, &
Vuarum Passarum ana lib. ß.
Sacchari albi Mellis despumati an. ℔ j.
Coquantur ad consistentiam Mellis : inspergendo sub finem
Agarici & Senæ pulueratorum ana ℥ ij.
Rhabarbari triti ℥ j. ß. Epithymi ℥ j.
Dacrydii ʒ vj.
Cinnamomi ℥ ß. Zingiberis ʒ ij.
Sem. Fumariæ Anisi Spicæ Nardi an ʒj.
Fiat Electuarium.

Benedicta laxatiua Nicolai Alexandrini.
Hiera picra simplex, mellita, Galeni.
Hiera diacolocynthidos Pactii, *ex Scribonio Largo, bono medico, in vsum reuocata.*
Hiera Lagodii, Nicolai Myrepsi.
Caryocostinum Garyopōti, *apud Ioubertum capite de Benedicta.*

Hydragogum Fernelii { Maius. Minus.

Nullum vulgò extat Hydragogum in Officinis. Ideò duo hæc hîc addēda existimaui. Minus mitius est, ita vt grauidis etiam dari possit: Maius validius, & non nisi paulo robustioribus idoneū.

Hydra-

Hydragogum minus, Fernelii.

℞. Succi Rosarum pallidarum ℔ ß.
Sacchari albi Mellis optimi ana ℥ xv.
Coquantur dum exspumauerint & crassescant. Tum adde
Succi radicum Ebuli lib. j.
Prassii sicci Sem. Fœniculi tritorum ana ʒ ij.
Acinorum Ebuli & Sambuci ana ℥ ij.
Cinnamomi ʒ vj.
Macis Galangæ ana ʒ iij.
Coquantur igne lento, in Mellis crassitiem.

Hydragogum maius Fernelii.

℞. Seri lactis lib. vij.
Sacchari albi Carnis Cydoniorum ex aceto coctorum ana ℥ x.
Mannę Calabrinæ ℥ v.
Coquantur igne lento, ad Mellis consistentiam. Sub finem adde
Foliorum Laureolæ præparatæ ex Oleo Amygdalarum dulcium & Aceto ℥ ij.

Præparatio Laureolæ sic facienda : Folia Laureolæ macerentur horis xxiiij in Aceto & Succo Portulacæ, vel Mali Granati: modicè coquantur : exprimantur, siccentur, terantur. Deinde affunde Aquæ Ro-

ſarum lib.ß. Olei Amygdalarũ dulciũ ℥j.ß. Bulliant rurſus ad conſumptionem aquæ.

Puluis cum ſuperſtite Oleo addatur in Compoſitionem.

ELECTVARIA PVRGANTIA, SOLIDA.

Diacarthami Arnaldi de Villa Noua, apud Siluium. *Hoc Electuario nullum in vſu frequentius; nullius deſcriptio in Diſpenſariis minùs conſtans.*

De Succo Roſarum Nicolai Præpoſiti, *cum ſuo Scammonio toto, contra ſententiam Siluii; vt verè ſit* Calcarmedicinarum.

De Citro ſolutiuum Guidonis, *apud Ioubertum. Nam in aliis ferè Sena omittitur.*

ELECTVARIA VOMITORIA.

Electuaria vomitoria. { Mitius. Validius.

Nulla extant in Officinis & Diſpenſatoriis vulgaribus vomitoria compoſita. Ideò & hac hic addere, optimum putaui. Scio parari poſſe in rem præſentem, ſed quæ careant beneficio fermentationis.

Mitius, Diaſarou dictum Fernelio, ſic paratur.

Dia-

Diaſarou, Fernelii, vomitiuum mitius.

℞. Syruporum Menthæ & Violarum ana ℥ viij.
Coquantur ad conſiſtentiam Mellis. Sufinem, ſubducto igne, inſperge
Rad. Peponis arefactæ
Sem. Raphani & Vrticæ, maceratorum in aqua Roſarum, arefactorum & tritorum ana ℥ j.
Radicis Aſari tritę & cretæ ℥ ij.
Cinnamomi Sem. Fœniculi ana ʒ iij.
Fiat Electuarium.

Validius, *imò validiſſimum* Dielleborou, *in morbis contumacibus, robuſtis corporibus, ac thoracis ampli, facilè vomentibus, atque corpore ritè præparato vſurpandum.*

Dielleborou, Fernelii, vomitiuum validum.

℞. Caryophyllorum ℥ ij.
Fibrarum Ellebori albi ſiccarum & inciſarum lib. j.
Aquæ lib. xiiij.
Fiat infuſio per tres dies. Hinc fiat decoctio ad conſumptionem mediæ partis: & facta diligenti expreſſione, abiiciatur Elleborum. Tum adde
Mellis ℔. vij.

Syrupi de Nymphæa lib. j.
Succi Raphani ℥ iij.
Repetatur coctio, donec reducatur ad consistentiam Mellis.
Electuarium vitreo vase excipiatur; & seruetur ad vsus.

ELECTVARIA ALTERANTIA.

Electuarium contra vermes.

℞. Farinæ Lupinorum ʒ ij.
Corallinæ Dictamni albi ana ʒ j. ß.
Cornu Cerui, Sem. Caulium ana ʒ j.
Rhabarbari ʒ ß.
Fiat puluis, diuidendus in duas partes. Vtraque pars coquatur seorsim, cũ Sacchari in aqua Graminis dissoluti ℥ iij. Sed vni parti adde Dacrydii ℈ ij. Trochiscorum Alhandal gr. vj.

Diacodium solidum.

℞. Capitum Papaueris albi cum suis seminibus, quantum voles: Coque: fortiter exprime. Decocti expressi libra vna coquatur cum altera libra Sacchari, ad consistentiam Confectionis Manus Christi, rudiculâ aliquamdiu agitando.

Serue-

Seruetur ad diſtillationes ferinas.

Poteſt parari candidius & ſuauius ex ſolo ſemine, ſed minùs efficax.

Philonium Perſicum Meſuæ.
Philonium Romanum Nicolai.
De Baccis Lauri Raſis.

Diaſatyrium. (*Nam & huius vſus ſæpiuſculè neceſſarius eſt.*) *Ex tribus autem eius deſcriptionibus, ſequens præfertur Fernelio.*

Diaſatyrium, Fernelii.

℞. Radicis Satyrii, recentis ac ſolidæ
Radicis Paſtinacæ ſatiuæ Rad. Eryngii
Nucis Indicæ Strobilorum
Piſtaciorum ana ℥ j. ß.
Caryophyllorum Zingiberis Aniſi
Sem. Erucæ Sem. Fraxini ana ʒ vj.
Cinnamomi Caudarum Scincorum
Seminis Bulbi ana ʒ ij. ß.
Moſchi gr. vj.
Mellis optimi deſpumati ℔. iij.

Radices tuſæ coquantur ex melle, & ſubigantur: Deinde Nux Indica, Strobili & Piſtaciæ tuſę ſimiliter adiiciantur. Poſtremò etiam reliqua exquiſitè trita.

Theriaca trium ætatum.
Mithridatium Damocratis.

Alkermes Meſuę, *ex infuſione Serici crudi, & Syrupo Kermeſino, cum Ambrâ totâ. Ne cum illis erres, qui falſis ducti rationibus, di-*

midiatam

midiatam tantùm ponunt, & Compositionem reddunt minùs efficacem; &, vt ita dicam, minùs ſpiritualem. Calor Ambræ, inquiunt, in regionibus Septentrionalibus & frigidioribus metuendus eſt, quia in his interna magis calent. Ridiculè. Certè interna magis calent, ſed calido innato, hoc eſt, temperato & humido; non acri & ſicco. Quòd ſi hæc Ambræ quantitas in regionibus Meridionalibus, vbi calor & acrior & ſiccior eſt, calore non nocuit, multo minùs in noſtris, vbi mitior calor eſt, & humido temperatior, ac quãtitate tantùm excedẽs, non qualitate. Ni hæc vera ſint, æſtate quàm hyeme calida conuenientiora; & malè Hippocrates libro De diæta idiotarum dixerit, Hyeme parciùs & meraciùs bibendum; æſtate largiùs, ſed dilutiùs. Eadem enim ratio regionum, quæ temporum.

De Hyacintho, deſcriptione Iouberti, *quæ hæc eſt.*

Electuarium de Hyacintho, Iouberti, ad obſtructiones hepatis & lienis.

℞. Limaturę Chalybis vſtæ in crucibulo donec rubeat, & diligenter in mortario tritæ, ſine exſtinctione, ʒ iiij.
Diarrhodon Abbatis
Aromatici Roſati ana ʒ j.
Thymi Epithymi Cinnamomi ana ʒ ß.

Ex vna parte, additis pulueris Hierę picrę ʒ vj. cũ Syrupo de Artemiſia fiat maſſa

Pilu-

Pilularum: ex altera, cum octuplo Saccharo fiant tabellæ ponderis drachmarum duarum aut trium. Saccharum coquatur cum parcissima aqua. Vbi optimè despumatum fuerit, pulueres indantur, & continuè agitentur, ne Chalybs in imum resideat. Mediocriter cocta, & paulo minùs quàm Saccharum Rosatum, defundantur supra marmor aut chartam; manibus subigantur, aut spathula agitentur; & formentur tabellę; ne, si immotæ refrixerint, cauę reperiantur.

Restat Electuarium vnum, Resumptiuum *dictum, ad restaurationem virium, in iis qui diuturno morbo contabuere. Sic autem descriptum à Fernelio.*

Electuarium Resumptiuum, Fernelii.

℞. Rosarum rubrarum
Glycyrrhizæ ana ʒ ij. gr. v.
Gummi Arabici
Tragacanthi ana ʒ ij. ℈ ij.
Santali rubri & albi ana ℈ iiij.
Succi Glycyrrhizæ Amyli
Seminis Papaueris albi
Portulacæ Lactucæ Scariolę ana ʒ iij.
Quatuor seminum frigidorum maiorum
Sem. Cydoniorum Maluæ Bombacis
Violarum Strobilorum
Pistaciorum recentium

Amygda-

Amygdalarum dulcium
Pulpæ Sebesten ana ʒ ij.
Caryophyllorum Spodii
Cinnamomi ana ʒ j.
Croci gr. v.
Penidiorum ℥ ß.
Terantur: excipiantur triplo Syrupo Violaceo. Fiat Electuarium molle.

TROCHISCI.

De Agarico.
Alhandaal, siue de Colocynthide.
De Karabe.
De Myrrha Nicolai.
Albi Rasis { cum Opio / sine Opio.
Gordonis apud Bauderonem.

Trochisci Andronis.

℞. Cytinorum ʒ x.
Gallarum ℥ j.
Myrrhæ Aristolochiæ rotundæ ana ℥ ß
Chalcanthi Aluminis scissilis
Misyos Cyprii ana ʒ ij.
Excipiantur passo. *Antiballomenon, siue Succedaneum Mysios sit Vitriolum vetustum vstum.*

PILVLÆ.

Iliacæ Rasis, nono ad Almansorem, capite de Colico dolore.

℞. Colocynthidis & Sagapeni ana ℨ x. Scammoniæ ℨ iij. (*aliis ℨ iij. & tertiam, vt sint ℨ iij. ℈ j. Sed certè delendum est [& tertiam,] & Arculanus Rasis Commentator non agnoscit.*)

Forma Pilulas.

Sagapenum vino dissoluendum, colandum; & eo reliqua excipienda. *Eorum vsus nonnunquam necessarius in colica biliosa, Pictauiensi dicta, vbi aluus leuioribus Catharticis surda non respondet, & vi paulo validiore metastasis in brachia per aluum reuocanda.*

Indæ Haly, apud Mesuem. *In quibus Lapis Lazuli diligenter lauetur, sed non vratur.*

Ex Puluere Hieræ Pachii, *incorporato cum Syrupo Rosato solutiuo.*

Aureæ Nicolai, *non diminuto Scammonio.*

Cocciæ Rasis, *cum suo Scammonio toto: quæ prima descriptio est apud Siluium, contra sententiam Iouberti: vt habeas quas des robustioribus, & minore quantitate.*

De Agarico, Mesuæ.

Lucis maiores, Mesuæ.

Fœtidæ maiores, Mesuæ.

De Her-

De Hermodactylis maiores, Mesuę.
De Thymelæa, Mesuæ, *vel potiùs* De Esula Fernelii; *quarum descriptio sequitur.*

Pilulæ de Esula, Fernelii.

℞. Corticum Radicum Esulæ minoris, macerata horis vigintiquatuor in Aceto Succo Portulacæ, ℥ ij.
Grana Ricini expurgata & torrefacta num. XL.
Myrobalanorum citrinorum ℥ j. ß.
Chamædryos Chamæpityos
Spicæ Nardi Cinnamomi ana ℈ ij.
Omnia tenuissimè trita excipiantur vncia vna Tragacanthi Aqua Rosarum soluta & fiat massa. Esula menses octo antè sit collecta, non recens.

Valdè turbant: sed sunt efficaces in corporibus robustis. Minùs exsiccabuntur, sed & minùs efficaces erunt, si excipiantur Syrupo Rosarum solutiuo, non mucagine Tragacanthi.

Aggregatiuæ Mesuæ; *in quibus par quantitas Scammonii, Turbith, & Aloës, scilicet ana ℥ vj.*
De Hiera, cum Agarico.
Ruffi, seu communes, *Melle Rosato comprehensa.*

Pilulæ Scaligeri.

℞. Aloës (bis Succo Endiuię, & bis Succo Rosa-

Rosarum lotæ, & iterum bis imbutæ expressione drachmarum sex Rhei electi infusi in Aqua Endiuiæ, cum tertia parte Vini albi, & ℈ ß. Spicæ Nardi) ℥ ij. ß.
Galangæ ℈ ij.
Succi Absinthii latifolii inspissati, &
Salis Gemmæ ana ℈ ß.
Fiat massa.

Mercuriales (*si quando vsus venerit*) *paranda in modum sequentem, vt sunt apud Renodeum.*

Pilulæ Mercuriales.

℞. Hydrargyri in Succo Limonum primùm extincti, & postea in Succo Saluiæ nutriti ʒ vj.
Aloës optimæ ʒ v. Rhabarbari ʒ iij.
Dacrydii ʒ ij. Agarici ʒ j.
Styracis calamitæ Cinnamomi Macis
Santali citrini Salsæ Parilliæ
Sassafras Moschi ana ʒ ß.
Mellis in decocto Guaiaci despumati, & ad aquæ consumptionem cocti, quod sufficit. Fiat massa, digitis pauco Oleo Terebinthinæ imbutis tractanda aliquamdiu, ac postea vsui reponenda.

Pilulæ ex Aristolochia, Fernelii.

℞. Radicum Aristolochiæ rotundæ ℥ j.

Radi-

Radicum Gentianæ
Myrrhæ electæ ana ʒ iij.
Aloës Cinnamomi ana ℥ ß.
Zingiberis ana ʒ j.

Omnia exquisitissimè trita excipiantu
Oleo Amygdalorum dulcium recenti.

Paranda in rem præsentem.

De Cynoglosso, Mesuæ, *addendo Styrac* ʒ *iij. Reliqua quæ à quibusdam adiecta fue runt, humores attenuant, quos incrassar consilium est; ideóque omittenda. Nostrum Cynoglossum non est malum veri Cynoglos antiballomenon.*

AQVÆ DISTILLATÆ.

Tartari	Nymphææ.	Euphragiæ.
Vitrioli.	Papaueris rubri.	Saluiæ
Sulphuris.	Graminis,	Maioranę
Vitæ.	Solani.	Melissæ
Scabiosæ.	Plantaginis.	Scordii.
Endiuiæ	Herniariæ	Cardui benedicti.
Acetosæ.	Buglossi.	Vlmariæ
Cichorii.	Boraginis.	Cruciatæ.
Violarum.	Tussilaginis.	Aluminosa.
Rosarum.	Betonicę.	Cinnamomi.
Lactucæ.	Absinthii	
Pimpinellæ.	Fœniculi.	
Portulacæ.		

Aqua Theriacalis optima.

℞. Radicum Gentianæ Enulæ Campanæ
Tormentillæ Angelicæ
Imperatoriæ ana ℥ j.
Cyperi Ireos Florentinæ ana ʒ vj.
Zedoariæ
Corticis Citri ſicci, & Arantiorum
Cinnamomi Caryophyllorum
Seminis Cardui benedicti
Corymborum Hederæ
Granorum Iuniperi ana ℥ ß.
Dictamni Scordii Meliſſæ
Calendulæ ana manip. ß.

Macerentur diem integrum ſuper cineres calidos, in vaſe oris ſtricti, optimè obturati, cum Vini albi lib. vj.

Die ſequente adde decoctionis Vlmariæ, Betonicæ & Nenupharis libras ij. Deinde bulliant parum, lento igne. Poſtea fiat expreſſio: in qua diſſolue & infunde per noctem Theriacæ optimæ ℥ iiij. Ponantur in alembico vitreo, & fiat diſtillatio in balneo Marię.

Aqua diſtillata ſeruetur.

Facultates omnes recreat: qualitates peſtilentes & venenatas domat: ſyncopæ, cordis palpitationi, vertigini, lethargo, epilepſiæ, apoplexię, & paralyſi ſuccurrit.

Aquæ

Aqua vitæ aurea, *magna & verè Empiri[illegible] compositionis* (Thomæ Erasti:) *quam nos, rebus non immutatis, in paulo meliorem ordinem redegimus.*

Aqua vitæ aurea, Thomæ Erasti.

℞. Rosarum ℥ j. ß.
Caryophyllatæ Baccarum Iuniperi
Florum Lauendulæ ana ℥ j.
Saluiæ minoris Origani Bistortæ
Rutæ Radicum Petroselini ana ʒ vj.
Betonicæ Rorismarini Maioranæ
Pulegii Bismaluæ Valerianæ
Pimpinellæ Succisæ Menthę crispę
(an Mentha hortensis? Certè non errabit qui eam accipiet)
Menthæ siluestris Verbenæ Keiri
Radicum Leuistici Tormentillæ
Polypodii ana ℥ ß.
Absinthii Hyssopi ana ʒ ij.
Magistrãtiæ (*hoc est Mei, seu Imperatricis*) ʒ j.

Contusa omnia crassiusculè, macerentur in tribus mensuris spiritus Vini (*accipe quantitatem sufficientem, ad iam præscriptorum & sequentium infusionem ritè peragendam*) quinquies distillati in vase bene obturato, per dies tres. Postea diligenter distillentur.

Aquæ huic distillatæ infunde
Anisi Glycyrrhizæ
Conserue Rosarum ana ℥ j ß.

Cin-

Cinnamomi Caryophyllorum Malorum Granatorum (*corticis scilicet*)
Zingiberis albi
Nucis Moschatæ Macis
Galangæ Calami aromatici
Zedoariæ Aristolochiæ rotundæ
Mechoacæ Foliorum Lauri
Seminis Coriandri Cardamomi
Nigellæ Romanæ Sacchari Candi
Manus Christi Perlatę ana ℥ ß.
Cubebarũ Baccarum Lauri excorticatarũ
Cumini (*seminis scilicet*)
Rhapontici (*radicis*) Corticis Arantiorũ
Theriacæ ana ʒ ij.
Granorum Paradisi Rhabarbari
Croci ana ʒ j.
Piperis longi Piperis nigri ana ʒ ß.
Mellis optimi despumati lib. j.

Contusa omnia crassiore modo in vase stanneo obturato relinquantur per dies decem. Singulis diebus agitentur bene. Postea distillentur denuò: & huic aquæ distillatæ adde

Sacchari albissimi, tenuissimè puluerati ℥ j.
Moschi Alexandrini
Ambræ griseæ an. ʒ j.
Caphuræ ʒ ß.

Relinquantur ita per triduum aut quatriduum. Postea colentur per pannum rarum, & in loco frigido, vase argenteo aut

ſtanneo puriſſimo (*nam vitrea vaſa vis aquæ eximia frangit*) vſu reſeruetur.

Mirè confortat partes principes: Præſtantiſſima ad apoplexiam, epilepſiam, conuulſionem. Prĕſeruat à peſte. Venenis aduerſatur. Syncopæ præſentiſſimum remedium.

Aqua diuina, ad vlcera; Fernelii.

℞. Sublimati optimi (*ex Mercurio ſcilicet*) gr. xij.
Aquæ Plantaginis ℥ vj.

Coque ſuper calidos cineres in phialâ vitreâ ad dimidias.

OLEA.

Philoſophorum	Tartari
Sulphuris	Caryophyllorum
Terebinthinæ	E Nucibus moſchatis
Ceræ	Laurinum Meſuæ.

Oleum contra vermes, præſtantiſſimum.

℞. Myrrhæ electæ ℥ vij.
Maſtiches ℥ ix.
Aloës hepaticæ ℥ xiiij.
Salis communis ℔. j.

Contuſa omnia per retortam igne lento di-

to diligentiſſimè diſtillentur. Exibit primò Aqua, deinde Oleum admirandum.

Guttulâ arteriæ in carpis manuum, & regio vmblici irrigantur. Etiam præſtantiſſimum Balſamum eſt ad vulnera recentia. *Manauit hoc Oleum ab Italis.*

E Spica Lauendulæ.
Gagatinum.
Keirinum.
Chamęmelinum.
Anethinum.
Liliorum, ſimplex.
Perforatæ, compoſitum.
Abſinthii.
Rutaceum, *cum Oleo ſimplici, non omphacino contra ſententiam Siluii. ſic enim* ἐπαγγέλματι *meliùs reſpondebit.*
Caſtorei ſimplex, Nicolai Prępoſiti.
Irinum Meſuæ.
Lumbricorum.
Scorpionum ſimplex, Meſuæ.
Capparinum compoſitum.
Maſtichinum Meſuæ, apud Ioubertum.
Myrtillorum
E floribus & capitibus vtriuſque Papaueris, Oleo infuſis.
Violatum.

Roſatum { Simplex / Completum / Omphacinum }

Omphacinū artificiale, apud Bauderonē.
Cydoniorum, Meſuæ.

CERATA & VNGVENTA.

Santalinum Meſuæ.
Stomachicum Galeni, apud Ioubertum
Roſatum Meſuæ { cum Opio. / ſine Opio.
Populeum Nicolai.
De Tutia, pro oculis.
Deſiccatiuum rubrum.
Nicolai Præpoſiti, *duplicato Oleo Roſaceo omphacino, & omiſſo Oleo Violato.*
Reſumptiuum primæ deſcriptionis apud Ioubertum.
Comitiſſę.
Album, Raſis, ſine additamentis.
Diapompholygos, ex Siluii caſtigatione.
Citrinum: vbi pro Amentho repone Lapidem Amiantum; pro Gersâ Serpentariâ, Ceruſſam Serpentariam, ſeu Amylum Serpentariæ, ex Siluii conſilio. *Ceruſſam autem Serpentariam ſic parabis: ℞. Radices Ari, initio Veris, antequam folia mittant, collectas, ablutas, & exteriore cortice mundatas. Contunde in mortario lapideo. Succus per expreſſionem extrahatur: linteo tectus, ſole exſiccetur, aquâ Roſaceâ lauetur.* Rur-

Rursus exsiccetur & reponatur. Verùm satius est huius Vnguenti puluerem paratum habere, vt possit ex tempore Vnguentum confici in vsus necessarios. Inueteratum enim, minùs idoneum est.

Aureum Mesuæ.
Nutritum, seu Triapharmacum simplex, Mesuæ.
Basilicum, seu Tetrapharmacum minus, Mesuæ.
Mundificatiuum de Resina, Iouberti.
Martiatum Nicolai, ex censura Iouberti.
De Althęa, Nicolai.

Enulatum { Cum Mercurio. / Sine Mercurio.

Ægyptiacum Mesuæ.
De Arthanita maius Mesuæ, vel potius
De Lathyride, Fernelii, *cuius descriptio sequitur.*

Vnguentum de Lathyride, Fernelii.

℞. Succi Lathyridis lib. ß.
Succi Esulæ ℥ iiij.
In quibus dissolue
Radicum Cyclaminis ℥ ij.
Scammonię ℥ ß.
Granorum Ricini & Lathyridis expurgatorum ana ℥ j. ß.
Sem. Fœniculi Rutæ & Anethi.
Baccarum Lauri ana ℥ j.

Trita omnia macerentur in ſuccis diem vnum. Poſtea Axungiæ ℥ viij Ceræ ℥ iiij. liquefiant : & in his ſenſim omnia diſſoluantur, & coquantur igne non acri, donec totus humor abſumptus ſit, & omnia in Vnguentum coëant.

EMPLASTRA.

De Maſtiche, apud Ioubertum.

De Ceruſſa, *ex æquis partibus Olei Roſacei & Ceruſſæ, prout emendata eſt à Iouberto.*

Contra rupturam, Nicolai.

Diachylum { Album. Ireatum, *ex Oleo Irino.* Magnum.

Cum Gummis.

De Mucilaginibus, Nicolai Præpoſiti.

Diapalma Galeni, *agitando cum baculo Quercino recenti, pro Palmeo.*

De Meliloto, Meſuæ.

Oxycroceum, Nicolai.

De Ianua, Nicolai.

Apoſtolicum, Nicolai.

De Ranis, Vigonis { cum Mercurio. ſine Mercurio.

Pro matrice, Nicolai.

Duo ſunt Emplaſtrorum genera apud Galenum libro quarto de Compoſ. medicam. general. quorum

rum sæpiusculè mentionem facimus Commentario nostro in librum Hippocratis De vulneribus capitis, à paucis annis, magno medicinæ commodo ab Italis in vsum reuocata; Emplastrum Isis, & Emplastrum Barbarum.

Isis Emplastrum vide apud Galenum libro 5. medicamentorum generalium, cap. 2. & 3. & apud eundem, perpaucis immutatis, libro 4. secundum locos, ex Asclepiade, vbi dicitur Isis cephalica. *Sic autem descriptum est ab Aetio.*

Emplastrum, Isis cephalica Galeno dictum, ex descriptione Aëtii.

Viride, quod Isis appellatur, à quibusdam Hermoni sacerdoti Isidis tribuitur.

℞. Ceræ ℥ xij. ß.
Terebinthinæ ℥ xxv. (*al. xij. ß.*)
Ammoniaci Æris vsti
Aristolochiæ longæ
Squamæ Æris vsti Æruginis
Turis Salis Ammoniaci ana ℥ j.
Myrrhæ Aloës
Galbani ana ℥ j. ß. [*al.* ℥ ß.]
Aluminis scissilis (*vel Aluminis Rochæ*) ʒ vj.
Olei antiqui ℥ x. Aceti quod sufficit.

Emplastrum hoc Polychrestum est, ad omnia vulnera, præcipuè capitis, cum ossium fractura: Item ad puncturas & aculeos infixos extrahendos: Ad hominum

& canum morſus, item viperæ, ac ſcorpionis: Ad artuum fracturas cum vulnere, quia citiùs callum obducit: Ad fiſtulas recentes & inueteratas: Ad mammarum & axillarum abſceſſus, tum ne fiant, tum vt facti curentur: Ad ſtrumas: Ad ſiſtendas oculorum fluxiones, fronti impoſitum: Ad ecchymoſes, gangrænas, & putredines carnium arcendas.

Hoc Emplaſtrum, inquit Aëtius, abſolutè Iſis appellatur (vel Iſis Hermonis:) ſed aliud eſt Emplaſtrum Iſis, quod Epigono tribuitur, quod etiam recipit radicis Dracunculi vnciam vnam. Eoque Galenus ſe vſum dicit; quia ſola Dracunculi radix, per ſe tuſa, ac probè trita in puluerem, maligna vlcera curat. Ad vlcera ſordida adhibentur Emplaſtri pars vna, Cerati Roſacei liquidi partes duæ: Ad vlcera verò quæ modica extersione opus habent, Emplaſtri pars vna, Cerati Roſati partes tres. Hoc autem Ceratum Roſaceum ſic paratur: ℞ Olei Roſacei ℥ xij. Ceræ candidæ ℥ iv. Fiat Ceratum. Ceratum Roſaceum & Emplaſtrum proportione dicta liquantur, miſcentur, rudicula lignea agitantur; ſed non diu, ne coloris gratia pereat. Loco Cerati Roſacei poteſt ſumi Vnguenti Roſati Meſuæ tantumdem.

Vt formetur Emplaſtrum Iſis, Cera, Terebinthina, & Oleum ſimul liquefiant: dein addantur Galbanum & Ammoniacum, Aceto ſoluta: atque ad ignem commixtis addantur ceteri pulueres. Vel, metallica

tallica cum Aceto in mortario terito; deinde reliqua trita & cribrata adiicito: liquabilia liquata in mortarium affundito, subigito, vnito; & forma magdaleones.

Ne putes (inquit Galenus) Emplastrum variare, pro varia inscriptione, cùm scilicet inscribitur Ἱερὰ ἐκ τῶν ἀδύτων, *vel* ἡ Ἕρμωνος ἱερογραμματέως, *vel* ἡ Ἐπιγόνου. *Nam idem est. Certè Epigoni Emplastrum ab Hèrmonis Emplastro variat sola radice Dracunculi, quam accipit. Itaque malè Londinenses eius radicis adiectionem tribuunt Fallopio: & malè quoque Isim sine Dracunculi radice Isim Epigoni vocant, quum Hermonis sit potiùs. Addit Galenus, quibusdam putari hoc Emplastrum ex adytis templi Vulcano in Ægypto dicati desumptum. Disces ab eodem Galeno, Epigonum, cui postrema Isidis Emplastri descriptio tribuitur, carcere conclusum, cùm hoc Emplastro quendam diuitem curasset, fuisse dimissum.*

Aliud etiam est Isis Emplastrum apud Galenum lib. 4. Compositionis medicamentorum per genera, κιῤῥὸν, *hoc est,* flauum *dictum, cùm superius* viride *dicatur Aëtio.*

Emplastrum Isis, flauum dictum, Galeno.

℞. Argenti Spumæ ʒ c.
Minii Synopici ʒ viij.
Diphrygis Ceræ Chalcitidis combustæ ana ℥ j. (al. ℥ ß.)

Chalcitidis crudæ ʒ ij.
Olei heminas, seu cotylas duas.

Argenti Spuma & Oleum coquuntur donec bis ac tertiò efferuescant: posteà Aquæ modicum digitis adspergitur: mox Diphryges, Chalcitis tosta, puluerata insperguntur, sub manu aquam instillando, donec non ampliùs medicamentum inter coquendum strepat. Vbi constiterit, Ceram indito. Chalcitis cruda, & Minium ex Oleo modico conterantur, & sub finem immittantur, continuè mouendo. Tandem in mortarium coniicito, atque subigito. Repone, ac vtere.

Molle conficiendum est, quia indurescit repositum.

Valet ad vlcera diuturna fluentia, maligna, ac vix curabilia, maximè in tibiis & partibus extremis.

Barbara Emplastra dicuntur Galeno, quæcunque Bitumen recipiunt pro basi. Sed inter alia duo potissimùm commemorat, quibus uti solitus erat: Primo quidem ad maxima vulnera; Altero ad minora. Ideò primum Maius *dictum, alterum* Minus.

Emplastrum Barbarum Maius, Galeni.

℞. Picis lib. viij.

Ceræ

Ceræ lib. vj. ℥ viij.
Resinæ Pini lib. v. ℥ iiij.
Bituminis ℔. iiij.
Olei puri ℔. j. ℥ vj.
Spumæ Argenti Cerussæ
Æruginis ana ℥ ij. ß.
Turis ʒ vj.
Aluminis liquidi ℥ j. ß.
Aluminis scissilis ℥ iiij.
Opopanacis Squamæ Æris
Galbani ana ℥ j. ß.
Aloës Opii Myrrhę an. ℥ ß.
Terebinthinæ ℥ xxiiij.
Succi Mandragoræ ʒ vj.
Aceti heminas vj. Fiat Ceratum.

Tempus conficiendi Emplastri Barbari Maioris, est cùm viget Mandragora; circa mensem Augustum scilicet.

Bitumen pulueratum, & cribro transactum, ponatur super chartam. Postea Tus, Squamma Æris, Aloë, & Myrrha trita per stamen excutiantur, & seorsim seponantur. Squamma autem super marmore accuratè læuigetur.

Opopanax & Galbanum, Aceto soluta, ita vt parte Aceti combibitâ, lentore suo adhuc cohæreant, per linteum exprimantur.

Alumen tum liquidum tum scissile in puluerem tenuissimum læuigentur.

His ita præparatis, Pix, Cera, Resina

Pini ad ignem liquescant: & siquæ sordes sunt, per pannum exprimendo colentur.

Oleum cum Cerussa & Lithargyro ad consistentiam Vnguenti excoquatur.

Mox indantur Resina, Pix, & Cera, ac super igne non acri commisceantur.

Calentibus adhuc, Bitumen iniicito, & spathula diligenter subigito.

Post hęc Terebinthina, cum Lachrymis, non nimis calida addatur.

Tandem Alumen, & post hoc reliqui pulueres inspersi, accuratè commisceātur. Fiant magdaleones.

Ærugo cum Oleo, Lithargyro & Cerussa coquenda est, vt color Emplastri magis gratus sit. Coctione enim Æruginis coloris gratia augetur potiùs, quàm minuitur.

Valet, vt ait Galenus, ad solidanda vulnera cruenta & recentia: ad vlcera antiqua & sinuosa: ad canum & hominum morsus; & ad podagram incipientem.

Emplastrum Barbarum Minus, Galeni.

℞. Picis Resinæ Pini
Resinæ coctæ, Bituminis ana ℔. j.
Spumæ Argenti ʒ x.
Cerussæ Æruginis, ana ʒ vj.
Opopanacis ʒ iij.

Olei

Olei, tempore hyberno, ℥ ix; æstiuo ℥ vj.

Liquanda liquefiant: & tritis terendis, confice in mortario, cum Aceto.

[Eadem pręstat quæ Maius, sed non tam efficaciter.]

Quodsi mitius, & magis anodynum desideras, adde Succi Hyoscyami ʒ ß. Opii tantundem.

Fiat Ceratum.

Ceterùm Pharmacopœi, ad dispensationem & confectionem Compositionum tum purgantium, tum alterantium, itémque Vnguentorum & Emplastrorum, aliorumque magni nominis medicamentorum, quæ in Officinis asseruari debent, Medicos aduocabunt; vt eos suæ fidei & diligentiæ testes oculatos habeant, & operis directores.

FINIS.

A.

ABIETINA resina 535
Abrotonum 113
Absinthium Ponticū 146. 305.
Absinthium Romanum. 146
Absinthium rusticum 305
Acacia 112,121,406.
Acaciæ succedanea 112,118,121, 368, 369,541.
Acini. 339
Acori loco quid 53, 62.
Acorus.125,249,539.
Acorus verus quid. 68, 112.
Adiantum nigrū.191
Adipum præparatio. 366.
Adulteria simplicium medicamentorum. 406, & seqq.
Aëromeli. 239.
Aerugo. 333
Agaricus Trochiscatus. 267
Ageratum. 43
Agresta. 141
Albatecha. 269
Alexiterium contra pestem. 567
Alleluia. 321
Allium silvestre.522
Aloën abluendi modus cum aromatibus. 359
Aloëspræparatio.359
Alum, aut Halum.92
Alypias 96.
eius loco quid. 95
Alypum. 95
Alzanahan, alchanach, alzanach, Ichthyocolla. 349
Amaracus. 144, 255, 256,324,328,520. 544.
Amarena cerasa. 181
Ambra. 277,278
Ambræ pomum. 587
Amentum dulce.335
Amomi loco quid 51 70,112,131, 208, 246,259.
Amomum verum. 87, 88.
Amomum falsum.87, 88.131.539.
Amylum. 36.
Anchusa. 296
Angelica 64.125.
Anguria 193,194
Animalium partium delectus. 405, 406
Anthera. 272
Antiballomena. 456
Antimonium,pro Artimon. 93
Anthophylli. 22
Aphace. 516
Apium. 537
Apparine. 325
AquaCinnamomicōtra epilepsiam.606
Aqua diuina ad vlcera, Fernelii. 650
Aqua theriacalis optima. 647
Aqua vitæ aurea, Thomæ Erasti.648
Aquæ marinæ loco quid. 288
Archeutida, seu Arceuthis 223.259.
Aristoloch. rotunda, 118, 119. 277. 287.542.
Aristol. tenuis. 113, 118. 542
Aromaticum Garyophyllatum 27
Aromaticum Rosatum Gab. 19
Aromatum Indicorum libellus Garciæ. 19
Arthanita 341.
Artimonium 93.
Arum 121.
Asarum 40.
Aspalathi loco quid 254,255.257.259
Aspalathus 254.
Asphaltum 103.541.
Aspis 517
Asplenium 153.156. 289.
Aurea Alexand. 84.
Auri &argenti limatura 23.
Aurum aut argent. foliatum merū 59.
Aurum coctum 86

B.

Bacilli Bechici, vulgo Rebecha. 624.
Balanus Myrepsica 308.
Balaustium 91. 132.
Balsami fructus 216
Balsami loco quid 84. 263.
Balsamita.47,48.319
Balsamum quid significet. 87. 263. 525,526.
Bardana 337
Batega 269
Baucia 101
Bedeguar. 162. 203.
Beben albi & rubri succedanea 508
Benedicta laxatiua. 208
Bistorta 536
Bitomen Iudaicum 103. 541.

Blatta

Blatta Byzantia. 259 528
Bolus Armena 538
Boraginis succus clarificandus 170.
Borax 335
Branca vrsina 95
Brassica siluest. 95.
Britannica 536.
Buglossa domestica 210.
Buglossa siluestr. 296
Buglossa vulgaris 170
Bulbi sem. loco 98
Bunias 110. 114
Buphthalmum 321
Burungi 83, 84

C

CAchrys. 125
Calamintha cãpestris 25
Calamintha domestica 150
Calamintha mõtana 24
Calamintha sil. 151
Calami aromatici veri loco quid 254. 255, 256. 259. 281
Calamus arom. 249
Calamus odoratus 543
Calamus vnguentarius 259
Camphorata 321
Candelæ pro carunculis in meatu vrinario natis. 595
Candelæ pro suffitu 588.
Capillus Venerisverus 192
Carabe 278
Cardamomum 20, 21
Carduncellus 320
Carduus benedictus 320
Carneola, aut Corneola. 55.
Carolina 162
Carota 101
Carpesium 540, 541.
Carpobalsami succedanea 23. 47. 297 540
Carpobalsamus 297 540.
Caryocostinum 602
Caryon myrepsicon 298
Carydion 298
Casiæ flos 442
Casia, vel Cassia. 115. 281. fistula. 47. 110. 535. extracta, seu Flos Cassiæ. 442. extracta communis 443 extracta sine fol. Senæ 189. extracta cũ fol. Senæ 190. extracta pro clysterib. 190. lignea 20. 21. 47. 523. 535.
Cataputia maior 309
Catharticum hydragogum 438.
Catharticum Imperiale 221.
Cathengit, seu Ebulus. 341.
Catholicon 198
Catholicum ex infusione puluerum, Sena & Rheo 631
Caulis agrestis 95
Cauterium potentiale 599
Celtica, Spica. 221
Centaurium maius 528, 529 tenue 542
Centumneruia 320
Ceræ oleum 590
Cerastes 519
Ceratum, vide Cerotum.
Cerota vel Cerata 345
Cerotum infrigidans Gal. 345
Rosaceum. 656.
Santalinum 345
Stomachale 346
Cerotum ex Betonica 598
Diachalciteos, vel Diapalma 596
pro Herniosis 597
Cerussa serpentaria vt fiat 652
Ceterach 153. 192
Chalcanthum 538
Chalcitis 112, 113 538
Chalcitidis assatio 538
Chalcu cecaumenum 356
Chamædrys 53, 54
Chamæmelum 348
Chamæpitys 111 144. 203
Cherua 309
Cheyri 263. 303.
Cholagogum rosatum clemens 434
Chylisma Pilulacum. 603
Cicuta 521
Cinnamom. 523. 536
Cinnamomum crassum 27.
tenue 27, 28.
Cinnamum 28, 296
Citri semen 526
Collyrium album, Galeni 586
Colocynthidis præparatio 363
Comæ. 25. 110.
in Compositionibus quid obseruandum 547, 548.
Condita varia 132, 133.
Confectio cordialis 58
Hamech 447
Hamech ex cẽsura Fernelii 633.
Hamech maior 203

Ha-

Hamech minor 203
Liberans 57
Anacardina 83
Confectiones aromaticæ. 17.
Opiatæ 70. & seq.
Conseruarum faciẽdarum ratio 133
Conseruæ variæ 133, 134
Conserua pro Mostarda 580.
Consolida maior 92
Conyza 316, 317
Corallium rutilũ 91
Cordumeni, idem quod Cardamomum 281
Corticũ delectus 405
Costus 22, 23. 40. 532. hortensis 326
Cotula maior 437
Crassula 320
Cremor Ptisanæ 579
Cremor Tartari 605
Crethamus agrestis. 133.
Crinon 296.
Crispula 321
Crithmum spinosum. 69.
Crocus Cilicius 110
Coricius 117
Croton 309
Cubebæ 258
Cuminum præparatum quid 26
Cyanea glycyrrhiza 417.
Cyclamen 341
Cymbalaris 337
Cyminum Carmenum 232
Cyperis 51
Cyperus rotundus & longus 50, 51
Cyphi trochisci 120

D.

Darseni. 27, 28.
Dauci Cretici loco quid 48. 73. 85. 112. 118.
Daucus Creticus quis 48.
Decoctio Clysteris carminatiua 621
Decoctio communis Clysterum remollientium 622
Decoctum commune medicinæ, cum & sine Sena 601. 625.
Decoctum pectorale simplex 602. 622
Decoctum pectorale compositum, cum Sena. 625
Decoctum sclopetorum. Vide Potio vulneraria 623
Denarius 220
Dentalium 335
Diacalaminthon Gal. 25. Mesuæ 24
Diacameron 22
Diacarthamum 213.
Diacatholicum 198. 443
Diacasia cum Manna 188
Diacastorium 92
Diachalcitis 596
Diacinnamomum 27
Diacitonium simplex 134 è succo cydoniorum 136
compositum. 135
Diacnicum cum citro 439.
Diacodium Actuarii 91. cõp. Mesuæ 90
simpl. Mesuæ 89
solidum 638
Diacorum 67
Diacostum 40
Diacuminum 26
Diacurcuma maior 44.
Diadamascenum 196
Diagalanga 34
Diahyssopu 39
Diairis Salomonis 36. simplex 36.
Dialacca maior 42
Diamarenatum cõp. 182. simpl. 181
Diamargaritum calid. 30. frigidũ 29
Diambra 21.
Diamoron 180
Valerii Cordi. 180
Diamoschum amarum. 33. dulce 38
Dianisum Mesuæ. 20.
Dianthos 29
Diaolibanum 70
Diapalma 596
Diapapauer 184, 185
Diapenidion 35
Diaphœnicon. 204. 441.
in forma solida 206.
Diaprasium 45.
Diaprunum comp. laxat. 197
comp. non laxat. 195.
Diarhodon abbatis 41.
Diasarum Fernelii 582
Diasarou aliud Fernelii 637.
Diasatyrion Fernelii 639
Diasatyrion Mesuæ 99
Nicolai 98
Diascordium Fracastorii 566
Diasebesten 446
Diasena 207
Diasinapi 579.
Diathamaron 21
Diatragacãthum calid. 38
frigid. 37
Diatrionpipereon 51
Diatrion sãtalon 49
Diaturbith cum rhabarb. 212
minus 213

ma-

maius 213.
Diaxyloaloës 50
Diazingiber 52
Dictamnus Creticus 110. 533
Dictamnus vulgaris 252
Dielleboru Fernelii 637.
Diploma 280
Dosis Sacchari ad conseruas 134
Dosis Specierum ad libram vnam sacchari in confect. solidis 17
Dosis Specierum ad libram vnam mellis 71.
Drosomeli 239.
Dulcis radix. 91

E.

ELaterium 235
Elect. Caryocostinum 602
contra vermes 638
De baccis Lauri. 97
De Hyacintho Iouberti. 640.
De limatura Chalybis 568
aliter 569
De ouo, Maximil. Imp. 567
De pomo Citrio 581
Diascordium 566
Diapæonias 65
Ducis 52
Elesciiof 209
Episcop. 209
Lætitiæ Gal. 59.
de Gemmis 54
Indum 442
Indum maius 199.
Indum minus 200
Iustinum 56
Lætificans Rasis 60.
Lenitiuū 191. 446
Lenitiuum de Māna 192
Opticum 569
contra Pestem 565.
Plirisarcoticum 61
de Psyllio 209
Purgans, de Pomo Citrio 581.
Resumptiuum 66
Resumptiuum Fernelii 641
Rosatū Mesuæ 211
de succo Rosarum 211 in forma solida 212
de Sebeste 193.
Elelisphacon 85. 312
Ellebori nigri extractio. 374.
Elops 517
Emplastra 346, 347, & seqq.
Emplastrum ad callos pedum 608
ad hydropem. 608
album coctum 356
Apostolicon 353
Apostolicon aliud 355
de Baccis Lauri 358
Barbarum Maius, Galeni. 658
Barbarum minus, Galeni. 660
Basilicon magnum 357
de Cerussa 654
de Crusta panis 358
de Lapide Calaminari. 357
Diachylon comp. 347.
Diachylon magnum 348
Diachylon paruum 349
Diachylon simpl. 346
Griseum 357
Isis cephalica, dictum 655
Isis flauum dictum
Galeno 657
de Meliloto 350.
de Mucilag. 347.
Oxycroceum 352
de Ranis 598
è pelle arietina, ad hernias 608
ad tophos. 598
Triapharmacū 352
Viride 357
Endiuia vera 152
Entalium 334
Epatis lupini præparatio 366
Epitaphium Valerii Cordi 397.
Erucæ semen 83, 84
Eruum verum quid. 516
Esbrium 324.
Esdræ Antidotus Actuarii 131
Antidotus Aëtii. 128.
Esulæ præparatio 364
Eupatorii, eiusque succi succedaneum 43. 162.
Eupatorium 43. 230.
Extractiones purgantium medicament. artificiosæ 373, 374 & seqq.
Extractum melanagogum, sanguinem defecās. 436

F.

FIlix 342
Fisticum seu Phisticum 101.
Flores Casiæ fistulæ solutiuæ 187. 447
Florum delectus 402
Flos æris 315
Fœniculus porcinus 48. 64.
Folia Garyophyllorum. 207
Folii succedaneum 17, 18. 50. 61. 66. 126, 127, 128. 162. 255.

Folium 18,19.
Indum 112
Malobathri 113.120
Fornax quomodo facienda 385
Fraxinella 252
Fructus Balsami 116.
Fructuum delectus 403.
GAlanga magna 17. rufa. 17.
Galbanum 528
Gallæ cupressi 272.
Gallion, 127. 319, 320,325
Gemmæ Populi 307
Gentiadis radix 117.
Gersa serpētaria 335
Gersam faciendi modus 364.
Glandes sine suppos. 224.
Glans vnguentaria. 308,309.
Gleba Armena 538
Gluten Alchanach, alzanahā, alzanach 349.
Glycyrrhiza 18
Glycyrrhiza cyanea. 117.
Glycyrrhizæ succus 524
Gnaphalion 542
Grana Solis 208,228
Granum Ben 308,309
Gratiola. 43.230.
Gummi splendidum. 117,118.
Arabicum.112.118
vermiculatum 112
HAlus, aut Halum, siue Alum 92.
Hedychroon magma 520.
Helenium 296.
Hepatis lupini præparatio 366
Hepatica 192.
Heptaphyllon 530, 531.
Herba crassula 320
Iudaica. 320
Sanctæ Mariæ 320. 325
Moschata 321.
Paralysis 134.320.
Turcica 320.
Venti 324
Herbarum delectus 401.
Hermela vel Harmala 349.
Hiera Pachii 219.
Aromatica 454.
picra composita 216
picra cum Agarico 215
picra simpl. 215
picra Rasis ad pilulas cochias.231
Hieralogodium 217
Hippocras, seu Potus Hippocraticus.578
Holippæ purgantes 582.
Hydragogum maius, Fernelii 635.
Hydragogum minus, Fernelii. 635.
Hydromel simpl.576
Compositum 576
Purgans 577
Hyoscyamus Antidotis additur.521.
Hypocistis 90.537
Hyssopus humida 342
IArus 316
Iasme 303
Iasmini flos 303
Indicorum aromatum libellus Garciæ 19
Imperatoria 64
Infusio Rosarum 147
Violarum 148
Interpretes bonos, etiã rerum peritos oportet esse, non solùm Latinè, aut Græcè doctos.542
Iris Illyrica 77.523
Iua 111. 144. 203.
arthritica 1
moschata 2
Iulep Rosatum 1
Violarum
Iuncus Arabicus 1
odoratus.128. 1 534.
Iuniperus magna 2
LAc Virgineum VVeckeri 6
Laccæ ablutio. 3
Lachryma Terebinthi 1
Lachrymarum delectus 40
Lapathiolum 3
Lapis Armenus 2
cancrorum 2
philosophorum 600.
Lapis septicus 59
Lappa maior 33
Lassulata 32
Lauendula 31
Laureola, 317
eius præparatio 63
Laurus & Laurinum oleum 525,52
Lemnia terra. 538
Lenitiua è Cassia.44
Lenitiua, & Solutiua 187
Lepidium maius 23
Lepis chalcu 35
Leucopiper 28
Libanotidis species 125
Libanum 353
Libra medicinalis 17
Lichen 192
Ligustrum 302
Limatura auri, argenti 23.
Limaturæ ferri præparatio 361,362.
Lingua auis 80. 100.
ceruina 157.325.
Lithontribon 62.
Lohoch 182 & seqq.
Lohoch ad asthma 186
è Caulibus 576

de Pa-

de Papauere 184.
de Pino 183
de pulmone Vulpis 186
ſanum & expert. 182
de Scilla 185
Luph planum 100
Luph criſpum 100
MAbathematicum 95
Macedonicum 54.63.
Macropiper 282
Magma Hedychroum 117. 520
Maiorana 254. 324.
Malabathrum, vel Malobathrum 111, 537.
Malobathri folium 115
ſuccedaneum 111. 117.256.257.
Malum terræ 220
Mameræ loco quid 132
Mandragora. 521
Mandragoræ pomorum ſucci pænuria quid 284
foliorum loco quid 337.
Manna Oriẽtalis 239
Manus Chriſti perlata 38
Marathrum 325.
Marum 254.521.545
Mari loco quid 254 256. 520
Matricaria 324.
Maſtiche 21. 535.
Maturella 321.
Medulla Ceraſorum 181.
Medulla prunorum 194.
Medulla prunorum acetoſ. 194.
Medullarum præparatio 367
Mei loco quid 62.117
Mel Anacardinum 176
Emblicorum 176.
176.
Odoratum aromaticum Dantiſcanum 150.151
Roſatum 173
Roſatum aliud efficacius. 173
Paſſularum 176
Tabarzet. 184.
Melanagogum extractum 438.
Melanopiper 282.
Mellis Attici loco quid 124
Melon Magnus Indus 269
Menthaaquatica 293
criſpa 323.
Græca 326
Romana 326
Saracenica 320.326
Menthaſtrum. 269
Meu 64. 86.
Meu loco quid 71, 86. 111.
Meum 48.64.86.
Mezerei præparatio. 364.
Michleta 96.
Milium Solis 208.228
Mira ſolis, aut Mira Sole. 309.
Mithridates Rex. 514.
Mithridatium 514.
Andromachi 126.
Damocratis 119
ex Cleopatro & Antipatro 122
Miua cytoniorum arom. 172
Cytoniorum ſimp. 172
Morſelli laxatiui 607
Moſchocaryon 298
Moſchus 18. 20.521.
Moſtarda ſeu Diaſinapi 579
Mucharus 148
Muria 288.
Muſa Enea, ſiue Egetea, vel Zazenea. 71
Mutus ſapor 49.110
Myrob. nigri 232.235
Myrrha 527.
Troglodytica 110.
Myrtha 325. 328
Myrtus 292.328.
N.
NAbuch 178
Napus 86. 101. 110. 522.
Narciſſus 540.
Nardi Indicæ loco quid 125
Nardus Celtica 77. 120,121.537
Galatica 115
Indica 125.127.536
Nardus quid 56. 65
Naſalia 223
Naſturtium album. 232.
Nenuphar. 30. 166.
Nepita, vel Nepeta. 531.
Neremiſch 61.
Nerion 131.
Nigra ſpina 118
Nihil album 338
Notæ ponderum 372
Nucleus ſeminum quid 30
Nux Indica moſchata 298
Myriſtica 53
Vnguentaria 298
Nymphæa, alba & lutea. 30. 167
O
OBolus 125 eius nota. 125
Oculi cãcrorum 278
Ocymum citratũ 33.
Oeſypus. 342. 349.
Oeſypum faciendi modus 367
Oleander 131
Olea 279.
Oleorum natura & vires 380
Oleorum diſtillatio artificioſa 377, 378 & ſeqq.
Oleum Abſinthii 305

Amyg-

Amygd.amar. 308
Amygd.dulciũ 308
Anethinum 300.
Balaninum 308
Balsami 589.
de Cappare 289.
Castorei 285
Ceræ 590
Chamæmelinũ 301
de Cherua 309
Cheyrinum 303
contravermes 588
aliud. 650
Costinum 281
Cytoniorum 291
de Euphorbio 285.
Formicarum 287
Hyoscyami 310
Hyperici 293
Iasminum 302, 303
Irinum 294. aliud 295.
ex Iuniperi baccis 280
ex Iuniperi ligno 279.
de Lateribus 289
Laurinum 311.525
Ligustrinum 302.
Lilinum 301
Lumbricorum terr. 288.
Mandragoræ 283.
Mastichinum 284.
Menthæ 304.
Moschelinum 297
Myrtillorum 303
Myrtinum 304
Narcissinum 301
Nardinum cõp. 281
Nardinũ simp. 280
Nenupharis albi 306.
Citrini 305
ex Nymphæa citrina 306
Nymphæatum album 306
Omphacinum 292.
Papaueris 310
de Piperibus 282
Populinum 307
Populinum aliud. 307
Ranarum 588
Rosaceum 305
Rosarum completum & omphacinum 605, 606
Rutæ 299
Sambucinum 302
Sampsuchinũ 292
Scorpionum comp. 287
Scorpionum simp. 286.
Sesaminum 311
Spicæ 310
Tartari 290
Terebinthinæ 290
contra Vermes 588
aliud 650
Violaceum 306
Vitellorum ouorum 293
Vitrioli 381
Vulpinum 288
Zanetinum 591
Olusatrum 25.54.56 63
Omphacinum Oleum 292
Omphacium 141
Onyx 259.278
Ὄφις 518.
Opium 521.
Opium in oleo dissolui nõ potest 284
Opobalsamum succedaneum, Euritii Cordi 312
Opobalsam. succedaneum 23.45.63. 94.102.110.119. 254.324
Opobalsam. 87.525
Orchis 100, 101
Origanum Creticum 232 Orientale 78.
Origanum Persicum 78.232. eius loco quid 78, 232
232
Oxymel comp.
simp.
Elleboratum
Scillit. comp.
Scillit. simpl.
Oxysacchara cõp.
simpl.

P.

PAEonia
Palma Christi
Pancratium
Panis porcinus 3
Papauer rubrum
Paralysis herba 3
Parietaria 191. 3
Passulæ laxatiuæ 5
purgantes cum Rh
barbaro 6
Pastilli Scillitici 5
Theriaci 101. 51
517, 518.
Pastinaca marina 6
Pelecini pænuria quid 12
Pentaphyllon 53
Persicaria 32
Periclymenum 32
Persici flor. & Fo
vapor & destillat
aqua aluũ soluun
188
Petroleum clarum
flauum 31. 9
nigr. & crassum 31
Petroselinum 53
Agreste 47
Macedonicum 25.54
Pharmacopœus qualis esse debeat 10, 11
Pharmacorum parãdi tempus 42
Philonium ex Gal. &
Aegin. 74
maius, siue Romanum 72
Mesuæ 73
Persicum 75
Phisticum 52. 101.
Phu. 86.117.321.540
Phyllitis 157
Phyllon. 130.

Pilul.

uiæ 224 & seqq.
de Agarico. 228
aggregatiuæ 230
elephanginæ. 224
elephāg. Val. Cordi. 251
de Aloē & Mastiche 242
de Aloē lota 243
Arabicæ 227
Arthriticæ 227
Assaieret 226
Aureæ. 229.
de Bdellio 250.
Bechicæ 250
Benedictæ 231.
Cochiæ Rhasis. 231
de Colocynthide. 232.
de Cynoglossa 250
de Esula, Fernelii. 644.
de Eupatorio. 233.
de Euphorbio. 233
Fœtidæ maiores 234.
Fœtidæ Rhasis 234
de Fumo terræ. 235
de Hermodactylis. 236.
de Hiera comp. 237
de Hiera cum Agarico 238
de Hiera simplex. 237
Iliacæ 584. & 643
Imperiales 246
Indæ 236.
de lapide Armenio 239
de lapide Lazuli. 238
Lucis maiores 240.
Lucis minores 241
Mastichinæ 241
Mercuriales 645
de Mezereo. 239
de Nitro 584
de Octo rebus 248
de Opopanace 247
Pestilentiales 244
de Quinque gen.
Myrob. 248
de Rhabarbaro 243
Rufi 244
de Serapino 249
de Sarcocolla 244
de Tribus, seu Rufi 244
ex Aristolochia, Fernelii 645.
Sanctæ, Italorum 603
Scaligeri. 644.
Sine quibus 244.
Stomachicæ Alkindi 245
Stomachicæ Mesuæ 246
Pillularum massæ extract. 376
Pimpinella Germanica 320. 325
Pimpinella Italica 324, 325
Pinguedinum præparatio 366
Piper album 521. 532
nigrum 25, 109. 521 532
longum 533
Pistacium 52, 101.
Plantago maior 320
Plumbi præparatio 361
Polium mōtanum 110
Polytrichon 320
Pompholyx 338
Pomum Ambræ 587
Ponderum ratio 369
Potio vulneraria seu Decoctum Sclopetarium 623
Potus Hippocraticus 578
Præparationes quorumdam simpl. 359 & seqq.
Prasium viride 356
Primula veris 134.
Propolis 354
Prunorum siluest. vapor & aqua destill. aluum soluunt 188
Prunus siluest. 339.
Pseudodictamnus 252
Ptisanæ cremor 579
Pulegium 538
ceruinum 269
Pulicaria 316, 317
Pulmonis Vulpini præparatio 366
Pulpa Cassiæ fistulæ solut. 187, 188, 189
Cerasorum 181
Prunorum 194
Sem. Asparagi & Rusci 208, 228
Thamarindorū 189
Puluis ad Epithemata cordis 69
ad Epithemata hepatis 70
ad Glandes vel Suppositoria 224
Puluis aut Tragea laxat. 222
medicaminis Turbith. 222
Senæ præparatæ 222
Sernutatorius 223
Puluis Epilepticus 570
pro Gutturis vlceribus 571
contra Hydropem, Erasti 583.
ad Partum, Helidei 570
contra Scabiē 571
contra Vermes 583
Violarum odoratus 572
Punicæ siluest. flos 91 132.
Purpureus color, pro intensè splendido. 541, 542.

Q

Quid pro quo 456 & seqq.

R

Radicum delectus 398
Radix concaua 276
Ramich 90
Rapæ semen 523

Raued 265.
Raued Seni. 162.230. 233.240.255.
Rebecha. Vide Baccilli Bechici. 624
Requies Nicolai 76
Resina Abietina 535
Terebinthina 535
Rhabarbarum 529
Ponticum 528,529
Rha siue Rheu Pontici pænuria quid sumi possit 22.129 255.
Rhabarb. extract. 375
Rha Ponticum verum 88.110. 113.
Rheoponticum 22 255.328.
Rhodostagma 263
Rhus culinarium, obsoniorum 92.130.
Ricinus 309
Rob 179, 180, 181.
Rob de Berberis cōp. 179
de Berberis simp. 179.
Cerasorum 181.
Nucum 180
de Ribes comp. 179
de Ribes simp. 179
Rosa asinina 61
Rosa Hierichōtis 539
Rosata nouella 65
Rosmarinus 125
Rubricæ Lemniæ loco quid 123
Rubus Idæus 181
Ruscus 208.

S.

SAcchari libra in cōfectionibus quātum specierum requirat 17
Saccharum Tabarzet 27.211.
Sagapenum 97. 112
Sal Hammoniacū 94
Salis Indi loco quid 236.239
Saliunca 23. 77. 85.
Salpetræ 335
Saluia Romana 326
Sampsuchus 254.281
Sanguisorba. 320
Sanguinis Hircini præparatio 366
SantalūMachoziri. 17
Moschatellinum. 29
Sapa. 165.229.
Sapphirilocoquid. 58
Sapphirus 55.
Sarda, gemma 55
Satyrion. 98.100, 101
Saxifragia 47.56.145 221.325,326.
Scammoneæ præparatio 362.
Scariola 42. 49. 166.
Scatuncellum 337.
Schœnanthum 40.43 102.534.
Schœnon 119. 124. 256.258.
Scilla, & pastilli scillitici 515
Scillæ muccilago quomodo colligēda 186
Scillæ præparatio 363
Scincus 98
Scolopendria 157. 192.289.325.
Scolopendrion. 261.
Scordion 109. 522
Scoria ferri 79
Scoriæ ferri præparatio 361
Secacul 67,68,69.80
Seitaragi Indum 81. 235.
Selinon 531.
Semen rosarum. 272
Seminū delectus 402
Semperuiua minor 357.
Sericum crudum 34
Seris. 129.
Serpentes 517
Serpentaria. 100.316
Serpentariæ locoquid 364
Sesamum. 311
Seseli. 25. 86. 111.
Creticum 48.62.[illegible] 80. 117
tenue 11[illegible]
Seta cruda 3[illegible]
Sextarius. 90.32[illegible]
olei. 29[illegible]
Sicilicus 92. eius no[illegible] ta 9[illegible]
Sief album 58[illegible]
Sigilli Lemnii loc[illegible] quid. 102.11[illegible]
Sigillum Lemniū 11[illegible]
Siler montanum 25[illegible] 111.
Simpl. absolutè scri[illegible]ptum quid deno[illegible]tet 414 & seqq[illegible]
Simplicium delectu[illegible] 398
Simpl. Adulteria 40[illegible]
Simplicium legen[illegible]dorum tempus 42[illegible]
Sinapi album 83,8[illegible]
Sinnus. 8[illegible]
Sinon. 8[illegible]
Sinonum 47. 87. 88[illegible]
Sirupi. seu Syrup[illegible] 137. & seqq.
de Absinthio maio[illegible] 145
Acetositatis Citri[illegible] 139.
Acetositatis Limonum 140
Acetosus cōp. 138.
Acetosus simp. 138
de Agresta 141
Althææ Fernelii 572
Aranciorum acetosorum 140
de Artemisia 144.
de Artemisia, Fernelii 628
Augustini Niphi 574
Byzantinus comp. 142
de Byzantiis simp. 143.
de Calamintha 150
de Cichorio cum[illegible]

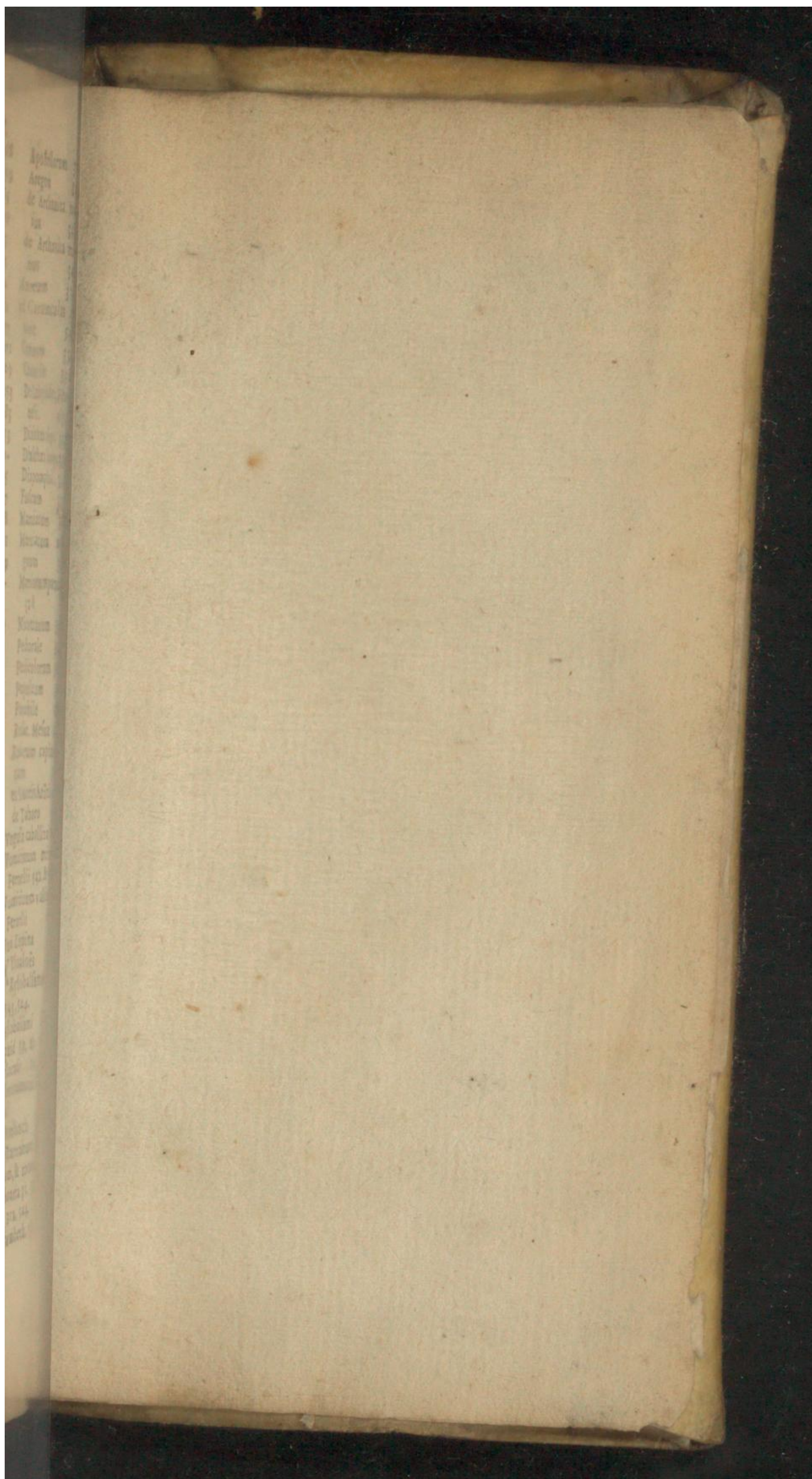
[...]habarb.153, 154
[d]e Cichorio Nicol.
Florentini 154
[d]e Cichorio, Val.
Cordi 177
[d]e corticibus mali
Citrii. 626
[C]inarii 142
[d]e Duabus radicibus .137
[d]e Endiuia cõp. 152
[d]e Epithymo. 164.
[d]e Eupatorio. 162
[d]e Fumaria maior. 148
[d]e Glycyrrhiza 160
[d]e Hyssopo 161
[d]e Hedera terrestri, siue Pulmonarius 606
[d]e Iuiubis 158
[d]e Lupulo 170
[d]e Melissa, Fernelii 573
[d]e Mẽthamaior 149
[d]e Mentha minor 150
[d]e Nymphæa 165
[d]e Papauere comp. 167
[d]e Papauere simp. 167
[d]e Polypodio 575
[d]e Pomis 141
[d]e Prasio 160
[d]e Pyris Val. Cordi 176
[d]e Quinque radicibus 137
[d]e Scolopendrio 575
[d]e Stœchade cõp. 163.
[d]e Stœchade simp. 163 Fernelii 627
[d]e Succo Acetosæ 169
[d]e Succo Boragfinis 169
[d]e Succo Buglossæ 170.
[d]e Succo Endiuiæ simplex 151
de Succo Endiuiæ comp. 152
de Succo Fumiteræ maior 148
de Succo Myrtillorum 168
de Succo Violarum 159
de Testudinibus, seu Diachelonon 629.
è Rosis siccis 572
Granatorum acetosorum 142
dulcium. 142
In fusionis Rosarum 146
Infusionis Violarum. 146
Myrtinus cõp. 168
Refectiuus, Cordi 177
Violarũ comp. 158
Siser 68
Sisimbriũ vid. Sisym.
Sison 87, 88, 131.
Sistra 64
Sisymbrium. 51. 292.
Smaragdi loco quid 57
Smaragdus 55
Solanum 338
Sorba. 339
Spargula 319, 320
vera 325
Species ad supposi-toria 224
Spica Celtica 77. 79. 102. Lauẽdula 310
Romana. 77. 85. 121
Spina nigra vel cærulea 118
Spodii loco quid 67
69. 262 272.
Spodii præparat. 365
Spodium 264.
Squama æris 354, 355
Stacte 526. 525
Styrax, seu Storax 111. 115. 284.
rubea. 94. 266.
Succedanea 456.
Succed. Lobelii 466
& seqq.
Suchaha 162
Succinum 252. 278
Succorum delect. 403
Succus Borag. 169.
& Buglossæ. 170
Eupatorii. 43. 230
Scillæ. 349. 348
Violarum 159
Sumach 92
Suppositoria, seu Glandes 224
Symph. petræum 92
Synodontes lap. 278
Syrupi. vide Sirupi.

T.

TAmariscus 76
Terebinthinã coquendi modus 368
Terebinthus & Resina Tereb. 534, 535.
Terebinthi loco quid 368. 468.
Terra vel Rubrica Lemnia 112. 538
Sigillata 521. 538
Terræ Cimoliæ loco quid 131
sigillatæ loco quid 57, 58. 75. 112.
Testiculi vulpis, herba. 100, 101
Tetrahit 320
Thamar 22
Thereniabin, vel Tereniabin. 239. 246. 262. 271.
Theriaca 101 & seq. 512.
eius descriptiones variæ 512. præparatio. 553
vnde dicta 514
cur γαλήνη 514
eius vires, quando recens danda, quãdo antiqua, qua dosi 515. 559. & seq.

Theriaca Londinensium 563, 564
Theriacæ Monspeliensis formula 545
Theriaces præparatio, ex Lobelio. 562
Theriaca Rusticorum 522
Theriaca Andr. 101.
Andr. senioris. 114
Diatessaron. 118
Theriaca pauper. 565
Θηρια. 513. 517
Thlaspi 11. 232. 536.
Thymbra. 26. 39.
Thymiama. 94. 267
Hammoniacum 131
Thus, vide Tus
Tirus 253
Tormentilla 530, 531
Tragea laxat. 22
Tribulus aquatic. 314
Trifolium acetos. 321
Trochisci. 253, & seq.
Trochisci de Absinthio. 273
de Agarico 267
Alhandal 273
Alkekengi. 269
Alindaracaron 117
Aliptæ mosch. 266
Andronis 642
Bechii albi 274
Bechii nigri 275
de Berberis. 265
de Camphora 270
de Cappare 261
de Charabe 268
de Corallo 520, 521
Cyphi 257
Diaut 263
Diaion 263
Diarrhodon 264
de Eupatorio 262
Galliæ moschatæ 266
Hedychroi 253, 255, 256, 257.
de Lacca 264
de Lacca, Valerii Cordi 276
de Myrrha 268
Ramich 259
de Rhabarb. 265
de Rosis 270
De Rosis simp. 585
Scillitici 253
de Spodio 272
de Succino, Valerii Cordi 277
de terra sigill. 271
Theriaci 109
de Tiro 253
de Violis purg. 585
de Viperis 253
è Minio, corrodentes 605
Tryphera magna 77
minor 78
Persica 81
Sarracenica 79
Trypherarum differentiæ 449, 450.
Tus albũ aut flauũ 71
masculum 72
Tussilago 166
Valeriana 321. 540
Valerii Cordi epitaphium 597
Vas duplex 280
Venter Mergi 131
Vermicularis 337, 336
Vesicaria 153
Vicia 516
Vini Falerni loco quid 462
Viperæ 517, 518
Viola 190. 263
Violaria 190
Viperæ 109. 253. 513
Vitriol. 381 & seq.
Vlmus 348
Vmbilicus marinus 278. 335
Veneris 337
Vnguenta 313 & seq.
Vnguent. Aegyptiacum 333
Agrippæ regis 313
Alabastrinum 592
Album 331
Album caphur. 344
Anodynum 595
Apostolorum
Aregon
de Arthanita
ius 3
de Arthanita
nus 3
Aureum 3
ad Carunculas
pene 5
Citrinum 3
Comitissæ 3
De Lathyride, Fernelii. 6
Dialthæa cõp. 3
Dialthæa simp. 3
Diapomphol. 3
Fuscum 3
Martiatum 3
Martiatum magnum 3
Martiatum paruum 328
Nicotianum 5
Pectorale 3
Pediculorum 5
Populeum 3
Potabile 3
Rosat. Mesuæ 3
Rubeum caphuratum 34
ex Succis Arãtii 5
de Tabaco 5
Vngula caballina 16
Vomitiuum mitius Fernelii 542. & 6
Vomitiuum validum Fernelii 6
Vua Lupina 3
Xyloaloës 4
Xylobalsamum 543, 544.
Xylobalsami loco quid 59. 62. 544
Xylocasia 21. 23
Xylocinnamomi loco quid 29
Zambach 30
Zarnabum longum, & rotund. 3
Zedoaria 31. 55. 7
312. 544.
Zurumbeth. 55. 31

FINIS.

24 S

